

JO: ANDREÆ DE GEORGIO

J. C. Celeberrimi, & in S. R. C. Neap. Consilarii

REPETITIONES FEUDALES INEDITÆ

AD RUBRICAS

De Successione Feudi,
De Vassallo decrepitæ ætatis, &
De Feudo sine culpa non amittendo.

AD AMPLISSIMUM VIRUM

D. D. CAJETANUM ARGENTO

DUCEM, REG. CANCELLARIAM, REGENTEM,
EUNDEMQUE S. R. C. PRÆSIDEM, &c.

NEAP. Typis Felicis Mofca, MDCCXXIV.

Superiorum permissu, & Privilegio.

Vendunt apud Franciscum Antonium Perazzo.

AMPLISSIMO VIRO,
ATQUE ORNATISSIMO DUCI
D. CAJETANO ARGENTO.

Regiam Cancellariam Regenti, S. R. C.
Neapolitani Præsidi meritissimo, &c.

DOMINICUS DE URSO

S. P. D.

*UI de jure Feudali rectè sentiunt,
fatentur omnes, lumen non exi-
guum illud accepisse ex Repetitionibus
doctissimi Viri Joannis Andree de Georgio Regii Consilarii. Harum
verò, nescio quo fato, una tantùm pars lucem
aspe-*

aspexerat : altera per unius tantum manus
versabatur , & in privata quadam biblio-
theca , summo cum studiosorum detrimento,
manuscripta latitabat . Quod cum viderem
nedum esse tanto Viro indignum , sed etiam
cupide juris feudalis juventuti perniciosum,
pro communi utilitatē diutius ferre non po-
tui : atque ut ei pro virili consulerem , id ef-
fici , ut tandem egregii Viri integer labor lu-
cem aspiceret . Vereor autem , ne nimium re-
dundans , atque juvenili quadam licentia su-
perfluens videar , si tam bene suscepti consilii
comparare vellem mihi laudes , commemo-
rando scilicet ultra quàm satis est , & lon-
gius quàm necesse sit , sive utilitatem , quæ ex
hac mea industria percipient , qui juri feuda-
li operam sunt daturi , sive improbum , quem
sustinui laborem , ut mendosum undique au-
thographum , & in aliquibus locis mancum
etiam atque incobatum , suo nitori restitue-
retur . Mitto itaque hæc , & id genus alia,
ne collati à me beneficii mercedem quandam
exigere videar : tum quod superest epistolæ ad
te convertam , Vir Amplissime ; cujus Nomi-
ne hujus posthumæ Partis vestibulum , ut
ista

*ista loquar, exornare, & firmo quodam præsi-
dio munire jam decreveram, ubi primum
hujus præclarissimi operis editionem procu-
rare institueram. Duo verò fuerunt, quæ me,
ut ita statuerem, impulerunt. Primum ope-
ris magnitudo, quæ idcirco maximi, & gra-
vissimi Nominis inscriptionem desiderabat.
Cum itaque unus esses, qui & gravitate judi-
cii, & rerum agendarum peritia, & virtu-
tum omnium ornamento, & incredibili, qua
polles, doctrina, jam sis Regni Neapolitani
maximum, quod nunquam ante te consequu-
tum fuit, ornamentum; Tu statim occurri-
sti, cui operis titulum inscribere jure debe-
rem. Alterum verò summum fuit benevolen-
tiæ, & humanitatis in me Tuæ perpetuum,
& continuatum ubique testimonium, tot in
me collatis beneficiis comprobatum. Qua in
re tum proprio, ut ajunt, nomine, tum uti
successor in universum jus clarissimi Viri,
D. Nicolai Fratris Tui (cujus tristi quot-
quot Viri boni sunt, desiderio tenentur) du-
plici quodam benevolentiae vinculo me ob-
stringis. Tot enim, ac tanta sunt, quibus me
complecteris, beneficia, ut ad illa, quæ pro
tua*

tua benignitate jampridem conferebas , ea etiam accessisse videantur , quæ ex benevolentia , humanitateque clarissimi Fratris Tui , dum viveret , consequerbar . Ut igitur gratiarum actionis signum aliquod præberem , atque ut debitum faterer , nunquam pro virium mearum ingeniique tenuitate soluturus , munus hoc offerre institui : quod ut ea , qua soles , animi hilaritate accipias , obsecro obtestorque . Nam quod ad me attinet , si oblatum munus divino judicio Tuo probari sensero , non gravabor & celeberrimorum Auctorum lucubrationum , quæ rariores factæ sunt , editiones procurare , & gravissimarum causarum decisiones , quæ sub Tuo supremo Magistratu , Vir Amplissime , qui utinam tam diuturnus sit , quàm Reipublicæ est utilis , typorum monumentis commendare . Vale : laudes tuas reticere operæ pretium duxi : Vir justus es , religiosus , prudens : cætera fama canat . Idib. Febr. A. M. DCCXXIV .

INDEX CAPITUM DE SUCCESSIONE FEUDI.

CAPUT I.

Qui filii admittantur in successione feudali. pag. 1.

CAPUT II.

Pater, an admittatur in successione feudali. pag. 10.

CAPUT III.

Frater an admittatur in successione feudi. pag. 15.

CAPUT IV.

Jus accrescendi an procedat in feudo? p. 19.

CAPUT V.

An filii naturales excludantur à feudo? p. 24.

CAPUT VI.

Fœmina an succedat in feudo? pag. 30.

CAPUT VII.

Quomodo fœmina succedat ex pacto? p. 37.

CAPUT VIII.

An cap. i. de eo, qui sibi, & heredibus procedat in Regno. pag. 46.

CAPUT IX.

Utrum fœminæ super feudo debeantur alimenta, vel dos. pag. 57.

CAPUT X.

Utrum sorori debeat dos à fratre super feudo de jure Regni? Et quid si non nupsit? pag. 60.

CAPUT XI.

An frater utrinque conjunctus præferatur consanguineo ex illo latere, unde feudum pervenit? pag. 66.

De Vassallo decrepitæ ætatis, qui feudum refutavit, ut filii investirentur.

CAPUT I.

Rubricæ continuatio, & de verbo refutare. pag. 84.

CAPUT II.

An refutatio sit prohibita sub prohibita alienatione feudi per novas constitutiones? pag. 90.

CAPUT III.

Proximitas quando attendatur in refutatione? pag. 99.

CAPUT IV.

Posthumus natus post refutationem, an rescindat refutationem factam, cum eo tem-

pore erat proximus?

pag. 103.

CAPUT V.

De intellectu text. & de feudo novo, & antiquo. pag. 111.

CAPUT VI.

Feudum emptum de pecunia communiducorum fratrum, an quærat utrique, & de fructibus ipsius? pag. 116.

CAPUT VII.

Oppositiones ad commentarium *Ifernica*. pag. 124.

CAPUT VIII.

Facultas nominandi hæredem in feudo an comprehendat refutationem in extraneum? pag. 127.

CAPUT IX.

Licentia nominandi in officio commissa alicui, an expiret per professionem Religionis? pag. 129.

CAPUT X.

Res allodialis, addita feudo an efficiatur feudalis, & feudo devoluto, an transeat cum feudo, vel ad hæredem in allodio? pag. 138.

CAPUT XI.

Differentia inter titulum *De vassallo decrepitæ ætatis*, & titulum *de eo, qui fin. sec. agnat.* pag. 145.

CAPUT XII.

De refutatione reali, vel personali, & quibus modis concipiatur? pag. 159.

Repetitio ad titulum de feudo sine culpa non amittendo.

CAPUT I.

Ad Rubricam Tituli. pag. 157.

CAPUT II.

Oppositiones contra Rubricam. pag. 163.

CAPUT III.

Textus Expositio. pag. 170.

CAPUT IV.

De culpa ob alienationem sine assensu, & de verbo *alienatio*. pag. 177.

CAPUT V.

De tempore prohibitiæ alienationis feudi. pag. 183.

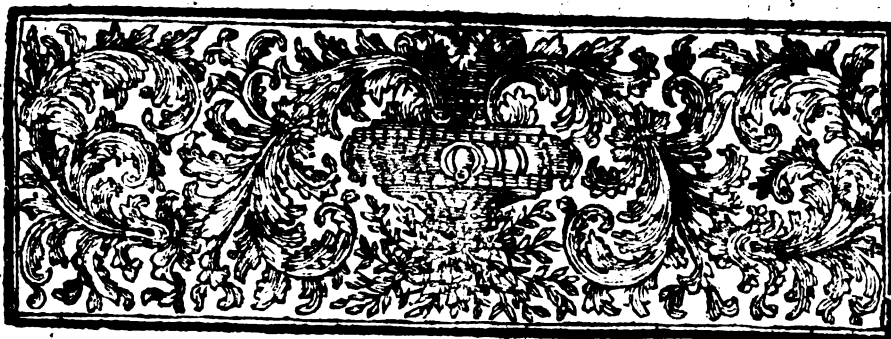
CAPUT VI.

De prohibitionibus legis, & hominis, & quænam

INDEX CAPITUM.

nam sit potentior ?	pag. 189.	CAPUT XX.	An feudum amittatur ob culpam Prælati ?	pag. 254.
CAPUT VII.		CAPUT XXI.	Feudum deperditum ob culpam, an remaneat antiquum, vel novum efficiatur?	pag. 260.
De intellectu l. 1. & 3. Cod. de donat. quæ sub mod. vel condit. fiunt.	pag. 197.	CAPUT XXII.	De Judice in causa feudi.	pag. 269.
CAPUT VIII.		CAPUT XXIII.	De juribus feudalibus invicem pugnanti- bus circa feudi Judicem.	pag. 273.
De assensu legis, & hominis, & quisnam eo- rum sit potentior ?	pag. 202.	CAPUT XXIV.	Reconventio an fiat coram Paribus ?	p. 277.
CAPUT IX.		CAPUT XXV.	De reconventionem coram Paribus in causa criminali.	pag. 280.
De quo pignore procedit prohibitio aliena- tionis feudi ?	pag. 205.	CAPUT XXVI.	Declaratio comment. Ifern. verb. hoc casu, usque ad vers. sed contra alium.	pag. 284.
CAPUT X.		CAPUT XXVII.	Explicantur verba Ifern. n. 3. verb. sed con- tra alium, usque ad vers. item contra il- lum.	pag. 287.
De limitationibus ad prohibitam pignora- tionem.	pag. 211.	CAPUT XXVIII.	Ad verba Ifern. num. 3. vers. item contra il- lum.	pag. 294.
CAPUT XI.		CAPUT XXIX.	Ifern. num. 4. vers. in secunda summa, usque ad vers. si autem ipso jure.	pag. 297.
De sublimationibus ad prohibitam pigno- rationem.	pag. 215.	CAPUT XXX.	Ifern. vers. si autem ipso jure, usque ad vers. hac rectè dicuntur.	pag. 303.
CAPUT XII.		CAPUT XXXI.	Quando ipso jure?	pag. 310.
Traditio an sufficiat per actum fictum ?	pag. 218.	CAPUT XXXII.	Ifern. vers. hac rectè dicuntur, usque ad finem comment.	pag. 218.
CAPUT XIII.		CAPUT ULTIMUM.	Expositio commentarii Ifern. in addit. an il- le, qui interfecit frat. dom. sui, &c.	pag. 324.
De intellectu verbi revocare de jure feudo- rum, & de jure civili.	pag. 220.			
CAPUT XIV.				
De intellectu verbi revocare de jure canonico, & de jure civili.	pag. 224.			
CAPUT XV.				
De differentia inter cap. Imperialem, & Con- stit. Constitutionem Divæ Memoria.	pag. 228.			
CAPUT XVI.				
De interesse Domini circa prohibitam alie- nationem feudi.	pag. 231.			
CAPUT XVII.				
De actione, quæ pro feudo competit.	p. 235.			
CAPUT XVIII.				
Feudum deperditum ob culpam, cui defe- citur ?	pag. 237.			
CAPUT XIX.				
De Culpa Mariti.	pag. 244.			

JO. ANDREÆ GEORGII REGII CONSILIARII,

AC IN GYMNASIO NEAPOLITANO

Olim Juris Feudorum publici Interpretis

DE SUCCESSIONE FEUDI.

C A P U T I.

Qui filii admittantur in
successione feudi.

S U M M A R I U M.

1 **A** Uthor continuat se ipsum
in suis repetitionibus.

2 Continuatio rubricæ secundum
Ardizonem, duplici modo.

3 Continuatio secundum Jacobum
de Belviso.

4 Continuatio secundum Baldum.

5 Continuatio secundum Alva-
roet.

6 Continuatio secundum propo-
situm Alex.

7 Continuatio Affl. & Auth. cum
Ardizone.

8 Continuatio in hoc Jure feudo-
rum non fit per glosam, nec
per Ifern., quia est miscella-
nea, non methodica compila-
tio.

9 Naturam feudi considerari in
erectione, conservatione, &
devolutione.

10 Natura feudi in conservatio-
ne, consideratur duplici modo:
dam recipiens tenet, & cum
moriens transmittit ad suc-
cessores.

11 Transmissio feudi consideratur
duplici etiam modo, & in
vita per reservationem, &
post mortem per successionem.

12 Si sit aliquid conventum con-
tra naturam feudi, est ser-

A

- vandum, & in eo dicitur feudum, non habens propriam naturam.
- 13 Natura feudi judicari debet secundum leges Regni, in quo est situm.
- 14 Et in Regno nostro ex abundanti ponitur clausula in concessione feudi, ut in ea succedatur secundum Leges, Jura, Constitutiones, Pragmaticas, & Capitula Regni.
- 15 In materia feudi procedendum est secundum Jura feudalia scripta, & per argumenta dicti Juris: quibus deficientibus, recurrendum est ad legem Romanam.
- 16 Argumenta Consuetudinum feudalium sunt sufficientia ad decisiones causarum, antequam deveniatur ad legem Romanam.
- 17 Concedens, & recipiens feudum à principio cogitaverunt, ut feudum concessum transferatur ad certos successores post mortem recipientis.
- 18 Filius dicitur portio patris corporis.
- 19 Pater est sicut semen, & mater est sicut terra in generatione.
- 20 In concessione feudi tot sunt donationes, quot sunt persone successurae in feudo.
- 21 In intentione concedentis, & recipientis feudum, primum consideratur sanguis primi acquirentis.
- 22 Secundo sanguis possessoris feudi.
- 23 Tertio sanguis illius, qui succedere vult, & potest in feudo.
- 24 In materia successionis feudi consideratur sanguis primi acquirentis proximi defuncti, & persona, quæ vult succedere.
- 25 Et requiritur ut sit de sanguine naturali, & legitimo simul, & de sanguine honesti.
- 26 Filius adoptivus non succedit in feudo, & nu. 29.
- 27 Per adoptionem fit transitum ad alienam familiam, sed non extinguuntur jura sanguinis naturalis.
- 28 Filius adoptivus fictè dicitur filius.
- 29 Filius tamen adoptivus succedit in feudo, si in principio concessionis fuerit concessum cum hac gratia.
- 30 Sic fuit practicum in hoc Regno Neapolitano.

LITRUM mihi Operis Secundæ Partis hujus Repetitionum Feudalium erit tit.

De Successione Feudi, non cum à diffinitione fuerim exortus in Prima Parte, quæ continet omnem statum feudi, ac præcipue ipsius acquisitionem, quæ

quæ quidem in successione cognoscitur respectu acquirentis in transferendo, & respectu succedentis in acquirendo, congruum mihi visum fuit de Successione Feudi subjungere: accedit materiæ amplitudo, frequentia, & utilitas; proinde opus ipsius juris professoribus gratum fore existimavi.

Titulus continuatur ad præcedentes per *Jacob. Ardi.* duobus
2 modis. Visum est in tit. præcedenti, de *Natura Feudi*, de qua inter alia est de successione tractare, & quæ ~~antiquæ de natura~~ feudi in materia successionis absque aliqua expressa conventionem; ergo sequitur congrua rubrica de *Successione Feudi*. Secundo visum est supra in præcedentibus tit. de *acquisitione feudi per investituram*, sed quia acquiritur etiam feudum per successionem, *cap. sciendum in fin. de feu. cognit.* ergo post illos ponitur iste de *successione feu*. Hæc *Ardi.* in summa, tit. de *Successione Feudi*.

Jacobus de Belviso hic continuat à remotis. Visum est in prima
3 rubrica de personis, quæ possunt dare feudum, & quæ possunt accipere, quod fit per successionem; & ideo nunc ponitur de *succ. feu.*

Baldus hic continuat subtiliter
4 alio modo. Visum est supra de

stabilitate feudi, ut sit perpetuo valitura concessio feudi, & non revocabilis, sed stabilitas consideratur etiam in transmissione, quæ fit per successionem; ideo nunc hic ponitur in genere de *succ. feu.*

Franc. Alvaro. quasi mutatis verbis *Ardi.* continuat ad præcedentes tit. in quibus agitur
5 de naturalibus feudi, inter quæ est de successione, ideo ponitur de *success. feu.*

Prep. Car. Alex. continuant etiam à remotis quasi eodem modo ut
6 fecit *Jacob. de Belviso*; quia in prima rubrica ponitur de personis, & quia in feudo succeditur; ideo ponitur de *success. feudi.*

Affl. laudat continuationem *Ardi.* cum quibus ego concurreo,
7 quia magis congruit utraque, quam posuit. Et hæc satis quo ad continuationem, quæ in feudis non potest congruè adaptari, quia non methodica, sed miscellanea fuit facta compilatio, ut considerat idem *Jacob. de Belviso*, & *Laudan.* in rubr. de *feud. guard.* unde neoglo. nec *Iser.* expendunt verbum ullum in continuatione, de qua continuatione *Cam.* hic
8 num. 52. aliqua similia dixit.

Ad evidentiam materiæ præmitto, naturam feudi considerari
9 in triplici statu feudi, *acquisitione, conservatione, & devolu.*

lutione, ut dixi latius in prima parte c. 5. de nat. feu. nu. 18. quæ
10 verò de conservatione agit dupliciter practitari potest.

Primo, dum acquirens feudum vivit, ut ab eo non auferatur sine causa, de quo sunt plures tit., & signanter est tit. generalis infra de feud. sine culp. non admitt. Secundo, ut moriente
11 feudatario, non sit locus devolutioni, sed transmittat ad personas vocatas hoc eod. jure feudorum, quod fit per successionem, de qua materia sunt plura jura feudalia, inter alia iste tit. generalis, in quo describitur ~~de p. feud. sine~~ alia expressione in Investitura, veniunt de natura feudi per successionem, quæ etiam contingere potest vivente feudatario per ejus refutationem proximè successuro, de qua materia est infra tit. de Vassall. decrep. etat. cujus repetitionem habetis infra hac eadem Secunda Parte, ubi alia jura de refutatione discutiuntur.

Secundo præmitto, naturam feudi indicari secundum Host. in summa de feud. c. quod si feudum, & Oltrad. conf. 159. nu. 9. Zas. par. 11. n. 3. tribus juribus. Primo, lege ipsius investituræ, quæ derogat naturæ feudorum. De ~~dictis feudis de~~ novo invest. cap. 1. ita quod etiam si sit aliquod conven-

tum contra naturam feudi erit servandum, & in illo dicitur
12 feudum non habens propriam naturam, de quo est tit. de feud. non hab. prop. nat., quia generi per speciem derogatur, Schad. p. 2. cap. 3. & 4. quomodo autem differant natura, & substantia feudi, Schad. p. 10. in præambul. nu. 7. & par. 2. cap. 42. nu. 42. & 45. Rossen. de feud. cap. 2. conclus. 52. & 53. & plura Mozz. de feu. tit. de naturali feu. imo illud pactum transit in substantiam illius infeudationis, etiam quod sit extraneum à materia feudali; ratione individuae voluntatis, late examinat Iser. in c. 1. quæ sit prima caus. benef.

Secundo, naturam feudi debere
13 judicari secundum leges Regni, in quo feudum est situm, quia præsumitur concessum secundum leges Regionis. Iser. super rub. de conf. rect. feu. etiam quod adversetur moribus, & usibus juris feudorum, & in Regno nostro ex abundanti ponitur clausula in concessione feudi, ut in eo succedatur, secundum Leges, Jura, Constitutiones, Pragmaticas, & Capitula Regni, & in contingentia casus, cum alias D. Prorex illius temporis, ut procurator S.C.M. concessisset feuda quædam sub tit. venditionis, sub alio modo succedendi diverso à ju-

à juribus municipalibus, Regia Camera contradixit, & S. Majestas renuit confirmare, & pendet nunc lis de validitate illius concessionis.

Tertio modo, secundum jus commune feudorum, & argumenta ejusdem juris, quando sunt causæ similes, c. 1. §. *prædictis* in tit. *Quæ sit prima causa beneficij*, ubi etiam in poenalibus causæ privationis feudi sunt sufficientes omnes similes expressis, propterea Jo: Bapt. Caccial. in c. 1. de feu. cognit. dixit

15 primò procedendum esse secundum jura ~~Germanica~~ scripta, & per argumenta dicti juris; quibus deficientibus, recurrendum esse ad legem Romanam, per d. cap. 1. de feu. cognit. ubi licet Iser. in §. *sed & res tit. Per quos fi. ju. num. 11. ver. & sic* licet arg. videtur de hac propositione obscurè loqui, tamen conjungendo omnia ejus dicta in diversis locis, apertè cognoscitur tenere hanc opinionem, nam in præambulis num. 24, dicit hæc verba: *Et cum dicantur usus, & consuetudines, ergo sunt rationales, aliàs non diceretur consuetudo, sed corruptela, Auth. ut nulli jud, §. 1. & tanquam rationabilia dicta trahuntur ad similia ff. de legib. l. quod vero contra rationem, & ibi est longus discursus Lipar. Pariter in d. cap. 9. De feu. cognit.*

dicat ista verba: *Et secundum legem scriptam determinabit causam, non autem per argumenta consuetudinum, quæ argumenta non coherent rei, de qua agitur, & sic sunt quodammodo superflua; idest non multum facientia ad factum questionis, secus si esset simile, quia tunc ut in legibus, procederetur de similibus ad similia ff. de legi. l. non possunt & c. ubi Lipar. dicit quàmplura facientia ad declarationem, item in d. tit. Per quos fi. inv. §. sed & res num. 11. ibi: Et sic licet argumenta non moveant ad definiendum questiones feudorum, procedatur in eis de similibus ad similia, ubi verisimile est tit. de feu. cognit. c. 1., & sic corrigit litteram, ibi Lipar. adjungendo dictionem, non, quæ non est in corpore: ex quibus apertè con-*

16 cludit argumenta consuetudinum feudalium esse sufficientia ad decisiones causarum, antequam deveniamus ad legem Romanam, quando sunt talia hærentia facto quæstionis, non remota, prout proceditur de jure Romano, cum non omnes casus singulares possent per legem scriptam describi, sic per consuetudines feudales.

Postremo his deficientibus, secundum jus Romanum c. 1. de feu. cognit. ubi exornat Joan. Bapt. Caccial. in sua repetitione, de quibus Scard. p. 1. format quæstio-

stiones 3. 4. 5. & 6. *Rosent. p. 10. conclus. 12., & 15.* cum quatuor sequentibus.

Tertio præmitto à principio concedentem, & recipientem co-
17 gitasse ut feudum concessum transeat ad certos successores post mortem recipientis; quia ipse recipiens, secundum commune votum, præsumitur voluisse acquirere pro se, & hæredibus, *l. si pactum ff. de probat. & cap. 1. de duobus fratribus à cap. invest.* quæ jura allegat *And. hic num. 1.* Ipse autem concedens speravit ex concessionario fideli, à se electo, fidelem, & generosam propagationem. *Bal. in præfat. n. 8.*; ideo restrinxit hæredis vocem ad sanguinem recipientis, in quem de naturali præsumptione est, ut transeat qualitas sanguinis paterni, *l. quisquis C. ad l. jul. majest.*, propterea à principio dedit recipienti, & suis descendentes ex sanguine, sperans invenire eandem fidelitatem, unde *Ruinus cons. 115. n. 15. lib. 3. ex l. cum scimus C. de ag. & cens. lib. 11.*, dicit, quod fi-
18 lius dicitur portio paterni corporis, quæ transfusa est per procreationem filii, quæ portio licet conversa sit in novum hominem per novam, & diversam animam, tamen remanet vera caro, & pars corporis patris; pater enim præbet for-

mam, & mater materiam in procreatione filii; unde *Atalar. Rex Lotb.* nunciando mortem patris, ejusque successorum, Romano Populo, utitur eadem comparatione, quod dixit *Eurip. in Oreste actu 2.* qui se excusat de morte matris, quia vindicavit mortem patris, subjungens, quod pater est sicut semen, & mater est sicut
19 terra in generatione, demonstrans plus deberi patri, quam matri, à quo fluxit ratio *l. 1. ff. de usur.* quod innuit *tex. §. hujus autem generis*, ibi: *Ad hoc ut illi hæredes sui in perpetuum fideliter Domino serviant*, unde omnes descendentes ex sanguine primi acquirentis, videntur vocati ordine successivo; quia singulis videtur donatum à principio: uni, post alium, ut declarat *And. in c. Imperialem de*
20 *prohib. alien. per Feder. n. 38.* esseque tot donationes, quot sunt personæ successuræ in feudo, ad quod allegat *l. 2. & 3. C. de donat. quæ sub modo, vel condit. fi. unde glo.* hic dicit, filium magis per mortem patris videri feudum acquisitum conservare, quam de novo acquirere, quod *Bald.* hic dicit, esse sapidum dictum; Sanguis ergo est causa fundamentalis successionis feudi, circa quod jura feudalia plura statuerunt, ut correspondeat intentioni con-

concedentis, & recipientis, &
 sic *Cam. in repet. istius tex. n. 19.*
 21 dicit, sanguinem considerari
 tripliciter. Primo considerari
 sanguinem primi acquirentis,
cap. 1. de eo qui sibi, & hered.
suis masc. & c. 1. Quis dicatur
Dux. Secundo, sanguinem pos-
 sessoris feudi, *cap. 1. si vass. feud.*
 22 *priv. cui def. & cap. 1. Quæ sit*
prima caus. benef. am. §. propterea.
 Tertio, sanguinem illius, qui
 succedere vult, & potest in feu-
 23 do, ut hic, & alibi in diversis
 juribus, & in *d. cap. imperialem,*
§. fin. & Andr. d. tit. Quæ sit pri-
ma causa benef. am. §. denique, &
 24 sic in materia successionis con-
 sideratur sanguis primi acqui-
 rentis, proximi defuncti, & per-
 sonæ, quæ vult succedere se-
 cundum diversos respectus, sed
 secundum istam materiam suc-
 25 cessionis, ut sit de sanguine na-
 turali, & legitimo, simul & de
 sanguine honesto, ut sit de san-
 guine virilis sexus. A quo de-
 26 scendit, filium adoptivum
 non succedere, prout erat di-
 positum de jure Romano, hoc
 enim jure, attenta hac ratione
 sanguinis, filius adoptivus non
 succedit in feudo, *c. adoptivus si*
de feu. sue. contr. inter Dom. &
agn. quod infert *Camer. nu. 26.*
licet Cumia Siculus in cap. si ali-
quem, ver. masculus nu. 146. &
ver. non communibus n. 34. dicat
 esse in eam exclusionem adop-

tivi nobilissimam naturam
 feudi, à quo recedit, *Bamb. con-*
temporaneus noster in d. cap. a-
adoptivus in princ. afferens diver-
 sam rationem, quæ dicit appa-
 rere ex *l. pen. §. ideoque C. de adopt.*
 ubi deciditur, per adoptionem
 27 fieri transitum in alienam fa-
 miliam, sed non extinguere jura
 sanguinis naturalis patris; Un-
 de infert, cum sit fragile vin-
 culum adoptio, per emancipa-
 tionem dissolvitur; Infert ip-
 se meritò adoptivum excludi
 per jus feudorum à successione
 feudi, sed hæc consideratio non
 est applicabilis ad quæstionem,
 sicut *Imperator in d. l. bene* decla-
 rat, jus naturale paternum non
 dissolvi per adoptionem, non
 ex hoc excludi deberet ab hæ-
 reditate adoptantis, ut bene di-
 sposuit jus civile Romanum;
 nec ex hoc, quod possit dissolvi
 adoptio, jus Romanum exclusit
 adoptivum, & sic nec debebat
 excludere jus feudorum, sed ra-
 tio fundamentalis exclusionis
 fuit; quia Dominus concessit
 recipienti, & sanguini ejus;
 quia speravit habere descen-
 dentes ab eo fideles; prout erat
 ipse primus acquirens ex præ-
 sumptione naturæ, & non co-
 gnovit sanguinem extraneum,
 28 prout esset filius adoptivus,
 qui si addiditur filius ex dispo-
 sitione legis, non natura, quod
 tenet *Alvar. in d. cap. adoptivus,*
 de

de quo non meminit *Camer.* qui refert exemplum, & sequitur *Joan. Othom. ibi, & Intr. cent. 2. nu. 222.* unde infert *Othom. ibi:* adoptivum non excludi, quando etiam idem esset de sanguine, ut in exemplo Regis Scotiæ ab eo relato, dummodo potuisset succedere sine adoptione, *Rosent. c. 7. conclus. 30. num. 34. Ifern. in d. cap. adoptivus, vers. ni esset.* Et ante alios dixit *Ifern. in d. cap. adoptivus.*

Ex eadem ratione declaratur iste *tex.* dum dicit: *Si quis igitur decesserit, &c. succedunt tantum filii.* & quia, & §. cum vera, ut intelligatur de filiis naturaliter genitis, & non factis per adoptionem, & per consequens adoptivum non succedere, nisi
28 sit de sanguine, & non per adoptionem, cum appellatione filiorum non veniat de jure romano filius adoptivus, *ff. de leg. 2. l. si ita quis in fi. & de excusat. mun. l. 2. §. 1. instit. de excusat. tutor. §. 1.* quæ jura citat *Ifern. ibi:* licet quo ad alios effectus numeretur inter filios, *ff. de contra tab. l. 1. Ifern. in d. cap. adoptivus in fin. & Ardi. in summa in 2. parte de success. feu. ver. adoptivi,* plenè *Tiraq. in l. si nunquam C. de revoc. donat. vers. suscepit liberos nu. 7. Guliel. Per. cons. 4. nu. 8. Petr. de Greg. de concess. feud. par. 6. qu. 10.* testatur, quod a-

adoptivus non succedit, nisi speciali gratia à principio concedatur, cum clausula, quod succedant adoptivi; quia tunc tenor investituræ attēderetur, ut per *Alv., Prep., Alex., & Affli. in d. cap. adoptivus,* neque si esset arrogatus, *Rosent. de feu. cap. 7. conclus. 30. nu. 33. Schad. par. 7. qu. 5. num. 19.* quibus addo elegans dictum *Bal. in d. cap. adoptivus,* quod *feudum sequatur naturam*; unde meritò non succedit adoptivus; quia natura non cognovit adoptionem.

Adoptionis autem, etiam in successione Regni habemus præclarum exemplum ex persona
30 Gloriosissimi Regis Alphonsi Primi, cujus auxilium imploraverat Serenissima Regina Joanna Secunda, ut à Ludovico Andagavensi Principe, qui ut eam à Regno expelleret, defatigabatur, defenderet, opeque jam præstita ipsum sollemniter in filium adoptavit, successorem, atque legitimum Regem pronunciavit, Ducemque Calabriæ instituit, juxta morem retrò Regum Regni hujus Neapolitani, qui filium primogenitum, ac legitimum successorem Ducem Calabriæ nuncupabant, de anno 1420. scribente Vitellino Secretario Reginæ jam dictæ, ipsum Alphonsum in Regem à Neapolitanis

tanis recognosci eodem anno, eique fidelitatem promitti curavit. Ita testatur *Hieronym. Zurita Annalium Regni Arago. lib. 13. c. 6.* ipsoque Ludovico Primo armis bello justo pulso à Martino Quinto Pontifice Maximo, qui antea adversabatur adoptio confirmata fuit, ut refert *Barthol. Facius de rebus gestis per Alphonsum lib. 2. fol. 48.* & quamvis eadem Regina mulierculis facilitatibus, ac aliquorum dolosis suasionibus impulsæ, adoptionem ipsam revocavit, & Ludovicum Andegavensem redintegravit; Idemque Martinus Quintus Pontifex maximus, licet nulliter confirmavit, ultra quod gesta antea legitima revocare non potuit, tamen eadem Regina melius instructa, & sui erroris animadversa, mox revocavit, quæ in Andegavensi beneficium disposuerat, & adoptionem Alphonsi confirmavit, ipsamque Martinus Quintus Pontifex roboravit, ipsumque Alphonsum legitimum successorem Regina declaravit, quod & Pius Secundus Pontifex testatur in sua luculenta oratione responsiva Oratoribus Serenissimi Regis Gallorum in Concilio Mantuano, de quibus extat prædictum instrumentum factum per Reginam, sub die quarto Aprilis 1433. refert

Zurita lib. 15. c. 10. 11. & 12. ac expulso Renato justo bello, qui jura Ludovici repræsentabat, mortuaque Regina, ipso Alphonso pacifico possessore eodem anno 1443. Eugenius Quartus Pontifex Maximus, prædictam adoptionem, ipsiusque confirmationem Apostolico Assensu roboravit, ut idem Pius Secundus in eadem Oratione affirmat; de quibus disertissimam orationem fecit Andreas de S. Cruce in Concilio prædicto Mantuano, contra dictos Oratores Galli Regis Serenissimi; quorum orationes, Pii Secundi, & Andreæ de Sancta Cruce habeo ad pennam, in pergameno scriptas elegantè caractere, ac aureis signis ornatas, quæ omnia, & tractus longissimi temporis confirmavit, sequuta pacifica possessione successorum Regum Aragonum, Regisque Catholici Ferdinandi Primi, fælicis mem. ac Regum felicissimæ domus Austriacæ. Sed accessit consensus Serenissimi Ludovici Undecimi, & Serenissimi Francisci Primi, Gallorum Regum in Capitulis pacis, per eos factæ cum nostris Regibus jam dictis & tot confirmationes successorum Pontificum.

CAPUT II.

Pater an admittatur in suc-
cessionem feudi,

SUMMARIUM.

- 1 Pater non succedit filio in feudo; quia non est de sanguine filii, nec de sanguine primi acquirentis feudum.
- 2 Filius Consulis dicitur consularis, non pater, vel mater consularis.
- 3 Pater à principio de Jure Romano non fuit vocatus ad successionem filii, sed ex pietate, & ex interpretatione prudentum.
- 4 Dictum Bulgari de successione: ordine turbato: scriptum, ab inscriptione in Sepulchro Papi-niani.
- 5 Pater debet thesaurizari filiis, non filius Patri.
- 6 Pater naturali stimulo urgetur ad cogitandum de filiis.
- 7 Naturalis ratio defert bona patris ad filios, & descendentes.
- 8 Ordine naturali pater indicat filium, non filius patrem.
- 9 Pater succedit filio in feudo antiquo; quia est de sanguine primi acquirentis.
- 10 Feudum antiquum potest esse in filio, ex refutatione facta per avum.
- 11 Successio in feudo refutato, dicitur reversio, sed est vera successio.
- 12 Successor in feudo refutato tenetur ad onera hereditaria.
- 13 Lanar. & author de successione ad feudum refutatum, loquitur de concursu refutantis, & fratris defuncti.
- 14 Distinctio de feudo novo & antiquo, ad successionem ascendentium, comprobatur per DD. citatos ab authore, reprobat Rosental. qui tenet contrarium.
- 15 Ratio distinctionis ex reciproca intentione concedentis, & recipientis, ut det feudum pro descendantibus ex sanguine recipientis.
- 16 Constitutiones Regni circa successionem ascendentium, declaratur per Lanarium cons. 68.
- 17 Ratio quare Auctor in sua alleg. 17. tenuit pro fratre contra refutantem.
- 18 Pater succedit filio in feudo antiquo pervento à linea paterna, non materna.
- 19 Pater succedit in feudo filii, quia ex pacto fuit sic concessum; prout supra dixi de filia.
- 20 Pater succedit filio in feudo novo; quia fuit concessum jure antiqui feudi.
- 21 Pater potest succedere filio in feudo novo ex lege municipali.
- 22 Pater succedit filio in feudo novo; quia fuit concessum contemplatione patris; si moreretur sine descendantibus.

23 Pa-

23 Pater succedit filio in feudo
novo concessio pro heredibus
quibuscumque.

Ixi jus feudo-
rum aded con-
siderasse san-
guinem in suc-
cessione feudi,
ut excluderet

patrem, & fratrem ultimi mo-
rientis à successione primi ac-
quirentis; quia neuter ipsorum
est de sanguine acquirentis
feudum: de patre est *textus ex-
pressus hoc jure feudi de nat.
succ.feu. ubi Ifern. num. 8. & de
fratre sunt, c. 1. de succ. fr. seu de
grad. succ. fr. & de duob. fr. in cap.
invest.*

In quo, quoad præsentem hanc
concomitantiam juris Romani,

2 nam Pater consularis non dici-
tur, qui est pater Consulis, ut
dicitur filius consularis, cujus
pater est Consul. Unde fuit re-
præhensus Saturninus, qui di-
cebat matrem consularem, l. 1.
ff. de Senat. quem *tex. ad hoc ci-
tat Iser. inc. 1. tit. Imper. Lothar.,*

3 nec à principio pater de jure
civili fuit vocatus ad succes-
sionem filii, sed ex interpreta-
tione l. nam, & si parentibus ff.
de inoff. testam. l. scripto ff. unde li-
beri, ubi glos. refert versiculos

4 *Bulgofii* de successione sua con-
tra ejus votum in bonis filii
prædefuncti, ordine turbato suc-

cedis Bulgarenato, quod forte
habuit ab inscriptione Sepul-
chri Papiniani, facta ab Elío

5 Papiniano, & ab Eugenia Gra-
cili parentibus. Quod expressit
Apost. 2. ad Corint. cap. 12. filios

6 non debere thesaurizare paren-
tibus, prout patres naturali sti-
mulo urgentur ad cogitan-
dum pro filiis, l. amicissimos §.

7 *fin. ff. de exc. tut. c. si cum super eo
ext. de testat.* unde non natura-

lis defert bona parentum ad de-
scendentes, l. si quis ad declinan-
dam, C. de Episcop. & Cler. Me-
noch. de præsumpt. lib. 6. præsump.

§ 6. nu. 18. ubi ex *Sabellico* plu-
ra notabilia dicit. Quia à prin-
cipio concedens consideravit
de sanguine descendentem à re-
cipiente, & sic æqualitas confi-
derata de Jure Romano non
fuit recepta de jure feud. *And.*

8 in d. cap. 1. de nat. succ. feu. nu. 1.,
& n. 5. concurrente ordine na-
turæ, ut pater indicet filium,

non filius patrem, l. adoptio ff.
de adopt. & propterea concedens
verbaliter imitari naturam, l.

*Julianus in ff. si quis omiff. caus.
test.* propterea amor descendit,
non ascendit, glos. in l. liberorum

ff. de verb. signif. unde filius ac-
quirendo non cogitat de pa-
tre.

Quod communi voto DD. re-
ceptum est procedere in feudo

9 novo, in quo indubitanter pa-
ter, vel alii ascendentes non

succedunt descendētib; quia non sunt de sanguine, sed posse succedere in feudo antiquo; quia tunc pater non venit ut de sanguine filii, sed ut de sanguine primi acquirentis, quod
 10 contingere potest, vel in feudo refutato ab ipso patre, vel à patre suo, quod expresse tenet *Jacob, de Ardiz, in d. summa tit. de succ. feu. ver. Ascendentes*, & *And. in d. c. 1. de natur. succ. feu. Io. Blan. in summa par. 3. tit. de succ. feu. ver. subsequenter*, nec est in consideratione, quod eo
 11 casu dicitur reversio, non successio, quoniā est vera successio ordine retrogrado, quod *Bulg. dixit, ordine turbato*, sed esse veram successionem, aperit *textus c. 1. de eo, qui fecit agnato*, ibi, ad successionem venire, loquendo de persona, quæ refutavit, & in fine etiam *textus* repetit verbum, *succedit*, per quæ verba loquitur *glos. in Const. Regni incip. forjudicatorum bona, vers. Ascendentes*, & in *Const. seq. ver. sanè*: quæ loquitur per eadem verba, *succedere*, & in *c. 1. tit. Imp. Lotba. qui succ. teu. num. 7. in fi.* & in *c. 1. de eo qui fecit a qua constit. Regni ut de successionibus ver. fratres*, & in *cap. 1. quid juris sit: sic declarat Loffr. cons. 11.* & in *d. cap. 1. super. Lotba.* & in *c. 1. de nat. succ. feu.* quos refert, & sequitur *decis. 3. de Franch. n. 1.*

2. & 3. ubi quod tenetur ad o-
 12 nera, quando est hæreditarium, de quo dicam suo loco, sequitur *Camer. doctrinam Ifern.* in ista limitatione, hic tit. nostro, *nu. 27. 28. 29.* & 30. licet sicco pede pertranseat, de quo articulo *Lanar. consil. 68.* & ego in *alleg. 17.* licet tam *Lanar.* quam Ego principaliter tractemus articulum, quis præferendus pater, vel frater in feudo refutato, sed sub ista materia examinatur articulus exclusionis patris à successione feudi novi, & inclusionis in feudo antiquo pervento ad filium, ex refutatione facta per Patrem, vel
 13 Avum, quam distinctionem sequuntur DD. respectu sanguinis primi acquirentis, post *And. in d. c. 1. de nat. succ. feu. Alvar. Præp. Alex. & Affl. in ca. 1. de vass. decrep. etat. Cur. de feu. par. 3. par. prim. Zaf. par. 8. nu. 2. arg. cap. 2. de eo qui si. sec. agn. Iacobus de Bell. ibidem, Petr. de Rav. Iacob. de S. Georg. vers. & uno, Intrigl. cent. 1. qu. 37. num. 28. cum seq.* quos sequitur *Schad. de feu. par. 7. c. 6. ver. quarto, Rosental. de feu. cap. 7. conclus. 14. nu. 2. 3.* & seq. licet alii singulariter intelligant illum textum sine distinctione novi, vel antiqui, *Bal. ibi n. 1. Land. num. 1. Eguina. Baro, & Io. Otkom. in princ. Harth. Piff. lib. 2. p. 2. qu. 19. nu. 5. Durr. de succ. feu. c. 11. num.*

num. 10. idem Eguina. Baro li. 2. de acq. ben. c. 14. Bertol. de feudis par. 7. mem. 2. nu. 9. Lariot. de suc. feu. fol. 37. Caccialup. in cap. 1. de feu. cognit. par. 6. nu. 2. diff. 1. Forest. lib. 7. de succ. c. 4. in adit. post fi. Vult. de feu. c. 9. nu. 101. Bal. in ant. defuncto C. ad Tertull. Socc. conf. 19. vol. 1. nu. 16. Rom. conf. 494. Corn. conf. 16. n. 7. vol. 1. Cephal. conf. 133. nu. 10. Mynsing. cent. 3. observ. 93. Idemque Pistor. li. 2. præst. observat. 17. quos refert, sed ab eis recedit Rosent. ubi supra in sua glo. lit. C. super nu. 2. & 3. cujus opinio verior mihi videtur: firmata autem Ardia. Jacob. de Belv. And. Isernienfis, qui sunt communes, & primi magistri Juris feudorum recepta etiam à tot clarissimis DD. supra relatis, evidenti etiam ratione fundantur; nam si consideremus mentem concedentis, & recipientis, semper fuit reciproca, ut accipiens accipiat pro se, & descendenti- bus ex sanguine. Ergo in feudo novo non potest compræhendi pater, vel alius ascendens, & sic restrictio cap. 1. de nat. succ. feu. ut procedat in feudo novo est indubitata, ac pariter declaratio, ut non procedat in feudo antiquo, est pariter omni jure approbata, quoniam ascendens ultimi morientis, venit ut descendens à primo acquirente, ut supra fundavi,

16 & sic de sanguine, sub qua hypothese fundatæ sunt tot decisiones S. Conf. in materia refutationis, & Constitutiones prædictæ declarantur per Reg. Lanar. in d. conf. 68. And. in dict. const. forjudicatorum bona ver. ascendentes, ubi Barth. de Capua arguit ad partes, quæ procedunt in feudo antiquo, & quæ in feudo novo, & licet Ego in 17 d. alleg. 17. tenui opinionem contra patrem, hoc dixi; quoniam concurrebat cum fratre defuncti, pariter filio suo, ut refutatio pro hæredibus intelligeretur per fratrem vigore Const. quæ vocavit fratrem, quasi pater refutans cogitasset de quolibet hærede filii refutarii, non de se ipso refutante concurrente cum alio filio; sed quia S. C. pluries judicavit pro patre refutante, declarando refutationem pro se, & hæredibus esse restrictam ad personam refutarii, & ejus descendentium, præferendo patrem refutantem aliis filiis, super hoc amplius, non insisto, & sic refert Rosent. fuisse judicatum in Camera Imperiali.

Aliam etiam afferri limitationem, quo ad feudum antiquum, ut succedat ascendens, si dummodo pervenerit à linea sua, & propterea pater non succedit filio in feudo materno, licet antiquo, ex eadem ratio-

ne.

ne, quia non est de sanguine primi acquirentis ex linea materna, ita quod est penitus extraneus, *And. in d. cap. 1. de nat. succ. feu. num. 8. ubi Affl. n. 2. in fin. & las. in l. Gallus §. & si parente num. 24. ff. de lib. & post., quos testatur Schad. d. c. 6. num. 2. par. 7. Rosent. c. 7. concl. 14. n. 12.*

Quam conclusionem ampliant, ut pater, vel alius ascendens succedat in feudo descendendum, siue antiquo, siue novo; quoniam à principio cum tali pacto fuit concessum, nam tenor Invest. derogat naturæ feudorum, *d. c. 1. de duob. frat. à c. Inn. nam pactum vincit legem, Alvar. Prep. in d. cap. 1. ubi Affl. n. 5. Curt. in d. par. 3. num. 43. Bal. & Affl. in d. cap. uni ex duobus frat. prout ex pacto succedit etiam filia, hoc tex. nost. §. filia, & alibi pluries, ut infra dicetur arg. etiam cap. 1. de feu. non hab. prop. nat. & l. 1. §. si convenerit ff. de positi, Schad. d. cap. 6. num. 3. ver. hæc conclusio Rosent. d. concl. 14. num. 18., ubi in sua glo. refert supradictos DD. Schad. de feu. p. 6. cap. 4. num. 6. vers. 2. ex hoc Duar. de feu. c. 11. foreff. 20 lib. 7. de success. c. 4. in add. post lib. 9. adjectis conclus. 5. num. 35., & 38. Vult. de feu. c. 9. n. 101. ver. in utroque autem, vel si fuerit concessum jure antiqui feudi, Rosent. ubi supra n. 20. vers. tertio, & jui, & n. 25. & c. 1. concl. 13.*

Eandem ampliant DD. si ex l. municipali hoc statutum esset, 21 nam ut dixi natura feudi indicatur primo, ex lege invest. Secundo, ex lege Regionis; Et tertio, ex Jure communi feudorum; unde cum ex lege municipali ascendentes vocati essent, non esset dubitandum, *Bald. in l. 1. C. de sum. Trin. & fide Catb. vers. subsequenter quero, & in l. 2. C. que sit long. cons. Alex. cons. 16. lib. 1. & cons. 19. lib. 5. Corn. cons. 15. & 202. lib. 2., & 162 lib. 3. loquendo de lege municipali illius regionis, ubi feudum sit situm, sequitur Schad. d. c. 6. num. 3. vers. idem juris, Rosent. d. concl. 14. num. 21. de quo sunt consuetudines locales, idem Rosent. ibi in sua glos. litt. T. Cassan. de consuet. burg. rub. 3. de sfief. §. feudales 5. num. 9. Schencid. p. 5. cap. 4. num. 6. lim. 6. & Vult. d. loco vers. quod autem pacto, & latius idem Rosent. de vi legis municipalis cap. 1. conclus. 12.*

Quam etiam ampliant si fuerit concessum feudum filio contemplatione patris, & moreretur absque descendentibus, succedit pater ex ratione, *Alva., Prep., Alex., & Affl. d. c. 1. de nat. succ. feu., in c. 1. de vassall. decrep. etat., Curt. in d. 3. p. num. 45. Zas. par. 8. num. 2. arg. 1. de eo qui si. fec. agna., Schad. d. cap. 6. num. 4. ver. quarto hæc conclusio, Rosent. num. 19. ubi*

19. ubi in glo. litt. S. adducit prædictos DD., & Bar. in l. sed & si plures §. in arrogato ff. de vulg. & pupill. Ioann. Bortholt. d. c. 7. p. 2. nu. 9. Tiraq. d. l. si unquam, vers. donatione largitus n. h. cum seq. arg. l. dotem ff. de collat. bon. l. fin. C. de usuf. Schad. d. c. 4. nu. 6. vers. 3. limitat. Vult. de feud. d. loc. vers. quod autem pactum; & Forest. ubi supra nu. 36.

Postremo, quando feudum esset pro hæredibus quibuscumque, 23 quia tunc esset improprium, & sufficeret ascendentem esse hæredem, prout venire posset quilibet extraneus, Rosent. ubi supra arg. cap. 1. de feudo non habente prop. natur. quamplura cumulat Consil. Gizzarell. decis. 10. quia ex persona filii prodesse possunt patri tum in pœnalibus, tum in aliis.

C A P U T III.

Frater an admittatur in successione feudi.

S U M M A R I U M.

- 1 Frater non succedit fratri in feudo novo; quia non est de sanguine fratris.
- 2 Frater non succedit fratri in feudo novo in portione fratris, etiam si de novo communiter acceperint.

- 3 Frater succedit fratri in portione feudi novi; quia ex pacto fuit sic concessum.
- 4 Frater succedit fratri in portione feudi novi; quia de communibus bonis fuit acquisitum sciente Domino, & simul steterint, vel in servitio domini acquisierint.
- 5 Frater succedit fratri in portione feudi novi, in illis casibus, in quibus dixi, ascendentes succedere descendantibus.
- 6 Scientia Domini facit differre unum casum ab alio in materia successionis in feudo novo fraterno.
- 7 Frater non succedit fratri in feudo novo, ne cogatur Dominus habere in vassallum alium quam ipse voluit.
- 8 Frater succedit fratri in feudo novo respectu fructuum ex causa societatis, quia de communibus bonis fuit acquisitum, sed non ad dominium.
- 9 Frater succedit fratri in feudo antiquo; quia est de sanguine primi acquirentis.
- 10 Frater, & fratris filius succedit in feudo antiquo ex eadem ratione.
- 11 Frater succedit fratri etiam in feudo novo per Constitutionem Regni, ex interpretatione peritorum Regni.
- 12 Reges Regni ad evitandam interpretationem peritorum, posuerunt in concessione feudi

pro

- pro hæredibus ex corpore ; præ-
pterea excluditur frater in
feudo novo.
- 13 Hæres de jure feudorum intelli-
gitur de filio masculo. Periti
ampliaverunt ad fratrem per
constitutionem, ut de succes-
sionibus, quæ vocat fratrem.
- 14 Carol. Secundus fecit tex. cap.
ex præsumptuosè contra fra-
trem.
- 15 Author se refert ad scripta in
prima parte cap. 52. de dicto
tex.
- 16 Carol. Secundus ad supplicatio-
nem Regni rejecit clausulam,
pro hæredibus ex corpore
cum distinctione.
- 17 Frater in Regno Sicilia ex no-
va gratia succedit fratri in
feudo novo.
- 18 Frater est ferè alter, & plura
exempla de fraterno amore
remissivo.
- 19 Gratia Domini nostri Regis pro
fratribus, & similibus, est
maxima.

- 1 FRATER autem
excluditur ex
eadem ratione
à feudo fratris;
quia non est
de sanguine
fratris in feudo novo, ut in pri-
ma rubrica §. *fin autem*, etiam si
2 communiter duo fratres acce-
perint feudum, unus non suc-
3 cedit alteri, nisi nominatim

sit dictum in prima Investitu-
ra: ut alter alteri succedat, per
verba aperta in illo tex. cui con-
similis est textus hic tit. nostro,
§. *fin.* & in utroque tex. est glosa
solemnis, quæ concordat aliis
jura feudalia, de cujus dictis in
fine dicitur. Item tex. in c. 1. de
feu. March. §. *si duo fratres*. Item
textus de benef. fr. sub constitu-
4 tionibus Lotharii Imp. nisi de
communibus bonis, & sciente
Domino fuerit emptum, & si-
mul steterint, vel in servitio
Regis acquisierint, ut in tit. de
benef. fr., frater non succedit
fratri in portione feudi ipsis
fratribus concessi, de qua ma-
teria dixi in Rep. cap. 1. de vass.
decrep. etat. cap. 6. vera est igi-
tur conclusio sumpta ex dictis
juribus, fratrem non succedere
fratri ex feudo novo; quia non
est de sanguine fratris, nisi ex
pacto, ut unus alteri succedat,
5 & in aliis casibus, de quibus su-
pra dixi respectu ascenden-
tium, qui possunt adaptari ad
casum de successione fratris.

Alia etiam est limitatio, quando
de communibus bonis, vel
utriusque nomine emptum
fuerit, Domino sciente, & si-
mul steterint, vel in hostes Re-
gis acquisierint, d. cap. 1. de be-
6 nef. fr. quem text. exponit glos.
in d. §. *fin autem* in 1. rub. vers. *no-
minatim*, quia scientia Domini
facit differre unum casum ab
alio

7 alio in illa ratione expressa in
sex. de duob. fr. de novo invest. ne
cogatur Dominus habere alium
in vassallum, quam ipse volue-
rit; Itaque tres sunt constituen-
di casus in novo beneficio. Pri-
mus, quando frater solus ac-
quisivit, & decedit sine filio,
non succedit frater; quia non
est de sanguine fratris, nisi ex
pacto, d. c. si autem cum concor-
8 *dantibus. Secundus erit, quando*
de communibus bonis acquisie-
xint feudum, cum ratione so-
cietatis, utrique; prout de jure
Romano, ratione societatis, l.
2. ff. pro socio. Sed queritur illi
fratri, qui fuit facta concessio
respectu dominii rei feudalis,
licet alter frater habeat actio-
nem personalem respectu pre-
tii, & fructuum, & isto casu
frater non succedit fratri depe-
ndenti sine filio, cap. 1. de frat. de
novo invest. Tertius casus, qua-
do de consensu Domini scien-
tis fuerit acquisitum per fra-
tre in beneficium commu-
ne utriusque fratris, queritur
utrique, d. tit. de benef. fr. Rosent.
late cap. 7. concl. 58. & seq.
cum sua longa glos. referens
decisionem.

In feudo verò antiquo succedit
 frater, & ultiores usque ad se-
 9 ptimum gradum, 1. rub. §. hoc
quoque; quia sunt de sanguine
 10 *primi acquirentis feudum; im-*
mò succedit, ne dum frater, sed

fratris filius una cum patruo,
 hic sit. nostro, & est tit. parti-
 cularis *de success. fratrum*, alius
de gradibus success. §. his verè de-
ficientibus jus civile, ant. ut
fratrum filii, quam rationem
refert Camer. hic n. 28. & 29.
 In Regno autem nostro hoc fuit
 mutatum; quia per Constitu-
 11 tionem incipientem, *ut de suc-*
cessionibus. in tit. de success. nobil.
in feu. vocatur frater ad succe-
ssionem fratris, & Constitutio-
nes Regni intelliguntur de
feudo novo; effectum est enim
feudum non habens propriam
naturam, cap. 1. de feu. non hab.
prop. natur. Unde ad evitandum
 12 *constitutionis novitatem, &*
peritorum opinionem, fuit de-
terminatum, ut per Constitu-
tionem, posuerint in concessio-
nibus ab eis faciendis clausu-
lam, pro se, & heredibus ex cor-
pare. De jure feudorum verbum,
Heres, accipitur pro filio ma-
sculo, §. & si clientulus, de alie-
nat. feud. Constitutio amplia-
vit ad fratrem; ideo ut novæ
legis providentiam everterent,
dixerunt in Investitura pro he-
redibus ex corpore, qui esse non
posset frater, cum non sit ex
corpore, Cam. hic n. 31., unde
eum per mortem feudatarii
absque filiis, controversia prius
contingerit inter Fiscum, & A-
gnatos, Carolus Secundus fecit
provisionem sequestri, per. a. ex

G

pra

presumptuose, ut stet per annum loco sequestri feudum morientis sine legitima prole, quæ haberet jus apertum. Ego demonstravi pluribus rationibus, fratrem habere jus apertum ex dispositione ejusdem Constitutionis, in prima parte mearum *Repetitionum Feudalium* cap. 52., & retuli plures decisiones S.C. quod esset limitandum, si Fiscus ostenderet Investituram illius feudi esse *pro heredibus ex corpore*, quia tunc cessaret Constitutio, quæ vocat fratrem, & pactum, seu tenor Invest. derogaret novæ naturæ inductæ in illo feudo per Constitutionem, tempore quo non supervenerat gratia, de qua infra; Cum autem Regnum hoc conquireretur de hac forma Invest. restrictiva successionem, Inclitus (sic eum sæpè appellat *Iser.*) Carolus Secundus in comitiis concessit, ut clausula *ex corpore* ab investituris tolleretur per *cap. considerantes*, quod frater, & soror succedat primogenituræ, & masculini sexus prerogativa servata, ex concessionibus à tempore Caroli Primi reliquis investituris in pristino jure remanentibus, ubi notat *Nicolaus de Neap.* contrarium fore ex dispositione juris, ex *Iser. in c. 1. §. quin etiam in c. Episc. vel Abb. & in c. 1. de duob. fratr. & per la-*

cob. de Bott., quos latius sequitur, declarando, lo: *Ant. de Nigr.* ibidem, & per ante dictam Const. ut de *succ. Affl. d. 293.*, & *c. prædictum* etiam procedit in feudis antiquis, non in novis. Unde Regnum iterum supplicavit S. M. de anno 1558. ut ampliare dignaretur successionem feudorum de novo quærendorum ad fratres, & sorores c. 3, *fol. 169.* quod cogitandum fore respondit, quod concessit limitatè de ann. 1570 c. 3, *fol. 169.* & iterum c. 1, *fol. 171. a 1.* & novissimè de anno 1586. indistinctè concessit, *fol. 181.*

Quamvis frater est ferè alter, & plura de fraterno amore sint apud *Plutarch.* nihilominus amor est intelligendus, ut sint de eodem sanguine, sed respectu concedentis: respiciendo, ut supra fundavi, ad sanguinem sui concessionarii, & sic frater jure feudorum fuit exclusus; Idè novissima gratia munificent. Domini nostri Regis Cathol. est maxima includere fratres, nepotes, amicos, & patruces in hoc Regno Siciliae citrà.

C A P U T IV.

Jus accrescendi an procedat in feudo?

S U M M A R I U M.

- 1 Feudum defertur jure successionis feudorum ad vocatos jure feudorum, vel lege investitura.
- 2 Non defertur jure accrescendi.
- 3 Authores Civilista discordes de jure accrescendi in feudo.
- 4 Jus accrescendi procedit in contractibus, & in donationibus correlative.
- 5 L. uni. C. si liber. Imper. an procedat in feudo, & n. 15. & 19.
- 6 Authores citantur, qui ex professo tractant articulum juris accrescendi in feudo.
- 7 Jus accrescendi procedit in acquirendis, non in acquisitis.
- 8 Acquisitis quisque transmittit portionem suam suo heredi.
- 9 Jus accrescendi est potentias successorio edicto.
- 10 Jus accrescendi in feudo antiquo, improprie diceretur.
- 11 Jus accrescendi non procedit in feudo novo, in quo etiam vocatur jus successorium.
- 12 Feudum novum aperitur Domino, & non conjuncto, etiam si sit frater.
- 13 Dominus concedens feudum novum, dat recipienti, & successoribus de sanguine.
- 14 Feudum erectum de re indivi-

- dua pro duobus, uno deficiente, quid agendum de illa portione.
- 15 Quaestio dict. l. uni. C. si lib. Imper. soc. ac illius intelligentia, & si d. l. uni. C. si lib. Imper. soc. procedat in feud. secundum Bal.
- 16 Jus accrescendi in feudo ex Isernia.
- 17 Agnatus qui fecit fidelitatem alienans agnato proximiori, dicitur refutare.
- 18 Explicatio ver. Isern. in §. sed res n. 6. per quos fiat invest. de jure accrescendi in feud. ubi loquitur in acquirendis non acquisitis.
- 19 Feudales concessionem non regulantur ex l. uni. C. si lib. Imper. soc.
- 20 Jus accrescendi non cognoscitur de jure feudorum.
- 21 Isern. opinio de l. uni. C. si lib. Imper. soc. non procedit de jure feud. sed de jure Roman.
- 22 Civilista parum versati in jure feudorum, non faciunt auctoritatem.
- 23 L. uni. C. si liber. Imper. soc. etiam in allodio procedit in donatione pura, & motu proprio concessa, ut n. 30.
- 24 Concessio feudi est contractus correlative.
- 25 Rationes, quibus fundatur l. uni. C. si lib. Imper. soc. non procedere in feudo.
- 26 Feudum potest appellari gratia respectiva.

- 27 *Fidelitas praeponderat fructibus feudi.*
- 28 *Nobilitas resultans ex feudo, facit illud existimari ex gratia.*
- 29 *Arist. defin. de dono, diversa a defin. Oberti de Urso.*
- 30 *Feudum licet dicatur beneficium improprie, non tamen procedit in eo, l. uni. C. si liber, Imp. loc.*
- 31 *Fidelitas, & servitium feudi faciunt illud differri à para donatione.*
- 32 *Feudum praesumitur concessum secundum suam naturam, cujus est non deferri ad heredem extraneum.*
- 33 *Feuda conceduntur cum clausula per heredem ex corpore, & secundum leges Regni.*

I Um autem feudum deferatur successoribus, vocatis ex lege investituræ, & hoc jure feudorum, jure successorio, ut aperit *tex. in l. rub. §.* & quia vidimus, ibi: *Sed cum hoc jure successionis*, quod notat ibi *Bal. num. 4.* de quo dicto *Camerar.* hic latè respondit, sequitur secundum *Bal. ibidem*, non deferri jure accrescendi, super quo *DD.* varia dixerunt, & inter civilistas maxime fuit controversia, etiam in materia feudali, in *l. si*

mibi, & Titio, ff. de verb. oblig. & in *l. un. C. quando non pet. part.* & *l. unica C. de caduc. toll.* & si jus accrescendi procedat solum in ultimis voluntatibus, vel etiam in contractibus, & si in donationibus puris, vel etiam in correlativeis, & conditionatis; Alii quoque pertranscunt ad donum Regis, ex *l. uni. C. si liberalis. imperial. soc. lib. 10.* ac feudorum expositores in *d. §.* & quia vidimus, & de feudo *March. §. si duo fratres*, & in *cap. 5. de duob. fr. de novo invest.* & in *c. 1. de duob. fr. à cap. invest.* & moderni latius se extendunt. *Clar. in §. feudum qu. 77. à nu. 5. Scad. par. 7. e. 1. n. 7. Merl. de feud. tit. de naturalif. feu. num. 70. Gal. de pace publi. c. 14. Capyc. noster in invest. ver. jus accrescendi. Rosent. par. 9. cap. 6. concl. 73. in sua glos. 1. Cras. §. jus accrescendi, Zaspar. 8. num. 82. Vult. li. 1. c. 9. nu. 119. & latissimè Intrigliola cent. 2. artic. 27. Carr. jun. de feud. par. 2. dub. 3.*, quod ut clariùs elucescat, primo distinguendum duxi de feudo antiquo a feudo novo; in antiquo nemo rationabiliter dubitare potest; nam cum jus accrescendi consideratur in acquirendis, sive in ultima voluntate, in qua est propria materia juris accrescendi. *l. re conjuncti ff. de leg. 3.* quando quis legat rem duobus, conjungendo eos re, & verbis, pars

pars caducata accrescit alteri,
 8 sed in acquisitis, quisque trans-
 mittit portionem suam suo
 hæredi, unde non potest pra-
 cticari vis conjunctionis ar-
 guentis voluntatem disponen-
 tis, qui fuit sortita effectum
 suum; quia unusquisque ac-
 quisivit, & transmisit; propte-
 rea DD. communiter dicunt
 jus accrescendi esse potentius
 successorio ædicto, de quo ego
 9 dixi *alleg.* 19. unde in feudo
 antiquo, cum jam sit quæsi-
 tum feudum, & per mortem
 transit ad vocatos agnatos, ipsi
 veniunt jure successorio feudo-
 rum, & non jure accrescendi,
 quod consideravit *Bal. in d. §.*
& quia vidimus n. 4. licet idem
Balibi. dicat nihil referre, cum
 10 sit vocabulum facti, utcum-
 que sit, ipsemet appellat hoc
 jus successorium, non jus ac-
 crescendi.

Sequitur videri de feudo novo, in
 11 quo cessat jus accrescendi, si-
 quidem etiam vacat jus succes-
 sorium, quod apud DD. est in-
 dubitatum; cum nedum ha-
 beamus dicta jura clara de duo-
 bus fratribus simul investitis de
 eodem feudo, & tamē uno præ-
 moriente sine descendantibus
 masculis, hoc jure feudorum,
 12 vel aliis à juribus municipali-
 bus vocatis, portio deficientis
 aperitur Domino, Quoniā autē
 jus accrescendi non potest pro-

cedere in acquisitis, non proce-
 dit in feudo novo, & sic discut-
 tendo *Bal. in d. §.* *& quia vidi-*
mus d. num. 9. concludit, *& de*
feu. march. §. si duo fratres in fin.
 dicit, non prodesse conjunctio-
 nem, quin portio deficientis
 aperiatur Domino, quamvis
 ibi erant conjunctiones rei, &
 verbi, & erat alia sanguinis, &
 13 cessat jus accrescendi, & jus suc-
 cessorium, cum per supra dicta
 Dominus concessit recipienti-
 bus pro seipsis, & successoribus
 de sanguine, & sic frater, qui
 non est de sanguine recipien-
 tis, licet uterque sit de sangui-
 ne fratris, de quo sanguine in-
 telligit *Balibi.* non succedit, *&*
in c. 1. de duob. fr. de novo invest.
idem Bal. incipit suum com-
 mentum ab hac conclusione:
in feudo non habet locum jus ac-
crescendi, ita quod *Glos. Ifern.*
 14 *& Bal. in d. c. 1. de duob. fr. de novo*
invest. quærit de re individua.
 Sunt tamen qui existimant, dicta
 jura feudalia non procedere,
 quando duo fratres non fuis-
 sent investiti simul de eodem
 15 feudo ab Imperatore, vel Rege,
 vel ab alio Principe non reco-
 gnoscante superiorem, per *l.*
uni. C. si liber. Imper. socius suo
bar. deces. lib. 10.; quia ille
 rex. expressè dicit, ad confor-
 tem perveniri portionem de-
 functi fratris, & non ad perso-
 nam aliam, ubi dicit excludi
 uxore

uxorem, & Fiscum : unde cum d. lex non sit correctā ab hoc jure feudorum, procedit in feudo, quia donum est, ex diffinitione in §. *hujus autem generis*, & sic videtur Princeps donare unicuique ipsorum donatariorum, 16 ut singulis, rem ipsam, in quo casu *Alex. cons. 30. vol. 1.* dicit procedere rationē dictæ *l. unic.* & sic tenet *Bal. in d. §. & quia* : vidimus *d. nu. 4.* ibi : *vel nisi sit imperialis charitas, ut d. l. C. si lib. Imp. soc. li. 10.* & ibidem dixit in *c. 1. de duob. fr. de novo inv. nu. 7.* *vers. tamen si concederetur à Rege.*

Multi autem utuntur authoritate *Isern.* quī in tit. *Per quos si inv. §. sed nec n. 6. ver. si verò agnatus*, ponit quæstionem *glos.* de parte addita agnato ob culpam alterius agnati, si tenetur petere investituram, & facere fidelitatem, & magistraliter docet, quod si agnatus fecit fidelitatem, & alienat agnato proximiori, quod dicitur refutatio, non tenetur facere refutarius novam fidelitatem, sed si non dum acquisierat jus, & aliquo casu aperitur illa portio agnato proximiori est additamentum, & per regulam *l. un. C. quando non petentium par. pet.* 18 *accresc.* arguit pro ista portione addita non teneri, licet in fine concludat, non accrescere, & sic videtur apertè loqui procedere

in feudo jus accrescendi; sed distinguendum est, ut dixi, de acquisitis, & de acquirendis, & quidem de acquirendis; quia illius agnati, de cujus portione devoluta agitur, benè dicit *Iser.* accrescere portionem portioni. Sed de acquisitis esset successio, non accretio.

Sed transeamus ad limitationem circa imperialem infeudationem, utrum procedat *d. l. unica*, 19 & puto jura feudalia indistinctè procedere in omni infeudatione, sive Imperator, sive alius Princeps concesserit; nam sic intelligunt primum *tex. in 1. rub. DD. ubi Iser.* dicit non dixisse de Imperatore, quasi de indubitabili, si ergo conceditur feudum per verba feudalia, sive à Principe, sive à quocumque habente potestatem, intelligitur secundum jura feudalia, *c. 1. de feu. cognit.* & ubi sunt duo jura aperta, quod concessio *pro heredibus*, restringitur ad filium masculum, *d. §. & si client alus*, non est amplius disputandum de jure Romano, & sic non dicimus de correctione, vel non 20 correctione illius juris; sed quod de jure feudorum habemus jura; idè non debemus arguere, nec decidere per jura romana, quod magistraliter dicit *Iser. in d. c. 1. de feu. march. §. si duo fratres*, & in *c. 1. de duob. fr. de novo invest.* ubi summat *tex.* & sub-

Subjungit: *contrarium de jure romano*, l. un. C. si lib. Imperial. soc. & sic dum habemus jura feudalia, quæ loquuntur generaliter, & indistinctè, & habemus auctoritatem communis magistri, aliud esse de jure romano, aliud esse de jure feudorum, non est curandum de dictis Doctorum parum versatis in hoc jure, licet Capyc. d. ver. *jus accrescendi*, non faciens mentionem de hac sententia Andr. dicat esse communem opinionem legislatorum; propterea etiam Civilistæ incip. à *glos. ibi. tenent tex. l. uni.* procedere in privilegiis, immo in pura gratia motu proprio facta, non in contractibus, quam opinionem dicit esse communem, Rosent. d. p. 6. *conclus. 74.* & contrariam, quam magis communem appellat, illam restringi putat in concessione *motu proprio*, secundum *glos. in d. l. uni.* Unde Intrigl. in d. art. 27 *num. 15.* refert auctoritatem feudistarum, dictam l. nō
 24 procedere in feudo; tum quia loquitur in donatione, & feudum est contractus gratia utriusque factus, ut per Iser. de *vassall. qui contra const. Lotba.* & in d. §. *hujus autem generis.* licet reperiatnr aliquod, quod sit mera gratia: tamen, quia l.
 25 uni. est exorbitans, & non trahenda ad consequentiam; tum

postremo, quod Corradus Imper. ut in d. §. & quia vidimus, prorogavit successionem ad certos gradus, non est redendum ad legem Codicis, cum habeamus legem novissimi Imperatoris, statuentis gradus successionis, & hodie feuda venduntur, non semper conceduntur, prout tempore bul. de feud. March. n. 2. & 3. licet ipse n. 9. in punto dicat, posse appellari feudum, gratia, quia præponderat beneficium, arg. c. 1. tamen ejus opinio non potest defendi, dum ponderat, quod habet plus gratiæ, quam corresponsivitatæ gratiæ, in c. 1. ex. de feud. & tamen æstimatur fructus per eorum servitium, dum toleratur perceptio fructuum feudi pignorati Ecclesiæ quantum servitium non præstitum, quod fuit in ratione decidendi in illo *tex.* dum fructus pignorati feudi non
 28 computatur in sortem, licet arg. l. si jus perventum ff. de obs. lib. præst. multum stringat respectu nobilitatis, de quo dixi in par. 1.; tamen secundum Aristot. p. Rethor. non applicavit Obertus sententiam Senecæ de beneficiis in d. §. *hujus autem generis*, dum donum diffinit id, quod datur, sine retributione, neque spe,
 Sed appellando feudum, beneficium improprie, juxta diffinitionem

tionem ; non ex hoc sequitur,
 esse casum illius legis, quam in-
 29 telligit *glos.* & alii graviores
 authores in causa puræ, simpli-
 cis , & gratiosæ donationis
motu proprio Principis , quæ
 qualitates arguunt mentem
 Principis voluisse donare rem
 donatam unicuique donatio-
 rum , quod praticari, vel ex-
 30 tendi ad feudum est impossi-
 le propter diversas qualitates,
 & circumstantias ; quia concur-
 runt in feudo, & fidelitas, &
 servitium, etiam in feudo fran-
 co, quia est servitium hærens
 fidelitati, ut alias dixi, post *Ca-*
mer. & alios . Immo feudum
 31 præsumitur concessum secu-
 dum suam naturam, *Bal. in §.*
præterea quid sit invest. nam. 1.
 Natura feudi est, ut transeat
 jure successorio ad hæredem
 sanguinis, ut hoc tit. nostro, &
d. §. & quia vidimus, & quod
 non transeat ad fratrem, ut per
 dicta jura. Ergo si vè Imperator,
 si vè Rex concedat feudum,
 semper intelligitur concedere
 secundum naturam feudi, & sic
 nec ratio, nec verba *d. l. unic.* ex-
 tendi possunt ad feudum, im-
 32 mò hodie, maxime in Regno
 nostro, (& miror, quod non
 advertit *Capy.* qui formavit in-
 vestituram) sit concessio feu-
 dorum, ut plurimum tit. *ven-*
ditionis, sed quod est uniforme,
 semper cum clausula *pro hære.*

dibus ex corpore, & secundum
 Constitutiones, & leges Regni,
 in quibus neque filius, neque
 extraneus succedit, nisi novissi-
 mo tempore per gratias muni-
 ficentissimi Domini nostri fe-
 licissimi Regis.

Et non videtur concessum feu-
 dum unicuique in solidum, sed
 indivisum unicuique ipsorum
 pro diviso, & sic non ex prima
 concessione, nec ex vi successio-
 nis frater superstes potest præ-
 tendere aliam portionem, ex
 regula *d. l. unic.*

C A P U T V.

An filii naturales excludan-
 tur à feudo?

S U M M A R I U M.

- 1 *Sanguis in successione feudi debet
 esse nedum naturalis, & non
 fictus, sed naturalis, & legi-
 timus simul; aliàs naturalis
 non succedit.*
- 2 *Illegitimus non succedit, etiam
 ex dispositione omnium juris
 latorum.*
- 3 *Naturalis succedit ex lege muni-
 cipali in quibusdam regioni-
 bus.*
- 4 *Solonis sententia contra patres
 generantes filios illegitimos.*

5 So-

- 5 Solonis lex prohibet illegitimos
cobabitare cum civibus legiti-
mis, sed in quarterio separa-
to.
- 6 Euripides citatur ad probandam
ignominiam illegitimorum in
duabus tragiis.
- 7 Sacra Scriptura exemplum, con-
tra eosdem illegitimos.
- 8 Sanguis maternus illegitimorum
suspectus de fidelitate, est
causa exclusionis illegitimo-
rum.
- 9 Illegitimi impediuntur promove-
ri, & ordinari de jure cano-
nico.
- 10 Ambrosii Sancti auctoritas,
contra filios matris impudicae.
- 11 Aristotelis auctoritas, contra
eosdem.
- 12 Euripidis auctoritas, contra
eosdem.
- 13 Feudum dat nobilitatem acci-
pienti.
- 14 Feudatarius ex delicto turpi
ammittit feudum.
- 15 Filius naturalis legitimatus,
per subsequens matrimonium,
excluditur de jure feudorum.
- 16 Juris feudorum ratio in hac de-
cisione, defenditur per Autho-
rem ab Afflict. qui dicit esse
jus barbarum, & à Bal.
- 17 Exemplum Sacrae Scripturae de
matrimonio cum indigna per-
sona contracto.
- 18 Exemplum Cornelii Taciti de
eodem.
- 19 Exemplum Titi Livii de eodem.
- 20 Euripides citatur iterum ad
eandem conclusionem cum duo-
bus exemplis.
- 21 Lex Alphonsi Regis Castellae, ci-
tatur de qualitatibus futurae
Reginae.
- 22 Exempla plura Marchionis
Augustiniani, ad idem citan-
tur.
- 23 Auctores citantur super intel-
lectu. c. uni. de filiis natis ex
matrimonio ad morgan.
- 24 Bal. dicit vim illius tex. stare
in consuetudine.
- 25 Consuetudo potest disponere su-
per successione.
- 26 Consuetudo potissime disponit de
successione Regnorum.
- 27 Exemplum Ferdinandi Primi.

1 Anguinem au-
tem Jus fetido-
rum voluit in
successione le-
gitimum, &
naturalem si-
mul; alias excluditur filius, vel
ulterius descendens, c. naturalis
si de feu. def. contentio sit inter
Dom. & Agn. quae decisio ha-
2 bet concomitantiam omnium
Jurislatorum, C. de incest. nupt.
C. de natur. lib. Aut. quibus modis
natural. eff. leg. & de Jure Canon.
ex. qui filii sint leg.; & de jure
Longobardorum lib. 1. tit. de suc-
cess. l. 2. 3. 4. & 9., in quibus
maxima reperitur differentia
legitimorum, & illegitimorum.

D

rum

rum filiorum, de quibus *Card. Paleot. tract. de nobis, et spur. & Tirag. de nobilit. c. 15. & Garc. de nobil. byspan. glo. 21.* licet contrariū in aliquibus regionibus cōsuetudine receptū sit, ut dicti duo postremū allegati DD. referunt,

Solon autem in suis legibus consueverat dicere, filios illegitimos parentibus quasi nihil debere; cum eis talem infamiam reliquerant: ipse enim *Solon* eos cohabitare prohibuit cum cæteris civibus, sed in separato quarterio appellato, *Cynosarges*, refert *Mayorag. ad Aristot. rethor. lib. 1.* de quo conquærebatur *Themistocles*; quia illegitimus erat.

Quod magistraliter expressit *Enripid. in trag. intitulata Heraclides Actu 2.* introducens *Jolaum* dicentem: *Non est aliud liberis præstantius, quam natum esse patre forti, & bono, & bonorum uti cunnubis; qui autem victus libidine, cum improbis se commiscuerit, non hunc laudaverim, ut qui liberis labem aspergat voluptatis gratia.*

Idemque in *trag. Jon. Actu 2.* introducit *Jonem* spurium recusantem oblatam successionem Regni à patre *Xhuto*, per hæc verba: *Quibus, cum me intrusero, geminum obstabit incommoda: Primam Pater Peregrinus, deinde ipse existens spurius, quæ*

que hic quidem laborans; propterea destitutus viribus pro nihilo habebor, & ero contemptui.

Itē in sacra Scriptura legimus *Numer. c. 9.* cū *Abimelech* frater illegitimus occidisset fratres legitimos, & ab illo Populo fuisset electus Princeps, *Joathas* frater minor legitimus, evasus, cōscendit montē, ubi exclamando, vocavit populum, increpando de mala electione, retulēs parabolam Arborum, quoniam voluerunt eligere sibi ipsis Regē, cum ficum, olivam, & vitim, arbores fructiferas, & præstantiores recusassent, elegerunt *Bharmum*, quæ est Arbor spinosa, sicca, & infructifera, æquiparando spurium, arbori infructiferæ, & spinosæ, ut advertit *Alons. Fast. ibid.*

Ratio autem fundamentalis, quæ movit Authores juris feudorum ad exclusionem illegitimorum esse potuit; quia Dominus confidit de vassallo fidei, & de ejus sanguine, in quo sperat fidelitatem patris invenire; sed cū sanguine filii illegitimi descendere à sanguine patris, commisto cum sanguine matris, quæ fuit impudica, & infidelis suo honori, suæque familiæ, non concurrat illa spes future fidelitatis, Ergo &c. Causa enim illegitimi sanguinis, quæ plura impediuntur utputa ordinationes, & electiones, c. vena-

ra-

rabile vers. progenitores ex. de ele-
ctio. c. 1. § 6. dist. cap. 2. ex. de fil.
præsb. Ostr. lib. 4. cap. 9. qualis a-
ger, talia, & semina, Matth. 7.
Luc. 6. non potest arbor mala
10 bonos fructus facere, & Divus
Ambros. de virginibus, loquens
de Hærodiade: Quid potuit filia,
de adultera matre discere, nisi
11 dānnum pudoris, hoc exemplo
Arist. politi. 1. c. 9. ex hominibus
12 hominem, ex bestia, bestiam, Eu-
ripid. in sæniss. probum, ab im-
probo patre, non posse nasci fi-
lium: & in Andromacha Pæleus
contra Endimionem, loque-
bar te ambiente affinitatem, nun-
quam tecum affinitatem contra-
here, neque in domum accipere
male mulieris pullam, & faciunt
ea, quæ supra dixi, filium esse
portionem corporis patris; un-
decum spurius, vel alius ille-
gitimus sit de sanguine matris
impudicæ, non est considera-
tus à Domino concedente, qui
in eo non sperat fidelitatem, &
generositatem paternā propter
sanguinem maternum com-
mixtum. Cum autem in feudo
requiritur cōservatio nobilita-
13 tis, quam inducit infeudatio,
seu paradoxium, secundum
And. in c. an. de contr. apud par-
ter, adeo ut, si quid turpe
commiserit feudatarius, unde
non posset stare in curia Domi-
14 ni sine dedecore, amittit feu-
dum, c. 1. c. an. ibi. nota. per DD.

An ille, qui interfec. fratr. Do-
mini sui. Sed spurius ex lege
Solonis non poterat nec cum
civibus eo habitare sine dedeco-
re; ergo indignus successione
feudi fuit hoc jure feudorum
reputatus; immò etiam si fue-
15 rit legitimatus per subsequens
matrimonium, c. filii nati, & c.
mulier si de feud. fuer. contr. & c.
an. de filiis natis ex matr. ad mor-
gan. contra. quia hoc jus requi-
rit sanguinem justum, & ho-
nestum, & præter vitium ori-
ginale, Bal. in c. naturales eod. sit.
ex Iser. in illo tamen casu, quā-
do quis habens filios ex uxo-
re nobili præmorta, vellet fi-
lios ex cōcubina legitimare ob-
subsequens matrimonium, per
c. tanta. qui filii sunt leg. quia con-
16 cedens à principio considera-
vit sanguinem justum, & ho-
nestum, licet Affl. ibi dixerit es-
se consuetudinem irrationabi-
lem, & Bal. dixit ibi contin-
re magnam iniquitatem, ha-
bet tamen fundamentum ra-
tionis; quia in nobilitate con-
currere debet sanguis pater-
nus, & maternus, Arist. Rhetor.
c. 24. lib. 1. quod clariùs habe-
17 mus ex Sacra Scriptura Regum
lib. 4. cap. 14. in parabola Regis
Judæ, qui misit oratores ad Re-
gem Isdrael, pro matrimonio
contrahendo inter filios, qui-
bus respondit Rex Isdrael, par-
vipendens Regem Judæ, quod

D a olim

olim herba Cardus misit orato-
tes ad Arborem Cedri pro con-
simili matrimonio filiorum, &
bestiæ pascentes in monte Li-
bano, pedibus conculcaverunt
Cardum, quod exponit *Abulen-*
sis ibi,

Corn. Tacit. lib. 3. Historiar. refert
Populum Romanum contri-
18 statum de matrimonio filii
Claudii, cum filia Serani, quod
legimus prius in Sacra Scriptu-
ra, loco supra citato, ubi *Al-*
phons. Fast. dicit, bestias campi
ibi accipi pro populis, qui in-
19 dignantur; quoniam eorum
Princeps fecit matrimoniū in-
dignū; unde *Livius lib. 31. refert.*
simultates inter Demetrium
& Perseum filios Philippi Regis
Macedonis, & Salustius de bel-
lo Iugurthino inter filios Mi-
cissæ, & *Tall.* exprobat M.
Ant. quia nupsit cum filia li-
berti; ideo *Eurip. in trag.* Bethus
20 introducit Dolonem recusantem
oblatis nuptias cum filia
Priami actu 1. *Hector, sed enim*
Priamidis te conjugato connabio,
Dolo. Nolo qui ego sim, cum po-
terioribus facere nuptias, idem
Eurip. Frag. Eletra introducit
Dolonem recusantem cōsumma-
re matrimonium cum Eletra
filia Agamenonis, cum fuerat
nupta per Egistum ad detur-
pendum sanguinem pater-
num, & *Virgil. 11. Æneid. Genus*
huic maternū superbum, nobili-

tas dabat. plura Tyræq. Ex qui-
21 bus principiis Alphonsus Rex
Castellæ legem fecit p. 2. tit. 6.
lib. 1. de qualitatibus future con-
jugis Regis, ut sit de nobili san-
guine, ne dignitas familiæ, ut
dicit, ubi supra, Tacitus, detur-
paretur, in quo Marqu. latè
22 scribit in suo novissimo opere,
El governador Cristiano cap. 24.
ac super intellectu d. c. un. de fi-
liis natis ex matr. ad morgan.
23 *Franc. Otham. ibi. Cann. in c. vo-*
lentes §. 60. fol. 174. Intrig. de sen-
cent. 2. nu. 368. & 413. Rosent. de
sen. par. 7. c. 5. num. 20. 21. & 22,
Men. conf. 16. n. 8. licet sibi con-
trarius conf. 729. num. 2. vol. 8,
& Intrig. latè cent. 2. art. 1. num.
258. & 367. cum seq. & Mozz.
de sen. tit. de nat. lib. num. 93. &
idem Cann. §. 61. fol. 178. ad quos
24 dicit ibi virtutem illius textus
stare in consuetudine, & in c.
fili nati si de feudo fuer. controu.
25 dicit pactum de non succeden-
do filios ex ignobili matre tole-
rari consuetudine, quæ potest
disponere super successionibus,
idem Bald. in cap. mulier eod. tit.
26 Consuetudo potissimè dispo-
nit de successione Regnorum,
Bald. de feud. march. num. 3. nisi
fuerit legitimatus à Principe,
etiam si fuerit spurius, quia
positiva mutat, quando vult,
dicendo, non obstante lege. Ant.
quib. mod. nat. efficitur sui & fin. in glo.
ad

ad quod *Iser. in d. cap. naturales*,
plura allegat; civilia enim tol-
lit, *l. fin. in glo. C. si contra jus, vel*
ut il. publ. ubi num. 4. refert subli-
mitationem, nisi pariter habe-
ret filios legitimos; quia eo ca-
su Princeps non potest tollere
jus filiorum legitimorum, sicut
non posset pater, quorum po-
testates æquiparantur, *C. de con-*
sul. l. fin. secundum opinionem
aliorum, sed fratrem posset ex-
cludere, nisi instituta turpi
persona; hoc etiam temperat
legitimationem in casibus præ-
missis, valere ante delatam
successionem, post delatam non
valeret; quia esset tollere jus
tertii: si vero legitimatio facta
esset, tempore quo non habe-
bat legitimos, valida esset, e-
tiam si postea nascantur filii
legitimi, qui simul succede-
rent, nam ex superveniente le-
gitimorum nativitate, non de-
bet fieri irrita eorum legitima-
tio præcedens, tempore ha-
bili, *ff. de itin. act. inque priv. l. 1. in*
fine, & l. 2. C. de satisf. l. 1. &
C. de sent. pas. l. fin. quâ alleg. Iser.
num. 5. & sic ad feuda legitima-
ri potest, concludit quando
ex certa scientia, *num. 2. & 3.*
Bal. num. 4. Alvar. n. 5. & 6. Affl. n.
13. in fine. & decis. 195. num. 2. &
4. Boer. decis. 123. num. 6. Cur. 3. p.
qu. 17. vers. nota etiam, quod
quando Princeps legitimat, Socc.
cons. 3. num. 23. lib. 3. in princ. &

nu. 4. Dec. cons. 269. & 390. nu.
12. quos adducit *Liparul. ad*
Iser. d. cap. naturales. Cum alia
tamen distinctione; Primo, ut
præcedat consensus patris ad
legitimationem, *Luc. de Pen. in*
l. fin. C. de his qui spon. lib. 10. v.
Rex quoque, idem Iser. in cap.
Imper. num. 23. tamen sola volun-
tas Regis, *Loffred. declarat cons.*
1. num. 205. cum alia tamen di-
stinctione, ut sit feudum hæ-
reditarium, *Cum. cons. 168. Jaf.*
in l. qui se patris nu. 14. C. unde
liberi, Socc. cons. 3. lib. 3. col. fi. &
Loff. ad Iser. in d. cap. naturales;
secus in feudo ex pacto, quia in
eo non valet legitimatio sine
consensu agnatorum, quibus
est jus quæsitum per primam
concessionem, *Surd. de legit. qu.*
10. Zaf. de feudis p. 8. nisi pro
bono publico, *Ant. de Rosel. de*
legitim. li. 2. vers. sed ulterius, &
Socc. d. cons. 3. num. 20. & solet al-
legari disputatio *Salii incip. Co-*
mes Palatinus, quos sequitur
Liparul. in d. c. naturales ad Iser.
vers. patern.

In Regni autem successione ea-
dem qualitas legitimatis requi-
27 ritur, eadem etiam proficit le-
gitimatio; prout profuit Sere-
nissimo Ferdinando Primo le-
gitimato per Eugenium Quar-
tum ad successionem Regni
Neapolitani, petitione ejusdem
Gloriosissimi Alphonsi Primi,
non extante alia legitima sobo-

le,

le, quam legitimatorem confirmavit Nicolaus Quintus, Atque idem Advocatus constitutialis; in eadem oratione contra Oratores Gallorum Regis sapientissimè defendit, ne dū juris autoritate, sed exemplis, aliisque politicis rationibus pro bono publico, & christianæ fidei, ut ibi latius docet, pluraque exempla antiquorum Regum, qui naturales, & spurii Regna tenuerunt, & ad Calixti Pontificis conatum benè respondet, ut legitur in dictis Commentariis Pii Secundi, fol. 62. & lib. 3. fol. 159. Regnum autem hoc Neapolitanum, esse hæreditarium, nunquam fuit dubitatum.

C A P U T VI.

Fœmina an succedat in Feudo?

S U M M A R I U M.

- 1 Virilis sanguis non fœmineus requiritur in feudis.
- 2 Fœmina, & descendens ex fœmina, excluditur à successione feudi, nisi ex pacto sit vocata.
- 3 Fœmina non habebit feudum, etiam sit dotis de jure feudorum.

- 4 Rationes, quibus fœmina excluduntur à successione feudi, sunt plures.
- 5 Fœmina vario modo de jure Romano fuerunt habitæ, etiam in aliis Regionibus.
- 6 Fœmina in aliquibus Regionibus admixta, etiam ad Regna.
- 7 Exempla relata per Tiraq. pro fœminis, ab authore refelluntur.
- 8 Aliud exemplum Tiraq. de Delbora, ab authore confutatur.
- 9 Jus Romanum corrigitur per jus feudorum, circa successionem fœminarum.
- 10 Fœmina etiam de jure Romano in multis sunt deterius conditionis, quam masculi.
- 11 Glo. post relatam rationem exclusionis fœminarum, concludit, quod est pro ratione voluntas.
- 12 Fœminæ, quamplures fuerunt bellatrices.
- 13 Arg. Glo. & Iser. contra filios masculos descendentes à fœmina.
- 14 Masculi vocati à jure feudorum, debent descendere à masculis.
- 15 Hæres intelligitur de filio masculino de jure feudorum.
- 16 Masculi descendentes à fœminis, sunt incogniti à concedente feudum, sicut ceteri homines extranei.
- 17 Defenditur ratio glo. de volunt.

luntate pro ratione, ab impu-
gnatione Iser.

- 18 Rationes adductæ pro, & con-
tra fœminam per Iser. si repe-
ratur aliqua bellatrix.
- 19 Author refellit sententiam Iser,
pro fœmina bellatrice.
- 20 Concluditur cum glo. sufficere
pro ratione voluntatem con-
currentem cum gracilitate se-
cūs muliebris.
- 21 Fœmina excluditur etiam ex a-
lio; quia non debet se miscere
cum catibus masculorum.
- 22 Lex quando non distinguit, nec
nos distinguere debemus.
- 23 Lex non distinguens potest ab a-
lia lege distingui.
- 24 Duces Romani expellebant fœ-
minas ab exercitu, & de ra-
tione.
- 25 Platonis sententia pro fœminis,
quod debent militare ab Arist.
impugnatur melioribus ratio-
nibus.
- 26 Intell. l. 1. ff. de divort, quan-
do valeat actus factus contra
prohibitionem legis.
- 27 Arist. plura præcepta, quomodo
facienda, & intelligenda lex,
& de mente legis, & de ver-
bis legis.

- 1 IRILEM autem
sanguinem vo-
luit hoc Jus feu-
dorum, non fœ-
mineum; ita
quod nedum
excluserit fœminas, sed earum
filios, §. hoc autem in 1. rub. &
hoc tit. nost. §. filia nisi ex pacto,
ut in §. hujus autem generis qui-
bus mod. feu. am. & in fin. que-
madm. feud. ad filiam perri. & de
eo qui sibi, & hered. suis mascul.
3 & fœm. Ita quod nec tit. do-
tis poterit feudum transfer-
ri. qualis olim feud. poterat a-
lie. §. donare; Quamplures ratio-
nes reddunt DD. exclusionis
4 fœminarum, Rosental. tom. 1. c.
7. conclus. 31. in princ. Aguyrre
in apolog. par. 2. licet jure Romā-
no sint admittæ post varias de-
cisiones à tempore legum 12.
tabul. usque ad tempora Justi-
niani Imperatoris. Aliæ Regio-
nes includunt fœminas, ut dixi
in par. 1. c. 51. incipiendo à le-
gibus Moyſis; Immo in aliqui-
5 bus Regionibus fœminæ vi-
dentur admittæ de jure canoni-
co ad successionem, & regimen
6 Regni, ut refert Tiraquell. tra-
ctat. de jure primog. q. 10. unde
cum DD. uno ore concludant
fœminam non posse servire,
nec posse defendere dominum,
eumque vindicare ab injuriis,
quod dicunt *levare saidam* ger-
manica voce, Nos ultra solutionem

non

nem communem sufficere pro ratione voluntatem, possumus cuncta exempla *Tiraquell.* resolvere.

Primum ex *c. significavit in princ. de 7 rescript.* ubi femina successit fratri in Comitatu, potuit esse non existente masculo, vel ex consuetudine illius Provinciæ, in qua est situs comitatus Namur, de quo loquitur *tex.*

Secundum de Comitissa Flandriæ, *c. dilecti de testi.* quoniam ille comitatus admittit foeminas, ut apud Philippum Comenum, dictum Argentone à sua baronia, & temporibus proximi præteriti sæculi, Serenissima Maria, filia Serenissimi, & famosissimi Ducis Caroli, nupsit Serenissimo Philippo Austriaco, à quibus descendit felicissima, ac potentissima Imperialis Domus Austriaca, ac potentissimi, & invictissimi Catholici Regis Domini nostri, ac Philippi nomen: eadem responsio proficit, ad *tex. in c. ult. de concess. praben.* de eadem Comitissa, circa jus patronatus.

Tertium de Comitissa Matilda ex *c. pervenit de censib.* quoniam nedum non superfuit masculus, sed nec habuit successorem, & donavit tot. amplum patrimonium S. R. Ecclesiæ, quod speciali nomine dicitur patrimonium Beati Petri.

Quartum de Comitissa Bleseñ *cap. ex parte de verb. signif.* habet eandem solutionem.

Quintum vero de Regina Francorum, ex *c. dilecti de Arbitr.* ubi Regina iudicavit per laudum, habet aliquam repugnantiam per legem Salicam notam in Regno illo foeminas non succedere; secundo si potuit foemina iudicare. Sed facilis est solutio, siquidem Regina illa erat uxor Regis, non quod ipsa esset Regina jure proprio. Item iudicavit non sua Regali potestate, sed ut arbitra electa à partibus ob suam insignem virtutem.

Consimili ratione potest responderi ad exemplum Reginæ Gallorū, de quo in *c. cum devotissima in superscrip. c. seq. 12. q. 2. ubi* Summus Pontifex hortatur Reginam ad præstandum brachiū seculare, cōtra quosdam incendiarios Ecclesiæ, quando ibi Regina erat tutrix pupilli Regis, in illo enim Regno legimus apud Historicos, Reginas fungas munere tutelæ.

Sextum exemplum de Delbora ex sacra Scriptura 15. *quest. 3.*, 8 ubi obijcitur foeminam aliquam posse iudicare, quia in sacra Scriptura legitur *lib. jud. cap. 4.* Delboram iudicasse super populum, non obstat; nam licet Gratianus ibidem solvat aliqua eo tempore permessa mu-

mulieri hodie prohiberi, c. *ma-*
liorem 33. qu. 7. ex auctoritate
Divi Augustini. Sed quia Ti-
raquellus non examinavit istū
passum; igitur solvo ex subscri-
ptis.

Primo dicebatur Judex ille, qui
erat electus Princeps Populi, aut
Dux exercitus; & isti fuerunt
pauci, usque ad tempus Samue-
lis; cui Populus instetit; ut o-
raret Deo, ut daret ei Regem si-
cut habent cæteræ gentes; &
istō modo non fuit Delbora
Judex populi; quia eo tempore
erat Judex Jubarac; ut dicit tex-
tus, *erat autem Delbora profes-*
tissa, axor Lapidoth, quæ judica-
bat populum, & Jubarac Dux
exercitus debellavit Sofarram
Regem.

Secundo, erant Judices, qui judi-
cabant causas civiles, & non
criminales, quibus præsidebat
Summus Sacerdos; inter quos
connumeratur Delbora.

Tertio, erat Judex Profeta, qui o-
rabat apud Deum pro populo;
& dicebatur judicare; quia sol-
vebat dubium ex revelatione
divina, & istō modo dicitur ju-
dicasse Delboram; prout Sibil-
læ gentiles; tamen dubitatur
apud expositores, si Lapidoth
erat vir Delboræ vel Barac,
vel erat idem vir appella-
tus duplici nomine, & co-
gnomine. Ex quibus resultat,
ista jura non congruere ad quæ-
stionem.

Glos. verò in di. 8. hanc autem, ver. 2
successione in fi. solvendo jura
9 Romana, quæ vocant scēminas,
expendit verba *tex.* licet sit ma-
gna auctoritas legum Roma-
narum; non tamen vincunt
consuetudines feudales, quod
expressius dicitur in c. 1. *de feudi*
cognit. quem modum loquendi
author juris feudorum habuit a
l. 2. *C. quæ sit longa consuet.* atque
ex eodem jure Romano arguit
10 *glos. malieres in multis esse*
deterioris conditionis; l. in *mal-*
tis ff. de statu hom. sub qua occa-
sione querens de ratione exclu-
11 sionis scēminarum, respondet;
quia non possunt juvare domi-
num; nec pugnam facere, quā
impugnant; quia filii masculi
ipsarum possēt facere pugnam;
tamen ibi etiam filii masculi
scēminarum excluduntur, ergo
est pro ratione voluntas: quam
examinat *Isr. num. 18.* addu-
cens plura exempla Historico-
rum, Poetarum, & Sacræ Scri-
pturæ, de illis scēminis, quæ
fuerunt bellatrices, & possūt af-
ferri quamplura exempla rela-
ta per Jo: Boccacium in *Opuscu-*
lo de Mulieribus illustribus: Plu-
tar. de claris mulieribus: & de-
scendens ad objectum *glos. de*
cessante ratione in filiis scēmi-
narum, ipse adducit aliam so-
lutionem, quod obstat successi-
13 fori, quod obstat ei, cui succē-
ditur, *ff. de reg. jur. l. in omnibus*

E

§. non

§. non debeo, regulam autem de cessante ratione proficeret, quando vitium esset proprium filiorum; sed quia vitium est alterius, nunquam cessant in illa persona; prout in foemina matre masculorum, & sic est impugnabile; arg. dat. ut omnes ob ed. lud. & quamvis alibi hoc

14 iure feudorum vocantur mascululi, intelligitur de nepotibus ex filiis masculis; residet ergo Iser. in hoc, quod vitium matris, quia non potest pugnare, non purgatur in persona filiorum masculorum, qui possent pugnare; sed nulla mihi videtur efficax ratio istius impossibilitatis; unde dicendum est, Dominum concessisse pro hærede masculo, ut in diffinitione ac in §. huius autem generis, In quibus caus. feud. am. & sic intelligit jus feudorum verbum hæres §. & si clientulus de alien. feu. & nunquam intellexit de foeminis, nisi specialiter de foemina dixerit, ut in d. §. huius autem generis, ibi; Hæredes suos masculos, sive feminas, si de his nominatim dictum sit, & per

16 consequens filii foeminarum à primaria intentione concedentis, sunt incogniti, & prorsus extranei; unde quantumcunque sint habiles ad pugnam, Dominus non concessit ipsis, qui tanquam producti à foemina incognita, & exclusi, sunt

prorsus extranei, derivantes à radice non producente, sicut considerantur cæteri homines, quamvis bellicosi, & hoc re-

17 spectu benè diceret glos. de primaria voluntate concedentis, & non benè impugnaretur ab Iser., eaque eadem ratione resata, solvitur alio modo quaestio, ab eodem ibidem examinata, quam ipse solvit; scilicet si reperiretur foemina bellicera, sicut narratae mulieres in exemplis supra relatis, an ipsa

18 talis succederet in feudo ex cessante ratione legis; quia posset servire, in qua ipse primò arguit, cōtrā foeminam; quia quæ raro accidunt, non rumpunt legem, ff. de reg. jur. l. quæ raro, nam ad ea, quæ frequenter accidunt, leges adaptantur, l. nā ad ea quæ ff. de leg. Deinde solvit hoc argumentum, ut quæ raro eveniunt, non sint talia, ut de his fiat lex, sed non sequitur, ut quando eveniunt, non sit habenda de eis ratio, ad quod adducit tria exempla. Primum de filio vetulæ, quæ licet raro pariat naturaliter, tamen si parit, ejus soboles succedit ei, C. de legit. hæredi. l. si major; Secundum de Lazaro resuscitato, qui recuperavit bona, licet homo reviviscere non possit, nisi miraculose; Tertium, de Adamo communi parente, qui si viveret, non inveniret foeminam, quam

quam posset ducere in uxorem, quia impossibilitas naturæ ad longius vivendum, non rumpit consanguinitatem in descendenti linea; prout plura pro, & contra adducit *glos. in c. literis ext. de sponsa impub.* Sed meo iudicio, pace tanti eminentissimi viri, non sunt argumenta
 19 digna tanti viri; solutio enim argumenti de his, quæ rarò eveniunt, non congruit ad quæstionem; si enim, ut ipse solvit, quæ rarò eveniunt, non sunt digna, ut de his fiat lex. Ergo viget lex pro eodem, & si nova non debet statui, qua lege succederet femina armigera? veteri nequaquam; quia ab ea est exclusa, nova autem fieri non debet. Ergo intellectus nō potest applicari, ut fœmina armigera succedat in feudo: Minus proficiunt exempla sua; de vetula enim primū, nulla lex est, quod filius vetulæ, quia rarò pariat, non succedat, ut allegare possit *l. si major*, quæ declarat, quod filius vetulæ, licet mater raro parit, succedat, sicut habemus de muliere, ut nō succedat in feudo; quia reperitur aliqua, quæ posset pugnare, neque exemplum de miraculo Lazari; cum ea, quæ proveniūt ex divina potentia, & providentia, non sint talia, ut communes leges tēporales limitari possint: neque tertium de consanguinitate in se-

mine communis parentis, neque lex est in linea descendenti limitativa; vel circa ætatem longevam jura consanguinitatis; dicendum est igitur cum
 20 *glosa*, ob stare voluntatem Domini, non legislatoris, fœminæ quantumvis belligeræ; prout obstat cuicumque alii viro, qui se diceret esse nedūm belligerum, sed Martem: exicit enim sibi fidelem, & sanguinem masculinum ejusdem, nō respexit ad alios bellatores, & in fidelitate requiruntur plura alia, ut in *c. 1. de forma fidelit.* ad quam fœmina parum est habilis ex fragilitate sexūs. Præterea jus feudorum quærit in feudatario dignitatem, & prorsus abstinentiam ab indignitate, ut supra diximus de filio spu-
 21 rio, sed fœmina non debet se miscere cætibus hominum, cū non deceat muliebri pudori *l. 1. ff. de postul.* cum igitur lex non distinguit de qua fœmina,
 22 nec nos distinguere debemus de armigera, vel non, *l. 1. ff. de alea lusu*, quam semper idem *Iser.* allegat ad similes quæstiones, quod lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda; sed
 23 est distinguenda per alias leges, non per subditos, ut idem notat in *c. si quis §. 30. si de fen. fuer. contr. num. 5.* & in *c. 1. qua sit prim. cau. benef. am. num. 14.* & in §. & si libellum de alien. feud.

E 2

pat.

pat.num.5. ver. generale dictum, in quo aliam legem feudorum non habemus distinguentē, de qua scemina: Jura quę excludūt feminas à successione feudi, generaliter loquentia, generaliter debent intelligi. Si autem
 24 jus civile Romanum vetat feminas commisceri cum cæti-
 bus hominum, pluresque Duces Romanorum exercituum, expellebant feminas ab exercitu, Sylla, Marius, & Scipio, quos refert *Alex.ab Alex.dier.geni.l. c.* quomodo nunc permittendum ut femina etiā vivax, accedat ad pugnam in exercitu, & si sola fuerit, satis indecens esset, et si cum famulatu feminarum, utique deterius esset, & indecens muliebri honestati, & pudori, pluraque sequerentur incommoda contra regulas militiæ, quę tendere-
 25 rent in damnum Domini, licet *Plato de Repub. dialog. 5. & dialo. 7.* dicat, feminas debere militare, pluraque exempla adducit diversarum regionum, cujus opinio fuit confutata ab *Arist.in p.polit.in pluribus capit.* ad quę videndus *Tiraquell. de legib.connub.l.5.l.7.* qui invehit, contrā mulieres belligeras.

Non proficit argumentum ejusdem
 26 *Iser. paulò suprà relatum, d.l.1. ff. de divor.* ubi valet actus contra prohibitionem legis, quam solvit idem *Iser.in addi-*

tionē, quę vulgò allegatur in tit. *An ille qui interf.fr. Domini sui.* quia re vera est in rubrica sequentis tituli, *de vaxal. quę contra const.Loth.fen.alien.* ut a libi dixi: ipse, inquam, *Iser.* dicit *tex.* illum quærere de quæstione resultante ex *l. quę prohibebat libertam facere divortium à patrono, sub pēna, ut careat viro: si valeret divortium factum contra legis prohibitionem, suadente nullitatem tex. l. quemadmodum, C. de agric. & cens. lib. 1. & l. post mortem ff. de adopt.* tamē respondit Jurisconsultus valere divortium, ut sit locus pēnæ, solum ut careat viro; itaque neque de verbis, neque de mente illius legis potest elicere argumentum, quod congruat ad quæstionem.

Dum autem leges aut sunt communes, aut municipales, vel
 27 consuetudines, ut docet *Aristo. Retbo. lib. 1. cap. 35. & c. 41.* si sunt leges communes, quod femina succedant, sunt leges, & consuetudines municipales juris feudorum, quod succedant, lex autem debet proferri, ut nihil remaneat pro arbitrio Iudicis, idem *Aristot. eodem lib. 1. Retbo. cap. 3.* quamvis singulos casus humana providentia non possit prævidere ex sententia ejusdem *eod. lib. 1. c. an propter infinitatem, addo quòd aliquādo ad mētes legis*

gis referenda sunt verba legis, ut in exemplo de percutiente cum anulo ferreo, ut non sit pena legis de emissionem sanguinis cum percussione cum ferro; quia mens legislatoris fuit prohibere delicta, & occasionem delicti, & sic ad ferrum feritorium in forma armorum, non in forma anuli ad ornatu, ne tamen quisque possit allegare mentem legis, ad effugienda verba legis pro arbitrio voluntatis, docet oratorem defensore legis *in c. 45.* quomodo possit replicare alleganti mentem legis adversus verba legis, quae doctrina congruit in casu isto, verba, & mentem concedentis, ac jura inde promulgata, tendere ad exclusionem sexus feminei à feudo, ex pluribus causis, potissimè ex voluntate, cujus interesse praevallet omni alio majori interesse *l. si. ff. de usu, & habit. quem rex.* ad similia semper allegat *l. fer. in pluribus locis.*

Nepos autem masculus ex femina non succedit, ut in *d. e. 1. in 1. rub. §. & quia vidimus*, qui cum sit masculus, & cessat impedimentum sexus, potuisset servire; tamen hoc jure excluditur, cujus rationem esse dicit *glo. ibi.* sed *Bal. ibid. nu. 1. 2. vers. item glo. nostra* dicit errasse glossam; sed rationem esse, quia successio non est per saltum, & ideo ex-

pedit, quod gradus ante se sit successibilis; nam destructo ordine, destruitur ordinabile, *ff. de servit. rust. praed. l. tria praedia*, & ad destructionem antecedentis, sequitur destructio consequentis, *ff. de officio ejus, l. 1. §. hujus rei*, & sic videtur concludere, quod cum mater, quia foemina, non sit successibilis, quod est in primo gradu, non potest filius ejus, qui est in secundo, succedere; quia fieret per saltum.

C A P U T VII.

Quomodo foemina succedat ex pacto?

S U M M A R I U M.

- 1 *Fœminam ex pacto posse succedere in feudo, multa jura feudalia constituta videntur contraria.*
- 2 *Intell. §. quin etiam Episcop. vel Abba.*
- 3 *De regula non esse locum fœminæ, masculis extantibus.*
- 4 *l. fern. melius format questionem, quam facit glossa in d. §. quin etiam.*
- 5 *Mutatione personæ, mutatur conditio feudi.*
- 6 *Masculus relinquens fœminam, in casu d. §. quin etiam, non trans-*

- transmittit ad ipsam familiam.*
- 7 *Restrictio tex. d. §. quin etiam; quando Dominus concessit pro prima femina, ex intellectu Iser.*
- 8 *De regula, quod femina semel exclusa, semper intelligitur exclusa.*
- 9 *Iser, corrigitur à Rosental. dum vult corrigere tex, in verbo quin etiam.*
- 10 *Intell. Isern. quod constabat de mente concedentis in d. §. quin etiam, differt ab intellectu aliorum DD. existimantium, fundari, ut minus corrigatur jus commune.*
- 11 *Rosent. licet arguat contra intellectum Iser. tamen residet cum eo, dicens, esse opinionem communem.*
- 12 *Author intelligit Isern. fundari super facto, nam aliàs concessio præsumeretur realis, non personalis.*
- 13 *Intell. Isern. est divinatorius, tamen substatinetur ad evitandum absurdam decisionem illius tex.*
- 14 *Intell. illius verbi ulterius in tex. d. §. quin etiam.*
- 15 *De mente potest constare pluribus modis.*
- 16 *Expositio c. 1. de eo, qui sibi, & hæredibus suis.*
- 17 *Verba tex. glos. & Isern. non declarant aperte casum illius tex.*
- 18 *Glos. intelligit de germanis, & querit de amita, & Iser. de matertera.*
- 19 *Casus d. c. 1. de eo, qui sibi, & hæred. figuratur ab Authore.*
- 20 *Glos. in d. c. 1. dicit esse mirabilem illius decisionem; quia jam feudum fecerat transitum ad familiam.*
- 21 *Glos. applicat ad deteriore conditionem feminarum.*
- 22 *Iser. concurrit cum admiratione glosæ.*
- 23 *Iser. allegat plura jura feudalia, & civilia pro sententia glosæ.*
- 24 *Author. inducit jura citata per Isern. applicando ad questionem.*
- 25 *Iser. solvit argumentum formatum ab ipso pro feminis.*
- 26 *Iser. dat intellectum ad c. 1. & ad §. quin etiam.*
- 27 *Author solvit oppositionem ex c. 1. de duob. fr. à cap. invest.*
- 28 *Author adducit differentiam istorum casuum.*
- 29 *Rosent. existimavit questionem esse duram, & spinosam.*
- 30 *Conciliatio opinionum.*
- 31 *Intell. Aguir. super d. c. 1.*
- 32 *Quæstio glosæ de amita videtur inepta.*
- 33 *Glos. putat excludi familiam; quia pactum videtur factum quasi ad diem incertum, & sic loco conditionis.*
- 34 *Isern. opinio communis.*
- 35 *De regula, quod multa facta tenent.*
- 36 *Consideratio Autoris contra DD.*

DD. se fundantes super aequitate, vel rigore.

37. Intell. pro sententia Cardin. Alex. super d. questione.

En retento eodem themate, foeminam ex pacto posse succedere in feudo, plura jura constituta sunt super tali pacto, variaeque decisiones ortae sunt, quae invicem adversari quibusdam visae sunt; Ut autem plana sit in hoc expositio *tax. nostri in §. femina*, quae successit ex pacto, consentaneum esse putavi referre dicta jura, eaque concordare.

Tit. Episcop. vel Abat. in §. quin etiam ponitur casus de concessione feudi, ut ejus descendentes masculi, & feminae illud habere possint; relicto masculo, ulterius foeminæ non admittuntur, ubi *glos.* format quaestionem, quando primus investitus reliquit masculum, & foeminam, foemina non succedit, hoc *tit. nostro §. femina*, ex regula, quod non est locus foeminae, donec masculus superest, allegat *c. 1. de eo qui sibi*, & *hæred.* sed quaestio glæ, non esset bene soluta, dum præsupponit foeminæ locum non esse, dum superest masculus, cum dubitatio est, si masculus præmori-

tur, unde ibi *Iser.* melius figurat casum, in casu mortis filii masculi, & ideo agebatur, ut soror succedat fratri in feudo antiquo; tamen excluditur à fisco; quia Dominus concessit recipienti pro se, & suis filiis masculis, & foeminis ab eo descendentibus, sic successit masculus, cujus effectum est feudum, & per consequens foemina exclusa; ipsa autem cum vellet succedere fratri, investitura dictabat pro foeminis ad feudum paternum, non maternum, allegat *l. sed, & si plures ff. de vulg. & pupill.* ad probandum feudum esse effectum fraternum, & de mutatione persone, allegat *l. per procuratorem, ff. de acquir. hæred.* considerat verbum descendens, alias diceretur paternum, Quod ampliat etiam si masculus reliquerit filiam, quia intelligitur de prima foemina, *l. boves §. hoc sermone ff. de verb. sig.* cum etiam hoc videretur durum; quia quisque videt sentiisse de descendantibus, *Iser.* supplet constare ibi sentiisse de descendantibus primi recipientis; quia alias in dubio verba repugnarent; nam præsumitur concessio realis, non personalis, unde fluxit illa vulgata conclusio, *foemina semel exclusa, semper est exclusa*, ad quã *Consil. de Anna cons. 2. vol.* refert DD. tenentes unam, & al-

tertam opinionem, & licet *Iser.*
 9 in principio dicat, verbum,
quinetiam, esse penitus extra-
 neum, & casum illius §. à præce-
 denti; tamen *Rosent. l. c. 7. concl.*
44. nu. 2. dicit continuari ad
 materiam; nam tit. ille loqui-
 tur de quibusdam casibus, in
 quibus Domino aperitur feu-
 dum, ut in fine dicitur, inter
 quos est iste, quando fuit isto
 modo concessum feudum, &
 natus esset masculus, foeminae
 ulterius non admittuntur.

Sequitur *Iser.* in intellectu illius §.
 constasse de mente conceden-
 10 tis, ut de prima foemina de-
 scendente à primo acquirente,
 facta sit concessio, *Garzon. in*
tract. de fem. ad feud. recip. ut sci-
licet neque illatio: Ant. Rub.
cons. 57. Hartb. Piff. qu. 35. num.
24. Cujac. tit. 12. lib. 1. ut feu-
 dum, deficiente masculo, re-
 deat ad suam naturam, ut in
 eo foemina non succedat, *hoc*
tit. nostro §. foemina cum concor-
dantibus, ut minus lædatur jus
 feudi, cujus correctorium est
 pactum, & ipse *Rosent. conclus.*
42. & 45., & quidam de novo
 graduatus sic substituit.

Contrarium tenent alii, ut exclu-
 datur à successione per mascu-
 lum, sed eo prædefuncto, fo-
 minam succedere, & non ape-
 riri Domino, *Mar. Cad. in d. §.*
quinetiam num. 8. & 9. Franci.
cons. 6. par. 9. num. 130. qu. juris:

2. par. 2. quest. 36. num. 11. In
 11 qua quaestione *Rosent. d. con-*
clus. 44. nu. 4. cum pluribus seqq.
 arguit contra opinionem *Iser.*
 ac valida argumenta adducit,
 potissimè, quod contraria opi-
 nio sit nimis rigorosa, ut filia
 primi acquirentis excludatur à
 Domino, & cum *tex.* habeat va-
 rios intellectus, debet ille reci-
 pi, qui sit magis æquus, & con-
 sonans aliis juribus feudalibus,
 in quibus pro multis legimus,
 foeminam ex pacto succedere,
 & à masculis excludi; unde cef-
 santibus masculis, cessat obsta-
 culum, cum aliud obstaculum
 juris feudorum sit sublatum
 per pactum, tamen *nu. 13.* di-
 cit opinionem *Iser.* esse magis
 communem, addens *Monta-*
num lib. 3. cap. 8. vers. & nec tex.
 tenere eandem opinionem. E-
 go vero intelligo *Iser.* se funda-
 12 re super facto, nam in dubio
 concessio præsumitur realis
 pro omnibus descendantibus,
 non personalis, *c. 1. de duob. fr.*
à cap. invest. propterea ipse di-
 cit, quod in illo *tex.* constabat
 13 de mente concedentis, qui li-
 cet effect divinativus, & non re-
 cipiendus; tamen quia *tex.* a-
 pertè dicit, quod relicto mascu-
 14 lo, ulterius foeminae non ad-
 mittantur, illud adverbium de-
 notat continuationem tempo-
 ris, quasi vellet dicere, nullae
 foeminae, & sic non distinguit
 si con.

si contendunt cum Domino
fœminæ, vel cum alio, & cum
Jus eas excludat verbis expressis,
licet dura videri possit hæc de-
cisio; tamen quia pactum vin-
cit legem, de mente potest con-
stare ex verbis, & ex aliis *l. ju-
ris gentium §. pactorum ff. de pa-
ctis*, quem *tex.* ad hoc ibi citat
Iser. num. 3. & sic ne resultaret
absurdus intellectus, scilicet in-
vestituram fuisse personalem,
quæ in dubio præsumitur rea-
lis, ut propterea dicamus cum
Iser. constasse in illo casu illius
concedentem concessisse pro
prima femina, ab ipso descen-
dente.

Textus autem *d. c. 1. de eo qui sibi,*
16 vel hæredibus suis, facit duos ca-
sus; Unus est respectu investi-
ti, quomodo intelligatur inter
descendentes, quando concur-
rit masculus cum femina.

Secundus casus est respectu inve-
stientis, quomodo intelligatur
inter suos descendentes; quia
super dominio directo concur-
runt masculi, & feminae, qui
secundus incipit à *vers. nam* &
illud, usque ad finem *textus*, &
de eo non est intentio pro nunc
differere, sed de primo.

Textus igitur primi casus dividi-
tur in quatuor partes.

Prima recitat casum usque ad
ver. de predicto itaque fen-
do.

Secunda, quæ narrat rationes pro-

utraque parte, & durat usque
ad *vers. Cumque*, quæ est
Tertia pars, quæ continet decisio-
nem, & durat usque ad *vers.*
non enim, quæ est Quarta, &
continet rationem decisionis.

Iste *tex.* in prima parte summa-
turià DD. ut dicat femina non
succedit in feudo concessio pro-
se, vel hæredibus suis masculis,
& his deficientibus, feminis, ex-
istente masculo; quia non est
locus feminae, donec masculus
existat.

Sed nec *glô.*, nec *Iser.*, nec cæteri
scribentes, nec verba *tex.* quam-
17 vis sint proluxa, declarant aper-
tè casum quæstionis; ponunt
enim quæstionem inter ma-
sculum fratrem patruelem, &
sorores patrueles, quas *glô.* im-
18 propriè appellat germanas, &
postea quærit de amita, & *Iser.*
de matertera, *Bal.*, *Alvar.*, &
Præp. dicunt esse vulgarem
modum loquendi, sed de quæ-
stione inter patrueles, vel con-
sobrinas non figurant casum,
de cujus successione agitur,
prout ponitur in *§. quin etiam*
sup. Episc. vel Ab. & in §. simili-
ter inf. de Cap. qui Cur. vend.

Verba igitur *textus* narrant inve-
stitum procreasse filiam, quæ
19 ex pacto successit, non ex-
tante masculo.

Secundò, ipsam procreasse duos
filios masculos, qui per *omnes*
filijs de fem. mil. fuer. contr. suc-

cel-

cesserunt minori in feudo ab
avo acquisito pro medietate.

Tertiò, horum unum procreasse
duas filias, alium unum mascu-
lum.

Quarto inter masculum, & femi-
nam fuisse de feudi successione
quæstionem; sed de cuius suc-
cessionem non dicitur.

Oportet præsupponere fratrem,
qui reliquit masculum fuisse
predefunctum relicto masculo,
& superstitute fratre suo, qui
postea decessit relictis foeminis,
in quibus est quæstio cum fra-
tre consobrino de successio-
ne patris filiarum, qui est pa-
truus masculi.

Ratio dubitandi pro foeminis erit
multiplex.

Primo; quia jam habuit effectum
investitura in prima successio-
ne quod deficientibus mascu-
lis foemina successit; ergo juxta
factum fuit jam satisfactum,
& sic semper dicitur succedere
foemina; hic autem deciditur

20 pro masculo. *Glo.* dicit esse mi-
rum, esseque notandum, quanta

21 sit melior conditio masculo-
rum, & sic de portione patris
foeminarum agebatur ante-
quam ipse possidissent portio-
nem. Unde quamvis dicat *tex.*
masculo vindicante, fortè sta-
tim patre mortuo, filiae capen-
rant possessionem; alias non cõ-
petisset vindicatio, & de *invest.*
de re alien. dicitur *quasi vindi-*

caris, ad quod *Iser.* dicit ibi esse

22 mirabile, illa ratione conside-
rata per *glo.*, quia jam feudum
fecerat transitum ad foeminam,
ad quod allegat *ang. l. sed si plu-*
res s. filioff. de vulg. & pupill. &

23 *l. sed curatorem ff. de acquir. hæ-*
red. & dicit videri expressum in
s. quin etiam sup. Episc. vel Abb.
ibi: *ulterius foemina*, quod di-
cit fore exponendum, ut ibi di-
xit, & de transitu esse *rex. in tit.*
inf. de vass. mil. qui arm. belli.

Tex. de vulg. & pup. dicit ad ite-
hæreditate per substitutum ef-
fici unum patrimonium, & sic
appellatur patrimonium hære-
dis non defuncti; ideo cum fi-

24 lia successit, dicitur feudum fi-
liae, non avi patris sui, & sic
definit qualitas castrensis pe-
culii, mutatione personæ, quæ
jura allegat in *d. s. quin etiam ad*
aliud finem, & ad aliud sensum
contra filiam, & hic allegat
pro filiabus: *s. autem, quin etiam*
adducitur in illo versiculo: ibi:
ulterius foemina in contrario
casu, quod quia successit ma-
sculus, ulterius foeminae non ad-
mittuntur, & sic soror ibi non
succedit fratri, sed aperitur fi-
sco, pari ratione dicit *Iser.* hic,
sicut ibi dicitur, feudum frater-
num, quia successit frater, non
consideratur foemina, quamvis
pater acquisivit pro masculis,
& foeminis; quoniam non est
amplius feudum paternum, &
con-

conjunctio est in ordine casus, non in divisione: ita hic investitura dicit pro masculis, & feminis, quia à principio defuit masculus, & successit femina, ulterius illa qualitas masculinitatis non est proferenda, sic de vassallo milite, qui arm. bell. depol., quod desiit esse miles seculi, ergo desiit feudum esse paternum, sed cepit esse maternum.

Iser. scribit hoc argumentum, & concurrit Alvar. nu. 3. inf., quod 25 pactum, ut succedant feminæ est limitatum, quando non adfunt masculi: sed nunc extabat masculus. Ergo &c.

Neque obstat primus casus; quia eo tempore non extabat pactum limitatum; nam non extabat masculus, licet feudum fecerit transitum per tres successiones descendantium; quia semper intelliguntur de hæredibus primi acquirentis l. fin. C. de hæred. inst. cum hæres hæredis hæres sit primi.

Neque obstat inductio istorum jurium; quoniam solvit in d. §. quin etiam, quod mutata persona, non mutatur conditio rei, 26 vigore pacti primi acquirentis, & in casu §. quin etiam femina erat soror defuncti fratris, quamvis descendens ex primo acquirente; propterea Iser. in d. c. 1. de eo, qui sibi, & hæred. suis dicit exponendum esse illum textum ut ibi expo-

nit, & considerat Iser. verbum descendens debere concurrere in prima persona, & ultima ibi in §. quin etiam, sed in tit. de eo qui sibi respectu primi, quæ sunt contraria. Secundo ipse considerat recipientem, & concedentem cogitasse de prima femina, sed quia hic de ulterioribus, contrarietas est evidēs.

Quare ergo in §. quin etiam cum successerit masculus, excluditur femina, quæ supervixit, & aperitur domino, & in dicto c. 1. de eo qui sibi excluduntur feminæ a masculo, ut dicatur hæres hæredis? Non potest alia assignari, nisi quia feudum revertitur ad naturam suam primam, & unitur suæ formæ, ut considerat Iser. ibi per l. si unam §. in spe. ff. de pactis, & in d. §. quin etiam, Dominum sensisse de prima femina l. boves §. hoc sermone ff. de verb. sig. l. ex facto §. fin. ff. ad Trebell. quamvis præsumitur realis, non personalis l. forma §. quanquam ff. de cens. unde Iser. dicit constare ex alio sensisse de primis; aliàs durum esset recedere a lege juris gent. §. 27 pactum ff. de pactis. Cui conclusioni obstat sequens tex. tit. de duob. fr. a cap. invest. Cum eadem conditione, ut ipsi eorumque hæredes masculi, & his deficientibus, femine succederent, unus decessit relicta filia, quam patruus fratris defuncti vole-

bat excludere, & foemina filia præfertur; quia quisque videtur stipulari pro se, & hæredibus, & sic femina existente masculo, imò uno ex primis concessionariis, succedit. Solvit *Alv.* quod duo ibi fuerunt investiti, & unusquisque cogitavit de suis hæredibus masculis, & feminis, & sic ex isto acquirente non superfuit masculus, sed femina, nec cogitavit de fratre: Ibi unus fuit investitus, & cogitavit de omnibus descendentibus masculis, & feminis, deficientibus masculis; unde ibi masculus excludit feminam, sed quare in §. *quin etiam* femina excluditur a fisco?

Differentia igitur est ista; quia 28 masculi sunt comprehensi in verbis, & in mente concedentis, & recipientis, & sic intellexit de omnibus de sanguine masculino iusto; De foeminis verò intellexit de primis, non extantibus masculis: unde si non fuit locus feminæ per existentiam masculi, extincta est inclusio foeminarum per primum actum, & sic conciliant opiniones contrarias inter DD. 29 unde *Rosent. loc. supra citato* dixit esse disputationem spinosam, & duram circa illam conclusionem de foemina semel exclusa, an sit perpetuò exclusa; ut opinio eorū qui simpliciter tenent esse perpetuò exclusā, re-

stringatur ad illum casum qui jam exclusa per legem feudorum dictatē, feminam non succedere nisi ex pacto; quia pactū fuit personale de prima femina, & cum prerogativa masculorum, tunc existente masculo in primo actu delatæ successionis per d. §. *quin etiam*, sic intellectum ab *Andrea*, & a sequacibus: Contraria verò opinio aliorum affirmantium, exclusionem esse temporalem, & conditionalem exclusionem, quandiu superest masculus in omni casu deferendæ successionis feudi, procedit de pacto reali, & perpetuo in investitura pro masculis, & feminis cum prælatione masculorum secundum *tex. c. 1. in primo casu ff. Eo qui sibi, & hæred. suis mascul. & fem. investi. accep.* super qua innumerati per *Cons. de Anna cons.* . . . quasi confunduntur.

De hac quæst. copiosè *Rosent. d. p. 1. c. 7. concl. 44. & 45. cum suis glosis.* Et quamvis de intellectu d. c. 1. 31 Collegium Patavinorum plura scripserit quando potest venire femina ex masculo descendens, & quando excluditur à masculo; tamen eos refellit *Aguirre in Apolog. de suc. Regni Portugalliæ p. 2. à num. 7.* ubi refert Patavinos, usque ad num. 19., & aliam adducit rationem, excogitatam ab *Alciat.* ibidem

dem n.86.87.88.89. cum sequē-
tib; tamen verus est intellectus
Iser. ut suprā communiter rece-
ptus, qui magis probat inten-
tionem Authoris in casu di-
ctæ successionis Regni Portu-
galliæ pro Domino nostro Re-
ge Catholico.

Sed prosequendo intellectum d.c.

1. retento eodem themate de
pacto pro masculis, & his de-
ficientibus, feminis, quærit *glo.*
ibi: quid de Amita? figu-
rando casum, quando filia pri-
mi aquirentis reliquit duas fi-
lias, quæ successerunt, quarum
una prærioritur, superstitie ex
alia filio masculo, an ille ex-
cludat amitam superviventem
32 & non esset quæstio *glo.* quādo
apellaretur matertera, & in ca-
su *glo.* oporteret dicere filiam
feminam primi investiti reli-
quisse filium masculum, & fi-
liam feminam, qui masculus
reliquit filium, de quo quærit
33 *glo.* an iste excludat amitam
existentem, & sic sororem pa-
tris sui, in qua quæstione dicit
glo. videri, quod sic, quasi ad
diem incertum, qui est loco
conditionis *l. dies ff. de cond. &*
demonst. feudum dari ad diem:
allegat summam, in cujus sum-
mæ liquidatione, si sit *Ardi-*
zonis vel *Odofredi* laboravit *Li-*
parolus ibi, & non invenit, quod
Iser. dixit esse regulatum in
feudo ex pacto, & providentia.

Aff. sequitur *Iser.* rejectis aliis, sed
34 *Bal., Anch., Jacob. de Belv., &*
Nicol. de Neap. ibi tenent con-
trarium, quos sequitur *Alvan.*
qui dicit esse communem o-
pinionem. Ratio *Bal.* est; quia
matertera non agit de feudo ac-
quirendo; quia eo casu exclu-
deretur à masculo nepote, sed
de feudo acquisito conservan-
do, & jus quæsitum nobis sine
facto nostro a nobis tolli non
potest. *l. id. quod ff. de reg. juris.*

Item ex *l. patre furioso ff. de his qui*
35 *sunt sui, vel alieni juris* in re-
gula, quod *multa facta tenent,*
quæ impediuntur fieri, & sic cum
jam successerat non est amplius
auferendum dominium quæ-
sitū. Allegat *c. quia tit. An mar.*
suoc. uxor., ut filius ex æquita-
te succedat matri, quamvis re-
gulariter dicitur feudum pater-
num non maternum, quasi vel-
let inferre, quod ex æquitate est
conservanda matertera; Sed *glo.*
hic ex æquitate præfert mascu-
36 lum, & quidem æquitas ibi est
scripta; ideo præfertur rigori
in quæstione non est scripta,
neque pro una, neque pro alia
opinionem: *textus* verò *de natura*
succ. feu. in principio, & *de feu-*
fem. non faciunt ad quæstio-
nem; quia in illis semper ex-
cluditur foemina secundum
verum intellectum, quem de-
dimus illis Juribus, & hanc pu-
tat opinionem veram: allegat
te-

textum illum in principio, ubi filia primi investiti successit, quæ procreavit duos filios, qui successerunt matri, sed non legitur exclusisse eorum matrem. Ergo supervenientia masculorum non excludit fœminam, quando jam successit; & propterea illa conditio de prælatione masculi, intelligitur in ipsa acquisitione, non post acquisitionem, ponderando verbum, non enim esse locum fœminæ, quando masculus superest: non dicit quando supernascetur.

Præpositus Alex. dicit de Amita
37 idest melius loquendo de matertera, & non tangit dictas difficultates, sed post longā discussionem facit tres intellectus; Primus quia universaliter fuerat facta concessio secundum glo. & Iferniam; Secundus quod simpliciter, & procedit secundum Bal., & seq.; Tertius, quod dederat in dotem marito, & mutavit naturam suam, & reprobat.

CAPUT VIII.

An c. i. De eo, qui sibi, & hæred. procedat in Regno?

SUMMARIUM.

- 1 Ifern. quærit si dispositio d. c. i. de eo qui sibi & hæred. procedat in Regno Nostro Sicilia, ubi per constitutiones vocantur masculi; & his deficientibus fœminæ?
- 2 Iser. opinio ut in Regno fœmina non excludatur à masculo remotiore.
- 3 Ratio concludens differre pactum à lege.
- 4 Fœmina in Regno subingreditur gradum & personam patris, & excludit patrum in feudo in dividuo, quamvis patruus esset proximior.
- 5 Casus d. c. i. semper requirit masculinitatem in omni casu, & persona: Sed constitutiones requirunt ipsam inter descendentes ab altero moriente.
- 6 Pactum est stricti juris, & debet minus derogare juri communi.
- 7 Affli. miratur de hac ratione differentie.
- 8 Cannet. disputat de eadem questione per jura illius Regni Sicilia ultra farum referens opiniones aliquorum pro masculo, & aliquorum pro fœmina.
- 9 Cann. disputat si tex. c. i. sit cor-

- correctus per jura municipalia illius Regni.
- 10 Correctio juris non debet fieri per subauditum intellectum.
- 11 In Regno Siciliae ultra farum decisio regia solvit questionem.
- 12 DD. citati per Caneet. contra opinionem Iser.
- 13 Minad. allegatur pro masculo contra feminam.
- 14 Loffre. dat aliam solutionem in favorem masculi.
- 15 Iser. non querit de questione Caneetii de correctione c. i. sed de puro articulo juris. Si provisio legis est eadem provisione hominis.
- 16 Casus c. i. satis differt a constitutionibus Regni.
- 17 Majus dubium resultat ex constitutionibus, in casu quo neptis ex primogenito vult praeferrri patruo per subingressionem.
- 18 In feudo dignitatis non transmissibili questio de nepte est inutilis.
- 19 Jus feudorum non loquitur de Regali dignitate, aut successionem sed jus canonicum, philosophicam, politicam, et lex hispanica.
- 20 Constit. nostrae loquuntur de feudo individuo jure Francorum, de prelatione masculorum, & de majori etate.
- 21 Decisio pro Rege Roberto non debet afferri ad questionem propositam per Iser.
- 22 Feudum regale differt, sicut Stella differt ab alia in claritate.
- 23 Sola major etas si sufficeret, parvus quasi semper excluderet nepotem.
- 24 Primogenitura est dignitas transmissibilis.
- 25 In causa Comitatus Sancti Severini inter patrui, & nepotem scripserunt clarissimi viri.
- 26 DD. citantur, scribes in articulo in genere inter patrui, & nepotem.
- 27 Exemplum de fundo dignitatis juris communis auctor non representat.
- 28 De intell. s. praeterea ducatus, & de illatione ex illo tex. & de individualitate ex illo tex. pro ducat prelationem inter fratres?
- 29 Dominus concedendo feudum dignitatis quando intelligit de uno, vel pluribus successoribus in eo?
- 30 Feudum individuum concessum pluribus an efficiatur dividuum?
- 31 Ecclesiam habere duas Prelaturas, esset inconueniens; nisi de una efficerentur duae.
- 32 Regnum non potest dividi pro bono publico.
- 33 Regna, & fenda in quibusdam conveniunt, & differant.
- 34 Lex Hispaniae de primogenito successoris in Regno.
- 35 Regens Molos, & Aguir. scripserunt pro felicissimo Domino

1. *Nostro Rege de Regno Portugallia.*
36. *Primogenitura prædilectio cognita in Sacra Scriptura, & apud Gentiles.*
37. *Quæstio inter patruum, & nepotem, pluries decisa cum armis.*
38. *Exempla Regum diversarum nationum, ubi patrum præstulerunt nepotes.*
39. *Constitutiones Regni videntur præferre gradum, sexum, & ætatem.*
40. *Sententia pro nepote in causa Comitatus Sancti Severini videtur inniti Regiis rescriptis impetratis in vita Comitis ultimi morientis.*
41. *Linea descendens est prima in consideratione, & in illa tres prærogativæ ex sententia Napodani.*
42. *Covarruv. sibi adscribit, quod Napodanus per tot sæcula antea dixerat.*
43. *Ratio conclusiva pro nepte ex filio primogenito; quia est sola in linea descendenti, & patruus est in linea collateralis, & cum non adsit masculus in illa linea, ipsa excludit patruum.*
44. *Autor semper defendit nepotem.*
45. *Decisio pro femina nepte contra patruum.*
46. *Jus Francorum in Regno urget pro primogenito.*

Consequenter opportunè quaeritur, an de eo qui sibi, & hered. suis pro- cedat in Regno Siciliae, ubi adsunt Constitut. tit. de succ. filiorum Comit., & Baron., & de succ. Nobilium in feudis, quæ vocant feminas ad successionem feudi non extantibus masculis, an femina excludatur a fisco, vel a masculo remotiore? cum paria sint quid fieri per legem, vel per pactum. In quo ipse respondet, feminam proximiorē non excludi a masculo remotiore, neque a fisco; rationem differentie assignat, illam esse, quod femina de jure communi est exclusa, ut in juribus supranotatis; quando verò ex pacto vocatur non extantibus masculis semper a masculis excluditur; sed de jure Regni primò fuit habilitata ad succedendum, licet data sit prælatio masculinitatis; Secundò fuit facta prærogativa gradus, quam non fecerat pactum, de quo in d.c. 1. & aliis supracitatis: unde meritò sequitur, differre legem Regni à pacto prædicto. Imò in feudo individuo, prout in Regno de jure Francorum subingreditur personam patris, & excludit masculum proximiorē, qui excluderetur à patre ipsius feminae

næ, quod etiam dixit in *prima rubr. num. 15. vers. At in Regno*, ubi *Liphrul. in additione litt. In Regno* masculinitatem in pacto requiri à primo acquirente; propterea semper intelligitur repetita illa conditio in omni casu, & persona: sed Constitutio requirit illam prælationem masculinitatis in successione ultimi morientis; idcirco deficiente masculo, foemina succedit cum prærogativa gradus. Quibus addo, pactum esse stricti Juris, & non extendi ultra conventa per partes, maximè cum sit derogatorium Juris Communis feudalis, quod erat exclusivum; includitur ergo in casu suo, non extantibus masculis, idcirco pactum extinguitur in *d. §. quin etiam*, eo ipso, quod superest masculus, & deinceps aperitur Fisco, qui de Jure Regni excluditur à foemina, licet *Affl. ibi* miratur de hac ratione differentiae.

Cannet. autem Siculus in c. si aliquem §. sed tractandum fol. 275.

8 in materia Jurium illius Regni disputat de eadem quaestione, citando plures Authores graves suos concives pro ista opinione, & *Alex. conf. 29. vol. 1.* Sed refert Pernum dubitare de opinione pro foemina: deinde *num. 4.* refert opinionem aliorum pro masculo, adducens aliquas rationes. Nam præsupponit,

quod jura illius Regni non corrigunt *d. c. 1. de eo qui sibi, & hered.* expressè. Ergo nec debet corrigi per subauditum intellectum, nec obstate gradum inductum per Constitutiones utriusque Regni supra citatas; cum de gradu non fiat expressa mentio, sed sit subauditus intellectus: & potius attendendam esse proximitatem, quæ intelligi debet de eo proximo, qui habet integrum jus, exemplo de Agnatis. *Instit. de servili cognat. §. amotis*; ideo potest recedi à simplici proximitate sine masculinitate, ne inducatur correctio *d. c. 1.* ac si illa jura municipalia ab ipso allegata voluissent præferre solam proximitatem, sine masculinitate, utique scivissent exprimere; imò allegat superfluisse in illo Regno declarationem Cæsaream pro masculo; & Regis Jacobi, ac Summi Pontificis, & refellit Authores tenentes pro foemina, & in specie contra rationem *Iser.* refert alios, qui tenent contra, *Iser.* allegat *Tiraq. de primog. qu. 101.* reprehendit *Bald. in conf. 275. vol. 2. n. 36.*, ac prolixius se extendit de illis juribus municipalibus. Sed quia loquitur de juribus illius Regni, nō insisto. Ex nostratibus *Minad. in repetit. Const. in aliquibus notab. 3. n. 14.* tractat de hac quaestione, & *n. 22.*

G

ar-

arguit contra foeminā de pacto perpetuo pro masculis. Item de correctione jurium vitāda; quia Constitutio correxit consuetudinem pravam exclusivam foeminarum, & non loquitur de pacto praelationis masculorum. Item per provisionem hominis cessare provisionem legis,

Loff. in cons. 39. dat aliam solutionem.

Sed *Iser.* non quærit de quæstione

15. *Cannetii*, sed de intellectu

Constit. In aliquibus, si foemina succedit eodem modo per novam legem, sicut succederet ex pacto per *d. c. 1.* non de correctione illius *text.* prout etiam putaverat *Minad.* ubi supra, sed tantum inferri, an ex provisione legis resultet eadem provisione, quæ resultavit ex provisione hominis in casu illius *c. 1.*, motus ad dubitandum, à pari procedere potestati legis, & hominis, *non impossibile ff. de pact. & c. de agric. & c. lib. 10. l. Domini, & distinct. 8. cap. 9.* quæ jura citat *Afflict.* ibi, sed ista jura sunt in causis remotis;

quia pactum relatum in 16. illo *c. 1.* satis differt à casu Constitutionis, & sic ex diversis non est arguendum: quod fuit fundamentum solutionis *Iser.* & sic indubitanter foemina proximior in isto Regno excludit masculum remotiorem.

Sed majus est dubium de nepte

ex filio primogenito prædefuncto, an excludat patrum, qui esset filius, ipsaque neptis, & sic remotior, in quo laborat, *Minad.* ubi supra; cum requiratur, ut ipsa absumat qualitatem patris, vel per transmissionem, vel per repræsentationem in feudo individuo; ita quod repræsentando patrem, repræsentet primogenituram, & sexum, ad exclusionem patruum. Individuum autem est feudum dignitatis, *tit. quis dic. dux, & c. Imperialem §. præterea ducatus;* sed inspecto illo jure, quia feu-

18 da dignitatum erant personalia, & non transitoria ad successores, quæstio erit inutilis; sed in feudo dividuo pariter sine scrupulo; quia repræsentaret patrem in portione, quam habiturus fuisset, si superviveret, sed in feudo individuo juris Francorum, repræsentando patrem in jure, quo successurus fuisset, si viveret, sed certum est, ut primogenitus exclusisset fratrem suum, qui nunc concurrat cum nepte ex ipso primogenito. Ergo sequitur neptem excludere patrum.

De Regali autem feudo jura feudalitatis non loquuntur, sed tantum jus Canonicum *extr. de vot. c. licet de supplendis neglig. Prælator. c. Grande in 6. 7. 9. 1. cap. in apibus, August. de Sexapasc. de Regno c. 8. Egid. Romanus*

nus

nus de Regim. Princip. lib. 2. c. 3. Fran. Patr. de Regno lib. 1. cap. 13. Ancharan. conf. 339. Aristotel. Polit. lib. 1. c. 10. Divus Thomas opusculo ad Regem Cipri de Regim. Princip. lib. 1. c. 12. leges Hysspan. partit. 2. t. 1. l. 5. & 6. & tit. 15. l. 2. ubi glossa. Tiraquell. de primogenit. in præfat. num. 24. & quæst. 4. num. 13. & 15. Eurip. in Androm. ibi: in domo unus vir, in Rep. unus Princeps.

Sed nos loquimur de feudo indiduo per Constit. Regni, quæ loquuntur de prælatione masculorum, & de majori ætate, ac verbum nullū dicitur de nepote, vel de nepte, neque sumitur argumētum à quæstione Regis Roberti in successione Regni; quia in Regno alia ratio procedit, ut benè Iser. dicit in Prologo Constit. *sicut differt stella à stella in claritate, ita regalis dignitas ab aliis dignitatibus.* In ea igitur Constitutione agitur de majori ætate, & non de primogenitura; & propterea si patruus (ut plurimum est) esset majoris ætatis, nepos excluderetur indubitanter, oportet igitur se juvare vel per transmissionem, vel per representationem: cum enim primogenitura sit dignitas *glossa. solemnis in c. quam periculosam & q. 1.* potuit transmitti per filium primogenitum ad suos descendentes, vel representa-

ri, & sic excluderet patruum tam nepos, quàm neptis, & cum casus primò contigisset in Comitatu Marsici defuncto Thomasa descendente, superstitite nepote ex primogenito, à quo descenderat Princeps Salerni: Et Jacobus filius secundogenitus, à quo descenderat Princeps Bisiniani, scripserunt clarissimi viri illius temporis pro nepote ex primogenito, & consimiles pro patruo filio secundogenito Comitæ prædefuncti, quorum scripta reabsumit Oldrad. *conf. 294.* & post eum *Ab. in duobus consiliis*, ac alii, qui copiosa scripserunt quasi commentaria, inter quos *Luc. de Penna in l. 1. C. de privileg. cor. quæ lib. 10. & C. de his, qui nat. liber. l. 1. & C. de consil. l. 1.* adducit quinquaginta argumenta pro una, & alia opinione. *Aff. etiam copiosè tit. de natura succ. feud. Bart. in Auth. post fratres C. legit. hered. & in l. liberorum ff. de verbor. significat.* ubi de sententia pro Rege Roberto. *Bal. in l. liberti C. de bon. libert. & in l. se viva C. de bon. mat. Tiraquell.* qui omnes congerit de primogenit. *q. 40.*

Itaque restringendo orationem ad Regni de primogenitura in feudo, omissa illa vulgata disputatione de Regni successione, sed de successione feudi indidui, sive quia esset feudum

dignitatis, ut in allegato §. *præterea ducatus*, siue quia esset sine dignitate, sed individuum per jus Francorum, ut in dicta *Constit. Ut de successione tit. de success. nobil. in feud.* oportet recenseri, quod jus habemus de jure communi feudorum, in quo non fit mentio de alia individuitate, quam in feudo dignitatis: *et de cætere non dividantur feuda dignitatis*, de quo in *tit. de feud. March. & tit. quis dicatur Dux*, sed quia ista feuda dignitatum erant personalia, & non transmissibilia ad successores, non possunt induci ad questionem de feudo juris Francorum, quod est transmissibile. Exemplum ponit *Aud. ibi de Duce Calabriae, & de Comite Spoleti*; licet *glos. ibi dicat*, fuisse usurpata transmissiōnem, prout etiam *Iser. advertit*; tamen quia tempore illorū jurium erant personalia, non proficit allegari ad questionem post usurpationem, nec quando ex pacto à principio fuissent concessa talia feuda transmissibilia secundum exempla *Iser.*, quia ut dixi, essent extra mentem illorum jurium, & in specie d. §. *præterea ducatus*, non est facienda vis in decisione hujus questionis; quoniam non sequitur: est individuum, ergo pertinet ad primogenitum absolute; dum prerogativa prime-

genituræ, considerata in Sacra Scriptura, non confert ad punctum, nisi in argumentum, hoc ordine: est individuum feudum dignitatis, oportet pervenire ad unum, qui inter plures fratres esset potior primogenitus, propter illas prerogativas consideratas à Scriptoribus, sed ista individuitas simpliciter non est talis, ut faciat perneccesse feudum pervenire ad unum; cum etsi detur individuitas corporis; datur tamen dividuitas fructuum, & administrationis: de fructibus, patet ad sensum: de administratione est casus de tutela, quæ potest administrari per plures pro parte quoad seipso. *Bart. in linter tutores ff. de administrat. tut.* vel per Regiones, vel per tempora, ut in jurisdictione per tempora, per quarteria, vel familias, ac nuper in causa tutelæ Illustris Principissæ Venusi fuit decisum per Collaterale Consilium, esse dividendam administrationem per Castra, & numerū foculariorum, licet obstat doctrina *Bal. de feud. guar. & si verò*, quod qualitas officii inducit præscriptionē qualitatis beneficii; Imò obstat prerogativa intentioni Domini, qui putavit plures se fore habendum vassallos descendentes à primo, argumento c. *omnes filii si de feud. de sup. mil. fuer. con.*

29 *pro.*, nisi replicaretur, Domi-
 num concedendo feudum di-
 gnitatis cogitasse individua-
 tem, & per consequens fore
 30 ad digniorem, qui esset pri-
 mogenitus, prout considera-
 vit Socc. in illo *cons. de Comita-
 tu concessio fratribus de Ramponi-
 bus*, ut ex hoc effectus esset in-
 dividuus ex illa investitura in-
 fuenta, concedendo Comitatum
 pluribus, & per consequens
 noluit facere illum dividuum;
 cum apud duos insolidum
 esse non possit. Unde *Tiraq.*
 inferbat, Comitatum consistē-
 tem in pluribus Castris esse in-
 dividuum, cujus contrariū pro-
 bavi in meis allegationibus. Sed
 queritur unicuique pro indi-
 viso medietas. *Iser. in §. præterea
 ducatus n. 36. vers. & sic uni-
 cuique*; quoniam natura feudi
 ex hoc non præsumitur muta-
 ta, nec obstaret doctrina *Barr.*
 31 post *glos. in l. 1. C. de metrop. ben.*
lib. xi. quoniam est verum, quod
 dignitas eadem non potest in
 eadem Ecclesia esse penes duos,
 vel plures, ut in exemplis *glos.*
 de dignitate Ecclesiastica; quia
 esset monstruosum uni corpori
 adesse duo capita, sed de una
 provincia possunt fieri duæ, &
 successive duo Pastores: non
 sic in corporalibus, quod in
 Regno esse non posset; quia da-
 tur Rex Regno, non ratione

personæ, sed Reipublicæ, quæ
 32 non potest commodè à pluri-
 bus gubernari; Orbicularis e-
 nim est corona, indicans indivi-
 duitatem. Undè illud divinum
 dictum *omne Regnum in se
 divisum desolabitur.* & per
 exempla Historicorum de Ro-
 mulo, & Remulo, & quam-
 33 vis feuda, & Regna quo ad
 quædam æquiparentur; ta-
 men in pluribus differunt,
 ut advertit *Iser. in prolog.*
Constitutionum Regni; idè
 ad primogenitum spectare de-
 bet, ordine naturæ, & prædile-
 34 ctionis, quod probat *Oldrad.*
cons. 94. indè facta est *lex Hys-*
*pan. partis. 2. tit. 1. l. 5., & 8., &
 tit. 15. l. 2.* ubi *glos.* copiose de
 primogenito, ob consuetudinē
 totius orbis, post *Tiraquell. de
 primogen. quest. 4.* aliqua elegan-
 35 ter per Regentem *Moles Res-*
ponto de successione Regni Portu-
*gallicæ, & Aguirr. in citatâ
 Apologia de eadem success. par. 2.*
 36 in *princ.* nec fuit incognita sa-
 pientibus viris ista prædilectio
 primogeniti apud Sacra Scrip-
 turam in pluribus locis, nec
 apud Gentiles; *Euripid. enim in
 Trag. Efigen. in Anlide* intro-
 ducit Efigeniam conantem sua-
 dere patri suo Agamemnoni
 ne ipsam sacrificaret, allegan-
 do se primogenitam: ibi:
 dum dicit: *Ego te prius vocavi
 patrem, & tu me prius vocasti
 filiam.*

Li-

Licet idem *Enripid. in Tragad. Fennisse* inducat argumentum, ar-
 37 mis esse dirimendam succes-
 sionem Regni inter duos fra-
 tres, prout fuit inter Polini-
 cem & Cutolem, & per plu-
 ra exempla relata à *Tiraquell.*
 inter Romulum, & Remu-
 lum. Hodie verò, ut dicit di-
 cta lex *partit.* indubitanter de-
 fertur ad primogenitum, ubi
 adsunt ista verba *E esto usaron*
siempre, en todas las tierras del
Mundo do quier que el Señorío,
ovieron por linaje, e mayormen-
te en España. E por excusar mu-
chos males, que acaescieron &c.
 & hoc quoad ea, quæ instintu
 naturæ, per generales Consue-
 tudines, introductum fuisse le-
 gimus.

Sed difficultas remansit, quan-
 do superest filius, & Nepos ex
 filio primogenito præmortuo,
 de quo casu fuerunt plura bel-
 la, quorum aliqua refert *Tiraq.*
de primogen. quest. 47. & *Liv.*
lib. 38., & *d.R. Moles* ubi supra
n. 27. ubi *T bom. filius in addit.*
 38. Memini tamen me legisse
 apud *Plutarc. in vita Licurgi,*
 secundogenitum servasse Re-
 gnū Nepoti posthumo ex fratre
 primogenito præmortuo, &
Jo: Marian. Histor. Hyspan. lib.
19. cap. 15. fol. 909. Fer-
 dinandum Principem consi-
 milem fecisse deliberationem
 pro Nepote puero ex fratre pri-

mogenito præmortuo; licet
 aliqui Proceres Regni, ornata
 oratione suadere conabantur,
 ut Regnum prò se absumeret,
 eique obedire se offerebant, &
 de exemplo *Plutar. idem Reg.*
Mol. num. 31. mentionem fe-
 cit in supracitato responso, ubi
d. T bom. filius adducit Stephan.
Foren. de feud. cap. 6. num. 9. fol.
204., qui laudat deliberatio-
 nem fratris pro Nepote. Idem
Jo: Mar. lib. 20. cap. 3. facit exi-
 mium discursum referens sen-
 tentiam Regis, & de exemplo
Iserniæ pro Rege Roberto cum
 Rege Ungariæ, Nepote ex fra-
 tre primogenito. Tot, & tanta
 DD. adduxerunt pro, & con-
 tra, ut de ea non esset habenda
 ratio in puncto Juris. Alterca-
 tiones autem legere potest Cu-
 riosus apud *Lucam de Penna in*
l. 1. C. de privileg. Schol. lib. x. &
C. de his, quorum liber. & *C. de*
Consulib. l. 1. Afflict. in c. 1. de nat.
succ. feud. Barr. in Auth. post
fratres C. de legit. hered. & *in*
l. liberorum ff. de verbor. signif.
Bal. l. ut intestata C. suis, &
legit. hered. Inrigl. centur. 2. art.
36. a num. 31. cum pluribus se-
quentibus.

Augēt difficultatem Jus Regni
 nostri, quod loquitur de de-
 39 scendentibus, & de majori æta-
 te, faciens prerogativam gra-
 dūs, sexūs, & ætatis in *tit. de*
success. nobil. in feud. in Constia.
 Ut

Ue de *Successionibus*, de qua fecit relationem d. Regens nu. 9. cum seq. Itaque perneceſſe oportet pervenire ad difficultatem de ſubingreſſione, & de repræſentatione, in quibus ſunt tot difficultates, quas notant Scribentes in cauſa Comitatus Sancti Severini, quas re-
40 abſumit *Oldradus conf. 224.* qui curioſè refert allegata pro patruo, & pro nepote, ut hiſtoria ibi aſcripta videtur declarationibus factis in vita patris per eundem Regem Robertum, & per Carolum Secundum, idèd fuit prælatuſ Nepoſ patruo, ut idem *Oldradus* ibi refert, ſed ex aliis add. conſideratis circa prætenſionem inter patruum, & Nepotem, facilis fuit reſolutio pro Nepote; nam priuſquàm illæ prærogativæ at-
41 tendendæ ſint, erit faciendum abſumptum, quod linea deſcendens eſt prima in conſideratione, & in ea conſiderantur illæ tres prærogativæ, & donèd de linea deſcendenti adeſt aliquis, ſemper ille præfertur cuicumque collaterali. Ità magiſtralitèr in intellectu dictæ Conſtitutionis *Neapod. in conſuet. ſi moriatur verſ. et omnia in gloſ. ver. ex masculis, & in Conſuet. ſi quis, vel ſi qua n. 152. 155., & 237.*, quem ſequitur *Capyc. deciſ. 159. num. 5. Caſtrenſ. conf. 164. Alex. conf.*

5. lib. 6. *Gratian. conf. 16. Covar. quaſt. 38. num. 5.*, quos ſequitur *Regens de Ponte de ſucc. ſæm. lib. de poteſtate Pro-Regis num. 13.*, qui gloriatur fuiſſe foetum ſui ingenii, quod evidèter ante eum dixit *Neapod.*, cujus ſententiam ego legendo hunc *tex.* ſequutus ſum, & in Regno eſt alia deciſio prima, *Gramm.* poſt ſententiam pro Rege Roberto, & alii relati per d. Reg. nu. 29., adèd quod repræſentatio fiat etiam in ſexu patris, & propterea neptis ex primogenito excludit patruum, ut omnes citati DD. dicunt, & Ego in *Allegationib.* ea ratione, quod in linea deſcendenti ſemper præfertur deſcendens collaterali, cumque *Conſtit. antecedens tit. de ſucc. filior. Comit., & Baron.* habilitaverit foeminam cum ſequenti *Conſtitutione de ſucc. Nob. in feud.* cum prælatione maſculorum; ideo non exiſtente maſculo de eadem linea, venit foemina tanquam comprehenſa in Inveſtitura, & non poteſt concurrere cum ea patruus, qui eſt collateraliſ, Differt autem caſus c. 1. de eo, qui ſibi, & hered. ſuis maſcul. a caſu Conſtitutionum, nam in d. c. 1. ſuccedit foemina ex pacto contra Jus commune, & ſic intelligitur, ut minùs lædat, & corrigatur Jus commune: meritò quoties adeſt maſculus
lus

ius semper præfertur foeminæ:
 In casu autem Constitutionum
 mutata est natura feudi, & vo-
 44 tatur foemina; hoc tamen ad-
 dito, de prælatione masculo-
 rum. Itaque non existente ma-
 sculo de eadem linea descen-
 dente, in eodem gradu, venit
 foemina jure proprio, ex pro-
 videntia Constitutionis, non
 ex pacto, quod ego legendo
 45 sustinui, & sic semper fuit
 judicatum.

In Regno autem nostro hodie vi-
 vitur Jure Francorum, præter
 quædam pauca feuda, licet anti-
 quitus erat Jus speciale, ut *Iser.*
ibi in d. Confit. notat, & sic in
 causa Luseti judicavimus jun-
 ctis aulis, quia jus viget pri-
 46 mogenituræ, *Iser. in c. Imperia-*
lem nam. 35. Affliet. decis. 119.
 Plura dicunt notabilia in ista
 materia *Thom. de Marin. de*
gener. feud. tit. 13., & alii rela-
 ti per *Rosent. c. 2. conclus. 8.*

Et quamvis *Reg. de Ponte de pote-*
state Pro-Regis tit. de success.
stem. latè se extendat cumulan-
 do, & repetendo rationes *Nea-*
pod. circa prælationem foeminæ
 filix primogeniti in successio-
 ne feudi ex morte Avi, excluso
 filio secundogenito; tamen nec
 audit, nec sentit difficultatem,
 quare diversa, & contraria sit
 decisio in successione ex pacto,
 ut in *d. cap. un. De eo, qui sibi, &*
heredibus suis mascul., & fem.

casus enim non differt a succes-
 sione novi Juris Regni; in eo-
 dem enim concurrunt utraque
 dispositio per pactum, & per
 Constitutiones Regni, ut In-
 vestitura sit pro masculis, &
 his deficientibus, foeminis; &
 tamen in pacto *text.* apertus,
 quod semper præfertur ma-
 sculus, etiam remotior, descen-
 dens a primo acquirente, exclu-
 dens foeminam proximiorē
 descendantē ab eodem, & per
 jus Regni, ex interpretatione
 Prudentum, præfertur foemina
 remotior descendens ab eodem,
 excludens masculum proxi-
 miorē, quorum casuum di-
 versitas in jure procedit ex su-
 pra firmatis conclusionibus;
 quia jus Regni fecit lineam
 primogeniti ex sententia *Nea-*
podani, & sequacium, & in
 linea proximitatem, seu gra-
 dum, & in proximitate sexum,
 vel capillum, & prærogativam
 primogenituræ, ipsiusque sub-
 ingressionem, seu transmissio-
 nem, vel repræsentationem.

CAP.

C A P U T IX.

Utrum foeminae super feudo debeantur alimenta, vel dos.

S U M M A R I U M.

- 1 Foemina exclusa à successione feudi, an debeat habere aliquid super feudo, & contra tertium possessorem.
- 2 Aliqui graves Authores ausi sunt dicere, deberi foeminae exclusae super feudo, & à fratre, & à tertio possessore, & à Fisco, cui fuit aperta, dotem.
- 3 Argumentum à simili de Muto, pro foemina.
- 4 Argumentum à doctrina Ardz.
- 5 Argumentum pro foemina à simili, de jure Romano, de pupillo, qui tenetur alere sororem.
- 6 Argumentum pro foemina à jure Civili, quod dat alimenta de bonis Patris Rebells, filiae.
- 7 Argumentum à jure Canonico, quo debetur legitima filio secundogenito, à Regno excluso per Primogenitum.
- 8 Opinio communis contra foeminam, cum solutione obsectorum.
- 9 Legitima de jure Civili non debetur ei, qui non potest succedere ab intestato.
- 10 Filia neque ab intestato, neque ex testamento potest succedere in feudo.

- 11 Filius secundogenitus non potest habere legitimam super feudo de jure communi.
- 12 Filius secundogenitus nec in Regno nostro Sicilia potest habere legitimam de feudo.
- 13 Exemplum S. Scripturae pro eodem.
- 14 Regnum, & feudum in pluribus conveniunt, & differunt.

1 Ed praesupposito foeminam de jure non succedere in feudo, nisi ex pacto, vel aliqua lege municipali, an aliquid ipsi debeat jure alimentorum, vel dotis, & à quò, à fratre, vel agnato masculo, & quid à tertio possessore, vel Domino directo, cui fuerit apertum per lineam finitam masculorum, vel culpa?

In quo articulo de jure communi feudorum, cum non sit cognita, non oporteret de casu hoc dubitare, nisi graves Authores non fuissent ausi dicere audacter, deberi filiae foeminae à fratre, vel agnato, & à fisco, dotem, juxta conditionem personalem, saltem de fructibus feudi, arguendo à jure Romano, & à jure feudorum, inter quos clari nominis sunt Hartb. Pistor. p. 2. qu. 37., & 38. Hieronym.

H

ronym.

ronym. Gazon. de femin. admitt. ad feud. vers. trigèsimò restrin- gitur. Marian. Soccin. cons. 7. vol. 1. num. 123. Vult. de feud. lib. 1. cap. 9. num. 56. Scharf. cons. 24. cent. 1. Bertolch. com- ment. feud. cap. 7. membr. 2. num. 74. Curt. jun. cons. 21. Decian. cons. 24. num. 78. vol. 1. quos refert Rosent. d. cap. 7. conclus. 47. licet referat alios citasse Panorm., & Alex. qui in aliis terminis loquun- tur.

Ipsi autem suprà relati arguunt de jure feudorum à §. mutus tit. Episc. vel Abb. ubi mutus, vel aliter imperfectus feudum retinere non potest; tamen Dominus, cui aperitur, tan- tum ei relinquere debet, quan- tum se sustinere possit. Ergò pari ratione, si foemina exclu- ditur à feudo, debet ei dari dos, ut possit nubere, vel se alere.

Item ex doctrina Ardiæ. quem citat Isern. in §. donare tit. qua- liter olim feud. alien. pot. Mu- lier, habens feudum, potest illud dare in dotem marito, dummodò non det extima- tum, quod faciat emptionem, per aliqua similia, ad quod adducit quamplura jura; & quamvis aliud sit, mulierem habere feudum fortè ex con- cessione: aliud succedere in feudo alteri concesso; tamen

si de jure non potest dari in dotem, ut in d. tex. dispo- nitur, ipsi autem mulieri, per rationes allegatas in sum- ma, licet dare feudum in dotem nulla alia ratione, quam favo- re dotis, & matrimonii l. 1. ff. solut. matr. dos enim est loco alimentorum, quo argumento utuntur Bertolch., Pist. & cæteri supra citati.

Item arguunt de jure Romano; nam Pupillus tenetur alere so- rorem l. 1. ff. de tut. & ration. distraben. quem tex. citat Pist. ubi supra; dum ibi tutor, qui expendit pro alimentis sororis pupilli, nedum benè admini- strat, sed si deficeret, teneretur de proprio. Ergo, pari ra- tione, imò majori, si habet feu- dam; quia ad majorem dotem teneretur, nam ditior esset.

Item ex eodem jure Romano, Pa- tre privato bonis suis ob cri- men læsæ Majestatis, filia de- bentur alimenta, vel dos à fi- sco. l. quisquis §. ad filias C. ad l. Jul. Majest. Tantò ergo magis fiscus tenetur ad dotem filia de feudo aperto, abque delicto, ad quod gl. Rosent. ubi supra litt. 6. allegat plures Au- thores graves.

Item de jure Canonico, filius se- cundògenitus habet legitimam in Regno. Ergo pari ratione fi- lia, quæ excluditur à fratre, de- bet habere aliquod à fratre, ut pos-

possit vivere, vel nubere. *Ti-
raq. de primog. q. 4. n. 40. Guid.
Pap. quæst. 476. & 487. Soccin.
conf. 47. lib. 1. Abb. conf. 12. lib. 1.
Alex. conf. 207. lib. 2. & 48. lib.
3. Curt. jun. conf. 21.*

Sed contraria opinio verior est ex
Isern. in §. quòd ergo de inv. de re
8 *alien.*, & foeminæ, cum sit ex-
clusa à successionem feudi, nul-
lum jus competere, neque alle-
gata proficere. Exemplum
enim de Muto satis differt, ut
advertit *Rosent. ubi supra*; nam
Mutus per naturam, & sexum
est à jure vocatus ad feudum;
sed propter impedimentum
non potest servire; idèò justum
fuit, ei de re sua dari alimen-
ta, reliquum Domino reserva-
ri; ut loco Imperfecti, alter Do-
mino serviat: non sic in foemi-
na, quæ à jure est incognita.

Casus autem §. *donare* retorquetur;
dùm etiam favere dotis non
potest Vassallus alienare feu-
dum. Quod ipsa det feudum,
quod à Principe habuit in do-
tem inextimatum, non est mi-
nus, ut se dotet de feudo, quasi
quod de fructibus non est tra-
hendum ad consequentiam, ut
foeminæ debeat dos super feu-
do alieno.

Minus probat exemplum Juris
Civilis de clementia Princi-
pis in *d. §. à filiabus*, & sic non
potest extendi ad casus dissim-
iles.

Nec exemplum de Tutore; quo-
niam fateor teneri fratrem di-
vitem alere, vel dotare sororem
inopem, & Matrem; prout de
utraque loquitur ille *tex.*, &
sic officio Judicis, ratione pic-
tatis, tenetur frater alere soro-
rem; non jure quod habeat fi-
lia in feudo paterno; sed feu-
dum potest esse in causa, ut ad
pinguiorem subventionem te-
neatur frater; quia ditior esset
habendo feudum.

Ratio etiam sumitur à regulis ju-
ris Civilis, ut legitima non de-
9 beatur filio, vel descendenti,
qui ex aliquo non potest suc-
cedere ab intestato. *l. posthumus*
§. si quis ex his ff. de inoff. testam.
l. cum quaeritur, & l. parenti-
bus C. eod. tit. l. maximum vi-
tium §. cum enim C. de liber. præ-
ter. DD. in l. Gallus §. & quid
si tantum ff. de lib. & postb. l.
cum ex filio ff. de vulg. & pup. l.
non est ambigendum ff. de bon.
poss. quas allegat Hartb. d. qu.
38. num. 15. Filia ut non potest
succeedere ab intestato in feu-
10 do, juribus supra citatis, nec
ex testamento, hoc *tex. nostrò*:
ibi: *nulla ordinatione defuncti*
manente, vel valente. Ergò
cum ei legitima non debeat
minus etiam dos, quæ est loco
legitimæ.

Imò nec secundogenitus de jure
communi debet habere legiti-
11 mam in feudo. *Gl. in d. c. licet,*

H 2

ubi

ubi *Immoc.*, *Hofiens.*, & *Abb.*
qui in *cons.* 17. in 3. *dab.* & *cons.*
3. in 2. & 3. *dub.* vol. 2. *Capyc.*
noster decis. 2. *Camer.* in *c. imperialem* §. *præterea ducatus.*

In Regno autem non datur secundogenito legitima; sed su-
12 per aliis bonis debetur aliquid;
ut possit repræsentare dignitatem Regis, Patris sui prædefuncti, ut in *d. c. licet* fuit relictus Ducatus Andree secundogenito, & tertio genito aliquid aliud, veluti DD. supplent: quanquam in *tex.* non
13 exprimat. Quod simile legitur in Sacra Scriptura, Josaphat Regem reliquisse Regnum primogenito, secundogenitis aurum, aliaque bona, quibus vivere possent. Regnum, ut supra dixi, licet in pluribus, cum
14 feudo conveniat, in pluribus tamen differt; unde non est facienda consequentia. DD. in *d. c. licet* cuncta referendo exempla Sacrae Scripturae, docent, esse divinare, quætere rationem, & exempla aptare ad decisionem causarum. Et hæc de jure communi feudorum est quæstio indubitabilis.

C A P U T X.

Utrum sorori debeat dos à fratre super feudo de jure Regni? Et quid si non nupserit?

S U M M A R I U M.

- 1 *Filia an debeat habere super feudo paterno dotem contra fratrem de jure communi? & n. 8.*
- 2 *Constitutiones Regni corrigant jus feudorum vocando feminas ad successionem feudi, & extantibus masculis, ad dotem de paragio.*
- 3 *Constitutio In aliquibus corrigit Consuetudinem pravam, exclusivam fæminarum.*
- 4 *Auctor refellit assertionem J. C. conditoris d. Constit. in narratione.*
- 5 *Rei suæ quilibet est moderator, & arbiter.*
- 6 *Dominus concedens feudum pro recipiente, & masculis, non tenetur prospicere fæminis.*
- 7 *Consanguinei de jure communi in septimo gradu succedentes, non tenebantur fæminis ad aliquid.*
- 8 *Constitutio procedit in Franco, & in Longobardo.*
- 9 *Dos de paragio regulatur à jure Civili, in liquidatione.*
- 10 *Consuetudo Neapolitana.*
- 11 *Dos de paragio debita per Constitut. dubitatur, si est conditio, causa, vel modus.*

12 *Dos*

- 12 *Dos debita per Constitut. an debeat, si non nupsit filia?*
- 13 *Constitutio respexit frequentiam; quia mulieres solent nubere.*
- 14 *De jure Civili in promissione dotis subintelligitur, si matrimonium sequatur.*
- 15 *Dos potest dari etiam sine matrimonio.*
- 16 *Differentia inter dotem promissam, & dotem à Constitut. statutam.*
- 17 *Dos an debeat de corpore feudi?*
- 18 *Author refellit Iferniam, & sequaces, dicentes dotem de paragio, per Constitut. debitam esse loco legitima; quia nulla legitima debebatur super feudo.*
- 19 *Frater tenetur de jure Romano dotare sororem inopem, si ipse est dives.*
- 20 *Dos debita per Constit. debetur actione personali à fratre, non super corpore feudi.*
- 21 *Dos de paragio est onus feudatarii, non feudi, & declarantur verba Iser.*
- 22 *Dos de paragio debetur sorori à fratre, etiam si nolit nubere.*
- 23 *Dos de paragio, fratre decedente, producit revocatoriam alienationis feudi, cum decis. S.C.*
- 24 *Vita, & militia debetur per Constitut. de adiutoriis, non per Constit. de successione, & producit actionem realem*

contrà tertium possessorem.

- 25 *Constitut. verba declarantur, & suppleantur; quia in Impressionibus aliqua deficiunt.*

1

Os autem posset competere filie in feudo paterno contrà fratrem ex statuto, vel lege mu-

- nicipali; prout in Regno nostro Siciliæ per *Constitut. Regni tit. de succ. fil. Comit. & Baron.* quæ habilitat foeminas ad successionem feudi, cum prælatione masculorum, & *tit. de succ. Nobil. in feud.* cogitur frater dotare sororem de paragio, de quibus meminit *Rosent.* ubi supra *cap. 9. d. concl. 9.* cum pluribus DD. per eum in suis *glos. ibi cit.* sed quia plura resultant dubia, non me piget explicare difficultates, quas quotidie patrocinando, in scholis docendo, & judicando in S. Conf. obijciuntur. Incipiam ex verbis
- 3 *Constitutionum*, tum respectu vitæ, & militiæ secundogenitorum, tum respectu dotis foeminarum de paragio. Ipsa autem verba *Constitutionis* in aliquibus narrant Consuetudinem pravam aliquorum locorum Regni, quæ excludebat filias foeminas à successione Parentum Baronum, & Consanguinei quantumcunque remoti usur-

usurpabant bona defunctorum,
 & filias pro arbitrio maritabant
 contra legem naturæ, quæ si-
 mul masculos, & foeminas pro-
 creavit, juxta narrationem *Imp.*
 4 *Justinian. in l. maximum vitium*
C. de liber. prater. Animadverto,
 quod intelligendo verba, ut ja-
 cent *de success. Baron.*, præ-
 dicta assertio *Jurisperiti* Au-
 thoris dictæ Constitutionis non
 potest sustineri; quoniam nul-
 lo jure, nec naturæ, nec legis
 Romanæ, foemina erat vocata
 5 ad successionem feudi; nam in
 re sua quilibet est moderator,
 & arbiter. *l. in re mandati ff.*
mandati; Dominus enim cum
 voluit concedere feudum reci-
 pienti pro se, & hæredibus ma-
 sculis, non offenditur natura,
 neque jus Romanum; cum in
 bonis quæsitis proprio jure Pa-
 ter ex communi voto paren-
 tum tenetur relinquere legiti-
 6 mam filiis, sive masculis, sive
 foeminis; sed Dominus conce-
 dens nullum jus pietatis ha-
 bere cogitur in filias sui feuda-
 tarii, & sic ista exprobatio non
 benè adaptatur contra *Consue-*
tudinem appellatâ *pravam*: cum
Consuetudines feudales, quæ
 excludunt foeminas fuerint ab
 eodem *Federico Imper.* appro-
 batæ, ut *Ifern.* probat. Si verò
Autor intelligit de bonis allo-
 dialibus, debebat exprimere, &
 non sub nomine filiarum Ba-

ronum. Quoverò ad secundum
 de Consanguineis quantum-
 7 cunque remotis, nec benè di-
 ceret; quoniam ipsi de jure
 communi succedunt usque ad
 gradum statutum in *tit. de*
success. frat. imò cum ut su-
 præ dixi nulla competat actio
 filix super feudo paterno, si
 consanguinei tam remoti pro
 arbitrio maritabant, illud por-
 rò pietatis officium exercebant,
 ad quod vix frater cogebatur.
 Quod à nemine hucusque fuit
 animadversum.

In secunda verò parte: ibi: *Patre*
mortuo, incipit nova dispositio,
 corrigens jus commune feudo-
 rum, vocatque ad successionem
 feudi masculos, & foeminas,
 cum prælatione masculorum,
 tam Milites, quam Burgen-
 8 dos, cum onere dotandi de pa-
 ratio foeminas, ubi primùm
 de dote de paragio fit men-
 tio, corrigendo Consuetudi-
 nem, tum in modo successio-
 nis, tum in modo dotandi, ubi
 prius eorum arbitrio, nunc de
 paragio debetur dos, quæ fit
 secundum regulas juris Civilis,
 inspecta qualitate, & dignita-
 9 te Patris, secundum facultates,
 & numerum filiorum. *l. si filix*
ff. de leg. 3. ff. de jur. dotium. l.
quem, l. si sine, & l. cum post §.
gener, quæ simul continentur
 sub isto verbo *de paragio*. Unde
 tex.

tex. d. §. gener declarat satis dif-
 ferre legare, vel promittere quid
 incertum, & quid generis; prout
 est dos de paragio. Dum autem
 10 *Constitutio* obligat fratrem ad
 dotandum de paragio, infer-
 tur ad plures quæstiones, si est
 conditio, modus, vel causa, de
 quibus *Ifern.* ibi se expedit, es-
 se quæstionem inutilem, relin-
 quendam pertinacibus de sub-
 tilitate verbi. Sed idem utili-
 ter quærit, quid si sine matri-
 11 monio; idest, antequam nubat
 soror, an teneatur frater ad do-
 tem de paragio? quasi quod
 12 non sit dos sine matrimonio.
l. Titio centum §. Titio generi
ff. de condit., & demonstr. ubi con-
 cludit, non sequuto matrimonio,
 remanere actionem de dote repe-
 tenda apud hæredem solventis,
 13 infertque ad legatum. Sed dif-
 ferre illud à Constitutione præ-
 dicta, quæ respexit ad prælatio-
 nem masculi, excludentis fœ-
 minam: & à frequentia actus
 (quia ut plurimum solent fœ-
 minæ se maritare) appellavit
 dotem de paragio. In jure enim
 Civili plura jura subintelligunt
 14 in solutione dotis tacitam con-
 ditionem, si nuptiæ sequan-
 tur *ff. de jure dotium l. si stipula-*
tionem. l. non enim. l. in rebus §.
fin. & l. permittendum. Maxi-
 me quoddos potest esse in aug-
 mento. *l. si constante C. de do-*
 15 *nat. antè nupt., & potest dari*

dos, etiam si non se maritet, *l.*
7. ff. de donat. in exemplo de do-
 natione, ut servum emat, va-
 let defuncto illo nominato ser-
 vo: sic in dote consideratur cau-
 sa impulsiva, ad quam respexit
 16 *Constitutio*. Nam dicta jura Ci-
 vilia respiciunt mentem do-
 tantis, ut non aliter acquirat-
 tur sponso, quam si nuptiæ
 sequantur, quasi causa finalis,
 non sic *Constitutio*, quæ voca-
 vit generaliter fœminas. Iphis
 autem jam inclusis in successio-
 ne feudi, quamvis cum præla-
 tione masculorum, voluit *Con-*
stitutio præferre masculos, &
 subvenire fœminis cum dote;
 undè non benè inferebat *Mir-*
nad. ibi in 3. not. esse condicio-
 nalem, & non transmitti, ut
 probavi cum *Cannet. & Loffred.*
alleg. 4. n. 16.
 Sed an dos de paragio debeat fi-
 17 lia à corpore feudi, varix sunt
 opiniones; quoniam *Ifern. in d.*
Constit. & alibi pluries dicit, de-
 beri loco legitimæ. *Affl. ibi-*
dem, & Petr. de Gregor. in Opu-
 18 *sculo de dote de parag. qu. 19.*
& §., & in alio de vita, & mil.
q. 6. Sed meo judicio non potest
 substineri hæc propositio, do-
 tem de paragio deberi filiæ lo-
 co legitimæ, quam habitura
 esset de feudo; quoniam ut su-
 præ dixi, nullo jure vocata est
 filia ad feudum. Nova autem
 Constitutio novum jus conden-
 da

do, obligat fratrem ad dotem de paragio. Ergo impossibile est loco legitimæ: licet enim vocavit foeminam, non extantibus masculis; hos tamen prætulit foeminis, & in casu prælationis obligavit eisdem ad dotem de paragio. Nulla ergo legitima deberi potest super feudo. Præter autem novam Constitutionem, foemina nihil habebat super feudo; Ipsa autem Constitutio tantum obligavit masculos ad dotandum. Ergo impossibile est, nec habere legitimam, neque jus aliquod super corpore feudi, & dotare tenebatur de jure Romano. *l. fin. C. de dot. promiss.* in casibus
 19 ut supra declaratis, officio judicis, quod declarat *Abb. d. cons. 17. vol. 2. & cons. 3. vol. 1.* & sic oritur ex Constitutione condictio ex lege, ut dicit *Ifern. ibi,*
 20 & *Petrus de Greg. d. tract. 9. 38.,* estque actio personalis, inducta ex nova lege. *Goffred. tract. de libell. rub. de cond. ex lege. l. 1. ff. de C. de cond. ex lege. Crisp. de Mont. in arbore actionum n. 43. gl. 5. alia Instit. de act.* Cujus natura est, ut sit actio personalis, & non realis, & sic nedum non est loco legitimæ, sed differt à legitima, quæ debetur in corpore; cum autem nulla contrahitur obligatio feudi, sed Constitutio
 21 obliget fratrem, resultat, esse onus feudatarii, non feudi. *arg.*

l. fin. ff. de contrab. empt. latè Affl. decis. 162., & sic benè concludit *Ifern.* debere sororem consequi dotem de paragio, etiam si nollet ducere Virum, sed permanere in domo, & orare pro fratre, qui quamvis posset ex sententia *Ifern.* optare ex matrimonio sororis habere affines; nihilominus quia Constitutio simpliciter obligat fratrem ad istam subventionem, licet appellet eam dotem de paragio propter frequentiam, est debitum purum, transmissibile, & est actio personalis, non realis, & per consequens contra tertium possessorem, de quibus hodie non dubitatur.

Sed poterit evenire casus, ut sit realis causativè, quando fortè frater alienasset feudum, & ipse non esset solvendo, tunc soror
 23 ne remaneat exclusa, & cogatur mendicare, potest agere revocatoria contra tertium possessorem, & revocata alienatione feudi, tanquam in fraudem ipsius sororis, posset agere facta revocatione, ut vendatur feudum, & de pretio sibi satisfiat. Ità decisum tempore *Affl. decis. 162.,* & me referente in *S. C.* in causa *D. Hippolytæ Carafa* contra Creditores Marchionis Polignani sui fratris, & contra tertium possessorem fuit prælata Creditoribus etiam cum assensu,

De

De Vita, & Militia pro secundogenitis verbum nullum in dictis duabus *Constitutionibus*; quarum una vocat foeminas, 24 ut supra, alia præfert Primogenitum in feudis juris Francorum; sed de secundogenitis verbum nullum. At sequuntur duæ aliæ; quarum una loquitur generaliter de adjutoriiis debitis Baronibus per Vassallos: alia de uno casu particulari pro militia fratris, quando frater insignitur aliqua dignitate militari, consequenter ubi frater Primogenitus expendit, Vassalli tenentur adjuvare Dominum aliquo adjutorio, quod nunc est taxatum in carolenis quinque pro quolibet foculari.

Ista *Constitutio* prosequitur ulterius, subjungens, quod si frater minor discesserit à domo fratris majoris, & pro gloria convolaverit ad exercitum, sed poenitentia ductus, redierit, potest petere, & consequi à fratre majori, possidente feudum, sine repulsa, militiam sibi debitam, quæ verba sunt mendosa; nam istud verbum solum *militiam* non haberet sensum perfectum, & puro deficere 25 aliud verbum *vitam*, & ut dicat *vitam*, & *militiam*. Movet etiam *gl.* quæ ibi dicit, fratrem majorem debere secundogenitis alimenta, & militiam, secundum Consuetudi-

nem Regni, quæ verba suppleant illa in *tex.* Item auctoritas *Ifern.* qui declarando *tex.* dicit ibi: *Vitam, & militiam*, & sic in *tex.* tempore *Ifern.* erant verba completa *vitam, & militiam*, & nunc vitio Impresoris deficit illud verbum *vitam*. Est etiam mendosa *glos.* dum dicit, quod frater Primogenitus tenetur ad vitam, & militiam fratribus minoribus, qui tenentur militare eorum expensis, quod est verbum superfluum, & nedum ullo jure cavetur; sed esset iniquum, ut fratres secundogeniti teneantur militare propriis sumptibus, quod advertit *Fabius Jordan.* ibi in sua *add.*; cum nunc in *tex.* dicatur posse secundogenitum petere, & consequi militiam, & secundum *tex.* tempore *Ifern.* vitam, & militiam, dum *tex.* subjungit *debitam*, cum nulla lex præcedens hoc dixerit, remaneret incongrua locutio, sed *glos.* supplet: *secundum Consuetudinem Regni.* Ergo introducta consuetudo post tempus *Constitutionis Ut de successionibus*, per quam fuit prælatus Primogenitus; nam antea omnes filii succedebant, c. omnes filii. Si de feudo fuer. contr. Cum igitur illa *Constitutio* in feudo individuo fecit prælationem primogenituræ, & secundogeniti remanebant

I exclu-

exclusi, meritò fuit inducta Consuetudo, ut teneatur Primogenitus præstare alimenta secundogenito, degenti in domo fratris, quod etiam fuit inductum in Regno Hispaniarum. *gl. in l. 2. tit. 15. partit. 2.* exemplo Doctoris in *d. c. licet.* Quod autem fecit Constitutio Comitibus, non fuit aliud, quam remove dubium, si frater secundogenitus tacite alimentis renunciasset, & peregrè profectus esset, quærens meliorem fortunam, an rediens possit petere à fratre eandem subventionem? in quo Constitutio providet, quod sine mora, & difficultate potest consequi à fratre vitam, & militiam debitam. Sed quia verè ista subventio successit loco portionis, quæ de jure Romano feudorum competebat, meritò DD. responderunt, deberi etiam contra tertium possessorem. *Petr. de Greg. de vit. & mil. q. 2.* & exponit *Frecc. de subfeud.*

CAPUT XI.

An frater utrinque conjunctus præferatur consanguineo ex illo latere, unde feudum pervenit?

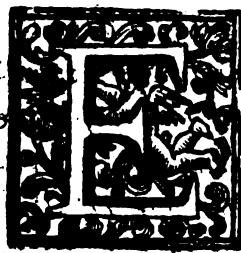
SUMMARIUM.

- 1 Proximitatem consideratam in successione feudi esse causam quæstionis inter fratrem utrinque conjunctum, & consanguineum.
- 2 Author scripsit pro utrinque conjuncto allegat. 30.
- 3 Suppletio verborum ad commentarium Ifern. super Constitut. reperta in Cod. m. 5. qua in impresso deficiebat.
- 4 Rosent. quamplures Authores cumulat pro opinione contraria.
- 5 Discutitur artic. de petitione hereditatis, qui applicatur in causa præsentis inter consanguineum, & utrinque conjunctum.
- 6 Alienatio in feudum facta per Excellentiss. Dominum Proregem uti Procuratorem S. M. ad vendendum bona fiscalia, alterando formam succedendi, est nulla.
- 7 Retentio datur pro pretio soluto de re nulliter vendita cum decisionibus S. Cons.
- 8 Petitio hereditatis competit heredi ad vindicandam hereditatem.
- 9 Pe-

- 9 *Petitio hæreditatis competit hæredi Universalis, vel partis quotitativa hæreditatis.*
- 10 *Hæreditas est successio in universum jus defuncti.*
- 11 *Petitio hæreditatis, sive totius Assis, seu partis quotitativa, est Judicium Universale.*
- 12 *Petitio hæreditatis potest restringi ad rem singularem, tanquam de hæreditate, de qua debet agi; licet verificetur in una tantum re.*
- 13 *Petitio hæreditatis potest competere etiam in judicio petendi bonorum possessionem.*
- 14 *Petitio hæreditatis potest competere hæredi fideicommissario.*
- 15 *Differt judicium petitionis hæreditatis à Judicio reivindicationis, quod datur ad rem singularem, de per se.*
- 16 *Petitio hæreditatis competit hæredi contra possessorem etiam titulo hæreditario, & tunc cognoscitur quis eorum sit hæres.*
- 17 *Petitio hæreditatis contra possessorem titulo pro possessore semper cedit, sine alia allegatione, vel probatione tituli.*
- 18 *Reivindicatio, sine probatione tituli legitimi, non proficit.*
- 19 *Conventus in reivindicatione, vincit, ex solo defectu probationis dominii penes Actorem.*
- 20 *Agenti petitione hæreditatis sufficit probare, se esse hæredem, & rem esse de hæreditate, & à convento possideri.*
- 21 *Agens petitione hæreditatis, ne dum non tenetur probare dominium rei hæreditaria, sed etiam si constaret, non esse in dominio defuncti; prout sunt pignora, & res commodata.*
- 22 *Feudum venire in petitione hæreditatis, quomodo intelligatur?*
- 23 *Qui non est hæres, sed aliquo jure prætendit rem ad se pertinere, debet agere reivendicatione, & probare dominium.*
- 24 *Judicium Universale differt à judicio Generali; prout pro socio.*
- 25 *Feudum licet sit hæreditarium non producit actionem petitionis hæreditatis, nisi Actor sit hæres Universalis, vel pro parte quotitativa.*
- 26 *Agens ad feudum, debet agere reivendicatione.*
- 27 *Intellectus c. 1. si de feud. fuer. controuv.*
- 28 *Declaratio verborum Isern. in d. c. 1.*
- 29 *Feudum vindicatur.*
- 30 *Feudum est Universitas facti, non juris.*
- 31 *Universitas facti vindicatur, cum exemplis.*
- 32 *Intellectus l. 2. §. & non tantum ff. de petit. hæred.*
- 33 *Pertinentiæ ad feudum quæ sint.*
- 34 *Cameras. resellitur, dum tenet feudum esse Universitatem juris.*

I 2. 35 Feu-

- 35 *Feudum est ad instar Hominis muti.*
- 36 *Fenda in Regno esse hæreditaria.*
- 37 *Declaratur illa propositio: defunctum habere posse duo patrimonia distincta, Castrense, & Burgenlatium.*
- 38 *Feudum debetur vocato per legem Feudi, ut res subiecta restitutioni.*
- 39 *Successor in feudo, licet teneatur esse hæres defuncti in feudo hæreditario, non ex hoc est hæres Universalis, vel partis quotitativæ; sed successor singularis, cum qualitate hæreditaria.*
- 40 *Successor in feudo hæreditario representat defunctum pro rata bonorum, non pro portione hæreditaria.*
- 41 *Feudum non est hæreditas, nec portio hæreditaria; sed res singularis hæreditaria.*
- 42 *Decisio S.C.*
- 43 *Agens ad feudum hæreditarium, oportet agere ad omnia bona hæreditaria; ut inter illa consequatur feudum.*
- 44 *Agens petitione hæreditatis ad feudum debet probare, rem esse feudalem.*
- 45 *Intellectus c. inter filiam si de feud. fuer. contr.*
- 46 *Feudatarius non est pernecesse Miles, & non potest decedere pro parte testatus, & pro parte intestatus.*
- 47 *Feudum est Castrense ex hoc solo, quod est feudum.*
- 48 *Decisio S. Conf. quod onera hæreditaria dividantur inter hæredem, & successorem in feudo, pro valore bonorum, non pro portione hæreditaria; quamvis feudum sit hæreditarium.*
- 49 *Pars hæreditatis intelligitur cum iuribus, quod non cadit in feudo.*
- 50 *Aliud hæreditas, aliud res hæreditaria.*
- 51 *Hæreditas defuncti conjungitur cum bonis hæredis, & efficitur unum patrimonium.*
- 52 *Capta possessione unius ex pluribus corporibus feudi, non intelligitur capta possessio aliorum.*
- 53 *Isern. reprobatur opinionem Peritorum illius temporis, & non sequitur; prout aliqui perperram intellexerunt.*

X his, quæ supra diximus, considerari in successione feudi quamplura, & potissimè

noem, gradum, & proximitatem, ac retentis iisdem terminis, contingit dubitari de fratre utrinque conjuncto, concurrente cum fratre consanguineo ex illo latere, unde feudum pervenit, in quo articulo, olim

2 patrocinando, scripsi pro fratre utrinque conjuncto *alleg.*
 30. & novissimè suborta eadem questione sustinui eadem partem utrinque conjuncti. Compertum est in libro *Constitution.* Manuscripto, *Andream* dicere *verb. fratres* hæc subscripta verba: *Donec sit aliquis de isto gradu conjunctorum utrinque, non sit locus aliis*, quæ in impressione deficiunt: quod omnibus visum fuit notabile; dum reddit rationem sui dicti, sine quibus videbatur sermo imperfectus, ipseque habui eundem spiritum, considerare proximitatem; & propterea, cum major sit proximitas ex utroque latere, quæstio videtur sopita, ac post illa scripta reperiit quamplures sustinentes eandem opinionem; licet plures cumulet contrarium tenentes *Rosent. p. 1. cap. 7. concl. 57.*
 In ipsaque novissima controversia, ubi agebatur de petitione hæreditatis, mota per consanguineum ex uno latere, in qua scripseram subscripta.

Primò caret actione, tam inspecto Jure Civili, quam Jure Feudorum.

Si enim vult prosequi judicium motum per ejus Patrem contra Hieronymum, obstat notorius defectus juris agendi; nam vel valet emptio facta per quond. Antonium Avum, & per pa-

ctum, quodd succedat filius ex secundo matrimonio, nominandum ab ipso, & lis est sopita; quia nominavit secundogenitum excluso primogenito Patre novissimi Actoris, cui non est locus conquerendi.

Aut emptio fuit nulla; prout prætendit Mater, & tutrix Actoris; prout verè fuit nulla; quia fecit contractum procuratorio nomine S.M. qui non habebat potestatem alienandi, cum facultate nominandi successorem, mutata dispositione juris Regni, in ordine succedendi,

6 ut excluso primogenito, succedat, & ex defectu potestatis, dominium bonorum Regii Patrimonii, non fuit translatum in stipulantem, *l. fundus qui lucii ff. de rescind. vend.* & sic pluries judicavimus in simili-

7 bus in S. C. sed tantum tenuta ad finem retinendi pro recuperatione pretii, in quo nulla habet Actor actionem, obstante dispositione paterna, dum instituit secundogenitum, cui successit tertio-genitus utrinque conjunctus; prout etiam fuit nulla, quia Regia Camera consuluit, ut alienatio fieret in forma communi, secundum Constitutiones Regni, quæ consultatio fuit inserta in corpore stipulationis, & sic contra voluntatem S.M. ultra potestatem attributam, & con-

& contra Consultationem Regiæ Cameræ. Unde fit, quod cum emptor petiisset ratificationem à Sua Majestate, Mater & tutrix Actoris se opposuit, & supplicavit S. M. ut dignaretur denegare ratificationem; sed quia petiit duo contraria simul, ut denegetur ratificatio, & tolleretur pactum disponendi in filio secundi matrimonii, quod quia erat impossibile, cum erat voluntas individua, sine qua aliter non contraxisset, placuit S. M. ut junctis Tribunalibus fieret sibi consultatio, quæ hucusque extat in pendenti. Unde quocumque se vertat pars, nullam habet actionem.

Sed quia videtur mutasse iudicium, & per mortem secundogeniti possessoris, petiit petitionem hæreditatis ejusdem, & successivè tenutam bonorum, sub prætextu, quod sint feudalia, & hæreditaria dicti ultimi possessoris, cui aspirat succedere ex prærogativa primogenituræ paternæ, & excludere fratrem utrinque conjunctum conventum. Ut Domini Judicantes facillimè cognoscant, nullo jure posse obtinere, subjiciam subscriptas juris conclusiones indubitabiles.

Prima est, quod Actor, neque ut Nepos, ex propria persona, neque ut filius fratris primogeni-

ti prædefuncti est hæres ultimi morientis, de cujus successione agitur, cui successit frater utrinque conjunctus, tam in allodialibus, quam in feudaliibus, & quamvis bona, de quibus agitur essent feudalia; prout non sunt, etiam caret actione. Secunda est etiam indubitata, quod si vult Actor agere petitione hæreditatis, & sub ea venire bona prædicta, eaque prætereundum esse feudalia, etiam caret actione.

Videamus primo de Jure Romano, quo certum est petitionem hæreditatis referri ad hæreditatem: petitio enim hæreditatis, est petere hæreditatem, & oportet, ut actor sit hæres universalis defuncti, vel partis quotitativè hæreditatis; aliàs
8 non posset agere petitione hæreditatis, sed ipse non est hæres, neque ex testamento, quia decessit absque testamento, neque ab intestato, quia præcedit in proximitate utrinque conjunctus. Ergo cum non sit hæres, non potest agere petitione hæreditatis.

Quod autem petitio hæreditatis competat hæredi universali totius hæreditatis, vel partis quotitativæ hæreditatis, patet ex duobus titulis *ff. de petit. hered.* & *ff. si pars hered. petat.* in quibus fit provisio favore hæredum, ut possint petere hæ-

re-

reditatem à possessore , & in
rubr. Cujacius declarat, quod sit
 vindicatio assis . *L. p.* aper-
 tē dicit competere jure veteri,
 vel novo, esseque judicium uni-
 versale; hæreditas enim est suc-
 cessio in universum jus defun-
 10 cti . *l. hæreditas ff. de verb. sign.*
et l. nihil eod. tit. & eodem jure
 competit petitio partis quoti-
 tativæ assis, ut pro tertia, quar-
 ta, vel simili, ut *ff. si pars hæ-
 red. pet.* ubi *Cujac. super rub. et d.*
l. 1. declarat apertis verbis, nam
 11 est judicium universale, sive
 pro toto asse, sive pro parte sit
 hæres, declarat *Petrus Jacob. in*
sua pract. rub. de pet. hæred. n. 10.
 12 ideò quòd aliqui fuerunt in
 opinione, ut etiam qui agit
 ad rem unam hæreditariam,
 ne dum debet esse hæres uni-
 versalis, vel pro parte quotita-
 tiva, sed debet petere uni-
 versam hæreditatem, licet non
 sit recepta, refert *Rosfred. de li-
 bellis, §. 4. rub. de pet. hæred. n.*
3., sed universalis debet esse
 hæres, & petitio universalis;
 pro sola re tamen fiet condem-
 natio, *nn. 6.* ubi facit differen-
 tiam judicii universalis à par-
 ticulari. Cumque judicium est
 13 universale, & potest novo ju-
 re prætorio competere filiis
 emancipatis *sub tit. de bonor.*
poss. voluit lex etiam providere
 de hac actione ad universam
 hæreditatem bonorum, fecit-

que titulum particularem *ff.*
de bonor. poss. petit.
 Et quia poterat competere per
 14 fideicommissum universale,
 accomodavit propriam actio-
 nem *ff. de fideicommiss. hæred.*
petit.
 Fecitque differentiam inter judi-
 cium universale à judicio par-
 15 ticulari, & rei singularis, pro
 quo fecit *tit. ff. de reivind.*, qui
 sunt repetiti in Codice, de qui-
 bus in *repet. feud. par. 1. cap. 47.*
et Practica Pap. infra de petit.
hæred.
 In judicio autem petitionis hære-
 ditatis primo descripsit, cui
 competat, & quidem hæredi
 universali, vel partis quotita-
 tivæ hæreditatis, sive ex testa-
 mento, sive ab intestato, sive
 jure 12. tabularum, sive jure
 prætorio.
 Secundo, contra quem competit,
 statuens, ut competat contra
 16 possessorem, qui prætendit se
 esse hæredem, vel contra possi-
 dentem sine titulo. *l. regulariter*
ff. de pet. hæred. sive totam, sive
 partem. *l. licet ff. eod.* quando
 autem conventus possidet pro
 hærede, tunc videndum est,
 17 quis eorum hæres sit actor, vel
 reus, de quo articulo infra.
 Quando verò possessor possidet
 pro possessore, reputatur prædo,
l. pro hærede §. pro possessore, et
l. qui interrogatus ff. eod.

Cujus contrarium deciditur in
 rei

rei vindicatione; quia possessor
 18 non tenetur docere de titulo
 vulgata *l. cogi. C. de pet. hared.*
 sed actor debet probare suum
 19 dominium; aliàs reus vincit
 eo jure, quo possessores vince-
 re solent, ut actore non pro-
 bante reus absolvitur. *l. qui ac-
 casare C. de edend.* eaque est
 ratio; quia cum hæres succe-
 dat in universum jus defuncti,
 sufficit docere se hæredem, rem-
 que, de qua agitur esse in hære-
 20 ditate defuncti; propterea posse
 ad Universitatem rerum age-
 re; quia tota hæreditas ab alio
 possidetur, & ad singularem
 rem hæreditariam, quando est
 hæres pro tota hæreditate, vel
 pro parte, & possessio defuncti
 sola sufficit sine titulo; aliàs si
 non esset hæres, oporteret agere
 reivindicatione, & probare do-
 minium: talis enim est diffe-
 rentia inter petitionem hære-
 21 ditatis, & reivindicationem,
 quod hæres in petitione hære-
 ditatis non tenetur probare do-
 minium suum, neque defuncti
 sui, sicut tenetur, qui vult vin-
 dicare, & agens petitione hæ-
 reditatis, potest obtinere bona
 remansa in hæreditate, etiam
 si evidenter constaret non esse,
 nec fuisse in dominio defuncti,
 sed solam possessionem, & te-
 nutam defuncti sufficere, ut
 pignora, & res commodatas. *l.*
item videndum, §. ¶ non tamen

ff. de petit. hared. unde rationem
 diversitatis ponit *Roffred. Be-
 nev. in tract. de libellis par. 4.
 rub. de pet. hared. num. 2. ¶*
*Additio ad pract. pap. de pet. hær.
 infra ver. Petitio hæreditatis.*

Insurrexit illa famosa conclusio
 venire in petitione hæreditatis
 feudum, ut *glos. ibi*, cæterique
 scribentes notant, licet cum
 22 aliqua distinctione, ut infra
 latius dicam ad notata *d. cap.*
47. Cum igitur hæreditas sit
 successio in universum jus de-
 functi, & in illo universo re-
 peritur illa possessio, & te-
 nuta, vel detentio cujusvis
 rei, ille, qui est hæres illius
 universi juris, convenit, ut po-
 tiatur eadem possessione, vel
 tenuta, quibus potiebatur de-
 functus, & detentor sine titulo
 respectu defuncti reputatur, ut
 prædo, pari ratione, respectu
 hæredis.

Facto hoc fundamento, postquam
Jurisc. diffiniunt, cui com-
 petit petitio hæreditatis, con-
 tra quem datur, & quæ ve-
 niunt in petitione hæreditatis,
 certi juris est, respectu actoris
 illum carere actione, siquidem
 non est hæres universalis pos-
 sessoris ultimi prædefuncti,
 neque pro tota hæreditate, ne-
 que pro parte hæreditatis: un-
 23 de *Spec. lib. 4. par. 2. rub. de jud.*
 primò declarat, quid sit pe-
 titio hæreditatis, & §. 1. ponit
 for-

formam libelli , quod generaliter debetur hæreditas , & quoad rem singularem , debet eam petere , ut de hæreditate , in qua successit , quæ doctrina est punctualis ; sed actor non potest dicere se hæredem universalem. Ergo non potest agere ad bona prædicta sine titulo universali hæreditario : unde
 24 Covar. præf. quæst. cap. 12. apertis verbis docet , quod agens petitione hæreditatis debet se declarare hæredem , & ad se pertinere hæreditatem , & consequenter condemnari adversarium ad relaxanda bona hæreditaria ; & propterea infertur nova differentia universalis judicii , & reivindicacionis rei singularis , ac *Speculator* fecit differentiam inter judicium universale , prout petitio hæreditatis , & judicium generale , ut societatis , & similitum , quantum magis in judicio particulari. Nec decipiatur Domini Judicantes sub illa propositione : feudum est hæreditarium in Regno ; feudum hæreditarium venit in petitione hæreditatis : actor præten-
 25 dit , esse præferendum in successione feudi ex prærogativa primogenituræ , & vult , ac tenetur esse hæres in feudo , ergo potest agere petitione hæreditatis ad feudum ; cum detur petitio hæreditatis ad rem etiam

singularem de hereditate. Quoniam deficit primum fundamentum ; quia non est hæres universalis ; nec potest uti prærogativa petitionis hæreditatis ; alias quilibet , qui prætenderet succedere in aliqua re hæreditaria sive ex statuto , sive ex pacto , sive ex fideicommissio posset agere petitione hæreditatis ad illam rem , quod hoc est falsum : siquidem lex dat petitionem hæreditatis ei , qui est hæres universalis , sive de jure prætorio , sive de jure civili , sive ex fideicommissio universalis ; ita ut repræsentet defunctum : deinde ex illo universalis jure potest agere ad rem singularem ejusdem hæreditatis per possessionem , & tenutam defuncti ; alias , & quilibet successor singularis haberet reivindicacionem , in qua non sufficit actio , nisi probet dominium ; nam possessori proficit sola possessio. Si igitur adversarius (velit , aut nolit) debet agere reivindicacione , & tenetur docere de dominio , ergo ante omnia debet declarari , rem , de qua agitur esse feudalem , in cujus successione præten-
 26 dit se præferri , ut primogenitum ; alias si res esset allodialis , prout conventus aperte , & in promptu demonstrat , actor conjunctus ex uno latere excluditur a convento utrinque conjuncto :

K

Si

Si autem actor contendit esse rem feudalem, debet hoc ante omnia decidi, cujus causæ decisio, & eventus dat locum rei vindicationi, vel absolutioni, & sic penitus cessat intentio partis adversæ prætendentis, post tot annos spoliare legitimum possessorem: & hæc de jure Romano sunt indubitabilia.

Veniamus ad jus feudorum, in quo habemus duo jura, unum est inter Dominum prætendentem esse feudum novum, & successivè agnatos non succedere; & sic non dubitabatur de qualitate; sed si esset feudum novum, vel antiquum. Aliud est inter agnatos, & filiam; quia agnati prætendebant esse feudum, in quo filia esset exclusa; ipsa verò negat esse feudum, sed allodium. Videamus ergo istas decisiones, & quidem in primo casu *tex. c. 1. si de feud. def. mil. fuer. cont.* decidit pro agnatis, qui probaverunt esse feudum antiquum, & sic oportuit probare esse feudum, & quidem antiquum; aliàs non potuissent immitti in possessionem illius, & eo casu feudi possessio vacabat: tantò igitur minus Actor hic, qui non invenit vacuum possessionem rei, de qua agitur, sed occupatam per tot annos à fratre utrinque conjuncto, quomodo potest spoliare possessorem? si non pro-

bat rem esse feudalem; cujus qualitatis dubia lis est sub Judice, & apparet nullam fuisse concessionem à Procuratore non habente potestatem, & contra formam mandati, & contra Consultationem Regiæ Cameræ, & sine ratificatione Sux Majestatis, & sine titulo universali hæreditatis, sed ex sola prætentione rei singularis.

Veniamus ad *Andream* communem Magistrum, imò Magistrum Magistrorum, qui in *d. tex.* dicit, quod si agnati non probant qualitatem feudalem, oportet, quod agant *quorum bonorum*, & quod probent plenè, nedum se agnatos esse, sed admissos, vel admittendos, tanquam ad hæreditarium feudum, *l. 1. in fine, C. quor. bonor.* nam illud interdictum requirit, quod agens probet se talem, qui debeat succedere, & in hæreditate fuisse defuncti. *C. eod. tit. l. 2.* Et *Andreas* non sistit in his solis verbis; sed progreditur ulterius, quod agnati petant possessionem omnium bonorum hæreditariorum, in quo venient feuda hæreditaria. *ff. de petit. hæred. l. item videndum §. Et non tamen*, & licet in aliquibus Codicibus littera sit mendosa; tamen *Lipatus* rectè corrigit, sed in decisione est sine ullo errore, quod agnatus si vult agere ad feu-

feudum, debet probare qualita-
tem feudalem; aliter non debet
immitteri. Et si non poterit pro-
bare qualitatem feudalem non
potest obtinere possessionem,
nisi sit hæredes universalis, &
agat interdicto *quorum bono-
rum* ad possessionem omnium
honorum, vel petitione hæ-
reditatis universalis, in qua
petitione hæreditatis veniet
feudum, ut res singularis illius
universæ hæreditatis, quæ de-
cisio nō potest tergiversari. Sed
adversarius non docet de quali-
tate feudali: non est hæres uni-
versalis: neque agit, neque po-
test agere petitione hæredita-
tis, vel ad possessionem omni-
um bonorum. Ergo nullo Jure
potest immitteri, & spoliare le-
gitimum possessorem, vel le-
gitimum hæredem. Et *Andr.*
prosequendo per exempla Ju-
dicii universalis posuit omnia,
ut interdictum *quorum bono-
rum*, petitionem hæreditatis,
& *l. fin. C. de edicto Diyi Adrian.*
zoll. cum sine judicio universali
oporteret agere reivindicatio-
ne, & probare titulum. Quæ se-
cundum regulas artis ponunt
gladium ad radicem, peni-
tus excludendo actorem a sua
impetitione.

Sed in specie, quod feudum non
possit peti per petitionem hæ-
reditatis, sed oportet, quod
vindictur, nisi actor sit hæ-

res universalis, & non sufficit;
quod sit hæres in feudo; quia
non definit esse successor rei
singularis, pro qua non datur
petitio hæreditatis, nisi hære-
di, adduco *Andream*, qui in
puncto hoc disputat, & deci-
dit in terminis. *Andr.* inquam
in *cap. 1. quid sit investitu. n. 4.*
vers. sed si traditur quærit, an
capta possessione alicujus rei de
feudo, intelligatur apprehen-
sa possessio totius feudi? Pri-
mo arguit pro negativa, se-
cundo adducit opinionem ma-
gnorum Peritorum Regni te-
nentium, in singularibus non
sufficere apprehensionem unius
rei; sed in universalibus suffi-
cere, ut in hæreditate, & feu-
do, & sic Peritos habuisse feu-
dum, ut universum; prout est
hæreditas, & prosequitur exa-
minare quæstionem referendo
argumenta Peritorum pro eo-
rum opinione in *vers. traditio-
nibus*, & solvendo argumenta
eorum. Tandem in *vers. Item*
30 *si esset verum* dicit, opinionem
eorum non posse subsistere in
feudo; quia licet posset substi-
neri opinio, quod in universa-
libus capta possessio unius rei
ex illo universo, proficeret, non
procederet in feudo; quia est
Universitas facti, non Univer-
sitas juris, sicut est peculium,
hæreditas, & similia, bono-
rum possessio, & arrogatio, vel

bona adjecta causa libertatis servandæ, ad quod allegat multa jura loquentia de Universitate Juris. Universitas autem facti
 31 est grex, qui vindicatur ff. de rei vind. l. 1. §. per hanc, & feudum est ejusd. nature, pro ut est grex, quia feudum vindicatur secundum opinionem Modernorum, arg. l. vindicatio ff. de rei vindicat. ubi est text. ad litteram, quod grex vindicatur; sed peculium non vindicatur; quia licet sit Universitas facti, tamen grex est Universitas facti, peculium est Universitas Juris, ubi glos. magistralis docet has regulas, subdens quod ex natura rei ista Universitas facti habet suam actionem propriam etiam si consisteret in una sola re per accidens; quia attenditur natura rei, & prosequitur argumentum Andr. & simili; quia sicut grex continet plura corpora, l. rerum missura ff. de usucap. ita feudum habet diversos agros, ut plurimum; licet possit stare in uno, & consistit in rebus soli, vel solo hærentibus de feu. cog. cap. 2. Quod autem feudum sit Universitas facti consistens in pluralitate agrorum ante Andream dixit glo. in Constitutione Regni de dotar. const. incip. si quis baro And. in cap. qui cari. vend. n. 20. quod sicuti Baronia, vel Comitatus consistit in pluribus par-

tibus, Villis, Terris, & Castris, & uni nomini subiicitur d. l. rerum missura §. certum, sic feudum in pluribus agris, quod declaravimus alleg. 9. num. 34. ubi ex Afflict. in decis. 267. & 334. fundavi posse habere membra in alieno territorio, & alleg. 8. n. 3. & alleg. fin. n. 2. & 3. Quod argumentum corroborat Andr. alia ratione, quod pluralitas agrorum, vel in quibus
 32 consistit feudum, in facto sunt; & propterea feudum est Universitas facti; proinde venit in petitione hæreditatis, quæ est quid universum. d. litem videndum §. & non tamen ff. de petis. hæred. sed si feudum esset Universitas Juris utique veniret sub alio universo Juris; pro ut est hæreditas. Item alia ratione, quia si feudum esset Universitas Juris, utique non vindicaretur; pro ut vindicatur, & quod vindicatur idem Ifern. in prælud. feud. qu. 6. num. 45. vers. vassallos vero, ubi Liparal. adducit concordantes; sed haberet aliam actionem
 33 consuetam dari Universitati Juris, & in tantum est Universitas facti, quod concessio feudo, Juribus, & pertinentiis, non veniunt nisi ea, quæ à Jure, vel Cōsuetudine sunt destinata, per Innoc. in c. cum ad Sedem in princ. ext. de rest. spol. nomina autem, & obligationes, quæ juris sunt non

non veniunt sine speciali concessione, & hoc firmavi in 1, part. Repet. cap. 45, num. 27., & quod And. hoc teneat, & in hoc resideat docet Freccia de auth. Bar. lib. 2. de subfeud. author. 1. n. 8. usque ad num. 19. & Lipar. in addit. ad And. in d. cap. 1; quid sit invest. n. 4. incip. Itē scias fol. 80. at. & ejusdem fuit illud Ifern. feudum vindicari in prelud. quæst. 6. vers. vassallo vero cadente, quod ante omnes decidit text. in cap. 1. de invest. de reali. ubi est verbum expressum: quasi vindicari, & de controu. inter vass. & alter de benef. ibi: Utiliter agendi, & excipiendi. Hoc etiam voluit Innoc. in cap. cum venerabilis eccl. de Religio. domi., & ibi Ant. de Butr. & alii relati per Guid. Pap. decis. 148. inter quos est Joann. Faber in §. omnium. Instit. de act. col. 4. & in §. prejudiciales eod. tit. col. 5. quæ sunt indubitabilia ex regulis juris apertis, ac à tot tantisque Patribus juris civilis, canonici, & feudalis approbata, unde audax nimis reputatur Camer. dum in cap. Imperi. fol. 38. 34 conatur mancā, & erroneam opinionem tentare, contra And. & glo., quod feudum sit Universitas juris, loquendo contra verba legum civilium, & feudaliū, cujus friyola argumenta repellit Lipar. ad Ifern. d. cap. 1. quid sit invest. fol. 80. ac

in addit. litera B. incip. §. fin., & in lit. M. in addit. incip. Universitas facti, & in lit. P. in addit. incip. Vindicatio, & fol. 81. at. in addit. lit. N. incip. ut plurimum, & lit. H. incip. hæc in facto sunt, & lit. R. incip. licet feudum, & lit. N. in addit. incip. & si esset Universitas juris. Quæso videantur; quoniam ad sensum demonstrant Camerarium ex ambitione loquutum contra And. imo contra iura ipsa aperta sic à Joann. Fabro, Ant. de Butrio, ab aliisque recentioribus intellecta, & practicata, quæ latius declaravi part. p. Repet. feud. cap. 36. §. 1.

Feudum ergo cum sit Universitas facti consistens aptitudine in pluribus rebus, vel in una, uni nomini subiicitur, quod dicitur feudum, & habet sua membra; una tamen res est ipsum feudum, ac reputatur quasi corpus hominis muti recti, tamen ab homine rei ex corpore potest petere reintegrationem membrorum suorum ad integrandum ipsum corpus: facit gl. magistralis in Constitut. incip. consuetudinem pravaur. tit. de rei act. & except., & sic facti est, & non juris, & ideo sub hæreditate continetur, & cum petitione hæreditatis petitur feudum ab hærede, qui representans personam defuncti, eandem persona reputatur, si pro toto

toto affe, vel pro parte est hæres.

Neque decipient verba vulgata: ad feudum hæreditarium non posse venire, nisi qui sit hæres defuncti in ipso feudo, ergo cum successor sit hæres in illo feudo, sufficit; quamvis defunctus aliū instituisset hæredem: quia factor in Regno feuda esse hæreditaria, & perneceffe quilibet successor tenetur esse hæres defuncti in illo; quia est qualitas inrita in generatione feudi inseparabiliter, de quo latius dixi *allegat.* 19. & in *Reper. feud.* de feudo hæreditario cap. 46. pos-
 36
 37 seque defunctum habere duo patrimonialia allodiale, & castrense, & sic diversos hæredes; quoniam est magna fallacia: primū enim dictum retorquetur, quoniam feudum hæreditarium facit, ut succedens in eo sit heres in illo feudo, nō tamen sit heres universalis, neque pro quota hæreditaria, & per consequens cum sit res particularis, & com-
 38 petat jure feudorum alicui, ut res subjecta restitutioni vigore pacti, ita quod non potest alienari. *l. fin. C. com. de legatis*, & *auth. res quæ C. eod. defertur* tamen cum qualitate hæreditaria, ut notatur in *c. 1. an agnat.* per *And.* & ceteros, quos declaravi *locis sup. citatis*, non sequitur ex hoc: ergo est hæres universalis, vel partis quotitati-

ve, sed successor singularis rei cum qualitate hæreditaria, & datur succedenti vindicatio, ut expresse tenet *Andr. de invest. de re alie. fact. n. 7. vers. Item quid*
 39 in feudo, neque ex hoc, quod subiacet restitutioni ad certum hæredem, ergo est jus universale, neque dicitur Castrense, vel quasi, ut declarat *Pres. de Franch. decis. 4. num. 7.* illa enim regula non alterat naturam universi juris, vel singularis juris: quod evidenter demonstratur; nam hæres insolidum repræsentat defunctum etiam insolidum, hæres pro parte quotitativa repræsentat pro illa, & sic jus hæreditarium, atque onus hæreditarium affi-
 40 cit eos pro partibus quotitativis; sed hæres in feudo tanquam in re singulari repræsentat defunctum pro valore feudi, non pro portionibus hæreditariis, quod examinat *Tiraquell. de primogenit. quest. 35. num. 29.*, & latius *Capic. decis. 198.* & *de Franch. decis. 159.* dixi *d. part. 1. Repet. feu.* non
 41 alia ratione quam quod sit feudum, non rata, vel portio hæreditaria, sed res hæreditaria, & sic affecta pro valore ad ratam valoris pro oneribus,
 42 ibique plures decisiones in arduis causis adduxi, quod quantum interest, quisque existimabit, prout in causa Prin-

Principisse Scille. Nam satis differunt esse successorem universalem, prout est heres, & successorem singularem certe rei, sive ex pacto, sive ex jure, sive ex statuto, prout successor in feudo contra voluntatem defuncti, sicuti pretendit pars in isto casu. *Ego d. cap. 46. n. 18.* qui propterea teneretur ad onera hereditaria non pro portione hereditaria, quia non est heres assis, vel partis quotitative, sed pro valore bonorum, pro rata; quia esset successor in certa re, licet cum qualitate hereditaria, ut in *d. cap. 46. n. 27. vers. aliud etiam resultat*, latius *Præs. de Franch. decis. 198.*

Sed posito pro constanti, ut successor in feudo hæreditario contra testamentum defuncti, sed ex lege in vestituræ; prout pretendit Adversarius, sit heres ex lege in re certa, eique sufficeret ad agendum petitione hereditatis ad feudum, utique obtinere non posset, nisi probet duo necessaria. Primum se esse proximiorum, quod de jure negamus, ac veriorum esse opinionem, preferri fratrem utriusque conjunctum, prout vivis rationibus comprobavi ex regulis juris feudorum auctoritate *Andrea*, & decisionibus *Ego d. allegat.* de quo articulo licet illis scriptis nihil addi possit, aliqua inferius subijciam. Se-

cundo rem esse feudalem; alias enim primogenitura non sufficeret; quia non probata qualitate feudali res est indubitabilis, quod utrinque conjunctus excludit fratrem consanguineum, & filium fratris consanguinei.

Propterea *And. in d. cap. 1. si de feu. def. mil. fuer. controu.* dicit oportere, quod agnatus petens feudum per petitionem hereditatis probet se talem, qui debet succedere in feudo hereditario, & petat per petitionem hereditatis omnia bona hereditaria, ut inter illa possit consequi feudum hereditarium, quod venit in petitione hereditatis: si hæc opinio de petitione omnium bonorum recipitur a Dominis Judicantibus, res est sopita; quia adversarius excluditur, cum non sit heres universalis, qui possit agere etiam ad rem singularem hereditariam. *l. regulariter, & l. licet ff. de per. hered.* Sed si aliquis vellet contra regulas Juris attentare novam opinionem, quod successor in feudo hereditatis possit agere petitione hereditatis ad feudum, quamvis non sit heres universalis, non potest evadere
44 secundum requisitum per *Andream*, ut agens probet se talem, qui possit succedere, quod quidem fieri non potest, nisi ante omnia probet qualitatem feudalem.

feudalem, aliàs sine illa, non esset locus primogenituræ, quæ non consideratur, nisi in feudo, quod est fundamentum intentionis adversarii: dicit enim *Constit. de success. nob. in feud. (feuda tenēti)* inducens novum modum succedendi in feudis, & refert jus francorum cum primogenitura; si igitur adversarius agit ad feudum, ut primogenitus, certe benè decedit *And.* quod debet probare se talem, qui possit succedere, quod est impossibile sine qualitate feudali, de qua nedum adversarius non habet intentionem fundatam, & pendet lis, sed in promptu apparet contrarium: siquidem fuit facta alienatio per Dominum Proregem de re patrimoniali contra formam cum novo modo succedendi contra regulas juris communis, & juris Regni, & contra consultationem R. Camere, cum pacto quod succedant filii ex secundo matrimonio, unde fit, quod S. M. noluit ratificare, quod pars adversa tunc opposuit, & cui maxima ratione contradixit, quominus S. M. ratificasset; quia Procurator non habebat potestatem mutandi modum successionis, & in feudandi bona patrimonialia cum nova lege succedendi. Cum igitur S. M. noluerit ratificare, Regia Camera fecit contrariam consultatio-

nem, adversarius exclamavit *ne fieret*, neque permetteretur talis nova investitura, de quibus est processus in Regia Camera, quo jure nunc prætendit, & audet, ut primogenitus Hieronymi velle succedere ad bona, & dicere ea esse feudalìa? certè obstupesco de tali impertinenti petitione. Oportet igitur ante omnia decidere causam qualitatis feudalis, & deinde discutere quis in ea præferatur, primogenitus, vel utrinque conjunctus? & cum reus possit se defendere pluribus exceptionibus. *l. his qui, & l. nemo prohibetur ff. de except. l. nemo ex his contrariis ff. de reg. jur. & c. nullus pluribus de reg. jur. in 6. And. Gail. de probat. cap. 17. num. 11. Pet. Jacob. in pract. de rei vind. rubr. 3. num. 73.*, etiam sufficiet obijcere adversario exceptionem carentiæ actionis, sequè legitimum heredem conservari in sua possessione. Quæ sufficiant pro intellectu *text. cap. 1. si de feu. fuer. contr.*

Devenio tandem ad aliud jus feudorum in secundo casu quando
45 contendit agnatus ad successionem feudi, quia masculus, ad exclusionem foemine eo jure exclusæ à successione feudi, replicantis rem de qua agebatur esse allodiale, & sic præferendam, dicit *text. in cap. 2. incip. inter filiam eod. tit. si de feudo fuer.*

fuert. controu. quod mittatur in possessionem filia, nisi agnatus in promptu probaret, quod esset feudum, per regulam juris civilis: hodie constat, hodie agatur. *l. si is §. 1. ff. ut in poss. leg.* Colligant DD. Judicantes ex isto *text.* duo notabilia, quod filia non erat in possessione, & nihilominus per solam contradictionem de qualitate rei, negando esse feudalem, immititur in possessionem, quando magis debet possessor conservari in possessione, tam longæva, in qua reperitur, & non spoliari per adversarium sine titulo? Item, & aliud, quod agnatus si se offert in promptu probare de qualitate feudali, debet admitti, & tunc esset actor: eo magis debet admitti possessor conventus, qui in promptu non se offert probare, sed probat non esse feudalem, ex lectura, & tenore primæ Investituræ, quem *text.* celebrat ibi *Andr.*

Neque obstat de hoc pendere litem in Regia Camera; quoniam agendo possessor, oportuit agere contra Fiscum coram Judice suo pro restitutione pretii, & interesse, offerendo rem restituere; nam non ex hoc prohibetur idem jus deducere per viam exceptionis, quando convenitur: quæ notoria sunt de jure. Præterea eo ipso, quod negatur qualitas feudalis maxime, quando est fundamen-

tum intentionis, & sine qua potest lis finiri ex nova Regia Pragmat. debet ante omnia discutiri, & coram Judice feudi. Sed nos ergo (ad nos spectat) dicimus per viam exceptionis sine termino, ex inspectione scripturarum constare de novo jure partis, & successivè debere absolvi, vel expectari finem litis de qualitate feudali.

Neque obstat, militem posse decedere pro parte testatus, & pro parte intestatus. *l. si miles ff. de milit. test.* Primo; quia feudatarius non ex hoc, quod est feudatarius, est miles: neque feudum est Castrense, nisi in Castris esset quæsitum, ut ex pluribus probat *D. Præf. de Franch. sup. alleg.* neque facit ad causam nostram ista regula: sed de feudo non dubitamus, quatenus esset feudum, quod non sit hæreditarium, & tantum à lege venire ad feudum, in qualitate tamen hæreditaria, etiam contravoluntatè testatoris per plures decisiones alias allegatas, & iste testator in omnibus decessit intestatus, sed dicimus, rem, de qua agitur non esse feudalem, & cessare primogenituram, & præferri utrinque conjunctum: insuper dicimus adversarium non esse hæredem ex testamento, neque ab intestato; & propterea cessare petitionem hæreditatis.

Et minus obstat alia regula, quod

L miles

miles potest habere duos hæredes, unum in Castrensisibus, alium in allodialibus, *l. si certarum ff. eod. de testamentis milit.*
 47 & considerari quasi duas hæreditates; quia de Castrensisibus loquitur: quæ qualitas non verificatur in feudo, nisi quæsitum esset in Castris, ut supra dixi, & repræsentatio defuncti ibi fit per institutionem, quasi voluisset sibi certos hæredes in certis bonis relinquere, & in casu nostro cessat institutio, & cessat universale jus repræsentans defunctum, prout in simili quæstione per quotas partes fecisset institutionem, ut etiam cesset privilegium militis, sed operatur jus commune. *l. quocumque C. de testamento mil.* & sic cum de certo corpore sit quæstio, non potest repræsentare defunctum, prout lex requirit, ut procedat petitio hæreditatis.

Quod autem Sac. Conf. judicavit tempore Retroregum, & tempore Capycii in decis. supra relata,
 48 *ta*, jura hæreditaria inter hæredem universalem, & heredem in feudo esse decidenda pro rata bonorum, & non pro rata hæreditaria: hæc notissima ratio; quia bona feudalia reputantur, ut res particulares, non ut patrimonium, vel hæreditas, neque ut portio quotæ hæreditatis, quæ repræsentaret defunctum, vel in totum,

vel pro quota, pro qua hæres esset: differentia enim est de tota substantia, ut magistraliter, & dilucidè declarat *Molin. de primogen. Hispan. lib. 1. cap. 11. num. 1. vers. in primo casu*, & *num. 4. vers. Quod procedit*, & *num. 5. & specificè in vers. In 2. casu*, ubi allegat text. punctualem in *l. si quis servum §. fin. ff. de leg. 2.* ubi notat *Bar.* quod pars hæreditatis intelligitur cum
 49 juribus, & oneribus, activè, & passivè, ibiq; communiter DD. Quando vero majoratus constitueret in quota bonorum, tunc reputatur tanquam de rebus singularibus, non ut de universalibus, ita declarat *num. 8. Molin. ubi sup.* non autem venire actiones activas, & passivas; adeò quod quamvis per *l. v. auri 21.* videatur innovatū in hoc, tamen remanet differentia adhuc de rata hæreditatis, & de rata bonorum, & propterea *Bal. in l. si quis certarum ff. de mil. testamentis* dum sentit hanc differentiam, infert ad duo patrimonia, reputando bona castrensia, tanquam unum patrimonium: & bona allodialia, tanquam aliud patrimonium separatum, non bene applicatur ad casum, neque ad regulas juris supra fundati, quod non considerat Universalitatem bonorum, sed Universalitatem hæreditatis, quæ est substitutio in universum jus defuncti.

d. l.

d. l. nihil aliud §. hæreditas ff. de regulis juris cum concordantibus; licet quædam bona spectent ad unum, alia ad alium ex pacto, fideicommissio, vel statuto, & posset ex privilegio militari substineri in bonis castrensis; non autem in feudis, quæ S. Conf. semper judicavit, ut bona particularia consistentia in Universitate facti, non in Universitate juris, & propterea, nec castrensis, neque ut quotam hæreditatis, sed ratam bonorum: cū igitur tum ob regulas juris, tum ob authoritates tantorum virorum, & decisiones S. Conf. semper talia existimata sint, non potest sine molestia animi videri in Tribunali tam Supremo
 50 *mo tractari de petitione hæreditatis ad feudum ab eo, qui non est hæres; sed prætendit succedere in feudo: cum feudum non sit hæreditas, neque quota hæreditatis, sed res, quæ venit accessoria cum petitione hæreditatis. Bart. in l. 3. ff. de bon. poss. & latè Alex. in l. nubit 24. ff. de verb. signif. & unica est hæreditas, quæ dicitur assis, ut supra, dividique potest in quotas, & unicum patrimonium. l. si fideicommissum §. tractatum ff. de jud. eiam si defuncto alia hæreditas esset delata; quia jungitur utraque, & una dicitur. l. sed si plures §. filio impuberi*

ff. de vulg. & pupill. subst. & quod
 51 *Bal. dixit in d. l. si certarum ff. de mil. test. de duabus hæreditatibus procedit in milite favore militiæ: sed feudatarius non est miles, neque feudum est castrense, nisi in bello questum, ut per dec. Pres. de Franchis fundavi, de quibus nunquam fuit dubitatum in Supremis hujus Regni Tribunalibus. Adhuc sub judice lis est, sed ex supra allegatis quisque potest cognoscere veritatem. Redeundo ad nostrum institutum, dum Isern. supra citatus in cap. 1. quid sit Investit. dicit,*
 52 *feudum esse Universitatem facti, & non juris, & inferri, captam possessionem unitis ex pluribus corporibus illius universi, non inferri capturam possessionis reliquorum; licet tempore suo aliqui Magni Periti dicebant contrarium, & aliqui pravè allegant eundem pro opinione illorum Peritorum, reverà dicit contrarium, & sic communiter præsupponitur. De quo articulo Rosent. latè refert errorem quamplurium scribentium, & pro ista vera opinione citat plures graves Authores cap. 6. concl. 14. ac nostris temporibus his in S. Conf. fuit judicatum pro opinione Andrea contra opinionem illorum Peritorum.*

VASSALLO DECREPITÆ ÆTATIS.

Qui feudum refutavit, ut filii investirentur.

C A P U T I.

Rubricę continuatio, & de verbo
refutare.

S U M M A R I U M.

- 1 Rubrica de vassall, decrepit.
etat. antiquitus sub tit. de suc-
cess. fratrum.
- 2 Continuatio Jacob. de Belvis. &
Afflict.
- 3 Verbi vassallus declaratio.
- 4 Clienſ, & vassallus equipa-
rantur ab Anna.
- 5 Refutare etymologia.
- 6 Cicero expendit verbum refu-
tare.
- 7 Refutare de jure civili.
- 8 Refutare de jure canonico.
- 9 Refutare significat renunciatio.
- 10 Refutare, & renunciare bene-
ficia de jure canonico.
- 11 Refutare, verbum peculiare ju-
ris feudorum.
- 12 Refutatio fit Domino, vel Agna-
to.
- 13 Refutatio fit, vel ad resolven-
dam infundationem, vel ad
transferendum feudum.
- 14 Refutatio vel personalis, vel
realis, quando de juribus de fu-
doro?
- 15 Refutatio de per se sine alio con-
tractu, an sit sufficiens?
- 16 Refutatio, nomen novum secun-
dum Ifern.
- 17 Refutatio quando resolvit in-
fundationem?
- 18 Resolutio requirit actum retro-
similem, nec sufficere solam
traditionem.
- 19 Refutationem in contractu ma-
rimonii solam sufficere, secun-
dum Annam.
- 20 Refutationem solam sufficere in
fudo ex pacto, secundum Frecc.
- 21 Refutationem in Dominum non
operari; quia ille occupat jure
directo.
- 22 Refutationem, debere cadere in
aliud contractum, receptum
est.
- 23 Consil. Fab. de Anna de refu-
tatione refellitur.
- 24 Et refellitur de intellectu §. & si
libellum.
- 25 Intellectus §. & si libellum de
alien. pat. feud.
- 26 Idem reprobat in intellectu
cap. i. de eo qui fec. fin. agn.
- 27 Intellectus d. cap. i.
- 28 Decisio S. Consil. in materia re-
futationis.
- 29 Canae. Reg. de Pont. & In-
trigl.

- trigl. opinio refutatur.
- 30 Refutationem valere quoad translationem, & quoad actionem differre.
- 31 Refutationis vis secundum Gl.
- 32 Concedere non importare translationem, nisi cadat in contractum.
- 33 Refutatio requirit causam.
- 34 Refutatio in Domino sufficit; quia restitutio.
- 35 Refutatio in agnato requirit contractum nominatum.
- 36 Limitatur in hereditario secundum Frecc.

- 1 Aggredimur, favente Deo, repetitionem c. unic. de vassall. decrep. etat.
- Rubrica in antiquioribus non reperitur hic, nec in aliquibus precodentibus, & subsequentibus; quoniam sunt rubricę de success. fratr. seu de gradibus succeden.
- 2 ad quem Jacob. de Belvis. & Afflict. hic continuant, quasi dictum sit de feudi successione, ut antiqui, videndum erat si per refutationem sit novum, vel remanet antiquum; licet neuter ipsorum sic dilucidè explicet.
- Videndum de verbis rubricę. Verbum *vassallus* derivat à verbo *vassus*: germana vox, significans idem, quod clientulus. Duaren. dicit à germanismo

tractam ad latinissimum. *Anna* hic plura de comparatione clientis juris civilis: hodie habemus *constit. si vassallus*, & habemus *vassallagium*. Significat igitur feudatarius hodie omnem subditum Baroni.

Verbum *refutavit* aliqui putant, apud Authores latinos non reperiri, neque in jure civili; sed germanam vocem esse. Ego contrarium existimo, & derivare à verbo *futo*; unde *confuto*, & *refuto* pro rejicere. Ita Cicero in Vatinius testem: *nemo horum te ita refutandum*, & alibi. *Quintil. lib. 5. ibi; refutati testes, Simmach. epist. 31.*

L. eos 6. C. de appellat. ibi; refutatorias eorum. l. 1. C. de relat. ibi; refutatorias preces,

De jure canonico 17. *quest. 2. c. 1. 8 refutavit,*

Refutare igitur significat idem, quod renunciare, vel retrocedere; ita Summus Pontifex *Alex. 2. in dicto c. 1. qui in materia beneficiaria expendit* 10. verbum *refutare* pro renunciare beneficio, de qua materia est *tit. in Decret. extra de renunciat.* quę alias solet appellari resignatio: quod etiam operatur in materia officii, de qua est *decis. Reg. de Pont. 28. quamvis Camer. in cap. Imperialem* existimet ex *Ardiz.* significari restrictionem juris ad tempus, ponderando *cap. 1. de eo qui sec. fin. agnat.*

agnat. cujus opinio redarguitur à Rosent. cap. 9. mem. 1. concl. 5. in princ.

Peculiare verbum est in hoc jure feudorum, ut videre est in tit.

11 quib. mod. feud. amitt. §. rursus. Qualit. olim feud. alien. pot. §. si verò. Hic in tit. nostro de vassall. decrep. etat. & text. in tit. quid jur. sit si post alien. feud. c. 1. in fin. De eo, qui fin. fec. agnat. in text. finem, & refutationem de alien. feud. pat. §. & si libellum: ibi: quasi refutatio.

Refutatio autem fit, vel Domino, vel Agnato; licet semper 12 intelligatur facta domino, & à domino reconcessum feudum agnato: solet tamen diverso respectu fieri in manibus domini, vel ad resolvendam infeudationem, vel ad transferendum in agnatum proximiorē.

Item quando ad resolvendam, so-

13 let quæri, an invito domino?

Item an in præjudicium agnatorum?

Quando verò ad transferendum, etiam quæritur, an ut de novo, vel ut de veteri?

Item an de jure de futuro si personalis, vel realis? De quibus singulis discutiendum est, ac de aliis quæstionibus emergentibus ex his.

Sed quia fundamentum harum, & similium quæstionum dependet ex illo dubio, an refutatio sit sufficiens de per se, vel re-

quirat alium titulum validum: unde tot opiniones diversæ inter Nostrates Camerar. Frecc. Ann. de Pont. & alios, oportet recensere, quæ super his latius dicta sunt, verbaque Ifern. exponere, quæ dederunt causam dubitandi.

Ifern. igitur in d. §. & si libellum, num. 6. vers. sed consuevit quæri ponit quæstionem. Dubium facit, quia infeudatio est contractus de per se habens elegans nomen, sicut cæteri quatuor contractus inventi de jure civili; & sic hucusque præsupponit esse novum nomen impositum à jure feudorum, sicut fuerunt imposita alia illis contractibus, quod declarat in præamb. quæst. 5. & tenet Clar. in l. jurisgentium §. quinimò.

Subdit Ifern. sed refutatio non habet speciale nomen, nec esse mirum; quia sunt plura negotia, quam vocabula l. 4. ff. de præscript. verb. ex quo præsupponit, quod refutatio esset quædam nuda voluntas, quæ non resolveret contractum perfectum infeudationis; quia requiritur actus retrospectivus: quæ sunt regulæ indubitæ, à quibus infert, quod si cum refutatione concurreret renunciatio feudi cum restitutione possessionis, tunc resolveretur infeudatio, vel ipso jure secundum aliquos, vel quantum ad esse-

effectum. l. 1. C. quando lic. ab empt. disced. deinde concludendo subdit: nec aliud nomen habet refutatio, seu restitutio, quæ alienatio est; quia retransit in feudum dantem illud dominium utile, seu jus, quod erat in feudatario, & hoc est, quod dicitur, quod per tales actus quædam novæ obligationes constituuntur inter se ff. de pact. l. ab emptione.

Idem Ifern. consimilem dat doctrinam de controu. invest. in 18 materia permutationis feudi, ut interveniat actus retrosimilis, solamque traditionem non sufficere, allegans easdem regulas, à quo omnes inferunt requiri in refutatione alium titulum donationis, vel similem actum ad transferendum dominium.

Jo: Vinc. de Ann. allegat. 97. defendit causam refutationis per verbum refuto, & cedo, in contractu matrimonii, ut ubi non sit contractus cum speciali nomine; valeat, non quod audeat genere contra Andream, sed quod lex imponatur voluntati contrahentium, non verbis: item in traditione, quam magis proficere in translatione domini, quam titulum. Ifern. C. de reivindic. Ità ipse num. 7. deinde num. 12. fundat, verba cessit, & renunciavit sufficere, & refert judicatum per Regiam

Cameram, & Sacrum Consilium.

Frecc. de subfeud. lib. 3. differen. inter feud. ex pacto, & heredit. quest. 22. ponit hanc questionem, & primò non recedit ab opinione Ifern. sed limitat non procedere in feudo ex pacto, quia habebat agnatus ex prima donatione, neque est necessaria traditio, neque novus titulus, sed prima concessio, istamque refutationem non operari, nisi sublationem refutantis de medio, atque procedere posse in feudo ex pacto ex eadem ratione; deinde supplex orat, ut consideretur articulus; quia non vidit ab alio discussum, sortè non vidit, vel non intellexit Andream de hoc articulo latè differentem.

Jo: Vinc. de Ann. in repet. hic, verb. refutavit n. 136. dicit nullam fieri translationem domini in Dominum; quia illud occupat ratione directi. Bat. in c. 1. §. hac quoque de success. feud. quod patius non amittit, quam acquirit. l. 1. §. si is bona ff. de coll. bon. l. si heres ff. ad Trebell. deinde de mediato, vel immediato, num. 140. & Laffred. cons. 5. n. 25. Idem de Eleganti nomine num. 288. & 322. ex professo examinat, & 22 probatq. opinionem Ifern. quam limitat in quatuor casibus. Regens de Pont. de potestate Prærogis de refutatione §. 1. num. 17. tenet

tenet simpliciter impugnando
Ann. in d. allegat. & sequendo
 eum in *repet.* tenet esse com-
 munē omnium, allegat *Schrad.*
de feud. part. 8. cap. 2. num. 67.
 qui cumulat omnes. *Intrigliol. de*
feud. art. 5. conf. 2. num. 40. de
 quolibet contractu. *De Franch.*
decif. 3. num. 9. Bambac. si de feud.
fuere. controu. c. beneficium n. 18.
 dicit esse resolutiones sui juris.
Cann. cap. volentes fol. 84. & 85.
Conf. Ann. in conf. 41. num. 14. per
 plures sequentes, sed in specie
 23 *num. 16.* dicit, jura, quę loquun-
 tur de refutatione, loqui quan-
 do fit domino; inter quę nu-
 merat *text. nostrum*, cujus pa-
 ree contrarium est; nam licet
 fiat in manibus domini, tamen
 ad beneficium filiorum, ut in-
 vestiantur; & sic non ad resol-
 vendum contractum, sed ad
 transferendum, tollendo se de
 medio: fit autem in manibus
 domini, à quo habuit, & sic
 resignatio beneficii fit in ma-
 nibus conferentis, altero de
 duobus modis, abstinendo, ut
 conferat, & alio modo, ut con-
 ferat cortę personę, latius dixi
 in *p. part. repet.* per *d. cap. Gri-*
foldus, & *cap. admonet ext. de*
renunciatione.

Idem infra dicit aliud deterius,
text. in §. & si libellum, loqui
 24 de refutatione facta domino,
 quia *text.* præcedens de ea lo-
 quitur, sed errat in verbis lit-

tere, quę sunt aperta; transit
 enim ad alienationem feudi pa-
 terni per titulum separatum.
 Et primo dicit nō valere etiam
 25 de consensu domini; quia re-
 quiritur consensus agnati, &
 loquitur de alienatione in ex-
 traneos; deinde quęrit de alie-
 natione facta in filiam de con-
 sensu domini, & concludit non
 posse: deinde limitat permit-
 ti alienationem inter agnatos
 sine consensu domini: agnato-
 rum verò non requiritur; quia
 in ipsos fit: ulterius ponit de
 certa specie concessionis ad li-
 bellum, & concludit posse,
 quia est quasi refutatio; & sic
 somniavit *Anna*, textum loqui
 de refutatione facta domino;
 dixit autem: *quasi refutatio*, re-
 spectivè quod non est pura, sed
 correspectivè ad libellum. Et
 cū misterio *text.* appellat alie-
 nationem factam in agnatum
 successurum esse quasi refuta-
 tionem; refutatio enim propriè
 fit in manibus domini: aliena-
 tio ergo facta agnato est quasi
 refutatio; quia omninò ille,
 vel descendentes essent succes-
 suri in ipso feudo refutato.

Item paulò inferius dicit aliud er-
 roneum, *text. cap. 1. de eo, qui*
 26 *fin. fec. agnat.* loqui de pacto de
 non petendo feudum, quod
 alius possidebat, non de refu-
 tatione feudi possessi per ip-
 sum; cujus contrarium est evi-
 dens

dēns in *taxt.* & in positione ca-
 27 sus per *Isern.* qui ponit, quod
 erant tres agnati Titius, Sejus,
 & Sempronius: Titius refutavit
 feudum suum Sejo pro se, &
 hæredibus, decessit Sejus, cui
 fuerat refutatum feudum, vult
 succedere idem Titius, qui re-
 futavit, contendit Sempronius
 non posse venire ad jus renun-
 ciatum, replicat Titius se re-
 futasse personaliter, & decidi-
 tur pro eo, & sic fuit decisum
 in Sac. Conf. de patre, & ma-
 tre refutantibus, ut admit-
 tantur. Ego contendebam fa-
 vore sororis, ut intelligeretur
 28 soror hæres, & Sac. Conf. judi-
 cavit contrarium; unde *Anna*
 intelligit *tex.* de diametro con-
 tra verba expressa. *Lanar. con-*
fil. 85. num. 3. sequitur simpli-
 ter, ut requiratur titulus.

Jo: Ant. Canne. in c. volentes n. 26.
 fol. 84. tractat, & fol. 85. intel-
 29 ligit c. 1. de eo, qui fin. sec. agna,
 ut supra ego dixi, contra opi-
 nionem *Consil. de Anna.*

Reg. de Pont. de potest. Proreg. tit. de
refutat. §. 1. n. 17. dicit ex *Isern.*
 refutationem de per se non im-
 portare translationem domi-
 nii, nisi cadat in contractum
 habentem elegans nomen; quia
 non exprimitur titulus dandi,
Intrigl. de feud. cent. 1. *quast.* § 1.
 num. 173. concurrat, citat *Iser.*
 in d. §. *et si libellam* allegat *tra-*
ditionibus C. de pactis . l. per di-

versas C. mand. & glos. in l. ar-
boribus §. usufructuarius verb. vel
donet. circa med. sed d. l. tradi-
tionibus operatur dominii tras-
 30 lationem, quæ etiam est ne-
 cessaria in infeudatione, sed ni-
 hilominus infeudatio valeret,
 & daretur actio, ut tradat: pari-
 ratione posset valere refutatio,
 ut producat actionem, & non
 transferatur dominium sine tra-
 ditione.

Item *l. per diversas* parum profi-
 cit, imò contra: quia per ver-
 bum *cedo*, venit omnis aliena-
 tio ibi expressa.

Glos. verò suprà allegata videtur
 stringere, ut verbum *conce-*
 31 *dere* requirat causam, putà
 venditionis, vel donationis; &
 sic si vera esset opinio *glosæ*, pa-
 ri ratione refutare requireret
 causam, putà venditionis, vel
 donationis.

Ad quod facit *Bal. in l. usufructua-*
rius in lectura antiqua num. 1.
 32 dicens verbum *concedere* de
 per se nō importare juris trans-
 lationem, nisi cadat in contra-
 ctum: dicit facere *l. Princeps*
bona ff. de const. Princip. & l. 2. §.
cum pater & §. pater pluribus ff.
de leg. 2. quæ nihil ad rem. *Imol.*
in l. ff. de verbor. signif. ver-
 bum *concedere* importat juris
 translationem, ubi *Rebuff.* cu-
 mulat plura jura ad diversas
 materias de juris translatione
 per verbum *concedo*,

M

Do

De causa verb fateor, quod obsta-
ret exceptio doli in omni di-
33 spositione, vel stipulatione si-
ne causa.

In domino sufficit restitutio, cum
34 distinctione Ifern. de l. ab em-
ptione ff. de pact.

In agnato requiri contractum no-
minatum tenet Laur. Sylva de

35 recognit. feud. quest. 3. num. 7,
et quest. 119. num. 4. Caccia-
lup. in repetit. cap. 2. de feud. co-
gnit. pro. 1. num. 5. Crascomun-
opin. verb. feudum quest. 3. Intri-
gliol. de feud. cent. 1. q. 15. m. 15.

36 limitat de hæreditario. Frecc.
de subfeud. diffat. 26. lib. 3. T bon.
de Marin. de gen. et qual. feud.
notr. de feudo ex pacto quest. 5. 1.
num. 173.

C A P U T II.

An refutatio sit prohibita sub pro-
hibita alienatione feudi per
novas constitutiones?

S U M M A R I U M.

1 Constit. Lothar. et Federic.
prohibentes alienationem feu-
di, an corrigant iura commu-
nia feudorum, quæ permittant
refutationem.

2 Camer. et Reg. de Pont. con-
trarii in hac questione.

3 Camer. primò ex Andrea con-
cludit negativè.

4 Constit. generaliter loquentes

non corrigunt iura permitten-
tia refutationem.

5 Lex nova recipit interpreta-
tionem ab antiqua.

6 Ratio expressa in cap. Imperia-
lem videtur impertinens.

7 Ratio in verbis legis deficiens,
potest suppleri ex ratione men-
tis legis.

8 Alienationis prohibitio, ratio-
ne contemptus, et ratione vo-
luntatis Domini.

9 Dominus non tenetur habere in
vassallum alium, quam cum,
qui ipse voluit.

10 Frater acquirens feudum de pe-
cunia communi non acquirit
fratri.

11 Alienatio absque assensu est con-
tra fidelitatem.

12 Ratio est; quia posset tradere
feudum inimico domini.

13 Dominus assentiendo, dat.

14 Vassallus novus tenetur jurare
fidelitatem domino.

15 Refutatio in proximè successu-
rum fit personæ cognitæ à do-
mino in principio.

16 Tot sunt donationes, quot sunt
personæ successuræ in feudo.

17 Refutationes bodiè in Regno re-
gistrantur.

18 Camerarii opinio refellitur ab
Authore.

19 Intellect. §. sed & res Per quos
fiat invest.

20 Explicatio opinionis Camerar.
et de Pont.

21 Camer. fundatur in illa ratio-
ne,

ne, quod vassallus non potest habere feudum, aliter quam dominus voluerit.

22 Solutio R. de Pont. quia omnes contractus transfunduntur in refutationem.

23 Confutatur per Authorem.

24 Author respondet Camer.

25 Potentius argumentum Loffredi, quod accipiat alio tempore.

26 Solutio Authoris ex precedenti voluntate domini tempore confessionis.

27 Camer. defenditur ab Authore ab impugnatione Regen. de refutatione simplici.

28 Confutatio Camer. ab Authore de ratione questionis.

29 Infudationem, tot continere donationes, quot sunt personae.

30 An filii feudatarii nati post alienationem possint illam revocare?

31 An frater possit revocare alienationem factam per fratrem primogenitum?

32 Agnatus consentiens alienationi, an praedictet aliis agnatis?

33 Quid de feudo juris francorum?

34 Quid in feudo ex pacto, & providentia?

35 Quaestio Iser. si feudatarius potest refutare feudum Domino, in praedictum agnatorum.

36 Posthumus an possit revocare alienationem feudi anriqui ex pacto, & providentia?

37 Dum feudatarius jure francorum habet duos filios, quorum primus est proditor Regis, an eo mortuo, fiscus, vel secundogenitus succedat?

38 Iser. concludit pro secundogenito.

39 In consensu ad alienationem, an inspiciatur tempus consensus praestiti, vel delatae successionis?

Ed convenit explicare quaestionem, an Constitutiones Lotharii, & Federici de prohib. alienat.

feud. & Constit. Divae Memoriae de revocat. feud. corrigant jura communia, quae permittunt alienationem per refutationem in proximum successurum? in qua Camer. aliqua dixit, quae impugnantur à Reg. de Ponte de potest. Proreg. tit. de refutat. feud. §. 1. Camer. igitur relata doctrina Isern. in d. constit. vers. item nunquid haec constitutio, & in §. et si libellum de alien. feud. par. n. 5. primò concludit simpliciter negativè, & ex ipso Iser. quia refutatio non est alienatio, sed est magis restrictio juris sui. l. certas §. si totius ff. de servit. rust. praed. unde restringendo jura sua, successivè immediatus successor capit jure proprio feudum .c. 1. de eo, qui

M 2 fin.

fin. sec. agna. & sunt regulę communes DD. Unde sequitur, cōstitutiones ipsas generaliter loquentes non corrigere jura prædicta, quę specialiter provident circa refutationem; cum
 5 lex nova recipiat interpretatorem à veteri, contra opinionem aliquorum, quos refert Jo: Raynal. in d. cap. Imperialem, subjungens Camer., feudum per alienationem fore perventurum ad agnatum, & non ad dominum, in quo concurrat d. Reg. num. 18. In hoc tamen
 6 animadvertendum duxi; nam ratio expressa in d. c. Imperialem, videtur quasi impertinens ad decisionem, dum dicit, per alienationem feudorum, irrequisito Domino, jura Imperii diminui, & debita servitia minuebantur; nam Principes, qui possunt infeudare, de quibus in 1. rubr. tenentur associare
 7 Imperatorem in hostem, vel Romam, & feudatarii tenentur eo casu associare dominos, & per venditionem non tenebantur; quoniam alii novi emptores potuissent hunc actum explere: pariter de diminutione servitii, quod pertranseunt DD. Unde vel dicendum esset, rationem legis non esse perfectam, vel legem generalem comprehendere etiam casum refutationis; sed ratio potest esse alia non expressa in verbis

legis, sed comprehensa in mente legis, quomodo procedat, videndum est.

Considero igitur prohibitionem alienationis fundari, primò in contemptu domini; nam per
 8 alienationem irrequisitus dominus cōtemnitur, & etiam ratione voluntatis interest domini. l. fin. ff. de usu, & habitat. imò est contra fidelitatem; quia
 9 cogeretur habere alium vassallum, quàm ipse voluit cap. 1. de
 10 duob. fratr. ubi est durior casus de duobus fratribus viventibus in communi, ut unus acquirens de communi pecunia, non acquirat fratri, in scio domino, & cum ratione dixit Aret. con-
 11 sil. 14. esse contra fidelitatem; per jura illa sex in cap. 1. de forma fidelit. & de nova form. fide-
 12 lit. posset enim immittere vassallum odiosum, vel suspectum domino, qui offenderet eundem; quando autem fit cum consensu domini, cessant omnia; quia cessat voluntatis defectus, contemptus, & suspicio; quoniam ipse videtur dare, per consensum, l. obvenire ff. de verbor. & rer. signif. quia qui con-
 13 sentit, dat, quem text. ad hoc citat Isern. Novus igitur vassallus recognoscit feudum à domino,
 14 ei que jurat fidelitatem, promittit servitium, & dominus scit à quo exigit; & sic in contrario casu diminuitur servitium, & honor

honor Imperii ; quia ignoran-
tur novi vassalli , & sequuntur
ea , quæ sunt narrata in d. con-
stit.

Videndum ergo de vera ratione si
cessant in refutatione , & quia
15 dominus dedit à principio re-
cipienti, & ejus descendentibus
ex sanguine , tot sunt donatio-
nes, quot sunt personæ. *Isern. in*
cap. Imperialem num. 38. ergo re-
16 futando proximo, non contem-
nit dominum , sed facit juxta
voluntatem , novusque vassal-
lus est cognitus domino à prin-
17 cipio concessionis , & non di-
minuitur servitium, & propter
certitudinem hodie registran-
tur refutationes ; & sic certum
est non adaptari verba dicta-
rum constitutionum ad dictam
correctionem ,

Nec vera est illatio *Camer. fol. 31.*
postquam *fol. 30. à t.* firmavit
18 dictam conclusionem procede-
re consensu legis , licet deficiat
consensus hominis ; quoniam,
dico, vel cessare assensum legis,
vel utrunque concurrere ; lex
enim considerata mente , vel
cortice verborum nulla est, quæ
dicat posse refutari, sed per sub-
intellectam rationem ; nam §.
sed etiam res Per quos fiat invest.
19 tatum dicit , proximiori pos-
se alienari , verbum nullum de
consensu domini. Item hic refu-
tavit in manibus domini. *Tit.*
de eo, qui fin. sec. agna. etiam ta-

cet de consensu . Solus §. *et si li-*
bellum dixit , esse quasi refuta-
tionem ; itemque lex specialis
non reperitur , nisi subauditus
intellectus ex præsumpta vo-
luntate domini, eum investie-
rit omnes , unum post alium,
& sic qui refutat , abstinet , &
facit locum proximiori vocato
ex eadem investitura,

Devenio nunc ad controversiam
inter *Camer. & Regen.* dum *Ca-*
mer. fol. 31. l. 1. contendit non
20 porrigi ad refutationes me-
diante aliquo titulo , sed re-
stringi ad simplicem refutatio-
nem . Ex hac ejus limitatione,
quando vera esset , colligo pro
quæstione examinata in præce-
denti sessione , an sufficiat so-
la refutatio , vel requiratur, ut
cadat in alium contractum no-
minatum ? Pro mea opinio-
ne habeo *Camerarium* omni co-
natu defendentem, valere sim-
plicem refutationem , & quan-
do cadit in alium contractum,
obstare Constitutiones prædi-
ctas.

Arguit igitur *Camer.* primò; quia
non potest vassallus habere alio
21 modo, ex *cap. profecto De l. Cora-*
ra. ergo si permittit refutare,
non permittit alienare , vel
vendere, aut donare, argumen-
to à simili de duobus fratribus
non valentibus dividere feu-
dum individuum .

Cui respondet *Reg.* non esse alie-
natio-

nationem, venditionem, vel
22 donationem, sed omnes contractus transfundi in refutationem, per d. §. *ex si libellum*.

Ex hac solutione sumo argumentum contra eundem *Reg.* dum
23 idem in 1. *quæst.* conclusit non valere simplicem refutationem, nisi cadat in alium contractum, nunc dicit omnem contractum transfundi in refutationem; ergo potentior, & efficax est refutatio, quam ceteri contractus, & sic non indiget, ut cadat in alium contractum.

Respondeo ad *Camerar.* vassallum non accipere alio modo per refutationem; quia non alterat naturam feudi, & potius procederet argumentum *Loffredi*,
24 ut accipiat ante tempus, sed stante voluntate non interest
25 domini: non sic in divisione feudi individui; quia contradiceret naturæ feudi, & voluntati domini.

Aliud argumentum *Camerarii* de permissione refutationis simplicis per dictas constitutiones male reprobatur per *Regentem*, ut somniasset in dictis constitutionibus permitti in verbis ipsarum refutationem, nec esse verisimile virum eruditissimum, & versatum in hoc jure, & Commentatorem insignem errasse in verbis, sed ipse intelligit de mente ipsarum, quod Ego etiam nego.

Dum verò *Camer.* arguit à cessante voluntate domini, & jura communia procedere de interesse agnatorum, primum dictum
28 etum resolvitur per ea, quæ supra dixi: secundum verò cessat; quoniam interesse agnatorum non consideratur in facultate refutandi; cum semper præsupponatur de proximiori, sed tantum de contemptu domini.

Sed quia *Ifern. de success. feud.* tractat articulum controversum; scilicet: quando fit alienatio cum assensu domini, quid importet consensus filii, vel agnati proximioris, & quod tempus attendatur ad cognoscendam hanc proximitatem, atque *DD.* examinant eundem articulum in materia refutationis proximiori, permissæ à lege. Et *DD.* etiam quærunt de tempore dictæ proximitatis, operepretium existimavi utranque quæstionem simul repetere; cum habeant eadem principia.

Cum ergo jus feudorum ad successionem feudi vocat descendentes de sanguine proximiores, unum post alium; prout quisque est in gradu proximior, *Ifern. de success. feud.* §. *hoc quoque num. 9.* post principium vers. *non enim videtur datum* allegat ff. de leg. 2. l. cum ita

§. in

§. in fideicom. Et in cap. Imperia-
lem de probib. alien. per Feder.
num. 38. dixit aperte infenda-
tionem tot continere donatio-
29 nes, quot sunt personæ suc-
cessuræ in feudo; ac quoties
moritur feudatarius, videtur
feudum aperiri domino, & ab
eo concedi proximiori in gra-
du ultimi morientis. Quod fuit
in causa querendi apud glos. in
dicto §. hoc quoque, an filii feu-
datarii alienantis feudum cum
consensu domini, & aliorum
filiorum, qui tempore aliena-
tionis supererant, nari post
alienationem possint illam re-
30 vocare? Et licet articulus sit
controversus apud DD. tum in
materia fideicommissi, ut in
§. Divi l. filius familias ff. de leg. 1.
& materia retractus, ut latè Ie-
raq. de retract. lignag. §. 1. glos. 9.
num. 82. & in materia feudali
Andreas examinat dictam que-
stionem ubi suprâ. Et in casu
quo frater alienat partem suam,
31 an frater alter possit revocare,
præsupposito, quod consensus
domini præcessisset, vel eo ca-
su quo permilla erat alienatio,
& in hoc Ifern. parum se ex-
tendit, sed concludit, vivo
alienante, nullum jus compe-
tere fratri, nisi post illius mor-
tem sine filio masculino, ut ha-
betur apud d. Ifern. à num. 5. vers.
& olim.

Deinde num. 6. refert questionem

glos. si agnatus consentit alie-
32 nationi, an præjudicet aliis
agnatis, vel filiis? & conclu-
dit, vivente alienante, & agna-
tis proximioribus consentien-
tibus, nullum jus competere
aliis, sed tantum illi, qui con-
sensum non præstiterunt, pos-
sunt revocare, arg. Cqd. de libert.
& eorum liber. l. 2. & ff. de leg.
2. l. cum pater §. libertis; nam
quod datur priori, non debet
denegari posteriori, arg. l. affe-
ctus circa fin. Cqd. qui pos. in-
pign. nisi esset hæres, & sic re-
sidet in distinctione de feudo
ex pacto, & de feudo hæredita-
rio.

Postea transit ad casum de feudo
juris francorum in quo primo-
genitus succedit etiam per con-
33 stitutionem Regni. Et in hoc
licet aliquibus visum fuerit sen-
tire, jus revocandi spectare cui
competit jus succedendi, &
per consequens si primogeni-
tus consentit, secundogenito
nullum jus competere posse; ta-
men hæc opinio reincidit cum
prima, nihilque obesse primo-
genituram; nam sicut suprâ
concluserat, proximior consentientem non prejudicare po-
steriori; quia remoto proximio-
re per consensum, efficitur
proximior ille, qui est in se-
cundo loco: unde sicut proxi-
mior jure proximitatis præfer-
tur, & nihilominus sequen-
tibus

tibus in gradu non præjudicatur, ita primogenitus qui jure primogenituræ est proximior, & potior, & solus excludit alios, sic ipso deficiente per consensum, alter sequens in gradu fit proximior, & primogenitus; quia ille est primogenitus, non qui consentit, sed qui tempore opportuno reperitur tenere locum primogeniti, cum eadem tamen distinctione si primogenitus consentiens decesserit sine filio mascululo; quia ille esset primogenitus. Sicut in feudo juris communis inter agnatos consideratur proximitas: ita de jure francorum consideratur primogenitura, etiam si feudum juris francorum esset ex pacto, & providentia. In quo decipiuntur quamplures, putantes *Andream* tenere *hic*, feudum juris francorum, esse ex pacto, quoniam non negat posse esse hæreditarium, ut alibi dixi.

Et licet dubitative dicat sufficere consensum primogeniti, qui reperitur tempore mortis, & eo casu nullum jus competere secundogenito, nedum ab hac opinione recedit in *tit. quæ sit prima caus. benef. am. num. 16. vers. unde satis videtur*. Imò in d. §. *hoc quoque subdit: ad hac tamen ad eaque, quæ diximus in fine quæ sit p. caus. §. propterea, quæ verba Loffr. & Lipar. ad-*

vertunt, debere stare in fine n. 8. ante num. 9. & vers. item enim filii.

Imo aperte ex dictis semper erit dicendum, proximior, qui reperitur non consentiens, habere jus revocandi; quia proximiores consenserunt; cum distinctione tamen si decesserunt, faciunt locum aliis sequentibus in gradu, nisi reliquerint filios, qui tenent locum primogenituræ, & proximitatis. Hæc tamen indubitanter procedunt in feudo ex pacto, & providentia, in quo omnes, qui sunt vocati, veniunt jure proprio; & propterea tanquam vocati à primo concedente possunt revocare, & consensus præcedentium eis non potest præjudicare: ejus contrarium esset in feudo hæreditario, in quo, facta alienatione cum consensu domini, nullum jus remanet agnatis, nec filiis, nisi in legitima, & fratri, quando esset instituta turpis persona, quod *Andreas ibidem* aperte hoc dicit, & sic declinant *Loffr. & Lipar. ibidem in additionibus*. Quando igitur in feudo ex pacto unus consensit, aliique non supersunt, sed postea nascuntur tempore mortis alienantis, & consentientis, eo tempore postea nati, qui reperiuntur in rerum natura, & sic vocati per conce-

concedentem ; possunt eorum jura exercere : tempore namque alienationis , etiam quod superessent , non possunt agere , ut *Isern.* probat ; quoniam esset præmaturè agere , vivente alienante , & sic non valenti agere non currit præscriptio . Unde *Isern. ibi in fin.* dicit , sat esse breviter de hac quæstione dixisse ; quia alibi dicturus esset , atque advertit , ut cautè emptores feudorum agant , ne posthumus evincat feudum alienatum cum consensu proximioris : quod fuit dubitatum in Reg. Cam. circa consensum Ill. de Familia Sanseverino in transactione feudorum Ill. Principis , ne posthumi in futurum deducere possent in dubiū conventionem prædecessorum.

In §. *et si libellum num. 7. vers. num.* quid ergo quærit *Isern.* si feudatarius potest refutare feudū domino in præjudicium filii , & de novo concludit , non posse dubitari ; quia certum etiam est posse alienare . Et pariter si est hæreditarium quamvis esset paternum : feudum vero ex pacto , & providentia non potest alienari in præjudicium agnatorum , nec filiorum , præsupposito quod esset antiquum , & in fine etiam ponit regulam generalem , quod lex quando generaliter loquitur non distinguens , distinguitur per aliā

legem ff. *de testam. l. quæsitum.* Ad punctum ergo de posthumo an possit revocare alienationem 35 feudi antiqui ex pacto , & providentia factam per patrem , vel alium prædecessorem , cum consensu aliorum , qui reperiebantur proximiores eo tempore alienationis , Jura feudalia , & Doctorum interpretationes , ut possit alienari , & refutari feudum de consensu proximiorum , videntur non afficere nascituros postea natos : in hæreditario enim ideo prejudicat ; quia per alienationem cum assensu Domini trasferitur dominium in emptorem , vel donatarium , vel refutatarium , & sic filius vel natus , vel nasciturus , vel alius agnatus tempore mortis alienantis , non reperiunt in hæreditate morientis feudum , jam legitimè alienatum . Ergo indubitanter non possunt revocare . Sed in feudo ex pacto , & providentia antiquo , sive filius , sive agnatus , non agit ad rem hæreditariam defuncti , sed ad rem concessam à domino toti posteritati primi acquirentis , uni post alium : unde non potest pater prejudicare illis , de feudo , quod ipse non acquisivit . Sic concludit *Isern. d. n. 7. vers. Item nec in præjudicium.* Et sic dicit ipse : *non potest alienare , nec refutare , neque debet*

N

lex

lex alia via circumveniri. Si enim vassallus non habet facultatem transferendi proprietatem, sed tantum fructus in prejudicium filiorum, vel agnatorum, non debet restringi ad filios natos, & excludere nascituros; quia in mente concedentis omnes fuerunt cogniti, & tam illi qui erant nati, quam omnis posteritas; sanguis enim fuit consideratus, ut dixi *cap. 1.* qui non terminatur magis in uno, quam in alio, sed in perpetuum omnes sunt vocati suo loco, & eis non competebat jus aliquod vivente feudatario, & existentibus aliis proximioribus, aliàs esset præmaturè agere, ut supra fundavit *Ifern.* Ergo lex in favorem sanguinis non debet alia via circumveniri, & in hanc sententiam videtur inclinare *Ifern.* monens emptores, ut cautè agant emendo feuda ex pacto, & providentia antiqua.

Quibus conferunt dicta per *Ifern. tit. quæ sit p. caus. ben. am. §. præ-*

36 *terea si vassallus num. 12.* in illa quæstione si feudatarius jure francorum haberet duos filios, quorum primogenitus succederet, & is esset proditor vivo patre, an eo mortuo succederet fiscus ex persona primogeniti proditoris, vel secundogenitus? Et licet *d. nu. 12.* arguat pro fisco, quod bona proditoris spe-

ctant ad fiscum jure successionis *Cod. de bon. lib. l. 1.* & feudum debebatur spe primogenito, cui per delictum deficit administratio, tamen concludit pro secundogenito; quia filio, vivente patre nullum jus quæritur in feudo, nisi spes successionis relata ad tempus successionis, aliàs præmaturè ageret: unde si primogenitus delinquit, vivo patre, dum nullum jus habebat in feudo; patre vero mortuo reperitur inhabilis, tunc locus est secundogenito. Ita refert fuisse judicatum de magna Baronia in *vers. audi vi judicatum num. 13.*

37 Paria autem sunt esse inhabilem per delictum, vel per suam renunciationem respectu aliorum venientium, qui sunt vocati ordine successivo. Et *eodem n. vers. item hic cessat* dicit, fratrem non habere esse à fratre, sed à patre de cujus successionem agitur, & infra *num. 14.* de primogenitura maculata descendit ad comparisonem delicti, & venditionis primogenituræ. *cap. quam periculosum 7. quæst. 1.* & sic præsupposito

38 consensu primogeniti venditioni feudi, quod sibi deberetur tanquam primogenito, considerari, ac si vendidisset primogenituram, sequitur non potuisse transferri, nisi jus quod habebat, vel sperabat habere, & sic duran-

durante ejus vita; ipso autem defuncto, alius agnatus proximus in ordine revocaretur.

In quibus locis diffusè, ac subtiliter, more suo examinat questionem de consensu ad alienationem; & an inspicitur tempus consensus præstiti, vel tempus delatæ successionis; adeo repræsentans jus agnatorum, ut ponat questionem de agnato posthumo, qui tempore alienationis non erat in rerum natura, & fortè poterat esse casus, quod eo tempore, nec erat spes concipiendi, & generandi alios filios.

C A P U T III.

Proximitas quando attendatur in refutatione.

S U M M A R I U M.

- 1 Proximitas in refutatione, an requiratur tempore actus gesti, vel delatæ successionis?
- 2 Contingentiam casus respectu temporum causare diversitatem juris.
- 3 Camer. opinio de tempore actus gesti.
- 4 Camerar. se fundat in cap. un. de eo, qui fin. fec. agnat. & in Napodan.
- 5 Jo: Vinc. de Ann. tenet requirere tempus delatæ successionis.
- 6 Ann. se fundat in auctoritate

offic. Ifern. & quod non semper refutans tollit se de medio.

7 Solutio argumenti ex Napodan. ratione persona, & prohibitive funderat ratione rei.

8 Author. dissentit à Camer. & ab Anna. tollit se de medio.

9 Solutio Authoris; quia refutans transfert non tollit se de medio; propterea attendendum esse tempus actus gesti.

10 Solutio Authoris de oppositione Annæ ad Napodan.

11 Author refellit Camerat. de inductione argumenti à Napodan.

12 Ratio argumenti ex dicto Napodani.

13 Intellectus consuetudinis expressæ per Napodan.

14 Posito pro constanti considerari tempus actus gesti, quod jus in competat filiis postea natis?

15 Opinio Alvarot. de natis, vel de conceptis.

16 Opiniones DD. de hac distinctione.

17 Differentia inter unum tempus, & aliud.

18 Casus relati per Authorem, ipso patrocinate.

Ideamus ergo de tempore refutationis faciendæ proximo successuro in feudo, an intelligatur

tempus refutationis, vel tem-

- pus delataz successionis; & sic mortis ejus, qui refutat, & pos-
- 2 **Sec** enim contingere tempore refutationis, refutantem carere filiis, eique fore proximum agnatum, vel omnem, de cuius consensu facta esset, cum esset proximior; tempore autem mortis, filios natos fuisse, quibus jus succedendi refutanti, de jure competeret; unde si tempus refutationis attendendū esset, per refutationem feudū questum esset, hisque filiis postea natis peritus exclusis; cuius contrarium dicendum foret, si tempus mortis attendereetur; staret namque in suspenso refutatio, atque filiis postea natis feudum competeret, non obstante refutatione.
- Hanc questionem examinat *Cameran. in c. Imperiale fol. 30. a. v.* qui
- 3 brevibus se expedit, & tenet attendendum esse tempus actus gesti duabus rationibus. Prima; quia refutans tollit se de medio, *cap. un. de eo, qui fin. sec. agnat. de feud. pater.* & sic jura sua restringit, facitque locum
- 4 proximiori agnato, qui tunc superesset. Secunda, ex auctoritate *Napodan. in Consuetud. si qua moriens. De muliere hab. filios verb. tamen*, ubi consuetudo permittens mulieri decedenti cum filiis disponere de decem partibus dotis unam, intelligitur tempore testamenti,
- non mortis *num. 18. verb. prater.*
- Contrarium tenet *Jo. Vinc. de Ann.* hic super verbo refutavit, qui
- 5 redarguit *Cameran. & Napodan.* primum enim argumentum solvit, dum dicit refutationem tollere de medio refutantem a DD. fuisse dictum favore refutantis, ut mortuo refutatorio
- 6 possit eidem succedere, & sic in ejus favorem, cuius contrarium esset, & in odium, si attenderetur tempus actus gesti; quia omnino exclusus esset, ad quod ponderat *Isarn. in §. et si libellum de alien. feud. patern.* dum dicit, renunciando feudum, quod sibi acquisitum, illud resignando vocatur refutatio; unde infert, non semper refutationem tollere de medio.
- Secundum argumentum de *Napodan.* tedarguit *Napod. & Camer.* ipsū allegantem. Questio *Napodani* erat, dū consuetudo prohibet mulierem habentem filios testari, nisi de decima parte dotium, an valeat dispositio conditionalis in casu mortis filiorum, & num attēdatur tempus testamenti, quo erant vivi filii, vel ipsis mortuis tempore mortis, concludit *Napod.* negativè, quia consuetudo est stricti juris: permisit disporre de decima existentibus filiis, in aliis prohibuit; ergo non permisit substituere in casu mortis:

mortis; *Anna* igitur primò dicit, non valere argumentum ex sententia *Napodani* ad casum feudi, quia illa prohibitio est ratione personæ, in casu verò nostro est ratione feudi; præterea insurgit contra *Napod.* attendendum esse tempus mortis, nō facti testamenti, ad quod plura cumulat, licet remotissima. Ego verò dubito neutrum eorum sentivisse difficultatem, vel attigisse solutionem; *Camerarias* enim dum se fundat in primo argumento, ex refutatione resultare, ut quis se tollat de medio, est longè absens à questione; quando enim agnatus esset proximior, & permittit, vel expressè, vel tacitè alium investiri, tollitur de medio, faciens locum alteri agnato; sed quando ipse refutat, donando, vel vendendo feudum agnato proximo, tunc disponit, & transfert, & sic non tollit se de medio; adeò quod DD. voluerunt requiri alium titulū venditionis, vel donationis, & refutationem non sufficere; licet ego demonstraverim supra verbum *refutare* impottere idem, quod donare, cedere, & renunciare. Itaque *Camer.* non benè adaptat argumentum ad hoc, ut probet attendendum esse tempus actus gesti; quia eo tempore fit donatio, vel venditio, & sic translatio feudi in proximū,

sequitur durare difficultatem, si proximitas consideretur tempore actus gesti, vel future successionis.

De *Napodano* verò nec *Camer.* benè inducit ad questionem de refutatione, nec *Anna* cum ratione refellit *Napodanum*: de *Camerario* patet, nam satis differt una quæstio ab alia; consuetudo enim prohibet mulierē habentem filios testari, nisi de decima, an possit substituere in casu mortis filiorum, habet suos terminos prohibitivos; ergo non potest substituere, non est bona consequentia; esset enim casus omissus, nam potuisset testari, si voluisset, quando filii mortui essent, si duraret eadem voluntas, & sic quæstio proposita fundatur in prohibitione.

Quando verò *Jo: Vinc. de Ann.* refellit *Napodanum*, nec benè dicit: fateor enim non benè induci à *Camer.* ad quæstionem, non quod prohibitio sit ratione personæ, & hic ratione rei; quia consuetudo respexit potius rem, quam personam; licet etiam personam, & sexum mulieris, ut bona conserventur filiis, & filiorum agnatis, unde provenerunt. Sic infrā magistraliter arguit *Napod.* ne persona mulieris, vel amore, vel metu maritali extrahat bona antiqua ad externos, & sic fi-

hui sunt positum in verbis, & agna-
ti in mente consuetudinis ad-
cessorie, & secundario: reliqui-
cam tamen in maiori libertate
respectu agnatorum, & sic pro-
hibitio testandi, nisi de certa re
verificatur tempore actus gesti;
sed cum sit ambulatoria volun-
tas, si durat, dicit *Napodanus*:
potest ad libitum de novo re-
stari; non sequitur, ergo in re-
futatione attenditur tempus
actus gesti; cum sit refutatio
actus irrevocabilis; nec potest
ab actu testandi regulari; licet
appellatur prematura successio;
quæstio igitur erit discutienda
ex aliis regulis juris, ut diffini-
ri possit; an proximitas consi-
derata ab hoc jure feudorum re-
spectu refutarii requiratur
præexistens tempore actus ge-
sti, & perdurare usque ad tem-
pus mortis.

Præsupposito quod refutatio sit
alienatio jure isto permessa in
proximioribus, vel sequentem
in gradu cum consensu pro-
ximioris, d. §. sed & res, &
§. etsi libellum, & cap. Ti-
tius videndum est, si ista pro-
ximitas consideratur respectu
actus gesti, vel mortis, & per
consequens, quod jus competat
filii nascituris, vel aliis agna-
tis nascituris.

Alvarott. in cap. Titius num. 6. te-
net simpliciter pro tempore
mortis, Idem in §. & olim de

suoc. feud. etiam quod non essent
concepti: *Præpos.* sequitur *Ab*
varott. simpliciter *Canv.* in c.
volentes §. aut non relinquendum
43. fol. 114. Cum in capite ali-
quem verb. antiquis num. 37 &
per plura argumenta pro, &
contra, & pluribus relatis dis-
tinguit procedere supradictum
in feudo ex pacto; contrarium
verò in feudo hæreditario, ex
Petro de Gregorio, & infra c.
alias.

Petrus de Greg. de concess. feud. par-
ter quæst. 10. verb. tertio infero.
16 *Berard. de Medico de success.*
feud. ab intest. verb. sed si Jacobi
de S. Ger. in Investit. verb. &
annas ex dictis vassallis refutavit
alique Siculi relati per Cinniam
hillelm.

Dec. cons. 445. verb. bella, jam con-
currit etiam si non essent con-
cepti filii existentes tempore
mortis ex *Ifern. in d. §. & olim*
de succ. feud. sed decipitur quoad
hoc extremum.

Ubi *Andr. num. 9. verb. item an fi-*
lii. Primò arguit pro tempore
actus gesti. l. 2. C. de libert. &
eorum liber. 2. ff. de postul. l. affi-
nitates 3. ad *Trebell. l. ex facto*
§. ex facto.

Pro nascituris *ff. de reb. dub. l. si*
cognatis, se restringit ad conce-
ptum. l. 1. §. sciendum *ff. de suis*
& legit.

Si inspicitur tempus actus ge-
sti, vel declaræ hæreditatis
diffe-

differentia erat maxima, quia tempore delatæ posset reperiri inhabilis per professionem, vel utrum sit abstentio, vel translatio, ut proficui, vel omnibus, & tempus delatæ hæreditatis attendendum, respondit *Corn. consil. 272. vol. 3. post num. 5. Soc. cons. 183. num. 2. vol. 2. Ruin. consil. 204. num. 9. vol. 1. ut postea delata, intelligatur adita, & postea cessa.*

Sed tempus renunciationis inspicendum esse probant *Aug. Rom. Jas. & alii in l. stipulatio hoc modo concepta ff. de verbor. obligat. Alex. consil. 29. num. 6. vol. 3. & fuisse decisum. Ripa. in l. si unquam Cod. de revocand. donat. num. 20. & 21. Guliel. de Bened. in c. Raynutius verb. duas n. 242. de test. Pin. in l. 2. part. 3. cap. 11. C. de rescindend. vendit. Menoch. cons. 6. num. 21. vol. 1. Ant. Sola in comm. consil. Pedem. tit. de alibon. num. 1. glos. 2. num. 7. 8. & 9. Aliàs Paul. in l. planè §. si duobus ff. de leg. 1. num. 9. dicebat renun-*

18 ciantem haberi pro mortuo, quando de hereditate devolvenda, & allegavi in causa Ducis Siciniani contra patrem, qui dotaverat filiam, facta cessione hæreditatis maternæ, ut non possit uti contra alios filios: secus de devoluta *Oldrad. consil. 123. Aretin. caus. 91. & 162. Signorell. cons. 29. Ang. cons. 52.*

in fin. Dec. cons. 31. num. 4. Cravett. cons. 288. post num. 1. Ita ut pater videatur excludere renunciantem tantum, non ut acquirat: secus quando sit fratri; quia videtur acquirere. Sic distinguit Hieron. Gabr. cons. 1. vol. 2. num. 22. 23. 27. & 28. Put. post cons. Sforz. Odd. Fell. in l. 6. Tauri num. 63. sequitur consilium Saccini 183. & sic donatio juris quærendi.

In causa Marchionis Lauri cum Ascanio Pignatello patruo fuit per arbitros laudatum esse abstentionem, & non donationem, & partes concordarunt.

C A P U T I V.

Posthumus natus post refutationem, an rescindat refutationem factam, cum eo tempore erat proximus?

S U M M A R I U M.

- 1 *Distinctio capitum propositæ questionis.*
- 2 *Opinio Camer. & Andreae in questione precedenti.*
- 3 *Filius, vel agnatus, post refutationem natus, an possit succedere, excluso refutatorio?*
- 4 *Dominus, qui concessit rem in feudum, an natis filiis, possit revocare?*

5 Re-

- 5 Refutans feudum, an natis filiis, possit revocare?
- 6 Consentiens alienationi, natio filiis, an possit revocare?
- 7 Concedens non potest revocare; quia est donatio ob causam.
- 8 Anna confutatur, dum putat, infederationem semper esse donationem ob causam.
- 9 Vassallus, si, vel ne possit refutare invito Domino, dependet ab illa distinctione, si est gratia, vel contractus respectivus.
- 10 Feudum differre à donatione, in materia evictionis.
- 11 Magis debet feudatarius Domino, quam donatarius donanti.
- 12 Donatio, & infederatio in materia ingratitudinis, equiparantur.
- 13 Feudum francum, non omnino francum à servitio, quod inest fidelitati.
- 14 Tiraquell. movetur aliis differentis.
- 15 Anna contradicit Tiraqu. & ratio.
- 16 Læsiō in infederatione non datur; sed in taxatione servitii.
- 17 Excellentia personæ infederatæ præponderat valori rei.
- 18 Refutatio distinguitur per titulum onerosum, & simplicem.
- 19 Pura refutatio non distinguitur de feudo hæreditario ad feudum ex pacto.
- 20 Decisio relata per Annam.
- 21 Consentiens, secundum Annam, non potest revocare, natis filiis.
- 22 Controversia inter clarissimos J.C. Floccarum, & Marchesium.
- 23 Author dissentit ab Anna, arguente à contraria voluntate.
- 24 Consentire, & donare, differunt.
- 25 Vendere, & consentire venditioni, differunt.
- 26 Assentiri venditioni, & vendere, differunt.
- 27 Legatum rei suæ transit recta via, non legatam rei alienæ.
- 28 Prohibitus donare prohibetur donationi consentire.
- 29 De Vicario Regis ad Principalem alienantem, vel consentientem.
- 30 Decisiones S. Cons.

Onclusio firma remansit cum sua distinctione, refutatione fieri posse proximo agnato sine consensu do-

mini, ac proximitatem considerari tempore actus gesti in feudo hæreditario: sed in feudo ex pacto non hæreditario distinximus secundum opinionem Ifern. etiam attēdi tempus actus gesti, si eo tempore alius agnatus promixior non esset natus, neque conceptus, reprobata opinione Camerarii, qui non distin-

2 stinguēbat, & Jo: Vinc. de Anna,
qui licet à Camer. discesserat, nec
benè fundaverat intentionem
suam, nec distinguēbat; sequi-
tur videre, præsupposito tem-
3 pore refutationis non adesse
aliū agnatū natū, vel
conceptū, an si postea nasca-
tur, possit idem refutans re-
vocare, saltem vigore *l. si un-*
quam C. de revoc. donat.

Istū articulum divido primò in
4 concedente feudum, an natis
filiis possit revocare?

Secundò in refutāte feudum tem-
5 pore quo carebat filiis, an possit
revocare refutationem?

Tertiò in consentiente refutatio-
ni factę per possessorem, an pos-
6 sit natis sibi filiis revocare con-
sensum, & successivè refuta-
tionem, quę sine suo consen-
su non valeret?

In primo articulo Jo: Vinc. de An-
na hic verb. refutavit num. 231.

7 cum seq. tenet non procedere, ca-
ratione; quia feudi concessio
dicitur donatio ob causam; nam
datur gratia utriusque, & in
donatione ob causam non pro-
cedit *d. l. si unquam ex Bal. in*
l. 3. C. de pactis.

Sed meo judicio nimis brevitē se-
expedit de hac quæstione: si-
8 quidem non semper infeudatio
est donatio ob causam, nec sem-
per datur gratia utriusque, ut
ipse simpliciter asserit; quam-
vis enim dicatur beneficium,

ut in §. *hujus autem generis In*
quib. caus. feud. amitt. tamen
aliquando est pura donatio: un-
de in alio difficiliore articulo,
an possit vassallus invito do-
mino eidem feudum refutare,
illa solet in medium afferri di-
9 stinctio, an illa species feudi sit
pura gratia, putà in feudo fran-
co, quo casu, posse responde-
runt, in eoque procedere *tit. de*
vassall. qui contra constit. *Lotha.*
benef. alien. sin verò fuisset con-
cessum gratia utriusque, ne-
quaquam: sic distinguit *Isern.*
ibi, pluries alibi repetendo di-
stinctionē quādo gratia utrius-
que, de quo Ego latius in *re-*
per. dicti §. hujus autem generis
cap. 55. n. 57. & ibidem cap. 33.
10 Et latè demonstravi satis dif-
ferre feudum à donatione in
materia evictionis, & in ma-
teria alimētorum alibi ibidem
dixi in *cap. 41. num. 22.* magis
11 debere feudatarium domino,
quam donatarium donatori;
quamvis alię differentię à DD.
considerentur, putà nominis.
l. si idem C. de codicillis. Card. Alex.
& Mart. Landen. in cap. 1. de
fratrib. de novo benef. investit.
ac l. 1. C. si lib. Imperial. soc.
ided non procedere in feudo,
quos congerit *Tiraquell. in d. l.*
si unquam verb. donatione largi-
12 *tus n. 336.* licet ex adversò pon-
deretur revocari ex ingrati-
tudinē, sicut donatio. *l. fin. C. de*
revoc.

revoc. donat. §. *prædictis* *Quæ sit*
prim. caus. benef. amitt. prout
 13 pro alia etiam opinione assertur
 omnino cessare *d.l.* nam quomo-
 docunque feudum sit francum,
 non potest fieri, quin sit im-
 munis à servitio, saltem, quod
 inest fidelitati, & sic perneces-
 se dicendum esset, cessare *d.l.* in
 contractu infeudationis, cui
 opinioni adhæret *Tiraqu. ibi-*
dem num. 340. licet ipse se mo-
 14 veat ex aliis differentiis consi-
 deratis ab ipso inter infeuda-
 tionem, & donationem, quas
 dilucidè explicavi in materia
 evictionis ad feudū, ubi docui
 diversitatis rationem propter
 servitium, etiam, & fidelita-
 tem, ac pariter nobilitatem in
loc. supracit.

Dum verò limitaret *Tiraqu.* non
 procedere quādo magna res in-
 feudata esset pro minimo servi-
 tio; quia respectu illius pluris,
 15 pura donatio foret ex Autho-
 ribus ab ipso allegatis *num. 341.*
 à quo in hoc dissentit *Anna*
 exemplo emphyteusis, cujus
 pensio non datur respectivè ad
 directum dominium, quod
 16 Ego altius examinavi post *Iser.*
in cap. 1. de capit. qui Cur. vend.
in mea repet. d. §. hujus autem
generis cap. 33. num. 31. ubi re-
 spectu servitii posse considerari
 læsionem, quando fuisset in ta-
 xatione læsio: cœterum excel-
 lencia personæ non dat propors-

tionem ad existimationem; un-
 17 de non posse fieri distinctionē
 valoris rei infeudatę ab existi-
 matione fidelitatis promissę, ut
 respectu partis rei donatę con-
 sideretur pura donatio, ut fa-
 ciat locum *d.l. si unquam*, quam
 etiam in venditione respectu
 minimi pretii considerat *Ti-*
raquell. d. verb. in principio n. 3.
 & 4.

In secundo verò articulo quando
 propriè refutavit, tunc distin-
 18 guendum esset, si in titulum
 onerosum, utique cessaret *d.l. si*
unquam sine dubio; si verò in ti-
 tulum purę donationis nō pro-
 ficeret distinctio de feudo here-
 19 ditario ad feudum ex pacto: si-
 quidem tantū ageretur de præ-
 sumpta cessante voluntate re-
 futantis patris, qui si de libe-
 ris cogitasset, non donasset, er-
 go neque donando refutasset,
 ad quod *Anna* hic allegat casum
 decisum in causa Fratrum Ma-
 rini, & Thomę de Forma *n. 255.*
 20 in refutatione Actuariatus Lā-
 ciani, & Sulmonis ex deci-
 sione Sacri Consilii, procreatis
 filiis, refutationem factam fra-
 tri fuisse revocatam.

In tertio autem puncto quando
 primogenitus, vel proximior
 consentit refutari subsequenti
 agnato, num ille consentiens
 possit revocare procreatis filiis,
 21 idem de *Anna num. 258.* tenet
 consentientem non posse revocare

eare, natis filiis; quia eo tantum casu attenditur tempus actus gesti: quando verò ipse possidens refutat, secus, & sub ista occasione refert alium articulum de invaliditate consensuum primogeniti, vivo patre, sine assensu, controverso inter D. Fabium Marchesium tenentem non valere, & D. Floccarum existimantem valere, prout in feudo Tulle sic refert judicatum per Sacrum Consilium.

Ego verò puto discedendum esse ab ipso circa rationem in primo capite suæ distinctionis, & in secundo in decisione: siquidem *d. l. si unquam* procedit ex cessante voluntate præsumpta, quæ facit locum *d. legi*, & sic ipse Anna præsupposuit cessare *l. si unquam* in consentiente; quia agitur de jure de futuro.

Et puto ab aliis principiis pendere solutionem, an consentiens donet propter suum consensum illud jus, vel non, ut *d. l. locus* esse possit.

Et primò videtur differre donationem à consensu donationi.

h. si pater §. fin. ff. de manum. vind.

Secundò aliud esse vendere, aliud consentire venditioni. *l. aliud ff. de regul. jur.*

Quod exprellit *Issem. in cap. Imperialium* de Vicario, vel Legato, ut non possit alienare bona Regis; possit tamen alienationi consentire; unde ait

glos. in l. cum pater §. libertis ff. de leg. 2. verb. alioquin, quod prohibita alienatione, qui alienat, non repetit: & qui alienationi consentit, potest repetere.

Item in dominio rei legatæ, ut transeat recta via. *l. 1. C. com. de leg. non in legato rei alienæ de consensu domini. glos. in l. si heredis ff. de leg. 1.*

In contrarium videtur alia regula; nam prohibitus donare, prohibetur etiam donationi consentire: *l. cum quis ff. de regul. jur. & ex l. 2. C. si advers. donat. Tiraquell. ibidem num. 343. quest. 22.*

De Vicario Regis non est mirum; quia Rex videtur concedere, ut præstet assensum alienationibus feudorum vassalli, non bonorum fiscalium; quia esset alienare: vassallus enim non alienat rem domini, & sic alius vassallus subingreditur: reverentia tamen domini attenditur, quæ videtur commissa ejus Proregi, & sic de modico præjudicio: articulus verò est, quando quis alienat rem, ut suam, sed alius habebat jus re, vel spe, & consentit, num iste, natis filiis possit revocare, tunc læditur, quia dat jus, quod habet, per consensum, quod si haberet filios, non donaret, & sic procedit *l. si unquam*.

In Sac. Conf. in donatione etiam contemplatis filiis per Ducem

Rodii, fuit detracta legitima, filiis postea susceptis. *argum. d. l. si unquam*, etiam quod fuisset facta nepoti ex fratre contemplatione matrimonii, & filiis nascituris, ad quod patruus non tenebatur; tamen Sacrum Consilium detraxit legitimam à causa, quasi quod non fuisset sufficiens pro tanta quantitate. Nunc agitur si proficit filiis, vel creditoribus donatoris.

Quoniam DD. nedum contendunt de articulo vulgato, & satis dubio; si in feudis, utile per inutile vitetur; sed etiam de intellectu mentis *Andreae* super illo dicto: refutatione feudi valere, quando sit agnato, proximè successuro, sine assensu domini, cetera pacta non, placuit sub brevibus verbis, recensere quoties *Isern.* de his verba fecerit, eaque simul afferre, ut videri possit, quis eorum melius intellexerit, quodumque difficultatis solverit, an *Loffred.*, *Camer.*, *Jo. Vin.*, *de Anna*, *Fabius de Anna* ejus fidius, *Liparus* & *Reg. de Ponticum* inter eos, maxima sic dissentio. *Isern.* in tit. de alien. feud. patern. §. et si libellum n. 5. circa fin. hec habet: in quantitate refutatur agnato, valebit sine assensu; cetera pacta non, per *Constit. illam Constitutionem Divae Memoriae*, sub iungens, & facit, quod nota-

tar infra in tit. de eo, qui sum. sec. agnat. Allegat enim d. *Constit.* quia ista verba depēdent à precedētibus; nam in princ. numeri cepit quærere super text. permittente alienationem feudi in agnatū proximè successurū, sine assensu domini; quia est quasi refutatio, an ille text. sit correctus per *Constit. Constitutionem Divae Memoriae*, quæ generaliter loquendo auget prohibitionem feudi factam per jus commune per *Lothar.* & *Feder.* & dat. auctoritatem venditori, revocandi. Faciebat dubium; nam generaliter loquebatur, & generaliter debebat intelligi; respondet quæstioni negativè, & sic servari in Regno. Solvit argumentum à generalitate, duobus modis: primò, generalitatem non derogare specialitati. *l. sanctio ff. de pen.* Ratio rationis est; quia lex non corrigitur, nisi expressè. *Aurb. quibus mod. natur. effc. legit.* vitanda enim est legis correctio. Secundò; quia lex nō distinguens, distinguitur per regulas juris. *l. precipimus C. de appell.* & sic potestiores leges per anteriores distinguuntur. *l. non est novum ff. de legib. cum l. seq. & ff. qui satisd. cog. l. sciendum.*

Quorum verborum discursus totus tendit ad declarationem quæstionis, si capitula juris feudorum, permittentia alienationis

nationem feudi in agnatum, sine assensu domini, corriguntur per *Constit. Constitutionem Divæ Memoræ*, & non agit de validitate, vel invaliditate refutationis, si demptis illis pactis, remanet valida, vel ratione individue voluntatis, vel ex natura rerum in contractu deductorum, quæ dependet ab aliis regulis juris, de quibus alibi ipse dixit, & quia per eadem verba loquitur in *Constit. præd. in verb. jure proprio col. 3. vers. item nunquid*, non oportet repetere eadem dicta.

De validitate autem pacti nulli, vel à lege reprobati, si resultat nullitas totius contractus, in quo inter alia erat pactum à lege reprobatum, loquitur in aliis locis. Primum de feudo dato invic. l. commiss. reprob. v. quando cunque, ubi discurrendo de pacto illicito in pignore, quando resultaret ex commissio convento circa defectum solutionis, ut vel viliori pretio intelligatur res vendita, vel donata, transit de illa questione ad Ecclesiam, & ad minorem, quibus datur restitutio, si emat cum pacto, ut non soluto integro pretio, res esset commissa in beneficium venditoris, de quo loquitur ff. de leg. commiss. & primo dubitat, post questum dominium, non potuisse per pactum alienare rem emptam,

prout sequeretur in casu observantiae pacti; quia conditio minoris, vel Ecclesiæ fit deterior, arg. ff. de reb. eorum. l. 1. & fin. c. l. sequ. quæ multum est contra: per quæ verba, hucusque fundat læsionem minoris, vel Ecclesiæ, quando emat cum pacto legis commissorie, quod est, ut non soluto pretio integro, tempore convento, res esset inempta, & pars pretii soluti caderet venditori; ideo præsupposuit dari restitutionem, ea ratione; quia per venditionem, secuta traditione, dominium esset questum minori, vel Ecclesiæ, quod per pactum legis commissorie non potuisset deperdi, cum esset alienatio, quæ sine decreto non potest fieri, sicut non potest pignori, ad quod allegat argumentum d. l. 1. & fin. cum seq. ff. de reb. eorum. quæ est multum contra. Deinde tangit difficultatem cognitam à S. C. quod respectu venditoris, qui alias non esset contractus, ubi incontinenti facit pactum, videtur unus actus, continens duos actus, & sic validus debet esse, vel non esse respectu utriusque. glos. in l. in venditione ff. de act. empt. & pactum potest esse pars pretii, arg. ff. de contrah. empt. l. fundi partem, & propter pactum vilius venditur ff. quod vi, l. in contrah. l. is qui in

in partem §. si postea, & ff. de hered. vend. l. penult. Et contrarium si Ecclesia venderet sub hoc pacto videndum esset, si esset utile Ecclesie vendere sub dicto pacto, cap. siue exceptione 12. quæst. 2. & sic remanet quæstio indecisa de validitate, vel invaliditate contractus conditionati inter Ecclesiam, vel minorem cum tali pacto, vel de restitutione. Et dum arguit de restitutione in integrum, videtur sentire pro validitate actus, ob individuum voluntatem; sed propter ætatem in minore, & propter beneficium Ecclesie, data læsione, disputat, si datur restitutio per remedium extraordinarium; unde videndum esset, si adest læsio in emptione cum tali pacto; prout è contrà in fin. innuit de venditione; de quo articulo restitutionis, & de læsione non agitur in illa l. 1. cum l. seq. ff. de reb. cor.

Ifern. quib. mod. feud. am. nam. 11. versus fin. vers. jure civili, disputando articulum de validitate promissorum meretrici, tractat de validitate voti pro re turpi, faciens distinctionem, ut de jure civili quæda causa, & conditio inest contractui, ea non secuta, nulla sit obligatio. ff. de contrab. empt. l. si quis fœdum. ff. de hered. vend. l. multam. ff. de peric. & com. rei vend. l. necessario. ff.

de reb. cor. l. 2. licet l. 1. in fin. videatur contraria, præterquam de probrosa, quæ vitiat, & non vitiat. Et sic ibi *Ifern.* est in dubio de dictis juribus.

Ifern. de jurejur. firm. nam. 46. versus fin. vers. petendo supplementum pretii, disputando articulum, si juramentum minoris tollat omnes exceptiones, ubi intercedente læsione, juravit non venire contra contractum, nec petere restitutionem de jure speciali, vel supplementum pretii de jure communi; arguit primo, ut referatur ad totum contractum: incidenter allegavit. l. adigere §. fin. ff. de jur. patr. Solvendo contrarium, dicit, promissionem alternativam partis operarum in illo textu esse licitam, & quod in ea debet valere, & non vitari per adjunctum invalidum, prout declarat gl. ibi verb. operas; reddit rationem; quia utile per inutile non vitatur, l. pedius §. in servum ff. de arbitr. concludendo in d. l. adigere non fuisse peccatum in totalitate contractus, sed in una parte alternativæ, & sic ibi non examinat quæstionem; quoniam casus erat de alternativè promissis, & non agebatur de individua voluntate, & nam. 46. firmat, alienationem valere, & vitari illam partem contra legem, ex eadem regula. arg. l. 1. §. pen. ff. de verb. oblig. *Ifern.*

Ifern. de l. Corr. §. profectò, disputando articulum si feudatarius potest illo jure dare in feudum, concludit quòd sic; dummodò eàdem lege, qua ipse habet; propterea si habet pro masculis, non potest subinfeudare pro masculis, & foeminis; & si fecerit contrà, refert tres opiniones: una est, quod concedens alia lege, ipse privabitur, non ille subinfeudatus. Secunda, quæ sibi videtur verior, ut uterque privetur. Tertià verò circa tempus privationis, ut speriat dominus, deficientibus masculis, sub qua lege erat datum feudum à principio, quasi quod utile per inutile non vitiatur, & quod adjectio inutilis tantum vitiatur, & non vitiet. ff. de arbitr. l. pedius ff. de verb. oblig. l. qua extrinsecus, & secundum istos expectetur mors alienatoris, quorum opinio ab ipso supra fuit reprobata.

Ifern. in cap. imperialem §. praterea datus n. 36. circa medium ponit quæstionem de duobus simul investitis de uno feudo prò indiviso, si dividitur inter eos, non est alienatio, & valet sine assensu domini; sed si sub colore divisionis, unus acciperet plusquam dimidiam partem, esset alienatio in illo pluri, & non valeret, sed tantum prò justa parte stabit; quia utile, per inutile non vitiatur: alle-

gat ff. si cert. pos. l. certi conditio §. quoniam, & ibi glos. verb. Et puto in fin. Et ff. de verb. obl. l. 1. §. pen.

C A P U T V.

De intellectu text. & de feudo novo, & antiquo.

S U M M A R I U M.

- 1 Summar text. decidentem, feudum refutatum Domino, ut filias refutantis investires, remanere antiquum.
- 2 Descriptio feudi antiqui.
- 3 Descriptio feudi novi.
- 4 Differentia inter novum, & antiquum, etiam in modo probandi investituram.
- 5 Differentia inter antiquum in facultate concedendi.
- 6 Minor infeudare non potest; quia esset alienare.
- 7 Minor non potest confirmare feudi antiqui concessionem.
- 8 Feudum antiquum dat nobilitatem; & decis. S. C. referuntur.
- 9 Antiquum, & novum differunt in modo succedendi.
- 10 Gratia in Regno circa successionem in tertio gradu.
- 11 Feudum ex societate quæsitum, non quaritur consocio.
- 12 Fructus feudi ex societate communicantur, cum exemplo.
- 13 Filia succedit in feudo novo Patris, quæsitò pro se, & filiis matris.

- sculis, exclusis filiis alterius fratris.*
- 14 *Novum ab antiquo differt in præsumptione qualitatis.*
- 15 *Feudum antiquum aliquando dicitur avitum,*
- 16 *Paternum dicitur, quod acquisivit pater,*
- 17 *Feudum antiquum dat filio aditum probandi præsumptivè investituram, & proficit ad possessionem.*
- 18 *Antiquum appellatur acquisitionem ab antecessoribus per sex exempla jurium feudaliū.*
- 19 *Antiquum præsumitur, nisi contrarium probetur.*
- 20 *Napodani opinio de feudo antiquo præsumptivè.*
- 21 *Varia DD. sententia de præsumptione feudi antiqui, vel novi,*

Ad *text.* deveniendo post plures generales quæstiones, verba ejus clara esse noscuntur, patrem refutasse feudum domino, ut filios ipsius refutantis investiret, pro-
 1 ut factum fuit, quærebatur an esset feudum novum propter novam investituram, vel antiquum, quia à patre, vel fortè à majoribus deventum fuisset, & deciditur remanere antiquū. Antequam tamen descēdam ad rationes dubitandi, & decidendi, primò videndum, quid sit

feudū novum, quid antiquū, & in quibus differant, ut his cognitis, ad decisionem *text.* deveniamus fructuosè pro junioribus; nil enim proficeret discutere de ratione *text.* nisi præmittamus quid refert esse novum, vel antiquum. Antiquum est, quod fuit communis antecessoris, *cap. 1. de success. fratr.*

Novum ergo feudum est, quando

- 2 primò quæritur, sunt verba *text. in cap. unico §. novum Qui test. sint necess. ad proban. invest.*
- 3 ibi enim erat differentia inter Gerardum, & Obertum circa probationem novæ investituræ, ab antiquo, ut Parcès essent necessarij, licet Mediolanenses omnes contrarium senserint, ut sufficiat breve testatum, & sic ex illo *text.* meliùs, quòd ab alio habemus declarationem feudi novi, ac resultat prima differentia in modo probandi investituram circa feudum novum, vel antiquum; major enim solemnitas requiritur in probanda investitura novi feudi, quàm antiqui: hodie in Regno alia solemnitas, de qua Ego in *cap. 16. repet. feudat.*

Secundo in potestate concedendi, sive in solemnitate, fit differentia de jure feudorum de feudo novo ab antiquo ex *text. in c. 1. per quos fiat invest. in princ.*

& in

6 *Et in §. novi verò;* novum enim feudū concedere non potest, qui non habet liberam bonorum administrationem; unde minor infeudare non potest, nec cæteri, qui sub aliena cura sunt: antiquum verò sic; quia non est de novo concedere, sed
7 confirmare, & sufficit talis, qualis cognitio in renovatione circa personam novi vassalli. Ego dixi cap. 52.

Tertio in materia nobilitatis ex
8 *text. in cap. uni. quis dicat. Dux* §. cæteri, ubi plebeji de novo investiti à Capitaneis, vel vavasoribus, plebeji remanent: quando verò antiquum feudum ab eisdem possident, nobilitantur: practicum in causa subfeudatarii S. Severini de Romano.

Quarto in modo succedendi ex
9 *text. in c. uni. §. si duo fratres De feud. March.* ubi frater non succedit fratri in feudo novo; secus in feudo antiquo, & paterno, quod in Regno nostro ex gratia speciali concessum est ex
10 munificentia Regis nostri Catholici, & concordat *text. in c. uni. de benef. fratr.* ubi est punctualis decisio, nisi ex pacto speciali, ut in præcedenti *text.* vel nisi communibus armis fuerit quæsitum, vel emptum utriusque nomine, sciente domino.

Quinto etiam si in eadem investi-

tura simul omnes fratres comprehensi sint, ratione societatis, quæ operatur, ut socius acquirat socio. *l. 1. ff. pro socio,*
11 & fuit practicum in feudo de Lauriano de Riccio, Florentinæ familiæ, adhuc usufructus tantum erit communis, non dominium, nec unus succedet alteri fratri, nisi ex pacto. *cap. 1. in princip. Et §. si duo fratres De fratrib. de novo benef. invest.* ibique est *glos.* singularis, quando
12 partes fieri non possint; quia esset res indivisibilis, quæ in fine ponit exempla rerum indivisibilium, & in *text.* redditur ratio, ne dominus cogatur habere in vassallum, quem nolle, ibique est regula; nam non tenetur habere in vassallum, nec etiam fratrem defuncti sine voluntate, juxta *l. fin. ff. de usu,*
Et habitat.

Sexto in novo beneficio collato duobus fratribus pro se, & hæredibus masculis, & his deficientibus, foeminis: decedente uno cum filia, in ejus portione succedit filia, non frater, & habetur regula, ut quisque videatur acquirere pro se, & hæredibus, secundum jus Romanum. *l. si pactam. ff. de probat.* quem solet citare *l. fern. c. uni. de duob. fratr. à Cap. invest.*

Septimo differunt in præsumptione, quando succeditur; nam
14 præsumitur novum, non antiquum,

P

quum,

quum, & propterea succedet dominus, non agnatus in possessorio summario. c. 1. de success. feud. §. si verò, & licet contradicere videatur cap. 1. si de feud. fuer. contrav. tamen Isern. ibi declarat, fuisse datum terminum, & agnatos probasse, dominum recepisse servitium, prout de antiquo, & per illa verba Isern. quia probavit; ob-
tinue in causa Thuri illorum de Moles allegat. 12. & dixi latius in repet. feud. cap. 52.

Dixi de feudo novo; sequitur videre de feudo antiquo, de quo plura jura loquuntur, aliquando appellando feudum antiquum, aliquando avitum, de
15 quibus Camer. in responso post repetitionem Cannerii in dialogo cum fisco fol. 327. concludit tribus modis dici paternum.

Primò quando pater primò quesivit; nā respectu filiorum dicitur
16 paternum. §. fin. de success. feud. ibi: nisi investitura facta fuerit in patre, & infra, nisi investitæ fuerint de feudo paterno, & sic appellat text. ille paternum feudum, quod communis pater acquisierat.

Secundò, quādo feudum, in dubio si erat, vel non erat erectum, tamen filius investitus fuerat, aliqua adducendo ad probationem veteris investituræ,
17 ut si possessionem nactus fuerat, tunc ejus filius conserva-

tur in possessione, de convention-
tione inter me, & dominum, & text. appellat paternum, respectu possessionis, quæ non prejudicat proprietati; idè potest minor facere. cap. 1. per quos fiat invest.

Tertiò paternum feudum appellatur omne feudum quesitum
18 ab antecessoribus, quod etiam solet appellari avitum, & respectu successionis non fit distinctio, si acquisivit pater, vel avus, vel alius antecessor, respectu eorum, qui descendunt à primo acquirente, nisi respectu gradus successibilis de jure, ad quod sunt plura jura.

Primò text. de natu. success. feud. appellat paternum, siue acquisierit pater, siue avus, siue proavus, siue atavus: ibi: paternum voco, quicumque ex superioribus id acquisivit.

Secundò c. 1. an agna. ubi agnatus potest, repudiata hereditate, feudū retinere, si paternum esset feudum, & infra, filius tenetur adire, aliàs ad agnatos deveniet, si esset paternum. Ergò paternum non est ibi quæsitum à patre morientis; quia non haberet agnatos, qui considerantur respectu superioris, alioquin agnati non succederent; quia essent fratres. cap. 1. de gradib. seu de success. fr. & c. 1. de natu. success. feud.

Ter-

Tertio *c. 1. de alien. feud. pater*, ubi non valet alienatio, nisi agnatis consentientibus, ad quos quandoque sit feudum reversum, & sic appellat paternum, quod ab antecessoribus provenit.

Quarto paternum feudum dicitur quod avitum solet appellari, idest non à patre, sed ab avo, vel alio superiore quæsitum. *d. c. 1. de gradib. succ. seu de success. fratr. §. bis verò deficientibus*: ibi: *Vocantur fratres cum præmorsuorum fratrum filiis, deinde agnatis posteriores*. Si feudum fuit paternum, hoc est quæsitum per illum, qui fuit pater communis agnationis, & sic erat superior ascendens, primus acquirens.

Quinto *de feudo Mar.* paternum, quod avitum dicitur, dum dixit de filio, vel nepote sine filiis decedente, vocat alios fratres per investituram patris, vel avi, *gloss. reddit rationem verb. avi*, quia observatur in feudo ab antecessoribus quæsito.

Sexto *de success. feud. §. hoc quoque*, vocatur paternum feudum usque ad quartum gradum, non ad septimum, secundum opinionem aliquorum.

Antiquum, an novum præsumatur *text. de gradib. success. seu de success. fratr. §. si verò* dicit dominus minime debere probare esse novum, alias præsumitur antiquum, deinde refert decisio-

nem in contrarium, postremo dicit esse arbitrio Judicis, qui causa cognita judicare debet, quando uterque deficit in probatione, cui ex ipsis deferendum sit juramentum, *gloss. examinat questionem ibi, verb. pronunciatum*, quod non semper procedit regula *actore non probante*, &c. quia quando aliquæ præsumptiones urgent, cessat regula.

Napodan. in Consuet. & si testator verb. acquisitis num. 37. ponit regulam de feudo, ut præsumatur vetus ex *d. loco de success. fratr. & allegat de consuet. rect. feud. de arbitrio Judicis*, sed dubiis probationibus receditur à dicto textu.

Camil. Salern. dicit præsumi antiquum, allegat *Afflict. in Confess. ut de success. num. 60. Molfes. part. 2. tit. de bonis. quest. 21.* refert plures opiniones. Prima pro antiqua, secunda pro novo, tertia, ut asserenti incumbat onus probandi, quarta de arbitrio Judicis.

Facb. lib. 7. controuv. cap. 39. Iser. c. 1. si de feud. fuer. controuv. idem in c. 1. §. si verò De gradib. succ. idem de alien. feud. num. 9. Surdus decis. 235. Intrigliot. cent. 2. art. 7. num. 156. & Ego in repet. feudali. cap. 47. & in cap. 52.

CAPUT VI.

Feudum emptum de pecunia
communi duorum fratrum
an quærat utrique, &
quid de fructibus
ipsius §.

SUMMARIUM.

- 1 Res emptā de pecunia communi non efficitur communis.
- 2 Casas excepti de jure civili, ut rei emptæ de pecunia illius, quærat dominium.
- 3 Res emptā à socio de pecunia societatis quæritur socio pro parte.
- 4 Res emptā à socio quæritur alteri socio cum cessione si est incorporalis sine traditione.
- 5 Societas potest esse omnium bonorum, & quorundam bonorum.
- 6 Socius non acquirit alteri socio feudum, sine assensu Domini.
- 7 Fructus feudi empti de pecunia communi, communicantur.
- 8 Fructus feudi empti de pecunia communi considerantur, ut separati.
- 9 Socius ad emendum feudum potest agere actione pro socio.
- 10 Societas potest fieri etiam in salariis, & militia.
- 11 Socius habet contra socium actionem ad tantundem pro pretio rei emptæ.
- 12 Interdictum retinendæ datur pro possessione rerum corporalium.
- 13 Et pro usufructu, usu, & servitutibus.
- 14 Pro juribus etiam incorporalibus.
- 15 C. quærelam operatur contra heredem.
- 16 Res emptā de pecunia non quæritur de jure Romano, nec feudorum.
- 17 Feudum individuum pro parte quæri non potest socio ementi de pecunia communi.
- 18 Fructus feudi empti de pecunia communi non communicantur absque expressa societate, & mensa communi.
- 19 Fructus feudi possunt exequi, ut separati, pro debito personali.
- 20 Intellectus DD. loquentium de fructibus feudi.
- 21 Socius non habet dominium fructuum feudi, empti de pecunia communi, sed actionem personalem.
- 22 Frater non potest constituere jus in re feudi ex societate, sine assensu Domini.
- 23 Frater non potest disponere de fructibus feudi, afficiendo rem, contra Bald.
- 24 Mortuo uno ex contrahentibus cessat spes impetrandi assensum.
- 25 Dominus Prorex non potest assentiri contractui defuncti.
- 26 Argumentum de jure Romano de societate salarii, & militia.

- ita non procedit in feudo.*
- 27 *Societas vectigalium tantum, transit ad heredem.*
- 28 *In lucro preparato datur exceptio non adimplem.*
- 29 *Electio est conjuncti, vel supplere, vel restituere.*
- 30 *§. Julianus procedit in omni contractu corresponsivo.*
- 31 *Judex ex officio potest repellere actorem, non adimplentem, etiam post sententiam.*
- 32 *§. Officiarius procedit etiam in petitione fractionum.*
- 33 *Fructus compensantur cum interesse pretii non soluti.*
- 34 *Actio personalis confunditur in heredem, adita hereditate.*
- 35 *Debitum contractum occasione feudi spectat ad successorem in feudo.*
- 36 *L. si certarum non procedit, quando unicum est patrimonium; licet diversarum specierum.*
- 37 *Succesores omnes repræsentant defunctam.*
- 38 *Succesores etiam vigore statuti in diverso genere bonorum.*
- 39 *Succesores diversorum bonorum contribuunt pro rata bonorum.*
- 40 *Adita hereditate sine inventario confandantur jura, & cessat contributio.*
- 41 *Creditor succedens creditori sine inventario, non potest detrabere creditum.*
- 42 *Creditor administrans bona debitoris præsumitur sibi solvisse.*

- 43 *Adiens Judicem cadit à quasi possessione.*
- 44 *Cadens à possessione non potest agere retinendæ, sed recuperandæ.*
- 45 *Non possidens tempore litis mortæ non potest obtinere judicio retinendæ.*

Atrocianti mihi contigit defendere partes conventi judicio retinendæ possessionis, perceptionis fructuum feudorum, emptorum per fratres de communi pecunia, prævia societate de emendis feudis ipsis.

Actor fundabat intentionem narrationis suæ per literas missivas, per librorum partitas extractas circa concordiam de emendo, de participatione, de solutione pretii, de quarta parte fructuum recepta à manibus fratris, cujus nomine emptio facta fuit, & à tutoribus heredis.

In jure prætendit justificare, primò titulum, secundò possessionem. Quoad titulum; quia licet de jure communi res emptæ de pecunia communi non efficiatur communis. *l. si patruus. C. communi. utr. jud. l. si ex ea. C. de rei vend. nisi in casibus exceptuatis, ut notat glos. in l. sicut. proponis. C. de*

In jure prætendit justificare, primò titulum, secundò possessionem. Quoad titulum; quia licet de jure communi res emptæ de pecunia communi non efficiatur communis. *l. si patruus. C. communi. utr. jud. l. si ex ea. C. de rei vend. nisi in casibus exceptuatis, ut notat glos. in l. sicut. proponis. C. de*

- C. de rei vendic. & glos. in usib. feud. in p. rub. §. cum verò Corradus* ; tamen quando inhita est societas, dominium rei quæsite in societate, sine traditione, acquiritur sociis pro rata. *l. 2. ff. pro socio* , si res est corporalis, si incorporalis requiritur cessio. eadem *l. 2. in fin. cum gl.*
- 5 & societas potest fieri, tam omnium rerum, quam unius rei. *l. societates ff. eod.* etiam de castrensis. *l. cum duobus. §. idem Papinianus. ff. de eod.* & licet in feudis dominium non possit
- 6 acquiri alicui ex sociis, sine consensu domini, ut in *c. 1. de benef. fratr. & c. 2. de duob. fratr. à Cap. invest.* ut notat *Ifern.* ne
- 7 cogatur dominus invitus habere vassallum suspectum, vel odiosum; tamen fructus feudi erunt communes *Ifern. ibi. num. 1. Alvar. num. 4. & Camer. in cap. Imper. fol. 17. l. 5. in fin. 4. col.* quia considerantur fructus non ut partes rei, & sic ut feudales, sed ut separandi à corpore feudi, & sic ut allodiales, in quibus non convenit natura individua feudi, vel natura, aut qualitas feudalitatis: & propterea titulus benè fundatur super dominio fructuum, cum etiam
- 9 ratione conventionis de emendo feudum, & solutione pretii pro rata posset agere pro rata emolumenti, actione pro socio contra socium, & ejus hæ-
- redem. *d. l. cum duobus. §. socium*, etiam quod res esset feudalitatis in castrensis, ac salariis militaribus, quæ socio quærentur, lex tamen dat actionem. *d. l. cum duobus. §. idem Papinianus*, aliàs incipit si inter fratres, quem *text.* citat *Ifern. in d. cap. 2. de duob. fratr. rit. 1.* vel saltem actione personali ad tantundem contra fratrem socium, dum vixit, & contra hæredem, cumque conventus sit hæres in feudo, tenetur ad quod defunctus debebat, ut in *1. decis. D. de Francb.* & passim judicatur, ut dixi in *allegat. 19.*
- Quoad possessionem pars ex partitis librorum prætendit habere intentionem fundatam circa protestationem factam de quarta parte fructuum, nec actorem pariter de jure obtinere posse contra conventam hæredem;
- 12 quia sicut lex providet possessoribus rerum corporalium ne turbentur, sed conserventur in eorum pacifica possessione per interdictum *ff. uti possid. & §. retinenda Inst. de interdictis*, pariter usufructuario, & usuario.
- 13 *Bar. in l. 3. §. è contrario. ff. de acquir. possess.* & pro servitutibus continuis. *glos. in d. l. 1. Bal. in l. quoties 2. ff. de servit.* & pro discontinuis, ut in *tit. de itinere, actuque pri. & similibus*, consequens fuit, ut pro juribus incorporalibus, & annuis protestatio-

stationibus lex succurreret possessoribus, ne à debitoribus turbentur, & communiter sumunt DD. ex cap. *quærelam ext. de elect.* ubi *lunac.* & cæteri; unde fit, quod passim judicatur.

15 *Afflict. decis. 395.* Quod remedium proficit contra heredem debitoris: *Guid. Pap. quæst. 629. Menoch. de recap. possess. remed. 1. quæst. 5. num. 89. & quæst. 13. & 14. ubi plures cumulat.*

Ex quibus, præsupposito titulo pro quarta parte fructuum, si-ve ut dominus ipsorum pro dicta rata, si-ve ut socius pro emolumento, vel ad tantundem pro suo interesse, quod jure licito potuit acquirere quasi possessionem dictæ solutionis quartæ partis fructuum, & successivè possit peti se in ea conservari auxilio Judicis, ad quem recurrit, nec turbetur in ea possessione in qua reperitur.

Sed de jure contrarium est verius tam in in titulo, quam in possessione.

Circa titulum nec de jure Romano fundatur, ut notatur in *d. l.*

16 *si paterus.* nec de jure feudorum, feudum acquisitum de pecunia communi, communicatur, ut in *d. cap. 1. de benef. fratr. & cap. 2. de duob. fratr.*

Canne. in cap. volentes. §. explicitis bis fol. 33. nec in corpore feudi; quia requiritur scientia do-

17 mini, & quod partes vellent

acquiri omnibus fratribus, quod tanto fortius in Regno per *Constit. Divæ Memoriae*; quia ultra individuitatem feudi, quia vivit de jure francorum, ut in *Constit. ut de successione in tit. de success. nobil. in feud.* nec ratio-

18 ne fructuum, quia *text.* requirit societatem inter fratres, & communem victum, & *Iser.* hoc dicit apertè in *d. cap. 2. vers. licet autem*, ubi allegat *d. cap. 1. de benef. fratr. & Camer.* qui allegat *Iserniam in loco supracitato*, intelligitur secundum Doctorem, quem citat, & dum eod. fol. 17. d. l. 5. in fin. 4. col. citat *decis. Afflict. 26.* confide-

19 rando fructus, ut separatos loquuntur decisiones allegatas, quando fit executio super fructibus feudi in actione personali, quod procedit etiam de jure Regni per *Constit. Si quis possit item.* Sed loquuntur DD. al-

20 legati de dominio fructuum; itaque pars non potest adducere Authorem, qui loquatur de dominio fructuum, sed tantum de actione personali ad dandū, vel solvendum, nisi quando cohabitant fratres, tunc ratione mensæ, & cohabitationis, ac societatis inhitæ, communicatur fructus.

Ergo etiam ex verbis *Camerarii* non habet frater socius dominium, sed actionem pro socio ad communicandū; alias enim esset

esset constituere jus in re, quod
 21 fieri non potest sine assensu
 domini. *Ifern. in cap. Imper. n. 2.*
 nec aliter jus in re *Camer. d. cap.*
Imper. fol. 14. col. 1. licet frater
 voluisset afficere feudum, non
 22 potuisset, ut clariùs decisum
 est in *d. Constit. Divæ Memoriae*
de revoc. feud. ubi glos. Ifern. Af-
flict. & cæteri notant, & Camer.
in d. cap. Imper. fol. 18. c. col. 2.
latè Liparul. in addit. ad Ifern. in
cap. 1. an agna. in fin. commenti.
ver. fructus, qui reprobatur *Bal.*
 dicentem posse fieri dispositio-
 nem de fructibus feudi, quod
 23 procedere potest in actione
 personali ad dandum, sed non
 in actione reali super corpore
 feudi, in quo requiritur dispo-
 sitio feudatarii, quam pars non
 habet, nisi tantùm societatem
 de emendo, & assensus domi-
 ni, quem pars non habet, nec
 habere potest; quia defuncto
 fratre expiravit spes impetran-
 24 di assensum, etiam si sequere-
 tur consensus filii; quia requi-
 reretur nova dispositio, aliàs
 assensus esset difformis, & sic
 nullus. *Ifern. latè in d. cap. Imper.*
à num. 15. usque ad num. 17. &
filius revocavit, & operatur di-
spositio d. Constit. Divæ Memo-
riæ, quæ dat jus revocandi; item
 25 assensus esset impetrandus à
 S. Maj. cum sit de casibus re-
 servatis, ut in *pragm. 3. de feud.*

quando esset divisio feudi. arg.
l. 4. ff. de usufruct.

Hæc potest replicare, quod si ha-
 bet dominium fructuum ratio-
 ne cohabitationis, habet ratio-
 ne societatis de emendo stante
 emptione sequuta, & sic ad
 26 emolumentum perventum, &
 perveniendum posset agere cō-
 tra fratrem, actione pro socio,
 quod consideravit lex Romana
 in stipendiis. *d. l. cum duobus. §.*
idem Papinianus, & text. in l. 2.
ff. de loc. pub. fruend. quia si age-
 ret ad emolumentum, opponen-
 rentur plura.

Primò societatem esse finitā mor-
 to unius ex sociis. *l. 4. l. verum.*
§. societas. l. adeo. §. morte. ff. pro so-
 27 cio, nec potest esse perpetua
 etiam ex pacto. *l. si convenerit.*
l. nulla. ff. eod. tit. tamen ad hæ-
 redem transit societas vectiga-
 lium. *l. adeo. l. verum. §. in hære-*
dem; & tunc nec in hæredem
 hæredis.

Secundò si prætenderet lucrum
 præparatum, & sic ratam fru-
 28 ctuum pro præterito, per *text.*
in l. actione. §. nam si ff. eod. de quo
est decis. de Franch. 249. tunc
 obstaret exceptio doli; quia non
 adimplevit ex parte sua; quam-
 vis enim proxima emptio fuit
 duc. 21350. tamen venditor
 29 egit de lésione ultra dimidiam
 per *l. 2. C. de rescind. vendit.* & in
 electione filii erat, vel rem re-
 stitue-

stuenere, vel supplere, ut ibi
text. glos. & communiter DD.
 Elegit supplere, & de novo ac-
 quisivit feudum cum solutione
 2500. in quibus pars non
 contribuit, & ratione; quia ma-
 luit à societate discedere. Quan-
 do igitur vellet ratam fructuū,
 non debet audiri; quia non
 adimplevit ex parte sua, & ob-
 stat *text. in l. Julianus. §. offerri.*
ff. de act. empt. & l. qui pendem-
tem. ff. eod. tit. ubi Odoffr. & Bar.
 notant, & Bar. dicit procedere
 30 in omni contractu correspekti-
 vo, quod in specie in societate
 est decisi de jure, ut quilibet te-
 neatur ad ratam pretii, expen-
 sarum, damni, & aliorum. *l. so-*
ciam. §. socius, & adeo efficax est
 ista exceptio, quod venditor
 non tenetur rem tradere, sed
 retinere pro pretio; Imò Judex
 potest ex officio suo repellere
 31 actorem, quamvis reus non
 opponat. *Fulgof. in l. filia licet.*
C. de collat. ubi Paul. & in d. §.
offerri, & licet Bar. in *l. si duo pa-*
troni. §. si quis juraverit. ff. de jur.
jura. dixerit post sententiam op-
 poni non posse; tamen Alex. ad
 Bar. in d. §. *offerri*, & in *lectura*
 in d. *l. licet* dicit, ex officio pos-
 se per Judicem provideri, &
 Pomar. in addit. ad Bar. in d. §. *si*
quis juraverit dicit, esse com-
 munem pro Alex. & exceptio
 32 pretii nō soluti operatur in spe-
 cie circa fructus. *l. curabit. C. de*

act. empt. & l. Julianus. §. ex ven-
dito. ff. eod. tit. cū sint compensa-
 torii cum interesse pretii non
 soluti, ut latius dixi in *allegat.*
 1. & 29. & sic pro præteritis
 fructibus non agit, stante quod
 non solvit, & fructus sunt loco
 33 interesse: & quando admittere-
 retur ad purgandam moram,
 quod non est præsentis specu-
 lationis deberet solvere ratam
 pretii suppleti cum interesse à
 die factę solutionis per filium;
 & hæc exceptio pariter obstat
 pro futuris fructibus, dum non
 adimplet ex parte sua.

Tertiò, si pars ageret soluta parte
 pretii cum interesse, juxta *l. pen.*
C. si quis alteri, vel sibi ad ra-
tam emolumenti in actione
 personali, vel pro socio ad com-
 municandum, vel in factum
 ad dandum, vel quid facien-
 dum, vel ad ratam pretii prius
 soluti tunc obstat, quod ipse
 est hæres fratris per fideicom-
 missum, & actio personalis de-
 34 bitoris extinguitur, vel con-
 funditur, quando ei succedit
 creditor. *l. debitori. ff. de fidejuss.*
l. Stichum. §. editio. ff. de solut. l. de-
bitor. C. de pact. Afflict. decis. 237.
Surd. decis. 92. & 170. ubi pro-
 bat supponi de jure, quod cre-
 ditor succedens debitori, præ-
 sumitur sibi solvisse de bonis
 mobilibus hæreditariis, & latè
 idem *Surd. decis. 224.*

Et si pars opponeret, debitum esse
 con-

Q

contractum occasione feudi ;
 idè spectare ad successorem
 in feudo , & sic ad conventam,
l. hinc queritur §. potest. ff. de pe-
cul. & l. si certam. ff. de mil. test.
 35 replicatur, quod illa jura pro-
 cedunt, quando duo erant pa-
 trimonia distincta tempore cō-
 tracti debiti; cupo debitum oc-
 casione unius patrimonii spe-
 ctat ad quem pertinet illud pa-
 trimonium; sic procedit *text.*
de peculio, & l. si certarum, in
 36 feudo ex pacto, sed quando de-
 bitor habebat unum patrimo-
 nium, licet consistat in bonis
 diverse speciei; tamen unicum
 est patrimonium. *l. juri peritoq.*
§. cum oriundus. ff. de excus. tut.
& l. fideicommissum §. tractatum
 37 *ff. de jud.* & sic omnes successo-
 res repræsentant defunctum,
 declarat *Guliel. de Cun. in d. §. po-*
test. & Alber. ibi, & Dexart. p. 1.
quæst. 105. & Paul. in d. §. si po-
test. Et sic ipse est hæres in ab-
 solutio, repræsentans defunctum
 in hoc debito pro sua rata ob-
 norum, & non spectat ad con-
 ventam rationem feudi.
 Et si diceret, fuisse heredem vigo-
 re statuti, replicatur, quod ta-
 38 men hæres est, & iste casus de-
 ciditur per prædictos DD. quā-
 do unus successit in stabilibus,
 alius in mobilibus, declarat *Ti-*
raquell. de primogenit. quæst. 35.
nu. 28. cum seq. Alber. Bran. De-
xart. art. 11. quæst. 6. n. 69. Ant.

de Alex. ad Napod. in Consuet. si
quis, vel si qua in prima addit.
de success. ab intest.

Et si pars diceret, ut omnes con-
 tribuant pro rata bonorum, exi-
 stimatis bonis, *l. celsus. ff. de relig.*
 39 *& sumpt. fun. l. si vir uxori. ff. ad*
l. falc. l. 2. C. de hæred. act. Capyc.
decis. 98. de Franch. decis. 1. n. 24.
Frecc. de subfeud. diff. 13. in dif-
ferentiis feudi hereditarii. Anna-
allegat. 96. de Franch. decis. 158.
& 280, & sic practicum, re-
 40 plicabitur non posse practitari
 contributionē, culpa sua, quod
 adiit hereditatē multis ab hinc
 annis sine inventario, & sine se-
 paratione, & sic unicum est ef-
 fectum patrimonium defuncti,
 & hæredis confusa sunt jura,
 & actiones, pars non fuit usa
 remedio separationis per invē-
 tarium, juxta *l. fin. C. de jar. de-*
liber. ergo minus posset præ-
 tendere existimationem patri-
 monii, non facta existimatione
 earum, quæ ipse possidet de
 hereditate; quia ipse tenetur
 insolidum. *auth. sed cum testa-*
tor C. ad l. falc. ubi est *text.* pun-
 ctualis, & *auth. de her. & falc.*
§. si verò non fecerit. Et in spe-
 41 cie creditor, quando successit
 debitori, & non fecit inventa-
 rium, non potest detrahere
 suum creditum, est *text. in l. im-*
ponenda, ubi DD. notant *C. ad l.*
falc. & est *text.* à contrario sen-
 su in *l. fin. §. in comparatione. C.*
 de

de jur. deliber. que jura ad hoc allegat Franc. Porcell. tract. de confect. inventarii cap. 5. nu. 25. & Roland. à Vall. in tract. de invent. p. 5. in cap. incip. dubitatio. num. 7. & videtur quodammodo facta compensatio. l. si adultera. C. de hered. act. l. si id, quod. ff. de lib. leg. Mantie. de invent. in præfat. nu. 163. & quod amittat suum creditum, latè disputat d. Mantie. de invent. super text. à num. 140. & propriè num. 143. ubi latè de confusione, vel solutione. Phann. de invent. p. 7. num. 1. sed quia parū refert quoad casum, an sit per viam solutionis, vel confusionis, cum sufficiat non posse agere; idè non me extendo.

Et quando aliquid prætere de posset, obstat alia notabilis excep-

42 ptio; quia fuit tutor filii, ejusque bona administravit, & præsumitur sibi solvisse. l. debitor. ff. de neg. gest. l. sed & si damnum. §. peculium. vers. nam, & eleganter ff. de pecul. ubi Ang. notat, & est decis. 13. Afflict. num. 16. Cravett. conf. 129. num. 5. Bar. in l. peculium 2. ff. de pecul. quod creditor succedens debitori præsumitur sibi solvisse, ubi Paul. infert ad casum uxoris, & Soc. sen. conf. 180. infert contra matrem tutricem petentem dotem, & Surd. plures cumulat conf. 290. vol. 1. n. 33. & pro Soccin. scripsit Roland. contra Nicof. conf.

17. vol. 4. unde in materia contributionis nihil ageret; idè studiosè non proposuit hanc actionem.

Quo verò ad possessorium retinende, pars nedum non probavit extrema, scilicet possessionem tempore litis motæ, nec animo, nec corpore, ut possit obtinere præsidium Judicis ex edicto Prætoris, uti possidetis, ita possideatis; sed ex sua assertione fundatur exceptio conventæ; siquidem assererat, quod à tempore mortis filii non fuit

43 sibi soluta quarta pars fructuū, & tamen sunt elapsi anni undecim; imò ex scripturis productis patet, quod apud Judices loci pluries interpellavit Judices, ut cogerent filium ad solutionem, qui semper denegavit, & sic statim ab illo tempore cecidit à possessione civili, & naturali, seu à quasi possessione, & in terminis Cap. quærelam. extr. de elect. quod unicum remedium potest pars adducere DD. voluerunt, quod sola denegatio debitoris tollit possessionem creditoris, & non est amplius sufficiens remedium 44 retinende, sed est necessarium remedium recuperande possessionis; quam perdidit per denegationem. Innoc. ibi, num. 3. licet quidā DD. per l. idemque §. unde vi. ff. de vi, & vi arm. Host. num. 14. Jo: And. num. 14. Ant. de

Q 2

But.

Bur. num. 12. Abb. num. 2. Zab. num. 7. in fin. quæst. 6. & num. 8. quæst. 12. Imol. num. 14. Anchr. num. 6. in fin. vers. primò ergo. Bel. lam. num. 12. & 16. Henric. Bobie. num. 6. Compost. num. 6. Bal. num. 32. & non inveni Doctorem contradictorem.

Undè cum iudicium sit possessorium retinendæ, & non stabat
45 in possessione tempore litis motæ, nec per prius per multos annos, nec unquam docuit de vera possessione, conventa est absolvenda; tantò magis, quod super petitione non posset obtinere, stantibus supra allegatis exceptionibus ex parte conventæ.

Partes renūciaverunt articulo possessorii fructuū feudi, & agunt de contributione æris alieni, respectivè ad actorem socium.

C A P U T VII.

Oppositiones ad commentarium
Iserniæ.

S U M M A R I U M.

- 1 *Antiquum, vel paternum dicitur respectu filii, sive sit quæsitum à Patre, sive ab Antecessoribus.*
- 2 *Author inducit jura citata per Isern. pro fundamento oppositionis.*
- 3 *Casus figuratur ab Affl.*

- 4 *Frater succedit in portione fratris in feudo refutato.*
- 5 *Nova persona facit feudum novum.*
- 6 *Hæres coloni possidet nomine Domini.*
- 7 *Nova cautio quando extinguit antiquam?*
- 8 *Fidejussor in prima instantia an duret in secunda?*
- 9 *Pactum ut investiat ut de paterno solvit oppositiones.*
- 10 *Author ostendit jura citata per Affl. non militare.*
- 11 *Jura citata per Isern. probant ejus intentionem.*
- 12 *Anna, cum verbositate, benè tamen arguit Affl.*

Ognitis. principiis de feudo novo, vel antiquo, sequitur explicare *text.* & commentarium *Iser.* qui pòderando verba *text.* dicit feudum in persona còmunis patris fuisse paternum, vel fuisse novum, non differre respectu filiorum; quia respectu eorum, ut sit antiquum sufficit fuisse acquisitum per communem patrem, ad quod allegat tria jura. Unum de jure feudorum de *success. frat. §. fin.* & non est *§. finalis*, sed *§. quod autem*. Aliud de jure Romano, & est *text. l. sed et si plures §. 1. & §. filio impuberi, & l. per curatorem ff. de acquir. hered.* & sic etiam emendatur *litera text.*

text. Isern. ut dicat si non fuit communis patris, quam emendationem facit etiam *Liparul.* hic, sed jura allegata non inducit, quæ sic inducuntur: ad probandum igitur *Isern.* suam propositionem, non differre, fuisse antiquum, vel novum in persona patris; quia respectu eorum sufficit fuisse acquisitum per patrem, probatur in *d. §. quod autem*, ubi specificè dicitur sufficere filiis, ut unus frater succedat fratri, fuisse antiquum, quod dicitur quando pater communis acquisivit. In § *filio impuberi* dicitur, patrem instituisse filium impuberem, eique substituisse: sequuta autem morte patris, & deinde filii, substitutus prætendebat adire hæreditatem filii impuberis, & repudiare hæreditatem patris, fortè erat pinguis de bonis maternis, & hæreditas patris gravata ære alieno: dicitur non posse, quia erant conjunctæ hæreditates, & effectum unū patrimonium: unde illa incorporatio repræsentat hæreditatem paternam, & sic facit ad feudum, ut dicatur paternum, quando à patre provenit; licet præcedat renovatio investituræ, & hucusque sufficiat dixisse de comment. *Isern.* in *l. per curatorem*, alias *per procuratorem*. Ne-
pos acquirit avo hæreditatem patris aditam ejus jussu de ca-

strensis; quia mutatione personæ, mutatur natura rei, & sic novum in patre est antiquum in filio.
Deveniamus nunc ad casum, qui figuratur ab *Afflict.* ubi in refutatione pater adjecerit, ut filios investiat de paterno, quod causavit novam cautelam, quæ hodie practicatur: ponitur enim passim à Notariis de consilio Sapientum Regni clausula (*Refutat cum natura feudi antiqui, & paterni, & non aliter, nec alio modo.*)
Subdit *Afflict.* posito pro constanti in casu istius *text.* fuisse factum pactum, ut investiret, ut de antiquo, & paterno; & propterea fuit decissum pro fratre, ut succedat in portione fratris, potuisse rationabiliter dubitari non obstante fuisse factum novum feudum per novam investituram, & novas personas, & successivè in feudo novo non potuisse succedere fratrem, ad quod allegat tria jura feudalia; scilicet *de success. fratr. c. 1. & si de feud. fuer. controv. cap. fin. & de eo, qui fin. sec. agna.* in quibus, & aliis probatur, fratrem non succedere fratri in feudo novo; quia datur pro descendantibus, & frater non descendit.
Ad probandum autem, per novam investituram, & per novam personam effici feudum novum, 5 allegat duo jura civilia. *h. cum in plures.*

plures §. 1. ff. locati, & l. Valerianus. ff. de præt. stipulat. & ff. judic. solvi. l. apud Sempronium. in l. cum plures §. 1. verb. hæredem.

- 6 Probatur intentio *Afflict.* nam dum esset regula, dominum possidere ex persona coloni, dubitabatur num possideat etiam ex persona hæredis coloni: erat ratio dubitandi; quia erat nova persona, & nova possessio hæredis coloni; & nihilominus deciditur hæredem coloni possidere domino, sicut possidebat defunctus.

Ergo eadem ratio dubitandi poterat se offerri in feudo, ut ratione novæ personæ, & novæ investiture, potuisset dici novum factum fuisse feudum. l. Valerianus non est in illo tit. sed incipit l. si præses, ubi est casus de novatione stipulationis, quando Prætor præcepit, ut quis caveat vicino de damno infecto per triennium, & fortè cavet cum fidejussoribus: deinde præcepit, ut caveat per decennium, si sit sublata prima cautio per novam cautionem, ubi est materia novationis, de qua est *text. C. de novat. l. fin. & decis. de Franchis.*

L. apud Sempronium incipit: cum apud Sempronium. De fidejussore in prima instantia, si procedit in secunda, & de sententia Judicis delegati, de quo est *decis. de Franch. 208. & 230.*

- 8 fore in prima instantia, si procedit in secunda, & de sententia Judicis delegati, de quo est *decis. de Franch. 208. & 230.*

Subdit *Afflict.* fuisse contrarium decisum; quia rationes dubitandi procederent, quando simpliciter refutasset: sed in casu, de quo agitur, refutatio fuit facta cum pacto speciali, ut investiret tanquam de paterno, & antiquo: ergo remanet antiquum, in quo frater succedit fratri; quia est de sanguine primi acquirentis, & feudum hoc ex pacto non mutavit naturam suam.

Sed *text. ff. locati*, probat contrarium; nam heres coloni, quamvis sit nova persona, tamen possidet nomine domini, sicut possidebat colonus, ergo argumentum dubitandi cessat à mutatione personæ, & sic non potuisset hic dubitari, feudum effici potuisse novum per novas personas filiorum, neque per novam investituram.

Text. ff. de prætor. stipulat. probat contrarium, nec sumi potest argumentum dubitandi: siquidem non præsumitur novatio interveniunt novæ personæ ipso jure, sed ope exceptionis.

Quoad *Ifern.* probatur intentio quoad *text.* feudalem, simpliciter patrum dici, quod fuit communis parentis. In §. filio impuberi: ibi: *Juncta enim hæreditas capit esse*, & sic inseparabilis, & denominatur hæreditas filii utraque, ergo feudum patris translatum in filium, habet originem à patre, & sic est antiquum. *Text.*

Text. per curatorem, bona castrensis patris in filio sunt burgensia; non castrensis, ergo feudum in persona patris desit novum esse, & efficitur respectu filii antiquum.

Anna hic reprobat intellectum Afflicti, quod fecisset pactum, ut de antiquo; quo casu nulla erat dubitatio; potuisset enim dominus minus investire etiam de novo, ut de antiquo; quia de solo sui præjudicio ageretur, nec dum reinvestire filios refutantis, ut de antiquo, & bene arguit contra Afflicti, licet pluralitate verborum inepta,

CAPUT VIII.

Facultas nominandi hæredem in feudo an comprehendat refutationem in extraneum?

SUMMARIUM.

1. *Questio Annæ an possit refutare extraneo; qui habet licentiam disponendi in feudo.*
2. *Alienatio non est quando sit proximiori vocato etiam de jure civili.*
3. *Refutatio permittitur in feudo dividuo inter conjunctos.*
4. *Sanguis est causa proximitalis, non licentia disponendi.*
5. *Refutatio permittitur ex necessitate succedendi.*

6. *Potestas disponendi non inducit necessitatem.*

7. *Permissio refutationis non extenditur ad privilegium.*

8. *Feuda non admittunt fictionem.*

9. *Proximitas consideratur pluribus respectibus.*

10. *Refutatio permittitur proximiori de sanguine; quia à principio Dominus donavit omnibus, nisi post aliam.*

11. *Feudum per mortem feudatarii videtur reperiiri Domino, & ab eo reconcedi sequentibus in gradu.*

12. *Refutatio est actus irrevocabilis.*

13. *Refutatio, & institutio differunt.*

14. *In feudo ex pacto cessat questio proposita; quia extraneus semper est exclusus.*

15. *Proximitas sola non sufficit ad refutationem, ut exemplum in Patre.*

Q: Vinc. de Anna verb. refutavit, querit an refutatio possit fieri extraneo, & an feudatarius ex privi-

legio possit nominare heredem extraneum in feudo, summa; que laborat pro forma argumenti, sub prætextu, quod permessa est refutatio ratione sanguinis, & in sanguine consideratur proximitas. d. 5. & si libel.

libellum, arg. l. 1. ff. unde agnati, et in §. sed etiam Per quos fiat invest. nā alienatio non est quando fit proximiori, etiam data prohibitionē alienandi. *l. pater §. quindecim ff. de leg. 3.* ubi de alienatione facta à libertis, qui, non obstante prohibitionē, vendiderūt partes suas duobus colibertis suis ex eodē corpore. Et major ratio est in conjunctis sanguine, quam in conjunctis in specie servitutis: unde *Iser. in d. §. sed et etiā res* dicit, permitti refutationē proximiori, quando refutans, & refutatarius ad invicem succedunt: quando feudum est dividuum, unus alteri potest quisque refutare partem suam, & fit sine consensu domini. *cap. 1. de alienat. feud. pater.*

Inferitur ex hoc, extraneum non esse proximiozem, neque inter se ad invicem sunt proximiores, refutans vigore privilegii, & extraneus; cum non est agnatus unus alteri, sicut est pater eum filio. *Isern. in cap. 1. de natu. succ. feud.*

Secundò ponderat *cap. 1. de eo, qui fin. sec. agna.* ubi *Isern.* considerat inter tres agnatos, unum proximiozem altero, ratione sanguinis, & ad invicem illi tres agnati erant proximiores inter se: ibi: *Titius est proximior Seja.*

Tertiò ponderat *Isern. in d. cap. 1. de alien. feud. pater.* verbum et licet,

5 ubi considerat, quòd in persona cui facienda esset refutatio, erat necessitas succedendi refutanti; quia dicit, *debet succedere*, & verbum *debet* importat necessitatem. *l. Gallas in princ.* ubi *DD.* notant. *ff. de liber. & posthu.* unde licet quis ex privilegio possit instituere extraneum; tamen non est in necessitate positus illum, vel alium instituere, & *Isern. in d. §. sed*, & *res* considerat agnatum esse talem, qui omnino foret successurus refutanti, ut proximo, & qui succedit ex privilegio non succedit invitus, ergo non valet consequentia.

Quartò arguit nullum contractū permissum per Constitutiones, nisi refutationem, & sic non extēditur ad privilegium, quia non provenit à latere, unde pervēnit feudum. *cap. 1. de gradib. succ.* nec ratione lineę *Isern.* notat etiam *de natu. succ. feud. §. proximus. l. 2. ff. de suis, & legit. hered. l. proximus ff. de verb. sign. §. si plures Instit. de legit. agna. succ. cap. 1. de natu. succ. feud.* ibi: *Proximiores dicuntur, qui ex eadem linea proficiuntur*, ubi est quæstio, an consideretur respectu primi acquirentis, vel ultimi morientis.

Quintò allegat *glos. magnam in d. §. sed etiam res*: ibi: *Proximiori, & verè*, ad quod allegat *§. quindecim.*

Ergo

Ergo refutatio fit proximiori ve-
rè, & non fictè. *cap. verum. extr.*

8 *de fil. præbit.* jus enim feudorum
non admittit fictionem. *cap.*
adoptivus. si de feud. fuer. controuv.
& *cap. naturales eod. tit.*

Sed ratio proximitatis, nec lineæ
sufficeret; quoniam etiam in
9 eodem gradu inter filios datur
major prærogativa, respectu
sexus: item respectu ætatis: itè
in eodem sexu prærogativa ca-
pilli supra ætatem in viventi-
bus jure francorum per Consti-
tutionem, Item etiam ratione
impedimenti in casu mortis,
vel alterius inhabilitatis. *cap.*
an mutus, vel surdus.

Ratio igitur in refutatione; quia
à principio dominus dedit re-
cipienti, & ejus descendenti-
10 bus, uni post alium, & tot sunt
successiones, quot sunt persone
successuræ in feudo. *Ifern. in*
cap. Imperialem n. 38. & quan-
11 do quis decedit, videtur ape-
riri domino, & ab ipso concedi
alteri, & sic assensus domini fuit
à principio eisdem singulis do-
nare; quando ergo refutat ei,
qui esset immediatus succes-
sor, assensus præcedit, actus
autem refutationis est irrevoca-
12 bilis; idcirco facit locum agna-
to proximo. Et c. 1. *de eo, qui fin.*
fec. agna. non procedit in eo, qui
ex privilegio potest instituire
13 extraneum; quoniam institutio
non potest trahi ad refutatio-

nem, cum sit ambulatoria vo-
luntas usque ad mortem, & in
assensu non fit extensio de ca-
su ad casum, *Camer. in d. cap.*
Imperialem.

Præterea non procederet quæstio
in feudo ex pacto, in quo pri-
14 vilegium non sufficeret. *cap. 1.*
de alien. feud. pat. & cap. Titius si
de feud. fuer. controuv.

Neque proximitas sola sufficeret,
eum nec sequitur: ergo succe-
15 dit, sicut in patre proximo fi-
lio suo, tamen in feudo novo ei
non succedit, *cap. 1. de success.*
feud. & Ifern. in cap. 1. de natu.
success. feud.

C A P U T IX.

Licentia nominandi in officio
commissa alicui, an expiret
per professionem Re-
ligionis?

S U M M A R I U M.

- 1 *Casus quæstionis.*
- 2 *Professio est mors civilis.*
- 3 *Applicatio l. filix ff. solut. ma-*
trim.
- 4 *Nominatio, absente D. Prorege,*
 & non acceptata, ad officium,
 non proficit.
- 5 *Renunciatio officii requirit con-*
 sensum conferentis, & ac-
 ceptationem provisi.
- 6 *Officium, & beneficium aqni-*
 parantur circa resignationem.

R

7 Off-

- 7 Officia de jure Regni non pro-
videntur, nisi habilibus.
- 8 Procuratio ad nominandum ex-
pirat professione sequuta.
- 9 Licentia nominandi petita est
actus consummatus petentis.
- 10 Petens licentiam renunciandi
potest cogi, & non datur pœ-
nitentia.
- 11 Renunciatio beneficii non re-
quirit præsentiam collatoris.
- 12 Gratia de renunciando certa
personæ nō proficit quoad alios.
- 13 Licentia generalis renuncian-
di, generaliter operatur.
- 14 Mor Caroli Secundi in conce-
dendo assensum.
- 15 Renunciationis definitio.
- 16 Officium, vel beneficium quan-
do vacat per decessum, non per
cessum.
- 17 Assensus potest præcedere, &
subsequi.
- 18 Nominatio potest explicari per
Procuratorem.
- 19 Mandatum ad nominandum non
expirat morte civili.
- 20 Actus nominationis potest com-
mitti post.
- 21 Mandatarius debet exequi mā-
datum, etiam si secuta esset
mors mandatis, ante executio-
nem.
- 22 Refertur quæstio in Curia Ro-
mana de morte secuta, cum
supplicatio erat signata.
- 23 Decisiones relatæ in causa simi-
li de morte post resignationem
non perfectam.
- 24 Hares socii potest explere actum
faciendam per defunctum so-
cium.
- 25 Potestas nominandi concessa no-
vitio acquiritur Religioni post
professionem.
- 26 Jus nominandi transmittitur ad
hæredem.
- 27 Intellectus 1. si quis arbitrato
ff. de arbitr.
- 28 Gratia concessa mediante pecu-
nia transit in contractum.
- 29 Nominatio potest expleri per
Professum.
- 30 Nominare est eligere.
- 31 Nominatus partim habet à Prin-
cipe, partim à nominante.
- 32 Nominatus habet à Principe,
& à resignante sine pecunia.
- 33 Nominatio est quid facti, cujus
est capax Religiosus.
- 34 Religiosus potest nominare in
emphyteusi.
- 35 Jus nominandi est in bonis ejus,
cui est data potestas nominandi.
- 36 Assensus Realis porrigitur ad
hæredem.
- 37 Acceptatio respicit finem, non
principium negotii.
- 38 Pro causa pia datur facultas
exequutori subrogandi alium.
- 39 Non subjacet pia causa subtili-
tati juris civilis.
- 40 Legata caduca favore piæ cau-
sæ, debentur.
- 41 Pia causa facit durare manda-
tum expiratum.
- 42 Dotis favore consensus durat
post mortem.

43 De dote ad piam causam valet argumentum.

44 A simili ad simile valet argumentum.

45 Gratia de nominanda persona incerta morte non expirat.

46 Nec expirat morte mandantis.

47 Decisio Regiæ Camere in Collaterali Cons.

Cum Regius Officialis, Custos Portus, in cujus officii acquisitione erogasset ducatos decem mille, op-

tasset profiteri Religionem Clericorum Regularium Ministratium infirmis, & dicare se Deo, ac bona sua ad dictam Religionem transferre; cumque cognosceret, per futuram professionem, officium fore devolvendum Regiæ Curie; professio enim esset mors civilis.

1. Deo nobis. C. de Episc. & Cler. supplicavit Sui Excellentie, ut dignaretur permittere translationem officii in aliam personam ad utilitatem Religionis. Et quamvis Fiscus opposuisset de proximo fore vacaturum officium per dictam professionem, & non esse licentiam petitam concedendam. arg. l. filia mea emancipata, & agræ. ff. solut. matrim. nihilominus Regia Camera fecit consultationem,

quod attentata pia causa; quia retractus perveniendus ex concessione officii in aliam personam, applicabatur dictæ Religioni, quod Sua Excellentia potuisset assensum præstare, solutis ducatis duobus mille Regiæ Curie, & sic Sua Excellentia suum dedit assensum renunciationi faciendæ in beneficiū persone nominandæ per ipsum, qui renūciavit officium in manibus Sui Excellentie, & cum non haberet personam, eum qua se posset convenire de pretio, ardens amore Dei, & sue Religionis, hanc nominationem personæ demandavit suo Reverend. Patri Generali, & statim professus est.

Qui cupiens explere actum nominationis sibi commissæ, Fiscus opponit primò officium fuisse devolutum per professionem; quia licentia data expiravit, non sequuta renunciatione simul cum nominatione.

Secundò, si renunciatio posset substineri, tamen mandatum de nominatione fuisse finitum morte civili per professionem.

Quoad primum posset allegare, renunciationem fuisse factam absente Domino Prorege, nec sequutam ejus acceptationem. c. admonet, & c. fin. ext. de renunc. imò requirebatur nominatio personæ, ejusque acceptatio per Collatorem, ac acceptatio per

R 2 pro-

provisum, *cap. unic. de renunc.*
 5 in 6. *Rebuff. in reg. de resign. con-*
dit. cum ferè sit eadem ratio be-
 6 *neficii in officio, in quo requi-*
ritur creatio, & acceptatio. l. pa-
blus. ff. de condit. & demonstrat.
Boer. decis. 149. & 150. & de
Franch. decis. 62. & erat omni-
 7 *no inspicienda persona provi-*
denda; quia in Regno est spe-
cialis provisio, quod non con-
ferantur, nisi habilibus, juxta
l. 34. in rub. Capitulum Regni.
Quod non ordinem. off. inhab. Ergo
duravit officium in persona Re-
ligiosi non sequuta nominatio-
ne, nec sequuta acceptatione
personæ.

Ad secundum posset allegare, quod
 si renunciatio procederet, adhuc
 8 pro consummatione actus requi-
 rebatur nominatio; sed man-
 datum ad nominandum expi-
 ravit professione, quæ est mors
 civilis. *l. 4. ff. locati. cap. gratiose*
ext. de rescript. in 6. ergo expi-
 ravit etiam renunciatio; quia
 vacat, vel per renunciationem,
 vel per professionem, cumq; non
 sit sequuta nominatio, officium
 est in libera collatione Regiæ
 Curia, & posset obijci vulgare
 dictum; *quod potuit, noluit: quod*
voluit adimplere nequivit.

Sed his non obstantibus fundatur
 de jure.

Primò, officium vacare per renun-
 ciationem, non per professio-
 nem.

Secundò, mandatum ad nomi-
 nandum non fuisse extinctum,
 sed durare penes P. Generalem.

Tertiò, nominationem durare
 penes Generalem ratione sui
 officii, etiam quod Religiosus
 ei non demandasset hanc no-
 minandi potestatem.

Quartò, quod ille adhuc professus
 posset nominare.

Quoad primum, certum est offi-
 cium vacare per renunciatio-
 nem, non per professionem;
 quia eo ipso, quod petiit licen-
 9 tiam renunciandi habetur, ac-
 si cum effectu renunciasset. *cap.*
quidam ext. de renunc. ubi Abb.

10 disputat si potest poenitere, vel
 cogi ad perficiendam renun-
 ciationem; tantò magis, quod
 in isto casu fuit sequuta speci-
 11 fica renunciatio expressa, & nō
 requiritur præsencia collatoris,
cap. quod in dubiis, ext. de renun-
ciat. Rebuff. in pract. de forma no-
væ. Maximè, quia præcedit li-
 centia Sux Excellentia de re-
 nunciando, & sufficeret fuisse
 subsequutam.

Verùm si gratia esset restricta ad
 certam personam, ut possit re-
 12 nunciare Titio, non posset aliis,
 & ita procedit *text. l. sicut §. il-*
lud, & §. si permiserit ff. quib. mod.
pignor. vel hypoth. solv. à quo
arguit Isern. in cap. Imperialem
num. 4. vers. debet ergo Dominus

13 *consentire.* Sed licentia quoad
 nominationem est generalis ad
 per.

personam nominandam , & sufficeret, si petiisset licentiam alienandi officium; sic concludit *Andr. de Isern. in loco sup. citato*, referens sic vidisse concedere Carolum II. & *Camer. ibi fol. 42.* nō igitur restrinxit Princeps licentiam ad certam personam , sed pro persona generica; nec ad certum tempus; sed similiter in genere , juxta *text. d. l. sicut. §. fin.* & ibidem *Isern. n. 5. in fin. in 1. addit.* ubi *Camer. de tempore fol. 41. & fol. 54.* Igitur quoad renunciationē quoad se abdicavit officium , cum resignatio diffiniatur, ut sit juris sui libera dimissio *not. in cap. dilecto. in fin. extr. de præbend. & cap. super hoc. extr. de renunciat. Rebuff. in reg. de resign. & est decisio Boer. 150.*

Allegata autem in cōtrarium procederent quando Religiosus renunciasset in beneficium personæ nominandæ, & per Collatorem non fuisset acceptata; quia erat conditionalis, non esset abdicatum officium à se , & sequuta professione esset devolutum per decessum , non per cessum. *c. quamvis de præb. in 6.* sed hic præcedit licentia de cedendo , & renunciando in beneficium personæ declarandæ; gratia non est restricta ad certam personam , nec ad certum tempus ; continet duo ; unum renunciandi , & hoc est plenē

17 exequutum; alterum de nominanda persona ; quod non est adhuc exequutum, sed exequendum, & certum est , quod consensus Superioris potest præcedere actum , & subsequi . *ff. de jud. l. licet. & ff. commu. præd. l. fin.* quia tamen agitur de præjudicio concedentis, *l. in concedendo. ff. de aqu. plu. arc. in fin. & l. jubemus. C. de emancip. liber. notat Isern. in d. cap. Imperialem nu. 14. verb. item quæritur an consensus,* ubi *Camer. fol. 87.* Ergo cum gratia contineat duo , & unum erat necessarium ante professionem , ut dicit Fiscus ; aliud de nominando erat quid extrinsecum à renunciatione , & non fuit limitata persona , neque fuit limitatum tempus : remanet illud adimplendum , ut sit locus gratiæ circa omnia concessa ; alias esset inutilis.

Ad secundum dico , quod Pater Generalis potest explere hunc actum , non obstante sequuta professione novitii , quod fundo duabus regulis.

Prima , quod sit actus , qui possit expleri per procuratorem , ut declarat *Paul. de Castr. in l. Paul. alias incip. per procuratorem. ff. de acquir. hæred.* ubi restringit ea, quæ non possunt explicari per 18 procuratorem , quando esset actus inseparabilis ossibus, ut in additione hæreditatis ; sed alia, etiam venditio; potest per procuratorem

curatorem fieri, & per cessionem retransferri, ita quod jus nominandi potest alteri committi, & in terminis est *decis.* Boer. 275. quod potest per procuratorem nedum fieri nominatio; sed etiam resignatio, etiam non expresso nomine procuratoris, quod quotidie praticatur.

Secunda, quod mandatum ad nominandum non expiravit
19 morte civili per professionem, per regulam l. 4. ff. locat. & allegat cap. si gratiose, ex pluribus, Primò; quia actus nominationis potest committi etiam post mortem. Covar. in cap. cum tibi. extr. de testam. Spin. in specul. testam. glos. 5. in princip. luterum. §. cum quidam. ff. de reb. dub. l. unum ex familia in princ. ff. de leg. 2. & l. cum quidam ff. eod.

Secundò; quia est actus executionis dispositionis imperfectæ per principalem, transferendo in alium, nec per professionem sequutam amitteret pretium officii. Renunciavit; commisit nominationem suo Generali;
21 nihil aliud remanet quam per nominationem exequi actum imperfectum. Et nedum potest; sed debet procurator exequi, quæ constituens sibi mandavit, etiam si sequatur mors mandantis ante executionem. text. est in l. nam, & servius. §. si vivo Titio ff. de neg. gest. ob quam re-

22 gulam fuit decisum in causa beneficii in Curia Romana, ut consensus procuratoris possit dari post mortem resignantis, si supplicatio erat signata, ut refert Cassiod. dec. 1. in tit. de renunci. pro- ut est casus iste; quoniam Princeps nedum signavit, sed prævia consultatione concessit, nihil aliud defuit, quam nominatio, quæ non fuit restricta, nec ad tempus, nec ad personam.

23 Ergo potest exequi etiam post mortem naturalem. Consimiles decisiones refert Quintil. Mandos in regul. Cancell. de reservat. reg. 19. quæst. 9. num. 6. ubi de decis. Card. Cres. declarat Paul. de Estr. in l. hæres palam. §. si quid ff. de test. & est simile de hære-

24 de socii, qui potest explere cæpta per socium, dum vivebat, quamvis morte sit finita societas. l. hæres socii. ff. pro socio. Ergo Pater Generalis adhuc potest explicare mandatum prædictum.

Ad tertium adduco regulam indubitam, quod ista gratia fuit realis, & perpetua, & sic Pater Generalis, ratione sui officii, non ut procurator, posset nominare.

Primò; quia hoc jus nominandi fuit quæsitum novitio, & per
25 ingressum Religionis fuit quæsitum Religioni, Auth. ingressi C. de Sacros. Eccles. & sic Pater Generalis ratione sui officii posset

set hoc jus applicatum Religioni hodie explicare, non obstante professione novitii; imò potius ex ipsa professione; quia ex ea est quæsitum jus Religionis, quæ est capax in communi, de quo non dubitatur.

Secundò, ad idem; quia jus eligendi competebat novitio jure proprio ex concessione D. Proregis ad sui utilitatem, & consequenter ad utilitatem Religionis, quo casu potest transmitti ad hæredem jus eligendi, declarat Bar. in l. illud. ff. de opt. leg. ablat. solutionem ad l. si quis arbitratu. ff. de verb. oblig. quæ proprio cedit in arbitro, cujus judicium tendit ad utilitatem alterius: sed ista nominatio tendit ad utilitatem suam, & ex sua persona ad utilitatem Religionis: ergo ex distinctione Bar. est transmissum hoc jus ad Religionem, quæ ex professione quæsitum omnia jura novitii.

Tertiò; quia gratia non fuit pura, ex liberalitate Principis, sed 28 corresponsiva ad duc. bis mille oblatos, quo casu transit in contractum. glos. in l. fin. C. de præd. decur. & in l. illicitas. ff. de Offic. Præs. l. apud Celsum. §. si in leg. ff. de dol. excep. ver. pretio accepto, & l. cum dote C. de jure dot. ver. quæ. Bal. in l. Gallus. §. & quid si tamen ff. de liber. & posthum. & in l. qui se Patris num. 34. C. de bon. poss. unde lib. Felin. in cap. quæ in

Ecclesiarum de const. num. 51. & Petra Placen. de prin. in 2. dub. num. 156. Et sic est contractus: est quid quæsitum jure proprio, & transmissibile ad hæredem, & sic ad Religionem; quæ principaliter à principio fuit contemplata.

Quartum absumptum fudatur de jure, quod nominatio prædicta 29 sic concessa possit explicari etiã per novitium adhuc professum, quando nihil aliud est, quam eligere aliquem ad officium. l. 2. ff. de fidejuss. & nominat. eor. & l. 1. C. de tempor. appell. ibi: Nominatus, vel ad manus aliquod vocatus, & l. 4. C. de appell. ibi: Nominatus non provocasti, & l. nominationes eod. tit. & l. nominationum C. de decur. lib. 10. unde 30 Bal. dixit in rubr. de elect. quod nominare est eligere, latè Rebuff. in tract. nominat. in princip. qu. 1. & Cald. in tract. de nomin. emphyt. in 1. quæst. in princip.

Hoc igitur jus nominandi habebat novitius ex concessione Principis prævia conventionem, & pretio ducatorum duorum milliũ; quamvis Collator officii esset Princeps, tamen providendus 31 non habebat simpliciter à Principe; sed partim ab ipso Collatore, partim à novitio nominante, & optimè declarat Quintil. Mand. in reg. 33. de signat. perf. fiat. quæst. 7. num. 3. Ubi idem procedere etiam in beneficiis,

32 bus, in quibus resignatio fit, nulla accepta pecunia per resignantem, nec per Collatorem, ex sola tollerantia talium resignationum: ergo pleno jure novitius quæsit hoc jus nominandi, quod per professionem non amisit, cum sit quid facti, cujus est capax etiam Frater Cappuecinus. *Bar. in l. cum Pater §. hæreditatem ff. de leg. 2. ubi Imol. Paul. & idem Bar. in tract. majori lib. 3. distinct. 1. cap. 1. n. 4. Covar. in cap. tua num. 1. de test. latè Vafq. Ill. controuv. quæst. 98. l. unum ex familia, ubi Paul. n. 4. ff. de leg. 2. Gamma quæst. 377.* Et quia hæc nominatio non tendit ad utilitatem suam, sed Religionis, cessat suspicio avaritiæ, qua ratione aliqui dicebant contrariū, ac sequitur posse fieri nominationem etiam ab ipso cum assistentia Superioris; cum Monachus retineat ea, quæ sunt jurisgentium, vel naturalis, prout est nominatio.

Et per istas regulas, dum in ordinatione regia lib. 4. tit. 62. extat 34 permissio, ut moriens quis possit aliquem nominare in emphyteusi, decidit *Caldas ibi qu. 6.* quod Monachus professus possit nominare, qui est casus satis similis: ergo omni jure, vel novitius, & ejus nomine Generalis posset nominare, vel ratione mandati, quod ex prædictis adhuc durat.

Quibus suffragatur, quod hoc jus quæsitum, sit quid in bonis novitii, non officium, quod jam resignaverat, sed jus istud nominandi, & gratia concessa de nominanda persona potest transire ad heredem, & ad Religionem. *l. sicut §. pen. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solv. quem text. adhuc citat Ifern. in d. cap. Imperialem num. 4. in addit. & Camer. ibi fol. 46. ubi Ifern. distinguit, quod quando gratia est personalis non porrigitur ad heredem, sed quando est realis, sic; quia liberat rem à nexu, & procedit l. si pactum ff. de prob. quia* 36 respexit commodum successoris, prout est in casu, in quo Princeps respexit ad Religionem, cujus favore potest explicari nominatio quodcumque alias gratia esset inutilis.

Neque obstat, quod est necessaria acceptatio persone; quoniam illud de acceptatione est quid 37 posterius, & nominatio consummatur eo tempore, quo nominabit personam gratam, & sic est actus, qui respicit finem negotii quoad executionem, non ad perfectionem actus, jam perfecti per prius.

Et facilius procedunt regulæ prædictæ in ista causa pia, quæ est pia re, & nomine, & contemplata hac causa pia, Regia Camera, & Sua Excellentia dederunt licentiam transferendi, & in
pium

pium opus conferendum est pretium perveniendum ex nominatione ; propterea favore piæ causæ dicendum est , posse fieri nominationem, etiam post
 38 professionem : cum in causa pia detur facultas exequutori subrogandi alium loco sui. *Bal. in cap. in causis. extr. de elect. nec mirum*; quoniam cessat subtilitas juris civilis in causa pia, & attenditur jus naturale, vel gentium, vel divinum secundum subjectam materiam, ut in *d. c. si tibi. de testam. Tiraquell. de pia caus. priv. 64. & priv. 31.* & ex eadem ratione legata caduca, de
 40 jure civili, per *l. unic. Cod. de cad. toll.* favore piæ causæ, debentur. *l. legatum ff. de usufr. leg. & Anch. in clem. 2. de Relig. dom. Tiraquell. d. tract. privil. 38.* imò in materia mandati, quod expirat morte, favore piæ causæ, durat. *clem. exiit. §. 1. de verb. signif. §. eo verò casu*, quem *text.* singularem ad hoc citat *Bal. in authen. si qua mulier. C. de Sacros. Eccles. in 4. notab. & Tiraquell. privil. 82.*
 42 & 132. Argumentum etiam confert de dote, in qua consensus durat post mortem. *l. si ego ff. de jur. dot. §. hæres*; unde hæres non potest revocare : & licet arguere de dote ad piam causam. *Everard. in locis argu. in loco à dote ad piam causam*, & tandem si res esset dubia, pro pia causa esset judicandum. *l. Ju-*

lia ff. de manumiss. & l. T. bair ancilla ff. de fideicomm. liber. de quo Tiraquell. privil. 146. & licet
 44 citum esset arguere de simili lege ad similia. *glos. sing. in l. nulli licere C. de Episc. & Cleric. Tiraquell. in priv. 162.*
 Confert distinctio *glos. in c. si cui. vers. si cui. de præbend. in 6.* de gratia de providendo, ut expirat morte mandantis, quando persona erat expressa: si verò esset incerta, non nominata, nec expressa, non expirat: & de non expressa loquitur *cap. si super gratia de off. deleg. in 6.* ubi declarat *Domin. Gemin. Glos. etiam in d. cap. si super* dat aliam solutionem, si persona, cui data est potestas nominandi, est tanquam exequutor gratiæ jam perfectæ, & non expirat morte mandantis; quia aliàs esset inutilis, ubi *Jo: And., Abb., Pet. de Anch.* & cæteri, & sic in casu dicendum esset, & responderi potest ad *l. 4. ff. de manumiss. vind.* ubi de certo servo agitur.
 Unde ex his omnibus, sive quod de jure communi possit explicari actus nominationis, cum sit executio actus legitimi consummati de vendendo, previo assensu: sive de jure speciali favore piæ causæ, ne locus pius veniat privandus, & afficiendus tam notabili damno, & fiscus locupletior cum jactura loci pii; cū aliàs novitius non esset profecturus. S Con.

Concludo indubitanter posse, & deberi admitti nominationem
47 P. Generalis, & sic fuit decisum per Regiam Cameram in Col-
lateralis Conf.

C A P U T X.

Res allodialis, addita feudo an ef-
ficiatur feudalis, & feudo devo-
luto, an transeat cum feu-
do, vel ad hæredem
in allodio?

S U M M A R I U M.

- 1 *Feudum est quid universum, continens sub se plura membra.*
- 2 *Feudum potest continere sub se bona allodialia, subjecta feudo.*
- 3 *Bona quæ sita post creationem feudi non sunt de pertinentiis feudi.*
- 4 *Feudo aperto, bona addita feudo non transeunt cum feudo.*
- 5 *Bona addita feudo, per alluvionem, sunt de feudo.*
- 6 *Ædificia addita feudo, sunt de feudo.*
- 7 *Et transeant cum feudo ratione connexitatis, sed pretium debetur hæredi in allodio.*
- 8 *Vassallus cogitat acquirere pro se, & hæredibus quando ædificat in feudo.*
- 9 *Rusticus an possit facere rem suam feudalem? remissivè.*
- 10 *Qui nec rusticus, nec comprehensus in prima rubrica, an possit rem allodiam suam facere feudalem? remissivè.*
- 11 *Baro an possit rem allodiam, addendo feudo, facere feudalem.*
- 12 *Intellectus §. è contrario de investit. de re alien. fac.*
- 13 *Vassallus non potest imponere servitutem feudo, in præjudicium Domini.*
- 14 *Nec acquirere servitutem in beneficium feudi.*
- 15 *Res addita feudo, quia separata, potest de per se stare; ideo pertinet ad hæredem.*
- 16 *Jus Romanum cessat ubi est decisio juris feudorum.*
- 17 *De jure civili destinatio patrisfamilias, non natura rei, operatur.*
- 18 *Modus possidendi arguit voluntatem patrisfamilias.*
- 19 *Feudum est homo mutus, qui regitur ab homine.*
- 20 *Ratio inseparabilitatis tollit dominium, non existimationem.*
- 21 *Exempla Juris Romani de tigno injuncto, & alia.*
- 22 *Decisio juris Romani in dote meliorata, & in fideicommissio.*
- 23 *Quisque præsumitur acquirere pro hæredibus.*
- 24 *Sicut in creatione feudi, ita in annexione, requiritur consensus utriusque.*
- 25 *In mutatione naturæ rei de allodio*

lodo ad feudum consideratur
interesse Tertii.

26 Dominus tenetur vicem gerere
vassallo.

27 Ex sola abdicatione domini à
se non acquiritur Tertio.

28 L. traditionibus recepta de ju-
re feudorum.

29 Ecclesie, & Regi quæritur sine
traditione.

30 Res addita feudo, per triginta an-
nos sic possessa, quæritur feudo.

31 Præstatio servitii per triginta
annos facit præsumere inve-
stituram.

32 Requisita in creatione feudi re-
quiruntur in annexione ad
feudum.

33 Tot sunt donationes, quot sunt
personæ successuræ in feudo.

34 Feudum aperitur per viam an-
nichilationis feudi.

35 Feudum quando aperitur, redit
sue formæ.

36 Ifern. utitur argumento de mo-
do possidendi ad interpretan-
dam voluntatem.

P sine dubio: cum
bona sint titulo
particulari quæsi-
ta, & non fuerunt
de corpore feudi,
quod à principio

in sui erectione fuit formatum

1 cum suis membris, ut cum suo
statu: feudum enim est quid
universum, continens sub se
plura mēbra, sive partes etiam

distantes. arg. l. rem mixtura ff.
de usucap. Ifern. de cap. qui cur.
vend. n. 3. circa med. & in Constit.
Regn. Neap. si quis Baro. in tit.
de dotar. & in cap. 1. de contro-
v. feud. apud par. term. num. 3. quod
clarius dixit glos. in Const. Regn.
Neap. incip. Consuetudinem pra-
vam, in glos. fin. in tit. de rei actio.

2 & except. Et licet possit cōtine-
re sub se bona etiam allodialia,
& subjecta feudo. Camer. in repet.
cap. Imperialem fol. 39. quando

3 sunt reddititia feudo; tamen
intelligitur prædicta conclusio,
quando à principio in creatio-
ne feudi fuerunt cum ipso feu-
do concessa, & de his dominus
erexit, & creavit feudum: aliàs
enim alia quæcunque bona,
quæ sita per feudatarium, non
sunt de statu, & corpore, sive
de pertinentiis feudi, ut deela-
rat Ifern. verbum pertinentia-
rum in cap. 1. quid sit invest. ver.
traditionibus, & in cap. 1. de cap.
qui cur. vend. num. 3. Ergo dicta

4 bona non sunt de feudo, & suc-
cessivè, cum feudum fuerit aper-
tum, illa non transeunt, ut
de corpore feudi ab ipsa crea-
tione; quia sine ipsis fuit ere-
ctum, & directus dominus illa
non concessit, nec infeudavit.
Dixi latius pro Serenissimo Re-
ge Poloniae alleg. 50. quæ est ul-
tima.

Sequitur videre, si ex post facto
sint effecta de feudo in augmen-

S 2 cum

tum feudi; quod quidem contingere potest altero de duobus modis.

Primò, per alluvionem potest feudum recipere augmentum, & non est casus applicabilis; quia sunt termini §. *si quis de manso. de contro. invest.*

Secundò, facto vassalli, qui fortè post questum feudum, aliquid separatum à feudo, & suum allodium addidit feudo; & fieri potest, vel edificando in feudo arces, vel alia ædificia, & sunt termini §. *si vassallus. hic finit. lex.* de quo articulo scripsi pro Excellētissimis Principibus Hostilianis in 1. *allegat. 1. vol.* in qua

demonstravi, ædificia; licet ratione connexitatis sint difficilis separationis, trāsire cum feudo, tamen pretium debet solvere dominus, vel agnatus hæredi in allodio; quia feudatarius non cogitavit aliquid acquirere, nisi pro se, & hæredibus, l. *si pa. Etam ff. de probat.* Et meliorando rem feudalem, tanquam subiectam restitutioni, obligat successorem, vel Dominum ad meliorationes, tãquam si rem alienam bona fide meliorasset, sed non intendit augere feudum suo sumptu in beneficium Domini, vel agnati.

Vel secundo loco fieri potest, emendo aliqua bona allodialia non de feudo, sed propè feudum, aut in ipso districtu feudi; prout

casus noster, & in hoc cadunt duo articuli juris.

Primus, an vassallus possit rem allodiam facere de allodio feudum?

Secundus, an per talem adjectionem res addita feudo efficiatur feudalis ex annexione, & in apertura transeat ad dominum, vel ad agnatum?

De primo articulo tractat *Ifern.* de rustico, an possit rem suam allodiam concedere in feudum in §. *si verò contigerit. de pac. jur. firm.* & non est casus applicabilis ad materiam.

Item de illo vassallo, qui non est, nec rusticus, nec tamen comprehensus inter dignitates numeratas in 1. *rubr. feudorum de his, qui feud. dar. poss.* de quo *Ifern. de contro. feudi apud par. n. 11.* & pariter non est de materia nostra.

Item an Baro adiiciendo rem suam allodiam feudo, quod ab alio tenet, faciat eam feudalem, de quo articulo latè tractat in §. *contrario de invest. de re alien. facta*, ubi est *tex. punctualis*, & est

casus in propriis terminis nostris. Pro intelligentia faciam duas considerationes: unam resultantem ex ipso *text. feudali*; aliam ex *comment. Ifern.* cuius eximia doctrina pro *text.* veneratur, ad hoc, ut cognosci possit, in quo fundari potest intentio directi domini, vel exceptio

ceptio hæredis in allodio .

Text. ergo cum primò decidisset
quæstionem , an feudatarius
13 possit imponere servitutem
feudo in præjudicium ipsius
feudatarii, vel domini, vel agna-
ti , ut sicut de re subjecta resti-
tutioni non possit de re allodia-
li disponere in præjudicium
Tertii , pariter non possit feu-
do imponere onus, vel servitu-
tem in præjudicium domini,
vel agnati, sed sui tantum, in-
specto illo tempore ante Cõsti-
tutiones *Lotharii*, & *Federici*,
subsequenter facit contrariam
decisionem ; quia decidit pos-
14 se feudatarium acquirere servi-
tutem feudo in augmentum
feudi, cujus conditionem potest
meliorare, non deteriorem red-
dere, quam sententiâ excerptit
Cõditor illius consuetudinis ex
l. servus creditores C. de pact. &
*glos. in d. §. è contrario, verb. me-
liorem* allegat alia jura concor-
dantia,

Deinde (quia ex hac decisione re-
sultabat quæstio , quid dicen-
dum in casu devolutionis feudi
ad agnatum, vel dominum) an
hæres in allodio esset in damno?
& cujus contemplatione præsu-
15 matur facta melioratio? & *text.*
decidit secundum regulas juris,
quod si res addita feudo est quid
corporale, quod de per se possit
stare , & indubitanter spectat
ad hæredem in allodio , quia

non est de pertinentiis feudi;
nō fuit concessa à domino cum
ipsa concessione feudi: ergo nec
dominus , nec agnatus habet
aliquod jus proprium in re ad-
dita feudo, nec ex ipsa annexio-
ne feudatarius habuit animum
donandi agnato , vel domino,
sed suis hæredibus, *d. l. si pactum*,
& hucusque casus est decisus
ad favorem agnati per legem
feudi . Nec huic decisione ad-
versantur jura Romana ; ultra
16 quod in causa feudali , ubi est
casus decisus de jure feudorum,
non attenditur jus Romanum,
cap. 1. de feud. cognit. De destina-
17 tione autem patrisfamilias lo-
quuntur jura , quando testator
disposuit de fundo, quem prius
uno modo acquisierat , deinde
auxerat , an veniat fundus pri-
mo loco quæsitus, vel eo modo,
18 quo auctus possessus fuit , &
tunc procedit decisio, quod de-
stinatio patrisfamilias, non na-
tura distinguit fundos, ita pro-
cedit lex *quod in rerum . §. si
quis poss. ff. de leg. 1. l. si ex toto ff.
eod. l. cum fundus , & l. peculium
ff. de leg. 2. l. si cui , & l. sæpè. l. si
chorus ff. de leg. 3. l. Seja §. Tiran-
na ff. de fund. instruct. ibi: Si pra-
ta fundo Graciano , ita conjun-
19 xisset , uti sub una fundi appel-
latione haberetur : & pariter ad
demonstrandam testatoris vo-
luntatem lex arguit de simul-
tanca possessione. *l. prædiis §. Ti-
tio**

rio Sejana ff. de leg. 3. ubi glos. cō-
 siderat unius villici curam, de
 quo articulo latè dixi in *d. alle-*
gat. 50. si igitur feudatarius mo-
 riens disposuit de feudo, utique
 dictum augmentum de desti-
 natione patrisfamilias, de si-
 multanea possessione, de unius
 nominis appellatione, deservi-
 ret pro investiganda volunta-
 te, num si sub appellatione feu-
 di intellexisset etiam de bonis
 allodialibus annexis, vel non?
 & esset videndum, si ex his con-
 staret de annexione, & de per-
 petua conjunctione, vel non.
 Sed hic tantum agitur de acqui-
 sitione, & emptione bonorum
 allodialium, quo casu lex feudi
 dicit, & intelligit, feudatarium
 semper acquirere pro se, & hæ-
 redibus, non pro agnato, vel
 domino: ergo primus casus de-
 cisionis, quando bona empta
 possunt de per se stare, est cla-
 rus pro hærede; quia bona præ-
 dicta sunt de per se corpora di-
 stincta, & de per se possunt sta-
 re, & per consequens illa sub-
 tilis indagatio, si emptio fuit
 concepta nomine feudatarii, &
 feudi, cessat; quia casus decisus
 jure feudorum tollit difficulta-
 tem, dum decidit secundum ca-
 sum de re incorporali addita
 feudo, quæ de per se non po-
 test stare, & sic nomine feudi,
 20 ex cujus persona fit acquisitio,
 quod dixit *glos. supra allegata in*

d. Constit. quod fetidum est ho-
 mo mutus, & redintegrat mem-
 bra suo capiti; & nihilominus
 quamvis ratione inseparabilis
 naturæ; quia servitus, sine præ-
 dio, cui debetur, non potest sta-
 21 re, idè transit cum feudo; ta-
 men sicut de jure civili, ratio-
 ne ejusdè inseparabilitatis, quis
 amittit dominium rei suæ, non
 amittit existimationem, & in
 materia unionis, & mixtionis
 22 liquidorum, & aridorum de ti-
 gno injuncto, & de scriptura,
 jus Romanum statuit. *ff. de ac-*
quir. rer. dom. & in variis titu-
lis, ita jus feudorum statuit, ut
 eo casu dominus, vel agnatus
 solvat existimationem hæredi in
 allodio; adè jus feudi favet præ-
 sumptæ voluntati feudatarii, ut
 quomodocunque melioret feu-
 dum, siue ædificando, siue ad-
 dendo servitutes, siue bona sta-
 bilia, semper intelligitur ad be-
 neficium hæredis, & quando
 separari non potest augmen-
 tum, tunc damnat agnatum,
 vel dominum ad existimationem,
 ut in dictis juribus habetur: &
 sic pro hærede habemus jus cer-
 tum, & sine ulla disputatione,
 23 prout jus Romanum in re do-
 tali meliorata, pariter, & de re
 subjecta restitutioni, & simili-
 bus statuit, in quibus nun-
 quam præsumitur ex meliora-
 tione donatio.

Superest, ut inquiremus de ratio-
 ne

ne decidendi, & perscrutemur, quare in jure feudorum reperitur talis decisio, & quare non reperitur decisio in aliquo casu, in quo dominus, vel agnatus possit prætere contrariū
 24 ex quacunque annexione, vel augmento; & quidem regula est trita, ut unusquisque videatur acquirere pro se, & hæredibus. *d. l. si pactum*, nec in contrarium esse posset decisio, nisi concurrant ea, quæ intervenire debent in omni contractu, & in specie in materia feudali: si enim inquirimus, quid sit feudum, & quomodo erigitur, inveniemus nullum requisitum hic interfuisse, quo bona prædicta possint dici infeudata; sicut enim infeudatio ex parte domini consistit in concessione utilis domini cum retentione directi, ad hoc, ut infeudatus, & hæredes ejus in feudo perpetuò fideliter
 25 domino serviant, ut habetur in sua diffinitione in §. *hujus autem generis. In quib. caus. feud. amitt.* ita requiritur translatio utilis, & acceptatio ex parte beneficiati: ex qua fidelitate resultant ea, quæ habentur in c. 1. *de form. fidelit.* ut vassallus teneatur in his servire domino, & præstare fidelitatem ultra servitium consuetum, vel conventum: & respectu eorum, quæ narrantur in d. cap. 1. *de form. fidelit.* dominus tenetur vicem

26 gerere vassallo, ut ibi in fine habetur. Consideratur etiam interesse Tertii, prout sunt communitates, & alia, respectu collectarum, aliarumq; impositionum, quarum sunt immunitates feuda, & fructus feudorum. *l. ser. quæ sint Rega. §. & plausstrorum num. 44.* unde *Petr. de Gregor. Siculus in tract. de concess. feud. part. 5. qu. 2. in fin.* dixit, ex hoc
 27 respectu nullum posse, excepto Rege, infeudare: bona enim de patrimonio regali sunt immunitates collectarum, & non fit præjudicium communitatibus terrarum: consequens est, ut sicut quando dominus infeudat, requiritur translatio utilis, retentio directi, promissio fidelitatis, ac consensus utriusque concedentis, & recipientis, unde resultat fidelitas reciproca; ita quando vassallus vult convertere aliquam rem suam in feudum in beneficium alicujus, sive in augmentum feudi, quod tenet ab aliquo, oportet quod interveniant singula prædicta, translatio directi domini illius rei in dominum, à quo tenet feudum, retentio utilis, promissio fidelitatis, & acceptatio ex parte domini, nedum, ut acquirat directum translatum, sed obligetur ad vicem fidelitatis, ad quam tenetur jure feudi, quorum neutrum intervenit in casu, de quo agitur; & aded de jure

jure procedit assumptum; quod etiam si feudatarii abdicassent
 28 dominium directum dictorum bonorum, non ex hac sola abdicatione acquireretur alicui. *l. si quis vi. §. differentia ff. de acquir. poss. ubi Bar.* ita docet, nisi sequatur acceptatio. *l. traditionibus Cod. de pact.* quæ regula à jure feudorum fuit specificè recepta. *cap. 1. §. traditio nibus tit. quid sit invest. & licet.*
 30 Principi, & Ecclesiæ acquiratur sine traditione. *l. fin. Cod. de Sacros. Eccles.* tamen de jure civili regulariter in aliis requiritur acceptatio. *l. qui absenti ff. de don. & de jure feudorum expressè requiritur investitura, seu traditio, ut supra probatur.* Hinc est, quod res allodialis non efficitur, neque emphyteutica, neque feudalís ex annexione illius ad feudum, nec per recognitionem expressam; quia si quis recognosceret rem suam in feudum ab alio, non faceret ex hoc illam feudalem; quia requiritur translatio directi dominii, & acceptatio, & promissio fidelitatis. *Bar. in l. rem, quæ nobis n. 9. ff. de acquir. poss. Guid. Pap. dec. 272.* quæ singula deficiunt in casu, de quo agitur; ergo per regulas prædictas directus dominus nihil prætereendere potest super dictis bonis.

Secunda est consideratio de comment. *Andr. de Ifern. super d. §. e*

contrario, ubi postquam summat *text.* facit illam singularem
 31 limitationem, nisi vassallus per 30. annos servierit dictis bonis annexis feudo. *arg. cap. si quis per 30. si de feud. fuer. controu.* quæ quidem limitatio corroborat regulam in casu suo, & *Ifern.* intelligit infeudationem procedere modo quo supra; & quia debet probari titulo vero, & sic investitura, aut titulo præsumpto, aut titulo præscripto; quia non apparebat in casu illius *text.* investitura, & sic titulus, quo vassallus transtulisset directum dominium in dominum, neque de acceptatione cum promissione fidelitatis, declarat *Ifern.* posse probari per investituram præsumptam, ut sicut quando
 32 dominus recepit servitium à vassallo per 30. annos, cum requirivit in *d. cap. si quis per 30.* præsumitur, quod dominus investierit; ita quando agitur de submissione, quam fecerit vassallus, & de infeudatione rei sue sibi ipsi per promissam fidelitatem, & translationem directi dominii, & acceptatione domini, si vassallus servierit dictis bonis domino per 30. annos, præsumitur, quod vassallus fecerit dictam submissionem modo quo supra, ut contrario eadem sit disciplina; ideo *Ifern.* dicit *arg. cap. si quis per 30.*
 sed

sed quia de hac qualitate non constat, quod servierit de dictis bonis directo Domino; ergo concludendo dicendum est, quod de jure non præsumitur per annexionem voluisse donare Domino, vel agnato, nisi expresse fecerit submissionem, cum acceptatione, idque probari non potest, nisi titulo vero, & sic investiturâ, quæ hic deficit: vel præsumpto, & deficiunt extrema requisita per d. cap. si quis per 30. de præscript. & cum non adfit principium, nullum jus competit directo Domino.

Et quando feudum aperitur agnato, tunc ei competit ratione pri-

34 mæ investituræ, qua prospexit Dominus omnibus liberis, et tot sunt donationes, quot sunt personæ successuræ in feudo, & per mortem feudatarii videtur Domino apertum, & ab eo concessum proximiori agnato. *Iser. in c. Imperialem, de prohib. alien. per Feder. n. 38. vers. non enim habet à patre: quando verò sine*

35 liberis decedit, aperitur Domino per viâ annihilationis qualitatis feudalis. *Iser. in quib. caus. feud. amitt. nu. 12. vers. vel dicas, ubi Liparul. in addit. vers. vel dicas, & in cap. 1. §. ex quo non servit. de feud. sine culp. non*

36 amitt. dicit, utile dominium rei infeudatæ redire suæ formæ, & consolidari directo ex pristina causa, potius ex nova venire;

propterea alia bona, quæ non fuerunt infeudata, venire non debent.

Quibus utitur *Iser.* ad interpretandam voluntatem disponentis in materia feudali, si in concessione veniunt, quæ simul, vel separatim possideret, in c. 1. de cap. qui cur. vend. n. 1. vers. circa quod, & in cap. 2. §. de manso. de controu. invest. num. 20. circa med. vers. Rex potuisset.

C A P U T X I.

Differentia titul. de Vassall. decrep. ætat. & tit. de eo, qui fin. fec. agnat.

S U M M A R I U M.

1 Titul. de vassal. decrep. ætat. differt à titul. de eo, qui fin. fec. agnat.

2 Refutatio in proximum fit tacitè, & expresse.

3 Expresse fit antequam deferatur successio.

4 Refutatio facta respectu alie-
rius personæ deciditur in rit.
de eo, qui fin. fec. agnat. ut
refutans non repellatur mor-
tua persona, cujus contempla-
tione facta fuit.

5 Summatum text. cap. unic. de eo,
qui fin. fec. agnat.

6 Figuratur casus difficilis, &
controversus.

7 Jacob. de Belvis. tenet, refutan-

T rem

- tem non esse possessorem.
- 8 Bald. expositio, fundata super verbo iste.
 - 9 Andr. tenet, refutantem possedisse.
 - 10 Argumentum contra positionem casus per Andr.
 - 11 Liparul. correctio literæ verbi, sed alterius.
 - 12 Cujacii, & aliorum sententia cum Bald. & Jacob. de Belvis.
 - 13 Andr. figurat casum de futura successione.
 - 14 Mens Andr. erat diversificare tantum, si refutatio sit respectu unius, an præjudicet respectu alterius.
 - 15 Explicatio opinionum DD. contradicentium.
 - 16 Clausula (& cui dederit) alterat naturam feudi.
 - 17 Clausula (& cui dederit) non operatur, nisi domino concedente in erectione feudi.
 - 18 Andr. declarat quomodo concipitur, & operatur clausula prædicta.
 - 19 Othoman. intellectus divinius.
 - 20 Author reddit rationem contra Othoman.
 - 21 Agnatus remotior haberet alio tempore, quam Dominus voluit.
 - 22 Refutatio debet esse pura.
 - 23 Bald. solutio colorata, & insufficientis.
 - 24 Authoris intellectus cap. 1. de eo, qui fin. sec. agn.

- 25 Gl. solutio proficit pro clausula (& cui dederit.)
- 26 Rosent. sententia de intellectu d. cap. 1.
- 27 Clausula (& cui dederit) esset personalis, & aliis obesset.

Ed quia vidimus unum modum refutandi feudum absq; assensu Domini, videndum est de alio modo

cognito per cap. de eo, qui fin. sec.

- 1 agn. de feud. pat. quod fit per alienationem in agnatum proximè successurum expressè, &
 - 2 tacitè; expressè fit per alienationem, quæ dicitur quasi refutatio, d. §. et si libellum de alien. feud. pat. & §. sed etiam res. Per quos fiat invest. & procedit text. iste de vassall. decrep. etat. tacitè autem, permittendo alium sequentem in gradu investiri de feudo sibi delato, d. §. præterea. Quib. mod. feud. amitt. ad similitudinem successorii edicti juris Romani. ff. & C. l. 1. de succes. edicto.
- Si verò refutatio in agnatum per renunciationem requirat titulum, seu contractum nominatum; vel illa, quæ fit permissivè, requirat actum positivum, supra dictum est.
- Ipsa verò, quæ fit expressè, fieri potest antequàm deferatur successio feudi. c. fin. supra si de feud. content. & convenit cum l. qui supersti-

perstitis ff. de acquir. vel amitt. hered. vel postquam delata est, & procedunt d. §. sed, & res, & §. si libellum. Sed quando officiat refutanti, respectu alterius personæ, quam illius, cujus favore facta fuit, tractatur in tit. de eo, qui fin. sec. agna. Cumia Sicul. in cap. si aliquem verb. antiquis. num. 170. Petr. de Gregor. de concess. feud. part. 4. quæst. 10. n. 24. Intrigliol. cent. 2. art. 36. & cent. 3. conclus. 36. Text. autem dicit in summa, quod refutatio feudi certæ personæ pro hæredibus, & cui dederit, non repellit refutantem à successione ejusdem, in casu mortis sine descendens, & absque dispositione, nisi refutatio fuisset generalis, sive ut Dominus de novo investiat proximiores.

Contingit autem dubitari de decisione text. si enim intelligeretur casus mortis in persona refutantis, & possessio ex parte refutarii, ut videntur sonare verba text. casus esset contingibilis, cum de tribus agnatis unus possidebat, alter refutavit, iste decessit, referendo ad proximam personam, non fuisset congrua dubitatio, si premoreretur refutans futuram successione, premoriendo non potuisset movere quæstionem de successione superviventis: unde Jacob. de Belvis. figurat casum diversum à verbis text. di-

cendo, refutantem non fuisse possessorem, sed alium, qui sperabat succedere, præsupponendo tractari de renunciatio- ne futuræ successionis, & Bal. addit, declarando verbum iste ad illum, qui possidebat, de cujus successione fuerat facta refutatio, & per ejus mortem, de ejus successione querebatur; Andr. verò ponit casum è diametro contrarium, præsupponens, Titium possessorem refutasse proximiori Sejo, ob cujus mortem de feudi successione subor- tam fuisse quæstionem, cujus positioni obstant etiam verba text. dum positis tribus agnatis, unoque possessore, sequitur: sed alter fecit finem, & refutationem: quæ dictio adversativa diversificat personas, ut alia sit possidentis, alia refutantis: cui difficultati respondet Liparul. hic in addit. ad Isern. dicens, literam esse corruptam in illo verbo (sed alter) quia debet dicere (sed alteri) quod Andr. tacet, fortè suo tempore litera erat corrupta, non corrupta. Cujac. & Egui. Baro præsupponunt, de pluribus fratribus unum refutasse futuram successione fratris viventis, & videntur convenire cum Baldo, & Jacobo de Belvis.

Quibus suffragatur text. dum dicit: alter, qui non refutavit, vendicat sibi totum; Andr. verò ex-

cipit figurationem casus à cap.
fin. si de feud. fuer. controu. cir-
 13 ca descriptionem nominum;
 in discursu autem figurat ca-
 sum etiam in refutatione futu-
 re successionis: ibi: *Refutavi, ut*
Sejus haberet, non obstante, quod
mibi Titio debeat, & infra:
de illo tantum actu intelligitur,
de quo agitur, investiendo Se-
jum, cum Titius deberet inve-
stiri, qui erat proximior, Ti-
tius permittit, vel refutat, ne
investiatur Sejus; idque puto
 14 fundando nervum quæstionis,
 si possidebat refutator, vel alius;
 sed in eo, an refutatio respectu
 unius officiat respectu alterius,
 & ad dictionem (*sed*) possem
 respondere, non fuisse positam ad
 diversificandum personas, ut
 una esset, quæ possideret, alia,
 quæ refutaret; sed ad diversifi-
 candum facta, quia unus pos-
 sidebat, sed refutavit. Utraque
 igitur positio potest esse vera:
 lectura *Jacob. Bal. Cujac. Eguin.*
 15 & aliorum, intelligendo de re-
 nunciante successionem viventis,
 referendo verbum (*iste*) ad pos-
 sessorem, non ad refutantem: &
 lectura *Andr.* corrigendo ver-
 bum (*sed alter*) & dicendo (*sed*
alteri) sed quia ut dixi hic
 principaliter agitur de vi, &
 extensione renunciationis de
 persona ad personam, amplius
 non insisto.

Super eodem text. contingit dubi-
 tari de illa facultate data per re-
 16 futantem per illa verba (*& cui dederit*) quæ clausula alte-
 rat naturam feudi, ut de feudo
 fiat allodium, *cap. 1. de feud. non*
hab. propr. natu. feud. quam fa-
 cultatem, præter dominum cō-
 17 cedentem, alius concedere non
 potest, & minus in Regno, ut
Andr. notat super illo text. Ex
 alio etiam, data facultate dandi
 cui voluerit, videtur de jure
 impertinens; quia posset refu-
 tarius dare feudum extraneo,
 in qua se fundat *Andr.* hic dum
 18 repetit: decessit Sejus sine libe-
 ris, & non dedit, absque distin-
 ctione, si dare potuisset isti, vel
 illi, & dum prosequitur de va-
 liditate clausulæ *pro heredibus*,
 declarat quomodo intelli-
 gitur, & quomodo permittitur,
 & conjungit clausulam (*& cui dederit*) sed nihil allegat, si po-
 tuit fieri, vel non; si igitur da-
 ret alio modo, quam ipse ha-
 bet, esset contra *tex. in §. profecto*
de leg. Corrad. cum nec totum
 feudum dividuum possit dare
 pater uni ex filiis, ut notatum
 in *cap. omnes filii. si de feud. fuer.*
controu. de quo per *Camer. in c.*
Imperialem fol. 24.

Horbon. prævidens difficultatem,
 intelligit potestatem fuisse re-
 19 strictam dandi uni ex agnatis
 comprehēsis in investitura, vel
 etiam eidem, qui in hoc casu
 move-

movebat quæstionem, cujus intellectus nedum esset divinatius, sed etiam incongruus; si enim facultas data dādi restrin-

20 gitur ad unum ex agnatis, aut esset remotior, & non potuisset alterare ordinem succedendi. *arg. c. 1. de success. feud. ibi: Nulla ordinatione defuncti manente, vel valente, nec potuisset prejudicare proximiori, ad regulam: res inter alios acta aliis non præ-*

21 *judicat*, notat *Andr. in d. §. etsi libellum*, & *Camer. in d. cap. Imperialem fol. 25.* præjudicaret etiam Domino, contra cujus voluntatem agnatus remotior ex hac datione haberet, alio tempore, quam Dominus voluisset; scilicet, præmaturè, & perverso ordine succedendi, aded quod agnatus, qui non esset proximior, dicitur extraneus in illo actu succedēdi, alio tempore sibi debito, ut dixi in *allegat. 12.*

Si verò esset proximior ille, cui iste refutarius daret, talis facultas data dandi cui voluerit, esset inanis, & frustratoria, quam jure proprio ille agnatus habuisset, & frustra precibus imploratur, quod jure communi conceditur.

Ex alio etiam videtur cōgrua positio casus cū tali facultate; debet

22 enim esse pura refutatio in proximè successurum, non pactio-

di in modum anticipatæ successionis, disputat *Andr. in d. §. etsi libellum. Loffred. cons. 3.* cui adversatur *Camer. in d. cap. Imperialem fol. 30. & 31.* itaque refutando cum facultate dandi cui voluerit, esset contra dictas regulas notissimas.

Bal. hic cognoscens difficultatem dicit, refutatorium non fuisse

23 usum tali potestate, & propterea non esse faciendam considerationem: allegat *text. in l. non distinguemus §. dies ff. de recept. arbitr.* quem sequitur *Rosenthal. de feud. c. 2. tit. de divis. feud. conclus. 36. lit. A. in fin.* quæ solutio licet sit colorata, tamen non videtur sufficiens; cum nō sit verisimile *text.* voluisse ponere quæstionem de casu, qui

24 non successit, & sic frustratorius; melior autem meo judicio solutio est, si dicamus, hic tantum agi de præjudicio refutantis, & de extensione, vel restrictione renunciationis; propterea figuratur casus de eo, qui voluit sibi præjudicare, nedum respectu personæ recipientis, ejusque successorum, sed etiam ejus, cui dedisset; de jure enim communi poterat quis sibi præjudicare ante Cōstitutiones *Lotharii, & Federici alienando partem. cap. 1. qual. olim pot. feud. alien. & alienando totum sua vita durante. cap. Tirius si de feud. fuer. controuv. cum ibi notatis, & sic*

sic *text.* posuit casum de præjudicio renunciantis tantum, prout in secunda limitatione de refutatione, ad hoc ut Dominus de novo investiat, quod neque fieri potuisset in præjudicium agnatorum; cui difficultati præoccurrit *glos. fin.* solvendo quoad ipsum tantum, quæ solutio 25 deservit etiam pro ista clausula *et cui dederit*, quæ sibi tantum potuisset præjudicare, & non aliis, cum qua solutione cõcordat *Rosenthal. d. loca in fin. cum ibi notatis*, Cæterum de jure novissimo in Regno non valeret, & idem potuisset revocare; sed quia quæstio proposita respicit tantum articulum unum actionis personalis, vel realis, de alio non curavit Jureconsultus Author hujus rei.

Hic accedit *Rosenthal. c. 2. de feud. divis. conclus. 36. lit. A. in fin. d. 26* cens, illum pactum perinde haberi, ac si non fuisset adjectum, & feudum manere in vera ejus natura, ex quo refutataris in vita non erat usus illo pacto; & subdit, etiam pactum illum esse personale, respectu fratrum, & hæredum, in refutatarium non collatum, & proinde in nullo ejus naturam mutat; & quod istud pactum sit personale, idem *Rosenthal.* plures adducit *de feud. alien. cap. 9. lit. G.* aded ut ex ejus dictis exornari, & declarari hæc difficultas la-

tius posset, & in *c. 1. de eo, qui fin. fec. agna.* non posse applicari ad feudum, est dispositio *text. in cap. 1. de feud. non hab. propr. natu. feud.* quem exornavit *Rosenthal. d. cap. 2. conclus. 36. lit. A. in princip.*

CAPUT XII.

De refutatione reali, vel personali, & quibus modis concipiatur?

SUMMARIUM.

- 1 Refutatio, aut est realis, aut personalis.
- 2 Monialis an præsumatur velle facere personalem, vel realem?
- 3 Filia, renuncians mortuo fratre, potest succedere per l. pactum, quod dotale.
- 4 Juramentum ligat filiam renunciantem.
- 5 Filia, quæ renunciavit fratri, eo mortuo sine filiis, succedit ex nova causa.
- 6 Decisiones S. C. de filia renunciante.
- 7 Filia renuncians excluditur à patris, vel sororis filiis.
- 8 Filia renuncians potest succedere, collatis dotibus, cum sorore.
- 9 Filia secundum Napodan. excluditur quando voluit se excludere à numero agnatorum.
- 10 Filia renuncians secundum aliquos

- quos, in bonis postea quæsitis, nisi essent annexa.
- 11 *Filia, quæ renunciavit, si nullus frater superest, potest succedere ex nova causa.*
- 12 *Renunciatio reducitur ad non causam, quando decedit persona, cui fuit renunciatum.*
- 13 *Frater, cui fuit renunciatum, decedendo intestatus, videtur vocare sororem renunciantem.*
- 14 *DD. tenentes pro renunciante ex antiquioribus.*
- 15 *Casus conf. Roman. 22. & Minad. conf. 22.*
- 16 *Conf. Roman. de aquiliana stipulatione refellitur.*
- 17 *Aquiliana stipulatio non extendit casus, sed efficacius obligat.*
- 18 *Acceptatio fuit inducta ad plenioris liberationem.*
- 19 *Soror, renuncians per aquilianam stipulationem, potest venire per unde cognati.*
- 20 *DD. refellentes Roman. qui magnificat aquilianam stipulationem.*
- 21 *Renunciatio, per pactum de non petendo, excludit renunciantem.*
- 22 *Stipulatio pro se, & heredibus est personalis, non realis.*
- 23 *Distinctio Bar. quando persona ponitur ad specificandam, vel ad exequendam.*
- 24 *Feudistæ melius tractant articulum renunciationis.*
- 25 *Casus figuratio cap. 1. de eo, qui fec. agnat.*
- 26 *Renunciatio, & in omnem casum, excludit renunciantem.*
- 27 *Refutatio, ut de novo investitur, excluditur; quia non est agnatus.*
- 28 *Refutatio omnino, & in omnem casum, quibus verbis concipiatur?*
- 29 *Et fit quando generaliter, vel quando non apparet persona, cujus favore facta sit.*
- 30 *Intellectus l. 1. §. sed videndum ff. de success. edic.*
- 31 *Renunciatio realis quando disponit de re, & non respexit ad personam.*
- 32 *Decis. Sac. Conf. de refutatione pro se, & heredibus, ut sit personalis.*
- 33 *Aliæ decisiones relatæ pro refutatione personali.*
- 34 *L. conficiuntur non procedit, ubi est statutum exclusivum foeminarum.*
- 35 *Renunciatio operatur, ut frater possit disponere de bonis antiquis.*
- 36 *Monialis secundum aliquos non præsumitur se velle excludere à remotioribus.*
- 37 *Sac. Conf. judicavit contra monialem ex præsumpta voluntate resultante ex ingressu, & ex geminata renunciatione.*

Andr.

A *N*ot. post varias disputationes posuit quæstionem de refutatione reali, & personali, de qua quæstio est in *dit. de eo, qui fin. sec. agn. de fend.*

1 *pater*, in quo articulo olim patrocinando scripsi pro sorore ingressura Religionem, quæ renunciavit future successioni fraternæ, cui cum casus evenerat, agnatus remotior prætendebat esse præferendū, sub prætextu, quod esset *realis*, vel in *omnem casum*: ipsa contradicente esse *personalem* favore fratris tantum, quo extincto, posse succedere ex nova causa. Qua occasione alius juris articulus emer-

2 *ferat*, an in Monasteriū ingressura procedant regulæ juris, an verò præsumatur *realis*, quasi moritura in Mundo; prout adversarius assererat: superaddito, quod soror geminasset renunciaciones.

In quo articulo vis non erat in successione de jure civili, quod

3 mortuis fratribus posset succedere, per notata in *l. pactum quod dotale C. de collat.* sed ex dispositione juris Canonici, obstante juramento. *c. quamvis de pact. in 6.* Sed quia actus non debet operari ultra intentionem agentis, ut valeat renunciatio favore personarum, quarum respectu processerat, de qua magi-

straliter *Napodan. in Consuet. Neap. si moriatur de succ. ab intest. in glos. ipsi successores*, qui discurrendo totam materiam, fecit plures casus.

Primus est de filia nupta à patre cum renunciacione, an excludatur à sorore in capillo, nullo superstite masculo, de quo pertransit; sed decisio est *Affl. ibi, & Capyc. in decis. 19.* licet aliàs fuisse contrarium decisum referat *Carav. ad Affl. ibi, & Camill. Salern. ad Napodan. ibi num. 37.*

7 aliamque *decis.* referat *De Ponte cons. 39.* & de hac quæstione agebatur in *decis. de Franchis 375.* licet esset in nepote ex sorore prædefuncta, repræsentante matrem per *antib. ut fratrum fil.* & *Napod. infra vers. sed quid,*

8 concludit, collatis dotibus, renunciantem posse succedere in declaratione *vers. sed si tempore,* excludi à sorore in capillo, quæ tempore renunciacionis, sola superfuisset, sed si sola renuncians esset, non excluderetur.

Num. verò 37. venit ad casum quæstionis de renunciacione reali, limitando, quæ dixerat, ut non possit renuncians, quando renunciavit, se excludendo omnino, & ut filia, & ut agnata, quo casu videtur jus succedendi repudiatum, & tunc successio incæpit ad alium pertinere, seu ad remotiores, vel ad Fiscum.

Deinde

Deinde refert aliorum sententias,
quas non approbat. Distinctio-

10 nes erant posse succedere ad bona
quæ sita post renunciationem,
tam si erat personalis, vel realis
renunciatio, quam si fuerat
certificata, vel si bona quæ sita
essent annexa primis: Ipse verò
11 residet in sua opinione, posse
succedere ex nova causa. l. 1. §. sed
videndum ff. de success. edict. quasi
quoddam mutata successione, suc-
cedat sibi ipsi. l. 1. §. 1. ff. de vulg.
& pupill. substit. l. quod duplici ff.
de regul. juris. l. si servo meo ff. de
12 leg. 1. renunciatio enim redu-
citur ad non causam. l. 1. §. cum
existimaret ff. de leg. 2. & l. tale
pactum §. fin. ff. de pact. quia non
13 adest frater, cujus favore renun-
ciaverat, qui moriendo intesta-
tus videtur vocare eandem, uti
proximior. l. consuevitur C.
14 de jur. codicill. prout concludit
Bal. cons. 37. ubi refert ita con-
suluisse Salic. concordat Angel.
cons. 57. Arasin. cons. 17. n. 7. Idem
que Bal. in d. l. pactum, quod do-
tali vers. quinto quæro. Salic. in d.
l. pactum C. de pact. ubi Paul. &
Dec. nam. 9. Idem Paul. in l. qui
superstitis ff. de acquir. hered. Co-
varr. in d. cap. quamvis §. 3. num. 4.
Felin l. 66. num. 44.

Quibus obstat ex diametro Roman.
cons. 22. & Minad. cons. 22. sed
15 bene visis, sunt consilia in ca-
su renunciationis per modum
abdicationis, & privationis,

quando excluderetur in omni
casu, etiam à Fisco, sed arti-
culus eorum in genere non esset
dubitabilis: cōtroversia autē est,
qualis sit renunciatio, per mo-
dum privationis; quia Roman.
16 se restringit, quando fuit per
Aquilianam stipulationem, per
acceptilationem, per pactum de
non petendo, & de non succe-
dendo: quo casu procedit de-
cis. 375. de Franck. ut in narra-
17 tione casus est videre. Eodem-
que modo figurat Paris. cōf. 26.
sed sola Aquiliana stipulatio ef-
ficacius tantum operaretur, non
extenderet casus renunciationis,
ad quod fuit inventa à Gallo
Aquilio. Specul. notat in tit. In-
stit. de obligat. & solut. §. 2. vers.
aquiliana. Non tollit ergo na-
turam obligationis; sed effica-
cius obligat in casu suo. Dec. in
l. actione C. de transact. Pariter
18 acceptilatio est liberatio indu-
cta ad plenam liberationem. l. 1.
ff. de acceptil. & Instit. quib. mod.
toll. oblig. §. item per acceptilatio-
19 nem; ideo solet poni in genera-
li liberatione, sed non exten-
dit; quapropter Capyc. ad Na-
podan. ubi sup. dicit, renuncian-
tem isto modo posse venire per
titulum unde agnati, nec habeo-
20 tur pro mortua. Concurrit
Frecc. ibi, in sua addit. ubi Pi-
san. in sua etiam addit. repro-
bat Roman. qui in d. cons. 22.
magnificat renunciationem per

V

Aqui-

- Aquilianam stipulationem, di-
 21 cens, fuisse decisum cōtrarium;
 sola enim renunciatio, quæ fit
 per pactum de non succedendo,
 excludit renunciantem, per no-
 tata in *l. si unus §. ne peteret ff. de*
pact. Et in illo casu fuit dicta de-
cis. de Franch. 375. & Conf. Mi-
und. 22. quæ clausulæ, cum in
 isto casu deficient, deficit con-
 sequentia.
- Videndum est ergò, quomodo
 concipiatur realis renunciatio,
 22 vel personalis, in quò nulla
 vis est in consideratione, quòd
 quisque videatur stipulare sibi,
 & hæredibus. *l. si pactum ff. de*
probat. & cap. 1. de duob. fratr. à
cap. invest. nam Peritiores di-
 23 stinguunt, ut vel persona poni-
 tur in contractu ad demonstran-
 dum, cum quò fuit factum, vel
 ponitur prò executione. *Bald. in*
l. jurisgentium §. pactorum ff. de
pact. ubi *Bart.* notat, quod nec
 tollit difficultatem, si restrin-
 gitur ad jus delatum, vel defe-
 rendum; sed feudorum Inter-
 pretes melius tractant articu-
 lum, inter quos præcipuè *An-*
dr. in c. 1. de eo, qui fin. sec. agnat.
- 24 in principio ponit casum de
 tribus agnatis, Titio renun-
 ciante: Sejo, cui fuit facta re-
 nunciatio: & Sempronio, qui
 erat agnatus remotior. Præde-
 25 cessit Sejus: volebat succedere,
 idem Titius, qui renunciavit:
 concurrebat Sempronius, fun-

- dans se in renunciatione. De-
 ciditur ab *Andrea*, sicut in *text.*
 Titium renunciando non cogi-
 tasse, ut præferret remotiorem,
 sed tantum prætulisse Sejum
 jam defunctum: renunciavit
 fratri, non successioni fratris,
 nec debet perimi, quod cogita-
 tū non fuit; idèd *Isern.* ibi decla-
 rat duas limitationes illius *text.*
- 26 Prima est quando renuncian-
 vit omninò, & in omnem ca-
 sum, & tunc est realis. Secun-
 da, quando refutavit, ut de no-
 vo investiatur agnatus. Et in
 27 utroque casu excluditur: in pri-
 mo; quia videtur abdicare à se
 jus succedendi: in secundo; quia
 in feudo novo non esset agna-
 tus.
- Declarando primam, quomodò fit
 omninò, & in omnem casum, dicit,
 28 fieri posse quando generaliter
 refutavit successionem. *l. si ser-*
vitus ff. de serv. rustic. prad. ubi
 supposuit suas ædes servituti,
 ne luminibus officiatur, respec-
 xit ad servitutem, & ad gene-
 ralitatem, etiam de futuris lu-
 minibus; quia res stipulatur;
 scilicet servitus luminum; idèd
 realis est: ad idem allegat *l. fin.*
C. de remis. pign. ubi creditor li-
 beravit rem hypotheca, & non
 reincidit, prout foret, si favo-
 re certæ personæ facta esset; quia
 personalis esset. Unde *Capyc. in*
invest. v. feudorum divisio, limi-
tat. 4. declarat verba ista *Isern.*

ut

ut dicatur realis omnino, & in
 29 omnem casum, quando non ap-
 paret persona, in cujus benefi-
 cium facta sit; aliàs si personæ
 facta sit, semper erit personalis.
Liparul. etiam ad *Ifern. de vass.*
decrep. etas. verb. simpliciter dat
 eandem intelligentiam, & sic
 semper splendet doctrina *Na-*
podan. fundata in *text.* & in *glos.*
 30 *l. 1. §. videndum ff. de success. edict.*
v. succedat, in quæstione, de
 filio renunciante, quod si su-
 perest alius filius, qui possit ve-
 nire per *unde liberi*, ille, qui re-
 nunciavit, excluditur; aliàs
 idemet succederet sibi ipsi, ubi
glos. subjungit: *Secus si genera-*
liter renunciavit, vel simpliciter;
 idest: si non esset persona, cui
 vellet acquirere, videtur se exi-
 mere à numero agnatorum, &
 succederet remotior, vel Fiscus,
 allegat *lin plurium ff. de acquir.*
hered., ubi excluditur, qui re-
 futavit hæreditatem, & sic di-
 spositio confertur ad rem, non
 31 ad personam. Hinc est, quod
Panorm. in cap. 1. extr. de renunc.
 ponit pro regula, renunciatio-
 nem esse personalem, quando
 ponitur persona, cui acquiritur:
 realem verò, quando generali-
 ter fit, ubi est docta *Additio*.

Et in causa Virginix Gambacor-
 tæ, renunciatio, & refutatio fa-
 32 cta filio, & heredibus, fuit de-
 clarata personalis, fuitque re-
 perta *Additio* ad pennam in Co-

dice meo vetustissimo *Andr. de*
Iser. quod renunciatio per acqui-
 lianam, nunquam fuit judicata
 realis; imò *Joannes Vinc. de Ann.*
in rubr. de vass. decrep. etas. n. 70.
 refert, renunciationem per ver-
 ba similia, esse personalem, in
 33 causa *Seren. Ducis Urbini*, &
 in *Moniali* pariter; quia vide-
 tur velle præferre fratrem tan-
 tum, relatis pluribus decisio-
 nibus *Sac. Conf. & Reg. Came-*
ræ, ex præsumpta voluntate
 utriusque per *d. l. conficiuntur*,
 34 quam limitant *DD.* quando
 adest statutum exclusivum fe-
 minarum, vocando masculum
 remotiorem; quia videtur in-
 stituere vocatum à statuto. Ita
 consuluit *Alex. conf. 29. lib. 3.*
Menoch. de adipisc. poss. remed. 4.
num. 84. sub quo fundamento
Putens compilavit solenne cõ-
 siliū post consilia *Sforz. Odd.*
 35 alio etiam modo, ut frater pos-
 sit disponere de bonis antiquis.
 Tandem reducitur quæstio ad spe-
 cialitatem de *Moniali*, de qua
 36 *Covarr. d. cap. quamvis §. 3. nu. 4.*
vers. 4. & seq. Fel. d. lib. 6. n. 45.
& 48. & Vasq. de succes. procren.
§. 18. non audet recedere ab opi-
 nione *Covarr.* sed dicit, esse co-
 gitandum *num. 116. & 111. &*
de Franch. d. decis. 375. non al-
 legat alium Doctorem, præter
Vasq. Qualitas ergo *Monacatus*
 addita non consideratur posse
 ampliare casus renunciationis,

ad quæ novissimus *Mosfes*. ad
Napedan. quamplura cumulat
 de præsumpta voluntate Mo-
 nialis.
 Sac. Conf. discussa causa, & con-

37 fidei ageminata renunciatio-
 ne, atque potissimè *Consuetu-*
dine Neapolitana pro agnatis,
 de bonis antiquis, prætulit
 agnatum remotiorem.

REPE.

REPETITIO AD TITULUM

De Feudo sine culpa non amittendo.

CAPUT I.

Ad Rubricam Tituli.

SUMMARIUM

- 1 Rubrica non erat in antiquioribus impressionibus; sed subtit. Constit. Lotharii continebatur.
- 2 Proprium Imperatoris loqui per verbum (sancimus.)
- 3 Obertus has Constitut. Loth. sub congruis titulis collocavit.
- 4 Aliquas Constitut. Lothar. inter leges Longobardas.
- 5 Dissensio Doctorum, cujus Lotharii sint constitutiones ipsae.
- 6 Lipartulus sibi contrarius de persona Lotharii.
- 7 Lotharios, tres fuisse, demonstratur.
- 8 Lotharius III. Author istarum Constitutionum.
- 9 Condictio causa dati, ex isto tit. sumpta à jure Romano.
- 10 Pandectas juris Romani reperi-
tas tempore Lotharii I. &
Alex. II. Pontificis.
- 11 Classis Pisana in Anapbitana
regione reperit Pandectas ju-
ris Romani.
- 12 Alex. II. & Lotharius I. pro-
mulgari Pandectas per Euro-
pam curaverunt.
- 13 Imperatores illius temporis ca-
rebant Jurisconsultis eximis.
- 14 Injuria temporis non valuit of-
fendere Pandectas tanti juris;
prout de aedificiis Romanis ges-
sit.
- 15 Continuatio rubricae, secundum
Authorem.
- 16 Decisio text. de amissione feu-
di, ob non praestitum servitium,
descendit à jure Romano.
- 17 Variæ decisiones juris Romani
ob ingratitudinem.
- 18 Culpa declaratur secundum
Theologos, & Juristas.
- 19 Fellonia, vox nova, frequens in
jure feudorum.
- 20 Fellonia significatio, secundum
diversos Authores.
- 21 Fellonia de jure feudorum signi-
ficat ingratitudinem.
- 22 Egregia, secundum diversos
Authores, denotat excessum,
sive in bono, sive in malo.
- 23 Fellonia, alia circa personam
Domini: alia circa contra-
ctum gestum cum ipso Domino.
- 24 Fellonia in committendo, &
fello-

fellonia in omittendo.

25 *Ammittere feudum, intelligitur per sententiam Judicis.*

26 *Dominus non potest spoliare vassallum feudo, auctoritate propria.*

27 *Dissasio quid significat.*

Ubricam istam in priscis impressio- nibus non repe- riri glos. hic nos advertit, cujus ra- tionē reddit *Ifern.*

quia sub longè præcedenti *tit.*

1 Constitutiones *Lotbarii*, & an- tecedentes, & subsequentes usq; ad *tit. Quomodo feudum ad filiam pertineat* continentur, & modo loquendi motus, per ver-

2 bum *fancimus*, proprium Imperatoris, condendo jura; proinde, non esse consuetudines, adno- tavit in *d. rubr. Constit. Lotbar.* ibique *Osborn. Gallus* subjun- git, *Obertum*, leges illas tempo- re coronationis illius promul- gatas sub pluribus *tit.* secun- dum subjectā materiam distri- buisse, ejusdemque fuisse *tit. de prohib. feud. alienat. per Lotbar.* Glos. ibi notat, relato *Pyleo*. Alias

4 etiam sub eadem inscriptione legimus inter Longobardas le- ges *tit. 1. lib. 3.*

Cujus autem *Lotbarii* sint Consti- tutiones ipsæ, magna fuit in- ter Doctores dissensio, sibi- que contradicit *Liparus* hic, ab his,

6 quæ dixit in *d. tit. de prohib. feud. alienat. per Lotbar.* Tres tamen fuisse *Lotbarios* Imperatores,

7 certum est; Primum filiū *Lodo- vici* filii *Caroli Magni* tempore *Alex. II.* Pontificis *Maximi*, de quo *Ifern. de pac. jur. firm. §. pu- niantur num. 19. circa medium.*

Secundum, filium *Ugonis*. Ter- tium, filium *Geberardi* tempore *Eugenii II.* cujus sunt Constitu-

8 tiones ipsæ, quas dirigit *Euge- nio II.* quo tempore neuter alio- rum imperavit, ipseque se ap-

pellat *Lotbarium Tertium* in *d. rubr. de prohib. feud. alien. per Lo- tbar.* quod *Liparus* ibi, errori

Oberti compilatoris falsi adscri- psit: illa etiam viva ratio de- monstrat; dum actionem con-

9 cedit Domino ad repetendum feudum per conditionem *cau- sa dati*, desumptam à jure Ro-

mano in *tit. de condiç. causa dati*, quod licet casu fuerit re- pertum tempore *Lotbarii I.* &

10 *Alex. II.* vix tamen adhuc eo- rum Consilarii tanti pelagi ju- ris Romani singularitates addi-

scere potuissent, ea nāque tem- pestate, dum *Pisis* convenissent Imperator ipse, & *Alex.* Pon-

tifex ad corrigendam *Anacleti* perfidiam, cujus partes *Roge- rius Guiscardus* Normānus tue-

batur, ut eum à juvamine *Ana- cleti* diverteret, *Pisana* classis ab ipsis transmissa ad *Salerni-*

tanā oras perturbandas sub *Rogerio*

gerii ditione inter Amalphitana Gaza comperiit Pandectas Romani juris, quæ ad Civitatem Pifarum transvectæ, & à dictis Principibus recognitæ, 12 eorumque sumptibus transcriptæ, ad plures Europæ Universitates transmissæ, & publicatæ, coeperunt in usu esse, à quo confestim, impossibile quasi esse poterat, Peritos illius temporis didicisse regulas actionum, quo tēpore *Lotharii III.* fieri potuisset, cum Imperatores illius tēporis non habuerint Jurisperitos, nec *Federicus I.* ut notat ex ea lege *And. de pace tenen. §. quod si de rapina num. 16. in fin.* quod *Afflict.* tribus etiam Regibus sui temporis imputavit eodem *tit. §. si duo in fin.* & *Andr. in §. seq. §. si tres*, & *Liparul.* annotat ibi, *verb. bonos*, unde ab *Othomano* dissentio, dum putat, *Lotharium* filium *Pipini* has cōdidisse Constitutiones, in quo hoc admirādum cognoscimus, 14 injuriam temporis magnis edificiis, Thermisque Romanorum non percepisse, levibus tamen paginis, in quibus tantum jus erat conscriptum, officere non potuisse, nec tineam corrodere valuissē: historiam ponit *Plat. in Eugenio II. Blond. decad. 2. lib. 2. Consalv. de Ille soas in 1. vol. Histor. Pontifical. lib. 4. in Eugenio II. Carol. Sig. de Regn. Italie lib. 10. Volaterran. commen-*

tar. lib. 27. fol. 224. sed de his satis.

Continuationem, ut miscellanea hujus juris compilatio permittit, fieri posse, arbitror, à remotis respectivè ad *tit. generalem Constitut. Lotbar.* cum præcedant multiplicati *tit. de amissione*, & causis amissionis feudi, inter quas est illa præcipua, ob denegatum, vel non præstitum servitium, consequens erat per legem specialem de ea quoque, & de actione ob id competente directo Domino pertractare, quæ hic subijcitur *sub tit. de feu. sine culp. non amitt.* 16 & per consequens de amittendo in specie, ob non præstitum servitium: idque naturali, ac civili ratione fulcitur: concordat *text. cap. 1. sup. de nat. feud.* nam etiam filius de jure Romano reducitur ad pristinam paternam potestatem ob ingratitudinem, libertusque ad servitutem. *C. de ingrat. lib. 12.* Donatio pura, & ob causam ex eadem ingratitudine revocatur. *l. fin. C. de revoc. donat. l. 1. C. de donat. quæ sub modo, vel cond. si. quem text. ad hoc citat Ifern. in §. sed nec alia. Quæ sit prima causa benef. amitt. nu. 36. in fin.* exornat *Rosenthal. de feud. p. 2. cap. 10. conclus. 20. n. 6.* & magis copiosè, ac eleganter *Schrader. de feud. part. 9. cap. 9. causa 42. num. 9.* & sex ingratitudinis differe-

differētias explicat *D. Augustin.* in expositione *Psal.* 108. relatus à *Gratiano* in c. 1. causa 23. quæst. 3.

Verbum *culpa*, in rubrica positum, est nomen generis, continens, 18 quod negligēter omittitur, vel malitiosè peccatur. *D. Thom.* in 1. part. summ. quæst. 48. art. 5. & 6. *Bar.* distinguit in l. quod nerva ff. de posit. secundum subiectam materiam, sive in faciendo, sive in omittendo. *Cur.* de feud. part. 1. quæst. 7. princip. in singl. in l. si mora ff. solut. matr. *Rosenthal.* de feud. c. 10. concl. 17. *Vult.* de feud. in d. cap. 11. nu. 17. habetur in l. lata culpa 223. & in l. magna ff. de verb. & rer. sig. aliqua *Bart.* in l. quod si noluit §. qui assidua ff. de edil. edicto, habetq; speciale nomen aliquando proditio, fellonia, crimen Læsæ Majestatis, ut materiæ casus expostulat.

Fellonia autem reperitur expressa in hoc jure feudorum in pluribus locis. c. Domino committente. si de feud. defunct. mil. controu. fuer. & in cap. unic. qual. dom. propriet. priuet. & in cap. 1. an ille, qui interficit frat. dom. sui, & de vassal. qui contra constit. *Lothar.* feud. alien. largè que sumpta, significat omnem defectum descriptum in jure feudorum, ut notat *lo: Rayn.* in c. Imperialem §. præterea datatus. de probit. feud. alien. per *Feder.* num. 31, signifi-

20 cat enim deceptionem à verbo fallo. *Zafius* verò de feud. part. 3. num. 2. declarat, felloniam esse, vel delictum, vel perfidiam, *Othom. Gall.* putat, significare capitale facinus, allegat. d. cap. Domino committente felloniam, & d. cap. 1. an ille, qui interf. qui text. diversimodè loquuntur; nam cap. unic. qual. dom. propriet. priuet. in princ. dicit, apertam felloniā, & in d. c. 1. an ille, qui interf. primò dicit simpliciter de fellonia, & de nece fratris: deinde dicit, nec aliam felloniam commiserit, quasi de simili delicto intellexerit. Fellonia igitur significat grave scelus, quale est fratricidium ex causa successione, unde concludit *Othom.* secundum Germanos, Latinos, & Longobardos, felloniam significare scelus. *lo: Ronchot.* Germ. de feud. cap. 2. num. 17. dicit, felloniam esse idem, quod perfidiam, ingratitude, & improbitatem vassalli, non à verbo fallo, ut putabat *Rayn.* in d. §. præterea; sed potius à verbo græco, quod fraudem, imposturam, & deceptionem significat, quod sentit *Cujac.* tit. quib. mod. feu. amitt. Voce vero Longobarda, *astulium*, dicitur, quod dolosum, & callidum denotat, quam vocem sic expendit *Plant.* in penul. mea soror, ita stupida est sine animo bastu. *Vult.* de feud. quib. mod. feud. amitt.

amitt. num. 16. vers. hinc culpam,
delatis his cum *Spigell. in lexic.*
vocem barbaram esse dixit, &
militare delictum esse, quod,
& Domino, & vassallo accide-
re potest, ex juribus supra cita-
tis: concordat *Thesaur. lingua*
21 *latinae lit. F.* quod eodem jure
feudorum solet appellari ingra-
titudo. *quæ sit prima causa be-
nef. amitt. §. præsentis,* & de om-
ni ingratitudine nedum nota-
ta, & expressa in jure feudorum;
sed talis, quæ causaret exhære-
dationem, privationemque le-
gitimæ in filio, donationisque
revocationem, *d. tit. quam text.*
feudalis solet appellare egregiâ.
22 Aliqui putant elegantiam po-
sitam ab *Oberto* ibi, quam non
cognovit *Alvar. ibi,* quem re-
prehendit *Zaf. part. 10. de feud.*
num. 63. tanquam non bene in-
structum de lingua latina, cum
egregium in latina lingua, sive
insigne, conveniat gestis, sive
cum laude, sive cum vitupe-
rio: dummodo sint præter cæ-
tera, ad quod citat graves Au-
thores, *Virgilium, Terentium,*
& *Tacitum.* Quæ satis esse pro
ætyologia putavi: probatur
in *cap. 1. quib. mod. feud. amitt. &*
hoc tit. nostro de feud. sine culp. non
amitt. etiam quod sit ultra cau-
sas expressas in jure feudorū, *Ro-
senthal. de feud. par. 10. conclus. 7.*
arbitrio Judicis. *Roland. à Valle*
cons. 13. num. 96. quando culpa

non est excessiva *Iacobin. in in-
vest. verb. dictique vassalli promi-
serunt nu. 30. Zaf. in d. part. 10.*
num. 23. Josbech. par. 13. nu. 33.
Mozz. de feud. in tit. quib. caus.
feud. amitt. num. 120. Berthochel
de feudis cap. 8. num. 131. Cujac.
de feud. c. 1. quib. mod. feud. amitt.
Duaren. de feud. cap. 14. quod li-
mitat *Curtius,* dummodo cul-
pa sit in Dominum, *de feud. p. 4.*
num. 77. cui adhæret *Rosenthal.*
d. p. 10. conclus. 5. & Valt. d. c. 11.
num. 13.

Fellonia etiam à Doctoribus di-
stinguitur; quia considerari po-
23 test respectu contractus; idest:
quando vassallus aliquid gerit
contra Dominum, circa con-
venta in contractu infeudatio-
nis, erga rem feudalem; & respec-
tu personæ Domini: sic *Bal.*
brevibus verbis *de feud. non ha-
bent. propr. nat. verbo amittas,* ubi
Mart. Landen. idemque *Bal. in*
præludiis feudorum in final. divis.
num. 57. verbo, quod est, & in
cons. 291. ad evidentiam num. 7.
vol. 2. & extr. de fide instrum. in
cap. si cautio num. 72. & in cap.
unic. si vass. feud. privet. cui defe-
ra, ubi loquitur de ingratitu-
dine, digna privatione feudi,
distinguendo, aliam considera-
ri respectu contractus, aliam re-
spectu delicti, & *de feud. guard.*
§. item num. 3. ubi *Alvar. nu. 11,*
& *Præpos. Alex. nu. 13.* idem *Al-*
var. in c. Imperialem §. illud quo-

X

que

que num. 5. & Præpos. nu. 2. verb. restat modo, idem Bal. cons. 11. incip. factum tale est vol. 1. n. 2. ubi videtur exemplificare alio modo.

Ipsaque fellonia, culpa, vel ingratitudo consideratur, tam in 24 committendo, quam in omit- tendo. glos. in l. si mora ff. solut. matr. Rosenthal. de feud. part. 2. cap. 10. conclus. 1. Quomodo au- tem fellonia probetur, latissi- mè explicant Schrader. de feu- dis 2. part. 9. partis principalis sect. 13. quæst. 57. per totam. Ro- senthal. de feud. c. 12. conclus. 19. ad quos, brevitatis causa, cum impræsentiarum ad nostrum non pertineat institutum, re- mitto Lectorem.

Amittere verò, privationem per sententiam Judicis, denotat: id- 25 que maxima ratione consti- tutum est in text. nostro, ne sit in arbitrio Domini disvesti- re vassallum possessione feudi; cum enim illa voluntaria Do- mini revocatio abrogata fuerit, perpetuaque remansit conces- sio feudi. §. & quia vidimus in 1. rubr. & in d. cap. 1. de nat. feud. consequens erat, ut sine causa fieri non possit; meritò etiam, ut causa à Judice diffiniatur, si- ve quoad declarationem, si- ve quoad privationem, quod, ver- bis germanis, explicat Isern. de capit. Corrad. in addit. num. 12. (in casu denegati servitii Domi-

26 nus dissasiet vassallum per Pares Curia) quod etiam statuit Con- stitut. Regni si vassallus: ibi: Dissasiet per exguardum, quod est idem, quod laudamentum Parium, de quo in text. isto: nec differentiam posuit, si omit- tendo, vel committendo cul- paverit; tantum enim operatur culpa vassalli, in materia servi- tii, non præstiti in omitiendo, quantum similis in cōmitten- do: non facere enim est facere. Instit. de nupt. §. si uxor, quem text. expendit Isern. in simili de capit. Corrad. num. 20. & in c. Im- perialem num. 45. copiosè Rosen- thal. de feudis part. 2. d. cap. 10. conclus. 12. num. 12. & in alleg. lit. L. qui ibi multos citat Ad- stipulatores, & illud idem pro- bant text. in l. si procuratorem 8. §. dolo autem, & in l. dolo est 44. ff. mandati, & in l. qui non facit 164. ff. de reg. jur. Germani 27 utuntur hac voce dissasire: sa- sio enim possessionem signifi- cat, dissasio spoliationē posses- sionis denotat, unde Tiraquell. fecit elegantem tractatum in opuscul. (le most saisi levif) ubi de possessione defuncti transla- ta in hæredem vigore illius sta- tuti agit. Confert ad decisio- nem ipsam. d. cap. 1. de nat. feud. et c. fin. quo temp. miles invest. per. deb. quamplura posuit Odofred. in summ. tit. quib. mod. feud. amitt. in princ. & Isern. de controuv. feu.

apud

apud Pares termin. num. 8. declarat plenius verbum dissastre.

C A P U T II.

Oppositiones contra Rubricam.

S U M M A R I U M.

- 1 Rubrica, quando continet orationem perfectam, allegatur ad decisiones causarum.
- 2 Feudum amittitur ob culpam denegati servitii.
- 3 Casus privationis feudi sine culpa sua: ut de Patre, & filio.
- 4 Dura provisio, qua Pater, offerendo filium, poenam evitat.
- 5 Abusus priscae clementiae in dicto casu.
- 6 Naturalis instinctus circa propriam speciem.
- 7 Jus civile à naturali fulcitur, cogendo Patrem alere filium.
- 8 Privatio cohabitationis Patris, & filii dura de jure naturali.
- 9 Educatio filii perpetua, cum etiam mores respiciat.
- 10 Consideratio Patr. Aloysii de Granata ad unitatem matrimonii.
- 11 Culpa subinfendati sufficit ad privationem primi infendati.
- 12 Culpa Domini infendantis nocet infendato.
- 13 Vassallus privatur feudo, etiam ex actu virtutis, puta Religionis.

- 14 Vitam Religiosam praestantiorē laicali.
- 15 Privatio feudi, secuta inhabilitate personae, sive origine, sive per accidens.
- 16 Actio injuriarum competit inhabili.
- 17 De jure civili obstat regula, quod poena suum sequatur Authorem.
- 18 De jure civili Pater non puni-
tur ex culpa filii, nec è contra.
- 19 Neque socius ex culpa socii.
- 20 Neque frater ex culpa fratris.
- 21 Nemo ex aere alieno tenetur.
- 22 Filius de jure civili aliquando puni-
tur ob culpam Patris.
- 23 Jus Canonicum approbat jus civile contra filios rebellium.
- 24 Dubia videtur conclusio de poena, ex culpa aliena.
- 25 Rationes fundamentales juris feudorum in ista materia.
- 26 Pater puni-
tur etiam ratione patriae potestatis, sicut aliarum domesticarum personarum.
- 27 Temperamentum juris feudorum circa poenam, ex culpa aliena.
- 28 Exempla Sacrae Scripturae de poena ob culpam alienam.
- 29 Caro filii est caro Patris.
- 30 Culpa Patris differt si ante, vel post conceptionem procedit.
- 31 Solutiones Theologorum ex Aristotel. de culpa Patris, quando noceat filiis.

- 32 De pena in tertiam, & quartam generationem.
- 33 Distinctio pena temporalis, & spiritualis.
- 34 Remissiones ad Authores Theologos.
- 35 Ratio de culpa feudatarii, quare noceat Domino.
- 36 Differentia inter feudatarios, & socios.
- 37 Ratio, quare culpa Domini noceat vassallo.
- 38 Solatio argumenti, de amissione feudi, ob ingressum Religionis.
- 39 Solatio argumenti ex vitio corporis.
- 40 Distinctio Dyni, quod causa est loci culpa.
- 41 Remissio de culpa Patris, quando noceat filio, petenti renovationem investiturae.

- Ed posito pro constanti, rubricas continentes orationem perfectam allegari posse ad decisiones causarum,
- 1 ut notant DD. in rubr. ff. de reb. cred. & si cert. pet. hancque nostram continere sensum perfectum, de non amittendo feudum sine culpa, consequens est, oppositiones adversus ipsius decisionem adducere pariter, & solutiones.
- Primum enim obstat cap. Imperialem §. insuper, ubi pater punitur ex
- 3 culpa filii, filiusque ex culpa

- patris, amissione feudi; si enim filius offenderit Dominum, pater ejus privatur feudo, & è contra, de quo Qdofred. tit. quibus mod. feud. amitt. num. 107. causa 324. fol. 129. nec dicatur excusari, offerendo filium Domino, ut satisfaciatur, ut in d. text. vel separando se à cohabitatione filii; nam primum periculosum esset, posset enim Dominus punire filium pena corporali, cum distinctione per Ifern. ibi, neque hodie practicatur clementia Principis, sub illa ratione, ne videatur proprium filium ad necem obtulisse. l. milites §. desertorum ff. de re milit. & secundum esset contra naturalem instinctum, atque major poenae: dura namque est separatio patris, & filii. l. separationum Cod. commun. utriusque judic. quæ à naturali instinctu descendit.
- 6 Principi enim, dicit Tull. de offic. lib. 1. omni generi animantium est à natura tributum, ut quisque vitam, corpusque tueatur, declinetque, quæ nocitura videntur, & communis procreandi appetitus, & cura quædam eorum, quæ procreata sunt. Concinnit tex. l. penult. §. facilius ff. de bon. liber. ibi: Cum omnia, quæ nostra sunt, liberis nostris ex communi voto paramus: undique igitur punitur pater, & filius, ex culpa alterius, vel amissione feudi, vel naturæ dulcedine,

cedine, quæ à cohabitatione parentum, & filiorum proficiscitur; hocque etiam durum, & contra Reip. bonum, quod inde resultat ex tali privatione; nam dirumpitur ille Reip. bonus cultus; scilicet; educatio filiorum circa mores; tenentur enim parentes nedum educare, quoad de per se filii educare se possint, sicut cætera animalia irrationalia, sed omni tempore quoad mores, ut benè vivant, quo genere arguèdi utitur *d. Granat. & S. Thom. contra gentes 3. lib. c. 78. propè fin.* ad com-
 9 probandam unitatem matrimonii unius uxoris, uniusque viri; quia sicut ea animalia, quæ simul pater, & mater concurrunt in educatione filiorum, individuum inter se consuetudinem continent, durante educatione illa, neque pluralitatem in utroque sexu recipiunt: pari ratione, quia parentes tenentur educare filios, dum viuunt, respectu morum individua debet esse inter eos consuetudo, una uxor, unusque vir: quæ singula demonstrant, omninò esse locum poenæ per *d. sext.* vel feudi, vel affectus paterni.

Secundò, ex eodem jure punitur feudatarius amissione feudi sine culpa sua, sed sola culpa
 11 vassalli sui, cui ipse subinfudaverat rem, quam ab alio tenebat in feudum. *d. cap. Imperia-*

lem §. illud, cumque licito jure subinfudare potuisset: ergo quod fit, lege permittente, poenam non mæretur. *l. græccus ff. de adult.* posse autem subinfudare patet supra *qual. olim feud. pot. alien. §. si verò, & de alienat. feud. cap. 1. §. et si clientulus, & quib. mod. feud. amitt. §. rursus*: ergo dura est illa, vel non vera ista decisio.

Tertiò, ex eodem §. *rursus*, punitur sine culpa sua, & sui sub-
 12 infudatarii, sed sola culpa Domini sui; putà: tenebat feudum ab aliquo, qui tenebat ab alio, quem offenderat primus infudatus, resolvitur prima infudatio, & per consequens subinfudatio: resoluto enim jure datoris, resolvitur jus acceptoris. *l. lex vectigalis ff. de pign.* ut in *d. tex. & in d. §. rursus. quib. mod. feud. amitt.* sed omninò resultat decisio contra istà, cum puniatur sine culpa, cū omnia jure permisso, præcesserint, tam infudatio, quam subinfudatio.

Quartò, punitur sine culpa sua, vel aliena, amissione feudi, sed
 13 ex actu virtutis, si quis mutaverit statū, & de laico efficiatur Clericus, vel Monachus. *si de feud. fuer. contro. cap. qui Clericus, & de milit. vassall. qui arma bell. depos.* & tamen certum est, meliorem esse vitam Religiosam, quam laicalem, quod
 14 vivis demonstrationibus declaravit

rayit *Pater Piatti* ex Societate Jesu, in illo solemnī, ac eruditissimo, nec minus utilis. opere *de bono statu Religios. & Div. Thom. 2. 2. quæst. 168, artic. 1. in corpore*, cui conferunt rationes adductæ per DD. in illa solemnī questione, de legato pro dote, ut proficiat pro monacatu, ne videatur esse melioris conditionis status matrimonialis carnalis, quàm spiritualis; prout etiam, ne quis ab ingressu Religionis arceatur, sub desiderio consequendi legatum. *Andr. super Constit. in aliquibus.*

Quintò, ex eodem jure descendit privatio feudi sine culpa sua, vel suorum, vel mutatione status, sed sequuta invaliditate personæ: si quis enim efficeretur mutus, vel aliter imperfectus, amittit feudum, licet Dominus teneatur alere, quoad vixerit, de fructibus feudi. *supra. Episc. vel Abb. cap. mutus, & tit. an mutus, vel ali. imperf. feud. retin. pot. c. 1. & esset dare afflictionem afflicto. Idq; patet evidenti demonstratione: aut enim debilis, & imperfectus efficitur quis, per accidens, aliquo casu sinistro, & eodem jure non posset improbari, eique daretur actio injuriarum, si ei improbetur, ut dicit *Iser. de probib. feud. alien. per Lathar. §. injuria, in addit. num. 12.* nisi culpa sua; quia tunc oportet, peccata no-*

centium esse nota. *Leum, qui nocentem ff. de injur. sumpto argumento à contrario sensu, ut dicit ibi Andr. ad quod allegat multa jura civilia.* Si verò à natura quis cæcus, vel claudus nasceretur, hoc naturæ vitio adscribendum esset, ut ex physicis probat ibidem *vers. idem de claudis*, ubi se extendit ad plura loca peritorum usque ad finem, de qua re *Luc. de Penna in l. errat. C. de castren. pecul. lib. 12. à num. 10. & infra. Afflict. de pace tenen. §. injuria. Levit. cap. 19. Aristot. 3. ethicor.*

De jure autem civili concordare videntur quamplures regulæ, indubitanter receptæ, cum decisione rubricæ nostræ.

Primò illa generalis: poenam suos debere sequi Authores. *l. san- cimus C. de pœnis*; concordat jus Canonicū *extr. de his, quæ fiunt à majori part. Capit. cap. quæ sine consensu, l. non debet ff. de regul. jur. & ex eodem cap. non debet in 6. Rosenthal. part. 2. cap. 10, consult. 40. num. 1.*

Secundò, alia similis. in *tit. C. ne filius pro patre, nec pater pro filio, nec Dominus pro servo. Item eodem C. ne uxor pro marito. l. tam ex contractibus ff. de judic. & in Longob. de non suæ rei vendit. l. quicumque, & in Regno quoque nostro est Constit. in tit. ne filius pro patre, vel è contra, vel frater pro fratre, Constit. 1. incip. ob filio-*

filiorum culpam, ubi *Andr.* declarat materiam in poënis, & alimentis præstandis.

Item alia etiam, socium non teneri de culpa socii. *l. de pupillo §. fin*
 19 *plures ff. de nov. oper. nunc. ibi: Qui nihil fecit, quem text. citat ad hoc Ifern. de capit. Corrad. n. 2.*

Imò, nec frater punitur de culpa fratris, etiam quod senserit cō-
 20 modum ex illa culpa. *l. 2. §. fratris ff. si quis aliq. test. probib. quorum juriū ratio procedit etiam*
 21 *in causis æris alieni, ne quis pro alieno debito molestetur. l. unic. C. ut nullus ex vica. lib. 10. & l. à defensione Cod. de omni agro desert. lib. 10. quæ simul, sive de per se, probant evidenter decisionem, resultantem ex rubrica nostra, esse rationabilem: non esse amittendum feudum sine culpa, de quibus, & similibus. Rosenthal. de feud. part. 2. d. capite 10. conclus. 6.*

Contrà, eodem jure civili, probatur conclusio, ut puniatur filius ex
 22 culpa patris. *l. quisquis C. ad l. Juliam Majest.* ubi puniendus veniret filius poëna ultimi supplicii, quæ ex clementia Principis remittitur, & tamen punitur in bonis maternis; quia fit inhabilis ad succedendum, quod
 23 approbat jus Canonicum ex sententia Innocentii III. in *cap. vergentis. extr. de heret.* confert autem *Gazaros C. de heret.* facit decisio *l. 3. de interd. & relegat.*

ubi *Bart. relatis Dyno, & Cino*,
 24 infert ad feudum, ex quibus ambigua videtur, ac dubitabilis utraq; propositio. *Andr.* examinat quæstionem in *cap. 1. §. prætereà nu. 9. quæ sit prim. caus. benef. amitt. & probat, filium puniri ob culpam patris, distinguendo, non teneri de jure civili, sed de jure feudorum indubitanter, & infra prosequitur materiam per jura civilia, maculâ patris esse in filio. l. Divo Marco ff. de quæst. Andr. d. §. nam. 11. Covarr. 2. lib. var. resolut. cap. 8.*

Quorum solutio ex veris principiis, tam juris Romani, quam feudorum demonstrari potest. Prima enim oppositio, de exemplo
 §. *insuper*, respectu delicti filii,
 25 ut puniatur pater, fundatur etiam singulari ratione, propter præsumptam scientiam patris ex cohabitatione, nam de jure non caret scrupulo societatis, qui manifesto facinori desinit obviare. *cap. sicut dignam §. illi etiam, & c. non caret de homicid.* De qua scientia præsumpta infra dicemus, *articul. de culpa.*

Salvian. tract. de providentia ad propositum: potestas quippe, quæ inhibere scelus maximum potest, quasi probat debere fieri, si sciens patitur perpetrari: in ejus enim manu est, ut prohibeat: & jubet agi, si non prohibet admitti, sequitur *Marquez.*

quez. in tract. Governador Christian. cap. 28. fol. 171. col. 2, ad argumentum philosophorum, patrem, & filium esse unum corpus, lex Longobarda tit. ut filii lege patris vivant, confert, dum ligat filios vivere sub lege patris, ubi bona gl. & de uxore est lex Longobarda, Ut mulieres lege mariti vivant, l. 1. & 2.

Item ratione patriæ potestatis. l. 1. C. de patri. qui fil. distrax. sub qua
26 præsumptione fundatur decisio l. pridem Cod. de questio. qua quis tenetur de delictis domesticarum personarum, quem text. citat ad hoc Isern. in §. in super in princ. & ampliat etiam quoad filium emancipatum, nec videtur tam dura decisio; cum text. ille det facile remedium, temperando rigorem, vel exhibendo filium, vel satisfaciendo Domino, vel se separando à cohabitatione: quæ etsi dura videretur ex ratione desuper considerata; magis durum tamen esset, Dominum ex sua liberalitate permanere in perpetuo timore, ne ulterius offendatur; natio enim provocat, & deterret. l. assidua §. qui mancipia ff. de edil. edict. quem text. pluries ad similia citat Isern. in cap. Imperialem num. 17. licet respectu filii, de delicto patris alia ratio reddi posset, tam respectu præsumptæ qualita-

tis ex sanguine, consideratæ in d. l. quisquis, quàm etiam exemplis Sacra Scripturæ legimus, 28 puniri filios, etiam parvulos. Abulen. sup. lib. 6. Judic. cap. 21. qu. 22. refert omnes modos narratos in Sacra Scriptur. num. 31. Deutoron. 20. Jesuè 6. 7. & 8.

Et licet Deutoron. 24. Deus prohibuerit occidi filios pro Patribus, & Patres pro filiis; tamen ipse solvit in vers. quæritur ulterius ex Genes. 19. Exod. 34. quod judicia Dei non sunt, sicut judicia hominis, quem text. allegat Bal. in l. 1. C. de serv. fugit, ad quod facit l. cum scimus in fin. C. de agricol. & cens. lib. 11.
29 dicit enim Bal. consil. 234. lib. 1. caro enim filii est caro Patris. Paul. de Castr. consil. 264. lib. 2. col. 2. plura Frecc. de subfeud. lib. 2. tit. quis dicat. Comes num. 40. & quod dicit unus, lex intelligit dicere alium §. si quis. Instit. de inutilib. stipulat. et C. de impuber. & aliis substit. l. fin. aliqua Covarr. var. resol. lib. 2. cap. 8. Anna cons. 19. cap. 129.
30 num. 4. quamvis culpa parentis sequatur post nativitatem filiorum: de ea enim, quæ præcessit, ratio erat diversa; quia eo tempore filius erat in patre culpante; unde de concepto
31 post, vel ante delictum, & de delicto originali sumitur ratio. cap. id itaque 1. qu. 4. ex sententia Divi Augustin. epist. 221. ad

Boni-

Bonifacium, unde Theodoret, contra Barcinan. dat aliquas solutiones ab Arist. & à Tull. 3, de nat. Deor. quod quando Deus punit parentes in tertiam, & quartam generationem, circumscrip-
 32 ta illa cōmuni distinctione de pōna spiritali à temporali, non est trahendum ad
 33 exēpla; quia judicia Dei abyssa sunt, quam materiam longè examinat Alons. Fostar. Regam lib. 4. cap. 6. quæst. 42. & eodem lib. cap. 21. qu. 13. & cap. 23. qu. 39. & in Iosue cap. 6. quæst. 26,
 34 cum seqq. usque ad qu. 40. latè Marquez in noviss. lib. Governat. Christia. lib. 1. cap. 31. Plures casus juris civilis adducit Additio in Const. Patres, concordat cum d. §. cum insuper, arg. l. Divine in Deuteron. 21. cap. 18. ubi pater tenetur exhibere populo puniendum filium culposum, & contumacem: cætera exempla juris feudorum procedunt ratione rei, non personæ.

De culpa feudatarii maxima est ratio; quia ipse elegit illum, in
 35 vassallum, & non debet officere directo Domino: concordat regula, meritò teneri de mala electione, nam mala electio est in culpa. Maxima etiam ratio fuet; quia licet socius socii mei non est meus socius. l. Modestinus ff. de verbor. & rer. signif. &
 36 l. non socii ff. pro socio: Nec libertus liberti mei est libertus meus.

l. si quis à liberis §. si quis à liberto ff. de liber. agnos. & sic feudatarius feudatarii mei non esset feudatarius meus; tamen ubi fieret subinfeudatio de re prius infeudata, tales regulæ cessarent, §. profectò. de lege. Conrad. & d. §. insuper, & §. callidis in d. cap. Imperialem, quia quod à meo procedit, meum est. ff. de reivendic. l. solum §. 1. talem ponit differentiam Ifern. in d. §. illud, & sic satis consonum juri est, ut ipse, qui elegit sibi vassallum de re Domini, teneatur de culpa, vel ad exhibendum illum Domino, Frecc. autb. 29. qui citat Ifern.

De dominio feudatarii est etiam evidens; quia resolutio jure datoris, resolvitur jus acceptoris eodem §. rursus: cum ergo vassallus habeat causam ab illo, qui privatur feudo, meritò privatur ipse eadem re subinfeudata; quia debet habere eo modo, & eo tempore, quibus habebat primus concessionarius, & sic ex natura rei, non ex genere pœnæ.

De Religioso non est impertinens, cum enim concefferit feudum, ut ei serviat, si efficitur inhabilis ad servitium, per ingressum Religionis, res redit ad Dominum, ob rationem text. nostri per conditionem sine causa, non ratione pœnæ, sed ratione rei suæ.

Y

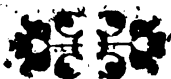
De

De vitio corporis est eadem ratio,
39 ne Dominus careat re, & ser-
vitio.

Tandē illa egregia distinctio Dyni
in regula cap. sine culpa. extr. de

40 regul. jur. est ab omnibus rece-
pta, sat esse concurrere, vel cul-
pam, vel causam, non ut di-
recte quis puniatur, sed prin-
cipaliter, ut superiori satisfiat;
quamvis in consequentiam vi-
deatur poena respectu puniti,
& sic considerat: jus feudorum
causam, quae est loco culpae
unde remanet in generali utra-
que conclusio rationabilis, &
vera, ad quod advertit Odo-
fred. in d. summ. dicit. quib. mod.
fud. abita. loquitur cum my-
sticio de culpa, vel causa, æqui-
parans hæc duo quoad amissio-
nem feudi, ut unum, vel aliud
sufficiat.

Quando autem culpa patris offi-
ciat filio petenti renovari inue-
41 stituram à Domino, & an Do-
minus possit recusare, prosequi-
tur Isern. in c. Imperialem n. 19.
Redit nunc quæstio de facto
in causa magni momenti, jun-
ctis Tribunalibus, & plures ca-
sus distinguit Rosenthal. c. 11.
conclus. 2. num. 3. & 4.

C A P U T III.

Textus Expositio.

S U M M A R I U M.

- 1 Summatur text.
- 2 Isern. intelligit defectum servi-
cii, cum defectu voluntatis.
- 3 Sola deficientia servitii non suf-
ficit ad privationem feudi, sine
deficientia voluntatis.
- 4 Interpellatio Domini requiritur
ad privationem ex defectu ser-
vitii.
- 5 Interpellatio non requiritur, quā-
do vassallus scit Dominum pe-
riclitari.
- 6 Et quando res est certa.
- 7 Cessat privatio, quando Domi-
nus indiget servitio.
- 8 Impeditus dispensatur etiam ex
regulis juris civilis.
- 9 Hinc regula de jure feudali.
- 10 Excusatur de jure feudorum
tam impeditus, quam si Do-
minus non indiget servitio.
- 11 Exempla juris civilis, quando
excusant impeditum.
- 12 Quando paupertas excusat, vel
non?
- 13 Poena legalis, & conventiona-
lis differunt.
- 14 Servitium in dando, & in fa-
ciendo.
- 15 Jus feudorum non distinguit ge-
nus servitii.
- 16 Iura civilia allegata non loquun-
tur de poena committenda.

- 17 Limitationes , quando Dominus est excommunicatus ; pro vindicanda privata injuria quando infra Regnum : quando Dominus recusavit recipere oblatum servitium.
- 18 Declaratio verborum Ifern. super text. de actione competente Domino , ex causa servitii non prestiti.
- 19 Condiotionem causa dati competere , quando servitium indeterminate permittitur .
- 20 Exemplum juris civilis de dote promissa sub tacita conditione , si matrimonium sequatur .
- 21 Argumentum de jure civili potius refertur ad observantiam contractus , quam ad repetendum feudum.
- 22 Condictio datur in contractibus innominatis.
- 23 Infundatio est contractus innominatus novi juris feudorum.
- 24 Contractus innominati respectivi , secus adimplemento , sunt irrevocabiles .
- 25 Exempla locationis , quæ ex eadem ratione est conditionalis.
- 26 Exemplum donationis , quæ sub modo , similiter subjacet resolutioni.
- 27 Decisio text. ex jure civili sulcitur .

N *text.* dicuntur duo; unum ex regula affirmativa, quod si vassallus deservire noluerit, feudum amittit,

& datur condictio ob causam , ex quo Domino non servit; aliud , quod si servire non curavit; quia Domino non fuit necesse , otiam si steterit per 20. annos , feudum non amittit.

Ifern. exponendo hæc duo dicta, incipit à primo; ex quo non servit Domino, declarat, idest: *servire recusat* , ex hoc met *text.* dum dicit *deservire noluerint*, & sic innuit recusationem , & defectum servitii , cum defectu voluntatis; consimilis est *text.* de recusatione in §. *sed nec est alia justior. quæ sit prim. caus. benef. amitt.* ibi: Si id, propter quod datum fuit feudum, servitium facere recusavit , & in §. *ad hoc.* Hic finitur *lex*; ibi: Nisi servitium facere renuerit , ex quibus bene fundatur expositio *Ifer.* non servit; idest: *servire recusat* , ut hoc jus ostenderet, non sufficere ad poenam privationis solam deficientiam servitii , nisi sit cum defectu voluntatis; quia multi possent contingere casus, qui excusarent vassallum,

Circa quam expositionem presupponitur nedum necessarius defectus voluntatis , sed præce-

Y 2

deps

dens interpellatio Domini , ut in *d. §. ad hoc* ; ibi : *Vel nisi à Domino denunciatum sit* , & in *cap. licet, si de feud. fuer. controu.* ibi : *Si vocatus temerè venire contempserit* , & in Regno extat *Constit. si vassallus, de fidejub.* ubi requiritur trina monitio ; licet non sit in usu, ut ibi *Ifern.* notat.

Quod de monitione , aut requisitione etiam de jure feudorum
 5 habet limitationem, primò ; nisi sciverit Dominus periclitantem , §. *præterea, Quæ sit prim. caus. benef. amitt.* secundò, quando dies esset certa, *arg. l. inagnam C. de contrah. empt.* necdum, quia dies interpellat ; sed quia debuit tenere in memoria , quæ promisit.

Ifern. transit in *vers. secus* ad secundum dictum , dicens , *text.* limitare se ipsum , ut non detur conditio ob causam , quando idè non servit , quia Domino non fuit necesse ; ad probandum hoc *Ifern.* adducit , argumenta de jure civili ; quia eo casu non diceretur recusare , cum non negligenti, non currat tempus, *l. 1. Cod. de an. except. in fin.* ubi
 8 filiusfamilias, in quibus queritur ususfructus patri, non incusatur de negligentia ; quia non valenti agere , non currit præscriptio ; sed meo judicio voluit allegare *l. fin.* ubi ponitur triplex questio , si debentur consimiles summæ ex pluribus causis.

An si actor convenerit reum de una, videretur cōvenire de alia, & si habet actionem personale, & hypothecariam, petendo, videatur agere omni jure , vel si non expressit causam, nec actionem, sed dixit reum debere, an currat præscriptio in aliquo ex his juribus ? & deciditur negativè ; quia contra desides , & sui juris contemptores propositæ sunt odiosæ exceptiones, sicut est præscriptio ; quæ verba probant intentionem *Ifer.* quia sicut non officit odiosa præscriptio ei , qui fecit, quod potuit, eâ ratione, quoad odia desiderii, & contemptorum suorum jurium ; ergo pari ratione odiosa poena privationis feudi officit desiderii, & contemptori juris Domini , non ei , qui non potest negligentia inculpari, nec de contemptu Domini , dum hucusque Domino non fuit necessarium servitium.

De jure verò feudorum est *text.* apertus in *d. §. licet* , ubi est consimilis decisio ; licet vassallus
 9 quantumcumque tempore servitium Domino non offerat, dūmodo Domino petenti servire sit paratus , & in *d. §. ad hoc* , quantumcumque tempore vassallus non servierit , nisi requisitus recusaverit ; & sic limitatio hujus *text.* habet concordantiam cum juribus feudali-
 bus , & jure civili , ut requiratur

tur nedum desidia, sed perfidia non serviendi.

Sed est alia limitatio nedum quando Domino non fuit necessarium servitium; sed etiam quando fuit necessarium, sed vassallus adimplere non potuit, ut in *cap. 1. quo temp. miles invest. per. deb.* ubi licet infra annum, & diem debeat petere investituram successor in feudo; tamen si fuerit impeditus, excusatur, & ibi de genere impedimenti.

Sed est *text.* punctualis etiam de servitio, ut si non potuerit, excusetur, in *d. §. sed nec alia verf. aliud*, ubi est casus expressus; quia dicitur aliud esse, si serviro non potuit; quia feudum non amittit, concordat *d. c. 1. an ille, qui interf. & cap. 1. Hic finitur lex §. ad hoc.*

Hæc secunda limitatio habet concordatiã de jure civili, nam ex *11* impotētia remittuntur multa. *l. illicitas §. fin. ff. de offic. Præs. & plura. l. fin. ff. qui satisdar. cogant. l. pen. & fin. C. de cond. ob caus. de jure Canonico remittitur perjurium propter paupertatem. cap. quarelam. extr. de jure jur. cui fortiter obstat l. continuus §. illud ff. de verb. oblig. ubi paupertas debitoris non excusat; imò ibi dicitur, quod qui promittit ad diem, in loco certo, indicat non habere de presenti, nec in eo loco, & sic defectus*

pecuniæ est à principio; nihil hominus debitor tenetur: pariter & *l. si pecunia ff. de leg. 2.* ubi si pecunia legata non reperitur in hæreditate, non excusatur hæres; quia debet vendere bona hæreditaria, &olvere.

Hanc difficultatem prævidit *Iser. in d. §. sed nec est alia justior,* *13* & solvit; quia jura, quæ non excusant, loquuntur de debito, vel poena conventionali, cum ex conventionē contractus legem accipiunt; sed hæc jura feudalialoquuntur de poena legali, quæ cum hoc temperamento data fuit, ut si non serviat, quando fuerit requisitus, & potuerit servire, amittat feudum, aliàs non; idè standum est legi, quæ sic disposuit: subdens, ut licet Dominus non habeat feudum in poenam, habet actionem, & eo condemnato, possit exequi super feudo, ex *l. à Divo Pio ff. de re judic. argu. l. stipendia Cod. eod. & l. commodis ff. eod. & dicit in Constit. si vassallus*, ubi facit oppositionem, vidisse tempore Caroli II. Regis, & coram ipso sapientissimos disputare, Regemque declarasse in eo, qui minus servierat, debere poenam quadrupli.

Sed Ego puto, jura feudaliala procedere, quando servitium constitit in faciendo; idè excusatur, *14* quando non potuit, colligo ex *d. §. sed nec est alia: ibi: Facere re-*
cusa-

ausavit, & in d. §. ad hoc: ibi *et* *servitium facere renuerit*. Ergo clarè patet, servitium consistere in faciendo; sed si esset in dando, procederent jura Romana, quæ non excusant pauperem difficultate solvendi: tantò fortius, quia *Isern. in d. §. sed nec est alia* dicit, ex conventionione posse pacisci, ut quocumq; casu non fiat servitium, amittatur feudū; ergo quando servitium est in dando, regulatur ex conventionione, ut non excusetur.

Sed facilis est solutio, fatendo, dicta jura procedere in servitio *15* consistente in faciendo; verum non reperiri alio jure feudorum inductam pœnam privationis, si deficiat à servitiis, nisi in dictis juribus, cum dicto temperamento, & ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus; idè cessat argumentum.

Sed ut finiam in hac secunda limitatione: jura Romana ab *Isern.* *16* allegata non loquuntur de pœna committenda; sed si debitor excusetur ex paupertate; & sic congruerent, quando ageretur, si ex paupertate excusetur à præstatione servitii, de quo articulo ibi *Isern.* distinguit non excusari; quia potest feudum retrocedere Domino; sed non quando agitur de pœna; quia jura prædicta civilia de hoc non loquuntur, ut dixi.

Tertia limitatio, quando Dominus esset excommunicatus, c. 1. *Hic finitur lex.*

Quarta, quando pro vindicanda *17* privata injuria, non pro publica utilitate, *Isern. d. §. firmiter.*

Quinta, quando infra Regnum, nisi extra, pro cōservatione Regni, exemplo Scipionis cum Siculis. *Isern. d. §. sed nec est alia.*

Sexta, quando Dominus recusaverit servitium; quia videtur remisisse. *Isern. infra,* & quando contra hæredem, vel ab hærede, ibi dicam.

Redeundo ad *Isern. vers. tunc conditio causa &c.* proponitur aliàs in litera est conditio ob cau- *18* sam, & sic redit ad primum dictum, omissa limitatione, seu secundo, & declarat primò, ut detur conditio prædicta, tam si non fuerit servata, quam si non fuerit sequuta, hic intelligit de servitio promisso per vasallum, & tunc datur conditio, si non fuerit servata causa expressa, & conventa, & erit donatio sub modo: ibi verò, vel non sequuta, intelligit quando concessio fuerit facta sub occasione alicujus causæ de futuro, ejus adimplementum non dependebat ex facto donatarii, sed *Isern.* hoc non intelligit de feudo, sed de natura hujus actionis, patet; quia dicit *hæc conditio datur,* & sumpsit ex rub. ff. *d. tit.*

d. tit. de condict. caus. dat. caus. non sequuta; & quia jam dixit, dari, quando causa fuit expressa, nunc ampliat, dari etiam quando causa tacite inest contractui.

Ex quibus inferit, feudum concessum sub servitio indeterminatum.

19 to. c. 1. ex quib. caus. feud. amitt.

in text. nostro §. *hujus aarem generis*, eo casu condici, si non servit, allegat *l. si donaturus ff. de condit. ob caus. 2. respons.* ubi sponsa dans dotem viro, tacite paciscitur, si matrimonium sequatur: sed meo judicio probatur in primo responso, non in secundo; quia in primo agitur de dote soluta sponso periculum, qui volebat donare mulieri, & ipsa mandavit dari sponso, non sequuto matrimonio, reperit dotem per conditionem ob causam, sed non erat pactum, sed tantum erat in intentione, quam lex sic intelligit: in secundo responso erat pactum expressum, allegat esse *l. stipulationem ff. de jur. dot.* ubi est text. expressus cum *l. seq.*

In sequentibus verbis deficit conclusio, sed addendum est: *repetet dotem*. Tandem dicit: in tacitis datur conditio ob causam, & notari per *gl. l. 1. ff. de don.*

Quibus obviare videtur regula juris civilis, quia in contractu jam perfectum, prout est datio infodatum, datur actio ad observantiam, & ab eo non potest

recedi, nisi utroque volentes; imò esset novus contractus potius, quam distractus, *l. ab emptione ff. de pact. ubi gl. magistralis*, & DD. notant: Unde potius danda erat actio Domino contra vassallum, ut serviat, quam conditio ad resolvendam concessionem in feudum; conditio enim datur in contractibus innominatis, in quibus, ante adimplementum, est locus poenitentiae, nisi essent vestiti stipulatione, vel aliis iure requisitis, & ista differentia notatur à *gl. in l. fin. ff. de condit. ob caus. Roffred. antiq. pract. tract. de libell. sit. de cond. caus. dat. Petr. Jacob. Gall. pract. sit. de condit. ob causam num. 5.*

22 actio enim datur in contractibus innominatis, in quibus, ante adimplementum, est locus poenitentiae, nisi essent vestiti stipulatione, vel aliis iure requisitis, & ista differentia notatur à *gl. in l. fin. ff. de condit. ob caus. Roffred. antiq. pract. tract. de libell. sit. de cond. caus. dat. Petr. Jacob. Gall. pract. sit. de condit. ob causam num. 5.*

23 tractus autem infeudationis est nominatus, habens elegans nomen. *Bar. in l. jurisgerium §. qui nimis ff. de pact.* licet inter contractus juris civilis non numeretur; quia eo jure non fuerat inventus. Imò, eodem jure Romano, etiam contractus innominati correlative, dato adimplemento, sunt irrevocabiles; prout esset infeudatio, in qua praecolleris juramentum; quod regulariter semper praecedit. *cap. unic. Quid praeced. deb. invest. vel fidel.*

24 Ex alio fundatur decisio ista ex regulis juris Romani: siquidem aliqui sunt contractus similes infeudationi, qui in se habent clau-

clausulam resolutivam; quamvis suapte natura, innominati, & irrevocabiles essent. Primum exemplum se offert de locatione, quæ utique inter tales numeratur; tamen in se tacitam habet conditionem, si sequatur solutio pensionis. *l. quæro §. si inter ff. locat. & conduct.* ne Dominus privetur re, & pensione; quem *text.* ad hoc expendit *Andr. tit. Quæ sit prim. invest. benef. num. 29.* à quo infert ad plures decisiones pro rescissione contractuum: cumque concessio in feudum fiat, ut vassallus serviat, merito *text.* dedit actionem ad resolvendam infeudationem, ne Dominus, ex sua liberalitate, privetur re, & servitio.

Secundum patet exemplum de dotatione ex *l. fin. ff. de condict. sine* 25 *caus.* mulier enim, quæ dedit dotem, sub spe futuri matrimonii, eo non secuto, ob cognitum impedimentum consanguinitatis, & non ex defectu voluntatis viri, repetit dotem, omitta disputatione *DD.* quæ processit de facto, sed attenta ratione subintellecta, quod sicut mulier cogitavit de matrimonio, alias dotem viro non dedisset, quia cessat matrimonium, jure dotem repetit, ob causam non sequutam. Pari ratione Dominus, concedendo rem in feudum, de fidelitate,

& servitio cogitavit, quæ cessante, rectè agit ad repetendam rem actione personali, & retrahendum feudum.

Tertium exemplum *l. 1. C. de donat. quæ sub mod. vel condit. conf.* 26 ubi datur condictio ob causam; licet hodie sit contractus nominatus, *l. fin. C. de condict.* & de intellectu *d. l. 1. an detur etiam utilis vendicatio*, patrocinando sustinui, esse speciale ibi, favore alimentorum donatoris in *allegat. 31.* & infra *Andr.* allegat ad materiam *text.* nostri *Cacheran. decis. Pedem. 98. nu. 9.* Ergo à fortiori toleranda est actio Domino ad repetendum feudum, ob causam servitii non prestiti: siquidem vassallus excusatur ob quamlibet iustam causam. *Rosenebal. cap. 8. conclus. 9. num. 14.* ubi 22. causas numerat, ea ratione, quod servitium est de natura feudi, *l. ser. in cap. 1. nu. 9. ex quib. causis feud. amitt.* præter illud, quod inest fidelitati, ut alias declaravi. *Afflic. decis. 320. num. 4. Mozz. de feud. de subst. feud. nu. 10. Schrad. de feud. part. 2. cap. 2. nu. 32. vers. hæc tamen. Roletan. conf. 50. n. 8. lib. 3. Intrigl. cent. 1. qu. 9. n. 157.* Sed utcumque sit: aut decisio Constitutionis *Lotbarii* Imperatoris 27 ris habet subsistentiam juris civilis, & sic non est ulterius inquirendum: aut extra regulas juris civilis condita est, & tanquam.

quam lex Imperialis, servanda est; cum hoc jure statutum sit, causas primò decidendas jure feudorum, & eo deficiente, jure Romano, cap. 1. de feud. cognit. cum ibi notatis. Sed de his satis: transeo ad sequentia verba comment,

CAPUT IV.

De culpa ob alienationem sine assensu, & de verbo alienatio,

SUMMARIIUM

- 1 - *Causa privationis fundi multiplex.*
- 2 - *Alienatio sine assensu Domini est causa privationis,*
- 3 - *Quæstiones de prohibita alienatione feudi, non bene à DD. discussæ.*
- 4 - *Alienationis verbum, cognitum post ll. 1. 2. tab.*
- 5 - *Emptio secundum ll. 1. 2. tab. comprehendebat omnem distractum.*
- 6 - *Alienationis verbum generale, cui successit emptio.*
- 7 - *Seneca diffinit alienationem secundum jus Digestorum.*
- 8 - *Alienationis diffinitio.*
- 9 - *Senecæ diffinitio pinguis illa Jurisconsultorum.*
- 10 - *Alienatio apud Juriscons. diverse modo accipitur, quam in Cod. Auth. & jure Canonico.*
- 11 - *Respectu personæ, quæ priva-*

ta re sua, significat omnem transmissionem.

- 12 - *Et continet omnem usucapionem.*
- 13 - *Alienare est præscribere permissione legis.*
- 14 - *Alienatio prohibita latiore habet significationem.*
- 15 - *Alienatio voluntaria, & necessaria reperitur.*
- 16 - *Alienatio quandoque profertur ab homine, quandoque à lege, in contractu, & in ultima voluntate.*
- 17 - *Alienatio prohibita, non mutatur Index.*
- 18 - *Prohibita odio litis extenditur etiam ad factam.*
- 19 - *Prohibita odio litis extenditur ad manumissionem.*
- 20 - *Emptio olim continebat manumissionem, & emancipationem.*
- 21 - *Alienatio prohibita à lege extenditur etiam ad consensum.*
- 22 - *Ad divisionem.*
- 23 - *Ad repudiationem.*
- 24 - *Et ad derelictum.*
- 25 - *Alienatio prohibita ratione rei, sive ab homine in contractu, sive in ultima voluntate, latius extenditur ad usurfructum, & pignus.*
- 26 - *Alienatio prohibita ampliat per Auth. ad permutationem, & locationem.*
- 27 - *Alienatio prohibita de jure Canonico extenditur ad emphyteusim perpetuam.*

Z

28 De

- 28 De jure feudi continet donatio-
nem, & alia,
- 29 Continet servitatem.
- 30 Et transactionem.
- 31 Alienatio prohibita tam ample
limitatur,
- 32 Alienatio prohibita continet
compromissum,
- 33 Alienationis materia tractatur
à DD. remissive.
- 34 Alienatio prohibita jure feudo-
rum ratione fidelitatis.
- 35 Alienatio prohibita ratione do-
minii, secundum Camer.
- 36 Camer. ab Authore reprobatur,
& ratio?
- 37 Exempla ab Authore producta.
- 38 Dominium utile feudatarii di-
stinctum à directo, idè ven-
dicatur.
- 39 Alienatio sine traditione non in-
ducit privationem feudi.
- 40 Differentia inter alienationem,
& traditionem.
- 41 Pignus prohibetur, quamvis do-
minium retineatur.
- 42 Alienatione prohibita à lege
non transferetur dominium.
- 43 Alienatio feudi ex pacto in as-
sensu non prejudicat agnatis.
- 44 Alienatio feudi prohibetur ex
natura rei.
- 45 Alienationis prohibitio ratione
fidelitatis, & quare?
- 46 Alienationis prohibitio favore
agnatorum.

Um autem feudum
perdatur ob cul-
pam vassalli, quæ
multipliciter cõ-
mitti potest, quã
text. iste pertra-

- 1 ctat; scilicet, ob servitium non
præstitum, non erit inconve-
niens de alio genere culpe non-
- 2 nulla quoq; subjungere, inter
quas illa est vulgata causa alic-
nationis feudi sine assensu Do-
- 3 mini; qua de re minus bene *Ad-*
dentes loquuntur.

Et quidem alienationis verbum
fuit cognitum à media, vel no-
va jurisprudentia, ut notat *Pra-*
ter. qui non reddit aliam ra-
tionem, quam illam, putà le-
ges 12. tabul. sub nomine (*em-*
ptio) omnia decidisse, decla-
rat *Vacon. lib. 1. declarat. 46.*
quod expressim docet *Juriscôn-*
sultus Quintus Marcius, quem
refert *J. C. in l. statuta liberi §. Quint-*
us Marcius ff. de statu liberi, de cu-
jus intellectu *Camer. fol. 43. col. 1.*
contra Capyc. in cap. Imperialem,
sub quo verbo omnes alienatio-
nes comprehendebantur, quæ
postea sub nomine alienationis
conversa, remansit emptio in
suo singulari contractu emptio-
nis, & venditionis.

Seneca igitur primus expendit
hanc vocem alienationis in si-
gnificatu, quo usi sunt *Juriscôn-*
sulti in tract. de benefico. lib. 5.

cap. 10.

cap. 10. per talia verba: *Alienatio est juris, & domini translatio*: quod expressit lex Codicis in l. 1. §. 2. *Cod. de fundo dot.*, licet dixerit aliquid minus, de dominio tantum non de jure transferendo; generaliter tamen diffinitur, ut sit diminutio patrimonii. ff. de donat. inter vir. & uxor. l. si sponsus in fin. Rodan. cap. 1. de reb. Eccles. non alien.

Alienatio ergo apud Jurisconsultos diversimodè accipitur, quæ 10 tempore Codicis, Authenticorum, & juris Canonici, de quibus videndum est, ut percipi possit quomodo accipienda est in hoc jure feudorum, in quo sæpè de ea contingit fieri mentionem.

Aliquando enim cõsideratur persona, quæ privatur re sua, & significat largè omnem transmissionem juris, vel domini ab ipso in alium, ut rectè dixerit text. l. alienationis ff. de verbor. 11 significat etiam usucapionem continere. glos. in l. 1. *Cod. si advers. usucap. Rodan. de reb. Eccles. non alien. cap. 2.* & 3. ex ratione in text. expressa, quis vix non alienat, qui patitur rem suam ab alio usucapi: & sic dominium 12 utile, quod ex præscriptione acquiritur, transmissum denotat, permissione legis, præcedente titulo à non Domino, cum sola patientia veri Domini, cum lapsu temporis, à lege præ-

finiti: quæ alienatio legis nuncupari solet, ut *Alciat.* ibi notat, & Ego dixi latius in repetitione §. hujus autem generis. cap. cum sequentibus, & quamplura *Cannet. in cap. volentes.*

Sed quando alienatio sub prohibitione continetur, latiore 14 habet significationem, ipsaque tunc duobus etiam modis consideratur; voluntaria scilicet, & 15 necessaria. l. alienationes ff. famil. erciscund.

Ac iterum prohibitio alienationis ab homine, aliaque quæ à lege 16 proficiscitur: quæ verò ab homine, aut in contractu, aut in ultima voluntate: de quibus singulis dicandum est.

Sed à prohibitione alienationis à lege exordium est, quæ ex variis causarum figuris descendit, tum de jure Romano, tum Pontificio, tum feudali.

Romano jure prohibetur alienatio, ne quis mutaret Judicem, 17 in fraudem litis preparatæ. l. ex hoc edicto §. ait Prator. l. 4. §. Pedina, & §. quod metus causa ff. de alien. mat. jud. causa fact. & vitium litigiosi subsequendo, præparat quædam antecedentia, ne quis alienet in potentiore, ad defatigandum actorem: unde est, quod etiam ad alienationem jam factam extenditur, & ad possessionis alienationem rei alienæ. l. si mulier §. qui possessionem ff. de eo, quod

Z 2 metus

metus caus. & Rodoan. ubi supra
cap. 34.

Etiam tunc manumissionem ser-
vi, ex dispositione d. §. *Quintus*
19 *Mutius*; concordat *l. fin. Cod. de*
reb. alien. non alienan. licet do-
minium servi non transfera-
tur, sed ad liberandum ten-
dat manumissio; quamvis pri-
20 *scō jure*, solo titulo emptionis
concipebatur, & manumissio,
& emancipatio, ut latè *Vacon,*
lib. 1. declarat, 16. de alienatione
possessiois ex text. in d. l. 4. §. ait
prætor, ubi *glos.* declarat.

Legis etiam prohibitio alienatio-
nis, ad consensum trahitur, *l. fin.*
21 *ff. de jur. dot. & glos. in l. cum Pa-*
ter §. libertas verbalioquin ff. de
leg. 2. ubi *Bart.* & in *l. si fundus*
ff. de pignor. adeo ut mulier nec
potest alienationi fundi dotalis
consentire, obstante *l. Julia*, quæ
dotis alienationem prohibuit,
fundivè dotalis.

Eadem ratione divisio prohibita
est, *l. si pupillorum ff. de reb. eorum,*
qui sub. tat. l. 1. C. comm. utriusq;
22 *Indic. tex. cum gl. in l. inter omnes*
Cod. de præd. min. quibus juribus,
pupillis divisio prohibita est.

Repudiatio etiam continetur sub
prohibita alienatione legis; pro-
23 indè pupillus alienare prohi-
bitus, nec repudiare potest de-
latam sibi hæreditatem. *l. pu-*
pillarum C. de repud. hæred. l. ma-
gis puto §. fundum ff. de reb. eor.

Derelictum quoque prohibitum

24 est, quando prohibetur à lege
alienatio. *Bart.* notat ex *l. 1. ff. si*
ex noxal. caus. agat. ubi *glos. ver.*
notat, & *Rodoan. ubi supra c. 7.*

Cum autem ratione rei prohibe-
tur alienatio, etiam ad plurima
25 protrahitur: siquidem in *l. fin.*
C. de reb. alien. non alienan. sive
ab homine in contractu, sive
in ultima voluntate, venit om-
nis alienatio, manumissio, usus-
fructus, & pignus, idque am-
26 pliatur in *Auth. de reb. Eccles.*
non alien. §. nos igitur. verb. alie-
nationis, ut veniat conductio,
27 venditio, permutatio, & em-
phyteusis perpetua.

Concurrit Canonici juris disposi-
tio. *extr. de reb. Eccles. alien. vel*
non. cap. nulli, ampliando, sub
qua etiam venit compromis-
sum de feudo. *Afflic. decis. 138.*
Donatio etiam de jure feudorum
28 prohibetur. *Qualiter olim feud.*
alien. pot. §. donare.

Permutatio quoque, de qua scrip-
si in *meis allegat.*

Pretariæ libellus, & infeudatio
Quib. mod. feud. amitt. & Rodoan.
cap. 8. & tit. de alien. feud.

Servitus etiam prohibita est, de in-
vest. de re alien. §. quid ergo. Quod
29 ampliatum est per *Constitutio-*
nem Divæ Memoræ, ut nulla
tempore valeat servitus impo-
sita feudo.

Transactio etiam, certo modo per-
missa, per *c. si vassallus si de feud.*
30 *super. contrav. dicto jure Constitutio-*

tio-

tionum improbat, cum limitatione, quando retinendo feudum transigeretur. *L. si pro fundo ff. de transact. & Capyc. de cis. 154.* alique casus permitti de jure feudorum in *d. tit. Qualiter olim feud. alien. pot. & per cap. Imperialem* revocantur, ut *Ifern.* notat in princip. ibi: *Nec juxta in re constituat.* Alienatio prohibita extenditur etiam ad compromissum. *Afflict. d. decis. 138.*

Alienationis materia tractatur per DD. puta *Felician. de usufruct. cap. 54. Penal. in l. 1. part. 3. C. de bon. mat. Mierez de major. par. 5. quast. 1. num. 8. Molin. de primog. lib. 5. cap. 21. num. 25. Cavalcant. de usufr. mulier. n. 66. Rand. resp. 7. Rodon. ubi supra cap. 1. cum seqq.*

Jure autem feudorum prohibetur alienatio; quia sub fidelitate est, ut ponderat *Aretin. consil. 14.* quæ consideratur, tam in faciendo, quam in non faciendo. *Bar.* declarat in *Constit. Quomodo sit proced. in crim. Lesa Majest. verb. habentis*, considerando fidelitatem respectu plurium personarum, & aliqua *Canet. in cap. volentes cap. 1. 2. & 3.*

Unde considerabat *Camerar. in dicto cap. Imperialem fol. 3. val. 3.* procedere in feudis; quia feudum partim est vassalli, partim directi Domini; ideo cum quisque rei suæ sit moderator,

& arbiter, proinde sine consensu Domini rectè prohibetur alienatio feudi. *arg. l. fin. Cod. de pactis.*

Ego autem ab ipsius consideratione recedo; si enim vassallus alienaret proprietatem domini directi, utique consonum rationi foret, non posse, tanquam de re aliena, sine Domini consensu disponere; sed alienando utile dominium suum, tanquam quid distinctum, & separatum à proprietate, cessat ratio *d. l. fin.* cui sic respondet *Andr. in cap. 1. §. necessitatem supra qualiter olim feud. alien. pot.* sequi ergo videtur dura prohibitio, ne quis de re sua liberè disponere possit. *arg. l. datum C. de contrah. empt.*

Secundò facit similis decisio de superficieario, qui habet utile dominium, ut dixi in *d. §. hujus autem generis*, & tamen alienat jus suum, illudque pignorat. *Levor. §. fin. & l. pignorem ff. de pignorat. act. & l. lex vechigal ff. de pignor.*

Item fructuarius alienat fructus suos, licet alium usufructum constitutare non possit. *l. arbitribus ff. de usufruct. ut infra cum Andr. latius explicabo.*

Item emphyteuta Fisci alienat jus suum sine assensu *l. 2. C. de fund. parrina lib. 10.*

Tertiò facit, nam cum utile dominium sit quid separatum à directo, per consequens lex ducit,

utilem vendicationem. l. i. ff. si
aqu. vectig. vel emphyt. per. ut in
d. i. part. cap. 37. latius dixi, ip-
 sumque usumfructum distin-
 guunt à proprietate. l. 4. ff. de
usufruct. est ergo partim sua,
 partim aliena: illud enim
 utile est in totum suum, non
 in partem, quod defendit Can-
 net. in d. cap. volentes §. 4. quest. 5.
quero sol. 141 num. 13.

Quartò fortiter stringit cōtra con-
 siderationem Camerarii, ut nullo
 39. modo dominium sit causa pro-
 hibitionis alienationis; se-
 queretur enim solam alienatio-
 nem prohibitam fieri sine as-
 sensu Domini, sufficere ad pri-
 vationem feudi, ejus contra-
 rium, est veritas; sed traditio
 est causa privationis, non sola
 alienatio, licet per traditionem
 transferatur dominium. l. radi-
 tionibus. Cod. de pact. quod quo-
 modo intelligitur dixi in d. p. 1.
 40. cap. 25. inde est, quod facta
 alienatione, de jure communi,
 possit ipse revocare. l. quomodo
 Cod. de agricul. & cens. An-
 dr. infra hic num. 16, ver. item
 ipse revocare. & in cap. 5. num. 2.
 vers. est intelligendum, de con-
 trov. inter domin. & emptor. de
 quo Ego dixi in alleg. 6. nu. 40.
 Item posset recuperare, & pur-
 gare culpam commissam per
 alienationem, ejus contrarium
 esset, si post factam traditio-
 nem recuperasset. cap. 1. quid

juris sit si post alien. feud. recap.
 Item ex eadem ratione, qui pi-
 gnorat, remanet Dominus, &
 41 tamen prohibetur pignorare,
 ut hic infra cum Andr. & Joan.
 Rayn, & infra in §. habito num.
 30.

Quibus accedit alia evidens ratio,
 per alienationem contra pro-
 42 hibitionem legis non transfer-
 ri dominium, P. Iacob. Gallus
 notat in forma libelli ex con-
 ditione, ex cap. Imperialem.

Item, & alia ratio, non posse sub-
 sistere; quia si dominium esset
 causa prohibitionis, assensus
 43 Domini sufficeret ad feudi alie-
 nationem; quia in re sua qui-
 libet est moderator, & arbiter.
 l. in re mandata C. mandati; sed
 alienatio feudi etiam cum con-
 sensu Domini non præjudicat
 agnatis. cap. Titius si de feudo de-
 funct. milit. fuer. controuv. quia
 mortuo alienante possent feu-
 dum recuperare.

Dico ergo feudum alienari prohi-
 bitum esse, ex natura rei; quia
 44 de natura feudi est, ne possit
 alienari sine assensu Domini,
 cap. 1. in princ. qual. olim feud. pos-
 alien. ibi: Est autem optima con-
 suetudine interdicta feudi aliena-
 tio, sub qua natura præsumi-
 tur concessum. l. cum quid ff. si
 cert. per. ubi DD. notant de na-
 turalibus contractuum; cum
 igitur sit qualitas infita à prin-
 cipio generationis feudi, Bal.

in

in cap. 1. de nat. feud. & in cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud.
 quod defendit Canner. *in d. c. volentes, c. scire leges fol. 5. ergo, &c.*
 Ratio autem, quare de natura sua feudum, nō possit alienari sine assensu Domini, & agnatorum,
 45 ac respectu utilitatis, quādo est ex pacto, & providentia, est evidens, & quidem respectu Domini; quia si vassallus juravit fidelitatem, prout de jure tenetur, *cap. 1. quid preced. deb. fidel. vel invest.* alienando deficeret à fidelitate, etiam si in aliū æquē fidelem alienasset, *Andr. in addit. in cap. 1. an illo, qui interf. fratr. dom. sui.* Ratio rationis; quia fidelitas unius non est fidelitas alterius, ac ne cogatur Dominus alium habere vassallum, quam ipse elegerit, *cap. 1. de fratr. de nov. benef. invest. arg. l. fin. C. de usu, & habitat.* obstante interesse voluntatis, unde *Andr. in d. §. necessitatem* eleganter
 46 ter dicit, esse æquum, ac quis prohibeatur rem suam alienare, sed fuit æquius prohiberi vassallum, ne alienet, ut sit magis obsequiosus Domino, unde *Aretin. dixit cons. 14.* alienationem feudi esse contra fidelitatem, quod Romanis non fuit incognitum; prohibuit enim jus Romanorum, ne alius, quam concessionarius possit habere Castellum in confinibus Imperii propter suspectam fideli-

tatem, *l. 2. C. de fund. lim. lib. 10.*

C A P U T V.

De tempore prohibitæ alienationis feudi.

S U M M A R I U M.

- 1 Alienatio feudi prohibetur consuetudine feudorum.
- 2 Consuetudo ista juvatur jure civili.
- 3 Finis concessionis feudi.
- 4 Alienatio feudi prohibita jure antiquo, novo, & novissimo.
- 5 Exempla juris antiqui.
- 6 Respectu temporis variae sententia DD.
- 7 Opinio Camerarii.
- 8 Exploditur per Authorem.
- 9 Intellectus cap. 1. apud quem, vel quos.
- 10 Andr. autoritas.
- 11 Authō cogitat rationes, favore Andr.
- 12 §. quid ergo stringit contra Andr.
- 13 Intellectus §. quid ergo secundum glos. dubitativè.
- 14 Camer. non bene inducit glos. pro se.
- 15 Camer. defenditur ab Authore de secundo tempore prohibitionis.
- 16 Camer. defenditur in alio exemplo secundi temporis.
- 17 Camer. exempla tertii, & quarti temporis.

- 18 Camer. opinio de quinto tēpore.
- 19 Author non considerat tempora,
sed jura prohibitiva.
- 20 Ius commune feudorum probi-
bet alienationem.
- 21 Prohibet Lothar.
- 22 Prohibet Federic.
- 23 Alienatio prohibetur jure com-
muni.
- 24 Jure Regni Neapolitani, per
Constitutiones.
- 25 Eodem jure Regni per Pragm.
- 26 Camer. replicatur circa perso-
nam Federici Imper.

Ed convenit de temporibus, ac diversitate prohibitiæ alienationis feudi fermone instituire;

cumque à natura feudi sit inde constitutum, illud sine assensu Domini alienari non posse. *cap. 1. in princip. sup. qualis olim feud. pot. alien. ibi: Est au-*

- 1 tem optima consuetudine interdi-
cta feudi alienatio. Ratio autem
prohibitionis per me supra la-
tius declarata fuit; unde con-
- 2 suetudo ipsa prohibitoria ha-
bet suffragium à jure civili re-
spectu finis, propter quem con-
ceditur feudum, scilicet ob sin-
- 3 gularem virtutem feudatarii,
ac ob speratam fidelitatem fi-
liorum, ut notat Bal. in præ-
fatione ad hoc jus feudorum: se-
quebatur, post electam indu-

striam personæ vassalli, non posse in alium transferri. *arg. l. 1. ff. de offic. Præf. Præf. & l. 1. ff. de offic. ejus, cui mand. est jurisd.*

Quæ autem cōsuetudo, vel lex feu-
dalis cœpisset primò prohibere
4 alienationem feudi, variæ fue-
runt Doctorum sententiæ. Ja-
cob. de Belvis. in *cap. 1. de feud. alienat. feud. opposit.* 1. considerat
triplex jus circa naturam feudi,
quæ in alienatione consistit:
jus antiquum, jus novum, &
jus novissimum.

De jure antiquo, dicit, potuisse vas-
fallum omnem contractum fa-
5 cere super feudo usque tamen
ad medietatem. *cap. 1. qual. olim
pot. feud. alien.*

De jure novo posse tantum ad li-
bellum concedere,

De jure novissimo nullo modo de
aliqua parte posse disponere, ob-
stantibus Constitutionibus Lo-
tharii, & Federici.

Præpos. Alex. sequitur ad literam
ibi, *num. 3. circa fin. Alvar. ibid. col. 1. ver. nota num. 2.* non con-
6 siderat diversitatem jurium, vel
temporum ante legem Lotha-
rii, sed diversitatem consuetu-
dinum locorum, & in aliqui-
bus licuisse alienare in totum;
in aliquibus usque ad medietate-
tem in casu necessitatis: in ali-
quibus verò de medietate ad li-
bellum, non ad alium contra-
ctum; Lotharium verò, &
Fede-

Federicum generaliter prohibuisse omnem alienationem, ex cuius verbis *Alvar.* restringimus ad tempus ante *Lotharium*, & secundò ad tempus post *Lotharium*, & *Federicum*: dissentit à *Jacobq.*, & *Præposit.* in quantum illi distinguunt tempora, & *Alvar.* distinguit jura Imperialia à consuetudinibus.

Jo: Rayn. hic in text. nostro §. *habito nam.* 5. considerat tempus antiquissimū, antiquum, & novum, & in effectu per alia verba concludit idem, quod dixerat *Jacob. de Belvis.*

Curt. tract. feud. part. 4. qu. ult. considerat tria jura, jus antiquissimum, jus antiquum, & jus novissimum. Antiquissimum dicit; quoniam in aliquibus locis erat permessa alienatio in totum; in aliquibus pro parte; & in aliquibus ad medietatē, suadente necessitate, & parum differt in effectu à *Jacob.*

Zas. in tract. feud. part. 9. in princip. videtur adhærere *Alvarot.* considerando diversas locorum consuetudines, & tam legem *Lotharii*, & *Federici*, quam diversitatem temporum, & ponit localem triplicem, quam posuit *Curtius.*

Afflict. in d. cap. 1. de alien. feud. in princ. ponit tempus antiquissimum, antiquum, & novum, & quasi refert dicta præcedētium.

Capyc. in invest. verb. feudorum alie-

natio sequitur Alvarot.

Camer. hic fol. 4. ponit quinque tempora ante *Lotharium*, sextum *Lotharii*, septimum *Federici*, octavum *jus Regni nostri.*

In primo tempore dicit, fuisse consuetudinem alienandi feudum in totum, sine assensu Domini, præsupposito adhuc nullā præcessisse prohibitionem, cum hac sola distinctione, ut in vita vasfalli, ac in præjudicium hæredum valeret; non autem in præjudicium Domini, cui feudum in casu aperturæ devolveretur, non obstante alienatione facta, sine ejus assensu. *cap. 2. apud quem, vel quos. cap. et si clientulus eod. sit. & Andr.* ibi intelligit, illum text. loqui secundum tempora, in quibus erat permessa alienatio feudi in totum absque assensu; sed ut eodē modo haberet emptor, quo habebat venditor, cujus linea deficiente, reverteretur ad Dominum. *cap. profecto. de lege Corrad.* quia resolutio jure datoris, resolvitur jus acceptoris. §. *rursus. quib. mod. feud. amitt.* deinde dicit *Andr.* fuisse inductum novum jus, ut pro medietate posset alienari ad libellum, per jura allegata.

Sed sunt, qui refellunt *Camerarium* per quædam manuscripta alia 8 cujus ex nostris prædecessoribus in hac Cathedra, non reperiri

A a

jurg

jure cautum , posse in totum feudum alienari ; quia licentia alienandi in totum erat localis, Mediolani tantum , & vocata est consuetudo irrationabilis , *cap. 1. de alien. feud. & c. 1. qual. olim feud. pot. alien. & in cap. 1. quid juris sit, si post alien. feud. recuperav.* ubi dicit, ante tempora Lotharii, in quibusdam Curiis licuisse alienare in totum , & *text. cap. 1. apud quem , vel quos,* allegatus à *Camer.* non concludit perneceffe; cum illa mentio de totius feudi alienatione possit referri ad illam localem consuetudinem , non ad generalem ; & sic ibi intelligit *Cujac.* prout loquitur *text. quid juris sit,* à *Camerario* allegatus pro sua opinione, *Glos.* autem in *d. c. 2. apud quem , vel quos, ver. sive totum* primò intelligit , quando licet alienavit ; quæ expositio potest referri, vel ad tempus, secundum *Camer.* & *Andr.* vel ad locum, secundum *Cujacium.*

Secundò exponit ; vel correctivè, quoniam non potuit alienari, alias non expectata apertura, per mortem etiam hæredis , aperiretur domino , ut *supra* exposuit *de alien.*

Tertiò exponit , quod alienavit totum de facto, & dubium erat in illo *text.* si poterat avocare ab emptore bonæ fidei , inspecta mala fide tradentis, *d. §. rursus, quib. mod. feud. amit.* In *d. c. 1.*

de alien. feud. dicitur aperte, non posse alienari totum, sine assensu ; quia domino aperiretur, nisi pro medietate, quod à *Lothario* fuit prohibitum ; & sic rationes urgent contra *Camer.* & *Andr.* contra quos urget *d. §. rursus* . Sed tanta est autoritas *Andreae* , ut cogamur aliquando excogitare , in quo potuit se fundare, Dico ergo pro excusatione utriusque , differre hoc tantum inter eos , an loquatur generaliter *Andr.* de tempore permissæ alienationis feudi, vel localiter ; cumque ipse non distinguat , certum est loqui generaliter ; sed non dicit *Andr.* de consuetudine scripta , & sic poterat esse alia non scripta, quæ non fuit in scriptis redacta, nec esset penitus irrationabilis ; ubi tamen ageretur de præjudicio alienantis , non de præjudicio domini ; dum resoluta suo jure , aperitur domino , quod congruit cum *d. §. quid ergo, de invest. de re alien.* ubi est eadem punctualis decisio . At meo judicio satis differunt isti casus inter se ; nam imponere servitutem durante dominio suo, non est contra fidelitatem ; sed tradere feudum alteri incognito Domino , ut *supra* dixi, esset contra fidelitatem ; quia electa est solertia vassalli ; nec mirum, si fuit permessa pro parte , cum remanebat vassallus etc.

electus in alia parte, quod tamen visum fuit fore periculosum domino, & fuit revocatum per *Lotbarium*, nec permissum fuit ad alium modum, quam ad libellum, de quo infra videbimus; unde merito *glos.* dubitaverat de intellectu illius *text.* dando triplicem intellectum, quorum postremus est melior, & stringeret contra *Andr.* & *Camer.*

Secundò adducitur contra *Camer.* dum dicit, in illo primo tempore potuisse alienari totum, non autem partem, ad quod allegat *glos.* in d.c.2. *apud quem, vel quos verb. sive totum*, cum de toto sit *text.* in d.cdp.1. *quid juris sit, si post alien. feud. recuperav.* sed ut dixi *glos.* facit expositiones, Prima est, quando licite alienavit; secunda correctivè, quando non totum poterat alienari, alioquin non expectanda esset apertura, sed statim revertebatur ad Dominum; tertia, quando de facto. Et sic nullo modo potest sumi ista distinctio, ut possit alienari totum, non pars, tempore illo.

In secundo autem tempore dum *Camer.* præsupposuit posse alienari pro medietate, ex causa necessitatis, allegat eadem jura de primo tempore, quæ non probant hoc, & postremò allegat c.1. *qual. olim feud. pot. alien.* quod probat intentionem suam; sed tantum obijcit non aperiri, si

de consuetudine generali, vel locali, sed defedi potest, ea regula, quod quando lex non distinguit, nec Nos distinguere debemus: cum subest ratio urgēs, sufficit referre legem correctam, nec est amplius indagandum, nisi quoad originem prohibitionis.

Dum autem in eodem tempore dicit, licitam fuisse alienationem pro parte, & per consequens in totum non præjudicare hæredibus in feudo hæreditario, allegat jura, quæ, ut videre est, nullo modo loquuntur de feudo hæreditario. Sua propositio est vera in jure; nam, præsupposita nullitate alienationis totius feudi, contra consuetudinem restrictivam alienationis, idem alienator, & hæres, in hoc non tenentur habere ratum factum defuncti, nullum: *l. quemadmodum ff. de agricol. & cens. l.1.* de quo super intellectu *Constit. Divæ Memoræ* dicemus.

In tertio autem, & quarto tempore concludit *Camer.* solum libellum esse permissum, non alium contractum. c.1. *in princ. & si clientulus. de alien. feud. dñ text.* loquendo generaliter *in princ.* demum declarat intelligendum esse de libello. Sunt, qui putant, illam declarationem poni ad specificandam speciem alienationis, de qua infra. In *§. et si clientulus* aperte dicitur: *Et si clientulus*

tulus fecerit libellum, vel aliud, de medietate feudi, sine voluntate domini; eo mortuo sine filio masculo &c. revertitur ad dominum; & sic post illam declarationem de libello sequitur text, generaliter, & de libello, & de alio contractu de medietate sine assensu Domini; durante tamen dominio suo, & quod postea revertitur ad Dominum.

Circa quintum tempus *Camerar*, putat, fuisse permissum pignus, 18 quod videmus permixtum longè in §. *aut si libello*, ubi, & de libello, & de pignore pro medietate, permixta erat alienatio feudi.

Dicamus nos sine distinctione 19 temporum, sed jurium.

Nos habere jus commune feudodorum, jus Imperiale Constitutionum, & jus municipale Regni nostri.

De jure communi variegatae erant consuetudines, de quibus amplius 20 non est tractandum; tum quia habemus leges novissimas correctorias; tum quia in eisdem allegantur Constitutiones *Lotharii*, & *Federici*, de quibus hodie in *text*, nostro, circumscripta lege *Corradi*, cum illa *Lotharii* strictius prohibuit; dum antea permixta erat subinfeudatio, §. *præterea libellus*, ut in *juribus supra cit*. Erant aliqua dubia circa donationem, vel dotationem, ut in *d. §. donare*;

sed apertè permissum compromissum est, §. *si inter. de lege Corrad. Transactio. c. si vassallus. si de feu. def. cont. Servitus. d. §. quid ergo. de invest. de re alien. & divisio. cap. omnes filii. si de feud. fuer. controuv.*

Quas omnes alienationes prohibuit *Lothar*, per verba *distrahe. 21 re, commercium*, per quæ miruitur utilitas dominorum, puniendo Notarium, qui instrumentum conscripserit.

Federicus verò expressiùs hic prohibuit totum, vel partem vendere, pignorare, vel quomocunque distrahere, seu alienare, pro anima judicare, ampliatis etiam ad alienationes de præterito factas, removendo prescriptionem, puniendo Scribam, & prohibendo fictam subinfeudationem: de quibus singulis cum *Andrea* dicemus.

Dicamus jus commune feudorum per consuetudines, jus Constitutionum Imperatorum, & jus Regni.

Per jus consuetudinum fuisse optima consuetudine prohibitam 23 alienationem, sed in aliquibus partibus, Curis, & Civitatibus, permissam in totum, durante vita feudatarii, & hæredum; in aliquibus pro parte: in aliquibus ad libellum pro parte; in aliquibus pro pignore ex necessitate. *Lotharius* verò prohibuit penitus, explicando species

cies alienationis, & punit Notarium. *Federicus* abrogavit etiam factas, tollendo præscriptionem, ut in principio text. nostri.

Jus Regni incipit à *Reg. Constit.* 1. lib. 5. Supervenit *Federicus II.* 24 qui ampliat ad omnes species specialissimas alienationis, cōmutationis, diminutionis, trāsfactionis, compromissi, tollit pœnam in stipulationibus, & dat facultatem revocandi jure proprio.

Super qua multæ cavillationes; idèd *novella Pragmat.* me proponente D. Proregi de Lemos constitutum est, ut denuncietur emptori; alias non habeatur ratio.

Supervenerunt *Pragmaticæ*, ut illa *novem capitum*, prohibendo 25 Proregibus, ne præstent assensum de Titulatis, & similibus. Item alia, ne assentiant exteris. Item sequuntur potius licentiæ, quam prohibitiones per capitula Regni, & Civitatis concessæ.

Cujus autem *Federici* sit cap. Imperialem? *Andr.* ibi tenet, *Federicum I.* fecisse Constitutionem illam, ejusdemque fuisse superiorem de pace tenen. & ejus violator.

Camer. verò fol. 12. col. 1. dicit de *Federico II.* qui fecit Constitutionem in Regno nostro, quæ incipit *Constitut.* Divæ Memo-

ria, de quo dicit neminem dubitare posse.

Ego verò contrarium demonstro evidenter, & *Andream* fuisse curiosum observatorem.

Prima demonstratio est, quod *Federicus I.* fuit pater *Henrici*, qui fuit pater *Federici II.* ex *Constantia*, & in *tit. de pace constan.* in verb. *libellariae Federicus I.* concessit Civitatibus Italiæ, quod possint concedere ad libellum, & fecit jurare *Henricum* ejus filium, tunc electum Regem Romanorū, cum clausula (*non obstante Constitutione nostra, quæ incipit Federicus*) in qua prohibetur concessio ad libellum; & sic non potuisse esse *Federicum II.* sed *I.*

Illà verò *Constit. Regni* nostri fuit *Federici II.* indubitanter, dum ampliat Cōstitutionem avi sui *Rogerii*, quæ procedit *tit. 1. lib. 3.*

C A P U T VI.

De prohibitione legis, & hominis, & quænam sit potentior?

S U M M A R I U M.

- 1 Alienationis prohibitio de feudo ab homine, in ultima voluntate, non procedit in feudo.
- 2 Cum assensu difficile practicitur.
- 3 In contractu prohibita, an impediatur translationem dominii?

4 In-

- 4 Intellectus l. si ea lege C. de con-
dit. ob caus.
- 5 Andr. reprobatur à Sicutis cir-
ca d.l.
- 6 Andr. doctrina declaratio in §.
præterea, & in §. sed nec
alia.
- 7 Alienationis feudi prohibitio,
cum pacto, quod in casu alie-
nationis revocetur, non tenet.
- 8 Limitationes adductæ per An-
dread.
- 9 Limitatio secunda.
- 10 Limitatio tertia.
- 11 Pactum, ne alienet certæ per-
sonæ, quando valet?
- 12 Modus, & conditio, quando
æquiparantur?
- 13 Intellectus, & illatio de l. 1. 2.
& 3. Cod. de donat. quæ sub
modo, &c.
- 14 Limitatio Andr. ad prohibitio-
nem legis, vel hominis, quan-
do est conditionata?
- 15 DD. tenentes, impediri transla-
tionem domini, per prohibitio-
nem de non alienando.
- 16 Sicutorum sententiæ circa pa-
ctum de non alienando.
- 17 Glos. in d.l. si ea lege facit de-
cem capita distinctionis.
- 18 Glos. opinio contra d.l.
- 19 LL. adversantes d.l. adductæ per
glos.
- 20 Solutio glos. ad dicta jura con-
traria.
- 21 Intellectus Bar. ad l. si creditor
§. fin. ff. de distract. pignor.
- 22 Alberic. solutio ad dicta contra-
ria.
- 23 Solutio ad l. si ita §. ea lege ff.
de verb. oblig.
- 24 Cin. solutio ad dicta jura.
- 25 DD. solventes argument. quan-
do favore certæ personæ.
- 26 Sicutorum variæ sententiæ in
intellectu d.l. si ea lege.
- 27 Solutio Aretin.
- 28 Reprobatur Dec. allegans Spe-
culat. in ista materia.

Ostquam exposui de prohibitione alienationis feudi, & de temporibus, seu juribus, quibus cœpit in usu esse, convenit explicare de prohibitione legis, & de prohibitione hominis, & quænam potentior sit, quidue producant, quando simul concurrunt, vel quando adversantur; ut possimus ulterius explicare è contrario, quis potentior etiam sit, assensus legis, vel assensus hominis, de quo in sequenti.

Incipiam à prohibitione hominis, quæ duplex est, ut supra diximus: una in ultima voluntate, de qua latè DD. in l. filiusfamilias §. divi ff. de leg. 3. de qua non est nostrum tractare, sed materiam civilistis relinquendam; in feudis enim prohibitio, vel alia dispositio in ultima voluntate nō sunt in consideratione.

2 c. 1. de succ. feud. ibi: Nulla ordinatione defuncti valente, vel manente,

nente, & difficilè potest practi-
cari cum assensu. Alia est in
3 contractu, in qua illa solet esse
quæstio inter antiquos, & mo-
dernos agitata, an impediat
translationem domini, de qua
per glos. *¶ in l. si ita quis. §. ea*
lege ff. de verb. oblig. & in l. ea le-
ge C. de condit. ob causam, vigo-
re quorum textuum Andr. te-
net, expressè applicando ad feu-
4 da, non valere pactum de non
alienando certæ, vel incertæ
personæ, nisi quoad interesse,
sed non impedire quominus
transeat dominium in acci-
pientem, contra quem cessaret
actio realis; quia dominium
esset quæsitum; & cessaret per-
sonalis; quia cum eo non con-
traxit. Sed quia quâplures Sici-
li audacter recedunt ab opinio-
5 ne ipsius, dicentes, communi-
ter reprobari, & Loffred. noster
in loco infra citando dicit, Andr.
fuisse sibi contrarium in eodem
articulo, operepretium existi-
mavi declarare quæstionem à
primis principiis,

Andr. igitur in §. *præterea cum §.*
seq. item si. Quib. mod. feud. amitt.
6 *nam. 33. vers. extra casus*, & in
cap. sed nec alia justior. quæ sit
prim. caus. benef. amitt. nam. 40.
& in *cap. 1. §. hoc quoque. de suc-*
cess. feud. tenet apertè, prohibi-
tionem de non alienando non
impedire translationem domi-
nii per dicta jura; sed tantum
dare actionem ad interesse con-

tra alienantem, qui contrafec-
cit,

In d. §. *præterea* postquam tracta-
vit articulum, quando præsen-
tia alicujus in actu facto sibi
præjudicat, vel non, descendit
ad fratrem dotantem, quando
dedit in dotem feudum, contra
leges feudorum, in *verb. hæc ve-*
ra quantum, ad intellectum c. 1.
qual. olim feud. pot. alien. deinde
descendit ad aliâ, ut extra causas
expressas hoc jure feudorū, qui-
bus feudum potest revocari, si
fiat pactum, ut non alienet,
nec det tali, valet pactum. *l. fin.*
§. 1. C. de jur. emphyt. Reddit ra-
tionem; quia quilibet in re sua
ponit legem, quam vult. *ff. de*
solut. l. 1. in princ. & l. in re man-
data C. mand. vel contra: cum nō
sit turpe mandatū de non alie-
nando contra voluntatē conce-
dentis; quia si turpitudinē con-
tineret, non valetet. *ff. de pact.*
l. juris gentium §. prætor. sed in
feudo, ne in dotem detur, non
ponitur pactū ad impediendum
matrimonium, sed ut res mea
non transferatur in alium, con-
tra meam voluntatem: de quo
articulo latius dicit infra in hoc
text. nostro, & sic hucusque te-
net, pactum valere in donatio-
ne, vel alia concessione, cum pa-
cto, ut non alienet, vel det cer-
tæ personæ, vel det in dotem
per d. *l. fin. Cod. de jur. emphyt.* de
qua quæstione, & de prohibi-
tione ne det in dotem Camerar.
hic

hio fol. 82. latissimè differit.
 Deinde Andr. verb. tunc autem recedit ab ista opinione, declarans suum dictum de validitate pacti, ut valeat quoad interesse adversus contrahentem, non quoad translationem domini: allegat d. l. si ea lege, & infert, agi posse ad interesse propter pactum, si contrahiatur: allegat ff. de leg. 3. l. uxorem §. agriplagam ff. de verbor. obligat. l. si ita quis §. ea lege ff. de inst. act. l. sed et si, & l. si quis mancipiis, & ff. actio. empt. & vend. l. si sterilis §. si tibi, quibus agitur ad interesse, & l. fin. C. de pact. inter emptor. & vend.

Transit ulterius, quod si fiat pactum, ut tunc feudum revocetur, non obligabit pactum hoc tertium possessorem. C. de pign. l. 3. nisi in casibus notatis, ff. de usufruct. l. hactenus, & ff. de auro, & arg. leg. l. Lucius ff. de aqu. plu. arcen. l. si tertius §. si quis, & se refert ad dicta sua in §. sed nec alia justior.

Item, si paciscatur, ut in casu alienationis renovetur; quia non afficit tertium possessorem. l. 3. Cod. de pignor. nisi in casibus hactenus ff. de usufruct. & ff. de de alim. & cib. leg. l. Lucius.

Etiam facit plures limitationes. Prima est, si obligetur feudum pro poena promissa, pro qua tenebitur, si obligetur quando res aliena futura sit. ff. de manu-

miss. testam. l. stichus, la 3. nam in re propria non est pignus. ff. de regul. jur. l. neque pignus, & Ego in prim. part. repet. cap. 39. n. 25. & quando jam utile dominiū, quod habebat, transtulerit, hoc intelligitur, tunc. ff. de contrab. empt. l. qui tabernas ff. de leg. 1. l. si domus in fin. super quo alia verba diffundit.

Secundò limitat, quando pacta predicta, & datio rei ponuntur in vim modi, vel conditionis; tunc deficiente conditione, vel modo, redivit dominium in dantem. l. 1. & 3. C. de donat. quæ sub mod. & se refert ad dicta in d. §. sed nec alia justior. De conditione, & modo Ego dixi allegat. 31. Idem in seq. §. num. 35. verb. sed quomodo sequitur, quod alienando in casu licito, puta infra medietatem, de jure antiquo feudorū, & si dominus dedit cum hac lege, ne alienet, valet alienatio; tenetur tamen ad interesse, ut supra proximè dictum est.

In d. §. sed nec alia num. 3. incipit tractare quæstionem, si vassallus venditor feudi teneatur ad servitia, & intrat in quæstionem, si transit onus servitii in emptorem, & dicit personalia non transire, etiam si de re sit, vel de jure, nisi de pacto adjunctionis in diem, vel aliis. d. l. 3. C. de pignor. & descendit ad nostram quæstionem, si pactus est

ne

nē alienet sine consensu suo, valeret alienatio, nec præjudicaret emptori; quia dominium esset translatum. *C. de condict. ob causam. l. ea lege, & ff. de pact. inter empt. & vend. l. fin. in princ.*

10 Ponit unam limitationem, nisi tunc promitteret poenam, & obligaret rem propter eā: tunc pro poena commissa avocaret rem per hypothecariam, ut dictum est *supra d. §. prætereā*. Respondet objectioni de *l. Lucius*, quando debitor personaliter obligatus erat ad mutuum, pro quo obligaverat rem suam, & sic extra rem obligatio personalis mutui, & non de re.

Domum devenit ad quæstionem nostram, inferens ex prædictis,

11 quod si adjiciatur pactum in feudo, ut non detur alicui personæ, vel ne recipiens maritaret se, irrequisito Domino, hæc non sunt de substantia feudi, si contrafieret, nec haberet manus. injectionem etiam contra recipientem; nisi specialiter cōvenisset, nec in eum, in quem alienatum est, si specialiter convenisset de *l. 3. de pignor. & de aqu. plu. arcen. arg. l. si Titius §. si quis postquam*, ubi est specialis *glos.* ibidem; tenetur tamen ad interese. *d. l. ea lege*, cum similibus, & *Eod. de jure emphyt. l. fin. §. 1.*

Limitat, nisi conditionaliter ponerentur in donatione feudi;

12 tunc in defectum conditionis, vel modi, dominium illud utile rediret ad Dominum. *de donat. quæ sub mod. l. 1. & 3.*

Modus, & conditio paria sunt in ingressu: id est, in defectu; quia ita revocatur, si deficiat modus; sicut si deficiat conditio, ut notatur in *glos. rub. C. de his, quæ sub mod. vel cond. fin. ff. locat. l. Insulam §. fin.* Redit ad id, quod nō se maritet, nec continet in se turpitudinem, vel illicitum, quantum ad rem, quæ propterea datur, ut dictum est *supra §. prætereā*.

In *§. hoc quoque. de success. feud. n. 9. circa fin. vers. idem si post*, & proprie *verb. his casibus*, dum *supra* tractasset, si natus post alienationem, de consensu eorum, qui supervivebant, possit revocare, dicit, quod his casibus venit in re sua ad revocandum feudum alienatum sine consensu suo, & venit sicut ad hære-

13 ditatem alienantis, vel patris negligentis, qui actionem habuit ad revocandum, utili actione. *d. l. 1. & 3. de donat. quæ sub mod.* modō illa directā, quæ competeat, & posset competere alienanti sine consensu, competit agnatis, qui non consenserunt; quia interdicta est alienatio à lege, *infra de alien. feud. pater. cap. 1.* & sic nihil transfertur in emptorem: ubi ex pacto esset interdicta, transfertur. *C. de*

condit. ob caus. l. ea lege, & sic *Andr.* tenet, prohibitionem legis impedire translationem dominii; prohibitionem verò hominis, secus: limitat tantum in donatione conditionata, vel ad diem, sicut hic infeudatio videtur esse, ut supra dicitur habere utilem, ut in *d. l. 2. & l. quoties*.

Præfati autem text. in *l. ea lege*, et §. *ea lege*, communiter à DD. intelliguntur, ne pænitus impediatur translatio dominii, ut tenet *Andr.* Sunt tamen, qui putant contrarium, ut est *Curt. Jun. in auth. res, quæ in princ. C. commu. de leg. & Jo: Croto. in d. §. divi n. 86.* & alii referendi infra per me.

Item *Gualt. de paterno. & Blas. Lanza Siculi in cap. volentes* dicunt, communiter reprobari; licet ipsi non allegant Doctores; deinde considerant *d. l. ea lege*, secundum *Curt. & Croto.* disjunctivè loqui, vel alternativè; quia primò ponit decisivè, tale pactum operari, ut neuter ipsorum prorsus alienet: subindè ponit secundam decisionem; vel ut donatori, aut ejus hæredi, si non fuerit conditio servata, queratur actio.

Sed ut doctrina *Andr.* defendi, vel declarari possit, oportet discutere intellectum *d. l. ea lege*, ubi *glos.* refert plures opiniones, & primò refert inconveniens de

disjunctiva, solvens, quod prima non est decisio, sed relatio facti; quia obstat regula, ut pactum sine traditione non transferat dominium, quominus impedit, quin transferatur. Secunda ergo est decisio, & vera, nisi esset pactum *l. commissoria*; quia à principio non fuit translatum dominium: de quo Ego, & de adjectione in diem dixi in 1. part.

Secundò refert opinionem *Rog. & aliorum*, quod prima pars sit vera per *l. fin. C. de reb. alien. non alien.* cui respondet, ibi tantum declarari quid veniat appellatione alienationis, sive in contractu, sive in ultima voluntate; non autem de translatione dominii.

Tertiò opinionem de *l. ea quidem ff. si mancip. ita fuer. alien.* ubi impeditur dominii translatio; cui multipliciter respondet.

Quartò distinguit, si prohibitio fuerit facti, an juris.

Quintò distinguit, si fuerit prohibitio legis, vel hominis: in ultima voluntate, vel in contractu.

Sextò retento capite distinctionis de contractu non transferri dominium, opponit *ff. de distract. pignor. l. si creditor §. fin.* Pro distinctione facit *l. cum si ff. de transact.* Idè etiam in ultima voluntate, si per contractum fieret prohibitio, & procederet secun-

secunda decisio text, ad quod allegat d. §. ea lege.

Septimò opponit de §. *santis. anth. de alien. emphyt.* Solvit primò; quia de ultima voluntate: secundò; quòd concurrat prohibitio legis, cum prohibitione hominis. l. si unus §. qui in specie ff. de pact.

Octavò secundum Bal. distinguit, utrum pactum fuerit appositum in contractu, & in traditione: vel in traditione tantum: vel in contractu tantum, & in primis docet, non transferri, nisi in tertio.

Nonò distinguit secundum aliquos, si interest distinguere, si appareat de causa prohibitionis, vel non, ad notata in §. divi.

Decimo quarto distinguit, si interesset donantis, ne alienetur, & impedit: vel non, & secus ff. de pact. inter emptor. & vendit. l. fin. Contra quos opponit Bal. in l. cum fundo ff. de serv. præd. rust.

Demum contra text. opponit l. 3. ff. commun. divid. & l. hoc judicium 18 §. si inter. & ff. pro socio. l. idem que in fin. quia pactum, ne dividatur, est res annexum, & sequitur rem. arg. §. pactum. l. si tibi ff. de pact.

Leges adversantes sunt

L. ea lege, ut valeat alienatio, pacto 19 non obstante, sed agatur ad interesse.

L. ea quidem C. si mancipia ita fuer. al. ne magnum, ut nō valeat ma-

numissio facta contra pactum. *Glos.* solvit, quia juris manumissio, contractus est facti: secundo, quia difficilius libertas perditur quam difficilè datur: tertio, si pactum in contrahendo, vel tradendo: quæ sibi non placet.

L. fin. C. de pact. inter empt. & vend. pactum, ne liceat novo domino facere Cappellam, valet, & impedit constructionem monumenti. *Imperator* refert juris antiqui dubietatē, quam solvit, & statuit valere, quia poterat interesse venditoris multum: id *glos.* declarat, quia inimici poterant se congregare, fortè domus erat vicina: secundo, quia ex pacto tali concessit, vel alienavit, nec debet fraudari.

Glos. solvit, quod in aliis fortè non intererat, ad l. nemo ff. de pact. verb. 20 in contractu in re traditis; secus erat in l. fin.

Item ad l. quod si locus, & concludit, non posse revindicare, ut dixit in l. fin. C. de reb. alien. non alien. verum actione ex vendito repetet rem, reddito pretio.

Stichus legatur, ut non alienetur, & casu quo liber fit, alienatur, & tamen non fit liber; quia confertur in tempus, quo alienus est: convenit cum l. 2. §. fin. ff. de reb. eor.

L. si ea lege C. si mancipium ita fuer. alien. vendidit servum filius, ut

manumittat, nisi manumiserit, sit liber ex Constitutione Divi Marci, & Commodi.

L. si creditor §. fin. ff. de distract. pignor. pactum, ne liceat creditori

21 vendere pignus, impedit venditionem, ubi quæstio de litera Pisana, vel Florentina, ad quam Bar. se remisit, si venditionem, vel pactionem, & sic varius intellectus. Alberic. in d. *lea* lege tenet, non valere conventionem. Bar. tenet non valere venditionem; quia contra pactum illius, qui habet jus in

22 te. Alberic. quando per pactum non transfertur dominium, nisi quando sub conditione; secus in donatione, quia non transit dominium per l. 1. & 2. *C. de donat. quæ sub mod.* In aliis aut erat aliter contracturus sine prohibitione, & valet venditio, non valet pactum. *lea* conditione: aut non erat aliter contracturus, & impeditur translatio, per *l. fin. C. de pact. inter empt. & vënd.*

Non obstat *l. si ita quis §. ea lege ff. de verb. oblig.* quia ibi cum universitate, vel secundum Gul. non negatur venditio, licet detur actio personalis ad interesse.

Cin. cum distinctione, si interest, infert ad eum, qui dedit castrum in feudum, ea conditione, quod non recipiat idem castrum in feudum ab alio, quàm à donante, & hæredibus. Fuit

ultra Montes declarata invalida infeudatio secuta, sed malè: limitat in pacto jurato. Innoc. in cap. verum sequitur Alberic.

Gut. in *l. nemo potest* transit simpliciter num. 26. Dias, reg. 28. dat 24 quindecim limitationes. Gomes. in *l. Taur. 40. nu. 25.* refellit limitationes eorū, quādo favore certæ personæ. Barbof. in *l. divortio in princ. in 2. part. n. 9. & 10.* dicit, pactum in majoratu de non alienando, valere; quod aliàs non valeret. p. 5. tit. 5. c. 43. Jacob. in *l. nemo ff. de pact.* adducit limitationes, Molin. de primogen. lib. 1. cap. 12. n. 32. Cavall. commun. contra comm. quæst. 33. Grat. reg. 334. limitat de hypotheca, Sarm. select. interpret. lib. 3. cap. 2.

Movetur Gualter. quia non transit pleno jure feudum ob infeudationem; & ided potest prohiberi alienatio; quia subjacet restitutioni, ad notata in *auth. res quæ*, per Blas. Lanza; quia reservat directum. l. 3. de jure emphyt. Secundo, quia contractus cū Principe est lex, l. Caesar ff. de public. & sic est prohibitio legis. Tertiò, quia pactum reducit rem ad pristinum. §. sanctiss. *auth. de nov. alien. bon. emphyt.* & sic, cōcurrente prohibitione legis, subsequens hominis præceptum impedit translationem domini. Imoli. in §. divi. Loffred.

ad

ad Andr. in §. sed nec alia, exemplo usufructuarii,
 Carne, solvit, docendo, *auth. res quæ*, procedere in ultimis voluntatibus, & *l. fin.* secus, declarando, quod venit sub prohibitione alienationis casus Andr. de contractu, ex regula *l. quoties C. de donat. quæ sub mod.* ubi datur actio personalis, *Guid. Pap. decis. §. 12.*
Aretin. in *l. qui absenti* per retentionem directi dominii, arguit ex 27. d. §. *fin. de distract. pignor.* quod afficit rem illa reservatio; quia, ubi feudum alienatur, fit retentio dominii directi; quod quidem nunquam transfertur neque alienatur.
 De usufructu non est bona cõparatio; quia durat durante vita, & non transmittitur; secus in feudo, quod procedit in infinitum.
L. Caesar procedit, quando Rex vult, quod suus contractus sit lex.
Decius allegando *Specul.* erravit. *Add. ad Dec. cons. 239.* quia ille 28 loquitur de validitate stipulationis, non de actione, & ad id allegat illa jura.

C A P U T VII.

De intellectu *l. 1. 2. & 3. C. de donat. quæ sub mod. vel condit. fiant.*

S U M M A R I U M.

1 Andr. imputatur de contrarietate.

- 2 Modus, & conditio quibus verbis cõcipiantur secundum gl.?
- 3 Anna decipitur à glos,
- 4 DD. decepti in cognitione terminorum,
- 5 Modus, & conditio æquiparantur respectivè.
- 6 Modus requirit adimplementum post natam actionem, vel acquisitionem.
- 7 Modus obligat præcisè ad adimplementum,
- 8 Conditio impedit acquisitionem, & ortum actionis ante eventum.
- 9 Verba vulgaria sub pacto, & conditione non inducunt conditionem, sed modum.
- 10 Decisio Sac. Cons. super his verbis, Authore patrocinante.
- 11 Modus, & conditio differunt etiam; quia adversus modum competunt excusationes.
- 12 Andr. sententia, de æquiparatione modi, & conditionis, non potest defendi simpliciter.
- 13 Verba Rubric. denotant differentiam modi, & conditionis.
- 14 Assensus alienationi feudi, sub conditione, est impracticabilis.
- 15 Feudum non potest concedi sub conditione, sed benè ad certum tempus.
- 16 Andr. discutitur, si detur utilis vendicatio ex d. l. 1.
- 17 DD. decepti intellectu Andr. circa alleg. d. l. 1.
- 18 Decius non intellexit *l. quoties*, neque Speculator.

19 In-

- 19 *Intellectus verborum Speculat,*
de d.l.quoties.
- 20 *Declaratio verborum super al-*
legatione d. l. 1. 2. & 3. C. de
donat. quæ sub, &c.
- 21 *Vendicatio ex d. l. 1. favore ali-*
mentorum procedit.
- 22 *Intellectus dd. ll. 2. & 3.*
- 23 *Applicatio l. 1. 2. & 3. ad mate-*
riam concessoris feudi,

Ed quia idem *An-*
dr. in tit. de success.
feud. §. hoc quoque
num. 9. circa me-
dium dicit, ex di-
ctis ll. dari uti-

lem reivendicationem, & *Lof-*
fred. putat ibi, sibi *Andream*
contradicere; ideo de his vi-
dendum sigillatim.

Incipiamus prius ab ista æquipa-
ratione, si modus, & conditio
æquiparantur respectu exitus,
ut *Andr.* dicit, & si *glos.* proba-
bat intentionem *Authoris*, &
si applicabile est ad feudum.

Glos. ergo tam in *rub. Cod. de donat.*
quæ sub mod. vel cond. fiunt. quam

- 2 in *l. 1. in glos. 1. & 2. Cod. de his,*
quæ sub mod. dat regulam gene-
ralem, ut modus concipiatur
per verbum (ut) conditio ve-
rò per verbum (si) vel per ver-
bum (cum) Authoritas ejus-
dem decepit Vinc. de Ann. alle-
3 *gat. 40. qui posuit pro constâti,*
modum deficientem equipara-
ri defectui conditionis, ex di-

ctis per Andr. ubi supra, & al le-
gat. 140. n. 11. ubi filius Consi-
liarius plura in addition.

Sed antequam procedam ulterius,
advertendum duxi, ista verba

4 esse improprie aliquando à J.C.
usurpata, ut verbum sub hac
conditione importet etiam mo-
dum, & non conditionem, in
quo plures decipiuntur. Inspi-
ciendum est potius ordo dicen-

5 di, quàm sonus verborum; quia
inter se ista satis differunt, & in
origine, & in fine, nec est ve-

6 rum, æquiparari in egressu sim-
pliciter, sed respectivè, ut infra
declarabo. *Bar.* enim in *l. qui-*
bus diebus §. terminus ff. de con-
dit. et demonstr. dat regulam, cõ-

7 muniter receptam, ut modus
requirat aliquid faciendum, vel
adimplendum post perfectum
contractum, puta, do, vel lego
Titio centum, ut eat Romã, vel
aliud quid faciat, iste modus

8 non impedit pecuniæ solutionẽ
sed obligat præcisè recipientem
ad observantiam. At in casu in-
observantiæ, an detur rescissio
dispositionis, & repetitio dato-
rum, & quæ actio, si persona-
lis, vel realis, dixi in *cap. 1. de*
feud. sine culp. non amitt.

Conditio verò impedit acquisitio-
nẽ, antequã purificetur condi-
tio; puta; si navis ex Asia vene-
rit. Utique satis differunt nõ ac-
quiri ante evẽtum conditionis,
vel acquiri, & per inobservan-
tiam

tiam modi, resolvi cōcessionem;
 & propterea, quando contra-
 hentes utuntur vulgari phrasi
 9 loquendi *cum pacto*, & *condi-*
tionē, non erit conditio, sed
 modus, quod advertit *glos. 2. d.*
rit. Cod. de his, quæ sub mod. lega-
ta relinq. & est *text.* topicus in
l. Marcia ff. de manumiss. testam.
 10 & cum casus accidisset de con-
 ditione imposita Collegio So-
 cietatis Jesuitarū, per Ducissam
 Magdaloni sub his verbis (*cum*
pacto, & *conditionē*) agitata
 causa, & acriter defensa contra
 Collegium per potentes adver-
 sarios, & facundissimos Advoc-
 atos, Ego defendi, & obtinui cō-
 tra dicta per patrem, & filium
 de Anna, esse modalem, & non
 conditionalem, & sic fuisse va-
 lidam à principio, junctis aulis.
 Effectus autem est maximus; quia
 si esset conditionalis; non esset
 11 valida, nisi præcessisset casus
 conditionis: si esset modalis,
 actus esset validus, & requireretur
 rescissio contractus, & in
 judicio rescissionis posset dona-
 tarius se defendere de impedi-
 mento necessario, allegando
 fuisse remissum modum ab eo,
 cujus interesset adimpleri, &
 interim actus valeret, & simi-
 lia, quæ in contingentia facti
 evenire possunt, ut dixi *alleg. 31.*
 Ex quibus inferatur, non esse verum
 simpliciter, quod *Andr.* dicit in
 12 *cit. locis*, & *alibi*, modum, &

conditionem in exitu æquipa-
 rari; quia eadem *glos.* allega-
 ta dicit; differre in origine, &
 effectu, nisi quādo conveniatur,
 ut sicut legatarius sub conditio-
 ne careat re legata, si non eve-
 nerit conditio; ita legatarius
 sub modo non habeat lega-
 tum, nisi adimpleverit mo-
 dum, sed potest habere cum
 cautione de adimplendo; & sic
 differunt in principio, & in exi-
 tu; quia qui debet adimplere
 modum, potest purgare morā,
 & potest alia supra conside-
 13 ta opponere de remissione, vel
 de impedimēto, quæ in condi-
 tione non proficerent. Itā porro
rubricæ demonstrant, differre,
 per disjunctivam, vel conjun-
 ctivam (&) *ff. de cond. & de-*
monstrat. C. de donat. quæ sub mod.
vel condit. fian. & C. de his, quæ
sub mod. legata, vel fideicommi.
relinq. & text. l. 1. C. eod. dicit,
 quod modus scriptus in legato
 debet adimpleri, sicut condi-
 tio; tamen, quando non stat per
 legatarium, nihil differt à le-
 gato puro. Quod fortius proce-
 dit in contractu, in quo deficit
 favor ultime voluntatis; Restat
 igitur illa propositio declarata,
 ut non sit vera simpliciter, nec
 exinde applicabilis ad feudum,
 dum actio radicitur, & requi-
 ritur rescissio: qua sequuta, vi-
 dendum erit de actione resul-
 tante ex rescissione.

Se-

Sequitur videre de conditione, & quidem alienari à vassallo sub
 14 conditione, non practicatur in concessione, assensus; quoniam dominium utile vassalli nō debet stare in suspensio: dominus enim debet esse certus de vassallo, cuius fide, & servitio juvari possit, & sic dum de feudo Cuparellæ ageretur in S. Conf. vendita cum pacto, quod non transferatur dominium pendente solutione pretii, fuit declarata nulla venditio.

Exinde nunquam vidimus feudum concedi sub conditione,
 15 propter easdem rationes; licet *Andr. de Success. feud.* loquatur de concessione ad certum tempus ad instar adiectionis in diem, vel legis commissoriae, ad quod ipse allegat *d. l. 2. C. de donat. quæ sub mod.* ut post certum tempus detur alii, & est materia *l. qui Roma §. Flavius ff. de verbor. obligat.* ad quod *Andr.* allegat *Summam*, & ad huc incertum est, de qua loquatur.

Sed videndum est, an certum sit, ex *d. l. quoties* dari utilem vindicationem; prout *Andr.* fundat in *d. §. hoc quoque*, quod *Loffred.* ibi pro contrario contra *Andr.* notavit; cum verba legis prædictæ apertè loquantur de conditione, vel personali actione ex stipulatu: tantum enim quæritur de invaliditate dona-

tionis factæ ad certum tempus sortæ personæ, ut post illud tempus res donata sit alterius. *Bellar. conf. 39. Guid. Pap. decis. 557. Cassan. sup. Cōsuet. Burgund. de success. §. 4. Bertran. conf. 276.* In cuius text. allegatione cum pluries expenderit *Andr.* decepti
 17 sunt *Camer., Frecc., Loffred., Afflict., Jo. Vinc. Ann., & cæteri*, qui simpliciter citato *Andr.* sic perfunctoriè loquuti sunt, ultra quos est *Dec. conf. 239.* quem sequitur *Cravett. conf. 19.* & quidem *Dec.* non vidit *Andream*, neque de eo facit mentionē; sed tantū legit *Speculatorem de loca, §. num aliqua, quæst. 70.* Sed si dicerem, *Decium* non intellexisse *text. l. quoties*, aliquid esset, sed oportet dicere, neq; intellexisse *Speculatorem*; iste enim agens de portione dixit, nullam dari actionem: deinde dicit in iudicio cōmuni dividundo, pro portione divisa non tradita, nō competere actionē realem: postea dicit, competere actionem realem, per *l. 1. C. de donat. quæ sub mod.* ex quibus putabat *Decius* moveri *Speculatorem*, sed *dd. ll.* allegat pro validitate contractus, seu stipulationis ad fundandum dari actionem realem; quia dum cognosceret non dari realem sine traditione, pro solutione difficultatis, dicit, in parte accrescenda non esse necessariam novam

novam traditionem, & sic tantum leges allegat pro validitate actus, & realem per specialem naturam, in re accrescenda non esse necessariam traditionem.

Supereft, ut vel *Andream* defendamus, vel ut ejus authoritatem
20 refellamus, dum dicit aperte dari utilem vendicationem ex *dd. ll.* & quidem, benè rimatis verbis ipsius, dicit contrarium, dum *in fin.* docet, non transferri dominium, quia alienatio est interdicta à lege: secus si ex pacto; quia tunc non impediretur translatio domini. *d. l. ea lege.* Sequitur limitando: *nisi esset conditionata donatio;* prout præsupponit esse concessionem feudalem, ut detur uni, & post mortem illius detur alteri, nam tunc daretur utilis vendicatio *d. l. 2. C. de donat. quæ sub mod.* non quod ex *dd. ll.* vellet fundare, dari vendicationem, sed jungendo *dd. ll.* cum *l. 2.* ad probandum, quod sicut valet donatio uni ad certum tempus, & postea detur alteri, præsupponit, talem esse concessionem feudi, ut sint tot donationes, quot sunt personæ successuræ in feudo, quod infra dicit *num. 38.* idèd, mortuo uno agnato, restituitur alteri, etiam ad vendicandum; quia primus agnatus, vendicando, nō potuit transferre dominium in perso-

sonam emptoris, ejus dominium resolvitur in sua persona, quæ habebat illud, durante vita alienantis; ex quo alienatio erat prohibita à lege. Dum postea allegat *l. 3. C. eod.* non ex hoc infert, ex illa lege resultare actionem realem; sed tantum validitatem concessionis; idèd, posse fieri concessionem pluribus, uni, post alium, exinde resultare utilem ex stipulatu, ac posse in concessionem resultare utilem vendicationem; licet verba sint aperta, quod non procederet in feudo hæreditario, ubi hæres tenetur habere ratum factum defuncti.

L. 1. C. de donat. quæ sub mod. dat utilem vendicationem donatori contra donatariū, non servato pacto de præstatione alimentorum; *glos.* ibi dicit esse specialiter favore alimentorum, & quod donatori fuerant permissa. *Petr. Bellapert., Odofred., Fulgos.* & reliqui, quos citavi in dicta allegat. 31.

L. 2. C. eod. valere donationem ad certum tempus, ut eo elapso redeat ad donantem.

L. 3. C. eod. valere ad certum tempus, eoque elapso, quod sit alterius, mortuoq; primo donatario, posse agere secundum, quod pro speciali notatur; scilicet, alteri, per alterum quæri posse; & sic *Andr.* notat ista duo jura ad feudi concessionem uni, & post

Cc mor-

mortem alteri, quoad validitatem, ut detur utilis ex stipulatu: in feudo verò utilis vendicatio ex virtute legis prohibentis alienationem, non ex *dd.* *ll.* dicit *Canner.* d. 5. 49.

Sed applicando nunc ad casum in materia feudi, cum id detur uni, & descendantibus ex sanguine, quādo aliquis alienat sine assensu, non valet, & cum assensu valet in vita alienantis: quo mortuo veniunt ulterius agnati ex propria persona, & revocāt alienationē, & certē possunt vendicare, obstante prima concessione, sicque quodāmodo fuit modalis prima concessio facta pluribus, nec potuit assensus præjudicare aliis comprehensis in investitura; unde resolvitur illa quæstio de natis, vel conceptis tempore alienationis, & quodāmodo insurgit quæstio, si est potentior assensus legis, vel hominis, de qua in *sequ.*

C A P U T VIII.

De assensu legis, & hominis,
& quisnam eorum sit
potentior?

S U M M A R I U M.

- 1 *Assensus legis, an sit potentior assensu hominis?*
- 2 *Exemplum, in quo potentior assensus hominis.*

- 3 *Assensus legis non extenditur ultra personam alienantis.*
- 4 *Resoluto jure datoris, resolvitur jus acceptoris.*
- 5 *Illationes ex cap. nuper, extra de donat. inter vir. & uxori.*
- 6 *Cin. illatio.*
- 7 *Assensus legis minus operatur, etiam inspecto jure civili.*
- 8 *Camerar. non bene intellexit. d. cap. nuper.*
- 9 *C. nuper continet duas decisiones.*
- 10 *Intellectus cap. 2. extr. de judic. secundum Andr.*
- 11 *Camerar. decipitur etiam in cognitione naturæ donationis propter nuptias.*
- 12 *Consequentiam facit Author ex dd. juriis.*

Upra visum est de prohibitionē alienationis facta per hominem, eamque non impedire translationem

- 1 dominii; legis verò potentiorē esse, quia impedit quominus dominium transferatur, sequitur, an idem sit in assensu, & utrum potentior sit assensus legis, quam hominis? Porro communis conclusio est, potentiorē esse assensum hominis, quam assensum legis; quia homo, disponendo, præjudicat sibi, & hæredibus: assensus verò legis tollit tantum obstaculum

- lum voluntatis Principis , at-
que operatur , ne alienans feu-
dum incidat in pœnam: assen-
sus autem tollit periculum pœ-
næ, & sic sunt casus, in quibus
alienatio est permessa de feudo
à lege, ut in *cap. similiter. de lege*
2 *Corrad. ubi, sine assensu domini,*
permittitur alienatio feudi in
subfeudum; & tamen mortuo
feudatario, qui alienavit, aper-
itur feudum domino, si decesse-
rit sine liberis. §. *rursus. supra*
quib. mod. feud. amitt. & supra
de controu. feud. ubi feudū aper-
3 *tum domino cedit cum incre-*
mento, de quo supra est regu-
la: *resoluta jure datoris, resol-*
vitur jus acceptoris, & sic alie-
natio facta cum assensu legis
non operatur ultra personam
alienatoris: si assensus esset do-
mini, esset in perpetuum vali-
4 *4* dus: concordat *text. pro regula*
in l. lex vectigali ff. de pignor.
ubi, resoluta concessione rei ad
vectigal ob non solutionem, re-
solvitur pignus interea contra-
5 *5* ctum super eadem re, & verba
text. c. nuper. extr. de donat. in-
ter vir. & uxor. de cujus intel-
lectu infra dicemus: unde glos.
fin. in dicta l. lex vectigali ad-
ducit pro illatione in materia
feudali, ut resoluta feudo per
6 *6* aliquam culpam vassalli, pariter
resolvatur jus acceptoris, & *Cyn.*
in l. 2. §. sed quia. C. com. de leg. quæ
ibi sequitur *Bal. faciens eandē*

illationem, ut facta venditione
certorum vassallorum Castri,
revocata concessione Castri, re-
vocetur illa alienatio vassallo-
rum. Ratio fundamentalis est;
quia nemo plus juris in alium
transferre potest, quam ipse
habuit, *l. nemo ff. de regul. jur. &*
l. traditio ff. de acqu. rer. dom. d.
cap. nuper, & cap. diabertum 7.
quæst. 7. Quæ quidem jura so-
lemnia sunt, habentq; sua con-
traria, ex quorum intellectu, &
conciliatione pendet, nedum
diffinitio præpositæ quæstio-
nis; sed aliarum difficillima-
rum.

L. traditio eruditè discurret, quod
alienans non potest transferre
in alium, nisi eo modo, quo
ipse habet: propterea alienan-
do feudum, si ipsum haberet li-
berum à servitute, sic transit:
si subjectum servituti esset, eo-
dē modo, & si aliter dixerit, te-
netur de eo, sed non potest mu-
tare conditionem: sic in feudo
non potest alienare, nisi ea le-
ge, prout ipse habet.

Cap. diabertum dicit, ordinatum ab
Episcopo schismatico non ac-
quirere Sacramentum Ordinis;
quia, qui caret Sacramento, pro-
ut est schismaticus, non potest
transferre, quod ipse non ha-
bet.

Cap. nuper continet similem deci-
sionem de vassallo marito, qui
potest dare feudum uxori pro

Cc 2 dona-

donatione propter nuptias , & eo mortuo, feudum aperitur domino, eadem ratione, quia *nemo plus juris, &c.* quæ verba habuit à jure feudorum.

Et sic assensus legis minus operatur, quam assensus hominis; 7 fundatur tamen in legibus civilibus ratio generalis, sed in *cap. nuper* est casus punctualis; quia lex permittit donare feudum pro antephato, §. *fin. de invest. de re alien. fact.* licet secus sit dare pro dote, ut in §. *donare. Qual. olim feud. alien. pot.* licet etiam in dote limitetur, quando non habet aliud, ut *infra An. & Camer. hic fol. 83.* Nec possum non admirari Camer. non 8 benè percepisse intellectum *d.c. nuper*, dum dicit, ibi agi de validitate dispositionis factæ per virum in vita, an valeat post mortem, arguens *glos.* quæ fecit illationem, dicentem valere in vita in *verb. adjunxerit.*

Text. ille ponit duos casus. Primus est, quando maritus tenebat feudum ab Ecclesia vita durante, & illud dedit propter nuptias uxori, an illa post mortem possit feudum tenere sine assensu domini?

Secundus est, quando habebat pro uno hærede ex corpore, & maritus dedit propter nuptias, & sine prole decesserit, queritur, an uxor possit pariter retinere post mortem, & utroque casu

respondet, quod non; ea ratione; quia nemo plus juris in aliū transferre potest, quam ipse habet, & sic, cum utroque casu maritus nullum jus habeat in feudo, non potest conferre illud in alium, nisi ad vitam suam, & *glos.* notat, quod potest in vita disponere, & non in morte.

Uern. in tit. 1. qui success. feud. nu. 6. verb. & videtur expressum dat

10 intellectum ad illum *text.* examinando materiam, quod assensus domini non operatur, ut tollat obstaculum; & sic quando alienat, transfertur jus, quod habet; devenit ad *d. text.* ex intellectu *glos.* in *c. 1. extr. de feud.* ut quis quando non habet aliud possit feudū dare in dotem ad vitam sine assensu; ergo etiam in donatione propter nuptias propter similitudinem; eoque casu quando quis habet in vita, possit in vita donare propter nuptias, quod voluit innuere *glos.* ibi, *verb. quoad vixerit*, & quando adest assensus domini, transfertur ad uxorem ad vitam suam, prout ad vitam tenebat maritus.

In alio decipitur Camer. in natura donationis propter nuptias; 11 quia ipse putat, illam deberi post mortem viri, non in vita: quod est falsum; quia donatio propter nuptias debetur in vita, prout in vita debetur dos viro;

viro ; & soluto matrimonio, sicut dos redit ad uxorem , vel hæredes ; ita donatio propter nuptias redditur viro, vel hæredibus, sed antephatum est tale, quale dicit *Camer.* quod debetur uxori superstiti, præmortuo viro ; qui termini sunt diversi, quos declarat *Napodan. in rubr. Consuet. de jure quartæ*, licet *Notarii* cumulent in pactis dotalibus quartam, antephatum, & donationem propter nuptias, & mirum est *Camerarium* non præscivisse terminos, dum *Napodan.* ibi, relatis differentiis, dicit, jurisperitos, qui aliter sentiunt, somnari in *Parnaso*.

Stat igitur conclusio, donari propter nuptias posse inspecto il-

12 lo jure feudum sine assensu in vita, quasi quædam cautio ad instar dotis, seu de fructibus feudi dispositio, & non progreditur ulterius legis dispositio; quando verò assentit dominus, plus operatur assensus hominis; quia sicut habebat in vita maritus, habebit in vita sua uxor.

C A P U T IX.

De quo pignore procedit prohibitio alienationis feudi?

S U M M A R I U M.

1 Pignus in hac materia quomodo intelligatur?

- 2 Pignus prohibitum intelligitur de hypotheca secundum *Bald.*
- 3 Prædiis legatis, non venit prædium jure pignoris detentum.
- 4 Prædium pignoraturn pro tanto, quod cessat spes luendi, æquiparatur dominio.
- 5 In legato bonorum non veniunt prædia pignorata.
- 6 Intellectus l. in quorum ff. de pignorib.
- 7 Exempla prohibite emptionis quando trahuntur ad pignus?
- 8 *Bart. questio de prohibito pignore ad materiam feudalem.*
- 9 Pignus prohibitum intelligitur de pignore in traditione.
- 10 Pignus cum traditione ledit dominum; quia potest pervenire ad odiosum, & in pluribus damnificaretur.
- 11 Hypotheca feudi ledit dominum; quia debet redire liberum in casu aperture.
- 12 Obligatio generalis non continet feudum, & quid de universali?
- 13 Pignori potest feudum dominum; secus si sint plures domini.
- 14 Intellectus l. cum filius ff. de legatis 2.
- 15 Pignoratio sine traditione non prohibetur.
- 16 Alienatio requirit traditionem, ut sit locus poenæ.
- 17 Intellectus cap. 1. quid juris sit si post alien. feud.
- 18 Constitutio *Lotharii*, & *Federici*

- rici innovatur.
- 19 Camer. non benè allegat glos. ad d. quæstionem.
- 20 Bal. de alienatione verbali.
- 21 Camer. impugnat Bal.
- 22 Camer. concurrit cum Bal. per alias rationes.
- 23 Author tenet contrà Camerar. excepto pignore.
- 24 Contractum verbalem in contractu non reperiri.
- 25 Traditio requiritur ad translationem domini.
- 26 Intellectus l. quoties C. de rei vend. & limitationes.
- 27 Alienans tenetur tradere, si habet facultatem tradendi.
- 28 Alienatio offendit dominum absque traditione.
- 29 Absque assensu non transfertur dominium feudi, nec etiam cum traditione.
101. ff. de leg. 3. ubi est casus in præd. lege, ut quando legavit prædia, quæ tenebat jure pignoris, quando non erant sua, & Bar. summat illum text. nisi haberet testator illa prædia pignorata, ut sua, ex cessione debitoris, qui fortè non habebat spem luendi propter valorem rerum, & excessum debiti ultra valoris pignorum: deinde quærit, quando legavit omnia, & relatis opinionibus & glos., concludit, dictionem universalem comprehendere ea, quæ veniunt ex natura sermonis, & per l. servos ff. eod. prædia pignorata non esse in dominio creditoris: ergo, &c.
- Secundò, quando sunt redacta: quod declarat, quando erat tantus cumulus usurarum, ut non esset spes luendi; prout procedit l. in quorum ff. de pignor. in officiali prohibito emere, ut non intelligatur prohibitus pignus accipere, nisi pro tanta quantitate, ut non esset spes luitionis; quia esset species alienationis, non pignorationis, ad quod facit l. legata in fin. ff. de supell. legat. prout in statuto prohibete forensē acquirere, quod limitaretur in pignore, & cum dicta distinctione, nisi pro tanto acciperet, quæ esset alienatio, ut notat Nicol. de Neap. ad hoc in lilla, quem refert Alex. ibi.
- Sed in materia feudali Bar. format, ibi

Posito ergo pro constanti, sub prohibitione alienationis pignus contineri, etiam si illa constitutio nihil

- 1 dixisset de pignore, ut l. ser. notat in princ. ibi, se offert tractare, an procedat in qualibet pignoratione, an verò, quando constituitur jus in re, prout est in hypotheca? & Bal. ibi n. r. in prim. not.
- 2 tab. videtur sentire, ut non procedat in pura pignoratione, sed in ea, quæ constituit jus in re, ad quod Bar. in l. qui habebat

8 ibi quæstionem, & solvit indistinctè prohibitæ esse pignorationem, & sic per legem istâ, non esse dubium; quia supradictæ DD. sententiæ procedunt in casu prohibitæ alienationis, & sub ea non venire pignus, nisi esset pro tanto, *ut supra dixi*, sed quando lex specificè prohibet pignus intelligitur simpliciter, prout lex loquitur: & sic limitatio non esset vera, neque ad hoc benè citaret Bar. pro sua limitatione, qui videtur distinguere, quando fit pignoratio absque traditione, animo luendi, ex *l. alienatio ff. de verbor. significat.*

Sed quantum ad punctum attinet, lex intelligit de pignore

9 cum traditione; alias non esset pignus, quod dicitur à *pugno. l. plebs §. pignus ff. de verb. signif. vel in obligatione, quæ dicitur*

10 hypotheca, & jus in re. Ratio est; quia in utroque læditur dominus: in pignore cum traditione, quia feudum quoad detentionem perveniret ad personam non cognitam domino, cui obstaret executio in materia servitiorum, quæ debebat petere à manu sui fidelis; & à corpore feudi possessi per eundem; & in casu aperturæ gravaretur dominus in recuperatione corporis feudi ab extraneo. Item ille posset moliri contra dominum, & sic nuda tradi-

tio officeret domino.

Idem in hypotheca, quia in casu aperturæ debet pervenire liberum feudum ad dominum. *l. lex vectigali ff. de pignorib.* Item ex hypotheca posset pervenire ad venditionem, invito domino, & sic benè dixit Bar. legem istam prohibere pignus simpliciter.

Alia est limitatio in obligatione, quando obligavit bona; quia in 12 generali obligatione non veniret feudum. *cap. in generali. si de feud. faer. controuv.* & tunc non esset locus Constitutioni, ut notat Bal. hic *d. n. 1.* Sed hoc procedit in illa quæstione de amissione feudi, non de significatione; quia nō specificè obligavit, neq; tradidit, & sic non contemnit dominum. Nos verò loquimur de limitatione in casu permissi, vel prohibiti pignoris.

In illa etiam quæstione Bal. loquitur de feudo in generali, an veniat in universali, quando dixit *omnia bona. Bambacar. latè in d. cap. in generali quæst. 2.*

In prima limitatione, ubi pignoratur domino, procedit, quando esset unus dominus: at 13 si plures, obstaret prohibitio, si pignoravit uni ex dominis. Bal. hic *d. num. 1. & Camer. fol. 12. col. 4.*

Sublimitatur, nisi feudum esset individuum. *argum. l. cum si-*

14 *lius 76. ff. de leg. 2. ubi coram di-*

diversis iudiciis de inofficio-
so testamento, latis diversis sen-
tentiis, quoad servitutem, quæ
est individua, ex una sustine-
tur *Bal. quib. mod. feud. amitt. §.*
aut si libellario n. 3. verb. sequitur
15 *in text. aut pignori*, & tenet
non sufficere verbalem obliga-
tionem quoad feudum, sed re-
quiri traditionem, licet in re-
liquis sola verbalis obligatio
sufficiat.

Examinat etiam ibi *Camer. fol. 8.*
col. 3. in fin. super tex. verb. trans-
16 *ferunt*, quæ quidem limitatio
procedit nedum in pignore, sed
in omni specie alienationis; ut
ad hoc, ut sit locus pænæ pri-
vationis feudi, requiratur alie-
natio, & traditio effectiva, ad
quod *Camer. ponderat text. c. 1.*
suprà Quid juris sit, si post alien.
feud. vassall. recuperav. ubi de-
17 ciditur casus de vassallo alie-
nante ante tempora Constitutio-
nis *Lothar.* si postea recupe-
rasset feudum illud quod retine-
bat nomine feudi; sed post illa
tempora, accedente etiam ista
Cōstitutione *Federici*, si alienat,
& deinde recuperat, apud eum
non remanet, sed aperitur do-
mino, & *c. 1. de vassall. qui con-*
tra Constit. Lothar. feud. alien. ubi
18 si quis alienavit partem, eam
perdit: si totum, perdit totum,
& ad dominum revertitur: & sic
in primo *text.* ponderatur ver-
bum *recuperat*, & in secun-

do verbum *revertatur*, quæ si-
gnificant precedendam esse tra-
ditionem, ut sequatur reversio,
& recuperatio.

Secundò *Camer. allegat glos. ibi*, quæ
in duobus locis videtur de hoc
19 tractare. Primò, verbo *alienat*
in princ. ubi agit de illa quæ-
stione, si alienat, & postea re-
dimit, & allegat pro, & con-
tra, & decidit per *d. cap. 1. quid*
juris sit, si post alien. feud. recu-
per. & sic non tractat *glos.* spe-
cificè de hoc puncto, sed de il-
lo circa recuperationem, Se-
cundò *glos.* tractat de hoc *verb.*
revertatur, ubi quærit, an per-
datur ipso jure, vel per senten-
tiam, & decidit distinguendo
quoad venditorem, quando alie-
navit, & tradidit, ut ipso jure
aperiatur per *d. cap. 1. quid juris*
sit, sed quoad emptorem requi-
ratur sententia, ad hoc, ut agat
de evictione, & sic potest consi-
derari *glos.* velle duo requiri,
venditionem, & traditionem.
Tertiò *Camer. allegat glos. in d. c. 1.*
quid juris sit, ubi verbum nul-
lum de hac quæstione.

Quartò *glos. in cap. 1. de lege Corrad.*
ubi nec de hoc tractatur.

Quintò *Bal. ubi supra*, & alibi lo-
quentem de verbali alienatio-
20 ne; quia potest pœnitere. Con-
tra quem supra diximus ani-
madvertendum esse vim non
consistere in verbali alienatio-
ne, si verbis perfectus esset con-
tractus

tractus perfectus ; sine verbis enim non perficitur, dum autem esset in terminis non perfecti contractus posset pœnitere ; cum non sit actus consummatus : allegat *Jas. quæst. 19. l. fin. C. de jur. emphyt. & Jacob. in invest. verb. cum pacto de non alien. & Cur. de feud. part. 4. in causa 40. quæst. 20.*

Sed satis differt ab alia, putà, quando alienavit, & non tradidit; quia traditionibus transfertur dominium, *l. traditionibus C. de pact. & l. 1. C. de fun. dot.* ponderat *l. sicut §. si debitor ff. quib. mod. pign. vel hypothec. solv. & cap. illud, quæ sit prim. caus. benef. amitt.*

Contra quam conclusionem idem *Camer.* arguit, non requiri traditionem ; sed sufficere alienationem.

Primò arguens, quod Constitutio punit alienantem, & Notarium, qui non potest puniri per traditionem, sed per stipulationem. Ergo sicut non requiritur traditio in Notario, nec etiam in vassallo, ex regula, quod una determinatio, determinans plura determinabilia, debet æqualiter determinare, *l. nam hoc jure ff. de vulg. & pupill.*

Secundò quòd jura civilia non applicantur, ubi sunt jura feudalia, *cap. 1. de feud. cognit.* nec jura feudalia officiunt, postquam

Federic. per hanc Constitut. omnia correxit : ista autem ponderantur ibi: *Uit re, & pretio*, & sic præsupponit vendidisse, & non tradidisse, ut possit carere re, & pretio.

Tertiò, quia omne commercium est prohibitum. *arg. d. l. sicut d. §. si debitor.*

Quartò, dum prohibet distrahere, requiritur traditio, sed cum addit, *& omne commercium*, per disjunctivam, debet intelligi sine traditione.

Quintò, doctrinam *Isern. de prohib. alien. per Lotbar. & de vassall. qui contra Constitut. Lotbar.* dum dicit per Obertum considerari *Lotbarium* prohibuisse alienationem, non traditionem: ergo per hanc legē, etiam re non tradita, est locus pœnæ. Sextò, legem istam prohibere vendere, & alienare: at venditio requirit traditionem; alienatio verò, secus, *l. alienatum ff. de verb. signific.*

Solvit, requiri traditionem, nec exemplum officere de Notario, 22 qui panitur; quia fecit, quod potuit, & sic non est locus pœnæ: secundò, non obesse considerationem de re, & pretio; quia loquitur de utroque, dum dicit, *si quisque*: tertiò, non obstat §. *si debitor*; quia ibi est consensus, hic dissensus domini: quartò, nec verbum *commercium*; quia voluit evitare

Dd

fau-

fraudes;quintò,nec esse in consideratione Obertum nihil dixisse de traditione ; quia supra expresserat in *d. cap. 1. quid juris sit* ; nec sua taciturnitas obstat , dum *Federicus* expressit,

Ego verò contrarium puto,ac sufficere alienationem , licet ad-
23 huc non sit facta traditio,ut sit locus poenæ hujus Constitutionis de amissione feudi , circa quod distinguendum fore puto inter contractum pignoris, & contractum venditionis,

Pignus dum dicitur à *pugno*, rectè cum *Bal.* in præcedenti sessione consensi non incidere in poenā; nisi feudū tradiderit creditori, qua traditione causatur nedum contemptus domini , sed præjudicium;quia potuisset tradere creditori minus fideli , aut non benè viso domino directo, & consistit tantum in ipsa traditione , & è contrario dissensi ab hypotheca , quæ verbis concipitur, & sufficit obligare, ut constituatur jus in re.

In venditione verò , vel alia alienatione nō potest practicari iste
24 terminus , ut dicatur verbalis contractus ; cum nonnulli sint contractus,qui consensu,& verbis perficiuntur : nonnulli requirunt rem , & pretium , pro ut est venditio , quæ in se perficitur consensu , re , & pretio, ut sunt termini noti : ita ut sit

contractus bonæ fidei,& teneatur tradere venditor accepto pretio , vel fide de pretio; & sic eo ipso , quod vassallus vendit, offendit dominum,

Traditio autem requiritur , ut transferatur dominium , quod
25 non transfertur sine traditione,quæ est facti, & dominium est juris gentium , quo pacto transfertur , præcedente contractu,*d.l.traditionibus* .

Hoc autem proficit fuisse,vel non fuisse traditam rem , respectu Tertii ; quia potest contingere, ut vendat uni , & antequam tradat vendat alteri , & tradat; quia ille, cui prius fuit tradita,
26 acquirit dominium , & potest revindicare . *l. quoties C. de rei-vendicat.* nisi secundus præcivisset fuisse alteri prius venditam , ut in pluribus limitationibus ad *text.* illum , à Doctoribus traditis , videre est.

Sed respectu venditoris contractus valet , & teneretur tradere , si
27 habet facultatem rei tradendæ: etiam in domino concedente rem in feudum , ut diximus aliàs ex *cap. 1. de investit. de re*
28 *alien.* alias teneretur ad totale interesse,itaque si vassallus alienat , per venditionem offendit dominum etiamsi non tradat, nec requiritur traditio , quæ quantum ad hoc non est in cōsideratione , nam duo operatur tradi-

traditio . Primò, ut transferatur dominium ; & in materia feudali non proficeret ; quia stante prohibitione legis non transfertur dominium etiamsi fuisset tradita . *d. l. fin. C. de reb. alien. non alien.* Cumque feuda

29 non poterant alienari simpliciter , per Constitutiones *Lotharii* , non erat in consideratione traditio , quæ non potuisset operari translationem dominii in hac materia feudali, ubi non operatur de immiffione in parum fidelē, quod potuisset sequi etiam contra voluntatem vassalli per Judicem, & sic per alienationem offensus est dominus.

Latè de pignore prohibito in feudo *Rosenthal, cap. 9. memb. 1. conclus. 14. in 1. part. cum relatis* ab ipso in sua glos,

C A P U T X.

De limitationibus ad prohibitam pignorationem. .

S U M M A R I U M.

- 1 Pignus prohibitum permittitur pignori domino.
- 2 Contractus de feudo, sine assensu permissus de jure Canonico.
- 3 Camer. allegat male *DD.* pro sua sententia.
- 4 Capyc. etiam male allegat *Alberic.* pro sua opinione.

- 5 Intellectus l. si consentiente ff. de manumif.
- 6 De Bott. etiam mendosè alleg.
- 7 Illatio Minad. ad contractum cum Fisco.
- 8 Prohibitio legis non officit domino , etiam post casus eventum.
- 9 Decisio judicum rebellium pro Fisco.
- 10 Andr. contra Fiscum , & Fiskales Judices.
- 11 Author reddit rationem decisionis judicum ab aliis incognitam.
- 12 Author refert decisionem Regiæ Camerae , se patrocinante.
- 13 Fiscus habet hypothecam super feudis Ministrorum Regionum.
- 14 Author declarat doctrinam Andr. in additione male posita in tit. An ille, qui interfecit fratrem domini sui.
- 15 Valet divorcium prohibitum à lege, ut sit locus pœnæ.
- 16 Sustinetur sententia prædicta, non ex dominio ; sed ex culpa alienantis.
- 17 Clausula salvo jure Domini, non excusat.
- 18 Sententia Regia , cum clausula, salvo jure, condemnatoria ad mortem.
- 19 Contractus coram Principe non requirit scripturam.
- 20 Contractus , & assensus differunt.
- 21 Praxis Regiæ Camerae contra *Dd 2 Mini-*

Ministros, sine assensu.

- 22 *Intellectus cap. 1. extr. de feud.*
- 23 *Fructus feudi pignorati domino, non computantur in sortem.*
- 24 *Glos. intellectus in d. cap. 1. refellitur.*
- 25 *Ab antiquis intellectus in dicto cap. 1. refellitur.*
- 26 *DD. intellectus d. cap. 1. impugnatur.*
- 27 *Intellectus Authoris, & limitatio ad text.*

Supra explicavi verba *Ifern.* dum inferebat ex illa Cōstitutione *Federici* non posse vasallum pignorare
 1 feudum, sine consensu domini; nunc prosequendo materiam, convenit explicare limitationes, quarum prima est, quando pignoreret rem domino directo, quæ congrueret respectu omnium, quæ gereret cum domino, sive alienando,
 2 sive pignorando, cujus author fuit *Jacob. Ardis.* de feud. in sum. rubr. utrum pignorare prohib. part. 2. cap. 116. vers. *sine tamen scrupulo*, movetur ex juribus Canoniceis, cap. 1. & 2. extr. de feud. ubi in cap. 1. est casus de hoc, in quo tamen disputatur de fructibus feudi, si computentur in sortem, de quo infra dicam. *Bal.* hic allegatur à Ca-

mer. qui non dicit, quod *Ca-*
 3 mer. hic fol. 12. at. col. 1. in fin. Citat. & allegat *Jacob.* in invest. verb. cum pacto, de non alienando, & *Curt. Jun.* part. 4. in qu. 5. in quibus locis de hac quæstione verbum nullum. Sed de hac quæstione loquitur *Capyo.* decis. 156. num. 10. & 11. qui allegat *Alberic.* in l. si consentiente ff. de manumiss. quos refert de *Bottis* in addit. ad *Constit.* Divæ *Memoræ* in princ. Sed nec *text.* nec *Alberic.* loquuntur de hac materia, sed benè argumentum illius legis proficit ad decisionem, siquidem ibi agitur de filio in potestate, qui manumissit servum patris de voluntate patris; & deciditur valere, ac servum consequi libertatē; sed ius patronatus resultans ex manumissione acquiritur patri, & hoc summat *Alberic.* & allegat jura concordantia, datque solutionem contrariis, ac posse inferri, consensum patris operari in favorem Tertiū quoad libertatem, & suimet, quoad ius patronatus, & sic argumentum satis remotum: allegat etiam d. *Addisia.* *Tiraquell.* de h. conubial. glos. 5. num. 27. sed fortè impressiones sunt mendosæ; nam adhuc invenire non potui. Verum *Minad.* in repet. *Constit.* In aliquibus de success. filiorum Comit. & *Baro.* num. 7. quærens an Rex exercens baliatum Baronis
 7 pupil-

pupilli, teneatur ad solemnia, concludit, quod non, id cumulando, quod quando dominus Vicerex vendit, ut procurator, non adhibentur solemnitates; quas servat Regia Camera, tanquam Judex, inferens, prohibitiones legis factas favore Regis non officere Regi, ad exemplum de vassallo possessore feudi sine assensu, sine quo nullo jure dominium erat quæsitum, qui ubi efficeretur rebellis; feudum aperiretur fisco; quia constitutio non operatur in damnum domini: allegat *l. quod favore ff. de leg. Re-*
 9 *fertur fuisse judicatum tempore rebellionis per Judices rebellium contra Manfredinum de feudo Carpignani, & quamvis Andr. qual. olim feud. pot. alien.*
 10 *§. donare* referat, Judices fuisse adulatorem fisci *num. 6. vers. prapè intelligentes, & allegat regulam paterè legem, quam tu ipse tuleris, de quo dubitavi, non ex doctrina Isern. quoniam regulæ sunt tritæ, prohibitionem procedere favore domini, ne contemnatur, & sic ipse potest remittere jus sibi competens, & omni tempore assensu;* sed ex alia ratione, quia ex
 11 prohibitione de non alienando non quæritur dominium emptori sine assensu. Sed ratio motiva decisionis fuit; quia ex alienatione contra Constitu-

tionem datur parti jus revocandi, qua negligente datur fisco; & sic dum decedit feudarius sine liberis, vel quando efficitur rebellis, non reperitur feudum quæsitum sibi, & per consequens fiscus nihil invenit in bonis defuncti, vel culpantis; respectu tamen feudi ille, qui alienaverat, potuisset revocare, & non revocavit; ideo translata fuit hæc potestas revocandi fisco; quia culpavit uterque: qui alienavit, & tradidit sine assensu: qui emit, & voluit acquirere sine assensu, merito fiscus vult exercere tempore actus gesti jus revocandi, vel jus aperturæ in sui beneficium. Et cum meo tempore contigisset in feudo Sancti Severini propè
 12 Camerotani in feudo dividuo disputare de portione fratris præmortui, & feudo novo, fiscus (me patrocinate) in illa causa obtinuit portionem fratris præmortui sine prole, cui non succedebat frater, quia non erat de corpore. *c. 1. de success. frat.* sed fiscus, quamvis defunctus non haberet assensum.
 Undè etiam inferitur, fiscum habere hypothecam contra Ministros sine assensu; quia assentitur sibi ipsi dominus ad sui beneficium.
 Conferunt notata per *Andr. in add. ad tit. de vassall. qui contra Constit. Lothar feud. alien. dum quæ-*
 rit

14 rit de ratione devolutionis, figurans, ex parte alienantis fuisse abdicatum dominium per alienationem à se, & valere actum factum contra prohibitionem legis, qui alias non valeret. *l. quemadmodum ff. de agricol. & cens. lib. 10. & ff. de adopt. l. post mortem*. Sed idem valet, ut
 15 sit locus poenæ, exemplo libertæ, quæ erat prohibita facere divortium à patrono, à quo fuit manumissa, in *l. quæ instar ff. de divort.* ubi deciditur, valere divortium. Et quia erat posita poena, ut non possit nubere aliis, Juriscōsulti interpretatione acuta intellexerunt voluisse illam debere permanere sine viro in poenam divortii à patrono, cui debebat consequutam libertatem, & jura matrimonialia præbant nisi non valeret divortium, matrimonium remanere firmum; idem declaratum est valere divortium, & sic carere viro patrono, & cum alio contrahere non posse: ergo ut sit locus poenæ, valet divortium, licet cōtra legem factum, exemplo servi, qui sibi libertatem manu sua adscripsit; nam ob Senatus Consultum auctoritatem, libertatis beפעיעium non consequitur, quanquam ei falsi poena remittatur. *l. fin. C. de iis qui sibi adscrib.* Pari igitur ratione sententia Judicium rebellium, & Regiæ Cameræ su-

stinentur non ex dominio, quæsito per defunctum, quatenus opinio *Andr.* subsisteret, sed ex culpa venditoris alienantis contra Constitutionem, & tradentis, sed posset se excusare per clausulam salvo assensu domini, quæ clausula est inefficax quando tradidit,
 17 quia est protestatio contraria facta, ut notatur in *c. cum Marcus Ferrariensis. extr. de Constit.* ubi *gl. & Jo: Andr.* inferunt de quodam Senescalco Regio, qui iussit hominem suspendi salvo jure suo. Alias non sustineretur assensus Regis post mortem illius, de ejus successione agitur. *Andr. fol. 100. & 137.*
 Facit, quia secundum aliquos in contractu coram Principe non
 19 requiritur scriptura; nam videtur assentire, dum est præsens. In quo articulo *Camer. hic fol. 8.* distinguit, ut quando est actus mixtus, scilicet contractus, & assensus, benè procedat; si verò est simplex quando requirit scripturam in materia probationis, quæ assimilatur articulo nostro, secus. *Frecc. de subfeud. in tit. de diff. inter feud. quaternata differ. 10. Anna latius in Constit. n. 55. in princ. Afflic. decis. 398.* Hodie cessat propter Pragmaticas. *Frecc. qu. 28.* & in propriis terminis idemmet *qu. 31.* quod Constitutio non prohibet contrahere cum

cum Rege, vel ejus Curia; quia etiam Rex videtur assentire, & allegat multa jura, & auctoritates pro ista opinione.

Inde inolevit d. praxis Reg. Cameræ contra Ministros, & debi-
21 tores fisci, contra quos fit executio super feudis absque assensu.

Sed quomodo probatur in *cap. 1. extr. de feud.* videndum est, &
22 quidem ibi agitur de pignoratione feudi facta à vassallo Ecclesiæ, à qua tenebat feudum, & non dubitatur de assensu, sed de fructibus, si computentur in sortem secundum naturam pignoris; ergo probatur, in contractu cum domino directo de feudo non requiri alium assensum.

Casus autem, in quo deciditur pro Ecclesia, ut fructus non extenuent sortem, videtur durus; quia esset usura contra illud: *mutuum date, nihil inde sperantes*;
23 sed lucrando fructus ex pecunia data pro pignore, esset durior usura, cum Ecclesia sit cultrix justitiæ. *c. 1. de alien. feud.* & contra Sacros Canones.

Primò *glos. 2.* ibi dat intellectum, ut sit favore Ecclesiæ, & sic
24 non procederet in laico: quod ab alijs rejicitur, cum specialia non præsumantur, & ita tenet *Philippus Francus*.

Secundò *Abb. antiquus* dat secundum intellectum; putà, fuisse

inductum in odium feudorum,
25 quia Prælati de facili concedunt feuda, & bona Ecclesiæ, ut facilius revertantur. Sed ejus opinio non recipitur; quia si à principio valuit infeudatio, nō debet permitti usuraria pravitās, ut Ecclesia lucretur contra Sacros Canones.

Tertiò alii putant, procedere in feudis rusticis, in quibus par-
26 vipenduntur fructus, ac servitium; & reprobantur, quia divinatio est; quoniam non fit jus in quantitate.

Quartò, alii, quod fuit consuetum à principio: & reprobantur, tum quia divinant, tum quia nec per pactū valet usura.

Quintò, quando fuit injustè concessum, & rejicitur omnino.

Sextò, procedere ex natura feudi, cujus dominium directum est
27 domini, utile vassalli, loco cujus succedit servitium: ergo fructus à re sua, & vassallus non præstat servitium, quod limitatur quando dominus percepisset servitium.

C A P U T XI.

De sublimitationibus ad prohibitam pignorationem.

1 *Feudum non pignoratur domino sine assensu, quando sunt plures domini.*

2 *Assensus unus non officit alteri.*
3 *Sub-*

- 3 *Sublimatio de feudo individuo, & de exemplo sententiæ super re individua.*
- 4 *Inconveniens de vassallo contrahente de feudo tento à pluribus dominis.*
- 5 *Subfeudum tenetur à pluribus, quando est quaternatum.*
- 6 *Subfeudum quaternatum requirit assensum utriusque.*
- 7 *Camerar. & Bal. refelluntur ab Authore, de feudo individuo.*
- 8 *Servitus non potest imponi ab uno ex pluribus dominis fundi.*
- 9 *Unus ex condominis non potest revocare servitutem impostam ab alio, sed consensus ulterius requiritur.*
- 10 *Servitus perficitur ab ultimo consentiente.*
- 11 *Exempla de pignore, & hypotheca sine traditione.*

Prosequendo materiam de prohibita pignoratione limitavimus quando pignoratur domino, de quo supra in præcedenti, ex rationibus jam dictis. Quæ limitatio sublimitatur quando essent plures domini; quia respectu unius consensus non officeret alii, cuius erat necessarius ratione voluntatis, vel alterius interesse, ex adductis per *Bal. hic num. 1.* quem simpliciter sequitur *Camer. hic fol. 12. col. 3. in fin. & 4.*

Quæ sublimitatio etiam sublimitatur quando feudum esset individuum, ad quod *Bal. allegat l. cum filius ff. de leg. 2.* ubi de legato servitutis, quæ est individua ubi de inofficioso testamento actum erat coram diversis Iudicibus in diversis Tribunalibus sustinetur ex sententia unius, & *Camer. sequitur ibidem* sine alia exemplificatione. Unde videndum est, si potest adaptari ad casum contingibilem tam sublimitatio, quam sublimitationis limitatio.

Circa ergo casum plurium dominorum. Primò potest esse quando duo essent domini in solidum alicujus rei indivisæ, & concederent in feudum rem illam alicui, tunc ille vassallus tenendo in feudum non posset alienare, vel pignorare sine consensu utriusque, & successivè pignorando uni ex dominis non sufficeret; quia sicut requiritur consensus utriusque respectu extranei, pariter respectu condomini.

Alio modo potest tenere à pluribus quando esset subfeudum quaternatum, quia Rex concessit in feudum Titio, qui subinfeudaret alteri de consensu Regis, ut per *And. infra, & in Constit. si quis Baro, & dixi alibi* ubi tractavi de feudo quaternato, & tunc requiritur consensus utrius-

utriusque, ut firmat *Andr. hic infra*: ergo non posset pignorrare Baroni sine consensu Regis, cujus erat interesse majus, quoniam in devolutione subfeudi non aperitur Baroni, sed Regi, qui id tenetur conferre alteri tenendum à Barone, ut in Constitutione *post mortem*, & dicitur *quaternatum secundum quid*.

Quæ duo exempla indicant, limitationem *Bal. & Camer.* non 7 subsistere de feudo individuo, neque exemplum proficit de sententia; quoniam sive sit feudum dividuum, sive individuum, semper contemnere-
tur dominus. Neque exemplum Judicis proficit, quoniam Judex habet potestatem à lege, ut in causa statûs; prout etiam servitutis sententia inter alios acta, novat; quoniam superest remedium appellandi: quod non esset in casu consensûs, ad quod sunt jura civilia in puncto; unde miror de *Camerario*.

In primis est *l. 2. ff. de serv.* ubi unus ex pluribus dominis non potest 8 constituere servitutem communi feudo in præjudicium condomini.

Secundò est *l. per fundum ff. de servit. præd. rust.* ubi agitur quando plures sunt domini, & unus constituit servitutem, ut requiratur consensus alterius, & qui primò concessit, non pos-

sit interim revocare, neque quoad se potest impedire quominus acquirens utatur: ubi enim postremus consentit, perficitur constitutio.

Tertiò est *l. fin. ff. commun. præd.* ubi ex pluribus dominis constituta 10 servitus, ex ultimi consensu perficitur: si verò mutatio statûs contigerit alicujus, resolvitur; quia ab ultimo consensu perficitur constitutio, de cujus intellectu *Andr. infra n. 4. & Camer. fol. 87.*

Quartò est *tex. in l. si unus ff. de serv. præd. rust.* ubi unus ex pluribus hæredibus nequit stipulari servitutem nec activè, neq; passivè: posset autem, si assensus utriusq; daretur expressus, etiam in re dividua, & tanto minus proficeret assensus unius tacitus; prout esset pignorando uni ex dominis.

Alia est limitatio quando pignorat, & non tradit, ubi requireretur traditio. *Bal. hic num. 1. in prim. notab. allegat Bar. in l. qui habebat ff. de leg. 2.* ubi in legato prædiorum non venit prædium possessum jure pignoris, nisi haberet cessionem à debitore.

Unde ulteriùs transit etiam ad hypothecam, innuens non sufficere verbalem, in §. *aut si libellario. Quibus mod. feud. amitt. vel nisi cessaret spes luendi, per l. in quos ff. de pignor.*

E c

C A.

CAPUT XII.

Traditio an sufficiat per
actum fictum?

SUMMARIUM.

- 1 *Traditio, an sufficiat per actum fictum precarii, vel per constitutum?*
- 2 *Camer. tenet, sufficere in feudo traditionem per actum fictum.*
- 3 *Possessio vera inducitur per precarium, & constitutum.*
- 4 *Camerar. testatur de communi sententia.*
- 5 *Alvarot. refert opinionem Paul. de Castr.*
- 6 *Paul. se fundat, quia vassallus fecit, quod in se erat.*
- 7 *Alvarot. tenet contra Paul.*
- 8 *Jus feudorum generaliter statuit, non omnem culpam inducere privationem.*
- 9 *Alvarot. tenet requiri veram traditionem, tribus argumentis.*
- 10 *Afflict. sequitur eundem ob tres novas rationes.*
- 11 *Sententia Ant. de Butr.*
- 12 *Camer. reprobat Alvarot. & Afflict. sex mediis.*
- 13 *Camer. sequitur Alvarot. ex aliis rationibus consideratis per Gall.*
- 14 *Gall. non dicit id, ad quod allegatur.*
- 15 *Author concludit cum distinctione Butr.*

Ed an sufficiat traditio per actum constituti, vel precarii, de qua *Camer. ibi, fol. 9. col. 1. vers. sed an*

- 1 *tunc illud expresse tenet, sufficere traditum fuisse feudum per precarium, vel constitutum, ob l. quod meo ff. de acquir. poss. de qua Tiraquell. in tract. de*
- 3 *constit. circa fin. quia possessio vera dicitur per d. text. & ff. de precar. l. certè §. 1. quod ad hoc expendit Paul. de Castr. in l. 1. §. si rem ff. deposit. quem citat Alvarot. in d. cap. 1. cum maxima*
- 4 *reverentia, & Camer. dicit communem esse sententiam, allegans Apostillam ad decis. Guid. Pap. 101.*

Alvarot. autem in d. cap. 1. nu. 3. vers. quid autem tenet contrarium, & ante omnia refert opinionem Castrensis. pro contrario in d. §. si rem, qui se fundat in eo, quia vassallus fecit, quod in se erat, quodque potuit: propterea infert ad feudum, & emphyteusim; adeo quod redimendo non evitat poenam, per notata in l. ab emptione ff. de pact. & in l. lalianus §. ex vendito ff. de act. empr.

- Ipse autem *Alvarot.* non admitte-
ret (ut ipse loquitur) dictam
- 7 *opinionem in iudicio; quia nimis dura, & rigorosa; cum non*

ex.

ex omni causa , ex qua opinio vassalli gravatur , beneficiū amittatur. §. illud. quæ sit prim. cau. benef. amitt. ergo, ut videtur

8 inferre *Alvarott*, dum jus feudorum generaliter præcavit non de omni culpa debere feudum amitti, considerata esse, quæ de alienatione disponunt , an applicentur ad veram , vel fictam traditionem.

Et quod de vera traditione loquatur , ponderat primo *cap. 1. de prohib. alien. per Lothar. ibi: exutus beneficii, & d. cap. Imperialem §. callidis, de verbo transferant, & text. in d. cap. 1. ibi: ad quemcunque pervenit , & in cap. 1. de capit. Corrad. §. prætereà: ibi: alienationes factas revocare.*

Secundò , quia videtur magis deliquisse tradendo realiter , quam per actum fictionis. *glos. in d. §. si rem , pro qua opinione adducit Speculat. tit. locat. vers. 85. §. nunc aliqua à glos. d. §. callidis vers. excogitare.*

Tertiò adducit rationē decisionis in illa quæstione quando post alienationē recuperaverit, quod esset plus, & tamen secundum aliquos excusatur à pœna in certis casibus: ergo tantò magis quando non tradidit , nisi per constitutum .

Afflict. in d. cap. Imperialem , & in d. cap. 1. sequitur opinionem
10 *Alvarot. tribus novis rationibus. Prima, in feudis non ha-*

bere locum constitutum *Ifern. in c. si facta, si de feud. fuer. cont. in materia l. quoties C. de revendic. ergo non est bonum argumentum à possessione per constitutum . Secunda , quia negari non potest esse actum fictum , & in feudis non attendi actum fictum, cap. adoptivus, si feud. fuer. controuv. Tertia ex Bal. ibidem distinguente inter actum verbi, & facti. Ergo, &c.*

Postremò *Ant. de Butr. cons. 34. distinguit , Pauli sententiam de 11 rigore juris procedere : sententiam autē Alvarotti de æquitate, cum sequatur, absque damno domini. Jas. autem in l. fin. q. 20. recedit à Butr. quia læditur dominus ob factam alienationem.*

Camer. reprobat Alvarot. & Afflict. primò , quia licet verba de 12 beant intelligi cum effectu; tamen intelliguntur civili modo. l. si vi ff. de servit. unde cum lex civilis invenerit modum acquirendæ possessionis per constitutum , si deficeret lex feudi , attenditur jus Romanum. cap. 1. de feud. cogn.

Secundò respondet ad *gl. d. §. si rem*, quod licet minus sit delinquere (quod est verum) tamen non sequitur , non deliquisse; cum pœna *d. l. quoties* in utroque casu procedat *Jas. ibi limit. 5.*

Tertiò , non obitare argumentum de casu quo recuperaverit; quia tunc possidet nomine suo:

in alio casu nomine emptoris.

Quartò, nec *Ifern. in cap. se fasta*, quia agitur de præcautione.

Quintò, nec *cap. adoptivus* pugnat; quia est in alio casu, cum actus fictus in feudis sit receptus in investitura anuli, *cap. 1. quid sit invest.* & legitimatio naturalis filii proficit. *Ifern. in cap. naturalis*, & idè adoptivus excluditur, quia jus considerat sanguinem, & deficit præsumptio fidelitatis paternæ.

Sextò, nec de *Baldo*, qui cognovit constitutum in feudis.

Camer. tenet contra *Paulum*, sequens *Alvarottum*, sed ex aliis 13 rationibus, conando rejicere opinionem omnium, contrariumque argumenta. Fundatur in opinione *Petri Jacobi in pract. tit. de act. in rem in causa emphyt.* quem citat *Guid. Pap. decis. 101*, qui cum etiam allegat in *tit. de act. in rem pro feudo*, ubi de hoc verbum nullum.

Sed ibi *Addentes* tenent contrariam esse communem opinionem, nec 14 *Petr. Jacob.* dicit id, ad quod eum allegat *Guid. Pap.* cum in *tit. in act. in rem pro feud.* de hoc verbum nullum, & in *tit. de act. in rem in causa emphyt. in §. item*. Circa *l. fin.* dicit, non puniri venditorem sine traditione, neque distinguit de traditione vera, vel ficta, neque de intellectu dictæ *Constitutionis*,

quæ simpliciter prohibet venditionem, quæ perfecta est, quoad consensum, & punitur vassallus; porro fecit, quod potuit; venditio enim etiam rei alienæ sufficeret, ut possit venditor teneri de evictione; nam perficitur venditio rei præsentia, vel per aspectum, vel traditione clavium, &c.

L. 1. ff. depositi. §. si rem, ubi depositarius vendens, & recuperans, tenetur de dolo commissio, si postea casu pereat. *l. sequitur §. idem labeo ff. de usucap.* in eodem casu dominus possidet à principio, non ex recuperatione.

Ex quibus satis constat, *Camera-rium* non bene fundasse opinionem 15 *Alvarotti* ex novis suis inventis argumentis, illiusque opinio ex se ipso *Alvarotto* fundatur, cum distinctione *Butrei*, ut sit æquior.

C A P U T XIII.

De intellectu verbi *revocare* de jure feudorum, & de jure civili.

S U M M A R I U M.

- 1 Revocatio, per consequuntionem permessa, quomodo procedat de jure civili?
- 2 Contradictio inter l. post mortem, & l. quemadmodum.
- 3 Con-

- 3 Constitut. præd. an procedat in officio?
- 4 Intellectus l. post mortem ff. de adopt.
- 5 Consequentia ex l. post mortem, neminem posse revocare actum à se factum, licet nullum.
- 6 Intellectus l. quemadmodum C. de agric. & censit.
- 7 Conciliario Gl. & Bar. de actu nullo, contra legem, vel præter legem.
- 8 Differentia, quando actus prohibetur ratione solemnitatis, vel favore Terti, vel propter publicam utilitatem.
- 9 In pari causa melior est conditio possidentis.
- 10 Intellectus l. per fundum ff. de serv. rust. præd.
- 11 Ex l. per fundum non datur jus in re.
- 12 Major pars in re communi non prævalet, nisi in his, quæ sunt plurium, ut universi, non ut singuli.
- 13 Applicatio ad feudum d. l. quod major difficilis est.
- 14 Juramentum contra bonos mores est nullum.
- 15 Lex prohibens domino jus revocandi, nisi addat poenam.
- 16 Rationem decisionis non procedere in officio, remissive.

Explicando verbum revocare, positum in Constit. Constitut. Div. Mem. contingit dubitare quando quis possit ju-

- 1 re proprio revocare actum nullum à se gestum. Quo in articulo videntur pugnare jura civilia, nam in l. post mortem ff. de adoptionibus habetur contraria decisio negativa. In l. quemadmodum C. de agric. & cens. lib. 11. habetur affirmativa; unde cum alienatio feudi sit contra legem, & sic nulla, quando de jure Regni non esset concessa revocatio per d. Constit. an de jure communi permittatur eidem alienandi potestas? Proficit igitur conciliare dicta jura, & devenire ad decisionem articuli, & in consequentiam, quando procederet in alienatione officii in Regno, si constitutio ipsa de officio non intelligeretur contra opinionem Maricond. in addit. ad d. Constit. & inferre ad decisionem Regiæ Cameræ in celeberrima causa. De quibus proposui explicare in præcedenti.
- In l. post mortem est casus de patre, qui emancipaverat filiam,
- 4 eaque vixerat, talemq; se gesserat, ac moriendo testata fuit: pater autem dicebat testamentum nullum, seque fore legitimum successorem, ex quo emancipa-

5 cipatio nulla fuit, nec coram Prætorē, nec coram testibus, gesta: deciditur, patrem non posse venire contra factū suum, licet nullum; & sic de jure communi alienatio feudi sine assensu domini, quamvis nulla, non potest ab alienante impugnari, neque officii alienatio: & si *Constitutio*, quæ dat licentiam alienandi in officio non procederet, ad hoc esset inductio illius legis.

In *l. quemadmodum* habetur, cum qui habet fundum cum servis 6 censitis, & adscriptitiis, non posse alienare illum sine servis, nec partem sine parte servorum: emptor sciens amittit rem, & pretium, & venditor potest revocare, & sic potest venire contra factū suum: ergo qui alienat feudum, vel officium nulliter, etiam de jure communi potest revocare.

Hæc jura contraria concordantur à Bar. post *glos. in d. l. post mortem*; 7 quia aut actus contra legem fit: aut præter legem. Contra legem fit quando prohibet alienationem, & tunc alienatio potest revocari, ut in *l. quemadmodum*: Aut lex non prohibet, sed requirit solemnitatem, ut in emancipatione, & tunc non 8 potest actum suum minus solemnem impugnare, ut in *d. l. post mortem*: ubi verò est contra legem etiam distinguit

quando favore Tertii, vel quando ob publicam utilitatē, quia primo casu Tertius agit; quando verò ob publicam utilitatem, idem revocat, ut in *d. l. quemadmodum*, favore culturæ, ibique agitur de disparitate inter emptorem, & venditorem, 9 cum in pari causa melior esse deberet conditio possidentis, at tamen contrarium deciditur, & *glos. verb. agnatione* solvit: ibi: *Ubi fiscus habeat*, puta poenam pretii soluti.

Item quoad dominium, ut non sit translatum, videtur *text. in* 10 nuere, quod non, dum dat vendicationem, & *l. per fundum ff. de servit. præd. rust.* videtur innuere fuisse translatum, quæ *gl.* sequitur, & ibi ait *Jacob. Rebuff.* in solutione, quod illa lex loquitur ob publicā utilitatē. *L.* verò *per fundam*, propter juris impossibilitatē, quæ *l. per fundum*, pluries ab *Ifern.* allegatur, sed parū à Doctoribus est intellecta: ibi enim dicitur, in fundo communi non posse constitui servitutem sine consensu omnium, & qui primò concesserunt debent expectare novissimum cōsēsum, & sic subtili ratione dicit *tex.* nō valere constitutionē; benignius tamen constitutum est, ut qui primò concessit, interea quod cæteri, vel qui novissimus consentiat, non possit impedire usum servitutis, & sic

& sic *text.* videtur contradicere
d. l. quemadmodum, & applican-
do ad feuda, donec dominus
11 consenserit, non potest revo-
care. Sed errore decipiuntur;
quoniam per illum *text.* non
datur jus reale, ut sit constitu-
ta servitus; quia dum quid est
commune pluribus, & singulis,
12 non prævalet major pars, ut in
l. quod major ff. de pact. & in *l. quod
major ff. ad municip.* & *Imol.* limi-
tat, nisi in his, quæ sunt cõmu-
nia pluribus, ut universis, ut
in bonis Universitatis habetur,
*extra. de his, quæ fiunt à majori
parte Capituli*, sed tantum
in actione personali tenetur sta-
re, qui primò constituit, singu-
lariter *Bar.* ibi in solutione, &
propterea dicebat *Innoc. in c. in-
ter dilectos. extr. de donat. in prin-
cip.* Judicis officium esse in de-
cernendo, eum, qui consentit,
non posse prohibere. Quid au-
tem differant ista, patet; nam
concessionarius non posset pro-
hibere, sed nisi possideret, ne-
que posset agere.

Ad feudum autem applicari non
potest, quia lex prohibet quo-
13 minus fiat alienatio sine assen-
su, & sic nullum officium Ju-
dicis potest implorari; sed be-
nè potest præcedere, & subse-
qui assensus, & ad hoc semper
allegatur.

Et de nullitate contractus, quan-
do juramento validetur, est so-

lemne *Cons. Cardinal. Zabarell.*
137. in causa Regis Cypri, &
ejus Infantis, qui in carcere de-
tentus ab hostibus promiserat
quædã in diminutionem Coro-
næ contra legē Regni: fundavit
14 non valere, & juramentum esse
nullum, & non obligatorium,
tanquam contra bonos mores,
ubi de distinctione *Divi Tho-
mæ*, quod obliget in foro con-
scientiæ, sed quod Romani
Pontifices relaxent; ipse verò
tenet contrarium, quia jura-
mentum debet habere multos
comites, & præsertim justitiam,
ac veritatem.

Redeundo nunc ad applicationē,
dicendum, quod ubi lex pro-
16 hibet, semper dat jus revocan-
di, nisi secum trahat privatio-
nem, quo casu fit locus poenæ,
& cessat revocatio, ut in *d. gloss.
in l. quemadmodum*, & propterea
in *alleg. 6.* Ego probavi *n. 40. ex
Ifern. Liparul.* & aliis, alienan-
tem, nisi tradiderit, semper
posse revocare: traditio enim
est, quæ facit consummare deli-
ctum. Inde supervenit *Constit.*
& corrigendo *cap. 1. Quid juris
sit* addidit, quod in casu tra-
ditonis possit revocare, ex Re-
gis munificentia; ideoque ces-
sant feudorum leges in appli-
catione poenæ.

Quo verò ad officium, dicebat
Maricond. Constitutionem proce-
dere in officio, & sic posse re-
voca-

vocare. Regia Camera decrevit contrarium, licet Judices fuerint discordes; tamen Ego in mea *repet. cap. 54.* fundavi, non procedere in officio, ex pluribus, in quibus differunt, tùm ex transmissione, tùm ex modo acquisitionis; & sic *Constitutio* correctoria debet intelligi in casu suo, in quo loquitur, nēpè, in feudis, licet illa Rogerii loqueretur etiam de juribus regalibus, inter quę potest connumerari officiũ, cum sit de regalibus. *tot. tit. Quę sint Regal. uti & potestas creandorum Officialium. Affl. ibi.* Item ex alio, quia non potest alienari, nisi per modum resignationis in manibus conferentis, qui potest re-conferre, & sic expectanda est Principis deliberatio. *cap. bonę. extr. de postulat. Prælat. & cap. 1. extr. de renunc. de Ponte dec. 28.*

C A P U T XIV.

De intellectu verbi revocare de jure Canonico, & de jure civili.

S U M M A R I U M.

- 1 *Alienans, & tradens, si recuperaverit, an sit locus pænæ?*
- 2 *Isern. intellectus ad cap. 1. quid juris sit, si post alien. feud. recup.*
- 3 *Recuperatio non excusat pænā privationis feudi.*
- 4 *Clericus dimisso habitu non recuperat feudum.*
- 5 *Pœnitentia non facit, ut quis desinat esse nocens.*
- 6 *Differentia inter vitium corporis, & animi.*
- 7 *Feudum deperditum non recuperatur absque gratia Principis.*
- 8 *Exempla Isern. de actione extincta, servo manumisso, nautæ dissoluta, aqua exsiccata, & refluxu.*
- 9 *Opinia DD. distinguunt de recuperatione incontinenti.*
- 10 *Verbum postea denotat modicum intervallum.*
- 11 *Exempla lab hostibus.*
- 12 *Exemplum de filio masculino statim mortuo.*
- 13 *Opinio aliorum, ut tertius possessor privetur, verum habeat actionem contra venditorem.*
- 14 *Opinio aliorum, quando pœnituit, re integra.*
- 15 *Re integra dicitur ante conquestum domini.*
- 16 *Vassallus de rigore non excusatur, quando recuperat feudum alienatum incontinenti, sed de æquitate.*
- 17 *Camer. per quinque exempla declarat modicum tempus.*
- 18 *Specul. refert judicatum Bononiæ, de æquitate, pro vassallo.*
- 19 *Communis opinio pro rigore, & communis pro æquitate.*

- 20 *Constitutio Divæ memoriæ dat facultatem revocandi.*
 22 *Camer. malè inducit Constitut. Regni ad punctum de jure communi.*
 22 *Et pro declaratione juris communis.*
 23 *Idem erras in cognitione, cujusnam Federici sit Constitutio.*
 24 *Constitutio. Divæ memoriæ, esse gratiam.*
 15 *Camer. distinctio de revocatione, & annulatione contractus, non recipitur.*

Ed si tradidit, & postea recuperaverit, utrum privationi locus sit? In quo articulo *Ifern. in cap. 1. quid*

- 1 *juris sit* primò intelligit, feudatarium alienando, & tradendo, amittere feudum, quamvis postea feudum recuperaverit. *De l. Corrad. nu. 6. verb. unde dicunt moderni, & arguit, debere præcedere traditionem ex glos. in cap. 1. de prohib. alien. per Lothar. ver. excogitare, quæ arguendo sic concludit: Et sic ex reemptione, et reacquisitione, non purgari delictum.* Exemplū habemus de Clerico, qui dimisso habito, non recuperat feudum. *De feud. scem. §. illud, seu ex hoc illud, ubi glos. verb. postposuerit, allegans plura præ, & contra.* *Ifern.* adducit rationem, quia ex

- 4 *pœnitentia non definit esse nocens. ff. de fur. l. qui ea mente, & ff. de edil. edicto, l. quis sit fugitivus, cui contra est l. sanatum supra eodem tit. Ratio differentia ea est; nam in l. sanatum, agitur de morbo corporis, quo sanato nihil interesset domino: in l. si quis de morbo animi, & fieri servum deterioris conditionis ex vitio animi, quam corporis: sic ex reversione ad dominum non purgatur. facinus.*

Unde concludit, semel deperditum, vel extinctum non resuscitari. *ff. de solut. l. qui res §. aream, nisi restituatur per Principem C. de sent. pas. l. 1. & lastilinus, actione extincta, vel cessata. ff. de servit. præd. rust.*
 8 *Exempla de arca occupata, de servo manumisso, nave dissoluta, aqua exsiccata, & refluxa, & de rescripto Principis.*

Secundò refert opinionem modernorum distinguendum, si ex intervallo, & procedere *text.* illum; secus si incontinenti, quia *text.* dicit *postea*, quod verbum denotat intervallum. *ff. ex quib. caus. major. l. ab hostibus §. sed quod simpliciter*, ubi verbum *postea* verificatur infra
 11 *modicum tempus; quia modicum non consideratur, ut exemplificat ibi text. in reverso ab hostibus, vel vinculis, dum pergit ad verbum, dum perit*

Ff

Ad-

Advocatum , vel colligit *sarcinulas* , unde sumpta est dilatio data exilibus , ad quod de medico allegat ff. de alien. mut. jud. caus. l. ex hoc §. si quis , de alienate causa mutandi iudicii , qui si statim revocet non est locus edicto , & ff. de pos. l. 1. §. si rem. Aliud exemplum de masculo statim mortuo , supra *Epis. vel Abb.* 12 cap. 1. §. quin etiam , & de success. feud. §. filia.

Tertio aliorum opinionem , habere feudum eodem jure , sed illud speriri domino , & teneri ad interesse emptori , supra tit. 2. c. domino , nec esse novum , ut unus privetur uno jure , & alio modo non excludatur. c. 1. de eo , qui fin. sec. agn. & C. de remiss. pignor. l. fin.

Quarto aliorum sententia distinguit ; aut integra ; aut re non integra , Re integra evitat poenam ; re non integra est casus legis , Allegat plura jura civilia , rem integram dici non facta traditione , quod distinguit in casibus , in quibus requiritur traditio ; secus in quibus non requiritur.

Quinta fuit opinio , reintegra intelligi , antequam dominus con- 15 quærat , & moveat quæstionem , exemplo Clerici dimittentis habitum ante quæstionem , de quo dixit in tit. De militib. vassall. qui arma belli depos. cap. 1.

Sua opinio de rigore tex. ut non possit poenā evitare vassallus alien- 16 nans , falleret de æquitate , si incontinenti recuperaret , per regulam ; quæ incontinenti fiunt inesse videntur Cod. de pact. l. petens , & ff. si cert. pet. l. lecta , & ff. de divort. l. 3. Bart. Brix. qu. 6. Afflict. in d. cap. 1. refert omnes prædictas opiniones , & regulas. Camer. in d. cap. Imperialem fol. 11. refert quinque regulas. Primo intelligit tex. illum in verb. postea de intervallo , ad quod 17 cum potuisset allegare d. §. sed quod simpliciter , adducit Bal. in l. quoties §. si quis ff. de liber. & posthum.

Secundo , quia modica mora non est in consideratione. l. si quis major C. de transact.

Tertio , quia venditio , quæ parvo momento durat , non est venditio. l. fin. C. de bon. quæ liber. in fin.

Quarto regulam prædictam , ut quæ incontinenti fiunt inesse videantur d. l. lecta.

Quinto , quis parum interest domini , si vassallus statim feudum recuperaverit , cap. de multa. extr. de præben. & cap. si quis. extr. de reb. Eccles. non alien.

Allegat Curt. tract. de feud. tit. de caus. amitt. feud. quæst. 13. la- 18 cob. Ardiz. & non refert locum. Ifern. in d. c. 1. quid juris sit. Bartol. Brix. in d. quæst. 6. Speculat. de locat. §. nunc aliqua , vers. 189. dicit

dieit judicatum Bononiæ . Io: Andr. in cap. potuit. extr. de locat. Butr., Dyn., Alber., Io: Fabr. in d. l. fin. Cod. de jur. emphyt. In articulo æquitatis ante conquestum domini, contrarium tenent Ias. in d. l. fin. Imol. in d. c. potuit. Capyc. hic. Communis pro rigore, communis pro æquitate. Camer. tenet opinionem pro æquitate, fretus autoritate Ifern. & arg. l. placuit C. de jud. sed neque autoritas Ifern. proficit, quia dicit, inspecto jure illo durum esse contra stimulum calcitrare, quia obstat text. ille: & sic obstarat arg. l. placuit; quoniam ibi rigor scriptus præfertur æquitati non scriptæ.

Demum Camer. allegat Constit. Divæ memoriæ, quæ concessit jus revocandi eidem vas-
20 fallo: sed videns esse localem in presenti Regno conatur ostendere, quod procedat in toto Imperio.

Primò, quodd sit Imperatoris, & hoc cessat, cum loquatur de Regno
21 nostro, tùm quia vult ampliare Constitutionem Rogerii avi sui, qui fuit Rex Regni, non Imperator; tùm quia lex Imperatoris prolata in uno Regno non extenditur ad totum Imperiũ, nec lex lata in Imperio operatur in Regno, quod tenet alio titulo, & sic in materia successione in stirpes, vel in capita, fuit judicatum de lege Caroli I.

edita Germaniæ, de qua Ego in mea alleg. pro Nafaris.

Secundò, quod etsi esset specialis, vult protrahere extra Regnum
22 ad non decisum. Quod de jure non subsistit; cum legum correctio non inducatur, nisi expressè, vulgatis regulis juris; dum ergo Constitutio illa corrigit cætera jura feudorum in illo articulo revocationis in Regno, non est extendenda extra Regnum.

Tertiò dicit esse interpretationem juris communis, cum sit ejusdem
23 dem Federici, qui fecit hanc Constitutionem. Cujus contrarium est verius in utroque: Federicus enim Primus avus fecit istam Constitutionem, tùm auctoritate Ifern. ibi, dum dicit in princip. ibi: ejusdem est, cujus fuit superior, de pac. tenend. quæ sine dubio fuit Federici Primi, tùm quia idem Federicus hic prohibuit concessionem ad libellum non obstante Constitutione, ibique promittit ex persona Etrici filii, qui fuit maritus Constantiæ Normandæ, ex quibus natus est Federicus II. qui appellat ex hoc Rogerium avum ex parte matris, ex qua successit in Regno: & sic deficit in principio, dum dicit esse interpretationem, & sit ejusdem Authoris.

Item falsum est, esse interpretationem, sed esse gratiam huic

24 Regno concessam, & ampliatio-
nem ad jus commune respectivè
ad prohibitionem alienationis,
quia exprimit plures casus omif-
sos in ista Cōstitutione *Federici*,
& *Lotharii*, & in augmentum
prohibitionis concessit jus revo-
candi eisdem vassallis alienan-
tibus.

Demum *Camer.* sibi contrarius di-
cit procedere, quando recupera-
25 rat feudum, revocando, annul-
lando contractum, non si ex
nova causa feudum acquire-
ret: quæ quidem revocatio in
Regno permittitur. Benè ve-
ram est, quod de jure commu-
ni contractus nullus potest re-
vocari ab eodem, sed quid dif-
ferant *Constitutiones* istæ, in se-
quenti videamus.

C A P U T XV.

De differentia inter cap. Imperia-
lem, & *Consti. Constitutionem*
Divæ memoriæ.

S U M M A R I U M.

- 1 Cap. Imperialem, & *Const.*
Divæ memoriæ, in quo dif-
ferant?
- 2 Cap. Imperialem corrigit jus
commune feudorum quoad pæ-
nam.
- 3 *Constitutio* Divæ memoriæ
tollit pœnam privationis.
- 4 Jus commune etiam corrigitur,

- dum permittebat subinfenda-
re, si verè, & bona fide fiat.
- 5 *Transactio* permiffa de jure cō-
muni prohibetur per *Constita-
tionem*.
- 6 *Compromiffum* permiffum etiam
prohibetur per *Constitutionem*.
- 7 *Camer.* mordet noſtrates moder-
nos in materia pœnæ.
- 8 *Intellectus* verbi, proprio ju-
re revocare, in *Constitutione*.
- 9 *Constitutio* arctiùs prohibet, ſed
mitiùs punit.
- 10 *Frecc.* opinio de remiffione pæ-
næ, & *Andr.*
- 11 Dominus poteſt revocare, vaſſal-
lo negligente.
- 12 Tempus revocandi datum vaſ-
ſallo arbitrarium.
- 13 *Judex* poteſt ſtatuerè tempus re-
vocandi.
- 14 Denunciatio non eſt neceſſaria
ad revocandam.
- 15 *Authoris* opinio de tempore re-
vocandi.
- 16 Barones conſueverant ſecretè
revocare.
- 17 *Pragmat. nova* ad refrenandas
revocationes occultas edita,
Authore inſtante.
- 18 *Conciliat* *Author* opiniones *Ca-
mef.*, *Afflict.* & *Frecc.*

NEC

NEC incongruum esset querere in quo differant jura ipsa Cæsarea prohibentia alienationem feudi: extat enim

- 1 *cap. Imperialem* conditum à *Federico I.* & *Constitutio Constitutionem Divæ memoriæ* promulgatum à *Federico II.* Et quidem *cap. Imperialem* corrigit jus commune feudorum, quod prohibet alienationem, & contraveniens privatur, feudumque applicatur domino. *cap. i. verb. aut si libellario. Quibus mod. feud. amitt. cap. si vassallus, & de vassall. qui contra Constit. Lothar. feud. alien. cap. i. & de prohib. alien. per Lothar. cap. i. & de prohib. alien. per Federic. cap. Imperialem in princip. Constitutio autem Constitutionem Divæ memoriæ non dat pœnam privationis, quia idem, qui alienat, revocat, & potest venire contra factum suum, non obstante promissione pœnæ, & juramento.*
- 3

Secundò de jure communi potest bona fide, & sincerè dare in feudum. *d. cap. i. qual. olim feud. pot. alien. & de cap. Corrad. §. prætereà. cap. similiter, & hic §. calidis ver. constitutio verò prohibet.*

Tertiò de jure communi valet transactio super feudo. *de controuv. inter vassall. & alim de ven. & si*

de feud. fuer. controuv. c. si vassallus. Constitutio autem expressè prohibet transactionem.

Quartò constitutio prohibet compromissum de feudo, quod non erat specialiter prohibitum, cum sententia Arbitrorum disposuit, sicut de pacto, non tanquam de jure necessario. *d. cap. si vassallus: etià de vita militia si debeatur; secus de liquidatione fructuum. Affl. decis. 130. & Frecc. in limit. num. 88.*

Hinc *Camer fol. 11. col. 4. in fin.* dicit, errare minores feudistas, dicentes per *Constitutionem Divæ memoriæ* non amitti feudum: quippe deperditur, sed potest revocare. Puto intellexisse de *Affl. in d. Constit. in princ. in 1. diff. contra quem insurgit Freccia in quæst. incip. A regnicolis, qui dicit mirari, quod nostrates dicunt hoc in eorum lecturis: inde incipit examinare verbum positum in Constitutione, quod ipso jure revocare potest, præsupponendo, ab Andr. & ab aliis diversimodè intelligi, restringendo, ut possit de jure speciali venire contra factum proprium, non tamen propria autoritate, spoliando emptorem sua possessione, sed de jure speciali contra regulam, ut quis non possit venire contra factum proprium, dicens esse communem sententiam Peritorum Regni. Sibi autem non pla-*

placet ; nam non ex hoc ,
 quod est illicita alienatio ,
 idem revocat de jure com-
 muni ; imò amittitur feu-
 dum , d. cap. 1. *quid juris sit*,
 9 sed quod fuit gratiosa hæc lex,
 remittens pœnam , & quod
Andr. genitor suus dicebat ar-
 ctius prohibuisse , sed mitius
 punire ; quia concedit potesta-
 tem revocandi venditori , quæ
 competeat Regi , non quod
 jure suo proprio possit revoca-
 re ; cum nulla lex hoc jus revo-
 candi concesserit , ex adductis
 per *glos.* & *Andr.* ad quod pon-
 derat *l. Imperatores ff. de servit.*
præd. rust.

Inde insurgit contra communem
 legentium , & Peritorum Re-
 10 gni , quod corrigat jus com-
 mune circa pœnam , nam so-
 lum concedit facultatem revo-
 candi, & sic intelligit *Andream*;
 aliàs malè loquutus esset , nec
 oportebat in cap. 1. *de vassall. qui*
contra Constit. Lothar. quærere,
 an dominus possit revocare , &
 an vassallo dandus sit termi-
 nus ad revocandum ; ergo si
 vassallo negligente revocat do-
 minus , communis opinio non
 procedit .

Circa hoc *Andr.* ibi, *vers. sed an sta-*
tim facit istas conclusiones.

Primò in quæstione , an dominus
 possit revocare, concludit, quod
 11 expectabit , si vassallus revo-
 cet infra certum tempus , quo

transacto admittetur dominus.
 Reddit rationem, quod si Con-
 stitutio diceret *statim* , adhuc
 aliquod spatium concedendum
 esset.

Secundò de tempore , quale , &
 quantum sit , concludit, quod
 12 potius in intellectu est , quàm
 possit exprimi ; quia quamvis
 in aliis casibus certa tempora
 sint constituta, hic consistit in
 arbitrio Judicis, ex distantia lo-
 corum, personarum, & negotii
 qualitate .

Tertiò Judicem posse statuere
 13 tempus , infra quod revocet,
 postea dominum admittere .

Quartò , non esse necessarium , ut
 sit denunciatum , quod revo-
 14 cet , quia debuit scire : quod
 intelligo in puncto generali,
 quando non fuit statutum .

Illud autem mihi videtur durum,
 ut sine præfinitione temporis
 15 à Judice , sed per lapsum tem-
 poris positi in arbitrio Judicis,
 possit quis puniri pœna amif-
 sionis feudi sine interpellatio-
 ne , & sine liquida temporis
 quantitate , cum plures ades-
 sent legitimæ excusationes , ut
 possit purgare moram : quem
 meum intellectum usus com-
 probavit ; quia à tempore, quo
 fuit facta Constitutio , nun-
 quam legimus, fiscum revocasse,
 vel tempus revocandi præ-
 finisse Baronibus alienantibus;
 imò adeò excrevit licentia re-
 vocan-

16 vocandi, quod praxis admittit revocationem secretam; unde durum quidem oriebatur, ut emptor ignorans revocationem, interea assensum impetrabat, & post longum temporis spatium venditor dicebat de nullitate per dictam revocationem, & feudum tractu tēporis satis auctū, industria, ut plurimū emptoris, recuperabat, quod erat contra bonam fidem, quæ in contractibus, feudisque requiritur; & sic me proponente edita fuit *novella Pragmatica*, ut revocans teneatur palam hoc facere, & denunciare emptori, ut possit deliberare.

Quo verò ad opinionem *Afflict.* Freccie, Camerarii, & aliorum, 18 puto, eos dissentire verbis potius, quam in substantia; nam quoad jura citata per *glos.* & per *Andr.* resultat eorum conclusio; dum Constitutio dat licentiam revocandi; ergo est specialis, & proprio jure contra regulam juris; quod in effectu ad eundem sensum reducitur.

Quoad opinionem *Afflict.* quæ cōmunis est, ut dicit *Frecc.* & non singularis minutorum feudistarum, ut *Camer.* dicit, vera est; quia in effectu sublata est poena, nisi dominus denunciaret, & persisteret vassallus, nam ipse posset revocare, quod in praxi nunquam vidimus.

C. A P U T XVI.

De interesse Domini circa prohibitam alienationem feudi.

S U M M A R I U M.

- 1 Interest domini, ne vassallus alienet sine suo assensu.
- 2 Camer. invehit contra Andr. sine ratione.
- 3 Explicatio doctrinae Andreae de Cap. qui cur. vend. n. 16.
- 4 Explicatio Andr. in addit. ad d. tit.
- 5 Alienatio in augmentum feudi quomodo practicatur?
- 6 Verbum minuendis explicatur ab Andr.
- 7 Inconveniens, ut maritus promittat majus servitium pro fundo dotali.
- 8 Andr. distinguit jura communia à jure Regni.
- 9 Ratio considerata per *Isern.* de damno domini per alienationem feudi, refellitur.
- 10 Vicarius quando potest assentiri in augmentum domini?
- 11 Sententia nulla valet favore minoris.
- 12 Transactio de alimentis valet in augmentum.
- 13 Augmentum quomodo consideratur in alienatione feudi? Cum exemplis.
- 14 Tutor tenetur facere conditionem minoris meliorem.

DUM

UM supra de causa prohibitionis ne feuda alienentur sine assensu domini tractare oportuit , devenimus

1 ad interesse domini etiam ratione voluntatis. Itaque diminui videtur jus domini , si citra ejus voluntatem transferetur in alium , quam ipse voluisset . Sequitur congrua dubitatio , an essent Imperatoriae prohibitiones , quando ex alienatione diminutio considerari non posset , de qua gl. aliqua dicit in *Const. Const. Divae memoriae verb. minuendis* , & in *Constitut. fratribus in glos. fin. & Isern. infra hic* , & in *addit. an ille, qui interf.* & de *cap. qui cur. vendit. §. fin. verb. quid si de illis centum num. 18.* qua occasione sumpta *Camer. hic fol. 4.* invenit contra *glos.* & contra *Isern.* notando eum , quod nullibi suam claram dixerit opinionem , & quod vix ibi potest intelligi quid senserit ; ideo de hac quaestione videndum est accuratissimè.

Ante omnia inspicienda sunt verba *Isern.* qui principaliter de hac
3 quaestione dixit de *Cap. qui cur. num. 16.* & in *d. addit. ad d. §. fin. num. 16. ver. quid si* , cum in Regno detur feudum de annuis 20. unciis , ut serviat de uno milite , an possit Rex concedere

re rem , quæ esset redditus centum unciarum pro uno feudo , & sic de uno milite serviret , quia in re sua quilibet est moderator , & arbiter , & sic erit unum feudum ; quia dominus sic voluit ex destinatione. *Id quod in rem verb. idem respondit* , si non apparet de concessione , sed sic per 30. annos serviat , quia præsumitur. *cap. si quis per 30.* Tertio in *addit.* cum per Constitutionem permittatur marito constituere antephatum de uno feudo in pecunia , liceret facere , quia verum est feudum , quamvis majoris valoris , quam essent tria alia , si ea habuisset , & ideo non posset in feudo , quia non sunt tria , sed unum pingue , eadem ratione si à principio fuisset minoris redditus 20. unciarum , & postea crevisset , vel sua industria , vel augmento temporis . Deinde prosequitur materiam præsumptionis , & alia ; tandem format quaestionem propositam per *Camer.* puta , quid si de illis centum unciis vellet constituere unum feudum , illudque dare pro antephato ejus uxori , ut serviat de alio milite , & sic dominus haberet servitium à marito pro totalitate feudi de uno milite , & ab uxore de alio milite pro illis annuis 20. unciis assignatis à viro pro antephato.

Videbatur adversari *Constitut.* gene-

5 generaliter prohibens alienationem sine assensu: item & illa promissio dationis pro antephatu unius ex tribus feudis, cum hoc esset unum, non tria, licet magnum.

E contra videbatur dicendum posse, quia esset in augmentum servitii, cum de illo debebatur servitium pro uno milite, & per concessionem factam uxori de illis 20. unciis de centum augetur servitium domino.

Ifern. incipit arguere à Constitut. Regni, quæ est Constitutio

6 *Constitutionem Divæ Memoriae*, quod possit, quando in augmentum: non possit quando diminueret, quod nō dicit Constitutio; sed hoc arguit ex verbo *minuendis*: ergo valet, ubi meliorando alienaret. Meliorare autem videtur, quia cum de uno feudo deberet unum servitium, nunc constituit antephatum 20. unc. de majori summa redditus feudi, ut serviat uxor de alio milite respectu sui redditus unciarum 20.

Deinde sensit unum contrarium, nempe quomodo possit maritus pacisci cum uxore, ut serviat domino de alio milite: esset enim res inter alios acta, & cum alteri per alterum non acquireret, cluderetur fiscus, cum quo non contraxit: unde sequeretur, quod si non valeret

promissio illius servitii, cessaret augmentum, quod causa permissionis alienationis sine assensu. Cui difficultati respondet, oportere ut aliquis legitime stipuletur pro fisco: quod quomodo faciendum esset, non pertinet ad materiam; ideo prætereo.

Tandem distinguit, aliud esse de jure communi feudorum, aliud 8 de jure Regni; ideo dicit *jure isto*, idest per jus commune feudorum simpliciter prohibetur alienatio sine consensu domini, non distincto, si ampliet, vel diminuat: infra de *prohib. alien. per Lothar. & l. Imperialem §. diximus. De vassall. qui contra Constit. Lothar. rubr. 1.*

Sed videtur, quod malè distinguat *Ifern.* de jure feudorum, 9 & Regni: siquidem Constitutio *Lotharii* expressè prohibet alienationem feudi, per quam minuatur utilitas Imperii, vel domini: & ideo supra figuravit damnum Imperii, quia seniores directi domini feudorum non erant associati à feudatariis, & minus poterant associare Imperatorem, ac feudarii eorum bonis spoliati non poterant accedere ad exercitum: & sic non videtur bona ratio, quod jus feudorum expressè dicit in *d. Constit. Lothar.* de diminutione utilitatis. Insuper in *cap. Imperialem* sic eadem

G g dem

dem assertio in prima rubrica
de vassall. qui contra Constitut.
Lothar.

Idem Camer. allegat Ifern. hic in-
fra, qui hoc dicit n. 13. verb. itē
19 secus, circa articulum potesta-
tis Vicarii in assensu præstan-
do, ut possit, quando faceret
conditionem domini meliorē.
Allegat Constitut. in text. &
in rubr. argumento à contrario
sensu; citat ad hoc text. in l. non
minus C. de procurat. ubi valet
11 sententia nulla in favorem mi-
noris; contra verò, secus, & l. 3.
ff. de jure fisci §. fin. in glos. quæ est
in §. divus, ubi in questione
de eo, qui in fraudem legis erat
gravatus restituere incapaci,
dum palam, vel tacitè rogatus,
accommodaverit fidem, & ubi
tempore rogatus, & restitutio-
nis erat incapax, an spectan-
dum initium, vel exitus, glos.
ait ibi, esse eligendum, quod bo-
num est, & sic probat inten-
tionem circa utilitatem, Instit.
de auth. tut. in princ. ubi pupil-
12 lus sine tutore potest conditio-
nem suam facere meliorem, &
ff. de transact. l. cum bi §. qui er-
go; ibi; Transactio de alimentis
sive prætoris valet, quando ali-
mentandus facit meliorem condi-
tionem suam, per regulam l. quod
favore C. de leg. & ubi prohibi-
tio favore domini, resultaret
in odium.

Postea dat exempla quomodo di-

citur in augmentum: Primò,
quando venditor habens filios
venderet non habenti. Secundò
si juvenis venderet seni, quia de
13 juris præsumptione non præ-
sumitur tantum vivere, & sic
citius potest aperiri feudum do-
mino, arg. ff. ad l. falcid. l. hære-
ditatem, ubi fit taxatio ætatis
humanæ vitæ. Tertiò, quan-
do emptor esset aptior ad ser-
vitium eo, qui alienat; al-
legat aliam rationem, quia
melioratio consideratur etiam
in facilitate conveniendi, &
tunc dicitur idoneor ff. qui sa-
tisf. cog. l. 2. in princ. & d. l. cum
bi §. causa, & §. modus ff. de tran-
sact. in quibus consideratur fa-
cilitas conveniendi, & ætas
contrahentis in transactione
alimentorum, & de qualita-
te monetæ, & in §. si cui, ead. l.
de legato alimentorum in fru-
ctibus, vel pecunia, & ff. de
pact. dotal. l. die; Tandem dat
regulam generalem, ut exem-
pla, quæ ponuntur in l. græcè
ff. de fidejuss. & Instit. de plus pe-
titionibus, quando considera-
tur plus, tam respectu quanti-
tatis, quam respectu temporis,
vel qualitatis rei petitæ.

Postremò claudit argumentum
de eo, qui tenetur, ut tutor
14 alienare, & non alienat, ut te-
neatur de proprio, & in his, quæ
servando servari non possunt;
quia Vicarius debet facere condi-

tio;

tionem meliorē Reipublice , & nedum posset alienare in augmentum domini, sed deficiente, culparet, & teneretur. *Glos. ad hoc allegat l. non solum C. de præd. min. & l. nulli ff. de transact.*

C A P U T XVII.

De actione , quæ pro feudo competit,

S U M M A R I U M.

- 1 Feudatario datur actio contra dominum, ut faciat promissam investituram.
- 2 Feudo non formato limitatur.
- 3 Eodem jure competit actio vassallo ad relaxandum.
- 4 Quandoque datur promiscuè domino, & vassallo.
- 5 Item datur ad redintegranda membra feudi.
- 6 Nec requiritur probatio domini, sed possessionis.
- 7 Et interdictum retinendæ, recuperandæ, & adipiscendæ possessionis.
- 8 Competit quoque domino directo contra vassallum, cum duabus limitationibus.
- 9 Adducitur Isern. pro prima limitatione.
- 10 Non negligenti non currit tempus.
- 11 Altera limitatio.
- 12 Limitatio tertia.
- 13 Limitatio quarta.

Equitur videre de actione, quæ datur pro feudo, ut percipi possit an dispositio *tex. cōsona* sit juri Romano, vel quid novi statuatur?

Actio autem datur feudatario contra dominum, ut faciat promissam investituram, vel factum executioni demandet per realem traditionem. *cap. 1. utroque tit. qui success. feud. dar. tenen.* conditione ex moribus feudorum. At si feudum non esset formatum, non procederent regulæ juris feudorum; sed actio de jure civili ad adimplendum promissa. *Isern. in præfata quæst. 6. Latè examinat Capyc. in investit. verb. feudorum actiones contra dominum.*

Eodem jure feudorum competit actio vassallo contra possessionem feudi ad relaxandum, & est utilis vendicatio. *Quid sit invest. cap. 1. & de invest. de re alien. §. rei autem.*

Actio quandoque datur promiscuè domino, & vassallo, idem *Capyc. ubi supra verb. promiscuè.* Item feudatario contra possessores ad redintegranda membra feudi suo capiti, quæ exercetur per feudatarium possessorem capitis feudi, nomine tamen feudi, & sic oportet agere ex persona feudi exercendo jura realia ipsius feudi, uti possessor absque

Gg 2 pro-

probatione domini, sed solius
 possessionis; æquiparando feu-
 dum homini muto, qui regitur
 6 à possessore, & sufficit probare
 se possidere caput, & universa-
 litatem feudi, & membra pos-
 sessa per adversarios esse de cor-
 pore feudi, *Glos. solennis in Con-*
stit. Regn. incip. Consuetudinem
pravam, appellatque remedium
 revocatorium, allegans ad hoc
 multa jura,

Item contra quemcunque per in-
 terdicta retinendæ, recupe-
 7 randæ, & adipiscendæ, ubi
 casus contingeret pro sua pos-
 sessione conservanda, adipi-
 scenda, vel recuperanda. *Iser.*
d. quest. 6. Odofred. in rubr. per
quam actionem.

E contra competit actio domino
 directo, ad repetendum feu-
 dum contra vassallum, quando
 8 commisit culpam, vel alium
 quemcunque possessorem, de
 quo in *text. nostro*, & *utro-*
que tit. quibus mod. feud. amitt.
& tit. in quib. caus. feud. amitt.
& tit. quæ sit prim. caus. benef. amit.
& in tit. si vassall. feud. priv. qui
deferat. & *de prohib. feud. alien.*
per Lothar. cap. 1. & de prohib.
feud. alien. per Federic. cap. Imperialem.

Limitatur tamen, ubi dominus
 non indiget servitio.

Secundò, quando vassallus esset
 impeditus.

De prima limitatione *Isern.* hic

brevibus se expedit in *verb. ex*
quo non servit, & paulò supra
 pertranscundo, explicat pœ-
 nam privationis fuisse injun-
 ctam, quando servire recusat,
 9 remittens se ad notata in *tit.*
Quæ sit prim. caus. benef. amitt. d.
§. sed nec alia, & *d. verb. ex quo*:
 probat limitationem per regu-
 lam juris civilis, *non negligentem*,
non currere tempus: allegat *l. i. C.*
de annal. except. cum similibus.

Sed Ego puto literam esse men-
 dosam: quod non advertit *Lof-*
fred. nec *Liparul. in eorum emen-*
dationibus, nam in *d. l.* non pro-
 batur regula allegata, sed in
l. fin. ubi expressè dicitur, *text.*
 habere locum contra desides, &
 sui juris contemptores. Ergo
 decisio *text.* non procedit con-
 tra vassallum desinentem ser-
 vire, quando servitio locus non
 esset de se, neq; sui juris esset
 contemptor: quod clarius pro-
 bare potuisset ex *c. licet*, ut lap-
 sus cujuscunque temporis non
 officiat vassallo, etiam nō se of-
 ferenti, si necessitas servitii non
 extiterit: cum declaratione ta-
 men, quæ congruit secundæ li-
 mitationi, ut *infra*.

Secundò limitatur, si vassallus es-
 set legitimè impeditus: quæ
 11 quoque causa excusat in casu
 non petitiæ investituræ tem-
 pore præfixo. *Quo tempor. mil.*
invest. pet. deb. cap. 1. & in d. §. sed
nec alia, ubi est *text. punctualis.*

Ter-

Tertiò limitatur, quando dominus esset excommunicatus, de quo est text. in cap. hic finitur lex, incip. Consuet. in princip.

Quartò, quando peteret servitium pro vindicanda propria injuria, non pro publica utilitate: & sic limitatio subjacet regulæ de bello justo, vel injusto, de quo dixi alias in 1. part. cap. 53. Sed de his satis, cum nostra mens sit tractare de actione competente domino contra vassallum ad repetendum feudum pro denegato servitio, an sit realis, vel personalis.

C A P U T XVIII.

Feudum deperditum ob culpam, cui deferatur?

S U M M A R I U M.

- 1 Feudum deperditum ob culpam, cui aperiatur?
- 2 Distinguitur controversia: aut inter dominum, & agnatos: aut inter dominum, & filium: aut inter filium, & agnatos.
- 3 Jura, quæ decidunt quæstionem absque distinctione.
- 4 Culpa in dominum aperit feudum domino.
- 5 Culpa in alium, quando infamar, aperit etiam domino.
- 6 Feudum antiquum aperitur agnatis.
- 7 Distinctio Reg. de Curte inter

- feudum ex pacto, & hereditarium.
- 8 Defunctus sicut præjudicat contrahendo, ita delinquendo.
- 9 Feudum hereditarium non potest aperiri citrà jas, & nomen hæredis.
- 10 Curt. opinio non invenit contradicteorem.
- 11 Culpa patris in committendo excludit filium etiam in feudo ex pacto.
- 12 Culpa non in personam, nec in rem domini, feudum ex pacto, & providentia aperit agnatis.
- 13 Jura feudalia, quibus falcitur decisio prædicta.
- 14 Authores pro eadem decis.
- 15 Et Civilistæ.
- 16 Ardiz. & alii tenentes, quod aperiatur domino.
- 17 Opinio Ardiz. non fundatur jure scripto, sed capitulis extraordinariis.
- 18 Solutio Harth. Pistor. ad l. Statius Florus §. Cornelio felici ff. de jur. fisc.
- 19 Solutio Civilistarum de vita, & morte feudatarii culpantis.
- 20 Authores contra fiscum de culpa in alium.
- 21 Authores pro fisco.
- 22 Distinctio de usufructu patris in adventitiis filii.
- 23 Reg. de Curt. disputavit hanc quæstionem ubinam?
- 24 Decisio Sac. Conf.
- 25 In feudo ex pacto novo semper deci-

- decisum pro fisco , exclusis filiis , & agnatis ,*
 26 *Citantur jura feudalia , quæ faciunt pro agnatis in feudo ex pacto antiquo ,*
 27 *Exemplum de fideicommisso pro agnatis ,*
 28 *Rationes pro agnatis ,*
 29 *Glos. autoritas pro iisdem ,*
 30 *Andr. de Iser. pro agnatis , cum distinctione ,*
 31 *Alii Authores pro iisdem ,*
 32 *Jura feudalia considerata pro domino circa agnatos ,*
 33 *DD. & Glos. contra agnatos , pro domino ,*
 34 *Decisio Reg. Cam. in Collater. Cons. pro fisco .*

Efellonia verò, vel culpa , qua feudatarius privatur beneficio , jure isto, sunt *text. expressi* , & cui fe-

1 dum tali casu deferatur : de quorum intellectu inter scribentes adhuc lis pendet; ideo de his dicendum duxi.

Primus casus est , quando dominus sibi:agnati autem eis, aper-

2 tum fuisse contendunt . Secundus , quando dominus cum filio agit de culpa patris. Tertius, quando agnati cum filio agunt.

Quoad primum sunt jura aperta.

Quæ sit prim. caus. benef. amitt.

§.denique. Si vassall. feud. priv. cui

3 *deferat. In §.denique, distingui-*

tur inter dominum , & successorum , & inter dominum , & proximiores, non exprimendo, filium, vel agnatum: cum verba illa possint utrunque comprehendere, sed sub alia inspectione , ut si culpa esset commissa in dominum, eidem aperitur in ultionem suæ injuriæ: si verò in alium, sed talis esset , quæ infamaret culpantem vassallum, ut parricidium, &c. aperitur agnato, & non domino feudum antiquum , seu paternum, unde si esset novum aperiretur domino .

In *cap. unic.* quæritur inter filium, & agnatos, & sine distinctione, 6 de genere culpe, aperitur agnatis feudum antiquum; nisi dominus de novo concesserit eis, qui descendunt à primo acquirente usque ad quartum gradum in linea collateralis , & in infinitum in linea descendenti.

In hac quæstione *Reg. de Curt. divers. feud. cap. 15. fol. 57.* in-

7 distinctè ait. feudum hæreditarium novum, & antiquum, aperiri domino, exclusis filiis, & agnatis , siue culpa afficiat dominum, siue alium, autoritate *Isern. in d. cap. unic. col. 2.* Sequitur *Camer. in cap. Imperialem*

8 *fol. 57. col. 3.* quia sicut factum defuncti prejudicat contrahendo, ita delinquendo, & eo fortius, ac rationabilius. *Alex. cōf. 1.*

9 *vol. 1.* Cum autè feudum sit hæredit-

ditatarium, illud haberi nō potest citrà jus, & nomen hæredis, ut dixi in repet. part. 1. de feud. hered. quia hæres excluditur, de alien. feud. §. si clientulus. Ifern. de success. feud. num. 4. & in d. §. denique vers. si verò non in dominum, ubi Alvarot. conclus. 10. unde Curt. dicit non invenire contradicctorem. de feud. p. 5. principal. in 2. concl. princ. Secundo distinguit in feudo ex pacto, & providentia respectu filii, qui indubitanter excluditur. Ifern. de cap. Corrad. col. 2. & in cap. 1. quo temp. mil. invest. pet. deb. quando consistit in committendo, ut notatur in d. cap. unic. & cap. si vassallus culpam si de feud. fuer. controuv. & in c. 1. §. præterea Quæ sit prim. caus. benef. amit. Bald. cons. 549. vol. 3. num. 6. Afflict. in cap. 1. §. porro d. tit. quæ sit prim. caus. Clar. §. feudum quæst. 66. num. 2. Barsat. cons. 148. num. 5. Roloan. cons. 1. n. 10. lib. 3. Rosenthal. qui alios cumulat part. 2. concl. 1. cap. 11. in addit. lit. A. Alex. cons. 30. vol. 1. num. 17. Gall. in repet. l. Gallus §. & quidem recte ff. de liber. & posthum. n. 6. Soccin. cons. 14. n. 26. vol. 3. Dec. cons. 445. n. 68. Harth. Pistor. de feud. tom. 2. qu. 15. in princip. & de feudo novo non esse dubitandum.

Si verò non culpavit in dominum, neque in personam, neque in rem, sine scrupulo feudum

13 transit ad agnatos. d. §. denique: ibi: Si verò non in dominum, sed alios graviter deliquerit, vel grave quid commiserit, feudum amittitur, & non ad dominum, sed ad agnatos pertinet, & in cap. 1. an ille, qui interf. frat. dom. sui, & in tit. si vassall. feud. priv. cui defer. ubi Ifern., Bald., Mart., Land., Alvarot., Præpos., Alex., Afflict. & cæteri. Curt. etiam de feud. part. 5. num. 10. vers. tertia principalis conclusio. Petr. de Ma. in 1. rubr. §. & quia vidimas. Ifern. in §. hoc quoque vers. & olim & de success. feud. col. 1. Alvarot. d. §. fin. conclus. 12. Baro Schench. in d. cap. 1. si vassall. feud. priv. Camer. in cap. 1. an agnat. quæst. 17. num. 120. Canner. in cap. si aliquem §. ad notandum num. 17. qui uno ore ad agnatos pertinere concludunt, non expectata morte feudatarii cul-
15 pantis. Civilistæ quoque conveniunt. Bart., Imol., Alex. & cæteri in l. si finita §. si vectigal. ff. de damn. infect. Ardiz. in summa tit. quib. mod. feud. amitt. circa fin. cap. 135.

Contrarium tamen idem Ardiz. in illo casu, quādo adhuc vivet vassallus culposus; quia vitæ durante illius aperitur domino. Cui concordat Bald. in d. cap. unic. si vassall. feud. priv. quamvis Alvar. & Præp. ibi referant Baldum simpliciter pro agnatis sine distinctione vitæ, vel mor-

mortis culpantis vassalli, eundemque *Ardis*, citat in eodem errore pro agnatis, putantes etiam *Baldum* referre verba *Jacob. de Aren.* dum refert verba *Ardis*, eandemque distinctionem amplexus est *Afflict. in d. §. denique num. 4.* Nec probatur sententia jure aliquo in corpore juris feudorum scripto; sed ex capitulis extraordinariis penes *Ardis*, insertis in fin. 2. part. sue summ. Quibus respondet *18 Harth. Pistor. d. qu. 15. n. 5. & 6.* retorquens opinionem *Ardis*, pro sua sententia contra alios, ut non expectata morte feudatarii culpantis in alium, quam in personam, vel in rem domini, ad agnatos pertineat, conatus respondere ad leg. *Statius Florus §. felici ff. de jur. fisc. Specul. verò de feud. §. quoniā vers. 4.* tenet in publicatione bonorum vassalli, ob delictum commissum non in dominum, vivente vassallo, fiscum præferendum eo verò defuncto redire ad agnatos, vel fideicommissarios. At doctrinæ Civilistarum non procedunt in feudis. *Bar., Imol. & 19 alii in d. §. si & in vectigalibus Alex. conf. 23. vol. 3. conf. 103. vol. 1. & conf. 98. vol. 4. Déc. consil. 232. Jo. Rai. in cap. Imperialem §. poenam nu. 3. Jacob. in best. ver. dictique vassalli promiserunt num. 63. Ruin. conf. 23. num. 32. vol. 5. Curt. jun. vol. 4. nu. 20. Rub.*

conf. 34. num. 3. Boer. decis. 224. n. 9. Jul. Clar. §. secundum qu. 84. Cannet. d. cap. si aliquem §. ad notandum Cum. in d. c. 1. an agnat. quest. 17. Boss. de public. bon. n. 93. Quorum opinio procederet quando delictum extra feudum committeretur, essetque tale, ut ob id perderet feudum: ceterorum in simplicei publicatione bonorum pro utraque opinione graves adducuntur Auctores. Pro agnatis *Imol. in d. §. si de vectigalibus Alex., Jacob., Clar.* in locis sup. citatis *Boss.* addit, ut nec commoditas acquiratur fisco.

Pro fisco *Isern. in tit. hic fin. lex col. 2. & de pace tenenda §. si vero, ac etiam si vassall. feud. priv. col. 3. Frecc. de subfeud. lib. 1. auctoritate quorum latè declarat Nell. in tract. de bon. p. 1. in 1. tempore quest. 24. qui in fine allegat l. necessario §. fin. ff. de peric. & com. rei vendit.*

Quæ opinio fulcitur exemplo usufructus patris in bonis adventitiis filii cum distinctione, ut ubi expirat patria potestas finiatur usufructus, & consolidetur: quando verò durat patria potestas, tunc fiscus habet commoditatem, quod sequitur *Nell. in d. quest. 27. & defendit Harth. Pistor. d. qu. 15. nu. 8. licet Reg. de Curt. 2. ubi supra nu. 42.* hanc questionem indecisam relinquat. Eandemque disputa-

vit

vit primo die fui ingressus ad hanc nostram Cathedralam, ubi ego successi, & audiui seniores, 24 dicere, fuisse tempore Præsidis sui patris decisum præviis jurium allegationibus peritissimorum Doctorum illius temporis.

In feudo autem ex pacto novo ad instar feudi hæreditarii, semper fuit decisum contra filium, 25 & agnatos, pro fisco, cum respectu primi acquirentis non differat novum ex pacto ab hæreditario. *Alvarot. d. §. denique post num. 8. Jacob. d. verbo dictique vassalli in 1. Rol. à Vall. cons. 178. num. 8. vol. 4. quos sequitur d. Reg. num. 4. loco supra cit.*

Sed procedendo methodicè convenit refutare jura feudalia, ac Doctores, qui pro utraque opinione citantur in feudo ex pacto antiquo pro domino, vel pro agnatis.

Pro agnatis assertur *text. in cap. si vassallus culpam. Si de feud. defun. 26 mil. fuer. controuv. inter dom. & agnat. cujus verba sunt: Si vassallus culpam committit, propter quam feudum amittere debeat, neque filius, neque descendentes ad id, feudum revocabunt, sed agnati: qui quarto gradu sunt, dummodo ad eos pertineat.*

Text. in cap. unic. si vassall. feud. privet. cui deferat. cujus verba sunt: Vassalli feudum delinquen-

tis, licet ad agnatos quandoque pertineat, filius tamen ad id nullatenus aspirabit, nisi id à domino iterum licitè acquirat, sibi gratiam faciente, v.g. si non sunt alii ex latere, quibus aperiatur, ad ejus petitionem admittuntur, qui quarto gradu sunt remoti ab eo, qui id acquisivit, & etiam usque ad infinitum, dum tamen hoc constet ab eo, per masculos descendisse.

Exemplum fideicommissi, quod non venit in confiscatione bonorum. *l. Imperator ff. de fideic. libert. Covarr. in cap. possessio in 3. part. §. 1. num. 6. Molin. de major. lib. 4. cap. fin. cumque feudum sit prohibitum alienari, c. 1. de alien. feud. pater. convenit illius decisio pro agnatis, vel saltem post mortem delinquentis. d. l. Statius Florus §. Cornelio felici.*

Incipiunt rationes, illa præcipuè, quod agnatus capit feudum jure proprio à primo acquirente. 28 *Ifern. in pluribus locis, & præsertim in c. 1. de eo, qui sibi, & hæred. notatur in c. an agnat. Ergo quādo proveniunt à genere debent esse incolumiā. l. 3. ff. de interd. & releg. quem text. sæpè citat Ifern. Unde sequitur, quod delictum feudatarii non debet eis obesse, sicut nec testamentum. cap. 1. de success. feud. ibi: nulla dispositione manente, vel valente. Facit. regula l. non H h debet*

debet ff. de regul. jur. l. sancimus
C. de pœn.

DL. pro ista opinione sunt.

Glos. de success. feud. §. hoc quoque
per partem suam, circa med. vers.

29 sicut, ubi disputando quæstio-
nem in alienatione, si præfe-
rantur agnati, vel dominus, in
opinione pro agnatis adducit
hoc simile de delicto, ad quod
allegat dicta jura. si vassall. succ.
priv. & si de feud. fuer. controuv. §. si
vassallus culpam, ad quod no-
tandum est glos. non allegare
d. §. denique supracit. pro agnatis.

Glos. in d. §. denique vers. ad proxi-
mos, quæ intelligit proximos
ibi exclusos; idest: descenden-
tes, ut illi soli excludantur, &
dicitur aperte in d. cap. unic. si
vassall. feud. priv.

Glos. in §. hoc quoque de his, qui feud.
dar. poss. v. frater, versus finem
vers. item hoc sic intelligatur, ubi
dicit, vocari proximiorum in ca-
su aperturæ feudi, nisi vacave-
rit per feloniam commissam
domino; quia tunc proximior
excluditur, & ulterior admit-
titur, nisi dominus gratifica-
tus fuerit proximiori, eidemque
feudum concesserit.

Ifern. in d. §. denique, distinguens,
dominum præferri filiis feuda-
30 tarii culpantis in ipsum do-
minum, sed agnatos preferen-
dos esse domino, & Ego mi-
ror, quod ubi decidit pro domi-
no contra filios, allegat ratio-

nem consideratā in text. ut ha-
beat in suæ injuriæ ultionem, ad-
ducens simile de virgine rapta.
C. de rapt. virg. & de patre dolo-
roso, ob mortē filiæ, ut ad eum
dos redeat. C. de jur. dot. l. jure suc-
cursum, & alterū exemplum de
liberto ingrato, ut reducat ad
servitium domini. C. de lib. &
eorum liber. l. 3. Item aliud de
donatione pura. C. de revoc. don.
l. fin. explicans verba text. ibi:
tamen ratione, qua moribus, sci-
licet, jure non scripto, & quando
refert decisionem pro agnatis,
non refellit dictas rationes ad-
ductas pro domino in primo
casu; cum non sit diversa ra-
tio in uno, quam in alio, sed se
remittit ad dicta in d. cap. unic.
si vassall. feud. priv.

Ifern. in d. cap. unic. dum primò
concludit contra agnatos pro
domino, quando culpa respo-
xit dominum, deinde sequen-
do glos. ibi, de æquitate conclu-
dit præferendos esse agnatos, &
dominum præferri filio, vel
quando non adsunt agnati;
quia delictum nocet filiis, non
agnatis.

Ifern. in cap. cum verò. An ille, qui
interf. fratr. dom. sui, relatis opi-
nionibus aliorum, subjungit:
Hoc secundum illos, qui dicunt,
quod alia opinio est æquior, ut di-
ctum est in glos. supra. Si vassall.
feud. priv.

Ifern. in cap. Imperialem §. firmiter

num. 30. *vers. hæc est culpa*, ubi de amissione feudi agitur in beneficium domini, ob non præstitum servitium, & in *vers. & cum dicat* intelligit de feudo novo, & veteri, & in *vers. verius*, ubi concludit: *Illud dictum intelligi de feudo novo, vel quando non habet agnatos, aliàs verius est, quod dicitur supra. Si vassall. feud. priv.* ubi tenet contra dominum.

Ifern. in c. sancimus. Quo temp. mil. invest. pet. deb. in fin. vers. attendendum, ubi declarat decisionem illam (feudum aperiri domino) non procedere in feudo antiquo, secundum illos, qui tenent pro agnatis, quæ est æquior, ad notata in *d. c. unic. si vassall. feud. priv.* & quod contraria procedat in feudo novo.

Alvar. in d. §. denique. Cujac. lib. 3. tit. ad quem feud. spect. Afflict. in 31 loc. supra citatis, & in tit. quæ sint Regal. verb. committentium num. 7. Freccia auth. 29. Camerar. in cap. 1. an agnat. Speculat. de feud. num. 63. tract. de crim. læsæ Majest. quæst. 3. num. 4. in 3. vol. Grat. cons. 2. num. 15. usque ad num. 60.

Contra vero, pro domino.

Idem *text. in d. §. denique*, qui simpliciter dicit, quod quando 32 culpa est in dominum, ad eundem pertinet, non ad proximos, & ratio expressa est in *text. ibi: in suæ injuriæ ultionem*; si

vero culpa nō est in dominum, ut de parricidio, vel quid simile, tunc ad proximos, si est paternum. Pro qua opinione dicit fuisse sepè judicatum, nec potest cavillari, ut intelligatur de feudo novo, vel quod excludat filios, non agnatos; quia in novo non erat dubiū, & judicatur proximos excludi: filius autē est proximus. *l. proximus ff. de verbor. signif. l. filius ff. de succ. & legitim.* quod sensit *glos. ibi.* Nec proficit dicere *text.* procedere de rigore, non de æquitate; quia rigor scriptus præfertur æquitati non scriptæ. *l. placuit C. de jud.* Nec alia solutio, ut intelligatur temporaliter, vivente culposo; quoniam lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi. *l. 1. §. generaliter ff. de leg. præst. & c. cap. 1. an illi, qui interf. fratr. dom. sui*, ubi fit eadem distinctio, ut quando in dominum culpa sit, aperiatur domino.

Retorquetur *text. in c. unic. si vassall. feud. priv.* ut illud verbum *quandoque*, intelligatur juxta alia jura, quando culpa non est in dominum.

Nedum ratio *text. d. §. denique*; sed etiam ne dominus habeat penes se agnatos hostis sui, à quibus timere debet.

DD. pro domino sunt. *Glos. in cap. fin. de allodiis*, & sic *glos. est sibi 33. contraria. Jacob. Ardig. l. Blanc.*

Hh 2 in

in summ. part. 2. tit. ad quem feud. pert. Iacob. de Belvis. in d. §. denique. Bald. & Alvar. ibidem Zas. de feud. part. ult. v. committuntur. Bar. in l. 3. ff. de interd. & re-leg. Salic. in l. 2. quest. 22. C. de jur. emphyt. Paul. in l. adoprivus §. patronum ff. de in jns voc. Glos. in cap. 2. extr. de feud. v. filium. Ior. Andr. ad Speculat. rubr. de feud. §. quoniam quest. 38. Alex. rubr. conf. 76. num. 3. Veron. conf. civili § 8. Anna conf. 32. rub. 2. Alex. conf. 30. nu. 4. lib. 4. Grat. conf. 4. lib. 1. Dec. conf. 444. nu. 30. Sosc. conf. 68. num. 127. vol. 2. Paris. conf. 21. num. 5. vol. 3. Rol. conf. 1. num. 10. vol. 3. & conf. 15. vol. 4. Bos. de publ. bon. num. 53. Clarus §. feudum qu. 66. vers. sed si feudum. Curt. de feud. part. 5. in princ. Iacob. de invest. v. dictique vassalli Molin. de primogen. lib. 1. cap. 11. Tiber. Dec. conf. 18. vol. 1. Post. ii. 123. Menoch. conf. 99. n. 124. Peregrin. de jur. fisc. tit. 1. n. 108. Camer. in d. cap. 1. an agnat. Ultra quos invenio Hostien. de feu. in summ. tit. Quib. mod. feud. amit. Iacob. de Belvis. in d. cap. 1. an ille, qui interf. frat. dom. sui. Martin. Laud. in d. §. denique, & in d. cap. unic. Iacob. de Belvis. in d. cap. fin. de allod. Bar. in l. si finita §. si de vectigalibus ff. de damn. infect. Alex. ad Bar. ibi num. 21. Imol. num. 51. Roman. num. 18. Bal. in c. 1. Quib. mod. feud. amitt. v. aut si libellas num. 2. lo: Rayn. in cap.

Imperialem §. penult. circa præsentem casum num. 6. Paul. conf. 44. vol. 2. Curt. sen. conf. 49. n. 25. qui testatur de communi, & communem dicit Curt. ubi sup. Zas. de feud. part. 10. num. 101. Afflict. in d. v. aut si libellus dicit, approbari per omnes Scribentes.

Sed pro domino fuit decisum in Regia Camera, & Coll. Conf. 34 in causa Ducis Trajecti. Reg. de Curt. in divers. feud. cap.

C A P U T XIX.

De Culpa Mariti.

S U M M A R I U M.

- 1 *Decisio antiqua relata per Her. cōtra uxorem pro culpa mariti.*
- 2 *Uxor habet actionem contra virum.*
- 3 *Quid si maritus non sit solvendo?*
- 4 *Adversarius, de jure civit., efficitur dominus fundi dotalis ex culpa mariti.*
- 5 *Uxor præsumitur scire negligentiam mariti.*
- 6 *Maritus est dominus rei dotalis.*
- 7 *Uern. pro uxore arguit.*
- 8 *Dominus non tenetur de facto Procuratoris.*
- 9 *Mulier sciens viti culpam, non contradicendo sibi præjudicat.*
- 10 *Dominus sciens tenetur de culpa Procuratoris.*

- 11 *Patientia habetur pro consensu.*
- 12 *Libertus passus dominum vendere rem, videtur pretium pro parte solvisse.*
- 13 *Pater sciens, nec prohibens videtur approbasse matrimonium filii.*
- 14 *Magister navis videns aliquem gerere in navì, videtur elegisse.*
- 15 *Ita dominus domus, videns stillicidium ex aliena domo in sua cadere.*
- 16 *Es videns edificare sepulchrum in suo fundo.*
- 17 *Dominus botreorum tenetur de auro, & gemmis receptis per suum Præpositum, eo sciente; quamvis limitatam fecisset præposituram.*
- 18 *Possessio diutina præjudicat.*
- 19 *Servus militando, sciente domino, efficitur ingenuus.*
- 20 *Ita servus promotus ad sacros ordines.*
- 21 *Patientia accipitur pro consensu.*
- 22 *Sive tacita, sive expressa.*
- 23 *Patientia non obstat, quando quis scit jus suum dare.*
- 24 *Scientia quando præjudicat? remissivè.*
- 25 *Scientia præjudicat in consensu.*
- 26 *Præsens, & non contradicens, præsumitur consentire.*
- 27 *Scientia non præjudicat, quando vetare non potuit.*
- 28 *Præsentia non inducit consensum ad obligandum.*
- 29 *Præsentia in aliquo actu extrinseco præjudicat.*
- 30 *Subscriptio in contractu hypothecæ præjudicat.*
- 31 *Scientia præsumitur inter consanguineos.*
- 32 *Colloquium conjugum secundum Aristot.*
- 33 *Facta intrinseca non extrinseca viri nota uxori præsumptivè.*
- 34 *Intellectus l. Gajus ff. de pig. act.*
- 35 *Scientia in pignore non præjudicat, sine actu extrinseco.*
- 36 *Præsentia sola nocet favore libertatis, & fisci.*
- 37 *Proximior patiens investiri remotiorem sibi præjudicat.*
- 38 *Mulier restituitur adversus consensum ex facto viri.*
- 39 *Item melius loquitur pro uxore, quam contra.*
- 40 *Quatuor argumenta contra uxorem ob culpam viri.*
- 41 *Solutio primi argumenti.*
- 42 *L. Julia prohibet alienationem rei dotalis.*
- 43 *Intellectus l. doce ancillam, & l. in rebus.*
- 44 *Dominium viri est resolubile.*
- 45 *Dominium rei dotalis, quæ fuit propria uxoris, differt à re data ab extraneo.*
- 46 *Culpa viri præjudicat constante matrimonio tantum, non eo soluto.*
- 47 *Solutio argumenti de præsumpta scientia, & consensu.*
- 48 *Duo*

48 Duo specialia non dari in eodem actu.

49 Solutio argumenti, quando mulier potest prævare,

50 Solutio argumenti de necessitate legis.

51 Solutio argumenti juris civilis.

Contra uxorem arguit Ifern. de Capit. Corrad. nu. 21, ubi refert amissum vidisse feudum dotale; quia maritus

- 1 non prestiterat servitium, Remedium dicit habere uxorem contra virum de dolo, vel culpa,
- 2 nisi fecerit debitum servitium pro feudo. arg. ff. solut. matrim. l. etiam §. 1. & l. si constante §. si maritus, & l. si filio §. maritum; tenetur enim de dolo, & culpa in rebus dotalibus. C. de jure dot. l. in rebus, ubi est glos. de hoc ibid. Ifern. num. 30, & in tit. Imper. Lotbar. num. 5.

Item si maritus non est solvendo, imputet sibi; quia debuit sibi

- 3 facere caveri de dote restituenda. C. ne fide dot. l. 1. imputatur ei, qui incautè egit. C. de fur. l. 2.
- 4 nam ex contumacia viri adversarius fit dominus rei dotalis. ff. de fund. dot. l. 1. Capyc. v. feudorum delicta allegans l. per fundum.

Præsupponitur uxor scivisse negligentiam viri. arg. C. de integr. restit. l. de tutela Bar. l. 1. ff. si cert. pet. num. 15, Felin. cap. lator de

re judic. & c. literis de præsumpt. Alex. l. qui jurasse de jur. jurand. Ifern. de nat. succ. feud. n. 24. unde cognat. l. octavi gradus, cum sint unum corpus. ff. de ritu nupt. l. 1. potuit, & debuit supplere negligentiam viri. ff. de inoffic. testam. l. si suspecta, præterea maritus est dominus rei dotalis. C. de reivindic. l. doce ancillam, & infra dixit, prædicta cessare in Prælato, & Ecclesia.

In contrarium Ifern. de nat. success. feud. num. 24. circa med. verb. sed

- 7 quod, cum supra arguisset contra mulierem quoad successionem de facto mariti præjudicabili uxori, ibi arguit contra, non esse justum, ut uxor sentiat damnum ex facto mariti, quando ignorat, nisi ratificet, à simili arguens de facto procuratoris, quod non præjudicat domino. ff. de procurat. l. ignorantis: allegat regulam generalem, ignorantem non obligari. C. de tabul. lib. 10. l. generali ff. loc. l. si ignorans ff. de obligat. action. l. ex maleficio in princip. ubi glos. verb. ignorans, videndus est Rosenthal. de feud. part. 2. cap. 10. conclus. 5. cum glos. 1. 2. & 3.

Deinde prosequendo materiam, quando mulier scivit, & non

- 9 contradixit, arguit contra mulierem, quia res sua agitur, cum dos sit suum patrimonium, sicut cum dominus scit procuratorem suum agere de eo,

10 eo, quod ipse non mandavit, patitur præjudicium nisi vetet. *argum. ff. quod cum eo. l. fin. ff. de instit. l. 7. in princ. notatur eor. de offic. deleg. c. cum olim il primo*, ad quod allegat adducta per *glos. si de invest. inter dom. & vassallis oriat. in fin.* & ea, quæ dicuntur *supra Quibus modis feud. amitt. il primo §. prætereà.*

Glos. fin. verb. sciente allegat de præjudicio consensus ex sequentibus.

Primò patientiâ sine contradictione haberi pro expresso consensu, & cohæredes patientes unū ex cohæredibus vendere totam hæreditatem, & pretium recipere, videntur ipsi partes suas vendidisse. *ff. de evict. l. quidam.*

Libertus passus dominum viderem videtur pretium pro parte solvisse. *ff. mand. l. si verò §. inde Papinianus.*

Pater sciens videtur approbasse matrimonium filii sui, cum non prohibuit contrahere. *C. de nupt. l. si ut proponis*. Idem de contractu filii. *ff. mand. l. si filius.*

Magister navis videtur illum navij præposuisse, quem ministerio fungi voluit, nec contradixit. *ff. de exerc. l. 1. §. magister.*

Stillicidium quoque præjudicat in alienis ædibus sciente domino, & non contradicente. *ff. si servit. vind. l. si à te.*

Sepulchri eadem ratio, si quis patitur in suo fundo ædificari se-

pulchrum, ac mortuum inferri. *ff. de mortuo infer. l. si proprius §. fin.*

Horreorum similis ratio, si dominus eorum proposuerit aurum, & gemmas non recipere suo nomine, & periculo: & eo sciente dictæ res fuerint inductæ; nā videtur à proposito recessisse. *ff. locat. l. cum plures §. locator.*

Possessio eandem admittit regulam, licet in instrumento non exprimatur fuisse traditam, si tamen domino sciētē quis diutius possederit; nam videtur traditam fuisse. *C. de acquirend. & rerin. possess. l. minus.*

Servo militante (scientē domino) & acquirente dignitatem, intelligitur dominus consentire, quæ de re efficitur ingenuus. *C. qui mil. non poss. l. pen. & fin.*

Servus ordines sacros recipiens, domino sciente, pari modo. *Authen. de Sanctis. Episc. §. servus.*

Concludit, ut patientia accipiat pro consensu, sed limitat intelligi secundum d. §. prætereà. *Quibus mod. feud. amitt.*

Glos. in d. §. prætereà verb. regressam, facit conclusionem, patientiam

accipi pro consensu, quocunque modo consentiat, sive tacite, sive expresse. *arg. C. de remiss. pign. l. 7. & l. si hypothecas, & ff. de regul. jur. l. credit. nisi quan-*

do tacite consentit, sentiens jus suum durare. *ff. quib. modis pign. vel hypoth. solv. l. sicut §. non videtur.* Pre-

Præsentia quando prejudicet, *Glos.*
 & *Andr. cap. fin. si de invest. inter*
 24 *dom. & vassall. lis oriat. & de*
prohib. feud. alien. per Lotbar. §.
bac edictali, & dicit glos. si ve ta-
cité.

Item quando ex certa scientia con-
 sensit ; nam aliàs intelligitur
 25 potius errare , quàm consenti-
 re. *ff. de jud. l. 2. & ff. de jurisd.*
omn. judic. l. si per errorem, & si
de feud. fuer. controu. cap. si vas-
fallar.

Consentire intelligitur , si præ-
 sens non contradixerit . *ff. de*
 26 *decur. l. decuriones §. fin. ff. ad*
municipal. l. 2. C. de filiisfam. l. 2.
lib. 10. qui alii consensit, sua ju-
ra perdit. C. de administr. tut. l.
cum quidam.

Isern. d. num. 24. arguit pro uxore
vers. verius videtur. Primò, quia
 27 non potuit vetare viro, *argum.*
ff. de re judic. l. sapè §. sed scienti-
bus, & hoc secundum regulam
 de eo , qui tacet, affirmat: con-
 traria sunt specialia . Hæc solu-
 tio communiter approbatur, Se-
 28 cundò quando agitur de obli-
 gando; nā patientia non nocet,
 neque scientia, aut taciturnitas,
ff. de procur. l. filius §. invitum. In-
noc. dixit in re onerosa non obli-
gatur tacens, & sciens. extr. de
elect. quia scit jus suum durare,
 29 quod non incidit in dubium,
 nisi aliquem alium actum ex-
 trinsecum fieri ultra scientiam
 patiat *d. l. sicut §. non videtur,*

Subscriptio autem intelligitur de
 contractu rei alienæ , putā de
 30 obligatione , quæ non potest
 fieri sine voluntate domini,
ead. tit. l. Larius, & ff. de inof-
fic. testam. l. pen. §. fin. secus si
 posset fieri eo invito , prout
 est venditio , ex communi di-
 stinctione, *d. l. Gajus ff. de pign.*
actio.

Deinde respondet argumento præ-
 sumptæ scientiæ , quæ præ-
 31 sumitur , nedum inter conju-
 ges , sed inter alios consanguineos.
d. l. octavi gradus, & l. de
 32 *tutela,* nam *Philosophus* dicit
 in *Æconom.* dulcem collocutionem
 viri, & uxoris: ibi : *melodia quasi inter se conferunt*
 33 *omnia ;* sed dicta jura loquun-
 tur in conditione personarum
 conjunctarum , & in ætate,
 & valetudine , quæ non pos-
 sunt latere ; sed alia facta vi-
 ri uxor non scit , nisi probetur.
C. de Episc. aud. l. si legibus : ibi :
probatum fuerit, extatque regu-
 la generalis, quæ præsumit igno-
 rantiam. *ff. de administr. tut. l. hoc*
autem ff. de probat. l. verius ; &
alia regula. ff. de jur. & facti
ignor. l. iniquissimum, & solutio
 ultima in *glos. d. l. si legibus* est
 communior , quod patri præ-
 judicat scientia sua , & filiæ suæ.

Isern. in d. §. præterea nu. 31. verb.
 & sic præsentia , & scientia
 34 concludit , quod non . Ut per
 distinctionem in *d. l. Gajus,* quæ
 pro-

probatur in *d.l. sapè* §. 1. & ideo nedum præsentia, sed subscriptio non nocebit : secus in pignore, quod non contrahitur, nisi domino consentiente, & in eo habent locum leges allegatæ in *Glos.* Item in pignore
 35 non præjudicat scientia, & præsentia, nisi aliquis actus interveniat, ut subscriptio in instrumento. *d.l. Gajus.* Videtur quippe scire, & cogitare jus suum durare semper, ex quo expressè non renunciat, neque aliquid facit ultra taciturnitatem, & scientiam. *d. §. non videtur*, nisi in duobus casibus; favore libertatis, & fisci, ut ibi notatur per *l. allegatas in gl. d. §. præterea*. Item quando permittit posteriorem experiri in judicio. *d.l. sapè*, & *infra de benef. fil.* præjudicat quando fuit in
 36 vestitus remotior, & possederit per annum. *Afflict. ibi n. 16.* & 19. & *de success. §. hoc quoque*, & *Liparul. d. §. præterea verb. videor*; ibi : domino sciente, & prosequitur materiam quoad pœnam, & ad exclusionem per dotationem. *Jacob. in sua invest. verb. et promiserunt q. 24. num. 51.* cum distinctione Jo: Blanch. in *summ. de feud. lib. 2.*
 38 cap. 4. de culpa mariti. Postremò concludit uxorem restituentam, & tamen concludit fore diligenter indagandum.
 Ex his colligitur, quod licet An-

39 dreas sustinisset contra uxore, ut teneatur de culpa mariti, & rationes urgentes adduxerit in *d. cap. & iterum si Clericus*; tamen easdem rationes impugnat *de successione feudi*, ubi videtur melius fuisse loquutus: rationes enim adductæ principales contra mulierem reducuntur ad tria.

Primò, quòd maritus sit dominus rei dotalis, per *d.l. doce ancillam*.

Secundò de præsumptâ scientia sua circa culpam mariti, quam
 40 potuit supplere, vel obviare: culpa autem consensu causat.

Tertiò esset sibi cautum contra maritum; nam quatenus non esset solvendo, potuisset cautius negotiari, adhibendo fidejussores, & sibi imputari in eo, in quo defecit.

Quartò etiam non esse novum, aliquem fieri dominum rei dotalis, absque consensu uxoris ob causam provenientem ex quadam causa necessaria, legis dispositione. *l. 1. ff. de fund. dot.* ubi vicinus efficitur dominus rei dotalis ob cautionem non præstitam per virum de damno infecto, quem *text. citat Andr. d. num. 21.* & *Capyc. in invest. verb. feudatariorum delicta*; quia est causa necessaria, quæ non subjacet *l. Julia* de non alienando rem dotalem, ut ex verbis *text.* colligitur, & *Capyc.*

I i

ibidem

ibidem allegat *l. si fundum ff. eod.* ubi præscriptio cœpta contra uxorem de re dotali completur ob negligentiam viri, & transfertur dominium sine voluntate uxoris, ex eadem ratione de necessitate legis.

Potest responderi primo argumento de dominio rei dotalis penes
41 maritum, per *d. l. doce ancillam*, non obstare, quia est dominium de jure civili, & uxor remanet domina de jure gentium, licet tale, quale est sit efficax ad aliqua, non tamen ad omnia; non dico habere maritum administrationem tantum, ut dixerat *Ari. Pinell. de bon. mat. lib. i. part. 3.* & denegari uxori actionem, exemplo de bonis adventitiis inter patrem, & filium; quia potest etiam manumittere, licet teneatur uxori ad pretium servi.

Alias enim si dominium non esset penes virum, non fuisset necessaria *lex Julia* prohibitiva alienationis; dominium enim est potestas disponendi, *Bar. in l. si quis vi & diffentia. De acqu. possess.* Convenit nostræ sententiæ *l. quamvis ff. de jur. dotiam*; ubi aperte dicitur quamvis dominium esset penes virum, uxoris tamen esse, quod *glossella* explicat *spe*, ut soluto matrimonio reddatur sibi, cui *Odo. Fred. ibi* contradicit; quia datur usufructuendi conditio, *l. i. ff. de*

usufructu pro dot. & Salic. in d. l. doce ancillam; proinde *gloss. in l. in rebus C. de jure dot.* refert opinionem antiquorum glossatorum de effectu utriusque dominii; tamen communis resolutio est, ut dominium uxoris fuerit obumbratum de jure civili fictione juris, ita ut remanserit inefficax; supervenit *l. in rebus*, Imperatoris Justiniani, & tollit illam offuscationem soluto matrimonio, ut ob reliquias pristini dominii juris naturalis, ipso jure retransferatur dominium juris civilis in uxorem, quod ei à principio remanserat inefficax. Ita declarat *Barbos. in l. dotalem ff. solut. matrim.* imò posset sustineri, dominium semper fuisse uxoris, per *l. eas ff. de cap. dimin.* ubi dicitur, fuisse dotem introductam de bono, & æquo, & per consequens dominium rei dotalis de jure gentium, & naturali, non perimi capitis diminutione, quod consideravit *Bar. l. i. ff. solut. matrim.* à quo sequeretur etiam de jure gentium fuisse transfusum in maritum per contractum dotalem; prout matrimonium est de jure gentium, & naturali; ergo dos. *Bal. in l. unio. C. de privileg. dot.* Sed posset responderi procedere quoad originem, sed actio est de jure civili, & in matrimonio considerantur omnia jura quoad

quoad originem, & efficaciam
dominii; unde tantum de jure
gentium, quod jus civile de-
duxit in efficaciam propter con-
nexam conventionem de uten-
do pro oneribus matrimonii, &
sic dominium quasi est utrius-
que, uxoris, & viri respectivè,
ut considerat *text. d. l. quamvis*:
uxor enim habet etiam con-
stante matrimonio emolumen-
ta, dum de fructibus vivit uxor,
& maritus simul; exercitium
verò universale habet maritus,
& in certis casibus etiam uxor,
ut assicratio. *l. si constante ff.*
solut. matrim. idque advertit
D. Thom. distinct. 4. quest. 34.
in 4. respons. ad primam quest.
Barbos. se latius extendit in do-
talem. *ff. solut. matrim. in princ.*

Sed quamcunque opinionem tue-
ri velint, negari nō potest, do-
44 minium illud penes virū esse
resolubile in vim pacti, ac legis
dispositione, ut soluto matri-
monio reddantur uxori: inde
sequitur, quascumque obliga-
tiones contractas per virum re-
solvī soluto matrimonio ex pa-
cto antecedenti, prout de hy-
potheca DD. dicunt per *l. in*
diem ff. de aqu. plu. arcen. quod
ipsi applicant ad rem vendi-
tam cum pacto de retroven-
dendo.

Hoc tamen postremū admitteret
distinctionē illam de re dotali
45 propria uxoris, quia potest se-

metipsam dotare. *c. 1. de eo, qui*
sibi, et hered. suis, & c. 1. de invest.
quam quis accepit à Sempron.
Jo: Rayn. in §. habito num. 16.
quest. 5. d. cap. Imperialem, à quo
nō dissentit *Camer.* licet videat-
tur eam impugnare *fol. 82.* quo
casu possumus praticare præ-
dictam conclusionem de reli-
quiis pristini dominii. Quan-
do verò datur ab extraneo, cum
nunquam uxor domina fuerit,
aliquantulum videretur obsta-
re: nisi dicamus, quod ubi quis
dotat de suo, videtur dare mu-
lieri, & à muliere dari in do-
tem viro, ac unus actus occul-
tatur, vulgata *l. singularia ff. si*
cert. pet. & tot. tit. ff. de don. in-
ter vir. & uxor.

Tandem, utcunque sit, dominium
viri est ad certum tempus re-
vocabile vigore pacti à princi-
pio, & sic soluto matrimonio
omnes obligationes corrent;
quando igitur prætendit feu-
dum fuisse devolutum per cul-
pam viri in omittendo, ob non
præstitum servitium, posset
practicari opinio *Ifern.* constan-
te matrimonio, & eo tempore
nec obesse uxori, quin de fru-
ctibus feudi possit uxor se, &
suos alere. *arg. d. l. si constante:*
46 soluto verò matrimonio feu-
dum debet redire ad uxorem,
quæ non culpavit: & cum hac
distinctione concurrat *Jacobin.*
in invest. verb. & promiserant,
licet

licet non discurret de intellectu dictorum jurium, ipsumque sequitur *Capyc. in invest. d. verb. feudatariorum delicta, v. maritus*, ad quod facit *arg. d. cap. & item si Clericus*, in exemplo feudi Ecclesiæ, quod devolvitur per culpam Prælati, ob cuius mortem redintegratur Ecclesiæ, licet ipse allegat *Ifern.* ibi cum distinctione, si maritus est solvendo, ut uxor habeat recursum contra ipsum, per *ll. supra allegatas*, & si non est solvendo, restituatur: cuius contrarium tenet *Ifern.* nam indistinctè docet contra uxorem, faciens diversam rationem Ecclesiæ ab uxore, ut Ecclesia restituatur, uxor verò secus: & Egr ab utroque dissentio, ut dominium consolidetur uxori, quæ licet habeat actionem contra virum, non ex hoc amittit dominium fundi dotalis absque sua culpa, necessest casus injure, quo mulieri denegaretur restitutio, quando nullum aliud remedium prodesset: quod limitarem, nisi datum esset à muliere feudum in dotem extimatum, quia faceret emptiorem, & venditionem, si præcederet assensus domini; nam eo casu dominium esset mariti, ipsaque non haberet nisi actionem ad pretium, & tunc procederet articulus, si maritus non existente solvendo, dare-

tur restitutio; sed quoad dominium satis probavi non amitti ob culpam mariti per regulam dominii, sub qua se fundabat *Ifern.*

Secundum argumentum de præsumpta scientia, & consensu, 47 resultante ex ea, minus obstaret uxori, ex his, quæ idem *Ifer.* magistraliter docet in utroque articulo: de scientia enim præsumpta, ratione consanguinitatis, & cohabitationis, idem *Ifern. de natur. success. feud.* fundavit non obstare; quia restringitur illa præsumpta scientia ad ea, quæ domesticè geruntur, & exemplificat de valetudine, ætate, & similibus: cetera non præsumuntur, nisi probentur, ex alia regula generali; tanto minus de culpa in omittendo, quæ oculis cerni non potest: si enim facta non præsumuntur, nisi probentur, & si inducitur præsumptio scientiæ ex cohabitatione, non factum non potest præsumi innotuisse ex sola cohabitatione, & consanguinitate, ad quod non se extendit ratio *d. l. octavi gradus*: quamvis enim non facere sit facere respectivè ad dominum, qui patitur damnum; tamen respectu Tertii, ut præsumatur scientia, satis differt factum ab omisso, quod de facili non poterat innotescere, hocque patet sensum.

Nec

Nec si præsumeretur scientia, re-
sultaret præsumptio consen-
48 sus; tum quia præsumptio
præsumptionis non datur, si-
cut nec duo specialia. *l. 1. C. de
inoffic. dot.* minus obstat ille
tacitus consensus ex regulis
eiusdem Authoris, restringen-
do ad distinctionem, quando
resultaret poena, non præsumi
præsens consentire, per ju-
ra ab ipso citata, & cum alia
distinctione *d. l. Gajus*, & *d.
§. non videtur*, si quis non est
præsens venditioni, quam quis
faceret de re sua, ille actus ven-
ditionis etiam citra consensum
domini esset validus, quoad evi-
ctionem: res enim aliena ven-
di potest; unde applicat *Afflict.*
ad jus congrui, ut non obstat
præsentia in *Constit. sancimus*.
In obligatione verò DD. volue-
runt præsentiam præjudicare;
quia sine consensu non valeret
obligatio rei alienæ, & sic præ-
sentia, quæ operatur tacitum
consensum, aliquid operari de-
bet.

Item alia distinctio ejusdem, ut
quædo scit jus suum durare, non
præjudicet scientia: nisi aliquis
actus positivus extrinsecus præ-
cedat, ut dicit *Iser. v. subscriptio*:
quod qualiter procedat in in-
vestituræ renovatione, dicam
in causa maximi momenti,
quæ nunc agitur junctis Tri-
bunalibus. Non præstari igitur

servitium per maritum,
non deducitur scientia uxoris,
nec ex scientia præsumpta, con-
sensus, nec ex consensu præju-
diciū resultaret uxori.

Tertium extat argumētum, quod
potuit præcavere uxor, & adhi-
49 beri facere fidejussores, dum
allegat *l. 1. ff. ne fidejuss. dot. dent.*
Ego considero *Andr.* potius vo-
luisse allegare consuetudinem,
quæ *text. quoniam tex. & rubr.*
probant contrarium, nec valere
fidejussionem datam de dote
restituenda, ut *glos. ibi* notat,
nec renunciationem, quia *ru-
brica* est prohibitoria, licet vi-
deatur obstat *l. cum dotis ff. de
jure dot.* Sed meo judicio tutior
opinio est, dictum titulum pro-
hibitivum procedere constan-
te matrimonio, ne status ma-
ritalis turbetur, quasi quod si à
principio mulier sibi non cave-
rit de fidejussoribus, non possit
petere fidejussores cōstante ma-
trimonio, cui lex dedit remediū
assicurationis. *d. l. si constante*,
& sic, vel quia lex allegata per
Isern. probat contra ipsum, vel
si procedit constante matrimo-
nio, etiam est contra mentem
Authoris; sed quia dicit, quod
hodie fit, velit *Isern.* respon-
dere *dictis legibus* prohibitis,
& dari fidejussores pro securi-
tate dotis, nam *dd. ll.* non ser-
vantur; quia hodie dantur fi-
dejussores, & credendum est,
Autho-

Authori tā gravi. Sic notāt DD. in *rub. ff. si cert. pet.* Preterquam quod ejus opinio procederet in loco, ubi viget illa observātia, & articulus resideret contra *Ifern.* sed nec ubi observatur talis usus, præjudicaret sibi uxor in dominio; quia esset superabundans cautela, nec ex hoc sequeretur amissio dominii.

Quartum argumentum de necessitate legis, exemplo *l. 1. allegato* te per *Ifern.* & *l. si fundum*, adductæ per *Capyc.* non obstat; nam *l. 1.* facit duos casus; primus est de culpa mariti, quando non cavit; secundus quando transit fundus dotalis cum universitate rerum; & sic utraque est alienatio rei dotalis, non prohibita per *l. Juliam*, transiitque dominium cum sua causa, ut dicit *Bal. ibi in lectura antiqua*, quem sequitur *Placther. de jure dot.* & licet videatur ineffe ratio, quod efficitur dominus rei dotalis ex necessitate legis, præcedente obligatione occasione rei, quæ debebat vicino non posse obesse, ut considerat *Barb. in repet. l. 1. part. 5. num. 5. ff. solut. matrim.* Pari ratione videtur exemplū in feudo, quod obligat ad servitium; tamen causa feudalis debet decidi per regulas, & argumenta juris feudorum. *cap. 1. de feud. cognit.* quibus deficientibus recurritur ad jus Romanum. Jus

autem feudorum non statuit amitti feudum sine culpa convicta, & laudata per Pares: ergo cessat jus Romanum; prætereā exemplum juris Romani subjacet regulis suis, poenam debere tenere suos Authores. Item dominium rei dotalis transire cum sua causa, quando ex culpa viri fit translatio dominii. Item adest à principio pactū restitutionis soluto matrimonio, quod resolvit omnes obligationes.

Ex quibus concludo, non posse sustineri, uxorem puniri ob culpam mariti, & in hac sententia resident *Castill. de usufruct. cap. 4. num. 55. Capyc. in invest. cap. feudatariorum delicta v. assentitur. Sicard. de feud. part. 2. q. 39. n. 75. vers. secundo concludo usq; ad fin. quæstionis Rosenth. 2. part. cap. 10. conclus. 5. nu. 7. & seq. & in addit. lit. D. Peregrin. de jure fisci lib. 5. c. 1. n. 82.*

C A P U T XX.

An feudum amittatur ob culpam Prælati?

S U M M A R I U M.

- 1 Feudum Ecclesiæ aperitur domino per culpam Prælati, ipso vivente.
- 2 Feudum Ecclesiæ devolutum per culpam Prælati, eo mortuo re-

ver-

- revertitur ad Ecclesiam, & novum Prælatum.
- 3 Favore publicæ utilitatis publicatur res Ecclesiæ ob culpam Prælati.
 - 4 Ratio devolutionis feudi Ecclesiæ ob culpam Prælati fundatur in natura feudi, ob ingratitudinem.
 - 5 Culpa Prælati, quando est in dominum, devolvit feudum.
 - 6 Andr. non solvit de feudo ante Prælatum, & de aliis culpis.
 - 7 Opinio communis etiam Canonistarum, quod ob culpam Prælati aperitur feudum domino.
 - 8 Persona, quæ offendit dominum, debet expelli.
 - 9 Culpa Prælati differt à culpa mariti.
 - 10 Culpa in omittendâ differt respectu Prælati à culpa in committendo.
 - 11 Opinio Goffred. satis fortis: opinio Speculat. satis dura.
 - 12 Ecclesia restituitur adversus damnum perveniens ex culpa Prælati.
 - 13 Intellectus §. & item si Clericus.
 - 14 Intellectus l. placet C. de Sacros. Eccles.
 - 15 Distinctio Baldi de fellonia delicti, à fellonia contractus.
 - 16 Ecclesia tenetur de culpa Prælati, quando efficitur locupletior.
 - 17 Prælatas, & Capitulum puniuntur, non Ecclesia.
 - 18 Ecclesia non potest puniri, nisi in vita Prælati.
 - 19 Prælatas, & Capitulum, sicut non possunt alienare sine Assensu Apostolico, ita non possunt per delictum deperdere feudum in damnum Ecclesiæ.
 - 20 Ratio publicæ utilitatis contra Ecclesiam est de jure civili, non Canonico.
 - 21 Prælatas, & Capitulum sicut & Civitas puniuntur, quando convocato concilio delinquant.
 - 22 Jus Canonicum servandum in re Ecclesiæ.
 - 23 Contractus feudalís est lex inter contrahentes.
 - 24 Consuetudines feudales ligant Ecclesiasticas personas, quoad feuda.
 - 25 Tunc esset delinquere non contra legem, sed contra pactum.
 - 26 Prælatas vivente fructus pertinent ad dominum directam, offensum à Prælatas.
 - 27 Limitationes dictæ dispositiones.
 - 28 Ecclesia restituitur in integrum, ubi leditur ob delictum Prælati.
 - 29 Prælatas si esset transferendus, an fructus reservandi sint futuro Prælatas, pro servitio Ecclesiæ?

Postquam de culpa aliena quamplura dicta sunt, consequens est quærere de culpa Prælati, an Ecclesia amittat feudum casu culpæ commissæ in dominum? & de Prælato habemus *text. punctualem de Capit. Corrad. cap. item si Clericus*, ubi culpa Episcopi, vel Abbatis Ecclesiæ perditur feudum vivente Prælato, & aperitur domino, mortuo Prælato, qui culpavit, ac revertitur ad successorem in prælatura, ubi *glos. v. ad Regem pertineat reddit rationem*, hoc esse favore Regis, sicut alias favore publicæ utilitatis publicatur res Ecclesiæ ob culpam Prælati, *l. jubemus C. de Sacros. Eccles.* addens hoc contingere ex natura feudi, quod propter ingratitudinem ammittitur, alias nunquam ammitteretur, & forte culpa respiciebat dominum, concludens in *text. illo*, Regem habere fructus vivente Prælato in ultionem suæ injuriæ. §. *denique. Quibus ex causis feudum ammittatur*, & in hoc residet. Deinde quærit, & non solvit, quid de alio Prælato non Episcopo, vel Abbate: vel in feudo non concessio à Rege, sed ab alio: & de feudo concessio ante, vel post Prælatum.

In principali autem questione

Andr. ibi post num. 18. per tot. num. 19. 20. & 21. examinat articulum post reassumptam decisionem *textus* dicens, esse communem opinionem Canonistarum *Innoc. Host. & aliorum* sui temporis *extr. de donat. c. 2. & glos. in cap. si Episcopum 16. quæst. 6.* allegat *Speculat. in tit. locat. §. nunc*; sed ex errore literæ, ut advertit *Liparul.* nam hoc tractat *Speculat. in tit. de donat. vers. quid si aliquis baro*, tenens fore ejiciendas personas, quæ offenderunt dominum, & alias subrogandas, quod placuit *Card. Zabari. in d. cap. fin. & Panorm. & aliis in cap. fin. de relig. dom. Jo. Andr. Anchbar. & Gemin. Ripa in l. fin. C. de revocan. donat. qu. 52. & resp. 28. & 30.* Andreas itaque prosequendo questionem diversificat causam Prælati à causa mariti, faciens distinctionem de culpa in committendo in qua nunquam præsumitur mandatum; & de culpa in omittendo; licet ipse cõcludat tanto minus præjudicari Ecclesiæ in peccato levi, & minimo; prout consideratur omittendo, referens *authoritatem Goffredi*, ut neutrum præjudicet ex relatione *Host. in c. 2. de donat.* sibi que videri satis fortis opinio *Goffredi*; è contrario satis dura opinio *Speculat.* subjungens Prælatum non habere dominium, sed administra-

tio-

12 tionem, propterea dari sibi re-
stitutionem : quod simpliciter
sequitur Capyc. in invest. v. feu-
datariorum delicta, vers. Prælati
delictum fol. 150. glos. fin. in l. ju-
bemus, la prima C. de Sacrosf. Ecc-
cles. & ad objectum de illa lege,
ut non noceat delictum Prælati
Ecclesiæ, sed Prælato, allegat
jura civilia, & canonica.

Baldus in d. §. item si Clericus no-
tat etiam mirabilem decisio-
13 nem illius textus ; nam regu-
lariter DD. tenent, delictum
Prælati officere Ecclesiæ, quan-
do consistit in omittendo ; li-
cet secus in committendo: sicut
regulariter in omni admini-
stratore . l. adversus C. de usur.
ibi autem indistinctè Ecclesia
patitur damnum ex culpa Præ-
lati : quod solvendo dicit, ibi
esse traditam certam formam
circa poenæ impositionem, un-
de juris regulæ silent, ut in cap.
delictum personæ. De regul. juris
in 6. Rationem specialitatis di-
cit, esse posse favore Regis ob
publicam utilitatem, & pro-
pter naturam feudi, cum de
rigore juris Ecclesia deberet pri-
vari feudo simpliciter, sed fa-
vore Ecclesiæ privatur duran-
te vita Prælati : deinde prose-
quitur de feudo concessio ab alio,
quam à Rege, vel in alio Præ-
lato non Episcopo, & conclu-
dit sequendo glos. ibi: v. Item de
Ecclesia proprietaria.

Idem Baldus in prælud. feudorum,
divison. ultim. num. 57. inciden-
ter in illa questione, an Eccle-
siæ nomine debeat jurare Præ-
latus fidelitatem ratione feudi,
vel suo nomine, inter alias ra-
tiones, quod nomine suo, non
Prælati ; quia per delictum
Prælati non potest perdere feu-
14 dum : sed distinguit, quando
venit contra pacta ; quia debet
auferri sibi feudum, non obstan-
te l. placet C. de Sacrosf. Eccles.
quæ procedit quando legem
transgredit, sed quando contra
legem facit, & contra pactum ces-
saret privilegium Ecclesiæ, ut
quædo delinquit Prælatus cum
Capitulo . l. jubemas. C. eod. &
Auth. hoc jus porrectum. . .

Vel ratione causæ finalis . l. quæro
§. inter locatorem ff. locati, vel in
15 fellonia contractus : secus in
fellonia delicti : res pendet à
d. §. & item si Clericus ; quia ibi
solus Prælatus delinquit, vel sol-
vit secundum distinctionem
ibi. Deinde transit ad solutionem
aliorum, quod non teneatur
16 Ecclesia de culpa Prælati, ni-
si facta esset locupletior . ff. de
negot. gest. l. si pupillus, in prin-
cip. & l. Civitas ff. si cert. petat.
& daretur hoc jus porrectum
cum aliis juribus, quibus res
pendet procedere in his, quæ
veniunt ab origine obligatio-
nis inducendo : sed in his,
quæ deveniunt ad executio-

K k nem

nem obligationis jam contractæ, & contractus legitimè celebrati, secus: & sic non obstat
 17 re contrarium, adducens exemplum *l. si quis in tantam*, ubi nec culpa Prælati solius, vel cum Capitulo, nocet Ecclesiæ, quando Prælatus, & Capitulum condemnarentur ad extinctionem damni, ne delictum remaneat impunitum.

Alvarot. in cap. 2. de alien. feud. n. 2.

incidenter sub illa quæstione,
 18 de qua in illo *text.* de prohibita infeudatione in Ecclesiâ, tractat articulum istum breviter, dum reddit unam ex rationibus decisionis illius, quod Ecclesia nunquam privabitur feudo; quia ipsa delinquere non potest, neque ex delicto Prælati puniri potuisset, ad quod allegat *d. text. de Capit. Corrad.* ubi notat, ut quid mirabile, puniri Ecclesiam indistinctè pro culpa Prælati, durante tamen vita Prælati, sive committendo, sive omittendo, & cum *glos.* residet circa adductas quæstiones tractas per *glos.* sicut duxerat *Baldus*, remittens se ad notata per DD. in *d. cap. 2. extr. de donat.* & in *d. l. jubemus C. de Sacros. Eccles.*

Joannes Blanc. in summa lib. 2. c. 3. n. 8. resolvit hanc quæstionem brevibus verbis, puniri Ecclesiam vivente Prælato tantum. *d. cap. si Episcopum.*

Ripa in l. fin. C. de revoc. donat. n. 173.

ponit quæstionem de donatione
 19 ne facta Ecclesiæ, an revocetur ob ingratitudinem Prælati, & relatis Doctoribus cū pluribus distinctionibus, tandem devenit ad feudum, & solvit cum *glos. in d. cap. & item si Clericus. de Capit. Corradi*, nec curat de opinione *Bal.* & aliorum differentientium, quando delinquit Prælatus, & Capitulum; quia sicut non possunt simul alienare sine Assensu Apostolico, sic nec delinquendo, prejudicare. *cap. sine exceptione 12. qu. 2.* Adducebat opinionem *Speculatoris*, quod essent alii Monaci subrogandi loco eorum, qui offenderunt Baronem, & ad *d. l. jubemus*, ultra communes solutiones, ut procedat in casu singulari, favore Reipublicæ, dat aliam
 20 meliorem solutionem; sc. procedere de jure civili, quod non servatur de jure canonico contra Ecclesiam, adversus quam nil possit Princeps temporalis statuere. *c. Sancta Maria. extr. de const.* Ponit etiam aliam limitationem in re concessa sub certo modo, ut debeat servari: allegat *Angel. conf. 168.* de quo Ego latius dixi in *alleg. 33.* Et tandem concludit in feudo standum esse legibus feudorum, ut vita durate Prælati satisfiat domino. *Rom. conf. 282.* qui dixit singulare dictum *text. in sing. 266.*

Aloy.

- Aloy. de Leo in d. l. jubemus nu. 16.* vult examinare questionem, & relatis distinctionibus Doctorum, quas sibi placere non posse asserit, pollicetur clarior solutionem reddere, se extendens quando capitulariter delinquit Prælati cum Capitulo, ut omnes puniantur, vel quando convitus convocato concilio, referens exempla Imperator. Enrici, Bonifacii VIII. & clarissimi Caroli V. qui punierunt Collegia, & Civitates, quibus confert *textus in cap. delictum personæ. extr. de regul. juris in 6.* ubi *Din.* facit distinctionem, sed *Aloysius* pertransit absque solutione ad questionem propositam.
- Dicendum est ergo, regulas juris canonici esse servandas in re Ecclesiæ, etiam quoad feudum, cum sit lex specialis, sub qua dominus contraxit. Etenim quoad feudum communis sententia est, Consuetudines feudales ligare Ecclesiasticas personas, tenentes feuda à temporalibus dominis. *Cart. junior. conf. 173. Clar. §. feudum qu. 3. in fin. Villalob. comm. opin. lit. F. nu. 16. Intrigl. cent. 1. caus. feud. quæst. 14. num. 4. in sequent. Rosenth. de feud. cap. 1. concl. 9. in addit. lit. C. circa ipsa bona feudalitatis DD. in cap. cæterum. extr. de judic. gloss. Baldi de pace costan.* quia tunc non est solum delinquere contra legem, sed contra pactum. *Schrad. p. 1. q. 2. in calce n. 5.* & sic durante vita Prælati dominus in ultionem suæ injuriæ habet fructus feudi absq; damno Ecclesiæ. *Rom. de communi singul. 27. Menoch. de recuperand. possess. remed. 9. num. 120.* eumque sequitur *Carbol. de causa priv. ob non solut. canon. ampliat. 27. num. 22. Cap. ubi supra v. Prælati delictum Schard. de feud. part. 2. qu. princ. sectione 9. qu. 37. num. 70. Rosenth. cap. 16. conclus. 3. n. 28. Intrigl. cent. 2. art. 25.* qui relatis pluribus Authoribus facit quatuor limitationes, quarum tres respiciunt qualitatem Prælati, ut cesset regula privationis ipso vivente: si enim esset regularis, & incapax fructuum utiq; non esset locus privationi fructuum, quia ipse non puniretur, sed Ecclesia, quæ non culpavit. Secundò, si haberet feudum commune cum Capitulo, & pena restringenda esset ad ratam Prælati non ad ratam Capituli. Tertiò, si delictum esset commissum ante prælaturam: ratio est, quia non delinquit ut feudatarius, sed ut privatus. Quarto dicit nocere Ecclesiæ delictum in omittendo propter inobservantiam pacti, sed quia lædetur Ecclesia facto Prælati, esset restituenda in integrum, &

tantum remaneret indagandum, si esset transferendus Prælatus per suum Superiorem; si fructus ipsi essent restituendi successori Prælato pro servitio Ecclesie, quæ non posset carere Prælato, cum paria sint Prælatum mori, vel transferri; tunc, necessaret persona, quæ offendet dominum, Schard, loc. supra citat. & Rosenthal. ubi sup. n. 29. v. octavo, & alii ab ipso citati in addit. lit. Z. & lit. AA.

C A P U T XXI.

Feudum deperditum ob culpam, an remaneat antiquum, vel novum efficiatur?

S U M M A R I U M.

- 1 Status quæst. exponitur.
- 2 Effectus quæst. pro agnatis.
- 3 Alter effectus, quia si novum efficeretur, servitium de novo esset taxandum.
- 4 Ifern. contrarietas in d. qu.
- 5 Gl. juris civilis de qu. præd.
- 6 Gl. juris feudorum in d. qu.
- 7 Odofred. opinio.
- 8 Ifern. pluribus in loc. tractat qu.
- 9 Verba Ifern. super text.
- 10 Declarantur verba Ifern. de hac qu. in cap. 1. de vassall. decrep. etat.
- 11 Canner. defendit Ifern. ab Afflict.

- 12 Non potest disvestiri vassallus absque sententia.
- 13 Fiscus spoliaret absque sententia.
- 14 Exguardum, laudamentum Parium, & sententia, idem sunt.
- 15 Ubi requiritur sententia, vassallus vendicaret, & ageret rei-vendicatione contra dominum, & tertium possessorem.
- 16 Num obstat exceptio de jure tertii?
- 17 Domino obstat exceptio, hodie constet, hodie agatur.
- 18 Culpa remissa, neuter exciperet.
- 19 Intellectus l. sicut §. sed si quæritur ff. si servit. vendic.
- 20 L. hæredes §. si quis post ff. de testam.
- 21 L. peculium §. si ære ff. de pecul.
- 22 L. quod dicitur ff. de impens. in reb. dot.
- 23 L. si is §. quod dicitur ff. de jure dot.
- 24 Discrepancia inter Scævola. & alios J.C.
- 25 Bar. & aliorum opinio.
- 26 Alia opinio Odofr. & aliorum.
- 27 Opinio Imol. & aliorum.
- 28 Jura, quæ faciunt præd. DD.
- 29 Jura, quæ concordant, impensas minuire dotem.
- 30 Distinctio quando dos consistit in corpore, vel in pecunia, in totum, vel pro parte.
- 31 Alia distinctio quando impense non æquivalent valori rei.
- 32 Conciliatio Barbof.

- 33 Vacon. contra Barbof.
 34 Opinio, Paulum referre, non se-
 qui Scævol.
 35 Contraria sententia.
 36 Conciliatio Soc.
 37 Alciat. opinio.
 38 Authoris distinctio.
 39 Casus in quibus dominium de-
 perditur conditionaliter.

Is proxima est quæ-
 stio, an commis-
 sa culpa, ob quam
 perditur feudum,
 si ea per dominū,
 remittatur, rema-

- 1 neat antiquum, vel efficiatur
 novum, quasi per dominum
 videatur de novo concessum.
 Effectus differentiarum est maxi-
 2 mus; quia si remaneret antiquū,
 succedunt agnati, *cap. 1. de gra-
 dib. succ. feud.* si verò novum,
 non succederent; quia non es-
 sent de corpore, *cap. 1. de duob.
 fratr. de nov. investit.* & *cap. 1. si
 de feud. fuer. controu.*

Alter etiam resullaret notabilis ef-
 fectus; quia in antiquo debe-
 3 retur servitium taxatum tem-
 pore primæ investituræ, se-
 cundum valorem reddituum
 illius temporis: si verò esset
 novum, nova facienda esset li-
 quidatio reddituum, & per
 consequens servitii, ut Ego di-
 xi in allegatione pro Excell. Do-
 mino D. Petro de Toledo cum
 Regio Fisco, pro feudo Ducisse.

In hac tam ventilata quæstione
 præclarissimi juris Interpretes
 in varias iverunt sententias;
 4 adeo quòd *Andr.* contrarietate
 notatur; qua de re eorum singu-
 las referre opiniones existima-
 vi.

Glos. igitur juris civilis, in *l. pecu-
 lium §. si ære*, infert ex illo text.

5 *v. manent*, esse argumentum
 pro vassallo, qui facit felloniam,
 & ei à domino est remissa, ut
 videatur habere feudum ex ve-
 teri concessione; unde trans-
 mitteret ad agnatos, si sine li-
 beris decederet, dicens facere
 pro hac decisione *ff. de liber. &
 posthum. l. filio quem*, & *ff. de pa-
 etis. l. si unus §. quod & inspecto.*

Glos. in *l. quod dicitur §. 1. verb. cre-
 visse*, & *verb. & est hic dicit*,

6 ex text. illo esse argumentum
 ad feudum avitum, quod si per
 felloniam deperderetur, & cul-
 pa fuerit remissa, non videatur
 de novo datum, & sic transibit
 ad fratres, tanquam avitum,
 non ut de novo concessum, nec
 revertitur ad dominum.

Glos. juris feudor. in *cap. imperialem
 §. insuper v. privetur vers. quid si
 vassallus* breviter concludit, re-
 manere antiquum, & succedere
 agnatos.

*Odosfred. de feud. cap. quid sit investit.
 vers. sed quæro*, proposita hac

7 quæstione, primò arguit vide-
 ri paternum, pro qua opinio-
 ne allegat *d. l. peculium §. si ære*, &
l. quod

l. quod dura ff. ad Trebell. Deinde putat distinguendum esse, utrum dominus habuerit possessionem, vel non: si habuerit, & ob eam feudum receperit, sit novum feudum: aliàs, non. *l. sed si manente 2. ff. de pact. lab. emptione ff. de rit. nupt. l. 2. De jur. dot.*

Andr. in pluribus locis tractat hanc 8 questionem: hic *in fin. comment.*

Item *Per quos fiat investit. §. sed et res vers. sed si dominus de vassallo. decrep. etat. num. 5. vers. hac autem sunt argumenta.*

Tit. quibus modis feud. amitt. §. aut nupta filio num. 7. vers. item quia licet feudum.

In *cap. Imperialem §. insuper n. 58. vers. item queritur.*

In *d. §. sed res d. n. 6. vers. sed si dominus* ponit quæstionē, & solvit cum distinctione *Odofred.* quod si dominus propter culpā vassalli habuit feudū, deinde remiserit culpā retranslata possessione in vassallum, est necessarium petere novam investiturā, propter quod intelligit ipse, cum *Odofred.* fieri novum feudum, cujus contrarium esset, si semper possedit vassallus: allegat *d. §. si ære, & d. l. quod dicitur, & ff. de prec. l. sed si manente, & ff. de pact. l. si ab emptione.*

In *d. §. aut nupta filio num. 16. vers. item quia licet*, prosequendo quæstionem quando in feudo antiquo consideratur culpa vassalli

falli de mutatione personæ, inter alia argumenta de potentia originis, adducit illud de feudo amisso per felloniam remissam, ubi remanet antiquum, & non efficitur novum: allegat *Glos. in d. l. quod dicitur*, subjungens attendendam esse originem, unde provenit. *l. quod id quod ff. de donat. & C. ad Macedon. l. 3.*

Hic verò super isto *text. vers. & patet, circa fin. comment.* per ista

9 verba, & patet, per ea, quæ dicit *Glos.* ibi, quod si post recepit dominus servitium à vassallo, videatur remittere causam ingratitudinis, ob quam perdiderat feudum, & ad dominum redierat illud utile: nam recipiendo servitium, remittit, & non est opus nova concessione. Nec *text.* dicit hoc, nec *glos.* Possidebat enim vassallus, & pro hoc est *d. l. peculium §. si ære ff. de impens. in reb. dotal. & l. quod dicitur*, & quæ sequuntur de possessione avocanda.

In *§. insuper n. 58. vers. item queritur*, prosequendo quæstionem ibi, refert simpliciter *glos.* quam dicit procedere sicco pede, subjungens, quod *§. si ære* non multum facit, dicens se plenè examinasse supra *de vassallo. decrep. etat.* ad quæ dicta se remittit.

In *d. cap. 1. de vassallo. decrep. etat. num. 1. vers. sed nunquid*, examinat quæstionem ad partes, & primò facit distinctionem:

aut

aut culpa, de qua erat damnan-
dus requireret sententiam, aut
ipso jure resultaret. Primo ca-
su, si ante sententiam remiserit
dominus culpam, certum est
non posse sequi sententiam,
quia culpa intelligitur subla-
ta. *l. scimus §. sed si ff. de pact.*
ubi fit mentio de hac clausu-
la *ipso jure*: in præcedenti enim
§. *pactus ne peteret* debitor fuit
pactus, ne creditor peteret: po-
stea creditor paciscitur, ut pe-
tere possit: præcedens pactum
eliditur per posterius, non qui-
dem ipso jure, ut stipulatio
per stipulationem; sed per ex-
ceptionem. Sequitur text. *sed
si pactum de eo fuisset, ut actio
quoque tolleretur, ut actio inju-
riarum, certè remissa injuria non
poteris pacisci, ut de injuria
agatur*; quia pactum posterius
non producit actionem de inju-
ria, quam producit contume-
lia, non pactum, & prima actio
sublata est per injuriæ remissio-
nem. Ex quo text. probat Andr.
primum caput distinctionis,
ut si culpa esset talis, quæ sen-
tentiam requireret condemna-
toriam ad amittendum feudū,
sequeretur quod remissa culpa,
non posset sequi sententia, &
per consequens feudum non
mutaret naturam: exemplo
actionis injuriarum, qua re-
missa, non potest per novum
pactum oriri nova actio inju-

riarum, & nova non potest
oriri per pactum, cum deficiat
contumelia productiva talis
actionis.

Andr. ampliat etiam si dominus
habuisset possessionem feudi,
nō per sententiam; nam vassal-
lus tunc vendicaret à domino;
multò fortius à tertio, posses-
sore, qui si exciperet, quod
culpam commiserat, replica-
bitur fuisse remissam; sed si non
esset remissa, dominus replica-
ret de culpa per modum con-
tradictionis. *ff. de inoffic. testam.
l. propria §. si fieri.*

Ex hoc capite distinctionis in ca-
sibus, in quibus requiritur sen-
tentia, infert, non prodesse pos-
sessionem, si ea non fuit appre-
hensa per dominum judiciali-
ter, quamvis in aliis locis *sup.*
cit. super possessione se fundet
Andr. qui propterea notatur
contrarietate ab Afflict. in *d. c. 1.
de vassall. decrep. etat. num. 7.*

Sed cum defendit Cannel. in cap. si
aliquem 46. fol. 118. incip. *sed*
11 *occurrit*, quod alibi loquitur
sine distinctione, sed ibi, cum
distinctione. Quod ego corro-
boro; quoniam ibi quasi perfun-
ctoriè, & de alio egit principa-
liter: sed in *c. 1. de vassall. decrep.*
etat. loquitur expresse de que-
stione, nedum cum distinctio-
ne, ut patet, quia in *d. §. in-
super sup. glos.* de hac quæstio-
ne sedieit plenè examinare sub
tit.

vir. de vassall. decrep. etat.

Elicitur ergo conclusio, quod ubi requiritur sententia Judicis, dominus non potest invadere pos-

12 sessionem feudi, & disvestire vassallum; nam dissasire tenetur per Pares Curie, etiam si haberet præsumptionem juris pro se. *Andr. in cap. Imperialem §. illud quoque num. 68. de prohib. alien. feud. per Federic.* De quo est casus punctualis *de milite vass. qui contr. §. si vero*, quo casu potest vassallus agere, ut possessio sibi restituatur, aliàs malo

13 animo fiscus faceret, & spoliaret *Andr. in d. §. illud verò, & quo temp. mil. invest. pet. deb. n. 10.* per rationes citatas ab *Andr. & Liparul. ibi*, quem Ego in simili citavi in *alleg. 46. nu. 4. & seq.* & de hoc est Constitutio Regni *de fideju. dom. à vassall.* quæ incipit, *si vassallus*; ubi casu culpæ non potest dominus spoliare vassallum, sed per exguar-

14 dum, idest, per sententiam Parium Curie, quod copiosè declarat *Andr. ibi*. Cumque casus contigisset in Sac. Conf. inter Baronem Caivani, & Baronem Pascarolæ, super cognitione ejusdam vassalli, vigore privilegiorum prædecessoris Baronis, objiciebatur, feudum fuisse deperditum ob felloniam, & novam cōcessionem subsequutam continere privilegium allegatum, esseque novum feu-

dum. Replīcabatur fuisse uxori feudatarii culpantis assignatum pro dotibus, & sic cum eadem natura, & possessionem fuisse sequestratam, nō captam judicialiter, secutamque fuisse remissionem culpæ per amplissimam indulgentiam; proindeque retinuisse alia privilegia, in quorum possessione remanserat. *Sac. Conf.* judicavit esse conservandum in possessione privilegiorum; & propterea causam remisit Baroni Caivani.

Sequitur alia conclusio, quod attentis prædictis, ubi requiri-

15 tur sententia vassallus vendicaret nondum contra Tertium, verum etiam contra dominum, ac haberet remedium recuperandæ contra dominum, & multò fortius contra tertium, cum aliqua differentia, quoad possessionem; nam respectu tertii obstarat replicatio nō pos-

16 se excipi de jure tertii, per allegata in præcedentibus. Respectu verò domini posset ipse replicare de dominio deperdito, per regulam: *hodie constat, hodie agatur. l. is à quo ff. ut in poss. legat.* quod *Andr. hic*, brevibus expedit verbis; scilicet, *per modum contradictionis.*

Si verò fuerit remissa culpa, utrūque judicium procederet, &

18 contra dominum, & contra

ter-

tertium, per ea, quæ hic *Andr.* magistraliter docuit.
 Sequitur videre de juribus, quæ huic quæstioni adaptari possunt, inter quæ consideravi textum *l. sicuti §. sed si queratur ff. si serv. vend.* ubi in materia servitutis, ad cognoscendum, quis sit actor, vel reus: an ille, qui præten- dit sibi deberi servitutum agendo confessoria, vel ille, qui negat eam sibi deberi excipiendo, vel agendo negatoria, distinguitur in illo text. si tigna sint immissa, vel non: deinde concluditur in casu victoriæ, non deberi ei cedi servitus, quia jam sibi debebatur: per sententiam autem declaratur, non constituitur servitus, & sic feudum declaratur devolutum per sententiam, ac per gratiam remittitur obstaculum, & remanet idem, quod priuserat. *ff. de test. l. heredes §. si quis post*, ubi mutatio testamēti requirit eandem solennitatem; quia novum est testamentum: in declaratione verò, secus; quia eadem voluntas est, & idem testamentum: quod consonat ad consimilem inspectionem.
ff. de pecul. l. peculium §. si ære deciditur manere peculium, licet ære dominico gravatum; propterea quoquo modo debitum, remissione, aut solutione extingueretur, non exigetur no-

va concessio peculii, quem textum *glos.* supra releta infert ad quæstionem.
ff. de impens. in reb. dot. l. fact. l. quod dicitur primò declaratur illud 22 vulgare dictum: *impensas necessarias minuire dotem*, & intelligi non minuire corpora dotalia; quādo ipsa corpora sint dotalia; nam esset absurdum, diminui corpus per pecuniam: & sequeretur, corpus dotale desinere esse dotale; sed ut marito consulatur, datur ei retentio, donec ei satisfiat, & non fit diminutio corporis, sed dotis, ipso jure, nisi quando dos in pecunia consisteret.
 Postremò queritur, an muliere solvente impensas, dos crescat, vel videatur de novo data, cui sic respondet J. C. *videtur crevisse*: 23 unde remanet eadem dos, ubi *gl.* laborat in solutione *tex. l. si is §. quod dicitur ff. de jur. dot.*
 In *d. §. quod dicitur, Paul. ad Plautium*, declarat eandem conclusionem, non minui fundum dotalem propter impensas, sed retineri donec debitum impensarum exolvatur. Ulterius progreditur ibi J. Conf. quærendo, quid eo casu, quo impensæ æquivalent valori fundi, & secundum *Scævolum* resolvit desinere dotalem esse, nisi in fraudem mulier solverit. Deinde refert opinionem *Nervæ*, quādo pecunia, & fundus sunt in do-

te, docens tunc minui dotem pecuniariam,

Tertio quærit, an si mulier solverit, dos crescat, vel de novo constituatur; ex quo infert, majorem resultare iniquitatem secundum *Scævola*m, si fundus dotalis esset; quia desineret dotalis esse, & sequeretur posse alienari, cum majori difficultate; cum non possit fundus dotalis evadere, data pecunia, vel pecunia data pro impensis efficiatur dotalis; unde concludit, eo casu fundum reverti in causam dotis, & interim alienationem impediri.

Glos. cognoscit contrarietatem, & pro solutione dicit, dotem esse universitatem juris, & sic diminutionem referri ad nomen juris, non ad singula corpora. *l. r. §. sed quod diximus ff. de dot. præleg.* exemplificando, diminui patrimonium respectu debiti: dominium verò rerum non minui, sed minus esse in patrimonio debitoris; ita de peculio, & hereditate; & sic remanet dos, quæ secundum *Scævola*m statim desinebat dos esse, & revertebatur facta solutione.

Scævola igitur, & *Paulus* pro una opinione; *Pomponius*, & *Ulpian.* 24 pro alia: in qua contrarietate gravissimi Authores in varias iverunt sententias.

Bar. Bal. Angel. & Paul. de Castro

25 in d. §. si ære sequuntur *glos.* *fas*, cæterique infra citandi.

Angel. in d. l. peculium §. si operi. Idem *Bar. in l. quod dicitur. Bal. de Per. divis. quæst. 15. Jacob. de Belvis. & Land. in d. §. insuper. J. de Plat. in l. sancimus C. de Consul. lib. 10.*

Odefred. verò in tract. de feud. tit. quid sit investit. distinguit: aut 26 dominus cepit possessionem, & erit novum: vel non, & remanet antiquum, quem sequitur *Jor. Raynal. in d. §. insuper n. 2. Bald. inconstans in d. q. 15. Jas. conf. 210. vol. 2. & conf. 157. Jacobin. de invest. v. distique vassalli, num. 100. Gozad. conf. 84. num. 10. Alvar. de feud. tit. de vassall. decrep. ætat.*

Sed *Imola* in cap. 2. extra de feud. num. 16. *Jasón* in l. filio ff. de lib. 27 & posthum. *Aretin.* ibidem, & in l. si mibi, & Titio ff. de verb. obl. *Præp. Alex. in prælud. in divis. 6.* requirunt expressam voluntatem domini circa devolutionem.

Alii subdistingunt in casu ipso jure, & si præcedit voluntatis declaratio: si verò sequitur, remanere antiquum. *Paul. conf. 425. vol. 2. Martin. Landen. de vassall. decrep. ætat.*

Alii fundantur in sola voluntate Regis. *Salic. in d. §. si ære*, & in d. l. filio. *Martin. Land.* latissime interpretatur, ubi sup. voluntatem Regis, & quia de facili

revo-

revertitur ad pristinam naturam suam. *l. si unus §. pactus ff. de pact.*

Quorum DD. sententiis conferunt *l. hæredes §. si quid post ff. de re- 28 stam. l. filio quem ff. de liber. & posthum.*

In glos. verò d. §. si quid post agitur de testatore, qui deinde aliqua mutavit, & querit, an requiratur eadem solennitas, ac innuitur, in declaratione non requiri eandem solennitatem, de quo sunt multa exempla.

In *l. filio* est casus de filio emancipato, deinde adrogato, postremo exhæredato, utrum noceat adrogatio exhæredationi, cum videatur extraneus. Deciditur, remanere filium, & non videtur translatum, sed redditus, & sic remanet idem filius, ne sub imagine fictionis veritas obumbratur.

Quæ facillimè applicantur pro opinionibus DD.

Et licet Andr. in cap. fin. de fend. sine culp. dicat, quod dicta jura, in quibus Glossæ movent quæstionem, parum faciant; tamen non abs re est eorum contrarietatem discutere.

Concordant jura, & DD. ut impen-
sæ minuunt dotem. §. item si de
29 dote. Instit. de act. l. unic. §. taceat
C. de rei ux. act. l. 1. ff. de im-
pens. in reb. dot. fact. l. de dote ff.
de dot. præleg. l. convenire ff. de
pact. dotal. & jura citata in hoc

conveniunt in generali conclu-
sione.

In distinctione verò, quando con-
sistit in pecunia ratione com-
30 pensationis. *l. si convenerit ff. de
pignor. act. & concordat Ulpian.
& Paul. in dictis juribus.*

Eadem ratione, si partim in pe-
cunia, partim in corpore dos
31 consistat. *l. quia de tota ff. de rei-
vend. & textus in d. §. quod dici-
tur ver. si pecunia.*

Simili modo in rebus extimatis.
*l. si extimatis ff. solut. matrim.
d. l. quod dicitur v. proinde:* quan-
do tamen non omnes res exti-
matæ sint; quia eo casu, si omnes
extimatæ sint, maritus effectus
32 esset dominus à principio. Bar-
bos. in rubr. solut. matrim. part. 3.
num. 19.

Secunda elicitur conclusio, si im-
pense non æquivalerent valori
corporum, ut procedat regula,
quod fieret dominus pro con-
currenti valore, cum per conse-
quens nemo teneatur stare in
communione. *l. si non sortem
§. si centum ff. de condi. indeb.*
quod considerat Glos. in d. §. quod
dicitur v. dotalis, si admittitur
opinio Scævola, alias ratio glossæ
esset inepta, si admitteretur
opinio Ulpian.

De primo tantum videtur Ulpian.
tractare. Pharruc. de lucro dot.
fol. 17. num. 19. Sed Barbos. ubi
sup. dicit concordare Scævola,
& Ulpian. quoad istum effe-

Ll 2 etum,

Etum , sed discordare in alio,
 dum in §. *quod dicitur* præsup-
 ponit, posse retinere jure pigno-
 ris, quod advertit *Azo ad tit. C.*
de rei uxor. act. n. 11 *Bal. novel. de*
dote part. 2. num. 4. *Barbos. n. 20.*
 ubi alios citat. *Ulpian.* verò di-
 cit minui dotem : quæ pluri-
 mum differunt à *d. l. de dot. cōsi-*
 deratur enim diminutio in uni-
 verso. *Bar. in d. l. quod dicitur, &*
 in *l. 1. ff. de dot. præleg.* cui vide-
 33 tur ob stare *Vacon. lib. 6. cap. 9.*
 ut diminutis corporibus dimi-
 nuatur dos. *Barbos. verò nu. 22.*
 docet non minui, quoad domi-
 nium: sed quoad valorem. Con-
 venit *Cujac. observ. lib. 23. c. 12.*
Bal. Nov. d. part. 2. num. 24. *Bulg.*
in rubr. num. 11. *Bolog. num. 201.*
Coras. §. item si de dote, cui Vacon,
ubi sup. num. 7. & num. 107. re-
spondet, & declarat d. l. quod di-
citur verb. ubi ergo.
 Alia opinio est, *Paulum* referre non
 sequi *Scævola*, & apertè *Ulp.*
 34 improbare sententiam *Scævo-*
læ. Glos. in d. §. Cod. de fund. dot.
Jacobin. in d. §. quod dicitur. Sa-
lic. C. de rei uxor. act. §. quod ve-
rò. Balduin. instit. de action. Rog.
de dote §. 18. num. 83.
 Contraria est sententia aliorum af-
 firmantium , *Paul.* sequi *Scæ-*
 35 vol, cum explicet, eumque non
 reprobet , *Barbos. ubi sup. n. 33.*
vers. hæc tamen concordia, & alii.
 Nonnulli conciliant, ut est *Soccin.*
jun. in d. rubr. part. 3. num. 28. ut

36 aut impenfa equivalet toti do-
 ti, & procedat *Scævola* opinio,
 aut uni fundo , & militet *Ulpian.*
 sententia , quam posuit
Cam. ibi num. 81. Sed hæc opi-
 nio reprobatur, tanquam divi-
 nativa, & cōtra rationes *Ulpian.*
 Alii verò, ut *Alciat. in l. heredi-*
tatis num. 6. ff. de verb. signif. exi-
 37 stimant diversas sententias di-
 xisse *Scævola*, & *Paulum*; sci-
 licet: desinere dotalem esse: cu-
 jus cōtrarium voluisse *Pompon.*
 & *Ulpian.* Sed ea ratione rejici-
 tur sententia hæc , nam dare-
 tur contrarietas in jure civili,
 contrà *l. 2. §. contrarium C. de vet.*
jur. enuel.
 Sed mihi verior videtur distinctio
 cæterorum antiquorum, & re-
 38 centiorum, desinere dotalem
 esse conditionaliter, & tempo-
 raliter, nisi mulier solverit in-
 frà tempus sibi constitutum: &
 propterea interim prohiberi
 alienationem durante termino
 ad redimendum: hoc tenet *Azo*
in d. l. unic. C. de rei uxor. action.
n. 11. in l. penult. l. quod dicitur, &
§. finali, & §. tassat, & §. item si
de dote verb. impenfas. Petr. Tho-
los. lib. 9. cap. 23. num. 22. Cujac.
in observ. cap. 12. Phanuc. de lu-
cro dot. fol. 17. num. 19. Goffred. d.
l. quod dicitur. Coras. ibidem n. 5.
Barbos. n. 35.
 Nec novum acquiri dominium ,
 simili modo , & dari tempus
 39 redimendi: socius enim acquiri t
 domi-

dominium rei communis propter impensas ; & nihilominus confocius potest redimere infra quadrimestre tempus. *l. cam duobus §. idem respondet ff. pro soc. l. si ut proponis C. de ædific. privat.* Propterea benè considerat *Lodov. Mis. de actionibus lib. 4. c. 1. 2.* non argui à *Panlo* , nec reprehendi *Scevolam* , quem *nostram* appellat , & sic casus diversos decidisse, non contrarias sententias protulisse. Cessat autem absurditas de diminutione corporis, & de compensatione à pecunia ad speciem : cum fiat revocabiliter , & suspensivè post annum , quasi ex moræ uxoris ; imò potest addi quædam præsumpta voluntas uxoris tacentis. *arg. l. alienationis ff. de verb. sign. ibi: vir non alienet:* quæ consideratio concordat cum *d. text. ff. pro socio, & C. de ædific. privat.* qui videntur habere colorem, quoad decisionem quæstionis, motæ per *Andr.* si remanet antiquum , vel efficitur novum , ut ipse subtiliter considerat , quæ verè deceditur per ipsum cum distinctione supra relata.

Postremò *Capyc. in invest. verb. feudorum genera simpliciter sequitur distinctionem* , si dominus capta possessione remisit culpam, effici novum: sin autem, remanere antiquum .

C A P U T XXII.

De Judice in causa feudi .

S U M M A R I U M.

- 1 *Culpa vassalli debet probari, & judicari.*
- 2 *Pares, & alii Judices feudi.*
- 3 *Pares unde dicti?*
- 4 *Pares introducti etiam à Carol. Magno.*
- 5 *Locus à Cornel. Tac. de Pari.*
- 6 *Jura feudalia, quæ loquuntur de Paribus.*
- 7 *Pluralitas judicam etiam de jure Rom.*
- 8 *Quæstio, an expediret unum Regem præesse toti Mando.*
- 9 *Plures gradus jurisdictionis de jure Romano.*
- 10 *Jus feudorum diversum de statutis Judices in causa feudali.*
- 11 *In Regno Regia Cam. judicatio de causis fiscalibus.*
- 12 *Const. Regni, quæ loquuntur de iudicibus in causis feudorum.*
- 13 *Pares habent jurisdictionem ordinariam à lege feudorum.*
- 14 *Pares secundum aliquos habent jurisdictionem superinductam.*
- 15 *Pares habent jurisdictionem sine termino, ad instar delegate.*
- 16 *Et contra Clericos realiter, non personaliter.*
- 17 *Et sine sexus distinctione.*
- 18 *Et contra quascunque personas, etiam si essent Reges.*
- 19 *Etiam contra pupillos.*

CUL;

Ulpa igitur sufficiens ad privationem feudi debet nedum probari, sed judicari à Paribus Curiae, ut

- 1 locus sit devolutioni. Ita *text. noster* statuit: ibi: *per laudamentum Parium*. Pares autem hoc jure feudorum pluries enunciatur Judices feudi, ut *infra citandis titul.* videre est: ipsi autem Pares à *paritate* sic dicti sunt, secundum *Innoc. in cap. cæterum ext. de jud.* putà, à paritate dignitatis, quem arguit *Schrad. de feud. part. 10. sect. 7. quæst. 1.* dicens, Pares dici à paritate fidelitatis. *Hostiens.* verò in *d. cap. cæterum* tenet, Pares dici, quia à partibus eliguntur, cui se subserbunt ibi *Abb. Panorm. n. 14. Card. Zabarel. & Imol. n. 7.* usq;
- 4 ipsum feudorum nomen hoc Pares sibi mutuasce ab historicis sortum esse comperimus: *Carolus enim Magnus* quosdam proceres sibi ad libellum adjunxisse, quos Pares appellavit, ad evitandam discordiam, quæ inter tales oriri consuevit. *Guliel. de Bened. in cap. Raynuntius extr. de testam. verb. uxorem decis. 2. num. 185. Tacitus* etiam *lib. 1. histor.* in Galba loquente ad Pisonem: ibi: *Est tibi frater natu major pari nobilitate.* Apud
- 5 Hispanos appellantur *Magnates*: in Regno verò nostro *Pro-*

ceres, & *Magnates*: jure autem feudorum appellantur *Pares* feudatarii sub eodem domino, de quibus fit mentio pluribus in locis, quos adhibuit jus ipsum in testes, & in Judices causarum feudalium in *subscriptis titulis.*

Apud quem, vel quos controu. feud. 6 diffiniatur.

De controversia apud Pares terminanda.

An apud Iudicem, vel Curiam domini quæst. feudi terminari deb.

De controu. inter dominum, & vassallum.

Hoc titulo nostro *de feudo sine culpa non amitt.*

De lege Corradi, & alibi, ut in materia probationis dixi supra in 1. part. in repetit. §. hujus autem generis.

Nec mirū esse videatur si jus feudorum certos sibi Judices ad decidendas feudales ascivit; dum jus Romanum tantam copiam judicium, & diversitatem quoq;

7 adinvenit; licet enim jurisdictionis, ac potestas juris dicendi sit una penes Principē; pro meliori tamen cultura, & pro bono publico cōvenit plures habere Judices; unde DD. adinvenērunt rationem, quare jurisdictionis, quæ unica est penes Principem, ut in *l. 1. ff. de jurisdic. omn. judic.* collata tamen præsumitur cumulativè; quia optat conformem, ut facilius partes Reipublicæ

blicæ gubernetur, & sic notatur
in l. 1. C. *ubi de crim. agi oport.*

Aliàs etiam unus Rex sufficeret in
8 toto orbe terrarum, qui jus
cunctis dicere posset; unde phi-
losophi moverunt quæstionem
decidentem, plures necessarios
Reges fore; quamvis ex singu-
laritate Regis cessarent tot bel-
la, bellorumque injuriæ, & ca-
lamitates, in qua *Aristot. lib. 8. Polit.* decernit, unum sufficere
non posse, nisi talis esset ex sen-
tentia *Homeri*, qui ut Heros,
vel Semideus cuncta providere
possit: quasi impossibile sit ta-
lem inveniri posse aliis succes-
sivis temporibus; licet *Ang. de Sessa in lib. de Regno cap. 7.* citet
Arist. pro contraria opinione.

Hinc est, quod, cū *Moyſes* cuncta
vellet cognoscere, Jethro focer
ejus, se, & populum stulto la-
bore cōsumi dixit; idcirco plu-
res debere sibi eligere seniores
de omni Tribu populi, viros
potentes, timentes Deum, qui
cuncta cognoscerent, & majora
ad ipsum referre possint. *Exod.*
cap. 18.

Et eadem ratione Romani in lu-
mine naturæ fecerunt tot gra-
9 dus jurisdictionis: notatur in
l. Imperium ff. de jurisd. omn. jud.
Hinc etiam deductum est, ut
in certum genus personarum,
opificum, aliorumque nego-
tiorum videmus diversos Iudi-
ces statui; jus ergo feudorum

certis Iudicibus cognitionem
causarum feudalium deman-
davit, qui dicuntur *Pares Cu-
riæ.*

Tres autem Iudices statuit in di-
versis causis feudalibus.

Primo Imperatorem, qui in cau-
sa feudali etiam si esset pro-
10 pria cognoscit inter duos feu-
datarios. *c. Imperialem §. prate-
reà si inter duos. De prohib. alien.
per Federic.*

Item inter Magnos Duces *d. tit.*
*apud quem, vel quos cap. 1. & de
Capit. Corrad. in princip.*

Item ratione personæ, quando
sunt vassalli ratione originis,
vel infra Regnum, quando de
feudo non esset lis.

Secundò dominum feudi in causa
feudi, secus ex lege Romana,
ut in possessoriiis, vel aliis; quia
tunc cognoscit ordinarius. *cap.*
*cæteram. extr. de feud. & cap. ex
parte. extr. de foro compet.*

Tertiò Pares Curia, qui judicent
in certis causis. Primò, quan-
do certū est unum esse vassallū
tantum. *d. cap. 1. Apud quem, vel
quos, secundo respons.* Secundò
quando dominus cōtendit cum
vassallo. *d. c. 1. De controuv. feud.*
*apud Par. termin. & in d. tit. Apud
quē, vel quos, & similib. tit.* Ter-
tio quādo dominus habet inte-
resse in lite inter convassallos,
puta ratione promissæ evictio-
nis. *d. cap. 1. An apud Iudicem.*

Hinc est, in Regno Regem, & pro

co

eo Regiam Cameram cognosce-
 11 re de feudis, ac qualitate feuda-
 li, & in casibus, in quibus Rex
 habet interesse de præsenti, vel
 de futuro, quando est actor, vel
 reus, vel author laudatus præ
 evictione, & quando interesse
 non esset evidens, remanet de-
 clarandum per Suam Excellen-
 tiam, prout in novissima Prag-
 matica, & pluries contigit quar-
 tum casum fuisse per D. Prore-
 gem explicatum, me referente
 in Collaterali consilio.

Fuerat olim per *Constit. Regn.* aliter
 provisum.

12 Constitutiones de his.

Constit. Nomen, & normam.

Constit. Ut universis.

Capit. Caroli I. incip. in planitie.

Item statuimus, quod si comes.
Napod. refert vidisse sententiam
 Parium.

Afflict. in *d. Constit. Ut universis* ali-
 qua de sententia Regis de con-
 silio Parium.

Pares ipsi habent jurisdictionem
 ordinariam à lege feudi ex juri-

13 bus supra citatis, notatque

Ifern. in *d. cap. 1. de controuv. apud*

Par. termin. num. 4. Alvar. nu. 3.

Afflict. num. 5. Præpos. Alex. n. 1.

ac reliqui relati per *Schrad. part.*

10. *sect. 8. quæst. 7. num. 1.* sive

ex moribus feudorum. *Bal.* in

d. cap. cæterum num. 3. quæ, cum

detur à lege, ordinaria est. *l. c.*

quia ff. de jurisd. omn. judic. ubi

Bar. Paul. & cæteri notant; li-

cet *Dec.* in *d. cap. cæterum n. 8.*

dicat, esse extraordinariam, ubi

Ant. de Butr. num. 15. dicit esse

præter jus commune, vel su-

14 perinducta à lege *num. 13. Soc.*

in *cap. ex transmissa. extr. de fo-*

ro compet. num. 3. Bal. autem ibi-

dem dicit esse ordinariam, &

in *tit. de controuv. inter Episcop.*

& vassall. qui ponunt hoc esse

de natura feudi, unde similiter

competit, est ordinaria. *glos. in*

clém. fin. ext. de off. ordin. ubi Imol.

quos sequitur *Schrad. d. quæst. 7.*

num. 7.

Quibus accedit *Const. Federici Im-*

peratoris in *d. §. prætereà*, cum

jure Romano non fuissent co-

gnita. *Bal.* in *d. cap. quæ in Ec-*

clesiarum. extr. de const. qui mo-

15 vetur alia ratione; quia Pares

non habent territorium, & dici

possunt ad instar delegatorum.

de alien. feud. pat. §. si inter. cui re-

spondet *Schrad. ubi supra n. 13.*

litem esse loco territorii, de quo

idem *Bal.* aliqua de pace con-

stan. *§. si qua:* nec ratio *Bal.* de

territorio est in consideratione,

quia non ex hoc sequitur juris-

isdictionem esse delegatam, &

dicendum est, esse ordinariam,

sed in certas personas, & de cer-

ta resimiliter inter dominum,

& vassallum, & de feudo. *glos.*

in *cap. 1. de invest. in ma. fact.*

verb. ad dominum.

Inde infertur procedere etiam con-

tra Clericos feudatarios domi-

ni,

16 ni, ratione tamen feudi, ut
Canonistæ in d. cap. cæterum, &
in d. cap. ex transmissa.

Etiam si esset foemina, contra l. cum
Prætor §. pen. ff. de jud. l. 2. ff. de
17 regul. juris, & l. fin. C. de arbitr.

& cap. tria 3. quæst. 7. ea ratio-
ne, quia jurisdictio est annexa
dignitati. cap. cum devotissimam

12. quæst. 2. notatur in cap. di-
lecti. extr. de arbitr. & in cap. ex
parte 3. extr. de privileg. Schrad.

in d. part. 10. sect. 1. n. 1. etiam

18 si vassalli litigantes de feudo
essent Collegia, vel Respubli-
ca, vel majoris dignitatis, etiam
si esset Rex, & vassallus ratio-
ne feudi, ut idem Author latif-
simè ostendit loco cit. quæst. 14.

num. 41. & in quæst. 15. n. 46.

vel si ratione feudorum per
eum concessorum haberet suos
Pares; quoniam tenetur stare
juri coram Paribus feudi, quod
ab alio tenet etiam minoris di-
gnitatis. Zas. de feud. part. 11.
num. 7. Landen. in cap. 1. n. 6.

Apud quem, vel quos, etiã si esset

19 pupillus; quia cessaret l. unica
C. quando Imper. inter pupill. & c.
vel miserab. pers. optimè Schrad.
part. 3. quæst. 1. num. 97. & in
d. quæst. 15. num. 46. & 228.

C A P U T XXIII.

De juribus feudalibus invicem
pugnantibus, circa feudi
Judicem.

S U M M A R I U M.

- 1 Jura feudalia invicem contra-
ria, in materia Judicium.
- 2 Pares ex l. Corrad. cognoscunt
inter dominum, & vassallum.
- 3 Dominus prius eligit Pares, de-
inde vassallos.
- 4 Vassallus non potest eligi; quia
adhuc non juravit fidelitatem.
- 5 Pares judicant inter vassallos
vassalores.
- 6 Rex judicat inter Capitaneos.
- 7 Mediolani judicat Rex, quan-
do uterque dicit se esse investi-
tum.
- 8 Et quando ab eodem fuisse in-
vestitum.
- 9 Quando à diversis fit investitu-
ra, procedit Iudex, vel Arbi-
ter.
- 10 Imperator cognoscit inter Capi-
taneos: Pares inter minores.
- 11 Dominus cognoscit inter vassal-
los: Pares inter dominum, &
vassallum.
- 12 Solutio Innoc. ad dictas contra-
rietates, Iacob. de Belvis. &
Glossarum.
- 13 Inconveniens, si vassallus eli-
geretur à domino Iudex sue
cause.

14 *Inconveniēns , si Pares testes sint , & Iudices.*

15 *Solutiones dd. argum.*

16 *Vassallo renitente eligere , electas à domino judicat .*

17 *Exemplum juris civilis de arbitro ,*

18 *Aliud exemplum de arbitro recusante .*

19 *Vassallus potest cogi ad eligendum Pares per Prætozem .*

20 *Vassalli non eligendo , tenentur ad interesse .*

21 *Quando obligatio consistit in faciēdo , lex cogit præcisè ad factum .*

22 *Superior cogit inferiorem ad judicandum .*

Nonnulla quoque in materia judicium feudi animadvertenda putavi circa contrarietatem jurium feudaliū,

1 quæ talis est , ut vix cognosci possit quid certum sit de jurisdictione hac.

• *Textus igitur c. 1. de controu. apud Pares term. tria dicit . Primò*

2 *Pares cognoscere de contentione inter dominum , & vassallū. Secundò , per l. Conrad. domi-*

3 *num eligere unum , vel plures ex sui parte , deindè alium per*

4 *vassallum. Tertiò Parem illum eligi non posse , qui adhuc non jurasset fidelitatem .*

Text. verò l. Conrad. loquitur cum

5 *distinctione : Pares Iudices fore , si inter valvasores esset quæ-*

6 *stio . Si verò inter Capitaneos , Iudex erit Rex.*

Secundò , quod Mediolani cum alia distinctione. Primò coram

7 *Rege agitur , quando uterque vassallus dicat , se investitum à Rege de regali beneficio .*

8 *eundè , si inter vassallos , quorum uterq; diceret , feudum esse proprium suum ; sive ambo allegassent fuisse investitos ab eo-*

9 *dem Rege , sive à diversis ; nam tunc coram Iudice , vel coram Arbitro , & sic contradicit aper-*

tè in omnibus capitibus.

Item alia contradictio : text. enim in d. cap. 1. Apud quem , vel quos

10 *controu. feud. def. decrevit , ut Imperator cognoscat inter Ca-*

pitaneos. Secundò Pares Curia inter minores valvasores , vel inter majores , Pares , vel curtis

Iudices.

Item ex cap. Imperialem §. si inter duos . Primò dominum cogno-

11 *scere inter duos vassallos . Secundò Pares cognoscere inter dominum , & vassallum : quas*

12 *contrarietates conati sunt DD. conciliare , & Innoc. ac J. Andr. in d. cap. cæterum dicunt , cap.*

Imperialem corrigere alia jura feudalia , quos sequitur Jo. Blan. in summ. feud. part. 4. tit. 4. circa

princ. Jacob. verò de Belvis. dicit text. in d. cap. 1. Apud quem , vel quos , loqui de Capitaneis , in-

ter

ter quos cognoscit Imperator.
Sed §. si inter duos loqui de aliis
vassallis.

Glos. in d. tit. Apud quem, vel quos,
dat utranque solutionem; ex
Innocent. & Iacob. de Belvis. sed
non firmat pedes.

Glos. eadem in d. §. præterea, si in-
ter duos restringit; itaut quan-
do convassalli contendunt, tunc
cognoscat dominus: si verò
non omnes essent vassalli, & al-
legaret unusquisque diversum
investitorem, tunc Arbitrator, vel
Judex ordinarius cognosceret.

Secunda oppositio de irrationabi-
litate, quando dominus habet

13 litē cum vassallo, & Pares, qui
revera sunt subditi ejusdem do-
mini judicant: sicque inferior
judicat supra Superiorem; cum
de jure inferior non habeat po-
testatem contra Superiorem. *l.*
nam Magistratus ff. de Arbitr. So-
lutio est, quia lex dat autori-
tatem, cui se submisit domi-
nus, feudum concedendo. *arg.*
l. est receptum ff. de jurisd. omni.
judic.

Tertia oppositio ex eadem incon-
gruitate; nam Pares sunt testes
14 in causa feudi, ut pluries dixi
ex *text. de controuv. invest.* & *tit.*
qui testes sint neces. ad prob. in-
vest. & *tit. quid sit invest.* eosdem
autem esse Iudices incongruum
esse, patet. *l. nullus ff. de testib.*

Quarta: nam dominus Iudex es-
set in causa propria, contra. *l. 4.*

15 C. ne quis in sua caus. judic. &
l. qui jurisdictioni præest ff. de
judic.

Tertia resolvitur, diversificando:
nam alii testes requiruntur ad
probendam investituram: alii
verò Pares eliguntur in Iudi-
ces: ita explicat Joan. Rayn. *ibi*
num. 7.

Quarta solvitur; quia dominus so-
lus non judicat in causa pro-
pria, sed Imperator: & in cau-
sa domini Pares Curiae.

Parium etiam electio non modica
admittit difficultatem. Nā
Ifern explicando *d. c. 1. de con-*
trouv. apud Par. ter. versic. patet
ergo, infert, quod ubi domi-
nus eligit suos Pares, recusando

16 te vassallo eligere alios suo no-
mine, tunc judicabunt electi à
domino, quibus lex feudorum
jurisdictionem tribuit; dum dat
jurisdictionem Paribus eligen-
dis per dominum, & vassallum:
& isto renitente eligere reman-
ent Iudices compentes illi, qui
à domino electi fuerunt; alias
inutilis lex esset, legisve pro-
videntia, & posset vassallus con-
17 ventus subterfugere judicium.

arg. l. si quis rem, ubi facto com-
promisso unus ex litigatoribus
adivit Iudicem ordinarium;
fortè erat actor: dicitur, Iu-
dicem non debere cogere arbi-
trum ad arbitrandum; quia
pena non est commissa, ac si
esset solutum compromissum.

Mm 2 De-

Deciditur, quod si hoc esset, foret in potestate partis subterfugere, & eludere; ergo pena est commissa; pari ratione ne fit in potestate vassalli, alii Pares electi à domino judicant. Utitur *Ifern.* argumento illius *text.* quoad illud caput rationis, ne fit in potestate partis eludere jurisdictionem, sed quoad materiam judicandi ille *text.* non probat; nam *glossella* exponit esse benè decisum, non posse cogi arbitrum: quod esse non potest, nisi arbiter non acceptasset; quia facta acceptatione potest cogi, ut *infra* de Paribus dicemus. *l. 2. ff. de arbitr. l. 1. ff. de eo, qui certo loco, ubi* deciditur, quod si eo in loco non reperitur possit in alio loco conveniri; quia in ejus esset potestate non adimplere, si ad locum non accederet.

Sed est alius *text.* ad literam *de arbitr. l. ne in potestate*, ubi facto compromisso, promisit dare fidejussores in prorogatione compromissi; non adhibuit fidejussores. Dicitur, quod similes debet adhibere, ne sit in potestate fidejussorum se non obligatum, ut pena committatur, & sic *text.* utitur eadem ratione: est alius *text.* *l. si quis id ff. de jurisd. omn. judic.* ubi pena corruptentis album prætoris extenditur ad corruptentem, antequam proponeretur, secundum

Pomponium; quamvis verba non se extendant, ne sit in potestate illius eludere jurisdictionem prætoris. In hac ratione residet *Ifern.* sed potest alia reddi ratio, quod pluribus judicibus data jurisdictione non expirat, deficientibus aliis de Collegio, nisi in arbitris, vel delegatis. *l. Pedius ff. de arbitr.* Deinde *Ifern.* transit ad aliud remedium, ut possit cogi vassallus ad eligendum potestate prætoris, quod limitat in diversis casibus. Primò in contractu, ut teneatur ad interesse. *§. si quis ab arbitr. in fin. ff. de re judic. & secundò in l. fin. ff. de contrah. empt.* ubi expirat contractus.

L. si quis ab alio, ubi deciditur teneri ad id, quod interest, qui promisit dare fidejussorem, & non dedit: quod etiam potest esse nihil. Et in fine dicitur, quod in pecunia numerata succedit obligatio in omnibus obligationibus de faciendo; ergo hic vassallus teneretur in pecunia in quantum interfit, non ad faciendam electionem, sed *Ifern.* uno verbo distinguit, ut *d. l. si quis ab alio* intelligatur in contractu; ergo casus noster

non regulatur ab illo, quia lex disponit, ut vassallus eligat, non partes ex contractu. Hoc declarat *Ifern.* in *Constit. Bajulos omnes*, ubi imponitur necessitas adimplendi iudicibus,

& No-

& Notariis, & quærens *Ifern.* si tenentur præcisè, vel ad interesse, ex d. l. *si quis ab alio*, distinguit, quod *text.* ille procedit in contractu. Quando verò 22 lex mandat quid fieri, sequitur necessitas præcisa faciendi, l. *si quis magistratus ff. de mun. ubi* præcisè cogitur subire munus, ut est tutor, de quo sunt plurà jura, & quotidie practicatur, & respectu judicium inferiorum, nedum Superior potest mandare, ut causam expediat, & cogere, sed avocare causam; imò est *Pragmatica Ferdinandi* circa remissionem causæ ad Baronem, ut remittatur, cum comminatione, quod infra certum tempus expediat, alias avocetur causa. Reddit rationem, ne sit lex in ludibrio, quod esse non debet. l. *prætor ff. de judic.* ubi Judex exequutor sententiæ non debet cognoscere de justitia sententiæ, alias dicta Prætoris essent elusoria, nisi in casu nullitatis, ut in §. *Marcellus*. Sed hoc fallit in Iudice alterius Regni. *Ifern. in proem. Const.* Et in materia Iudicis Ecclesiastici in imploratione brachii, ubi est maxima differentia; nam qui præstat brachium debet inspicere, si justè cogit subditum suum, vel non, ut ibi *Ifern.* & quando quis tenetur præcisè ad factum. *Ifern. in prælud. qu. 6. in*

princ. in l. si fata, Si de feud. def. content. & in tit. Per quos si. invest. ubi Liparul. plura congerit.

C A P U T XXIV.

Reconventio an fiat coram Paribus?

S U M M A R I U M.

- 1 Status questionis.
- 2 Jurisdictio limitata non admittit extensionem.
- 3 Exemplum alluvionis.
- 4 Reconventio ignota de jure feudorum.
- 5 Inconveniens, quod Pares judicent Pares.
- 6 Reconventio est mutua petitio.
- 7 De jure civili non expressa reconventio.
- 8 Tribuitur Papinian.
- 9 In eadem re descendit à jure Romano.
- 10 Ratio reconventionis.
- 11 De jure civili contra actorem valentem declinare Iudicem.
- 12 Reconventio ex Papin. quando agitur coram Iudice rei, qui esset actori incompetens.
- 13 Actor prohibetur ex novo jure conveniri coram alio Iudice.
- 14 Pares sunt ordinarii Iudices.
- 15 Ratio fundamentalis de reconventionem.
- 16 Privilegium Neapolitanorum.
- 17 Jus canonicum ampliavit in delegatione.
- 18 Privilegium reconventionis.

UN-

Pnde querit *glos.* in
cap. 1. de contr. apud
Par. termin. an detur
 reconventio coram
 Paribus: dubium fa-
 1 cit, quodd eset jurisdictio re-
 stricta ad certam rem; scilicet
 2 de controversia feudi, & inter
 certas personas, proinde limi-
 tatum debet producere effectū.
argum. l. in agris ff. de acquir. rer.
 3 *domin.* ubi celsat jus alluvionis,
 & jus incrementi, quando ad
 certam mensuram concessus
 fuit ager; & per consequens
 non possent Pares de alio ne-
 gotio extra causam feudi co-
 gnoscere. Quare pro solutione
 quæstionis oportet præcogno-
 4 scere quid sit reconventio: *glos.*
 enim arguit ex *ll. Romanis*, in
solutione, quod hoc non repe-
 riatur cautum de jure feudo-
 rum. *cap. 1. de feud. cognit.* li-
 cet posset replicari, de jure feu-
 dorum certum esse jurisdictio-
 nem esse concessam limitatè;
 imò videtur quoddam exorbi-
 tans, ut persona privata ha-
 5 beat jurisditionem inter Pares,
 contra regulam, quod *Par in*
Parem non habet Imperium: &
 quod majus, contra ejus do-
 minum; sed sustinetur ex ra-
 tionibus supra explicatis. Re-
 6 cōventio igitur de jure canonico
 appellatur mutua petitio, ut
extr. de mutua petitione, ibique
 per DD. Canonistas, & *Hoff.*

in suum. tit. de mut. pet. §. 1. &
 7 evenit ubi quæstiones ad invi-
 cem proponuntur. Cumque de
 jure civili non habeamus ti-
 tulum particularem, fit men-
 tio de sententia *Papiniani* in
 8 *l. cum Papinianus C. de sentent.*
& interlocut. omn. judic. & de
Papiniano nulla lex sit, quæ lo-
 quatur de hac reconventionem,
 vel mutua petitione, necessariū
 existimavi exordiri ab origine,
 quo jure introductum sit hoc
 genus agendi, vel excipiendi,
 in quo *Bar. in autb. & conse-*
quenter C. de sentent. & interl.
omn. judic. sic distinguit, quod
 9 quando fit super eadem re, ha-
 bet originem à jure naturali;
 & civili; quia est quædam de-
 fensio, & præcisè debet fieri
 coram eodem Iudice. *arg. l. 1.*
ff. quibus caus. ad eund. judic. &
l. nulli C. de judic. Ratio rationis,
 10 ne continētis causæ dividatur,
 & *text.* loquitur in actionibus
 mixtis finium regundorum,
 communi dividundo, & fami-
 liæ ereiscundæ, ne uno modo
 unus judicet, alio modo alter;
 hinc est causam creditorum
 unius debitoris solere commit-
 ti eidem Iudici, & solere impe-
 trari Iudices ad certam hære-
 ditatem, pro faciliiori expeditio-
 ne negotiorum.

Secundò, quando de diverso ne-
 gocio actor agebat coram Iudi-
 ce suo, quem tamen poterat
 ipse

ipse declinare aliquo privilegio, & tunc de jure Dig. fuit permilla mutua petitio. l. 2. §. sed si agam ff. de judic. & l. si idem cum eodem §. si mutua ff. de jurisdictione omn. judic. à quo text. habuerunt Canonistæ istam vocem: *mutuis petitionibus*.

Sed omissus erat casus, quando agebatur coram Iudice non suo, 12 sed coram Iudice rei, qui erat incompetens actori, & hoc decidit Papinianus, ut possit coram eodem sibi incompetenti Iudice, quem eligit reconveniri: cujus sententiam magnificat Imperator in d. l. cum Papinianus; sed quia erat in arbitrio conventi reconvenire, vel non actorem, addidit Imperator per *auth. de execut.* ibi posita: & consequenter posse coram eodem, & non coram alio: ut si- 13 cut reus potest invitum actorem reconvenire pro faciliore expeditione negotii, pariter ut actor non teneatur coram alio Iudice respondere. *Abb. in d. c. 1. de mut. pet. num. 12.* Quam sententiam approbat jus Canonicum etiam respectu delegati, d. tit. de mut. petit. & strictius in c. dispendia §. reus quoque; De rescript. in 6. & clem. sepe de verbor. signif. *Isern.* ibi refert *glos.* quem sequitur, attenta d. l. cum Papinianus, & 14 *auth. & consequenter*, ibique posita. Reddit rationem, quia Patres sunt Iudices ordinarii dati

ab hoc jure: sed *Ang. in d. auth.* dicit, Papinianum non fuisse inventorem hujus remedii reconventionis coram Iudice non suo; sed tantum quod reus posset, excipiendo, petere condemnari adversarium; quia quando per viam actionis erat cautum per dd. jura de jurisdictione omn. judic. & de jud. & patet ex 15 verbis, dum dicit *super eodem negotio*, non erant causæ diversæ: exceptio enim præsupponit idem negotium, sed actio satis diversum. At *Mar. Soc. in rub. extr. de mut. pet. c. 3.* concludit cum *Bar. contra Ang.* quod jura Digest. provident, ut quando actor vocat reum coram Iudice actoris, quem ipse ex privilegio posset declinare, tunc ibi potest reconveniri ratione illa; quia alias est competens Iudex: & licet posset declinare ex privilegio; tamen quia 16 elegit, non debet declinare, & ex hoc præsupponitur ex privilegio potuisse vocare reum coram Iudice ipsius actoris: quod hodie habent *Neapolitani*, qui trahunt, & non trahuntur; sed *Papinianus* adjunxit, ut etiam coram Iudice non suo actoris possit reconveniri: quod commendat Imperator, & addit per *auth.* ut sicut potest reconveniri à reo; non possit tamen coram alio Iudice: quod jus Canonicum auxit

17xit in delegatione impetrandā, in *d. cap. dispendia*, & respondet ad verbum positum in *d. text. l. cum Papinianus*: ibi: *super eodem negotio*, posse dici idem negotium, respectu personarū, alias esset singularis: & notabilis est expositio *Angel.* & quidem *Mar. Socc.* habuit à *glossella*, in *d. l. cum Papinianus* solutionem ad verbum *super eodem negotio*: nec mirum, nam ex *text. cap. ex literis. De mut. pet.* resultant tria specialia ex re-conventionione.

Primum prorogativum jurisdictionis, dum fit Iudex contra 18actorem is, qui esset incompetens.

Secundum, privilegium simultanei processus; quia debent simul tractari conventio, & re-conventio.

Tertium adæquatium actionis, & reconventionis, quia debent eodem modo tractari; propterea *text.* meritò appellavit *idem negotium*: & cum jura *Digest.* loquantur in Legato agente, qui poterat declinare forum, non est attendenda expositio *Ang.* & esset quid improprium, ut reus excipiendo agat, & condemnatur, & non dicatur reconventio; nam eo ipso, quod agit, mutuo convenit, & per exceptionem potest liberari, & non obtinere ut aliquid consequatur; tantò magis, quod

ideò fuit introducta reconventio, nec sufficit exceptio compensationis, nam qui opponit compensationem, fatetur intentionem actoris, sed prætendit aliquam quantitatem sibi deberi, & petit compensari: unde si non obtineret in compensatione, succumberet in actione actoris, prout etiam si non esset liquida, vel fieret de quantitate ad corpus, vel è contra; sed reconventio pingvius providet; quia sive obtineat, sive non, in actione mutua, non fatetur de actione actoris: & est generalior, quam compensatio, ut notatur in *l. fin. C. de compensat.*

C A P U T XXV.

De reconventionione coram Paribus in causa criminali.

S U M M A R I U M.

- 1 Ponitur quæstio.
- 2 Reconventio coram Iudice causarum civilium, non procedit in criminali.
- 3 Prorogatio jurisdictionis non datur in causa criminali.
- 4 Procedit in Iudice certarum causarum.
- 5 Non datur coram Iudice non habente merum, & mixtum imperium.
- 6 Sententiæ causæ criminalis, la-

ta

- ta à Iudice civili non valet.*
- 7 *Prorogatio jurisdictionis ex l. nullum quomodo procedat?*
 - 8 *Prorogatio ex d.l. in genere poene non extendit jurisdictionem Iudicis civilis.*
 - 9 *Fulgos. reprobatur in intellectu d.l. de Clerico.*
 - 10 *Canonistae differunt prorogare, & transfundere jurisdictionē.*
 - 11 *Decisio relata ab Authore.*
 - 12 *Testis deponendo falsum, non potest prorogare jurisdictionem in præjudicium Iudicis sui.*
 - 13 *Jurisdictio civilis non prorogatur ad criminalem sine mero imperio.*
 - 14 *Distinctio de præjudicialibus.*
 - 15 *Accusatus nō potest reaccusare.*

Ed an reconventio fieri possit coram Paribus de causa criminali? Istam quæstionē decidit *Ifern.* in

- 1 *cap. 1. De controuv. apud Par. termin. qui num. 3. verb. item intellige usque ad num. 4. declarat, conclusionem supra per ipsum firmatam, coram Paribus dari reconventionem, procedere in causa civili, ut de alia civili reconveniri possit, & sic in eodem genere causarum, non de criminali; ita verbum reconveniri benè emendat *Liparul.**
- 2 *ut dicat; reconveniat, ut coram Iudice civili non de-*

tur reconventio de causa criminali: quod ponit *Ifern.* pro regula generali in omni Iudice, nedum ut coram Paribus non possit fieri reconventio de causa criminali, & probat *glos.* juris civilis in *auth.* & consequenter *C. de sent.* & *interloc. omn. judic.* ubi posito pro constanti in 1. part. dari prorogationem coram Pedaneis, infert etiam de causa criminali, quam reprobatur etiam auctoritate modernorum, sed qui sint, non habemus. *Liparul.* ibi advertit eundem *Ifern.* in *Constit. statui-*
 mus reprobasse eandem *gl.* cum alio capite, & de controuv. apud Par. pro fundamento contra *glos.* ut non possit fieri prorogatio jurisdictionis civilis ad causam criminalem, adducit *gl.* in l. 1. *C. de jurisdict. omn. judic.* ubi in *text.* dicitur posse
 4 prorogari jurisdictionem procuratoris Cæsaris inter alias personas, inter quas non extendebatur ejus jurisdictionis: *glos.* ampliat ad quemcunque Judicem habentem jurisdictionem, pro-
 ut de Iudice ad certas causas, & certas personas: deinde *glos.*
 5 quærit utrum procedat in Iudice non habente merum, & mixtum Imperium, ut detur prorogatio, & concludit, quod non; quia partes non possunt dare merum Imperium ex eorum consensu.

N a

Item

Item allegat *l. nō valet C. ad l. Flav. de plagiar.* ubi sententia criminalis non valet lata à Iudice civili, quia non datur prorogatio; tamen *l. fern.* ut persona prohibita conveniri reconveniat, non ut Iudex acquirat ex consensu partium aliam jurisdictionem alterius generis causarum; & ideo in *l. nullum de testam.* datur prorogatio Iudicis in alia latitudine jurisdictionis; quia testis alienæ jurisdictionis deponens falsum coram Iudice non suo, cuius aures offendit, prorogat ejus jurisdictionem, sed non extendit ad aliud genus causarum; adeo ut, si coram Iudice civili deponeret, posset ab eo puniri pena exilii, sed non sanguinis; ita intelligunt illum *text.* ibi DD. & quod remanet de pena, reservatur Iudici; quod proficit in causa; quando duo sunt domini ejusdem jurisdictionis civilis, & criminalis.

Insuper licet *Fulgos.* ibi dixerit, Clericum posse à Iudice puniri, quando deponit falsum coram Iudice laico, tamen communiter reprobat; quia non prorogatur jurisdictio in aliud genus causarum, prout esset de personis Clericorum.

Canonistæ autem, ut *Abb. & Mar. Socc.* in *d. cap. 1. extr. de mut. pe-*

10 *tit.* eleganti distinctione dilucidant, quod aliud sit proro-

gare jurisdictionem, & aliud esse transfundere jurisdictionē ad aliam speciem, prout esset de jurisdictione civili ad criminalem, Imò illa prorogatio ex *d. l. nullum*, cum casus contigisset mihi patrocinanti, dum Castellanus Civitatis Aversæ pretenderet cognoscere privativè ad alios Iudices de suis rhedariis, seu carreriis, obtinui per

11 *l. nullum*, posse cognoscere Iudicem, coram quo deposuit usq; ad limites suæ jurisdictionis, & non posse de eodem ab alio Iudice iterum cognosci, quia Iudex coram quo deposuit, habebat merum, & mixtum imperium.

Verum si jurisdictio ordinaria esset privativè concessa, testis deponendo non posset prorogare; sicut diximus de Cle-

12 rico in præjudicium sui Iudicis, ut, me patrocicante, fuit decissum in favorem M. Admirati cum M. Curia Vicariæ, de qua causa compilavit consilium Cons. de Anna meus collega in dicta causa.

Remanet igitur regula firma: Jurisdictio civilis non prorogatur ad criminalem, nisi haberet

13 merum Imperium; & ideo prorogatur etiam delinquendo.

l. 1. C. ubi de crim. agi op. & facit Jo. Andr. in addit. ad Speculat. de compet. judic. quem citat hic Liparul. in addit.

Et

Et de hoc articulo satis , quando coram Judice pro causa civili fieret reconventio ad causam criminalem,ratione incapacitatis Judicis.

Quo verò ad reconventionem coram Judice capaci, de jure civili erat distinctio ; quia attendetur , si una causa esset alteri præjudicialis , cum distinctione *l. 1. C. de his , qui accus. non poss. & l. neganda :* & 14 de jure Canonico 3. *quæst. 10. c. neganda , & l. 1. C. de ord. cognit.* quæ jura hodie sunt correctæ per *Constit. Regn. Si civiliter agens. De litis contest.* per quam sunt sublata omnia præjudicialia; ita ut si civiliter agens accusetur etiam de crimine læsæ Majestatis, non impediatur causa civilis ; quia præsumitur malitiosè accusasse , & sic in omnibus præjudicialibus : corrigendo jus commune, ut notant *glos. ibi , Ifern. , & Afflict.* Tantum permittit de emergentibus , ut de incompetencia Judicum , & similibus , & sic cessat distinctio, si de majori , vel minori crimine reaccusaretur , vel si erat receptum inter reos nomen primi accusati , vel si suam , vel suorum injuriam prosequeretur : de quibus *Bar. in d. auth. & consequenter C. de sentent. & interloc. omn. judic. & in l. is qui reus ff. de public. judic. & in d. l. 1. C. de*

his , qui accus. non poss. Inn. Hostiens. Jo: Andr. Abb. & c. in d. c. 1. de mut. perit. Et glos. in d. Constit. verb. in utraque dicit , quod non corrigitur *l. is, qui ff. de public. judic. per l. neganda* , ubi 15 accusatus non potest accusare, nisi se purget ; quia per innocentiam , non per relationem aliorum criminum debet se purgare ; sed omnes corriguntur per *d. Constit. ut ibi Ifern. notat solum , quod Afflict. ibi num. 3.* exceptiones incidentes non tolli per *d. Constit.* sed processus non retardatur .

In Regno est alia innovatio per ritus M. C. Vicariæ ; nam nemo accusat , nisi qui suam, vel suorum injuriam prosequitur .

Item nemo accusat accusatorem, neque filios, uxorem , & nepotes de alio crimine , nisi finita sua prima accusatione , & supersedetur cum cautione , nisi de novo evenerit. *ritu 193. Caravita* ponit limitationes: extat etiam *Pragm. de accus.* ubi *Conf. Rovit. & c. Regni, injunxit, Marant. in pract. distinct. 6.*

CAPUT XXVI.

Declaratio comment. Ifern. verb. hoc casu, usque ad vers. sed contra alium.

SUMMARIUM.

- 1 *Expositio verborum Ifern. super text. v. hoc casu.*
- 2 *Explicatio verborum Ifern. v. condictione ob causa, & de reivendicatione.*
- 3 *Intellectus Loffred. ad dicta verba Ifern.*
- 4 *Intellectus Liparul. contra Loffred.*
- 5 *Opinia Authoris.*
- 6 *In casu denegati servitii, duas actiones dari domino.*
- 7 *Effectus condictionis ob causam.*
- 8 *Effectus, & etymologia venditionis.*
- 9 *Condictio datur ex contractu vel quasi & ex delicto, vel quasi.*
- 10 *Etymologia condictionis.*
- 11 *Condicitur possessio.*
- 12 *Condictio non datur pro re sua.*
- 13 *Condictio in fure denegatur.*
- 14 *Ratio quare contra furem datur conditio.*
- 15 *Ratio considerata per Coras.*

L in isto vers. prosequitur materiam, quam supra inceperat ex secunda parte text. ut quando vassallus recu-

- 1 sat servire domino suo de feudo, quod ab ipso tenet,aget dominus condictione ob causam ad repetendum feudum datum ad hoc ut serviat, etiam quod non fuerit dictum, ut serviat.

Dicit ergo Ifern. hoc casu, quando non servit,aget dominus condictione ob causam, non reivendicatione; hæc sunt verba obscura, & à Doctoribus diversimodè intellecta; quia dicit, *litem condictione ob causam, non reivendicatione*; ista igitur negativa (non) disjungit sermonem; quia si conjungitur cum præcedenti, negaret Ifern. competere conditionem, sed vendicationem; si verò conjungitur cum subsequenti, negaret dari condictionem, non vendicationem.

Loffred. hic in paraphr. ad Ifern. intelligit vario modo, arguendo ab Ifern. infra, dum reddit rationem; quia nemo condicit, & vendicat rem suam, nisi à fure, per allegatam, de qua infra; dicit ergo Loffred. aut ratio non congruit dicto, aut videtur sentire Ifern. quod denegans

gans servire domino suo videtur esse fur; & ideo contra eum datur condictio; vel intelligit *Ifern.* de condictione simplici rei suæ, quæ datur contra furem, secus de condictione ob causam, ut illa detur etiam domino. l. 1. C. de donat. quæ sub mod. quod tamen ipse *Loffred.* non probat, sed dat alium sensum, ut *Ifern.* intellexerit non dari vendicationem; quia habet tantum directum, & utile, si ipso jure amitteretur, requiritur sententia pro possessore, quo casu posset vendicare; si verò utile sit penes vassallum, condicet; deinde declarat, quod si dominium esset penes dominum, non condicet, quod importat dominium sibi dari: si verò non esset suum, condicet; ideo *Ifern.* dicit, non condicet, & vendicat quis rem suam: quod est speciale in fure.

Liparul. hic verb. quia nemo, relato *Loffred.* recedit ab ejus expositione; nam solum hic *Ifern.* voluit declarare hoc casu non competere domino duplicem actionem, condictionem, & vendicationem, & addit comment. *Ifern.* verb. nemo condicet, verbum unum, & vendicat, ut esset locus duplicatæ actioni; quoniam hoc est speciale contra furem.

Ego verò puto, quod mens *Ifern.* fuerit ab utroque perpenſa, &

5 intellecta, quamvis in primis verbis *Loffred.* defecerit, sed tandem in fine, attingit verum sensum verborum *Ifern.* & suppletio *Liparul.* congrua est, sed non necessaria: siquidem prius præcedit text. & comment. *Ifern.* ut detur condictio; ergo prosequendo comment. *Ifern.* expendit illam negativam, non, ad sequens verbum ager rei vindicatione, & sic verba, & mens sunt clara, dari actionem personalem, non realem: subditque *Ifern.* istam dupliciter dari contra furem tantum; *Loffred.* autem voluit prosequi, & declarare rationem, quare datur actio personalis, & non realis, & non se bene explicavit.

Cum autem in toto isto comment. *Ifer.* prolixius, quam alibi 6 tractet de istis actionibus, aliquantulum immorandum, & primo præmittendum esse duas dari domino actiones contra vassallum, unam criminalem, qua ipso jure amittitur feudum, quam *Hotboman.* hic dixit esse de jure Romano; quia *Obertus* compilator fuit peritus juris Romani.

Igitur datur actio personalis, quæ dicitur condictio ad repetendum feudum datum, & quidem de jure Romano condictio datur ad res certas; unde certi condictio. ff. si cert. per. & condidi-

dictio incerti . Hinc tot *tituliz* præsupponitur enim dominiū rei translatum ex contractu in adversarium , vel ex alio rem esse adversarii, agitque , ut adversarius tradat , & sic ut actor efficiatur dominus , sive in pecunia , sive in re soli consistat controversia : vendicatio verò est ad rem , sed non ut tradat, ad hoc ut efficiatur dominus, sed ut possessionem restituat, quia dominium est actoris; propterea differunt, quod quamvis una ad tradendam rem, alia ad tradendam possessionem; quia ex una efficitur dominus , ex alia possessor tantum: quod declarat *Loffred. de libell. part. 4. rub. 1. de reivendic.*

Vendicatio autem secundum *Hobman.* in commentario verborum juris , reivendicatio dicitur derivare ab antiquis; vindiciis , easque esse pro possessione rei, de qua litigatur; vindicta est igitur in rem. *l. actionum ff. de obligat. & action.*

Nam cōdictio datur quādo obligatus est ex contractu, vel quasi, vel ex delicto aliquid nobis dare oportere: in rem verò quando tātum possidet. *Instit. de act. §. 1.* ubi DD. notant . Feudatarius ergo , quia non servit , nullo jure teneretur ad restituendum feudum sine pacto; sed ex hac constitutione oritur condictio ex lege, & ex causa; quia fuit da-

tum feudum, ut serviat, & non servit , datur condictio ob causam , ex contractibus innominatis , ut dixi.

Condictio, quasi denunciatio. Et hodie sublata est ejus formula.

10 §. *appellamus. Inst. de act.* in effectu est personalis , quando ad aliquid dare , vel facere , vel restituere , ut in commodato, & deposito: in rem ad possessionem , vel quasi respectu corporalium , vel incorporalium.

Condicitur possessio . *glos. in §. fin. ff. de condit. tritic.* vel quando 11 non fuit tradita servitus , & præcessit stipulatio. *l. indebiti §. sed si nummi ff. de condit. indeb. Bal. in l. fin.*

Odesfred. in d. l. fin. ff. usufruct. quæ caus. dicit nullam condictio-

12 nem sub sole dari pro re sua; quia continet , ut adversarius rem suam, quæ eo, & ex aliquo cōtractu, vel maleficio tenetur, sed res amplius sua effici nō potest; ergo in fure tantum dege-

13 nerat. *l. 1. ff. de cond. furti. l. 3. §. ex pluribus ff. de acq. poss.* specialiter ut res perempta, etiam quod esset eodem modo positum penes dñm, debeatur *Cujac. in continuatione rubr. ff. de condit. furt.* quo modo possum condicere à fure, quamvis actio degenerat. *Bal. in d. l. fin. in fin.*

14 dicit condictio non competere contra furem , neque contra alios de re sua , respectu propriæ

præ proprietatis; sed respectu possessionis, siue à fure, siue à non fure, hoc tantum differunt, nam si quis vult fundare actionem ex causa domini, potest contra furem, contra alium non potest: quoad effectum nihil interesse; quia quilibet tenetur ad restitutionem. *text. §. sic itaque. Instit. de action. & sic declarat glos. in §. nostra Instit. de legat.*

Cors. in §. sic itaq; dicit, quod non fiat accipientis; quia fur non
15 *habet dominium, nec potest transferre: quod dominus nec potest effici de nostro, sed quod fur actione personali teneatur, quamvis non possideat, idem degenerat.*

C A P U T XXVII.

Explicantur verba Isern. n. 3. verb. sed contra aliam usque ad vers. Item contra illum.

S U M M A R I U M.

- 1 *Explicatio verborum Iser. n. 3. v. sed contra alium.*
- 2 *Dominus agit reivendicatione contra tertium, ob servitium non præstitum.*
- 3 *Tertius non opponit de utili dominio vassalli culpantis.*
- 4 *Intellectus l. fructus ff. de reivend.*

- 5 *Intellectus l. i. §. quod ait ff. de superfic.*
- 6 *Intellectus l. loci §. competit ff. si servit. vendic.*
- 7 *Intellectus l. i. §. quod ait ff. si ager vectig. vel empt. pet.*
- 8 *Opinio Isern. de hac questione.*
- 9 *Opinio Glos.*
- 10 *Opinio Glos. de proprietario, ac fructuario.*
- 11 *Distinctio quando quis excipere potest de jure tertii, in tribus casibus.*
- 12 *Ex sententia Angel. confunditur ratio allegata per Liparul.*
- 13 *Distinctio, quam non curavit Bar.*
- 14 *Innoc. negat favore Ecclesie, vel fisci.*
- 15 *Angel. sequitur Bar.*
- 16 *Iason. distinctio.*
- 17 *Alia distinctio Bar.*
- 18 *Bal. distinctio.*
- 19 *Author citat antiquos DD. de hoc brocardo.*
- 20 *Isern. in pluribus locis hoc distinguit.*

Postquam supra firmaverat, dominum posse agere contra feudatarium conditione ob causam, quia non præstitit servitium, sed non reivendicatione, transit ad aliam questionem, an eo casu, sicut posset agere contra infeudatum, posset etiam contra alium,

alium, qui non possidet titulo
 à domino, & qua actione, re-
 spondet, quod tunc ager rei-
 vendicatione propter domi-
 nium directum; sed quia pos-
 set convetus excipere de domi-
 nio utili translato in suum feu-
 datarium, & illud utile posset
 reivendicare, cum directum
 esset penes eundem dominum
 agentem, illud autem utile es-
 set penes infeudatum, non pe-
 nes dominum; & sic obstaret
 exceptio carentiæ actionis; quia
 etsi sit dominus directus, non
 est dominus utilis, huic objec-
 tioni respondet *Isern.* conven-
 tum excipere de jure tertii in-
 feudati, non de jure suo; sed
 ex persona tertii nemo excipe-
 re potest. *l. fructus ff. de reiven-
 dic. in fin. & l. 1. §. quod autem
 ff. de superficiebus, & ff. si servit,
 vindic. l. loci §. competit.* Ergo, &c.
 In *l. fructus* erat casus primus de
 fructibus, qui percipi potuis-
 sent, ut veniant cum reiven-
 dicatione contra malæ fidei pos-
 sessorem: secundus verò casus
in fin. verb. hac ratione erat
 quando dominus habebat nu-
 dam proprietatem; usufructus
 verò esset alterius, tunc ratio
 fructuum habenda esset à die
 quo cessaret usufructus, & ce-
 pisset deberi domino proprie-
 tario; quia medio tempore spe-
 ctarent ad usufructuarium, *ibi
 glos. verb. pertinere*, declarat se-

cundum *Azon.* procedere *text.*
 illum, quando usufructuarius
 haberet causam ab eodem do-
 mino, & lis erat cum eodem;
 nam exciperet de jure suo; sed
 si ageret contra alium posses-
 sorem non habentem causam
 à domino, & conventus reiven-
 dicatione, excipere de fructibus
 spectantibus ad illam tertium
 non conventum, non posset;
 quia esset de jure tertii; licet
 alii intelligent *text.* indistinctè,
 quando ageretur de fructibus
 percipiendis; quando verò de
 perceptis procederet declaratio
Azonis. Quam intelligentiam
 sequitur *ibi Bart. glos.* igitur
 fundat intentionem *Isern.* de-
 clarando *text.* non posse con-
 ventum excipere de fructibus
 tertio usufructuario competen-
 tibus contra dominum proprie-
 tatis; sed verba *text.* sonant
 contrarium; in eo enim po-
 nuntur duo casus: primus, ut
 malæ fidei possessor teneatur
 domino reivindicanti ad fru-
 ctus, etiam qui percipi potuis-
 sent: secundus, ut proprietarius
 non habeat fructus, nisi
 à die consolidationis usufruc-
 tus cum proprietate; sed casus,
 seu declaratio *Azonis* ex isto
text. sumi non potest, ut pro-
 cedat quādo proprietarius age-
 ret contra fructuarium haben-
 tem causam ab ipso, non con-
 tra possessorem, & fructuarius
 esset

esset alius extraneus, ut eo casu conventus possit teneri ad fructus debitos fructuario; quoniam in *text.* verbum nullum de hoc, & lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi.

Nec alia distinctio de fructibus perceptis, vel percipiendis, quoniam nec de illis *text.* facit mentionem; fateor tamen legem generaliter loquentem posse declarari, restringi, vel ampliari per aliam, & sic non ex *text.* fundatur intentio *Ifern.* nec ex Doctoribus distinguentibus. Sed videndum erit si ex aliis juribus declarationes prædictæ de jure procederent.

Secundò allegat *Ifern. ff. de superficie. l. 1. §. quod ait*, ubi pollicetur actio conductori pro superficie à Prætoribus cum distinctione, si ad tempus denegatur; si verò in perpetuum, conceditur in rem actio: deinde sequitur in *text.* alia decisio, ut dominus soli habeat actionem directam pro superficie, qualem habet de solo, & sic illa in rem data superficiario intelligitur de utili, ut in *l. 1. ff. si ager. vectigal. vel emphyt. per.* illa verò competens domino soli est directa in rem actio; & ex ista differentia oritur declaratio *glosæ ibi, vers. in rem*, quæ non probaret intentionem suam, ubi est signum ab impressori-

bus in primo verbo *in rem*; quoniam ibi tantum deciditur superficiario dari, quæ est perpetua concessio in rem actionem, idest utilem, ut *supra* dixi: sed in secundo verbo (*in rem*) deciditur casus, quem *glos.* declarat, datur actio directo domino soli pro superficie, prout datur de solo; ergo potest vindicare superficiem ab extraneo, non obstante, quod alii eandem concesserit, nec ille posset opponere de jure tertii, & sic probatur intentio *Ifern.* ex eo *text. juncta glos.* ponenda in re verbo (*in rem*) licet *glos.* allegat in contrarium *l. fructus in fin. ff. de revendic. & l. indebiti in fin. ff. de condit. indeb.* confimilis in *glos. ff. si ager. vectig. vel emphyt. per.*

Tertiò *Ifern.* allegat *l. loci §. competit ff. si servit. vendic.* ubi qui debet servitutem aliquibus domibus altius non tollendi suas, non prohibetur altius easdem tollere respectu aliarum, respectu quarum ædes liberæ sunt; quasi non possit excipi de jure tertii, quod postremum simile satis dissimile à quæstione nostra; nam ibi erat servitus prædialis restricta ad certas domos, et non potest inferri ad alias, nec jus tertii extenditur de re ad rem, nec de persona ad personam.

Idem *Ifern. in proem. Constit. glos. liquet vers. item dominus nuda*

Oo

pro-

proprietatis, allegat dictum tex.
ff. si ager. vectigal. vers. quod ait
 7 *prætor, ut dominus nudæ pro-*
prietatis vendicat à quolibet
indistinctè, quem citat Lipa-
rul. ad Ifern. de feud. guard. n. 5.
 sed maxima differentia est in-
 ter unum casum, et alium; quo-
 niam ibi quoad fructus certè
 denegatur vendicatio, nisi à
 tempore, quo erit consolida-
 tus ususfructus; & sic non pro-
 bat *text.* sed declaratio *Axonis.*
 Idem *Ifern. in Constit. Regni, Si du-*
bitatio vers. item debet probare de
 8 *jure suo, postquam fundata ef-*
set intentio Regis esse feudum;
 ergo si Rex habet proprietatem,
 debet conventus docere fuisse
 sibi concessum, & sic de jure suo
 excipere, non de alieno: vel
 præscripsisse, & allegat alia ju-
 ra.

Sic *glos. in l. 2. C. de jur. emphyt. in*
fin. verb. item quid si dominus,
 9 *ubi quando non solvitur pen-*
sio à secundo emphyteuta, da-
tur vendicatio. Liparul. autem
de feud. guard. num. 5. dicit, Ifern.
 habuisse à *glos. in d. l. fructus;*
 eandem *glos. citat Ifern. in aliis*
locis de vassall. qui contra Con-
stit. Lotbar. feud. alien. num. 9.
Ifer. de contro. invest. inter dom-
us emptor. n. 3. idem De capit.
Corrad. num. 6. & in cap. Impe-
rialem n. 67. & in prolog. Constit.
verb. liquet, & idem hic num. 3.
 & 5. & Quo tempore miles c. 3.

num. 8. circa fin. & quæ sit prim.
caus. benef. amitt. verb. vendica-
re num. 30.

Glos. in l. indebiti §. si nummi ff. de
cond. indebit. vers. cum re ponit
 10 *quæstionem de proprietario,*
qui indebitè transtulit posses-
sionem, & fructuarius non pos-
sidebat: deinde format aliam
quæstionem, quando quis tra-
didit nudam proprietatem, &
ille, cui fuit tradita, eiecit fru-
ctuarium, an possit condicere
proprietatem, & deinde ea con-
dicta, possit agere negatoria
quoad fructus, & si adversarius
exciperet de usufructu alteri
competenti, non obstaret, quia
de jure tertii, & quoad ipsum
liberam rem habere, allegat
d. text. §. competit, & Axonem,
 & *supra se retulit dixisse in d. l.*
fructus; licet Liparul. ubi supra
dicat glos. figurare casum de
emphyteuta, de quo verbum
nullum, sed de fructuario, in-
ter quos est maxima differen-
tia, licet emphyteuta habeat
usumfructum, sed tamen habet
in perpetuum, & fructuarius
posset esse ad vitā, vel ad tem-
pus. Bart. autem in l. 2. ff. de ex-
cept. rei judic. in princip. vers. &
ut ista materia sic distinguit.
 Primò, quando qui exoipit de ju-
 re tertii successit eidem, & est
 11 *materia. c. is, qui in jus, extr.*
de regul. juris in 6. & l. si tertius
ff. de aqu. plu. arc. aut excipit,
 ut

ut fidejussor, & procedit *l. exceptiones ff. de except.* aut excipit de jure tertii prorsus extranei, & tunc aut est exclusivum juris agentis ipso jure, aut ope exceptionis, aut non excludit, nec elidit, sed partem dimittit.

Primo casu, aut excludit ipso jure, sive velit tertius, sive non, & procedit exceptio. *l. fin. C. de reivindic.* & *l. cum servum cum glos. C. de serv. fugit.* Si verò requiritur voluntas tertii, non potest opponi. *l. 2. cum glos. ff. si ager. vectigal. pe.* & *l. 2. C. de jur. emphyt.* aut non requiritur voluntas expressa, etiam si tertius non contradicat, & potest opponi. *l. 1. ff. eod. de except. reivindic.* & *l. filio præterito ff. de inj. rupto, C. irritum testam.* & *l. 2. §. 1. ff. de doli except. cum glos. l. eleganter ff. de dolo in princ.*

Secundo casu, quando non ipso jure, & tunc quando illud jus tendit ut, aliis profit, potest opponi. *l. si post mortem §. fin. ff. de bon. poss. contra tabul.* secundum declarationem ipsius Bar. ibi: facit *l. ex duobus §. fin.* & *l. et si contra ff. de vulg. substit.* Aut non tendit in beneficium aliorum, & tunc aut resultaret periculum conventi, quia bis solveret, & potest opponi. *d. l. 2. ff. de except. rei judic.* & *l. 3. §. cum extaret ff. de carb. edict.* Aut non incidit in periculum, & non

potest opponi, *l. si quis emptio- nis §. fin. verò C. de præscript. 30. ann. l. qui ex libertis §. testamen- to ff. de bon. poss. secund. tabul. l. militis §. veteranis ff. de milit. te- stam.*

Tertio casu, quando parti dimi- nit, aut est quædam accessio rei, vel personæ, veluti servitu- tes reales, vel personales, ut in usufructu, & non potest oppo- ni. *d. §. competit*, & per notata in *l. fructus ff. de reivindic. in fin.* & *d. §. et si nummi.* Aut est jus de per se; veluti utile dominium emphyteutæ, vel præscriptum, & potest opponi, sicut quando est exclusivum totius, ut no- tatur per glos. in *d. §. sed et si num- mi*, & *d. l. si quis emptio- nis §. 1.*

Angel. in *l. fructus* tenet distin- ctionem de fructibus percipien- dis, quia sequitur dominium; sed de perceptis, secus; cum ista exceptio sit exclusiva funditus juris actoris, & allegat *Butri- car. & Bart.*

Idem Angel. in *d. l. indebiti §. sed et si nummi* notat differentiam ad confusionem *Liparul.* quod in *d. §. competit* servitus altius non tollendi affert aliquam com- moditatem accessoriè; & pro- pterea dominus domus servien- tis habet negatoriam, & adver- sarius non posset allegare servi- tutem debitam tertio, non quod esset personalis, quia erat præ- dialis, & sic realis; sed quia

erat accessoria ; in emphyteuta
verò , quia affect commodita-
tem , tunc potest opponi de ju-
re tertii exclusivo totaliter juris
agentis , sed ratione civilis pos-
sessionis posset agere per inter-
dictum retinendæ possessionis
contra tertium conventum , qui
turbat domitium in sua civili,
nec potest excipere de jure em-
phyteutæ ; & sic satis differt
vindicare dominium utile , quo
caret , & sufficit convento ne-
gare , secus in possessorio ratione
prædicta ,

Angel. in *l. cum servum C. de serv.*
fugit. dicit , distinctionem *Bar.*
in *l. 2. de except. rei judic.* esse
intricatum ,

Cin. tradit ibidem longam distin-
ctionem , de qua non curavit
13 *Bar.* & pro affirmativa. *l. quan-*
diu ff. de bon. liber. ff. de carb. edict.
l. 3. §. cum extaret ff. de testam.
mil. l. militis §. veteranus de se-
cund. tabul. l. qui ex liberis §. te-
stamento.

Innoc. in *cap. dudum extr. de præ-*
sumption. negat etiam ad favo-
14 rem Ecclesiæ , vel fisci. *l. his con-*
sequenter ff. famil. arcisc.

Angel. examinat distinctionem
Barr. quando exceptio compe-
tit , si dominus velit , aliàs se-
15 cus ; quia ante voluntatem do-
mini , illud jus non est in rerum
natura , quod voluit dicere *glo-*
fella in *l. 2. ff. si ager. vectigal. per.*
conjuncta *l. 2. C. de jar. emphyt.*

quando verò non requiritur
voluntas , & sufficit traditio ,
potest opponi. *l. 2. ff. de except.*
rei judic. Ipse verò dat aliam
posse , quando exceptio est ex-
clusiva. *l. fin. ff. de reivendic.* quia
tunc sine actione agit adversa-
rius ,

Pari ratione , quando per exceptio-
nem declaratur jus agendi non
venisse aliud tempore distin-
ctionis , *Bart.* quando jus tertii
est ordinatum , & alii expres-
sum , tunc excipi , *ff. de contra-*
tabul. l. si post mortem in fin. aliàs
secus , quod reprobatur *Angel.* nam
non erat jus tertii , sed suum
quæsitum ,

Tertio , quando conventus incide-
ret in periculum , si non exci-
peret. *d. l. quandiu* , & *d. l. 2.*
aliàs non excipitur. *l. si quis em-*
ptionis §. fin. verò C. de præscript.
30. ann. quod *Angel.* reprobatur
quando ibi non de jure tertii , &
melius probatur §. *competit.*

Angel. distinguit affirmative , quā-
do exceptio est exclusiva actio-
nis , procedit *l. fin. C. de reiven-*
dic. vel quando dies non venit ,
quia excluditur exercitiū actio-
nis , & procedit *l. 2.* Item quan-
do magnum periculum , & pro-
cedit §. *cum extaret* , & quando
in totum , vel pro parte , respec-
tively .

Si verò non excluditur , nisi per
modum exceptionis , quia an-
tequam deducatur in esse , & in
actu

actu per eum , cui competit,
non proficit , quia non est in
rerum natura.

Jason verò in §. *sed et si nummi*, re-
lata distinctione *Barr.* & alio-
rum Doctorum, quod exceptio
16 servitutis competens tertio,
non potest opponi , quia est
jus accessorium rei , vel perso-
næ ; secus si esset jus stans de
per se. Item in *princ.* facit dif-
ferentiam ex *glos. de jure em-
phyteutico* ab usufructu ; sed
in articulo de emphyteuta, ut
quando de facto occupatur, non
possit domino excipi de utili
dominio, vel præscripto , sed
dicit contrarium stare opinio-
nem *glos.* & communem DD.
sententiam , quod utile domi-
nium donec durat, etiam quod
res sit occupata de facto, expel-
lit agentem .

Sicut è contra, si cessaret à solutio-
ne Canonis, & ob id possit præ-
tendi devolutio, non possit op-
poni de jure devolutionis com-
petente tertio , ex *glos. l. 2. ff. si
ager. vectigal. Bal. in l. qui rem
C. de Sacros. Eccles. & in l. solen-
ni C. de reivendic.*

Bart. in §. *sed si nummi* distinguit,
quando competit ipso jure, vel
17 ope exceptionis, sed se remittit
ad dicta in *l. 2. ff. de except. rei
judic.* sed quando respectu com-
moditatis , & tunc , aut est ac-
cessorium , & non prodest, sed
simpliciter sic, ut in emphy-

teusi , sicut quando excludit
totum jus, ut *l. 1. C. de reivendic.*
Bald. in d. §. *sed si nummi*, post ali-
quas objectiones *num. 5.* conclu-
dit, quando jus tertii est reale,
18 potest ab alio opponi , cum
prohibet fundari intentionem
agentis ; quia tunc est magis
negatio, quam exceptio: sed si
non continet defectum funda-
menti, non potest opponi, &
procedit §. *competit* , etiam si
tertius, cui competeret jus con-
sentiret, nisi cederet. *ff. de com-
pensat. l. in rem §. fin.* Et an ter-
tius possit se opponere, distin-
guit, si judicium tangit ipsum,
vel non .

De eodē brocardo plura *Loffred. de
libell. in qa. Sabatina tit. x. Petr.*

19 *Jacob. Gall. in pract. rubr. de act.
in rem. Papiens. in pract. de forma
libelli in actione negatoria , &
Addentes plura cumulant.*

Ifern. de feud. guard. num. 26. ponit
alium casum de feudo Castal-
20 diæ, ut duret per annum, quo
elapso potest dominus revoca-
re , eoque moroso revocabit fi-
scus; & si erit controversia, an
tempus revocandi erit decur-
sum, vel non , hoc non potest
obicere ille Castaldus, quia es-
set opponere de jure tertii, ad
quod allegat d. §. *competit*, & *glos.
in d. l. fructus* , & eandem *l. 1.
§. quod ait*, & sic apertè in com-
mento nostro est defectus lite-
ræ, quia allegat *glos. non text.*

Ifern.

Ifern. quo tempor. mil. cap. 3. num. 8.
circa fin. vers. hoc ultimum, in
 proposita ibi quæstione, si feu-
 dū devolvitur ipso jure per fel-
 loniam, & quando requiritur
 sententia, si habet hæredem,
 vel non vassallus culposus, fi-
 scus apprehendet possessionem,
 antequam alius; si verò fuerit
 apprehensa per alium, tunc vin-
 dicabit contra alium, etiam vi-
 vente feudatario, & conventus
 non posset excipere de jure ter-
 tii, scilicet vassalli: ad quod al-
 legat *glos. in d. l. fructus*, & in
d. §. quod ait,

Ifern. quæ sit prim. caus. benef. amitt.
n. 30. vers. vendicat dicit bre-
 viter, si commissa culpa non
 egit dominus contra vassallum,
 nec contra filium; post longam
 discussionem concludit, quod
 vendicat, et si excipiet de infeu-
 datione, replicabit, quod com-
 misit culpam, & nil aliud di-
 cit, sed videtur casus punctua-
 lis,

*Ifern. de contro. inter domin. & em-
 ptor. n. 3.* in quæstione, an vendi-
 to feudo sine assensu, ignoran-
 te emptore esse feudum, possit
 dominus vindicare, in discursu
 dicit, *vers. sed qualiter* non
 posse excipere de jure alterius,
 quod eidem infeudavit, & alle-
 gat. *ff. de superfic. & d. l. fructus*,
 & licet causam ab eodem, quo
 casu licet uti jure sui Authoris,
 quia tamen deliquit alienando

sine assensu, non proficiet ex-
 ceptio,

*Ifern. de capit. Corrad. num. 6. §. præ-
 terea* ponit de alienatione sine
 assensu, ut possit revocari non
 obstante præscriptione, ut non
 loquatur de longissima, utrum vi-
 vente vassallo alienatore domi-
 nus vendicat, dicit, quod sic
 contra possessorem, qui non ex-
 cipiet de jure vassalli, *d. l. fructus*,
 ubi dicit se dixisse fortè, quæ-
 dam ejus nota est, nam non est
 memoria legisse jura civilia, sed
 hic contradicit præcedenti, ubi
 quis juvatur jure sui Authoris;
 posset tamen eodem modo re-
 plicari, quia deliquit.

Ifern. in cap. Imperialem num. 67.
 quando constat esse feudum,
 Rex vendicat etiam ex directo
 dominio, & possessor non exci-
 piet, quod alii dedit in feudum;
 quia esset de jure tertii, & alle-
 gat eadem jura,

Ifern. in prolog. verb. liquet eodem
 modo arguit,

C A P U T XXVIII.

Ad verba *Ifern. num. 3. vers. item*
contra illum,

S U M M A R I U M.

1. Dominus non potest agere actio-
 ne personali contra tertium,
 cum quo non contraxit, ob ser-
 vitium non præstitum.

2. Do-

- 2 Dominus posset replicare esse exceptionem de jure tertii.
- 3 Dominus posset vendicare feudum à subinfeudato, & quomodo?
- 4 Lit. comment. Ifern. melius corrigitur à Liparul. quam à Loffred.
- 5 Explicatur Glos. Ioann. allegata per Ifern.
- 6 Explicatio jurium allegat. per Jo: in d. Glos.
- 7 Quando reviviscant primæva jura, remissivè.
- 8 Dominium esse & non esse translatum, differt.
- 9 Adducuntur Authores remissivè.

Ostquam supra cō-
cluserat, dominū
contrā infeudatū
non posse vendi-
care feudum ob
servitium nō prę-

- 1 stitum, sed condicere: deinde transgressus fuit ad aliam quæ-
stionem, quando agit ex ea-
dem causa contrā tertium, cui
non concessit in feudum: &
concludit non posse condicere,
quia cum eo non contraxit, sed
- 2 posse vendicare: & si ille ter-
tius exciperet, quod alii con-
cesserit, posse replicare, excep-
tionem illam esse de jure tertii, &
non admittendam. Quod quo-
modo intelligendum esset *supra*
- 3 declaravi. Nunc in isto *vers.*
transit ad aliam tertiam quæ-

stionem, quando ageret contrā
tertium subinfeudatum à suo
feudatario, figurando casum, si
servitium non præstaret, con-
cluditque posse vendicare, ei-
que replicare (si exciperet, quod
alii concessit) de non servata
fide; quia frangenti fidem, &c.
ad quod allegat glos. Jo: *antiqui*
glossatoris, relati per *Accurs.* in
l. 2. C. de j. empbyt. in fin. magni.
Glossator. *in penult. qu. seu con-*
clus. sequē remittit ad dicta per
se ipsum in §. *si quis de manso,*
supra. De controu. invest. Quæ li-
tera corrupta diceret, supra. Quæ
success. feud. dar. tenean. quam
bene emendat *Liparul. hic,*
quod etiam *Ifern.* dixerat in si-
mili, infra *De capit. Corrad. n. 10.*
& *1. r. in §. præterea.*

- Aliud etiam circa literam notan-
dum est, de quo senserit *Ifern.*
- 4 *hic,* non præstitisse servitium,
primum infeudatum, prout
intelligit *Loffred.* in paraphrasi
hic, vel de subinfeudato, secun-
dum *Liparul.* etiam *hic,* qui
considerat sequentem casum,
quando iterum incipit tracta-
re contra infeudatum: & qui-
dem puto veriorē *Liparul.*
sententiam, sed ex alio argu-
mento; quia *Ifern.* fundat in-
tentionem ex sententia Jo: in
materia emphyteusis, ubi fi-
gurat casum de primo emphy-
teuta cessante solvere censum,
& *Ifern.* allegat exemplum Jo:
in

in simili : ergo dicendum est de primo infeudato , qui cessaverat solvere. Videndum est, si exemplum Jo: bene procedit de jure , deinde si bene applicatur ad punctum feudi.

Jo: ergo dicit : si emphyteuta, qui subcōcessit cessaret solvere censum , dominus potest vindicare à secundo ; & quamvis aliqui tenuerint competere conditionem ex lege ; tamen ipse tenet posse vindicare ; & si exciperet , quod alii concessit, replicabit, quod non adimplevit primus emphyteuta , ex regula frangenti fidem , &c. allegat *l. secunda Cod. de pactis la 2.* & *l. etsi ususfructus nomine ff. de usufruct. quem caus.*

In *l. cum proponas 2.* deciditur, nudum pactum non producere actionem , sed exceptionem possidenti ex causa nudæ transactionis sine stipulatione , In secundo vero responso dicitur posse agi ex primeva actione, & si conventus allegaret transactionem posse replicari , adversarium non servasse fidem ; nam recusavit adimplere ex parte sua , & sic frangenti fidem fides frangatur eidem, ad quod *glos.* plura allegat pro, & contra .

In *l. etsi ususfructus nomine* deciditur , hæredem posse vindicare bona , quorum defunctus ususfructum legaverat, & ip-

se tradiderat sine cautione ; & si usufructuarius exciperet de legato ususfructus , replicabit hæres , quod non cessit , & sic concordat cum opinione Jo:

Sed videndum esset primo , si Jo: probat intentionem suam ex dictis juribus , & deinde si proficit exemplum Jo: ad casum propositum per *Ifern.* Textus igitur in *l. cum proponas* decidit ex contractu innominato non dari actionem actori , sed reo convento exceptionem , At in secundo responso decidit , non dari exceptionem reo convento, quando allegat contractum, quem ipse ex parte sua non adimplevit : ea ratione dicit *glos.* quia frangenti fidem, fides frangatur eidem , & citat multa jura , & *Addentes* ad *Bart.* ibi adducendo fallentias .

Sed *text.* in *l. cum motu C. de transact.* dicit , dari actionem præscriptis verbis , etiam non sequuta observantia , & sic non esset necessaria illa exceptio, frangenti fidem, &c. Ibi *glos.* & *Bart.* conantur solvere contrarietatem, quando actio semel extincta reviviscit per inobservantiam partium . Quando actio liquida esset , & criminalis, & quando adest pactum in novo contractu reservativo priorum jurium , non est materia nostra. Sed ut applicemus ad questionem , quando præcessit transactio

etio nudo pacto, & non adimpletur ex una parte: si altera potest agere ex primis juribus. Et adversarius allegando contractum non adimpletum, procederet argumentum; quia præsupposita transactione nuda, dominium non erat translatum, & per consequens residebat penes primum, qui potest agere ex suo dominio, vel jure: cui si exciperet, posset replicari, & ille *text.* non haberet difficultatem, neque alter in contrarium allegatus. Sed in casu emphyteusis dominium esset translatum, & non video quomodo posset agere sine dominio, ut locus esse possit exceptioni, & replicationi. Hoc ex eadem, & majori ratione minus in feudo proficeret.

In *let si usufructus nomine*, etiam per traditionem rei videbatur effectus dominus usufructus usufructuarius; idcirco, neque proprietarius posset agere, nec esset necessaria exceptio, vel replicatio cautionis non præstitæ, nisi dicamus ibi tradidisse usufructus nomine, qui de sui natura requirit cautionem, ut quid antecedens, quæ, cum non fuerit præstita, deficit adimplementum, & per consequens non erat effectus dominus, & poterat proprietarius vindicare: cujus contrarium est in emphyteusi, vel feudo; quia licet

videatur dari sub conditione, vel causa, vel modo, ut serviat, vel solvat; nihilominus plurimum differunt, quid requiri à principio, vel ex post facto, ut dixi in *allegat.* 31. pro Collegio, & sic, præsupposito dominio translato, non esset locus vindicationi, quod idem *Ifern.* tenuit *supra* contra infeudatum, de quo *infra* iterum tractat.

De subinfeudato non teneri actione personali, quia non contraxit, latè *Camer. in cap. Imperialem fol. 75.* De eodem, quod neque reali. *Frecc. de subf. 3. auth. latè in princ. n. 4. & infra n. 16. & num. 35. & in 5. author. Sard. decis. 31.* contra quos scripserunt DD. Galli. *De Pont. de potest. Proreg. tit. 4. de regal. imposit. num. 9. usque ad 14. Franck. decis. 111.*

C A P U T XXIX.

Ifern. num. 4. vers. in secunda summa usque ad vers. si autem ipso jure.

S U M M A R I U M.

- 1 *Author reassumit quinque dicta Ifern.*
- 2 *Iser. refert distinctionem Odofr.*
- 3 *Arguit contra eundem.*
- 4 *Explicatio verborum Ifern.*
- 5 *Ifern. declaratur.*

Pp

6 In-

- 6 *Intellectus l. 1. C. de don. quæ sub mod.*
- 7 *Mos loquendi Tribonian.*
- 8 *Expositio gl. in d. l. 1.*
- 9 *Argumentum contra gl.*
- 10 *Opinio Ricc. & aliorum.*
- 11 *Intellectus Ifern.*
- 12 *Qui sentit retransire dominium ministerio legis.*
- 13 *Dominium quomodo intelligatur?*
- 14 *Dominium quando ceperit dici directum?*
- 15 *Dominium diversimode acquiritur de jure gentium, & de jure civili.*
- 16 *Utile tripliciter ponderatur, & quomodo? cum exemplis.*
- 17 *Opinio Ifern.*

icit quinque dicta.

Primò refert opinionem Odofred. ut detur condictio, & vendicatio.

Secundò *vers. tunc*

videtur ob stare, arguit contra Odofred. de incompatibilitate, & contrarietate actionum.

Tertiò solvit argumentum suprà sumptum de l. 1. C. de donat. quæ sub mod.

Quartò *vers. utilis*, declarat quid sit utilis vendicatio.

Quintò *vers. veriùs ergo videtur*, infert non dari vendicationem. Videamus quomodo probatur intentio Ifern.

In primo dicto refert Odofred. in

summ. in tit. Per quas action. revoc. feud. ubi dicit id, ad quod ab Ifern. allegatur, quod condicit, vel fortè vendicat, & allegat, sed neminem se tantum in tit. Quæ jura consequatur vassallus. Et hoc tantum addit Odofred. quod si excipiet vassallus de infeudatione, replicabit, utile esse deperditum, vel venire dependendum per sententiam, & sic replicatio non respicit vendicationem, sed conditionem ob causam; & idè Odofred. dicit fortè vendicat, & licet hic Ifern. arguat contra Odofred. tamen ipse dicit in c. 3. quo tempor. mil. num. 8. quod distinctio sua est eadem cum distinctione dictæ secundæ summæ, ut quando ipso jure, vel per sententiam, ut infra in discursu.

Secundum dictum: nunc arguit contra Odofred. hoc modo dicendo:

3 do: *Dominium intelligitur de directo.* ff. de eviction. l. minor §. 1. & ff. si ager vectigal. l. 1. §. 1. In utroque loco probatur intentio Ifern. in glos. quæ incipit l. minor. in specie decidit ex illo text. quod qui succumbit in dominio, potest agere ex publiciana; quia agit vigore domini, intelligitur de directo, & ff. si ager vectigal. dicit text. quod conductor ad longum tempus, licet dominus non fiat, habet utilem vendicationem, subdit glos.

4 *glos. directo*, & sic dum J. C. dicit *dominium*, intelligitur de directo, subdit *Ifern. hoc directum est penes dominum infendantem*; ergo quomodo vendicat, si condicit, cum hoc non sit, nisi in fine? hoc argumentum *Ifer.* videtur imperfectum; quia dicendo *dominium*, intelligitur de directo, hoc est apud dominum; ergo quomodo vendicat, non videtur concludere, quia nihil sequitur ex hoc; sed vult dicere *Ifern.* datur *dominium directum*, & ad ejus differentiam datur *dominiū utile*: *directum*, quod per exercitium appellatur, remanet apud dominum, utile transit in vassallum, & ut reacquiratur, datur *condictio ob causam*, ut dicit *text.* ergo dicit *Ifern.* præsupponit esse translatum, adeo quod est necessaria *condictio*; ergo quomodo vendicat, cum hoc condicere, & vendicare sit in fure? ut *suprà* declaravimus; quia *vendicatio* præsupponit actorem esse dominum, *condictio* verò, ut efficiatur dominus, qui si est per prius, amplius esse non potest, vel esse, & non esse dominum eodem tempore, est impossibile. Diximus causam limitationis in fure in præcedenti, & sic argumentum *Ifern.* est concludens.

Tertium dictum: sed quia *suprà* arguit de l. 1. C. de donat. quæ sub

5 *mod. ubi datur condictio, & vendicatio*, & sic videbatur permissus concursus istarum actionum; ideo *Ifern.* in hoc tertio dicto conatur solvere objectionem ex illo *text.* dicens, quod per d. l. 1. datur utilis in rem; quia *directum* erat apud donatarium, & ex pacti defectu non retransibat sine traditione, vel retractatione. C. de condict. ob causam. l. ea lege, & l. cum te C. de pactis inter emptor. & vendit. benè concurrit utilis cum *condictione*; quia non condicit rem suam, cujus est *directo* dominus, & sic non obstat l. fin. ff. de usufruct. quem caus.

Dicta l. 1. habet varios intellectus, quia aliqui putabant pro-
6 cedere in donatione sub conditione: quos refert, sed non sequitur *Odofred. ibi*, & communis opinio est, ut procedat in modo, qui quomodo concipiat per *glos. ibi*, & in cap. verum extr. de condict. appof. & dixi in mea allegat. 35. Communiter habetur esse favore alimentorū, ut repetit *text. ibi* (hoc casu) sed non dari contrarias actiones, dicit *Petrus, ibi*, favore alimentorum, sed dari utilem ultra *condictionem*, & non cessat *condictio* de jure communi per specialem *vendicationem* per legem illam specialem: notatur *Salic.* sed ante omnia videtur ob stare litera illius *text.*

P p 2 quæ

quæ dicit dari vendicationem ad restitutionem pristini dominii , Certè dicendo *vendicationem dominii* est impropria locutio , quoniam non vendicatur , cum consistat in jure , sed res . Item quia dicit ad restitutionem pristini dominii dari vendicationem , restitutio præsupponit ablationem , & sic non procedit vendicatio ; item *pristini* denotat factum præcedens , & sic de præsentis non habere dominium , & minus competere vendicationem . Præterea argumentum de contrarietate actionum est evidens contra *l. 1. C. si servus extero* . ubi expresse denegatur concursus contrariarum actionum .

Ad primam difficultatem datur solutio , quod mos Tribonianus sit , loqui improprie , & *vendicari dominium* , dixit , *Institut. de action. in 1. divis.* ubi glos. solvit , idest *rem ratione dominii* , quod intelligit , ibi Imperator , ut nedum detur condictio , sed etiam utilis vendicatio .

Gl. ibi solvit , dari ad diversa , nam non ad directum dominium , sed ad utile , quod retransit sine traditione , & contrarias non dari , quia una ad dominium , alia ad possessionem . Sed quo probatur intentio sua , & quæ ad rem , & quæ ad possessionem , non explicat : est verum , quod *Odofred.* ibi declarat , ut condi-

ctio detur causa possessionis , & vendicatio causa dominii utilis , cum quibus concordat *Isern. in cap. 1. de content. inter dom. & emptor* , ubi dicit , quod *l. 1. dat* condictionem ad possessionem , & sic cessat contrarietas , & *Petr.* dicit , dari etiam respectu pleni dominii , *l. indebiti §. sed et si nummi ff. de condict. indeb.* ubi datur condictio ob causam ad possessionem , quando fuit indebitè tradita possessio .

Sed hæc expositio non videtur congrua , quoniam ibi datur condictio ad possessionem , quia indebitè fuit tradita ; sed hic fuit tradita debitè ex contractu donationis ; præterea si datur condictio , ut retradat , prout est natura ipsius ; ergo ante retraditionem legitimè , & debitè possidet , & si daretur condictio ad possessionem , vendicatio ad quid serviret ? quoad directum esset inutilis , cum sit penes donatarium , & utile , quod retransit ex specialitate illius legis est penes donatorem , & sic daretur ad rem , seu possessionem rei ,

Ricc. magister *Salic.* dicebat , quod sicut condictio suspendit substantiam dominii , ita modus suspendit effectum ipsius , ideo procedit *d. l. 1.*

Odofred. dicit , quod fuit sub conditione non sub modo : sed ipse non sequitur opinionem eorum ,

rum, quoniam *text.* dicit, *no-
certam*, quo verbo concipitur
modus, & conditio per ver-
bum *si*.

Ifern. dicit, quod fuit sub modo,
qui venit resolvendus in con-
ditionem in § *porrò n. 27. quæ sit
prim. caus.* idè condicit, & ven-
dicat, & *infra num. 40.* dicit,

I quod conditio, & modus equi-
parantur in regressu, *l. 1. C. de
donat. quæ sub modo, vel condit.
legata, & fideicom. relinq.* ubi
dicit, quod modus pro condi-
tione observari debet, ibique
glos. facit hanc propositionem:
sed intelligitur quoad effectum;
*quia rescinditur dispositio eo non
impleto*; et in effectu legata-
rius debet observare modum,
sicut conditionem, sed in actu
acquisitionis est unus suspen-
sivus, alius est acquisitivus;
sed *Salic.* dat doctrinam, ut
triplici modo fiat. Primò su-
sponsivè ante acquisitionem,
et hoc efficit conditio. Secun-
dò resolvitivè, ut per pactum
adjectionis in diem, puta ut res
sit inempta. Tertiò obligativè
ad resolvendum, ut in mo-
do do, ut facias, vel des, non se-
quuto adimplemento, datur
condictio, ut det, vel faciat,
idèst resolvat contractum, &
retradat dominium.

Ergo cum in casu *d. l. 1.* sit transla-
tum dominium per donatio-
nem, et per non adimplemen-

tum modi, tenetur donatarius
nedum adimplere per actionē
præscriptis verbis, sed etiam
resolvere donationem, et retra-
dere, hocque fit per condictio-
nem, unde est ergo, quod da-
tur vendicatio utilis: qua de re
datur condictio illius *text.* ad
possessionem.

Ifern. hic videtur innuere, et fun-
dare per non adimplementum

12 retransfire utile dominium à
donatario in donatorem facto
juris, et ministerio legis: cujus
ratione datur vendicatio, quod
est speciale illius legis, sed dire-
ctum non retransfire sine tradi-
tione, quod quomodo fiat, vi-
deamus: quo declarato sequitur
videre, ad quid detur condictio
ob causam ad possessionem, si
vendicatio nil aliud operatur,
maximè recuperata possessione
non recuperat dominium, et
vendicatio utilis esset inutilis.

Dominium in jure non reperitur
distinctum, sed simpliciter ac-
13 cipitur pro pleno dominio:
quod acquiritur jure gentium,
vel civili. *l. in rem ff. de rei ven-
dic.*

Dominium directum cepit sic ap-
pellari, postquam fuit cognita
14 sectio domini; quia cum do-
minus cepit constituere servi-
tutem, deinde usufructum,
postea locationem perpetuam,
emphytesim, superficiem, et
demum feudum, ceperunt DD.

appel-

appellare directum, quia reperitur mentio de directa vendicatione, & de utili rei venditione, ut in *l. 1. ff. si ager vectigal.* & *l. 1. ff. de superfic. §. quod autem ait*, ubi DD. notant. Sicque videndum est nedum de hac sectione domini, vel quasi, sed de transitu, & retransitu domini, ut dixi in 1. *part. repetit. feudal.*

Dominium igitur acquiritur, & transfertur traditione jure gentium, & jure civili, usucapionibus, & similibus, ut in *l. traditionibus C. de pact.* vel his, quæ loco traditionis habentur, ut ibi notatur, ut precario, & sic facto domini.

Secundo dominium transfertur facto adversarii, & per usucapionem, quæ est loco traditionis, & per præscriptionem longi, vel longissimi temporis, quibus assistit lex in aliquibus; quia usucapione mobiliū transfertur directum ob bonam fidem, & favore publico, ne bona mobilia sine domino marcescant, & sic plenum dominium usucapitur.

Secundò præscriptione longissimi temporis, quæ est odiosa in odium negligentis, quando sine bona fide, sed solo titulo de jure civili, & quandiu possidet, habet tantum exceptionem, non actionem, nec utile, nec directum: quando ve-

ro hæc est sine titulo, sed cum bona fide, ut aliquid operetur bona fides, habet utile dominium, sed non contra dominum, nisi cum vi spoliasset.

Tertiò, præscriptione longi temporis, cum titulo, & bona fide acquiritur utile dominium, quod præfertur directo, cum sit partim odiosa, partim favorabilis: habetur in *l. si quis emptionis Cod. de præscript. 30. vel 40. ann.*

Item acquiritur quasi dominium, quando cum titulo, & bona fide quis possidet, sed hucusque non est completa præscriptio, & datur publiciana contra turbatorem, vel spoliatorem, aut possessorem, sed non contra dominum, ut in *tit. ff. de public.*

Transfertur ministerio legis dominium, ut in donatione Principis, & donatione Ecclesiæ, *l. fin. C. de Sacros. Eccles.* favore ultimæ voluntatis, *l. 2. C. comm. de leg.*

Et quia dominium utile consideratur tripliciter,

Primò, quando opponitur directo, cui non est contrarium, sed distinctum, ut in emphyteuta, superficario, conductore ad longum tempus, & feudatario, tunc utile præfertur directo in materia utilis, & directum utili in materia jurium dominicalium.

Se-

Secundò utile contrarium directo,
ut in casu præscriptionis.

Tertiò utile conforme, & simile
directo, ut in cessione.

Sub quibus regulis regulatur ser-
vitus, & ususfructus, in quibus
potest dari assimilatio.

Hiscæ cognitæ, oportet videre de
retransitu dominii utilis, et di-
recti.

Et ut sicut transit factio hominis,
itâ factio ejusdem retransit, ut
in pacto adjectionis in diem, et
l. commissoriae, et *l. si quis sub
hac lege ff. de reivendic.* et *l. si
quis sub hoc pacto ff. de contrab.
empt. cum similibus.*

Pariter, et ministerio legis, ut in
dote. *l. in rebus C. de jure dot.* fa-
vore ultimæ voluntatis, ut in
l. qui mortis, et *l. si mortis ff. de
donat. caus. mort.* et in *d. l. i. C. de
donat. quæ sub mod.* quando in
primo casu donat. ob caus. peni-
tet, vel cõvalescit, et in casu do-
nationis, quæ sub modo, quan-
do non implet donatarius, et
tunc retransit utile dominium
sine traditione directum non
retransit in hac fictione juris.

Ergo meritò datur utilis vendi-
catio ratione utilis dominii re-
translati ministerio legis, et
sic non est necessaria conditio,
nisi pro directo, et conditio
pro possessione avocanda; quæ
licet fuit debitè tradita, per re-
transitum utilis dominii, in-
debitè detinetur, et sic con-

gruit conditio contra possessio-
rem donatarium, et datur ven-
dicatio contra tertium posses-
sorem, hocque est speciale illius
legis, idèò repetit *hoc casu*.

Infert *Isern.* non applicari ad ca-
sum feudi, in quo retinetur
17 directum, transfertur utile per
culpam, non potest fieri hæc
retranslatio utilis; quia nihil
remaneret penes feudatarium,
et non datur utile utilis, et sic
si non retransit utile sine tra-
ditione, perneceffe datur con-
ditio, et non vendicatio.

Ex quibus infert, quod standum
est literæ, quæ dicit, quod con-
ditio, ergo non vendicat.

C A P U T XXX.

*Isern. vers. si autem ipso jure usque
ad vers. hæc rectè dicuntur.*

S U M M A R I U M.

- 1 *Feudum amissum per senten-
tiam condicitur: quando verò
ipso jure vindicatur?*
- 2 *Vindicatio quando militet?*
- 3 *Dominium traditione transfer-
tur, & retraditione retrans-
fertur.*
- 4 *Quando ipso jure retransfertur
non indiget retraditione.*
- 5 *Dominium utile retranslatum
per legem, redit suæ formæ.*
- 6 *Et facile redit ad pristinam na-
turam.*

- 7 *Dominium utile retranslatum in dominum , dicitur potius non deperditum , quam de novo quæsitum .*
- 8 *Dominium utile , in casu amissionis feudi , dicitur potius accrescere , quam de novo acquiri .*
- 9 *Intellectus l. si liber homo §. Titius ff. de hæred. instit.*
- 10 *Intellectus l. si tu ex parte ff. eod.*
- 11 *Intellectus l. si ære , & l. peculium ff. de pecul.*
- 12 *Intellectus l. 2. §. si duo ff. de bon. poss. secundum tab.*
- 13 *Intellectus l. Papinianus ff. ad Trebell.*
- 14 *Intellectus l. hæres.*
- 15 *Ifern. arguit ex dd. juribus , quod sit reunio , non acquisitio .*
- 16 *Feuda sunt de publico .*
- 17 *Feudum successu militiæ .*
- 18 *Feudum ex munificentia Principis de facili redit ad pristinum .*
- 19 *Intellectus l. filium ff. liber. & posthum.*
- 20 *Intellectus l. si unus §. quod in specie ff. de pact.*
- 21 *Intellectus l. si voluntate §. final. ff. quibus mod. pignus , vel hypoth. solv.*
- 22 *Intellectus l. qui ex liberis §. testamento ff. de bon. poss. secundum tab.*
- 23 *Intellectus l. i. §. si his qu. bona.*
- 24 *Intellectus l. quod dicitur ff. de impens. in reb. dotalib. fact.*

Up̄ra fecit distinctionem , si feudū veniret amittendum per sententiam , tunc nō competere ven-

- 1 dicatio , sed condictio ; quia adhuc dominium non est retranslatum ; sed si ipso jure esset deperditum , tunc multominus vendicaret , & condiceret ; sed vendicaret tantum : & retinet primos terminos quæstionis supra propositæ , si utraque actio competit , sed præsupponit competere vendicationem , quam daret dominium retranslatum ipso jure ; reddit
- 2 rationem , quia illud utile vassalli reconsolidabitur sine nova incorporatione , vel apprehensione , in quibus verbis præsupponit , ut sicut dominium non transfertur , nisi traditione . *l. traditionibus C. de pactis , et §. traditionibus in fin. Quid sit invest.* ubi ipse notat , sic quando est translatum , non retransfire sine nova apprehensione , & incorporatione ; & quia lex
- 3 quando disponit , ut ipso jure retransseat , non requiritur nova apprehensio , ad quod probandum allegat multa jura .
- 4

Primò reddit rationem , utile reddere suæ formæ , potius quam de novo acquiri in *vers. illa evidenti ratione* .

Secundò addit rationem per exemplum ,

6 plūm , quia facilius revertitur
ad pristinū , & primum jus
in vers. & facilius.

Tertio corroborat alio exemplo,
quia potius non amittit domi-
7 nus , quam de novo acquirit
vers. nec domino acquiri.

Quarto addit aliud exemplum ,
quia potius accrescit rei , quam
8 fiat nova acquisitio , ideo non
requiritur apprehensio .

Ad primum dictum allegat argu-
mentum *l. si liber homo §. Ti-*
9 *tius ex semisse ff. de hered. instit.*
qui tex. & sequentes sunt ex *gl.*
in *Const. Regn. Si dubitatio*, pro-
ut advertit hic *Liparul.*

In *d. §. Titius ex semisse* dicitur,
fuisse institutum Titium ex se-
misse purè, Sejum ex quadrante,
& eundem Titium ex alio qua-
drante sub conditione , si ca-
pitulum ascenderet : penden-
te conditione adiit ex semisse,
postea paruit conditioni . De-
ciditur in quadrante esse hære-
dem sine alia additione ; quia
jam ex additione semissis erat
effectus hæres ; & sic portio il-
lius quartæ partis accrescit por-
tioni ex semisse : unde cum
à principio dominus habuerit
plenum dominium directum ,
& utile , & illud utile conces-
sum defertur ipso jure per le-
gem , quando facit culpam , il-
lud utile accrescit directo sine
alia incorporatione , sicut por-
tio relicta sub conditione ac-

crescit portioni sine alia adi-
tione.

In *l. si tu ex parte ff. de acquir. hæ-*
red. dicit , institutum ex parte
10 sexta sub conditione , & sub-
stituto purè instituto ex se-
misse , si institutus repudiat ;
& substitutus adit hæredita-
tem , eaque adita purificatur
conditio in sexta , sine nova
additione ; quia jam una aditio
sufficit : sicque cum sit directus
dominus , si ex culpa lex de-
fert utile , illud acquirit sine
alia apprehensione in portio-
ne delata . Quorum jurium
datur concordantia ad *l. si so-*
lus , ut ll. intelligantur in por-
tionibus delatis , & quando ju-
re accrescendi postea compe-
tunt .

In *l. peculium §. si ære ff. de pecul.*
si peculium esset oppressum ere
11 alieno ejusdem domini , tamen
idē peculium est , cumq; domi-
nus remittit debitum , vel alius
supplet , non est necessaria no-
va concessio domini ; & sic si
utile est translatum , tamen ad-
huc ipse remanet dominus : &
si utile retransit ipso jure , non
est necessaria alia apprehensio ,
ibique *glos.* & *DD.* tractant ar-
ticulum , si feudo devoluto ob
culpam , ea remissa dicatur an-
tiquum vel novum , de qua
quæstione *infra* dicemus ad
partes , licet hoc non videat-
ur congruere ad argumen-

Qq tum

tum de apprehensione,

In l. 2, §. si duo ff. de bon. poss. secund. tabul. est text. similis, ubi fit
 12 eadem decisio, quæ fit in hæreditate adeunda, qui æquivocatur ad bonorum possessionem de jure prætorio juxta voluntatem defuncti ex testamento, non acquirit, si non adit bonorum possessionem, sicut non acquirit, qui non adiit hæreditatem, vel gerat se pro hærede, l. gerit ff. de acquir. hæred. dubium ergo illius legis erat; quia erant tres instituti pro æquis portionibus, & tertius erat substitutus secundo. Primus adiit, & sic obtinuit bonorum possessionem; interea secundus noluit adire, & sic per vulgarem portio ejus cessit tertio, qui erat substitutus, at iste tertius pariter recusavit: & sic omnes portiones accrescunt primo. Dubium fuit, si erat necessaria aditio istarum partium. Dicitur non esse, quia jam adierat pro parte, cui reliquæ accrescunt. Sicut portio hæreditatis accrescit portioni, ita bonorum possessio; ergo intelligit Ifern. sicut pars bonorum possessionis accrescit portioni sine alia aditione, ita utile dominium est pars pleni, & quando retransit ipso jure accrescit directo, & pro illius acquisitione non est necessaria aditio nova, quia sufficit, quod esset do-

minus per prius. Quod exemplum proficit, quia respicit factum hominis,

L. Papinianus ff. ad Trebel. disponit, eum, cui ex fideicommissio facta est restitutio, non indigere, ut cogat eundem gravatum adire, & restituere portionem alteram, quæ accrevit: & gl. declarat quādo portio accrescit portioni; secus in usufructu, cujus pars accrescit personæ; idēd extinguitur servitus extincta persona, & judicatum non officit. l. tandem §. qui partem ff. de except. rei judic. In illo probatur mens Ifern. ut non sit necessaria aditio, quando pars accrescit portioni, non personæ, & sic supra glos. in Constit. Si dubitatio, quæ allegat exemplum de usufructu, congruit eadem ratione, & sic portio domini accrescit directo sine alia apprehensione.

L. si hæres institutus, continet aliū casum, puta fuisse institutū Secundo, & gravatum restituere Titio, post certum tēpus, ut restituantur eidem hæredi, dicit adveniente tempore non esse necessariam cessionem, & restitutionem; quia à principio hæres gravatus qui restituit, retinet directas actiones, & cedendo transtulit utiles, ut in l. 1. ff. de hæred. vel act. vend. & in l. 3. C. de novat. cum igitur habeat directas actiones, utiles

re-

retranseunt adveniente tempore sine alio facto hominis; ergo si quis habet directum dominium feudi, & utile retransit per culpam ipso jure, sufficiunt directæ actiones, & sic non est necessaria nova acquisitio.

Subdit *Ifern.* probari nedum subtilitate dictorum jurium, nam
 15 utile dominium redit formæ suæ; cum ex directo, & utile fiat unum, & dicitur dominium simpliciter, & habet suam formam, ut sit ens consistens directo, & utili, antequam fieret sectio: cum igitur retransit utile, redit suæ formæ, & sic potius dicitur redire in pristinam causam à qua discessit, per infeudationem potius quam de novo venire; ergo non requiritur acquisitio nova: ad quod probandum arguitur sic: *quia feuda sunt de publico. §. optimum. Aurb. de exhib. reis,*
 16 ubi incidenter fit mentio militiam esse de publico; & quia feudum successit militiæ, seu ad instar militiæ, quando quid
 17 annuum, vel ad vitam concedebatur ob servitia: & quædam erat hæreditaria, quædam personalis, ut in *l. fin. C. de pignor.* quæ ex casu dicebatur, & ex dubio, an habeat locum hypotheca sine assensu, de quo quotidie contingit quæstio, & de intellectu illius *rex. in ll. Tauri,*

& doctissimus Jurisconsul. *Fran- ciscus Conna. lib. 4. de pign. c. 13.* ac Ego latius in causa Cursoris majoris.

Redeundo ad *Ifern.* cum sit feudum ex munificentia Principum, habet quoddam speciale privilegium, ut redeat facilius ad jus primum, prout in simili dicitur in *l. filium ff. de liber. & posthum.* ubi pater ex
 18 hæredavit filium, deinde emancipavit, postea arrogavit, & cum eum præterisset, dubitabatur, si per arrogationem videretur aboletæ exheredatio, cum dicebatur novus filius. Tamen deciditur, fictionem, seu adoptionem non operari ultra naturam, sed potius esse eundem filium non translatus, sed redditum, ac ex illo *text.* notatur fictionem non operari ~~ultra~~ *veritatem*, licet secus aliquando, ut in *tit. de capt. & postlim. revers.*

Item probatur ex simplici allocutione non videri remissam injuriam, neque excommunicationem, ut ibi per DD. sed quoad propositum, si filius per exheredationem perdit jura filiationis; tamen per adoptionem non efficitur novus filius, sed redditur filius patri; unde format argumentum *Ifern.* ut licet feudum fuerit concessum, & utile translatus in vassallum, si vassallus committit culpam,

Qq 2 retrans-

retransit utile, illud non dicitur translatum, sed redditum; quia redit domino in causam suam, sicut redit filius per adoptionem,

L. si unus §. quo & in spē ff. de pact. dicitur pactum novissimū de-
20 rogare priori, & incipit J. C. distinguere quando pactum, vel stipulatio tollit, vel quando elidit primam actionem, & quando actio reviviscit, & distinguendo stipulationem à pacto dicit, stipulatione tolli ipso jure actionem; unde DD. si de naturali, vel civili tractatur: faciunt *glossæ* ibi disputationem dicentes, rationem consistere in his, quæ sunt juris, sed aliud esse in pacto qui consistit in facto; quia elidit exceptionem, non tollit actionem: unde inferit, quod si fuit pactum de non agendo actione injuriarum: deinde pactum esset, ut agatur, non reviviscit actio; quia injuria producit actionem, non pactum, & injuria fuit sublata per remissionem; quia actio extincta non reviviscit per pactum, si non fuisset penitus sublata, sed diminuta, ut in pacto ut dos reddatur incontinenti; si sequitur pactum ut secundum leges reddatur, tunc dos redit ad jus suum; ponderat *Isern.* illud verbum *jus suum*, ut si utile fuerit translatum per cul-

pam, redeat ad jus suum, & sic ad directum redit dos ex pacto.

L. voluntate §. fin. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solv. ubi si creditor permittit alienationem rei sibi hypothecate favore certæ personæ, si à contractu receditur ex voluntate, res incidit in hypothecam; quia jus creditoris redit ad pristinum, ac si ulla fuisset venditio, ubi *gloss.* dat solutionem ad *l. fin. C. de remiss. pign. & concordantiam ad l. sicut §. supervacuum. §. ff. eod. tit.* cum distinctione quando liberavit rem, vel permisit alicui specificè vendere; quia videtur tandiu suspendere jus suum, quandiu res est penes illum, & resoluta contractu, jus suum redit ad pristinum; sic durat infeudatio quandiu esset fidelis, & serviret, quo cessante redit utile in pristinam causam suam, & sic ad directum dominum.

L. qui ex liberis §. testamento ff. de bon. poss. secund. tabul. ubi quis
22 facto testamento se dedit in arrogationem, postea effectus est sui juris, & decessit. Hæres scriptus repellitur, quia arrogationem mutavit statum, & se, & bona in alienam familiam transtulit; sed si quando effectus fuit sui juris declaravit in codicillis se velle decedere cum jam facto, tunc dicitur volun-

tas

tas pristina rediisse, & sic declarat *glos.* ibi, non erit hæres ex codicillis, quod cum esse non posset, sed ex testamento, verum ex codicillis declaratur voluntas: consimilis text. in *l. institutio talis ff. de condit. instit.* licet *glos.* per errorem impressoris dicat *de hered. instit.* & sic sicut voluntas declarata rediit ad pristinum, ita utile dominium per culpam rediit ad pristinum.

Isern. adducit aliud argumentum, quod eo casu non dicitur acquiri illud utile dominium, sed non amitti, sicut per infeudationem fuit translatum, culpa facit illud retransire, quando ipso jure, ac si non esset amissum, *arg. l. 1. §. si his, qui bona ff. de coll. bon.*

L. 1. §. si his, qui bon. filius emancipatus petens bon. pos. tenetur conferre, secus peculium filii sui castrense; quia est proprium filii patrimonium, sed si decesserit filius, pater tenetur conferre, si eo tempore, juxta *l. eadem C. eod. tit.* Subdit J. C. non indigere patrem vendicatione; ex morte enim filii non efficitur novus dominus, sed erat per prius; & sic per mortem potius non amittit quam de novo acquirat; ergo per culpam dominus non amittit, nam de novo acquirit.

L. quod dicitur ff. de impens. in reb.

dotal. fact. impensa in re dotali, quando est necessaria diminuit 24 dotem, quærit J. C. si diminuit corpora dotalia, & dicit, si consisteret in re corporali esset incongruum, ut ipso jure diminueretur fundus, qui est res corporalis; bene verum est dotem, quæ consistit in jure recipere diminutionem; quærit propterea in quo datur diminutio, & respondet, quando consistit in pecunia, quæ recipit diminutionem; sed corpus stabile erit dotale, & habet vir retentionem pro expensis prædictis; deinde ulterius quærit J. C. si mulier solvit expensas viro, vel hæredibus, ita sicut diminuta fuit dos, ita crescat per solutionem, an eadem dos sit, & ex integro videatur dos. Respondet, si consistebat in pecunia, fuit ipso jure diminuta, ac ita ipso jure crevit; ergo dicit *Isern.* dominium est illud idem quando ipso jure per culpam amittitur utile, & integrum dominium; sed non congruit ibi *gl.* Quærit etiam de feudo amisso per culpam, an per remissionem sit novum.

Et per consequens perinde habetur, ac si nunquam separatim fuisset, postquam perditur ipso jure. *arg. l. Lucius 2. in princip. ff. de leg. 2.* ubi testatorem legasse nomina debitorum, quæ nomine filii sub Calendario filii fecer-

fecerat; & quia exegerat quamplura, deinde iterum converterat in eandem negotiationem, dicitur, exactum redire in eandem causam, ac si nunquam separatim fuisset.

Subdens non requiri alium actum ex parte domini, ut hoc utile dominium acquirat; nam non dicitur accrescere personæ, sed rei, idest, utile accrescit directo cui fit incorporatio, non accrescit personæ, ut in *d. l. Papi-nianus*, ubi non fit distinctio de persona ad rem, sed tantum de re, ut portio acrescat portioni.

Tandem concludit, non esse idem jus erga dominum, nam non perderet proprietatem ipso jure; quia directum non sic de facili reunitur utili: sicut è contra, de quo dicit dixisse in c. 1. *Qual. olim propr. priv.*

C A P U T XXXI.

Quando ipso jure?

S U M M A R I U M.

- 1 Reassumitur doctrina Isern.
- 2 Differentia, quando per sententiam, & quando ipso jure.
- 3 Effectus differentie.
- 4 Isern, opinio.
- 5 Afflict. & ceteri contra Iser.
- 6 Opiniones Glos. Napodan, Io; Raynal, & Capyc.
- 7 Author sequitur Isern.
- 8 Discutitur primus effectus consideratus per Odofr. de modo agendi contra vassallum, non contra successorem.
- 9 Secundus effectus de possessione examinatur.
- 10 Et tertius de fructibus.
- 11 Jura, quæ probant requiri sententiam.
- 12 Jura, quæ probant ipso jure deperdi feudum, ob servitium non præstitum.
- 13 Jus Regni differt à jure communi in modo devolutionis feudi.
- 14 Verba legis de futuro differre à verbis de præterito conceptis.
- 15 Conciliatio Afflict. & P. Iacob.
- 16 Isern. distinctio circa modum amissionis feudi.
- 17 Ratio differentie inter leges Lothar.
- 18 Differt, deperdi feudum per alienationem irrequisito domino, & ob denegatum servitium.
- 19 Exempla plura juris civilis quando deperditur ipso jure.
- 20 Opinio Hothm. quod non differant.
- 21 Opinio glos. quod differant, si ope exceptionis, vel in vim actionis.
- 22 Verbum elidere quid significat.

Ostquam *Ifern.* disputando subtiliter more suo, concluderit decisivè, ut quādo vassallus recusat servire do-

1 mino, privetur feudo, & detur domino condicōtio ob causam, etiam cōtra tertium possessorē, ac incidenter in solutione argumenti fecisse differentiam, quādo dominium perditur ipso jure, ut tunc detur vēdicatio, quia eo casu utile retransit in dominum à die culpæ: si verò per sententiam, secus; quia adhuc remanet dominus utilis vassallus, & sine dominio non datur vendicatio; sed *Ifern.* hic
2 non aperit, an per sententiam, vel ipso jure perdatur utile dominium feudatarii, & inter DD. controversia sit; cum maxima esse possit differentia inter unum, & alium casum propter varios effectus, qui possent resultare ex uno, vel alio modo perdendi dominium.

Insuper, quia ex hac differentia oriri potest quæstio, an remissa culpa remaneat feudum antiquum, vel efficiatur novum; consequens est, ut de his singulariter dicamus.

Quoad primum de effectu, an feudum perdatur ipso jure, vel
3 per sententiam, *Odofred. in summa tit. quid intersit, an per sent. vel ipso jure perd. feud.* ponit tres effectus.

Primò, quia dominus non potest agere contra contra hæredem vassalli ob culpam defuncti ex regula *l. un. C. ne ex delict. defunct.* & *l. fin. C. de revocan. donat.* prout posset si ipso jure, nisi lite contestata, ut in *dd. juris.*

Secundò, nam si ipso jure perditur feudum, & possessio pervenerit ad dominum, posset retinere, & vassallus non ageret remedio redintegrande possessionis, prout posset, si esset necessaria sententia; quia medio tempore esset legitimus possessor, adducens autoritatē *Bartholomæi Brixensis in quæst. 6.*

Tertiò, quia si requiritur sententia, fructus medii temporis essent vassalli possidentis, secus si ipso jure; quia spectarent ad dominum à die culpæ commissæ, etiam ante, vel post litem motam: & nihil allegat, sed tantum dicit: *Item in restitutione fructum, &c.*

Ifern. verò in cap. *Imperialem* §. *calidis* dicit, quæstionem esse de
4 lana caprina, quoniam in utroque casu requiritur sententia, etiam quando ipso jure, dum propter possessionem avocandam, & propter fructus semper sit necessaria sententia. *Auth. de incest. nupt. in princ.*

Contra *Ifern.* ausi sunt dicere, fuisse malè loquutum, *Afflict. ibi nu. 19. Tiraquell. in l. si unquam verb.*

5 *verb. revertatur C. de revoc. donat. & Liparul. sen. in addit. ad Ifern. in d. §. callidis, & Liparul. jun. in addit. ad summ. Odofred. in d. tit. quid interfit. &c.*

Glos. in Constit. Regn. contingit, tit. de accusat. coram magno Justituario, ver. convicti dicit, necessariam esse sententiam, ut declaretur delictum commissum;
 6 *licet possessio auferatur à die sententiæ, & deservit pro fructibus medii temporis, ac propter alienationes medio tempore factas, quæ debent nullæ declarari quando ipso jure. l. donationes in fin. ff. de donat.*

Sebastian. Napod. in cap. Regn. nuper apud Tranum, post plura refert decisionem Ifern. in d. §. callidis, & glos. in d. Constit. nec audet ulterius progredi, & sic videtur residere cum ipsis.

Jo: Rayn. in repet. cap. Imperialem §. pœna refert tres effectus: de fructibus, de alienatione, & tertio de modo agendi, & allegat Petr. Jacob. Gallum in sua pract. in tit. de condi. l. non scripta, & in rubr. de cond. ex moribus, ex cap. Imperialem, qui ponit formam libelli, & formam sententiæ, tam in uno, quam in alio casu, ut quando requiritur sententia, debeat concludere, ut condemnatur ad privationem, & sententia debet proferri super privatione; quando verò ipso jure, tunc debet concludere,

ut declaretur feudum devolutum, & condemnari ad relaxandum, & ita debet proferri sententia, alias actor succumberet, vel sententia esset nulla, vel injusta; quia non conformis libello, & contra regula juris.

Capyc. in invest. verb. fenda amittuntur causa 37. dicit, deservire pro exercitio precarii & constituti, quæ expirarent à tempore commissi delicti, si ipso jure, vel sententiæ, si uno, vel alio modo perderetur.

Ego verò puto sub distinctione Iser. omnia comprehendere; nam
 7 *respectu possessionis utiq; omni casu est necessaria sententia; quia tam dominus, quam fiscus non invadunt propria auctoritate, ut pluries nos docuimus, nisi in casu particulari, de quo infra.*

Item pro fructibus medii temporis, qui sequuntur dominium, & sic respectu Ifern. ad possessionem, & dominium, & effectus considerati ab ipsis restringuntur ad possessionem, & dominium, licet dominium plures effectus producat: inter quos est alius ab ipsis non consideratus; quia si ipso jure ante sententiam non ageret, juxta §. rei de investit. de re alien. ut posset si requireretur sententia, Item nec conveniret, ut officeret domino, prout alius posset,

set. cap. si vassallus de feud. si de feud. fuer. controvers. ubi sententia contra vassallum nocet domino, si sine fraude lata sit, pariter, & transactio, ut in d. cap. latius habetur: itaque si dominium esset auferendum per sententiam, omnia prædicta procederent ante sententiam: si verò ipso jure esset perditum, cessante dominio utili, quod est causa dictorum effectuum, cessarent qd, consequentiæ.

Est alius effectus proveniens ex sententia; nam proficit contra alium in possessorio: in quo articulo Capyc. allegat Flor. in l. servitates ff. de servit. sed est originale dictum Archidiac. in cap. 1. de præscript. in 6.

Superest examinare dictos effectus, si de jure procedunt, antequam devenimus ad discussionem articuli.

Primò circa primum effectum consideratum ab Odofred. ut si per sententiam devolvitur feudum, sequeretur dominum non posse agere contra hæredem, nisi in vita fuisset lis contestata, videtur concordare cum glos. in §. porro, quæ sit prim. caus.

8 benef. amitt. ubi dicit, esse notandum, & nunquam oblivioni tradendum, quod si dominus non fuerit de culpa vassalli placitatus, non poterit ejus hæres conquæri de eadem cul-

pa; & sic conclusio videtur firmari, ut non detur hæc actio, nec hæredi, nec contra heredem, per regulas juris civilis de inoffic. testam. quæ relat. ex l. omni modo ff. de inoffic. testam. & regula ingrati tudinis ex l. fin. C. de revoc. donat. & alia de delictis, ut delictum patris non noceat descendentibus secundum unum caput distinctionis, ex l. divi fratres ff. de jure patron. & ex alia videtur remissa injuria ex l. procula ff. de probat.

Sed contrarium determinat Isern. in d. §. porro à num. 23. usque ad num. 30. ubi latè examinat, fundando opinionem suam, ut actio ad revocandum feudum non sit penalis, sed ex contractu, licet incidat delictum, vel culpa in resolutione, vel rescissione contractus, & respondet juribus allegatis per gl. sed quia examen hujus articuli plures requireret sessiones, ne vos divertā à principali instituto, me converto ad sequentes effectus.

Secundus effectus de possessione, ut operetur intentionem, quando ipso jure, si ea reperitur apud dominum, potest extendi ad decisionem glos. in cap. 1. quo temp. mil. de qua supra Isern. fecerat mentionem, ut eo casu per remissionem culpæ non sit necessaria novà concessio, licet ipse Isern. examinando questionem in cap. 1. de vassall. decrep.

R r atat.

etate, teneat esse necessariam concessionem, & non sufficere remissionem culpæ: de quo articulo, ibi cum ipso dicemus suo tempore, & si procedit §. *interdum*, *Instit. de rer. divis.*

Item ad idem considerari potest ex effectu possessionis, quando ipso jure, vel per sententiā, limitatio ad *Constit. violentias*, ubi magistraliter *Isern.* disputat articulum, si quis potest invadere possessionē rei sibi debitæ, & de jure poli, si potest jus sibi dicere, quando adversarius est potentior, & in materia feudi, si vassallus debet privari ex defectu sexūs, vel personę; & si est vitium evidens, & notorium, vel si allegatur dispensatio, si interim in possessorio summario est conservandus vassallus, vel directus dominus, ad quem vos remitto, ad materiam *c. ex præsumptione*.

Tertius effectus de fructibus corroboratur ex *decis. glos. in d. 10 Constit. contingit*, quæ allegat *l. fin. C. ad l. Jul. Majest.* ubi punitur à tempore, quo cogitavit tam grave scelus committere, & *l. eum qui ff. de his, quæ ab ind. aufer.* ubi æquiparat indignum in materia fructuum cum confiscatione, in qua veniunt fructus. In quo articulo est elegans decisio *Guliel. de Veneo*, quem sequitur ibi *Paul.*

de Castr. in materia feudi, & fructuum, ut si quis venit privandus feudo per sententiā, licet medio tempore habeat jus in re, tamen superveniente sententia, tenetur ad fructus medii temporis, & dicit, ibi probari; nam ibi dicit *text. heredem privatum*, ut indignū, quia non vendicavit, nec est defuncti, tenetur ad fructus: ergo eadem ratione feudatarius, qui ad plus tenetur, quam heres, de quo *glos. vers. imminere. Auth. de incest. nupt.* ubi quærit ad quid deservit quæstio, si ipso jure, vel per sententiā, ac respondet pro fructibus, & allegat *l. eum qui ff. de his, quæ ab indig.* licet aliqui intelligant *glos.* procedere, & intelligere contrarium, ut fructus veniant quando ipso jure, non si per sententiā, nisi post sententiā, de quo articulo *Schrad. part. 9. tom. 1. sect. 3. quæst. 6.*

Deveniendū ad articulum, si per sententiā, vel ipso jure, perdat feudo per culpam commissam, sunt jura, & auctoritates pro utraque parte.

Quod requiratur sententia.

Primò *text. noster*, qui dicit deberi culpam probari, & laudari per Pares: concordat *cap. 3. quo temp. mil. invest. pet. deb.*

Secundò ex Longobarda in *l. fin. de benef. & tr. tribut.*

Tertio.

Tertio de jure canonico in materia feudi in *cap. ad aures, De pœnis*, ubi per sententiam privantur feudis occisores Episcopi Vicentini,

Quarto exemplum juris Romani, quod non privat ipso jure donatarium ingratum, sed per sententiam. *l. fin. C. de revoc. donat.*

Quinto ex lege Regni in *Const. contingit de accusato coram Mag. Justit.* ibi: *convicti, & damnati.* Ergo per sententiam, & ponderatur *cap. Caroli I. nuper apud Trantum*, secundum unum intellectum, ibi: *damnati*, & ibi: *applicentur.*

Quod autem ipso jure sunt jura. Primo *text. in §. callidis, in c. Imperiali de prohib. alien. per Federic.* *Glos.* intelligit ipso jure, corroborando pluribus juribus feudorum in *cap. 1. de prohib. alien. per Lothar.* ubi dicitur: *se pretio, & beneficio caritarum agnoscat*, & intelligunt DD. ipso jure. Item in *cap. 1. quid juris sit, si post alien. feud. recup.* ubi per alienationem amittit feudum, etiam si illud recuperaverit; ergo sine sententia facit, nam jus feudorum in privatione agit de fructibus dividendis. *cap. 1. Episcopus, vel Abb. §. mutus.*

Secundum exemplum juris Canonici in materia feudi, quia privat feudatarios feudis ipso jure ob delictum in Episcopum

Ecclesiæ, à qua tenent feuda. *clém. 1. de pœnis*: ibi: *à feudis, ubi datur privatio ipso jure.*

Tertium exemplum juris civilis in materia emphyteutica, quæ habet similitudinem cum feudo, ut pluries arguit *Isern.* & signanter in *cap. 3. Quo temp. mil.* quo jure statuitur, ut ipso jure privetur emphyteuta ex culpa, ut in *l. fin. verb. cadat. C. de jur. emphyt.* ubi *glos.* dicit: *ipso jure.*

Quartum de jure Regni in *cap. bona proditorum*, ubi ipso facto, 13 ipsoque jure bona proditorum applicantur fisco.

Sed jura Regni non sunt alleganda; quoniam aliud est quærere de jure feudorum, & standum est illis juribus; aliud quid sit hodie per jura prædicta, & tunc etiam non obstant dicta jura, quia loquuntur de crimine læsæ Majestatis: sed culpæ vassallorum non sunt circa læsam Majestatem, sed in ipso contractu feudi cõtentæ in forma fidelitatis, nec omnes domini directi sunt Reges, ut in *1. rubr.* Imò retorquentur, quia *cap. Caroli II. incip. bona proditorum*, loquitur ad tollendas alterationes peritorum; ergo etiam in crimine læsæ Majestatis erat controversia, si ipso jure, vel per sententiam perduntur bona.

Item exempla juris civilis sunt di-

R r 2 versa,

versa, quia ut plurimum expriment *ipso jure*, sed jura canonica sunt pro utraque opinione. Item jura feudalia aliqua dicunt *ipso jure*, aliqua *per sententiam*, & sic ex hoc jure certa regula dari non potest.

Jo: Rayn. in d. §. *pœna* dat certam regulam; nempe, quod quando lex utitur verbo præteriti, vel 14 præsentis temporis, semper intelligitur *ipso jure*, si verò futuri, tunc *per sententiam*.

Sed quia utroque modo jura feudalia loquuntur, & quandoque verbum futuri temporis intelligitur *ipso jure*; idèd alii observant, nisi adjiciatur *statim*, vel *mox*, vel *liberi*, ut in juri-
bus *supra* allegatis.

Unde Afflict. in d. §. *callidis* refert singulos casus in *tit. que sit prim.*

15 *caus. benef. amitt.* & ex *cap. Imperialem*, in quibus jus feudorum utitur hoc verbo futuri, vel præsentis, vel quando *ipso jure*, vel *per sententiam*, adeo quod est enumeratio casus, non certa regula, vel doctrina.

Petrus Jacob. in d. *formulis libelli*, pro feudo aperto *ipso jure*, & pro feudo aperto libellus generalis, ponit formam libelli pro utroque casu; quia est controversia inter DD. unde dicit ipse: *silentio prætereo*.

Isern. verò in pluribus locis examinat articulum, sed præcipuè in *cap. 3. Quo temp. milit. num. 8.*

16 *vers. item nota*, quod requiratur sententiam, ubi relato Odo-
fred. in *summ. in tit. Per quas act. revoc. feud.* concludit cum distinctione, ut per servitium non præstitum requiratur sententia ad privationem, quia jura sunt aperta; sed pro fello-
nia feudum devolvitur *ipso jure*; imò casus, ut perdatur feudum *ipso jure* ex levi culpa, puta ex alienatione sine assensu, ut in *cap. Imperialem*, & d. *cap. quid juris sit supra allegato*, prout in emphyteuta statuit jus Romanum. Reddit rationem; quia aperiri feudum domino non est aliud, quam redire *ipso jure* ad dominum; Ratio rationis est, quia tunc utile non retransit, ut acquiratur, sed annihilatur, & extinguitur; aliud esset, ut alteri acquiratur, prout est casus ingradi donatarii in *l. fin. C. de revoc. donat.* quia tunc agitur, ut plenum dominium translatum in donatarium retranscat in donatorem; sed ad hoc, ut utile extinguatur, prout est in casu culpæ vassalli, tunc lex feudi operatur ex facto, sententia requiritur declaratoria, nō privativa per possessionem, & alia, de quibus *supra*, nisi in notorio rebeli, ut in d. *cap. bona proditorum*, ubi Napodan. & cæteri Expositores.

Sed quæ ratio movit Imperatorem

Lo-

Lotbarium,cujus est nostra *Con-*
17 *stit. de feud. sine culpa*, & *Con-*
stit. Cod. de prohib. alien. per Lo-
thar. ut hic requiratur senten-
tia, & ibi ob levem culpam
amittatur feudum ipso jure.

De primo *text.* reddunt rationem
DD, quia causa nō præstiti ser-
vitii est excusabilis, si non po-
tuit, ut *supra* in cōtrariis adduxi
plura excusantia vassallum ex
capite impotentia, si ignoravit
necessitatem domini, si domi-
nus non habuit necessitatem
servitii, & similia, ubi addu-
xi jura loquentia per verbum
recusavit, & *renuit*, & *noluit*,
quæ singula requirunt judiciū
Parium, qui sine passione ju-
dicent, si vassallus deliquit, vel
non potuit servire.

Sed in secundo casu, quando alie-
navit sine assensu, licet sit mi-
18 nor culpa; tamen minus ope-
ratur jus ipsum, sed factum vas-
salli ipsum excludit: quid enim
conquæritur, si ipse alienavit,
& tradidit, certè abdicavit à se
dominium, non debet ad illud
aspirare; novus verò emptor
non privatur re sua, sed impe-
ditur acquirere, quia sine assen-
su non transfertur dominium
utile feudi, ut in *cap. 1. de alien.*
feud. & *dd. Constit. Lotbar.* & *Fe-*
der. pro qua sententia in præ-
cedenti lectura declaravi vobis
jura allegata per *Ifern.* in *l. fin.*
ff. de divor. ubi valet divortium

prohibitum sub poena, ne am-
plius nubat liberta, quæ fecit
divortium à patrono, & *l. 1. ff.*
de his, quæ pro non script. nec
valet legatum, quod sibi scri-
psit Notarius contra legem.

Exempla autem plura sunt in ju-
re civili, quando ipso jure fie-
ri aliquid deciditur, quorum
aliqua subnectam.

Ipso facto, idest absque senten-
tia. *l. 1. ff. de his, qui not. infam.* &
19 sententia tunc declarat, non
dat actionem.

Ipso jure pro jure civili ad diffe-
rentiam juris prætorii. *l. 1. ff. fa-*
mil. ærcisc.

Ipso jure sine civili, sine jure præ-
torio. *l. fin. §. fin. ff. de superfic.*

Ipso jure sine ministerio exceptio-
nis, & sic opponuntur. *ff. de act.*
& *oblig. l. qui servum §. si is cui,*
ubi una actio tollit aliam, aut
ipso jure, aut ope exceptionis.

Ipso jure, idest naturali. *l. stichum*
ff. de solut.

Exemplum ponit *Franc. Hotbm.*
quæst. illustr. 41.

Differentia ponitur per J. C. in *d.*
§. pactus ne peteret.

Franc. Hotbm. ibi dicit, in effe-
ctu non differre, ex *l. nihil in-*
20 *ter ff. de regul. jur. l. non videtur*
cepisse eod. tit.

Cujus contrarium sentio, ut *glos.*
21 ibi advertit per *d. §. pactus ne*
peteret.

Maxime, quod quando ipso jure,
ut stipulatio per acceptilatio-
nem

nem non est necessaria oppositio , quia ipso jure tollitur , ut ibi ; sed quando ope exceptionis , idest per pactum , tunc necessaria est oppositio , quia actio extincta non est , sed elisa : & primo casu posset absolvi ex defectu carentiæ actionis : in secundo verò per exceptionem oppositam. Ità Dec. declarat in d. l. non videtur cœpisse.

Elidere significat repellere. *Brissou.* verb. elidi. *Zaf. singular. respons.*

22 lib. 1. cap. 5. dicit omnino dissolvi , quando eliditur , quia mortificat , & reprehendit *Bar. Paul.* & alios fortè ignaros latiniæ linguæ , & in d. §. pactus citat *Virgilium*: eliserit angues, & *Sveton.* in *Cæsare*: præ turba elisi, idest exanimati: sequitur *Fortun. Gar.* sibi num. 111.

C A P U T XXXII.

Ifern. vers. hæc rectè dicuntur usque ad fin. comment.

S U M M A R I U M.

- 1 Verba *Ifern.* diversimodè intellecta à *Loffred.* & *Liparuk.*
- 2 Reassumptio verborum, & sensus *Ifern.*
- 3 Intellectus l. 1. C. de don. qu. sub mod.
- 4 Declarantur verba *Ifern.*
- 5 Limitatur quando ipso jure.
- 6 Distinctio de his, quæ sunt facti, & juris.

- 7 Dominium utile declaratur ab *Innoc.* & *Hostiens.*
- 8 An dominium utile perdatur ipso jure , vel non ?
- 9 Solutio arg. *Ifern.* circa d. q.
- 10 Argumentum contra *Ifern.*
- 11 Intellectus verbi : & patet.
- 12 Argumentum contra *Liparuk.*
- 13 Distinguitur inter dominium , & possessionem.
- 14 *Ifern.* conclusio.

Uoniam inter *Liparuk.* & *Loffred.* in pluribus est controversia circa intellectum verborum *Ifern.* hic , eo-

- 1 rumq; lis habet difficultatem , si legitur , ut jacet , & sensus verborum est difficilis , oportet pro intelligētia reassumere breviter , & dilucidè , quæ supra dixerat , nedum , ut conjungatur hoc dictum , quod superest de eius commento , sed ut clarius intelligatur quid senserit hic , & de quæstione primo loco proposita ; tanto magis , quia in hoc fine commenti , vel solvit quæstionem , vel suam proferit sententiam , vel distinguit , prout de distinctione innuit hic in princ. dum dicit : hæc rectè dicuntur in his , quæ juris sunt , & de sua sententia , videtur proferre infra in fin. vers. & si ubi dominus est dominus , & deinde procedere ad declarationem.

tionem huius *commenti*.

Primò igitur præsupponit tunc dari conditionem ob causam domino contra vassallum ad feudum, & utile dominium retransferendum, quando vassallus non servit domino; idest, *servire recusat*, ut ipse declarat; reliquas circumstantias à iure feudorum requisitas, ut possit agere dominus contra vassallum, ad rehabendum utile dominium translatum ex infeudatione.

Secundò proposuit pro absoluto hoc casu dari conditionem, & non vendicationem; quia quando datur conditio, non datur vendicatio, nisi contra furem, contra quem degenerat omnis actio.

Tertiò incepit limitare, ut tam contra extraneum, quàm contra vassallum detur vendicatio, & non conditio, cum nulla oriatur actio personalis contra eum, cum quo non contraxit, & ratione directi datur vendicatio utilis: & si exciperet de infeudatione, replicabit dominus, non posse excipere de jure tertii.

Quartò ampliavit limitationem, ut possit etiam vendicare à subinfeudato; quia replicabitur de regula: *non servanti fidei*.

Quintò cepit arguere, ut eadem replicatione posset uti contra vassallum, corroborando aliquan-

do concurrere conditionem ob causam cum utili reivendicatione, ut in casu *l. 1. C. de donat.*

3 *quæ sub mod.* à quo argumento recessit ex diversitate rationis, quàm allegaverat; quia cum subinfeudato non contraxit, & sic non dabitur conditio, sed benè vendicatio, ne dominus suo jure privetur.

Quibus sic propositis incipit arguere contra principalem conclusionem, de concursu utriusque actionis personalis, & realis, ex autoritate *Odofred.* qui sub verbo *forte* dabat concursum.

Contra quem sic cepit arguere: sicut utile non transit in vassallum sine traditione, ita non retransit in dominum sine retraditione, quavis commiserit culpam, meritò non potest oriari ~~actio realis~~, antequam dominium retransferatur.

Item dedit solutionem ad *l. 1.* quia ibi ex ministerio juris, casu speciali, retransit utile tantum ex defectu pacti, seu modi non impleti, remanente directo penes donatarium. Ratione utilis datur utilis vendicatio, & conditio ratione directi, vel ratione possessionis, sed in feudo ubi transfertur utile ob culpam, non potest fieri alia sectio domini; nam jus hoc nūquam disposuit.

Inde concludit, standum esse literæ *text.* nostri, ut detur conditio tantum, & non vendicatio,

tio , cum dominium sit translatum , & sit per sententiam retransferendum.

Fecit limitationem , nisi ipso jure perderetur feudum ob culpam; quia tunc vendicaret, non condiceret, respondens tacitè objectioni de retraditione per exempla posita , non requiritur factum hominis , quando portio accrescit portioni , vel rei , non personæ , sicut contingeret de utili ad directum , sed potius esset non amittere, quam acquirere , & redditum dominium non translatum, ac si nunquam fuisset separatum illud utile à directo ; quia unitur suæ formæ.

Nunc prosequendo materiam sentit unam objectionem , ut hæc reincorporatio , & reditio suæ formæ , quæ de jure statuitur, non procedant in actu facti, sed in intellectu juris: super actu faciendo lex non fingit ; ideo hic solvendo dicit, prædictam propositionem procedere in dominiis, quæ consistunt in jure ; secus erit circa possessionē acquirendam , quæ consistit in facto, super quo lex non fingit , neque statuit sine interventu facti : dominium autem licet sine traditione , quæ est facti , non transferatur, *l. traditionibus C. de pactis* , tamen lex pluries statuit , ut ipso jure ex aliquo facto præcedenti trāseat de per-

sona ad personam , ut in exemplo *l. commissæ ff. de publ. & vectig.* cum similibus, ubi ex culpa acquiritur dominium rei ipso jure, ut *glos.* ibi declarat in *verb. statim* , & *text.* dum dicit dari contra hæredem vendicationem : idque *glos.* declarat, quando hæres possidet ; Ideoque dum lex hoc statuit in dominio pleno , maxime fieri potest in possessore qui respectivè est quasi nihil , & sicut chimera , de autoritate *Hostiens.* in *summa de feud.* ex *Innoc.* suo præceptore ; hoc dictum pluries repetit *Ifern.* in pluribus locis, ut demonstraret facilem retransitum ex culpa, vel linea finita: ceterum ipse comparat directū dominium flori, qui nitet, & utile fructui, qui nutrit; quia respicit utilitatem rei: ad probandum etiam quod utile ipso jure retransit ad dominum , quia est juris , adducit *text.* in §. *prætereà si quis infendatus* , & in *cap. Imperialem de prohib. alien. per Feder.* ubi si non petierit investituram vassallus infra annum , & diem feudum amittit, & ad dominum redit : pari ratione, quando non servit : de quo in *text.* nostro ; sed propter possessionem avocandam, quæ est facti , debet damnari , & convinci de culpa. *infra tit. cap. 1. in fin.* & hoc *text.* nostro , ubi

Supra

supra dixit, ut nemo miles feudo privetur, nisi convictus fuerit de culpa cognita, & per Pares Curie laudata, ut in *cap. 1. infra quo temp. mil. statuitur*, ut si quis non petierit investituram infra annum, mensem, & diem, nisi ex causa excusaretur, damnetur, & est futuri temporis.

Hic videndum est, an sit verum, dominium utile perdi ipso jure, vel non: ad probandam autem possessionem non quæri ipso jure, sicut dominium, *Iser.*

8 dicit apparere ex sententia *glos. se in d. cap. 1. quæ est in vers. mensem in fin. & vers. damnetur*, facit unam singularem decisionem, ut si postquam servire recusaverit, obtulerit servitiū, & dominus acceptaverit; ~~quævis~~ illud utile redierit ad dominum, tamen remanet penes feudatarium, & non est necessaria nova concessio. In isto *vers.* est controversia inter prædictos DD. & neuter ipsorum dilucidat; quoniam sequentia verba *Isern.* implicant contradictionem; ibi: *quia nec glos. dicit hoc, nec text.* ad quam sententiam refutamus hanc rationem, *nec dicit glos. nec text.*

Si enim *supra* dixerat dominium ipso jure transferri, non possessionem, in qua requiritur sententia; hoc dictum simpliciter non esset verum, nam circa

9 dominium, requiritur sententia declaratoria, ut *infra*; sed ad probandum, quod ad acquirendam possessionem requiritur actus facti, adducit sententiam *glos.*, ut feudum deperditum per culpam ob non petitam investituram, si receperit servitium, remaneat feudum sine nova concessione. Ratio nunc postrema, *quia non dicit glos. nec text.* videtur destruere primum dictum, idem, ut litera remaneat explicita, & purgata, oportet referre, *quia non dicit glos. nec text.* & sic requiratur nova concessio: ratio est, quia in casu *d. cap. 1. Quo temp. miles vassallus possidebat* ante remissionem culpæ, & per consequens quamvis feudum esset devolutum; tamen quia ~~non erat capta possessio~~, nec erat incorporatum domino; & per consequens ad acquirendum dominium, jus statuit, ut ipso jure transferatur; sed ad transferendam possessionem hoc non disposuit; & per consequens bene *glos.* infert remanente vassallo in possessione feudi; quamvis sit illud deperditum, tamen ex remissione culpæ non annihilari feudum, sed idem remanere facit *l. peculium §. si ære, & l. quod dicitur ff. de impens. in reb. dotal. fact.* In §. *si ære*, quærebatur, si peculium servi esset obnoxium æri domini, quod absorberet valorem peculii, &

ex alio fuerit suppletū, vel dominus remiserit creditū suū, ut remaneat idem peculium, nec est necessaria nova concessio, ubi *glos.* arguit de feudo, an remissa culpa sit novum, vel remaneat antiquum, & in *l. quod dicitur* habetur de dote, ac impensis occasione dotis, ut extinguant dotem, cū distinctio, si consistebat in re stabili, vel pecunia, & si mulier solverit: an creverit dos, & ibique *glos.* format eandem quaestionem.

Sed si ita est: ergo argumentum *Ifern.* corrui; nam si dominium 10. quaeritur ipso jure, possessio autem facto, & requiritur sententia, factumque hominis: adducit auctoritatem *glos.* us ~~en. possessione retenta per vassallum~~ sequatur, idem ac de remissione culpæ.

Ergo dominium non fuit quaesitum ipso jure per culpam, quia si hoc esset, non esset feudum penes vassallum etiam remissa culpa sine nova concessione.

Liparul. adversatur *Loffred.* his in versiculis, & patet, & non est 11 opus nova concessione, *Loffred.* intelligit in hoc vers. & patet, velle *Ifern.* probare, quod supra dixerat; sc. ut quando ipso jure perditur feudum non sit necessaria retractatio ad habendum illud utile: exemplis de jure hæreditatis, & bonorum

possessionibus in materia juris accrescendi, vel non decrescendi, ut hic probet alio exemplo posito per *glos.* in *d. cap. 1. Quo tempore*, ubi dicit, remissa culpa, ob quam feudum erat perditum recipiendo servitium, quando vassallus possidet: non esse necessariam novam concessionem, quia prima robur obtimeat.

Liparul. dicit contrarium, & *glos.* velle hic probare conclusionem immediate supra firmatam, ut distinguatur inter dominium ac possessionem; quia dominium acquiritur ipso jure sine sententia: possessio secus sine sententia, & ad probandum hoc de possessione adducit exemplum *gl.* de præsumpta remissione culpæ per receptionem servitii, & quando vassallus possidet, non sit necessaria nova concessio; quia *text.* nec *glos.* hoc dicunt; sed quando dominus possidet, necessaria esset nova concessio: ergo si sufficit sola remissio, debet sequi pro avocanda possessione sententia.

Sed ut dixi *Ifern.* si hoc diceret, sibi contradiceret; nam si ipso 12 jure amittitur feudum, etiam si vassallus possideat, potest dominus vindicare: nec sufficeret remissio, nisi sequatur specialis concessio, ut dicit aperte infra de vassall. decrep. *erat. num. 1.* licet etiam ibi dubitet

bitet de ejus dicto, si remissio simplex habet vim retentionis.

Sed si opinio *Liparuli* esset vera, ut in exemplo *glossæ*, probaret etiam, necessariam esse sententiam pro advocanda possessione: unde ad quid replicaret idem illud *Iser.* infra *vers.* *si autem ageretur*, de apprehensione rei, & possessionis? ergo clarè sequitur *ibi*, & non *hic* agere de hoc: multò clarius demonstratur ex dictione adversativa, *sed*, quæ præsupponit supra fuisse de contrario casu tractatum; ideo dicendum est non fuisse à prædictis DD. perceptam ejus mentem.

Isern. enim *supra* dixit utile consolidari directo sine nova apprehensione, per exempla posita, nunc distinguit: aut sumus in dominio, aut in possessione: si in dominio, est verum legem solere statuere, ut sine traditione transferatur, ut in exemplis *gloss.* in *l. traditionibus C. de pactis*, & in *l. cum duobus §. idem respondit ff. pro socio*, continuat sermonem *Isern.* de duobus capitibus distinctis, & sic de dominio ponit aliud exemplum *gloss.* in *d. cap. 1.* ut quando feudum est deperditum per culpam, recipiendo servitium, si vassallus possidet non est necessaria nova concessio, quasi velit dicere, dominium deperditum ipso jure, ipso eodem jure

retransire in vassallum, quia non reperitur jure cautum in illo *text.* nec à *gloss.* approbatum, ut sit necessaria nova concessio; ergo dominium retransit ad vassallum, seu ab ipso non abdicatur. Sequitur *Isern.* pro hoc dicto esse *text.* in *l. peculium §. si ære*, ubi peculio extincto, ære domini, remisso debito, non est necessaria nova concessio domini ad rehabendum peculium; prout de dote dicitur in *d. l. quod dicitur*.

In sequenti *vers. si autem*, incipit probare secundum caput distinctionis *supra*, *vers. sed propter possessionem*, & in hoc *vers.* explicat, si dominium queritur ipso jure, non tamen possessio queritur ipso jure, etiam in fisco, sine facto, cum requiratur ~~animus~~ & corpus. *l. quem admodum*, & *text. d. l. idem respondit*.

Nunc *Isern.* factis his argumentis, & distinctionibus, redit ad id, quod primo loco inceperat proponere, quando ipso jure transfertur dominium; & quia vassallus possidet, detur vindictio. *l. 1. C. de alien. judic. mut. caus.* uti esset quando dolo possidere defierit.

Infer postremo ad questionem principalem distinguendo, quod dominus ratione directi domini condicit, non vindicat contra vassallum; quia non con-

Si 2

dicat,

dicat, nisi contra furem, rem suam; & sic præsupponit dominium non fuisse ipso jure translatum per culpam.

Contra tertium vendicat, non condicit, & non potest opponere de jure vassalli, quia exciperet de jure tertii, contra glos. in *l. fructus*.

Et hæc conclusio contra tertium dari vendicationem ratione solius dominii directi est de jure, nam negligente vassallo, licet ipse præferatur cum sua utili vendicatione, ut in §. *rei autem*, *De invest. de re alien.* tamen ipso negligente dominus habet directam vendicationem, latè in *cap. si vassallus de feudo*, *Si de feud. fuer. controu.* & in *cap. 1. de controu. inter vassall. & alien. debent*, ubi quando factum vassalli necessarium, vel voluntarium noceat domino, vel fraudulentum.

Si verò vassallus alienaret, & traderet, datur domino condictio ex *l. fin. C. de acquir. poss.* ubi ex libris Sabinianis constitutum est utile dominum non afficere dominum in sua civili possessione, & sic non indiget probatione dominii, sed si vassallus, qui tradidit possessionem, tenebat in feudum ab ipso: hoc notat *Ifern.* in *cap. 1. de controu. inter dom. & emptor. in princ. ante additionem*.

Et sic innuit hic *Ifern.* non trans-

ferri dominium ipso jure, sed per sententiam, alias non concluderet dari condictionem ob causam, prout dicit *text.* hic, & glos. in *d. Constit.* *Si dubitatio vers. non recedimus à prima sententia.*

C A P U T U L T I M U M .

Expositio comment. *Ifern.* in addit.
An ille, qui interf. frat. dom. sui, &c.

S U M M A R I U M .

- 1 Camer. & Loffred. errarunt in positione comment. *Ifern.* in *d. tit. an ille, qui interf.*
- 2 Camer. male reprehendit *Afflict.* circa predicta.
- 3 Andr. ponit additionem ad seq. tit. de vass. qui contr. constit. *Lothar.*
- 4 Res addita feudo, an eo aperte transeat cum feudo: cum distinctione.
- 5 Andr. arguit, quando in augmentum potest alienari sine assensu.
- 6 Intellectus constit. Regni *Rogerii*.
- 7 Glos. expositio.
- 8 Alienatio cum onere duplicari servitii.
- 9 Expositio comment. ibi: causa justa contra *Camer.* & *Loffred.*
- 10 *Liparul.* expositio laudatur.

- 11 *Feudum non constituit, nisi sit de contentis in 1. rubr.*
- 12 *Expositio Andr. in v. circa rem.*
- 13 *Melioratio intelligitur cæteris paribus, sed non alienando.*
- 14 *Differentia inter jus commune, & jus Regni.*

N proposita quaestione, an prohibitio alienationis feudi procedat, quando tendit in augmentum feu-

- 1 di vel domini, juxta exempla posita per *Andr.* supra explicavi, quæ *Andr.* dixerat *bic n. 13. & de Capit. qui curt. vend. §. fin. num. 18. verb. quid si de illis centum unc.* & proposui explicare additionem ejusdem positam super rubr. de *vassall. qui contra constit. Lothar. feud. alien.* in qua erravit *Loffred.* nedum in hac propositione, sed in sua expositione, conjungens cum *§. fin. precedentis tit.* ubi postquam dixerat *text.* de pluribus generibus felloniæ, transit ad materiam servitii non præstiti, & post tractatum, si vassallus tenetur offerre, vel non, descendit ad alium casum in *§. fin. incip. secundum casum de tempore servitii præstandi. Loffred.* proseguendo materiam *text.* conjungit sermonem *Ifern.* in *d. addit.* de articulo satis controverso,

quærens, an meliorando possit alienare. *Camer.* verò reprehendit *Afflict.* qui legit *d. additionem* in loco suo super rubr. *Subsequenti:* cumque *Loffred.* & *Camer.* graves Authores sint, ac Lectores possent decipi ex eorum lectura, ubi casus occurrerent, ideò pro coronide harum lucubrationum accuratius declarabo errores eorum, ut considerent Lectores, quod sicuti *DD.* prædicti non intellexerunt locum proprium *additionis Iser.* ita mens eorum minus percipi posset, quanquam quamplura utilia *Liparul.* notaverit.

- Primo igitur *Ifern.* super *text. rubr. de vassall. qui contra constit. Lothar. feud. alien.* quærit in *addit.* opportunè meliorando conditionem feudi, possit alienare, & incipit argumentum pro affirmativa in *§. è contrario, supra de invest. de re alien. fact.* ubi
- 4 post decisionem, prohibitam esse impositionem servitutis in feudo, si afficeret feudum, ponit aliam quæstionem quando addit aliquid feudo, vel servitutem acquirit in beneficium feudi super re extranea, concludens, ut si de per se possit stare illud additum, non transire cum feudo: si verò non potest à feudo separari, tunc in casu devolutionis transire cum feudo. Red-
- 5 dit rationem, quia potest facere meliorem conditionem feudi,

di, non deteriore. Iste articulus probat argumentum *Iser*, si potest facere meliorem: ergo alienando in augmentum potest, siue augmentum sit circa servitium, siue personam, juxta exempla posita super *addit. in d. & fin.* & *biè infra*, ut in *precedent. capit.* declaravit. Quod argumentum fallax est, ut *infra* docebo.

Sequitur secundum argumentum distinguendo quoad jus Regni, 6 quia Constitutio Regis Rogerii prohibet alienationem in diminutionem factam, secundum *glos.* Et etiam hoc argumentum est fallax, neque de hoc loquitur Constitutio Rogerii, quæ est *prima in 3. libr. incip. scire volumus*, sed voluit allegare *Constitutionem Federici. incip. Constitutionem Divæ Memoræ Rogerii*, ubi est *glos. verb. minuen- dis*, quæ sic exponit: *secus si accrescendo*, allegans jura civilia in materia alienationis rerum minoris.

Prosequitur *Isern.* exempla augmenti de feudo unius servitii, 8 ut possit alienare cum onere duorum in damnum emptoris, cæteris paribus, si venditor habet filios, uti, & emptor; alias non, propter spem devolutionis, si absq; sine liberis decederet, & sic emendanda est litera, *item addit, & quod non vendat infesto*, vel ei, qui sit domino

odiosus, allegans exempla juris civilis de re emphyteutica, vel (ut ibi) *simili*, ibique finit argumentum juris civilis, secundum *Liparal.*

Sequitur verbum *causa justa*, quod *Camer.* intelligit, ut jacet, con- 9 jungendo cum precedenti verb. *simili.* *Loffred.* legit isto modo dicens legi posse: *jure isto*. In qua lectura decipitur *Camer.* dum putat *Isern.* voluisse ponere exempla similia de odioso, vel de simili causa justa; tamen quia sermo rectus non sequeretur in cortice verborum; tum quia non sequeretur sensus argumenti, qui voluit distinguere jus Regni à jure communi feudorum, & quoad jus Regni, clarum est argumentum, & exemplum de limitatione: dixerat enim de augmento permissio de jure feudorum in genere, & de nova decisione constitutio restricta ad diminutionem, ut satis *glos.* supplet, ut non procedat quando in augmentum: posuit enim argumentum exemplificatum, quod est augmentum: fecerat limitationem, ut cæteris Paribus procedat, secus si venderet infesto, vel odioso: claudit tandem cum verbo *causa justa*, referendo quoad verbum de infesto, vel odioso, cui similis esset suspectus, de sanguine, vel donatione, vel de inhabilitate perso-

personæ, fortè si esset mutus, vel surdus, vel aliter imperfectus. Verbum autem *justa causa* erat superfluum, idèd melius intelligit *Liparul.* emendando literam, ut incipiat exponere de jure communi feudorum; idèd legendum *jure isto*, prout ipsemet format hoc argumentum in *d. addit. ad §. fin. De Capit. qui curt. vend.* maxime prosequendo verbum *non videtur*, quod si conjungeretur cum verbo *simili*, destrueret sensum ob negativam *non*, neque sequentia verba congruerent. Dicit ergo *de jure feudor. in 1. rubr.* primò requiri, ut
 11 qui vult concedere feudum sit de contentis in *d. p. tit.* & sic nemo potest facere feudum, qui non sit Princeps: factum autem non potest alienare, quia jus feudorum prohibet alienationem in alium simpliciter, etià cōmutando in meliorem: quod verbum debet suppleri, dum allegat *l. fin. ff. de usu, & habit.* ubi agitur de interesse voluntatis.
 In *vers. circa rem*, incipit solvere argumentum in §. è contrario: ille enim *text.* ut possit facere

12 conditionem feudi meliorem procedit circa rem, quam posset addere, non autè ut loquitur ille *text.* verum non posset facere meliorem, transferendo feudum in aliam personam, quia adversaretur aliis regulis juris. ejusdè; sc. ne dominus cogatur habere alium vassallum, quam ipse voluit. *cap. 1. de duob. fratrib.* à *Capit. invest.* Et decisio debet intelligi secundum subjectam materiam: cumque ibi agebatur de acquirenda, vel
 13 imponenda servitute, sequens conclusio, quod possit facere meliorem, intelligenda est circa rem, non ut in alium transferre feudum possit.

Subdens, quod eadem ratione, res burgenfatica non potest fieri feudalis, nisi domino approbante. *De pac. jur. firm. §. si verò contingerit.* Deinde transiit ad aliam differentiam juris Regni à jure communi feudorum, circa amissionem feudi, quæ pœna per jus Regni remittitur; imò jus feudorum dat pœnam alienanti, & jus Regni concedit revocationem: allegat §. *constat*, quod emendat benè *Cammer.* Et hic (laus Deo) sit finis.

I N D E X

Rerum memorabilium.

A

- A** Edictio sola dominii non facit acquirere tertio. fol. 143. n. 27.
- Acceptatio respicit finem non principium negotii. fol. 136. num. 37.
- Acceptilatio fuit inducta ad plenioram liberationem. fol. 153. num. 18.
- Accusatus non potest accusare. fol. 283. n. 15.
- Acquirere quisque praesumitur pro se, & heredibus. fol. 142. num. 20.
- Actio injuriarum competit inhabili. f. 166. num. 16.
- Actio personalis confunditur in herede, adita hereditate. fol. 112. num. 34.
- Actiones duae competunt Domino in casu denegati servitii. fol. 285. num. 6.
- Actor prohibetur ex novo jure conveniri coram alio Judice. fol. 279. num. 13.
- Actus dum prohibetur ratione solemnitatis differt ab eo, qui prohibetur ob pub. uti. fol. 222. num. 8.
- Adoptivus non succedit in feudo. fol. 7. n. 26. & 29. & ob ~~incompetentiam~~ ~~transitus~~ ad alienam familiam. ibid. num. 27.
- Adoptivus recte dicitur filius. ibid. n. 28.
- Et succedit in feudo, si cum hac gratia feudum in principio fuerit concessum. ibi. num. 29. & ita practican in Regno. ult.
- Edificia addita feudo sunt de feudo. f. 140. nu. 6. & transeunt cum feudo, sed pretium debetur. ibid. num. 7.
- Agnatus alienans dicitur refutare. Vido ut refutaro.
- Agnatus remotior haberet feudum alio tempore, quam Dominus voluit. fol. 149. num. 21.
- Alienans tenetur tradere, & quando? f. 210. num. 27.
- Alienans, & cedens si recuperaverit an sit locus pœnæ? f. 225. num. 1. & seqq.
- Alienatio cum onere duplicati servitii quid importet? num. 8. fol. 326.
- Alienatio feudi prohibetur in consuetudine feudorum. fol. 184. num. 1.
- Alienatio in augmentum quæ? fol. 232. n. 5.
- Alienatio in feudum à Prorege facta uti Procuratore S. M. ad vendenda bona fiscalia, alterando formam successionis, an subsistat? fol. 69. num. 6.
- Alienatio non est quando sit proximiori vocato. fol. 128. num. 2.
- Alienatio sine assensu Domini est causa privationis. fol. 178. n. 2. cum multis annotationibus. ibid. n. 3. cum seqq. & absque traditione offendit Dominum. fol. 210. nu. 28.
- Alienatio verbalis secundum. Bart. fol. 209. num. 20.
- Alienatio ut sit locus pœnæ requirit traditionem. fol. 208. num. 16.
- Alienationis prohibita tempus. fol. 183. cap. 5. per tot. & quo jure? fol. 184. num. 4. & fol. 188. nu. 20. & seqq. cum exemplis n. 5. variis quo sententiis num. 6. & auctoris opinio. fol. 188. num. 19. prohibitio legis, & hominis, & quanam sit potentior? fol. 189. cap. 6 per tot. Quid per augmentum & quomodo intelligatur? fol. 234. n. 13.
- Allodialis res addita feudo, an fiat feudalis ejusque effectus? fol. 128. cap. 1. per tot.
- Aquiliana stipulatio non extendit casus, sed efficacius obligat. fol. 153. num. 17.
- Argumentum à simili ad simile valet. fol. 135. num. 44.
- Aristot. præcepta, quomodo facienda, & intelligenda lex, & de mente ac verbis legis. fol. 37. num. 27.
- Assensus alienationi feudi sub conditione est impracticabilis. fol. 198. num. 14.
- Assensus impetrandi cessat spes mortui uno ex contrahentibus. fol. 120. num. 24. Prorex an possit assentiri? n. seqq.
- Mos Caroli II. in concedendo assensum. fol. 123. num. 14.
- Assensus interest Domini. fol. 222. num. 1. & seqq.
- Assensus legis an sit potentior assensu hominis? fol. 202. num. 1. cum exempl. fol. 203. nu. 2.
- Assensus legis non extenditur ultra personam alienantis. fol. 203. num. 3.
- Assensus legis minus operatur, etiam inspecto jure

I N D E X.

*jure civili. fol. 24. num. 7. cum illatione ab
autore excogitata. num. 12. ibid.*
*Assensus potest precedere; & subsequi. fol.
133. n. 17.*
*Assensus Regis porrigitur ad heredem. fol.
136. num. 36.*
*Assensus unius non offendit alterum. fol. 216.
num. 2.*
*Authores Civilistae discordes de jure accre-
scendi in feudo. fol. 20. num. 3. & tam pa-
ram versati non faciunt auctoritatem. fol.
23. num. 22.*
*Authores qui tractant de jure ac-
crescendi in feudo. fol. 20. num. 6.*
*Authores sup. intell. c. unde fil. nat. ex matr.
ad morg. fol. 20. num. 23.*

B

B *aro an possit rem allodiam addendo
feudo facere feudalem? fol. 140. n. 11.*
*Barones consueverant secretum revocare. f. 231.
num. 16.*
*Bona addita feudo per alluvionem sunt de fe-
do. fol. 140. num. 5.*
*Bona addita feudo post apertum feudum non
transiunt cum feudo. fol. 130. num. 3.*
*Bona addita feudo possunt per se stare. f. 144.
num. 15. Vide v. res.*
*Bona quasita post creationem feudi non sunt
de pertinentiis feudi. fol. 139. num. 7.*
Bulgari dictum de successione. fol. 11. n. 4.

C

C *anonium ius servandum in rebus Ec-
clesia. fol. 259. num. 22.*
Caro filii est caro Patris. fol. 168. n. 29.
*Carolus II. ad supplicationem Regni rejecit
clausulam pro heredibus ex corpore. f. 18.
num. 16.*
Civilista vide v. Authores.
*Clausula apponi solita in Regno in concessione
feudi. fol. 4. num. 14.*
*Clausula salvo jure declaratur. fol. 214. n. 17.
& 18.*
*Clavicus dimisso habitu non recuperat feu-
dum. fol. 225. num. 4.*
*Colloquium conjugum secundum Aristot. fol.
248. num. 32.*
*Compromissum prohibetur per Constit. Consti-
tutionem Divae mem. fol. 229. num. 6.*
*Concessio feudi est contractus corresponsivus.
fol. 22. num. 24.*

*Concessionem feudalem non regulantur ex l. un.
C. si lib. Imp. soc. fol. 22. num. 19.*
*Concedens, & recipiens feudum à principio
cogitaverunt, ut deveniret ad certos suc-
cessores post mortem recipientis. fol. 6.
num. 17.*
*Concedens feudum pro recipiente, & masculis,
non tenetur prospicere feminis. fol. 62. n. 6.*
*. . . In concessione feudi tot sunt donationes,
quot sunt successores. num. 20. ibid.*
*. . . In concedenti; intentio, & recipientis
prima consideratur sanguis. fol. 7. num. 21.*
*Secundo sanguis possessoris. ibid. n. 22. Ter-
tio sanguis illius, qui succedere vult, vel po-
test. ibi. num. 23.*
C. ex praesumptuè contra fratrem. f. 18. n. 24.
*Condictio causa dari, quando competat Domino
ex causa servitii non petiti? fol. 175. n. 19.
cum arg. n. seq.*
*Condictio, & modus quando equiparantur?
fol. 193. num. 12. & fol. 199. num. 11.*
Condicitur possessio. fol. 286. num. 11.
*Conditionis ob causam effectus. fol. 285. nu.
7. & etymologia. n. 10. fol. 286. an detur? nu.
9. ibid.*
*Condictio datur pro re sua. ibid. num. 12.
non de jure num. 13. & quare? in num. seqq.*
*. . . datur in contractibus innominatis.
fol. 175. num. 22.*
*Consuetudo, vendere, donare, ac venditioni con-
sentire differunt. fol. 107. num. 24.*
*Consentiens alienationi an natis sibi filii pos-
sit revocare? fol. 108. num. 6.*
*. . . In consensu ad alienationem an inspicitur
tempus consensus praestiti, vel delata suc-
cessionis? fol. 99. num. 39.*
*Constitut. Regni circa successionem ascenden-
tium. fol. 13. num. 16.*
*Constitutio Regni corrigunt ius feudorum, ad-
mittendo feminas masculis extantibus.*
Quid circa dotem de paragio? fol. 61. num. 2.
*Constitutio Regni corrigit consuetud. pravam
exclusivam feminatum. ibid. num. 3.*
*Constit. procedit in franco, & in Longobardo. fol.
62. num. 8.*
*. . . respectu frequentiam, & nam mulie-
res nubere solent. fol. 63. num. 13.*
*Constitut. Regni videntur preferre gradum, se-
xum, & etatem. fol. 54. num. 39.*
*Constitutiones cuius Lotharii sunt, magna quan-
titas inter DD. fol. 158. num. 5.*
*Consuetudo potest disponere super successione
fol. 28. num. 25. etiam Regnum num. seq.
exemplum Ferdin. I. fol. 29. num. 27.*

Con-

Consuetudines feudales ligant Ecclesiasticas personas. ibid. num. 24.
Consuetudinum feudalium argumenta sufficiunt ad deoif. causam feudalem deinde jus Romanorum. fol. 5. num. 16.
Contractus coram Principe non requirunt scripturam. fol. 213. num. 19.
Contractus de feudo à vassallo facti inconueniens. fol. 216. num. 4.
Contractus de feudo sine assensu permittitur de iure Canon. fol. 211. num. 2.
Contractus & assensus differunt. fol. 6. n. 20.
Contractus feudalis est lex inter contrahentes. ibid. num. 23.
Contractus verbalis non reperitur. fol. 210. num. 24.
Contributio cessat adita hereditate. fol. 122. num. 40.
Conventio super feudo est seruanda. fol. 4. num. 12.
Correctio iuris non debet induci per subauditum intellectum. fol. 49. num. 10.
Creditor succedens creditori sine inventario non potest detrabere creditum. fol. 122. num. 41.
Creditor administrans bona debitoris presumitur sibi soluisse. fol. 133. num. 42.
Culpa declaratur. fol. 160. num. 18.
Culpa Domini infendantis nocet infendato. fol. 165. num. 12.
Culpa in alium quando infunditur. domi. no.
Culpa in Dominum aperit feudum domino. fol. 238. num. 4.
Culpa in committendo respectu Prælati differt à culpa in comittendo. ibid. num. 11.
Culpa mariti quid operetur? fol. 245. num. 1. & seq.
Culpam non omnem inducere privationem. fol. 219. num. 8. & seq.
Culpa patris differt si ante, vel post conceptionem sequatur. fol. 168. num. 20.
Culpa patris remissio quando nocet? fol. 170. num. 41.
Culpa patris in comittendo excludit filium, etiam in feudo ex pacto. fol. 239. num. 21. & seq.
Culpa Prælati differt à culpa mariti. fol. 236. num. 9.
Culpa Prælati quando est in dominum, deolvit feudum. fol. 256. num. 5.
Culpa remissa nocet excipiet. fol. 264. n. 18.
Culpa subinfendati sufficit ad privationem primi infendati. fol. 165. num. 12.

Culpa Vassalli debet probari, & judicari. f. 250. num. 1.
Culpa viri præjudicat constante matrimonio tantum, non eo soluto. fol. 251. n. 46.

D

Debitum contractum occasione feudi spectat ad successorem in feudo. fol. 122. num. 35.
Denunciatio non est necessaria ad revocandum. fol. 230. num. 14.
Defunctus sicut præjudicat contrahendo, ita delinquendo. fol. 238. num. 8.
Dissasio quid significet. fol. 162. num. 27.
Divortium prohibitum à lege, ut sit locus pænæ. fol. 214. num. 15.
Dominus concedens feudum dat recipienti, & successoribus de sanguine. fol. 21. num. 13.
Dominus concedens feudum dignitatis, quando intelligit de uno, vel pluribus successoribus in eo? fol. 52. num. 29. Et pro recipiente, & masculis non tenetur prospicere sanguini.
Dominus non tenetur habere in vassallum, quem ipse noluit. fol. 92. num. 9.
Dominus assentiendo dat. fol. 92. num. 23.
Dominus qui concessit feudum, an natis sibi filiis possit revocare? fol. 105. num. 4.
Dominus non potest spoliare de facto vassallum. fol. 160. num. 26.
Dominus potest revocare, vassallo negligente. fol. 230. num. 11.
Domini interpellatio requiritur ad privationem feudi ex defectu servitii. fol. 171. n. 4. & quando non requiratur interpellatio? n. seq.
Dominus horreorum tenetur de auro, & gemmis receptis per suam præpositam, eo sciente, quamvis limitatam præfixam præposituram. fol. 245. num. 17.
Dominus non tenetur de facto procuratoris. fol. 346. num. 8. nisi sciens. f. 247. n. 10.
Dominus tenetur vicem gerere vassalla. fol. 143. num. 26.
Tot sunt donationes quot sunt persone successura in feudo. f. 145. n. 33.
Donatio favore consensus durat etiam post mortem. fol. 137. num. 22.
Dos debetur à fratre, etiam si soror nolit nubere. fol. 64. num. 22.
De dote ad piam causam valet argum. fol. 16. num. 43.

Dominium distinguitur a possessione. fol. 323. num. 13.
Dominium diversimodè acquiritur jure gentium ac civili. fol. 261. num. 15.
Dominium esse, & non esse translatum differt. fol. 296. cum DD. remissive nu. ul. ibid.
Dominium quando caperit dici directum. fol. 201. num. 14.
Dominium quando deperditur ipso jure, & quando per sententiam num. 2. fol. 311. Cum effectibus num. 3. & lseru. ac aliorum opinio circa idem num. seqq.
Dominium quando deperditur conditionaliter fol. 268. num. 39.
Dominium quomodo intelligatur. fol. 201. nu. 13. ibid.
Dominium retransit aliquando ministerio legis. fol. 201. num. 12.
Dominium traditione transfertur, & retraditione retransfertur. fol. 303. nu. 3. & quid importet num. 4. de redit sua forma nu. 1. nec non de facili redit ad pristinum naturam. fol. 304. num. 6.
Dominium utile in casu avulsionis feudi dicitur potius accrescere, quam de novo acquiri. num. 8. fol. 305.
Dominium au perdatur ipso jure, vel non? num. 8. fol. 321.
Dominium utile retranslatum in dominium dicitur potius deperditum, quam de novo acquisitum. fol. 305. num. 16. cum exemplis ibid. ac cum opin. lseru. num. 17. Innocent. & Hostiens. num. 7. fol. 320.
Dominium ut transferatur requiritur traditio. fol. 210. num. 25.
Dominium viri est resolubile. fol. 751. nu. 44. & differt a re data ab extraneo.
Donatio sub modo subiecta resolutioni, & quare? fol. 176. num. 26.
Donatio, & infundatio circa ingratitudinem aequiparantur. fol. 105. num. 11.
Donare prohibitus non potest donationi consentire. fol. 10. num. 28.
Doni definitio secundum Aristot. fol. 24. n. 29.
Dos de paragia est onus feudatarii non feudi. num. 21. ibid.
Dos de paragia fratre decedente, præstat revocationem alienationis feudi. n. 23. ibid.
Dos de paragia in liquidatione regulatur a iure civili. fol. 62. num. 9. Et quæ debeat per consuetudinem debeat, & vice versa. fol. 63. num. 10.

Dos potest dari sine matrimonio. fol. 63. n. 15.
Differentia inter dotem promissam, & 22. Constitutam statutam. n. 16. ibid.
Dos an debeatur super corpore feudi nu. 17. ibid. & quod non, sed a jure n. 18.
Dotis in promissione subiungitur si matrimonium sequatur. fol. 63. num. 14.
Duces Romani expellebant feminas ab exercitu, & quare? fol. 36. num. 24.

E

Ecclesia non potest habere duos Praelatos, nisi cum de una efficerentur duo. f. 52. n. 31.
Ecclesia restituitur adversus damnum ex culpa Praelati. fol. 257. num. 12.
Ecclesia restituitur in integrum, ubi laesum. fol. 259. num. 28.
Ecclesia tenetur de culpa Praelati, quando efficitur locupletior. fol. 257. num. 16.
Ecclesia, & Regi quaritur sine traditione. fol. 144. num. 29.
Electio est conjuncti vel supplere, vel restituere. fol. 120. num. 29.
Exceptio non adimplemanti, datur in lucro preparato. fol. 120. num. 28.
Exemplum de Debora. fol. 32. num. 8.
Exemplum Perdin. I. fol. 28. num. 27.
Exemplum 8. Scriptura de matrimonio cum indigna contracto. fol. 27. num. 17. & Cornelii Taciti de eodem num. 18. Tit. L. de eod. num. 19. Euripid. num. 20.
Exemplum Regis Roberti, ejusque decise. fol. 51. num. 21.
Exemplum, laudamentum parium, & sententia idem sunt. fol. 264. num. 14.

F

Facultas nominandi heredem in feudo, an comprehendat restitutionem in extraneum beneficium? fol. 157. cap. 8. per tot.
Fallacia vox nova frequens in jure feudorum. fol. 160. num. 19.
Quid significet. ibid. num. 20. quæ nullo num. 23. & seqq.
Femina admissa in aliquibus regionibus, etiam ad regem. ibid. num. 6. & exemplum fol. 32. num. 7.
Femina de deteriori conditione, quæ nascitur. fol. 33. num. 10. & ratio num. 11.
Femina excluditur etiam ex alio, quia non debet misceri cum viribus masculorum. fol. 35. num. 21.

Femi-

I N D E X.

- Femina, & descendens ex ea excluditur, nisi ex pacto sit vocata.* fol. 31. num. 2.
- Femina etiam titulo dotis.* num. 3. *ibid.* rationes num. 4.
- Femina in Regno subingreditur gradu, & personam Patris, & excludit patrum, quamvis proximiorum in fundo individuo.* fol. 48. num. 4.
- Femina non esse locum masculis extantibus.* fol. 39. num. 3.
- Femina quamplures bellatrices.* fol. 33. num. 10.
- Rationes pro & contra adversus feminas* fol. 34. num. 18. *Authoris sententia.* fol. 35. num. 19. *concluditur.* num. 20. *ibid.*
- Femina quomodo succedat ex pacto.* fol. 38. n. 1.
- Femina semel exclusa semper exclusa* *ibid.* num. 8.
- Femina super feudo an debeantur alimenta, vel dos.* fol. 55. num. 9. *per tot.* *Authores pro dote, etiam debenda à fratribus extraneis, & tertius possessoribus.* fol. 57. num. 2. *Argumenta hujus q.* fol. 58. num. 3. 4. usq. ad 8.
- Opinio communis contra feminam.* fol. 59. num. 8.
- Femina vario modo jure Romano fuerunt habitæ, etiam in aliis regionibus* *ibid.* num. 15.
- Platonis sententia contra feminas.* fol. 36. num. 29.
- Feudum amittitur & quomodo?* fol. 162. num. 24.
- Feudum amittitur ob culpam denegati servitii.* fol. 164. num. 1.
- Feudum amissum per sententiam condicatur, vel alias ipso jure vendicatur.* fol. 1313. n. 1.
- Feudum antiquum dat nobilitatem.* fol. 113. num. 8.
- Feudum aliquando dicitur avitum.* fol. 114. num. 15.
- Feudum antiquum dat aditum filio ad probandam investituram presumptivè, proficitque ad possessionem.* fol. 114. num. 17.
- Feudum antiquum, & paternum datur respectu filii, si sit quæsitum à Patre, si vero à Antecessoribus.* fol. 125. num. 1.
- Feudum antiquum appellatur acquisitum ab Antecessoribus omnes sex exemplis.* fol. 114. num. 4.
- Feudum antiquum aperitur agnatis.* fol. 238. num. 6.
- Feudum antiquum potest esse in filio ex reformatione facta per avum.* fol. 12. num. 10.
- Feudum antiquum presumitur, nisi contrarium probetur.* fol. 115. num. 19. & seqq.
- Feudum aperitur per viam annihilationis ipsius.* fol. 145. num. 24.
- Feudum dat nobilitatem accipienti.* fol. 27. num. 12.
- Feudum deferitur jure successionis ad vocatos jure feudorum, vel lege investitura.* fol. 19. num. 1. *non jure accrescendi* *ibid.* n. 2.
- Feudum deperditum ob culpam cui deferatur?* fol. 237. num. 1. & seqq.
- Feudum deperditum ob culpam, an remaneat antiquum, vel novum?* fol. 261. num. 1. & seqq.
- Feudum deperditum non recuperatur absque gratia Principis.* fol. 225. num. 7.
- Feudum differt à donatione circa evictionem.* fol. 107. num. 10.
- Feudum Ecclesia aperitur Domino ob culpam Prælati ipso vivente.* fol. 256. num. 1. & an eo mortuo revertatur ad Ecclesiam? n. seq.
- Feudum emptum de pecunia duorum fratrum an quaratur utrique, & quid de fructibus ipsius.* f. 116. cap. 6. per tot.
- Feudum est homo natus, qui regitur ab homine.* fol. 141. num. 19.
- Feudum est quid universum continens sub se plura membra.* fol. 139. num. 1.
- & potest continere bona allodialia, subiecta feudo.* *ibid.* num. 2.
- Feudum erectum de re individua pro duobus, uno deficiente quid agendum de ejus portione?* f. 21. num. 14.
- Feudum ex societate quæsitum non quaritur consocio.* f. 113. num. 11.
- Sed tantum fructus communicantur.* fol. 12. num. 1.
- Feudum ex pacto novum aperitur fisco.* fol. 241. num. 25.
- Feudum antiquum ex pacto aperitur agnatis.* num. 26. *cum seqq.* *cum decis. Reg. Camere in Coll. Cons. pro fisco.* f. 244. num. 34.
- Feudum francum non omnino francum est à servitio.* fol. 106. num. 13.
- Feudum hereditarium aperitur heredi.* f. 238. num. 9.
- Feudum individuum pro parte dari non potest societati de pecunia communis.* fol. 119. num. 12.
- Feudum licet dicatur beneficium improprie non tamen procedit in sol. an. C. si lib. imp. loc.* fol. 24. num. 30.
- Feudum individuum concessum pluribus quibus dividatur?* fol. 53. n. 30.
- Feudum novum aperitur Domino, non conjugibus, etiam fratri.* fol. 21. num. 12.
- Feudum non potest concedi sub conditione, sed ad certum tempus.* fol. 200. num. 15. *Cum opinantur & errant DD.* num. seqq.

Feudum

Feudum non pignatur Domino absque assensu. fol. 216. num. 1.
Feudum non constituit, nisi sit de contentis in p. rub. fol. 327. num. 11.
Feudum paternum dicitur, quod pater acquisivit. fol. 114. num. 16.
Feudum per mortem feudatarii an dicatur aperiri Domino, & ab eo concedi. fol. 129. num. 11.
Feudum potest appellari gratia, respectu f. 23. num. 26.
Feudum praesumitur concessum secundum propriam naturam, cujus est non deferri ad heredem extraneum. fol. 24. num. 32.
Feudum quando dicatur non habere propriam naturam. fol. 4. num. 12.
Feudum Regale differt ab aliis sicut bella inter se. fol. 12. num. 22.
Feudum quando aperitur reddit sua forme. fol. 145. num. 35. cum argum. Meriti num. seq.
Feuda non admittunt fictionem. fol. 129. nu. 8.
Feuda conceduntur cum clausula pro hereditibus ex corpore, secundum ll. Regni. fol. 24. num. 33.
Feudi natura consideratur tripliciter, puta in erectione, conservatione, & devolutione. fol. 3. num. 9.
Feudi natura in conservatione consideratur dupliciter, nempe, dum recipiens tenet, & cum moriens transmittit. fol. 1. num. 10.
Feudi natura iudicatur secundum ll. Regni ubi est finem ibid. num. 13.
Feudi novi, & antiqui descriptio. fol. 112. nu. 2. & 3. ac differentia. num. 4. & circa facultatem concedendi num. 5.
Et in modo succedendi. fol. 113. nu. 9. & in praesumptione qualitat. fol. 113. num. 14.
Requisita in creatione feudi requiruntur in adnexionem ipsius. fol. 144. num. 32.
Feudi novi, & antiqui distinctio. fol. 12. n. 14. & ratio ipsius. num. seq.
Feudi transmissio consideratur duplici modo, in vita ob restitutionem, & post mortem per successionem. num. 11. ibid.
In feudo ex pacto cessat questio proposita, & quare. ibid. num. 14.
Feudi privationis casus. fol. 164. num. 2.
Feudi privatio facta inhabilitate persona. fol. 166. num. 15.
Feudatarius ex delicto turpi amittit feudum. fol. 27. num. 14.
Feudatario competit actio contra Dominum, ut faciat promissam investituram. fol. 235. n. 1.

Et quando limitatur. num. seq. ac si competit actio ad relaxandum. n. 2. & ad redintegranda membra. nu. 5. an reperiatur probati domini? num. 6. vel interdictum recuperanda. nu. 7. Quid e contra competat Domino. num. 8. cum opin. Meriti. num. 9. & cum limitatione. num. seq.
Fidelitas, & servitium feudi faciunt illud differre a pura donatione. fol. 24. n. 31.
Fidelitas praeponderat fructibus feudi. f. 23. num. 27.
Fidejussor in prima institutione an daret in secundam. fol. 126. num. 8.
Filius consulis dicitur consularis, non e contra. fol. 11. num. 2.
Filius dicitur portio patris corporis. fol. 6. num. 18.
Filius fratris succedit in feudo novo. fol. 16. num. 10.
Filius naturalis legitimatus per subsequens matrimonium excluditur a feudo. fol. 15. & n. 27. & ratio juris feudorum defensa ab Authore ibid. num. seq. March. August. de eod. locus. fol. 28. num. 22.
Filius secundogenitus non potest habere legitimam super feudo de jure communi. fol. 59. num. 11. neque de jure nostro. fol. 60. num. 12.
Exemplum S. Scripturae. num. 13. ibid.
Filia neque ab intestato, neque ex testamento potest succedere in feudo. fol. 59. nu. 10.
Filia renuncians mortuo fratre, potest succedere. fol. 152. num. 3.
Filia qua renunciavit fratri, & mortuo sine filiis, succedit ex nova causa. fol. 152. num. 7. cum decis. S. Conf. nu. seq.
Filia renuncians excluditur a fratris, vel sororis filiis. num. 7.
Filia renuncians potest succedere, collatis dotibus n. 8.
Filia renuncians quando excluditur secundum Napod. num. 9. ibid.
Filia renuncians secundum aliquos excluditur in bonis non annexis, postea quassitis. f. 153. num. 10. & que renunciavit, si nullus frater superesset potest ex nova causa succedere. ibid. nu. 11. ac renunciatio reduciatur ad non causam, si nullus frater superesset. ib. n. 12.
Filia succedit in feudo novo, patri quassito pro se, & filiis masculis, exclusis filiis alterius fratris. fol. 113. num. 13.
Filii feudatarii post alienationem nati an possint eam revocare? fol. 95. num. 30.
Filii masculi descendentes a femina excluduntur. fol. 33. num. 13. & fol. 34. num. 14.

Filii

Filii feudatarii jure francorum extantibus duobus quorum unus est proditor Regis an eo mortuo fiscus, vel secundogenitus succedat? fol. 98. num. 37.

Filii naturales an excludantur à feudo? fol. 24. num. 1.

.. naturalis in quibusdam regionibus succedit. fol. 26. num. 3.

Filii qui admittantur in successione feudi? fol. 2. num. 1.

Filiorum matris impudicae Ambros. Sancti auctoritas. fol. 27. num. 10. & Arist. num. 11.

Euripid. contra eosdem num. 12.

Fiscus habet hypothecam super bonis ministrorum regionum. fol. 213. num. 13. & fol. 215. num. 21.

Fiscus spoliaret absque sententia. fol. 264. num. 13.

Frater an admittatur in successione feudi? fol. 16. num. 1.

.. Non succedit fratri in feudo novo, etiam si communiter de novo acceperint. num. 2. ibid.

.. Succedit fratri in portione feudi novi, & ratio. num. 36. & nu. seq. & num. 7.

Frater de jure Romano tenetur dotare sororem inopem. fol. 64. num. 16.

.. utrinque conjunctus an praeferatur consanguineo ex illo latere, unde feudum pervenit? fol. 66. q. 11. per tot.

Frater est ferè alter, cum exemplis de fraterno amore. fol. 17. num. 28.

Frater in Regno Sicilia ex nova gratia succedit fratri in feudo novo. fol. 18. num. 17.

Frater succedit fratri, etiam in feudo novo per Const. Regni ex interpretatione prudentum. fol. 16. num. 11.

Frater succedit fratri in feudo novo respectu fructuum, causa societatis, & quare? fol. 17. num. 8.

Frater, & filius fratris succedunt fratri in feudo antiquo, & quare? fol. 17. n. 9. & seq.

Frater non potest constituere jus in re feudi ex societate sine assensu Domini. fol. 120. n. 22.

.. neque disponere de fructibus feudi afficiendo rem. num. seq.

.. Succedit in portione fratris in feudo refulato. fol. 125. num. 4.

.. Sui fuit renunciatum, decedendo intestatus, videtur vocare sororem renunciantem.

f. 153. n. 13. cum opin. DD. a n. 14. usq. ad 20.

Frater an possit revocare alienationem factam a fratre primogenito. fol. 95. n. 31.

Frater acquirens feudum de pecunia communi non acquirit fratri. fol. 92. num. 10.

Frater utrinque conjunctus an praeferatur consanguineo? fol. 66. per tot.

Fructus compensantur cum interesse pretii non soluti. fol. 121. num. 33.

Fructus feudi pignorat Domino non communicantur in sortem. fol. 215. num. 23.

.. empti de pecunia communi considerantur, ut separati. fol. 118. num. 8.

Fructus feudi empti de pecunia communi non communicantur absque expressa societate, & mensa communi. fol. 119. num. 18.

Fructus feudi possunt exequi pro debito personali, ut separati. ibid. num. 19.

G

Gratia ad nominandam personam incertam morte non expirat. fol. 137. nu. 45.

neque morte mandantis num. seqq. cum Sinodali decis. Reg. Cam. in Coll. Conf. fol.

138. num. 47.

Gratia de renunciando certa persona non proficit quoad alium. fol. 133. num. 12.

Gratia D. Regis pro fratribus est maxima. fol. 17. num. ul.

Gratia in Regno circa successionem in tertio gradu. fol. 113. num. 10.

Gratia signata, secuta inde morte, questio in Curia Romana refertur. fol. 134. num. 22. cum aliis decis. seq. n.

H

Heres socii potest supplere actum faciendum per defunctum socium. fol. 134.

num. 24.

Heres de jure feudorum intelligitur de masculo, & periti ampliarunt ad fratrem per Const. ut de successionibus. fol. 18. nu. 13.

.. intelligitur de filio masculo quoad feudum. fol. 34. num. 15.

Hereditas est successio in universum jus defuncti. fol. 70. num. 10.

Hereditate adita sine inventario confunduntur jura, & cessat contributio. fol. 122.

num. 40.

Heres coloni possidet nomine Domini. fol. 126.

num. 6.

Hypotheca feudi ligat Dominum. fol. 207. num. 11.

I.

- I**llegitimus non succedit ex dispositione omnium jurium. fol. 25. num. 2.
 Illegitimi impediuntur promoveri ad Sacros ordines. f. 26. nu. 9.
 Impeditus dispensatur à servitio ex reg. jur. Civ. & feud. f. 172. num. 8. & seq.
 Impensa minuit dotem. fol. 265. num. 29. & seq.
 Imperatoris proprium est loqui per verbum Sancimus.
 Imperatores temporibus Lotb. I. carebant J. C. eximii. f. 159. nu. 13.
 Infeudatio est contractus innominatus. f. 175. nu. 23.
 In pari causa melior est conditio possidentis f. 222. nu. 9. & 12.
 Infeudatio tot continet donationes quot sunt persona. f. 95. nu. 29.
 Interdictum retinenda datur pro possessione jurium corporalium. f. 119. nu. 12. Et pro usufructu, usu, servitute, & pro partibus incorporalibus nu. seq.
 Iudex ex officio potest repellere actorem non adimplentem, etiam post sententiam. f. 121. num. 31.
 Iudex in causa feudi quisnam sit? f. 269. cap. 22. per tot.
 Iudicem adiens cadit à quasi possessione. f. 123. nu. 42. & cadens à possessione non agit retinenda, sed recuperanda nu. seq.
 Iudicium pluralitas datur etiam de jur. Rom. f. 270. nu. 7. ac gradus jurisdictionis ipsorum. f. 271. nu. 10.
 Juramentum ligat filium renanciantem. f. 152. nu. 2.
 Jurisdictio limitata non admittit extensionem, f. 278. nu. 2. cum exemplo alluvionis. nu. 3.
 Jurisdictio civilis non prorogatur ad criminalem sine mero imperio. f. 282. nu. 13. cum distinctione de prejudicialibus. nu. seq.
 Juris communis & Regni differentia cap. 33. nu. ult. f. 227.
 Jus canonicum approbat jus Civile contra filios rebellium. f. 167. nu. 23.
 Jus accrescendi procedit in contractibus, ac donationibus correspondivis, f. 20. nu. 4.
 Procedit in acquirendis non in acquisitis. f. 20. nu. 7.
 In acquisitis quisque transmittit portionem suam suo heredi, f. 21. nu. 8.
 Est potentius successorio edito nu. 9. ibid.
 In feudo antiquo improprie diceretur nu.

10. ibid.

- Non procedit in feudo novo, in quo vocatur jus successorium n. 11. ibid.
 Opin. Iern. de d. jure accrescendi, f. 22. nu. 16.
 Jura feudalia servantur, & argum. ipsorum & his deficientibus jus Romanorum. f. 11. nu. 8.
 Jus francorum in Regno viget pro primogenito. f. 56. nu. 16.
 Jus feudorum non loquitur de regali dignitate, sed jus Canonicum, Philosophicum, politicum, & Hispaniarum, f. 50. nu. 19.
 Jus Romanorum corrigitur per jus feudorum circa successionem feminarum. f. 33. nu. 9.

L.

- L**egatum bonorum non comprehendit pradia pignolata. f. 207. nu. 5.
 Legatum rei semper transit recta via, non legatum rei alienae. f. 107. nu. 27.
 Legitima de jure civili non debetur ei, qui non potest succedere ab intestato. f. 59. nu. 9.
 Latio in infeudatione non datur. f. 106. nu. 6.
 Lex non distinguens potest ab alia distingui ibid. nu. 23.
 Nova recipit interpretationem ab antiqua. f. 92. nu. 5.
 Lex ubi non distinguit, nec nos distinguere debemus. f. 35. nu. 22.
 Lex prohibens Domino jus revocandi nihil proficit nisi addatur pena. f. 223. nu. 15.
 Libertus passus dominum vendere rem videtur pretium pro parte solvisse. f. 245. nu. 12.
 Linea descendens est prima in consideratione, & qua sint ejus progeneri f. 59. n. 41.
 Locationis conditionalis exemptio. f. 176. n. 25.

M.

- M**agister navis videns aliquem gerere in navi videtur elegisse f. 247. nu. 14.
 Major etas sola non sufficit. f. 51. nu. 23.
 Mandatarius debet exequi mandatum etiam post mortem mandantis. f. 234. nu. 21.
 Maritus est dominus rei dotalis. f. 245. nu. 6.
 Maritus non potest promittere majus servitium pro fundo dotali fol. 232. nu. 7.
 Masculi descendentes à femina sunt in cognitione concedentis feudum. fol. 34. nu. 16.
 Masculo relinquirente femina quid juris ex §. quin etiam de Episc. & Abb. fol. 39. nu. 2.
 Melioratio intelligitur ceteris partibus. fol. 327. nu. 13.

Men.

Mentis potest constare pluribus modis. fol. 41. num. 15.

Minor infundare non potest, & ratio. fol. 113. n. 6. neque confirmare fendi successionem. num. 7. ibid.

Modus obligat precise ad factum. f. 199. n. 7. Monialis secundum aliquos non presumitur se velle a remotionibus concludi. fol. 156. n. 36. cum solemnibus decis. S. R. Conf. num. seq.

N.

N *Episcopus ex primogenito in feudo non praefertur Patruo. fol. 50. num. 15. quid in feudo dignitatis. num. 18. ibid.*

Nobilitas resultans ex feudo facit illud ex gratia existimari. fol. 23. num. 28.

Nominatio est quid facti. fol. 136. num. 92.

Nominatio ad officium absente D. Principe, & non acceptata, non proficit. f. 131. n. 4.

Nominatio potest expleri per professum. f. 135. num. 29.

Nominatio potest expleri per Procuratorem. fol. 133. num. 18.

Nominatus partim habet a Principe, partim a nominante. fol. 136. num. 31.

Nominare est eligere. fol. 135. num. 30.

Nominationis actus potest committi post. fol. 134. num. 20.

Nominandi licentia commissa, vide v. licentia.

Nominandi licentia petita est actus consummatus potentis. fol. 132. num. 9.

Nominandi licentiam petens potest regi, nec datur penitentia. fol. 132. num. 19.

Nominandi mandatum non expirat morte civilis. fol. 134. num. 19.

Nominandi potestas concessa novitio acquiritur religioni post professionem. f. 124. n. 25.

Nominanda persona incerta, morte secuta, gratia non expirat cum Sinodali decis. Regie Camerae in Coll. Conf. fol. 132. num. 47.

Nominandi jus transmittitur ad heredem. fol. 135. num. 26.

Nova cautio quando extinguat antiquam. fol. 129. num. 7.

Novum feudum facit nova persona, vide v. persona.

O.

O *bligatio generalis non continet feudum. fol. 208. num. 12.*

Obligatio quando consistit in faciendo, obligat precise ad factum. fol. 276. num. 21.

Officium de jure Regni non providetur nisi habilibus. fol. 131. num. 7.

Officium, & beneficium aequiparantur. fol. ibid. num. 6.

Officium, & beneficium quando vacat per decessum non per cessum. fol. 133. num. 16.

in officio non procedit ratio decisionis. Const. constit. Divae mem. circa jus revocandi. fol. 223. num. 16. cum dec. Reg. Cam.

P.

P *actum est stricti juris, & debet minus derogare juri communi. fol. 19. num. 6.*

Pactum ut investiat, ut de paterno solvit oppositiones. fol. 126. num. 9.

Pactum fuerunt reperta tempore Lothar. I. fol. 158. num. 10.

casque injuria temporum non valuit offendere. fol. 159. num. 14.

Pares cognoscunt inter minores: Imperator inter Capitaneos. fol. 274. num. 10.

& Dominus cognoscit inter Vassallos: Pares autem inter Vassallum, & Dominum. num. 11.

Pares, & alii iudices feudi unde dicitur. fol. 170. num. 2. & a quo introduci? num. 1. Iura feudalia de eis loquuntur. num. sequentibus habent jurisdictionem si ordinariam? num. 12.

& fol. 279. num. 14. vel superinductam. num. 14. vel sine termino ad instar delegata. num. 15. & contra Clericos. num. 16. absque sensu distinctione. num. 17. contra quoscumque etiam Reges. num. 18. & pupillos. num. ult.

Pares in causa parium judicare inconueniens. fol. 278. num. 5.

Pares judicant inter Vassallos vel vassallos. fol. 274. num. 5.

Pares prius Dominus eligit, postea Vassallos. ibid. num. 3.

Pares si essent testes, & Iudices maximam inconueniens. fol. 275. num. 14.

Pater alit filium de jure naturali, ac civili. fol. 64. num. 17.

Pater a principio de jure Rom. non fuit vocatus ad successionem feudi, sed ex aequitate, & interpretatione prudentum. num. 2. f. 11.

Pater est sicut semen, mater sicut terra in generatione. fol. 6. num. 19.

- Pater debet thesaurizare filiis, non filius Patri.* num. 5. ibid.
- Pater naturali stimulo urgetur ad cogitandum pro filiis.* num. 6. ibid.
- Pater non punitur ob culpam filii de jure etiam vult, neque socius, neque frater ob culpam filii, vel fratris.* fol. 166. n. 18. & seqq.
- Pater ordine naturali indicat filium, non e contra.* num. 8. fol. 12.
- Pater, non succedit filio in feudis, & ratio.* fol. 11. num. 1.
- Pater panitur etiam ratione patrie potestatis.* fol. 168. num. 26.
- Pater sciens nec prohibens videtur approbare intentionem filii.* fol. 14. num. 10.
- Pater succedit filio in feudo antiquo & quare?* fol. 11. num. 9.
- Pater succedit filio in feudo antiquo paterno non materno.* fol. 13. num. 15.
- Pater succedit filio in feudo, quia ex pacto fuit sic concessum.* fol. 14. num. 19. & in feudo novo ex jure municipali. ib. num. 21. quando? & quare? num. seq. & in feudo novo concesso pro heredibus quibuscumq. n. 1.
- Pater offendendo filium panam evitare, duxa proviso.* fol. 164. num. 4. & abusus prisca clonensis. num. 5.
- Patientia accipitur pro consensu.* fol. 247. num. 21. siue tacita siue expressa. num. 20.
- Patientia habetur per consensu.* fol. 245. num. 21.
- Patientia non obstat quando scit ius suum.* d. n. 1.
- Paupertas quando excuset vel non?* fol. 222. num. 12.
- Pena legalis & conventionalis differunt.* n. 23.
- Penitentia non facit, ut quis defunctus esse videatur.* fol. 225. num. 5.
- Permissio refutandi non extenditur ad privilegium.* fol. 128. num. 7.
- Persona que petit feudo succedere, debet esse de sanguine naturali legitima, ne humilis.* fol. 7. num. 24. & seqq.
- Persona nova facit novum feudum.* fol. 125. num. 5.
- Persona infensata et collentia preponderatatori rei.* fol. 106. num. 17.
- Persona quatenus offendit Dominum debet expelli.* fol. 256. num. 8.
- Persona mutatione mutatur conditio feudi.* fol. 39. num. 5.
- Petitio hereditatis competit heredi ad venditandam hereditatem.* fol. 70. num. 8. & seqq. & competit heredi universali, vel partis quotativa. ibid. num. 9. est iudicium universale. ibid. n. 11. Potest restringi ad rem singularem. ib. num. 12.
- Competit in iudicio petitionis honorum possessionem.* ib. num. 13.
- Competit heredi fideicommissario.* ibid. num. 14.
- Differt a reivendicatione.* ib. num. 15.
- Competit heredi contra eum qui sit possidet hereditario.* num. 16. ibid.
- Contra possessorem via pro possessore semper cedit, siue allegatione, vel probatione tituli.* fol. 71. num. 16.
- Petitio hereditatis contra possessorem titulo pro possessore semper cedit.* num. 17. ib.
- Petitio hereditatis quid?* fol. 69. num. 2.
- Competit heredi ad venditandam hereditatem.* fol. 69. num. 8. & heredi universali, vel quocumq. fol. 70. num. 9.
- Est iudicium universale siue sit totius, siue partis hereditatis.* fol. 71. num. 11. potest restringi ad rem singularem. ibid. num. 12. potest competere etiam in iudicio petendi honorum possessionem. ibid. num. 13. potest competere heredi fideicommissario. num. 14. ibid.
- Petitionis hereditatis celeberrima disquisitio, in qua author quamplurimum notavit.* fol. 69. num. 5.
- Petitionis hereditatis iudicium differt a iudicio reivendicationis, & quare?* ibi. num. 15.
- Piacula extante datur facultas excusandi subrogandi alium.* fol. 125. num. 20.
- Precipue non subiacet subtilitati iuris Civilis.* fol. 137. num. 39.
- Facit durare mandatum expiratum.* fol. 137. num. 41.
- Facit deberi legata caduca.* ibid. n. 40.
- Pignus cum traditione ledit Dominum & quare?* fol. 208. num. 10.
- Pignoris & hypotheca sine traditione exempla.* fol. 207. num. 11.
- Pignus in materia prohibita alienatione fandi.* fol. 209. cap. 9. per tot.
- Pignus prohibitum intelligitur de pignoratione, cum traditione.* fol. 206. num. 9. sine traditione solum. fol. 208. num. 5.
- Pignus prohibitum permittitur cum Domino.* fol. 212. num. 1.
- Pignus pro tanta quoad cessat spes luititque equiparatur dominio.* fol. 206. num. 4.
- Cum exemplis.* fol. 201. num. 5. & seqq.
- Possessio condicatur.* f. 266. n. 11.
- Possessio diuturna prajudicat.* fol. 247. n. 18.
- Possessio vera inducitur per precarium, & constitutum.* f. 218. n. 2. & seqq.
- Possidendi modus arguit voluntatem patris.* f. 144. n. 18.

Pote-

Potestas disponendi non inducit necessitatem. f. 128. n. 6.
Posthumus an possit revocare alienationem feudi antiqui ex pacto, & providentia? f. 98. num. 36.
.. an rescindat refutationem? f. 103. cap. 4. per tot.
.. an possit succedere excluso refutatorio? fol. 105. n. 3.
Prelatus & Capitulum puniuntur, non Ecclesia. fol. 258. n. 77.
Prelatus & Capitulum sicut non possunt alienare sine assensu Apost. ita non possunt per delictum perdere feudum. f. 258. n. 19.
Prelatus & Capitulum sicut & Civitas puniuntur, quando convocato concilio delinquant. fol. 259. num. 21.
Prelato vivente fructus pertinent ad dominum. fol. 259. num. 26.
Prelatus si esset transferendus an fructus reservandi sint futuro Prelato pro servitio Ecclesie? fol. 260. num. 29.
Præsent, & non contradicens præsumitur consentire. fol. 246. num. 25.
Præsentia non inducit consensum ad se obligandum. fol. 16. num. 28.
Præsentia in aliquo actu extrinseco præjudicat. idid. nu. 29.
Præsentia nocet favore libertatis. f. 240. n. 36.
Primogenitura est dignitas transmissibilis. f. 51. nu. 24.
Primogeniti successuri in Regno lex præsumitur. f. 23. num. 34.
Primogenitura prædilectio cognita in Sac. Script. & apud gentiles. f. 53. nu. 36.
Prohibitum donare, vide. v. donare.
Procuratio ad nominandum expirat nominatione secuta. f. 132.
Prohibitio legis non officit Domino etiam post casus eventum. f. 213. nu. 8.
Professio est more civilis. f. 130. nu. 2.
Prorogatio jurisdictionis ex l. nullum quomodo procedat. f. 282. nu. 7. & 8.
Prorogare & transfundere differunt secundum canonistas. ibid. nu. 10.
Proximior petens investiri remotiorem suum præjudicat. ibid. nu. 37.
Proximitas consideratur pluribus respectibus. f. 129. nu. 9.
.. Sola non sufficit ad refutationem, omni exempli. ibid. nu. 15.
Proximitas in refutatione an requiratur tempore actus gesti, vel delata successionis. f. 99. nu. 1. & seqq.

.. Et quod jus competat filiis. f. 902. nu. 14. & seqq.
Proximitas considerata in successione feudi quid importer? f. 68. n. 1.
.. Inter fratrem utrinque conjunctum & consanguineum, & Auth. opinio circa idem. num. 2.
Publica utilitatis favore publicatur res Ecclesie ob culpam Prelati. f. 255. nu. 3.

R.

Reconventio ignota de jure feudorum f. 278. nu. 4. de jure civili non expressa. num. 7.
.. Est mutua petitio. nu. 6. ibid. in eadem re descendit à jure Rom. num. 9.
.. Et ratio ipsius. nu. 10. ac fol. 310. nu. 15.
.. privilegium Neapolitanorum circa idem. num. 16. ibid.
.. De jure civili contra actorem valentem declinare Judicem. num. 11. ibid.
.. Ex Papin. quando proceditur coram Judice rei, qui esset actori incompetens. f. 259. nu. 12.
.. Jus Canonicum ampliavit eam in delegatione. f. 280. nu. 18.
.. Privilegium reconventionis. f. 280. n. 18.
Reconventio coram Judice causarum civilium non procedit in criminali. f. 281. nu. 2.
.. Coram quo non datur prorogatio n. seq. & quare? nu. 4. nec coram Judice non datur te merum, & mixtum imperium. nu. 5.
Reconventio militat favore Domini, quod servitium non præstitum. f. 287. nu. 2.
.. Et tertius non opponit de utili dominio culpantis vassalli. n. 3. & f. 290. à nu. 8. usq. ad 20.
.. Sed non potest isto casu Dominus agere actione personali contra tertium. f. 265. n. 3.
Recuperatio non excusat à pena privationis feudi. fol. 215. num. 3. quid si fiat incontinenti. ibid. num. 9. cum opinione aliorum DD. distinguuntur. fol. 226. nu. 13. & 14.
.. & re integra, ac quomodo intelligatur? num. 15.
Regula juris civilis, ut pena summa sequatur auctorem. fol. 166. num. 15.
Regnum non dividitur pro bono publico. fol. 53. num. 32.
Regna, & feuda quandoque conveniunt & quandoque differunt. fol. 53. num. 33. & fol. 60. num. 14.

- Regentes Mulos, & Aguirre** laudantur, qui scripserunt pro Rege nostro circa successionem Regni Portugall. fol. 53. num. 35.
- Reges Regni** ad evitandam interpretationem peritorum posuerunt in concessione feudi clausulam pro hæredibus ex corpore. fol. 17. num. 12.
- Refutans feudum an natus sibi filiis** possit revocare? fol. 105. num. 7.
- Refutatio feudi** dicitur reversio. fol. 12. nu. 11. quando resolvit infeudationem? fol. 86. n. 17. fit Domino, vel agnato. fol. 86. num. 12. vel personalis est, vel realis. ibid. n. 14. quando de juribus de futuro? num. 14.
- Refutatio** distinguitur per titulum onerosum, & simplicem. fol. 107. num. 18.
- Refutatio pura** non distinguitur de feudo hæreditario ad feudum ex pacto. fol. 106. num. 19.
- Refutatio duplex** est, realis, & personalis. fol. 152. num. 1. & de refut.
- Refutatio** requirit causam. fol. 90. num. 33. .. in Domino sufficit restitutio. fol. 90. num. 34. .. in agnato requirit contractum nominatum. ibid. num. 35. cum limitatione. n. 36. .. an sit prohibita per novas constitutiones. fol. 60. per tot. .. in proxime successarum fit persona cognita à Domino in principio. fol. 92. num. 15.
- Refutationem in Dominum non operari** querit? fol. 89. num. 22. .. debet cadere in alio contractu. ibid. num. 22. .. quoad translationem valere, & quoad actionem differre. fol. 89. num. 30.
- Refutatio omnino, & in omnem casum, quomodo concipitur?** ibid. num. 28. & quando fiat? fol. 155. num. 29.
- Refutatio, ut de novo investitur, excluditur, & querit?** fol. 154. num. 27.
- Refutationis respectu tertii facta** q. deciditur. fol. 147. num. 4.
- Refutationes hodie in Regno** registrantur. fol. 93. num. 17. .. & tot sunt donationes, quot sunt persona successura. ibid. nu. 16.
- Refutationis etymologia**. fol. 85. num. 5. novum nomen. fol. 86. num. 15. ejusque vis. fol. 89. num. 51.
- Refutatio in contractu matrimonii** sufficit. fol. 87. num. 19. & in feudo ex pacto. ibid. num. 18.
- Refutatio** permittitur in feudo dividuo inter conjunctos. fol. 128. num. 3. & ex necessitate succedendi. num. 5. ibid. .. permittitur proximiori de sanguine, & quare? fol. 129. num. 10. .. est actus irrevocabilis. fol. 129. num. 12.
- Refutatio, & institutio differunt**. fol. 129. n. 13. .. in proximum fit tacite, & expresse. fol. 146. num. 2. & 3.
- Refutare** dicitur agnatis, qui post factam fidelitatem alienat. fol. 22. num. 17.
- Refutare** dicitur renunciare. fol. 5. n. 9. & 10.
- Refutare verbum** pecaliare juris feudalis. fol. 86. num. 11.
- Rei sua** quilibet est moderator, & arbiter. fol. 62. num. 45.
- Religiosus** potest nominare in emphyteusi. fol. 136. num. 34.
- Renunciatio, & in omnem casum** excludit renunciantem. fol. 154. num. 26. .. realis quando disponit de re, nec respicit personam. fol. 155. num. 31. cum decis. n. seq. .. operatur, ut frater possit disponere de bonis antiquis. fol. 155. num. 35.
- Renunciatio officii** requirit consensum consentientis, & acceptantis. fol. 132. num. 5. .. beneficii non requirit presentiam collatoris. fol. 132. num. 11.
- Renunciatio per pactum** de non petendo excludit renunciantem. fol. 154. num. 21.
- Renunciatio quando** reducitur ad non causam. fol. 153. num. 12.
- Renunciandi licentia** generalis qualiter operatur? fol. 132. num. 13.
- Renunciationis definitio**. fol. 133. num. 15.
- Res addita feudo an eo aperto** transeat cum feudo? fol. 138. cap. 10. per tot.
- Res addita feudo quia separata** potest per se stare. fol. 141. num. 15. .. per triginta annos possessa quaritur feudo. fol. 144. num. 30.
- Res empta de pecunia communi** non efficitur communis. fol. 117. num. 1. 3. & 4. .. cum limitatione. ibid. num. 2. Quid de jure Romano? fol. 119. num. 13.
- Resolutio** requirit actum retrosimilem, neque sufficit sola traditio. fol. 87. n. 35.
- Resoluto jure datoris** resolvitur jus acceptoris. fol. 203. num. 4.
- Retentio** datur pro pretio soluto rei nulliter vendita. fol. 69. num. 7.
- Reivindicatio sine probatione tituli legitimi** non juvat. fol. 12. num. 18.
- Revocandi tempus datum Vassallo** arbitrium. fol. 230. num. 12.
- Revo-

Revocatio per consuetudinem privative quomodo procedat. fol. 221. num. 1.

Regia Camera in Regno nostro iudicat de causis fiscalibus. fol. 272. num. 11.

Rex iudicat inter Capitaneos. fol. 254. n. 6. Quid Mediolani servetur. nu. seq.

Rex unus an expediret in universo? fol. 251. nu. 8.

Rusticus an possit facere rem suam feudalem. fol. 140. num. 9. & 10.

S.

Sacra Scriptura exemplum contra illegitimos. fol. 26. num. 7.

Sanguis est causa proximitatis non licentia disponendi. fol. 128. num. 4.

Sanguis in successione feudi debet esse naturalis, non fictus, sed legitimus. fol. 25. num. 1.

... mas ernus illegitimus & suspectus de fidelitate est causa exclusionis. fol. 26. num. 8.

... Virilis non famineus requiritur in feudo. fol. 31. num. 1.

Scientia Domini quid operetur in successione feudi novi. fol. 16. num. 6.

Scientia in pignore non prejudicat sine actu extrinseco. fol. 249. num. 35.

Scientia quando prejudicat? fol. 246. num. 24. 25. & 27. & an presumatur inter consanguineos? num. 31.

Sententia causa originalis lata a Iudice civili non valet. fol. 282. num. 6.

Sententia nulla valet favore minoris. fol. 234. num. 11.

Servitium consistit in dando, & in faciendo. fol. 173. num. 14.

Servitium non debetur ubi dominus esset communicatus, & multis de causis. fol. 174. num. 15.

Servitus non potest imponi ab uno ex pluribus Dominis feudi. fol. 217. num. 8.

Servitus perficitur ab ulteriore consentiente. ibid. num. 10.

Servitutem non potest revocare unus ex Dominis. fol. 217. num. 9.

Servitii genus non distinguitur in iura feudorum. fol. 174. num. 15.

Servitii defectus non sufficit ad privationem feudi. fol. 171. num. 3.

Servus militando sciente Domino efficitur ingenuus. fol. 247. num. 19. Et ita servus promissus ad Sacros ordines. ibid. num. seq.

Societas vectigalium tantum transit ad heredem. fol. 120. num. 25.

Societas potest fieri etiam in salariis, & militia. fol. 118. num. 10.

Societas potest esse omnium, & quorundam bonorum. fol. 118. num. 5.

Socius non acquirit alteri socio feudum sine assensu Domini. fol. 118. num. 6.

... ad emendum feudum potest agere actione pro socio. ibid. num. 9.

... habet contra socium actionem ad tantundem pro pretio rei emptæ.

... non habet dominium fructuum feudi empti de pecunia communi. ibid. num. 11.

... Sed actionem personalem. fol. 120. n. 21.

Solon. sententia contra Patres generantes filios illegitimos. fol. 26. num. 4. ejusque lex nu. 5.

& Euripidis. num. 6.

Soror renuncians per aquilianam stipulationem potest venire per unde cognati. fol. 153.

Sorori a fratre an debeatur dos in Regno super feudo? & quid si non nupserit. fol. 60. q. 2. per tot.

Stipulatio pro se, & hered. est personalis. fol. 154. num. 22. cum distinctione Bart. num. 23.

Specialia duo non dantur in eodem actu. fol. 253. num. 46.

Subfeudum quaternatum requirit assensum. fol. 216. num. 6.

Subscriptio in contractu hypotheca prejudicat. fol. 248. num. 30.

Subfeudum tenetur a pluribus quando est quaternatum. fol. 216. num. 5.

Successionis questio inter Patrum, & nepotum. plures decisa cum notis. fol. 11. num. 37.

exempla. ibid. n. seq. exemplum comitatus S. Severini. fol. 45. num. 40.

ejusque ratio. fol. 55. num. 43.

In feudo refutato qualiter dicatur. Vide v. refutatio.

... In successione feudi consideratur sanguis primi acquirentis, proxime defuncti, & persona, qua vult succedere. fol. 7. num. 24. & qua requirantur, ut admittatur ibid. n. seq.

Successor in feudo refutato tenetur ad onera heredis. fol. 12. num. 13. cum opinion. Lanor. & Auth. num. seq.

Successores diversorum bonorum contribuant, parata bonorum. fol. 122. num. 39.

Successores omnes representant defunctum. fol. 122. nu. 37. etiam vigore statuti in diverso genere bonorum. n. 38.

Superior cogit inferiorem ad judicandum. fol. 276. nu. 22.

TEX.

TEX. ILLUSTRATI,

Const. Constitutionem Divæ mem. f. 229. num. 20. & seqq. ac cuiusnam Federici sit d. constitutio? fol. 227. num. 23. & an sit gratia? num. 24. & in quo differt à c. Imperialem? fol. 229. num. 1.

L. doce ancillam. C. de reiv. & l. in rebus de jur. dot. f. 250. num. 43.

C. 1. ad quem, vel ad quos. f. 186. num. 9.

C. 1. de eo qui sibi, & hæredibus suis fol. 41. num. 16. ejusq. casus. ib. num. 19. & seqq. & an procedat in Regno? cap. 8. per tot. fol. 46. Constit. de adiutorii fol. 65. n. 25.

C. 1. extr. de feud. fol. 215. n. 22. & gl. num. 24. ac DD. num. 25. & 26. Authoris denique sensus num. 27.

C. 1. de eo qui fin. fec. agn. fol. 115. num. 30.

C. 1. quid juris sit si post alien. feud. recup. fol. 225. num. 2. l. ser.

C. 1. quid juris sit si post alien. feud. fol. 208. num. 17.

C. nuper, extra de don. int. vir. & ux. fol. 203. num. 5.

C. unic. de eo qui fin. fec. agn. fol. 147. num. 5. cum casu difficili, & controverso. n. seqq. & DD. interpretationibus per tot.

C. unic. de fil. nat. ex matr. ad morgan. fol. 28. num. 23. & seqq.

C. 2. extra de ind. fol. 200. num. 1.

Verborum l. ser. verb. hoc casu fol. 264. cap. 26. per tot.

L. ab hostibus §. sed quod simpliciter. ff. ex quib. caus. maior. cum exemplis. fol. 225. num. 11.

L. conficiuntur C. de iur. Codicil. fol. 155. num. 34.

L. cum filius ff. de leg. 2. fol. 206. num. 6.

L. fructus ff. de reivend. fol. 288. num. 4.

L. filium ff. de lib. & posth. num. 19. d. cap.

L. Cajus, de pign. act. fol. 248. num. 34.

L. si hæres, C. de jur. dot. fol. 306. n. 14.

L. hæredes §. si quis post ff. de testam. ibid. num. 20.

L. loci §. competit. ff. de servit. num. 6. ibid.

L. in quorum ff. de pignorib. fol. 206. n. 6.

L. post mortem ff. de adopt. fol. 221. num. 4. & 509.

L. per fundum ff. de serv. rust. præd. fol. 222. num. 10. & 11.

L. Papinianus ff. ad Treb. ibid. num. 13.

L. peculium §. si ure ff. de pecul. fol. 306. num. 1.

L. Placet C. de Sacr. Eccl. fol. 257. num. 14.

L. qui ex liberis §. testamento. ff. de bon. possess. secund. tab. fol. 308. num. 22.

L. quod dicitur ff. de impens. in reb. dot. fact. fol. 309. num. 24.

L. post mortem ff. de adopt. fol. 221. num. 2.

L. quemadmodum C. de agric. & censit. f. 222. num. 6.

L. quoties. C. de reivend. fol. 210. n. 26.

L. quod major fol. 223. num. 13.

L. si consentiente ff. de manumiss. fol. 212. n. 5.

L. si ea lege C. de condit. ob. caus. fol. 191. num. 4.

L. si liber homo §. Titius ff. de hæred. instit. fol. 305. num. 9.

L. si tu ex parte ff. eod. ib. num. 10.

L. si ære & l. peculium ff. de pec. ib. num. 11.

L. si is §. quod dicitur ff. de jur. dot. ibid. n. 23.

L. sicut §. sed si quæritur ff. si servit. vendic. fol. 265. n. 19.

L. si unus §. quod in specie ff. de pact. ibid. num. 20.

L. si voluntate §. fin. ff. quib. mod. pign. vel hyp. pot. solv. num. 21. ibid.

L. si quis arbitrato ff. de arbitr. f. 135. n. 27.

L. si certarum de mil. testam. fol. 122. n. 36.

L. traditionibus, C. de pact. fol. 144. n. 28.

L. 1. ff. de divort. fol. 36. num. 16.

L. 1. §. quod ait ff. de superfl. fol. 289. num. 5.

L. 1. §. quod ait ff. si ager vectig. vel empt. pet. fol. 290. num. 7.

L. 1. & 2. de don. quæ sub mod. fol. 299. num. 6. cum expositione gl. num. 8. & seqq.

L. 1. §. sed videndum de success. edict. f. 155. num. 30.

L. 1. & 3. C. de don. quæ sub modo. fol. 193. num. 13. & fol. 197. cap. 7. per tot.

L. 2. §. si duo ff. de poss. secund. tab. ib. num. 12.

§. & item si Clericus. de Capit. Corr. fol. 257. num. 13.

L. Iulianus, §. offerri, ff. de act. empt. fol. 121. num. 30.

§. è contrario de invest. de re alien. fact. f. 140. num. 12.

§. quid ergo de inv. de re alien. fact. fol. 187. n. 13.

§. quin etiam de Episc. vel Abb. fol. 39. num. 2. 6. 7. & seqq.

Pragm. edita proponente Authore. fol. 231. num. 17.

L. unic. C. si liber. Imper. fol. 20. num. 5. & 15. & 19. & an procedat in feudo fol. 21. n. 15. an regulæ successiones feudales? fol. 22. n. 19. l. ser. verb. ac opin. fol. 16. num. 18. & 21.

Am

I N D E X:

An procedat in donatione pura . fol. 23. num. 23.
.. Rationes quibus fundatur . fol. 23. num. 24.
Transactio an sufficiat per actum fictum . fol. 218. num. 1. & 2.
Transactio permissa de jure civili prohibetur per Constitutionem Diva mem. fol. 229. n. 5.
... alimentis valet in augm. fol. 234. num. 12.
Tutor tenetur facere conditionem minoris maioris . fol. 234. num. 14.

V.

Vassallus cogit acquirere pro se, & hereditibus quando adificat . fol. 140. num. 8.
Vassallus non potest imponere servitutem feudum . . . nec acquirere servitutem . fol. seq.
Vassallus de rigore non excusatur etiam si recuperat feudum . fol. 226. num. 16.
Vassallus & Clientis equiparantur . fol. 85. n. 4.
Vassallus non potest eligi . & quare? fol. 274. num. 4.
Vassallus non potest cogi ad eligendum pares per Prætorum . fol. 276. n. 10. sed tenetur ad interesse . num. seq.
Vassallus non potest disvestiri absque sententia . fol. 264. num. 12.
... & isto casu vendicaret contra Dominum . fol. 264. num. 12.
... & eo casu non obstat exceptio de jure tertii . num. 16.
... & quid obstat Domino? num. 17.

Vassallus novus tenetur jurare fidelitatem Domino . fol. 92. num. 14.
... si vel ne possit revocare, dependet a voluntate Domini . fol. 105. num. 9.
Vassallus privatus feudo etiam ex actu virtutis . fol. 165. num. 13.
Vassalli verbum declaratur . fol. 85. num. 3.
Vassallo renitente eligere, eligit Dominus . fol. 275. num. 16. cum exemplis . num. seqq.
Vendicatio an procedat favore alimentorum . fol. 201. num. 21.
Vendicatio quando militat? fol. 314. num. 2.
Vendicationis etymologia . fol. 286. num. 8.
Verbum proprio jure explicatur . fol. 226. num. 8. & verb. ipso jure . fol. 310. n. 1. cum seqq.
Verbum postea explicatur . fol. 225. num. 10.
Verbum elidere explicatur . fol. 318. num. 22.
Verbum minuendis explicatur . fol. 233. n. 6.
Verba vulgaria sub pacto, & conditione, & decisio S.C. fundata super dd. verbis, auctore patrocinate . fol. 199. num. 9. & 10.
Vicarius Regis quando potest consentire in augmentum feudi? fol. 234. num. 10.
Vita religiosa præstantior laicali . f. 165. n. 14.
Vitium corporis differt à vitio animi . fol. 225. num. 6.
Uxor præsumitur scire negligentiam mariti . fol. 246. num. 5. & num. 33. fol. 248.
Uxor restituitur adversus consensum ex facto viri . fol. 239. num. 38.
Uxor sciens viri culpam, non contradicendo sibi præjudicat . fol. 246. num. 9.

F I N I S

1. The first step in the process is to identify the problem or issue that needs to be addressed. This involves gathering information and understanding the context of the problem.

2. Once the problem is identified, the next step is to define the objectives and goals of the project. This helps to clarify what needs to be achieved and provides a clear direction for the team.

3. The third step is to develop a plan or strategy to address the problem. This involves breaking down the problem into smaller, manageable tasks and determining the resources needed to complete them.

4. The fourth step is to implement the plan. This involves putting the strategy into action and monitoring progress regularly to ensure that the project is on track.

5. Finally, the fifth step is to evaluate the results of the project. This involves assessing the outcomes against the objectives and goals to determine the effectiveness of the intervention.

1. The first step in the process of creating a new product is to identify a market need. This involves conducting market research to understand the preferences and behaviors of potential customers. Once a need is identified, the next step is to develop a concept that addresses this need. This concept should be unique, valuable, and feasible. The third step is to create a prototype, which is a preliminary model of the product. This allows the team to test the concept and make necessary adjustments. The fourth step is to conduct a feasibility study, which evaluates the technical, financial, and operational aspects of the product. Finally, the product is launched into the market, and the team monitors its performance and customer feedback to make further improvements.

Österreichische Nationalbibliothek

+Z221419701

